סֵפֶר

שִׂמְחַת חַיִּים

עַל סֵדֶר
פָּרָשׁוֹת הַשָּׁבוּעַ

מְעֻבָּד עַל פִּי סִדְרַת הַסְּפָרִים
"מַחֲשָׁבָה יְהוּדִית חִיּוּבִית"

מֵאֵת
הָרַב יְהוֹשֻׁעַ שַׁי רְאוּבֵן שְׁלִיטָ"א

טֶבֶת ה'תשפ"ג

הַזְמָנוֹת, הֶעָרוֹת וְהֶאָרוֹת:

טֶלֶפוֹן: **050-4142701**

דוא"ל: **JSR@hayashar.com**

הָאַתַר הָרִשְׁמִי: **hayashar.com**

מִצְוָה לְשַׁכְפֵּל לְהַעֲתִיק וּלְהָפִיץ לְזִכּוּי הָרַבִּים
וּלְהַגְדִּיל תּוֹרָה וּלְהַאְדִּירָהּ
וְהָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מֵבִיא גְּאֻלָּה לָעוֹלָם

דֶּרֶךְ הַיָּשָׁ"ר

hayashar.com

הָרַב יְהוֹשֻׁעַ שַׁי רָאוּבֵן שְׁלִיטָ"א

בורא עולם

אוהב את כולם

נִתֵּן לִמְצוֹא בַּאֲתַר הָרִשְׁמִי שֶׁל הָרַב:

- ❖ סִפְרֵי הָרַב בְּמַהֲדוּרָה דִּיגִיטָלִית לְהוֹרָדָה חִנָּם.
- ❖ מַאֲמָרִים בְּמַחְשָׁבָה יְהוּדִית חִיּוּבִית.
- ❖ שִׁעוּרִים מְצֻלָּמִים:
  - פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ.
  - לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן.
  - תַּנְיָא.
  - נְקוּדָה לְמַחְשָׁבָה - מוּסָר.
  - שִׁעוּר מֻרְכָּז בַּחֲסִידוּת.
- ❖ לוּחַ בְּרָכוֹת מַלֵּא / זְמַנֵּי הַשָּׁבוּעַ.
- ❖ יְצִירַת קֶשֶׁר לִשְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת עִם הָרַב.

לעילוי נשמת
כל מתי עמו ישראל
שאין מי שיקרא עליהם
קדיש וילמד לעילוי
נשמתם.

יהי רצון שהלימוד
בספר זה יהיה לעילוי
נשמתם ולהצלחת כל
עמו ישראל.

תוכן ענייינים

הקדמה ..... א

בראשית 1

נח 9

לך לך 17

וירא 25

חיי שרה 33

תולדות 41

ויצא 49

וישלח 57

וישב 65

מקץ 73

ויגש 81
ויחי 89
שמות 99
וארא 107
בא 115
בשלח 123
יתרו 131
משפטים 139
תרומה 147
תצוה 155
כי תשא 163
ויקהל 171
פקודי 179
ויקרא 189
צו 197
שמיני 205
תזריע 213
מצורע 221
אחרי מות 229
קדושים 237
אמור 245
בהר 253
בחקתי 261

במדבר 271
נשא 279
בהעלתך 287
שלח לך 295
קרח 303
חקת 311
בלק 319
פינחס 327
מטות 335
מסעי 343
דברים 353
ואתחנן 361
עקב 369
ראה 377
שופטים 385
כי תצא 393
כי תבוא 401
נצבים 409
וילך 417
האזינו 425
וזאת הברכה 433
תקון הכללי 441

הקדמה

אוֹדֶה לַה׳ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר מִזַּכֶּה אוֹתִי לִלְמֹד וּלְלַמֵּד מִתּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, לִמְסֹר שִׁיעוּרִים וּלְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים. מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה׳ אֱלֹקַי וֵאלֹקֵי אֲבוֹתַי, שֶׁשַּׂמְתָּ חֶלְקִי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, מַשְׁכִּים לְדִבְרֵי תוֹרָה, עָמֵל וּמְקַבֵּל שָׂכָר, וְרָץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. עַל שֶׁהִנְּךָ מַרְעִיף עָלַי מֵאַהֲבָתְךָ וּמִבִּרְכוֹתֶיךָ, וּמְלַוֶּה אוֹתִי בְּכָל צַעַד וְשַׁעַל בְּחַיַּי, וְשֶׁאֲנִי זוֹכֶה לַחֲסוֹת בְּצִלְךָ וּבְהַשְׁגָּחָתְךָ הַפְּרָטִית, שָׂמֵחַ וּבָטוּחַ כְּתִינוֹק בְּחֵיק אִמּוֹ, וְהִנְּךָ מְמַלֵּא אֶת חַיַּי בְּאוֹר וְשִׂמְחָה וְהוֹדָאָה.

סֵפֶר זֶה הוּא עִבּוּד לַשִּׂיחוֹת שֶׁזָּכִיתִי לִמְסֹר בְּקְהִלַּת קֹדֶשׁ ״מָגֵן דָּוִד״ בְּחוֹלוֹן תובב״א, בְּרָאשׁוּת מָרָא דְּאַתְרָא, הַגָּאוֹן הָרַב אַבְרָהָם יוֹסֵף שְׁלִיטָ״א, בְּנוֹ שֶׁל מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ וַעֲטָרֶת רֹאשֵׁנוּ, פְּאֵר

הַדּוֹר, הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן, הַגָּאוֹן הָרַב עוֹבַדְיָה יוֹסֵף זָצוּק״ל, אֲשֶׁר הִוָּה אוֹר גָּדוֹל בְּדוֹר שֶׁחַי בַּחֹשֶׁךְ, וְזָכָנוּ לַחֲזוֹר לְחַיִּק אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם עִם פְּסָקָיו הַחֲשׁוּבִים שֶׁפָּתְחוּ פֶּתַח לְדוֹר שָׁלֵם לְהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

שָׂמַחְתִּי לִרְאוֹת אֶת הַתְּגוּבוֹת הַחִיּוּבִיּוֹת לְסָפָרַי הַקּוֹדְמִים, אֲשֶׁר רוֹמְמוּ לְבָבוֹת נִדְכָּאִים, וְגָרְמוּ לָאֲנָשִׁים לְשַׁנּוֹת אֶת צוּרַת הַמַּחֲשָׁבָה, לַחְשֹׁב בְּצוּרָה חִיּוּבִית וּלְהַכְנִיס שִׂמְחַת חַיִּים לְחַיֵּיהֶם. בְּכָל פַּעַם אֲנִי מִתְפַּלֵּא וּמִתְלַהֵב מֵחָדָשׁ לִרְאוֹת כֵּיצַד אֲנָשִׁים שֶׁשִּׁנּוּ אֶת צוּרַת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלָּהֶם זָכוּ לִרְאוֹת נִסִּים מַמָּשׁ, וּבְכָךְ לְחַזֵּק אֶת הָאֱמוּנָה כִּי סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, וְאִם חוֹשְׁבִים מַחֲשָׁבוֹת שְׂמֵחוֹת וְחִיּוּבִיּוֹת מִתּוֹךְ אֱמוּנָה בְּאַהֲבָתוֹ שֶׁל בּוֹרֵא הָעוֹלָם, חֲרֵי שֶׁתּוֹצְאוֹת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁיֵּעָשֶׂה בַּסּוֹף תִּהְיֶינָה שְׂמֵחוֹת וְחִיּוּבִיּוֹת אַף הֵן.

הַשְּׁעוּרִים נִמְסְרוּ בִּימֵי רִאשׁוֹן וְעָסְקוּ בְּעִנְיְנֵי הַחַיִּים שֶׁלָּנוּ בְּעֵין יְהוּדִית חִיּוּבִית וּבְהֶקְשֵׁר לָאוֹר שֶׁל פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ וְהַמּוֹעֲדִים שֶׁחָלוּ בְּשַׁבָּת שֶׁלְּפָנֵי. לְאַחַר יְצִיאָתָם לָאוֹר שֶׁל הַסְּפָרִים הָרִאשׁוֹנִים בַּסִּדְרָה, הִתְחַלְתִּי לְעַבֵּד חֵלֶק מֵהַשִּׂיחוֹת לְעָלוֹן שַׁבָּת תַּחַת הַשֵּׁם ״שִׂמְחַת חַיִּים״. אָז רָאִיתִי אֶת הַתְּגוּבוֹת הַחִיּוּבִיּוֹת לְקַבָּלַת הָרַעְיוֹנוֹת שֶׁבַּסְּפָרִים בְּצוּרָה תַּמְצִיתִית וְעַל סֵדֶר פָּרָשׁוֹת הַשָּׁבוּעַ.

הָרַעְיוֹן לְלַקֵּט אֶת הָעָלוֹנִים וּלְעַבֵּד אוֹתָם מֵחָדָשׁ לְסֵפֶר עַל פִּי פָּרָשׁוֹת הַשָּׁבוּעַ נִרְקַם לְאַטּוֹ, אָז גִּלִּיתִי כִּי בַּמַּעְגָּל הַשָּׁנָה אֲנוּ נוֹהֲגִים לִפְסֹחַ עַל פָּרָשׁוֹת הַשָּׁבוּעַ הַסְּמוּכוֹת לְחַגִּים וּמוֹעֲדִים וּלְדַבֵּר עַל הַחַגִּים וְהַמּוֹעֲדִים עַצְמָם, מָה שֶׁיָּצַר צֹרֶךְ לַעֲרֹךְ בְּמִיֻּחָד פְּרָקִים בּוֹדְדִים בְּסֵפֶר זֶה עַל אוֹתָן פָּרָשׁוֹת שֶׁלֹּא נִכְתְּבוּ קוֹדֶם לָכֵן, עַל מְנָת לְהַגִּישׁ מוּצָר מֻגְמָר לְצִבּוּר הַקּוֹרְאִים הַיָּקָר.

בְּסֵפֶר זֶה בִּקַּשְׁתִּי לְהַרְאוֹת עַד הֵיכָן שֶׁיָּדַי מַגִּעַת אֶת הַיְפִי שֶׁבַּיַּהֲדוּת, הַשִּׂמְחָה בָּהּ וְהַמַּחְשָׁבָה הַחִיּוּבִית הַיְּהוּדִית שֶׁאֶפְשָׁר וְצָרִיךְ לְהַפְעִיל בְּכָל הַקּוֹרֶה לָנוּ, כֵּיצַד לְהִתְבּוֹנֵן נָכוֹן וּלְזַהוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ מַעֲשֵׂי יָדָיו, וּמֵעַל לַכֹּל כֵּיצַד לְהַכְנִיס אֶת הָאֹשֶׁר בְּחַיֵּינוּ כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁכָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַיִּסּוּרִים יִתְגַּמְּדוּ אֶל מוּל כָּל הַחֲסָדִים וְהַשֶּׁפַע הַמֻּרְעָפִים עָלֵינוּ לְלֹא הֶרֶף וּבְלֹא הַבְחָנָה וְהִתְיַחֲסוּת רְאוּיָה מִצִּדֵּנוּ.

בְּמַהֲלַךְ הַשִּׁעוּרִים שָׂזָכִיתִי לִמְסֹר, רָאִיתִי כֵּיצַד יֵשׁ בְּכֹחָהּ שֶׁל מִלָּה טוֹבָה וּמַחֲשָׁבָה חִיּוּבִית לְהַדְלִיק לָאֲנָשִׁים אוֹר בָּעֵינַיִם, לְהַכְנִיס בָּהֶם רוּחַ חֲדָשָׁה, וּלְחַמֵּשׁ אוֹתָם בְּכוֹחוֹת מְחֻדָּשִׁים לְהִלָּחֵם בַּיֵּצֶר הָרָע וּבְמִקָּרִים רַבִּים אַף לְנַצֵּחַ, לְאַחַר שֶׁהֵם לְמֵדִים לְזַהוֹת אֶת הָאוֹיֵב וְדַרְכֵי פְּעֻלָּתוֹ, וּמַצְלִיחִים סוֹף סוֹף גַּם לְהַכּוֹת בּוֹ בַּחֲזָרָה.

יְדִיעָה זוֹ הִיא שֶׁעוֹדְדָה אוֹתִי לְהַעֲלוֹת אֶת הַדְּבָרִים עַל הַכְּתָב, כְּדֵי לְחַזֵּק וְלוּ יְהוּדִי אֶחָד שֶׁיֵּצֵא הָרַע מְבַקֵּשׁ לְהַגְדִּיל לוֹ אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת הַשְּׁלִילִיּוֹת וְלִגְרֹר אוֹתוֹ לִזְרוֹעוֹת הַיֵּאוּשׁ חַס וְשָׁלוֹם. וְאִם יִהְיֶה יְהוּדִי אֶחָד שֶׁבִּזְכוּת הַנֶּאֱמָר כָּאן יִתְחַזֵּק לְהָשִׁיב מִלְחָמָה שַׁעֲרָה, דַּיֵּנוּ, שֶׁכֵּן כָּל יְהוּדִי הוּא עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ עֲבוּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֵין לוֹ תַּחֲלִיף בְּעֵינָיו.

קָרָאתִי לַסֵּפֶר "**שִׂמְחַת חַיִּים**", וּכְמַאֲמַר הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב: "מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד" וְכִי זוֹ הַדֶּרֶךְ הַיְּחִידָה שֶׁל יְהוּדִי לִחְיוֹת כַּהֲלָכָה, בְּשִׂמְחָה, וְאֵין מְשַׂמֵּחַ אֶת הַלֵּב יוֹתֵר מִתּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁדַּרְכָּהּ אָנוּ מִתְחַבְּרִים עִם בּוֹרֵא עוֹלָם. מוֹדֶה אֲנִי לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל שֶׁזִּכָּה אוֹתִי לַחֲסוֹת תַּחַת כְּנָפָיו וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וּלְשַׂמֵּחַ וּלְחַזֵּק אֲחֵרִים שֶׁיּוּכְלוּ גַּם הֵם לִשְׂמֹחַ כָּמוֹנִי וְיוֹתֵר מִמֶּנִּי בְּאַהֲבַת ה' יִתְבָּרַךְ וּבַעֲבוֹדָתוֹ.

בִּרְצוֹנִי לְהוֹדוֹת לַה׳ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַטּוֹבוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה עִמִּי, וַאֲשֶׁר לִוָּה אוֹתִי כָּל חַיַּי, שׁוֹמֵר וְדוֹאֵג לְכָל מַחְסוֹרִי, כְּאָב רַחֲמָן עַל בְּנוֹ הַקָּטָן. וְגַם אִם אֶחְיֶה אֶלֶף שָׁנִים לֹא אוּכַל לְהַתְחִיל לְהוֹדוֹת וְלוּ עַל חֶסֶד אֶחָד מִשְּׁלַל הַחֲסָדִים שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם עָשָׂה וְעוֹשֶׂה עִמִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁאֶזְכֶּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לִפְנֵי יוֹצְרִי, וּלְזַכּוֹת יְהוּדִים אֲחֵרִים לְקַדֵּם פָּנָיו בְּתוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים וְהָאַהֲבָה שֶׁהוּא נוֹתֵן לָנוּ.

תּוֹדָה מְיוּחֶדֶת לְמֹר אָבִי הַיָּקָר, ר׳ **אֱלִיָּהוּ רָאוּבֵן** הי״ו, אֲשֶׁר הֶעֱנִיק לִי אַהֲבַת תּוֹרָה, אֱמוּנָה תְּמִימָה וְכִבּוּד תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וּלְאִמִּי הַמְּנוּחָה, מָרַת **שׁוּלַמִּית רָאוּבֵן** ז״ל, אֲשֶׁר גִּלְמָה בְּמַהוּתָהּ דּוּגְמָא חַיָּה לְמִדּוֹת טוֹבוֹת בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, שֶׁל הִסְתַּפְּקוּת בַּמּוּעָט, עַיִן טוֹבָה וְחִיּוּךְ נִצְחִי, הַמְּלֻוֶּה בִּשְׂתֵּי מִלִּים שֶׁתָּמִיד שָׂרוּ עַל שִׂפְתוֹתֶיהָ ״בָּרוּךְ ה׳״.

כָּאן מָקוֹם אִתִּי לְהוֹדוֹת לְחָמִי הַנִּכְבָּד, הָאָדוֹן **צַבִּיחַ הַלְבּוֹשׁ** ז״ל, שֶׁהָלַךְ לְעוֹלָמוֹ בְּט״ו בְּכִסְלֵו תשע״ז. זָכָה שֶׁהִתְקַיֵּם בּוֹ מַאֲמַר חֲזַ״ל (אבות א, יז): ״וְלֹא מָצָאתִי לַגּוּף טוֹב אֶלָּא **שְׁתִיקָה**. וְלֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר, אֶלָּא **הַמַּעֲשֶׂה**״, וְהִוָּה עֲבוּרֵנוּ דֻּגְמָא לַיְּהוּדִים הַתְּמִימִים שֶׁל פַּעַם שֶׁהִתְעַסְּקוּ בָּעִקָּר שֶׁהוּא הַמִּשְׁפָּחָה וְהָעֶזְרָה לַזּוּלָת, וְזָנְחוּ אֶת הַטָּפֵל שֶׁל הֲנָאוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה. יְהִי זִכְרוֹ בָּרוּךְ.

בִּרְכַּת וְהַכָּרַת הַטּוֹב, לַחֲמוֹתִי הַיְקָרָה הַגְּבֶרֶת **בַּרְטִינָה הַלְבּוֹשׁ** תִּחְיֶה, אֲשֶׁר מְסַיַּעַת בְּיָדֵי רַבּוֹת עַל מְנַת שֶׁאוּכַל לְפַנּוֹת אֶת זְמַנִּי וּמִרְצִי לְלִמּוּד הַתּוֹרָה וְזִכּוּי הָרַבִּים, וּמְהַוָּה כָּתֶף תּוֹמֶכֶת וּמְשַׁעֶנֶת חֲזָקָה. זְכוּת גְּדוֹלָה וְשֶׁתְּפוּת מְלֵאָה יֵשׁ לָהּ בְּכָל תּוֹרָתִי וְלִמּוּדִי, בְּזִכּוּי הָרַבִּים וְגַם בַּסֵּפֶר הַזֶּה שֶׁיּוֹצֵא לָאוֹר. ה׳ יְשַׁלֵּם שְׂכָרָהּ מֵשְׁלֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבַבָּא, וּתְבֹרַךְ בְּכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה.

וְאֶקְבַּע בְּרָכָה לְעַצְמָהּ לִנְוֹת בֵּיתִי, מִנְּשִׁים בָּאֹהֶל תִּבָּרַךְ, בִּבְחִינַת שְׁלִי וְשֶׁלָּכֶם שְׁלָהּ הוּא, אֲשֶׁר מַשְׁקִיעָה יָמִים וְלֵילוֹת עַל מְנָת שֶׁאוּכַל לִשְׁקֹד עַל לִמּוּדַי לְלֹא הַפְרָעָה, כְּשֶׁהִיא נוֹטֶלֶת עַל כְּתֵפָהּ אֶת נִיהוּל הַבַּיִת וְגִדּוּל יְלָדֵינוּ, מְיַעֶצֶת, תּוֹמֶכֶת וְדוֹחֶפֶת אוֹתִי לַעֲלוֹת מַעְלָה בְּמַדְרֵגוֹת עֲבוֹדַת ה׳. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָהּ מֻשְׁלָם וְיַאֲרִיךְ יָמֶיהָ בַּטּוֹב וּשְׁנוֹתֶיהָ בַּנְּעִימִים. זְכוּת זִכּוּי הָרַבִּים תַּעֲמֹד לָנוּ וּלְזַרְעֵנוּ וְלֹא תָּמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּינוּ וּמִפִּי זַרְעֵנוּ עַד עוֹלָם, וְיַחַד נִזְכֶּה לְלַוּוֹת אֶת יְלָדֵינוּ לְתוֹרָה וּלְמִצְווֹת וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְנִרְוֶה נַחַת יְהוּדִית אֲמִתִּית מִכָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵינוּ, אָמֵן.

יְהוֹשֻׁעַ-שַׁי רְאוּבֵן
דֶּרֶךְ הַיָּשָׁ״ר hayashar.com

חֲמֵשׁ
בְּרֵאשִׁית

לעילוי נשמת
האשה היקרה
והאם המסורה

קלרה בראונשטיין

בת **מאיר וגילה** ז"ל

נלב"ע
כ"ב במרחשון התשפ"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

בראשית

הִנֵּה אָנוּ מַתְחִילִים אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, וְקוֹרְאִים בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית. בַּפָּרָשָׁה אֲנַחְנוּ קוֹרְאִים עַל הַסִּפּוּר הַמְּפֻרְסָם שֶׁל קַיִן וְהֶבֶל.

כְּבָר בַּתְּאוּר שֶׁל לֵידַת שְׁנֵי הָאַחִים אָנוּ רוֹאִים הֶבְדֵּל בַּתְּאוּר, שֶׁעַל קַיִן נֶאֱמַר: "וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן", וְאִלּוּ עַל הֶבֶל נֶאֱמַר: "וַתֹּסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל". לֹא כָּתוּב "וַתַּהַר", לְהֵיכָן נֶעְלָם הַהֵרָיוֹן שֶׁל הֶבֶל?

בַּהֶמְשֵׁךְ כָּתוּב: "וַיְהִי הֶבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה". קַיִן עוֹבֵד אֶת הָאֲדָמָה שֶׁמּוֹצִיאָה לוֹ פֵּרוֹת, וּמַחְלִיט עַל דַּעַת עַצְמוֹ וְלֹא מִתּוֹךְ צִוּוּי, אֶלָּא מִתּוֹךְ רָצוֹן טוֹב, לְהוֹדוֹת לַה׳

וּלְהָבִיא לוֹ מִנְחָה מִפֵּרוֹתָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַה'". הֶבֶל רוֹאֶה אֶת אָחִיו מֵבִיא קָרְבָּן לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאוֹהֵב אֶת הָרַעְיוֹן וּמֵבִיא קָרְבָּן מִצֹּאנוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן". אֲבָל אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחְלִיט לִפְנוֹת רַק לְקָרְבָּנוֹ שֶׁל הֶבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ, וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו".

וּמַדּוּעַ לֹא פָּנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקָרְבָּנוֹ שֶׁל קַיִן, שֶׁיָּזַם אֶת כָּל הָרַעְיוֹן? עוֹנִים הַמְפָרְשִׁים כִּי קַיִן הֵבִיא לְפָנָיו פֵּרוֹת בְּאוּשִׁים וְלָכֵן לֹא קִבֵּל ה' אֶת קָרְבָּנוֹ, לְעֵמַת הֶבֶל שֶׁהֵבִיא מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ, מֵהַטּוֹבִים שֶׁבָּהֶם.

מַדּוּעַ שֶׁקַּיִן יָבִיא לוֹ פֵּרוֹת רְקוּבִים? הֲרֵי זֶה הָיָה רַעְיוֹן שֶׁלּוֹ בִּכְלָל לְהָבִיא מִנְחָה. מָתַי יֵשׁ לְאָדָם יֵצֶר רַע שֶׁגּוֹרֵם לוֹ לְזַלְזֵל בַּמִּצְוֹת? כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מִצְוָה מִלְּכַתְּחִלָּה, כְּשֶׁהוּא חַיָּב לַעֲשׂוֹת דָּבָר. אֲבָל כָּאן שֶׁזֶּה הָיָה רַעְיוֹן שֶׁלּוֹ וְהוּא לֹא מְצֻוֶּה, לֹא אָמוּר לִהְיוֹת יֵצֶר רַע שֶׁיַּפְרִיעַ, אָז מַדּוּעַ לְהָבִיא פֵּרוֹת בְּאוּשִׁים?

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְגַּלֶּה אֶל קַיִן, כִּי ה' יוֹדֵעַ שֶׁהוּא כּוֹעֵס וּמְקַנֵּא בְּאָחִיו וְזוֹמֵם עָלָיו רָעָה, וְלָכֵן הוּא בָּא לְהַזְהִירוֹ: "לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ? הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ". יֵשׁ לְךָ יֵצֶר רַע שֶׁחוֹגֵג עַל הַרְגָּשׁוֹת הָאֵלֶּה וּמְנַפֵּחַ אוֹתָן עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה שְׁטֻיּוֹת שֶׁתִּתְחָרֵט עֲלֵיהֶן, תֵּדַע אַתָּה לִמְשׁוֹל בָּרְגָּשׁוֹת שֶׁלְּךָ וְלֹא לָתֵת לַיֵּצֶר לְשַׁגֵּעַ אוֹתְךָ.

וְאָכֵן קָם קַיִן וּמִתְגָּרֶה בְּהֶבֶל מִקְנְאָתוֹ, אוֹמֵר לוֹ שֶׁכֵּיוָן שֶׁהָאֲדָמָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהֶבֶל יִרְעֶה אֶת צֹאנוֹ בָּאֲוִיר! וּמִתּוֹךְ מְרִיבָתָם

קָם קַיִן וְרוֹצֵחַ אֶת אָחִיו. וְרַק אַחֲרֵי שֶׁהוֹרְגוֹ וְקוֹבְרוֹ, אָז מוֹפִיעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּפוֹתֵחַ בְּשִׂיחָה עִם קַיִן:

"אֵי הֶבֶל אָחִיךָ"? וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יוֹדֵעַ מָה קָרָה? וְקַיִן עָוֹנָהּ לוֹ: "לֹא יָדַעְתִּי, הַשׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי"? וְכִי קַיִן לֹא יוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ הַכֹּל?

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "מֶה עָשִׂיתָ? קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה". פָּחַד קַיִן מֵהָעֹנֶשׁ וְשָׁאַל: "גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא"? הַאִם אֵין לִי תַּקָּנָה? וְה' הִבְטִיחַ לוֹ תַּקָּנָה: "נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ". מַדּוּעַ הַגָּלוּת הִיא כַּפָּרָה עַל רֶצַח, מָה תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל כָּאן? מָה הַקֶּשֶׁר?

קַיִן מְפַחֵד שֶׁיַּהַרְגוּ אוֹתוֹ: "הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ וְהָיָה כָּל מֹצְאִי יַהַרְגֵנִי", וּמְבַקֵּשׁ הַגָּנָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִי יַהַרֹג אוֹתוֹ? מִי יִפְגַּע בּוֹ? הָרֵי רַק הוֹרָיו קַיָּמִים בָּעוֹלָם וְהֵם לֹא יַהַרְגוּ אוֹתוֹ. גַּם בַּעֲלֵי הַחַיִּים עַד הַמַּבּוּל הָיוּ צְמְחוֹנִיִּים בִּכְלָל, וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְאַרְיֵה עִם גְּדִי יִרְבָּץ.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ אוֹת שֶׁתָּגֵן עָלָיו מִפְּנֵי אוֹתָם אֵלֶּה שֶׁהוּא מְפַחֵד מֵהֶם, שְׁנֶאֱמַר: "וַיָּשֶׂם ה' לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי הַכּוֹת אֹתוֹ כָּל מֹצְאוֹ", וְאָז אוֹמֵר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "כָּל הֹרֵג קַיִן שִׁבְעָתַיִם יֻקָּם", וְאוֹמֵר רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ כִּי הַכַּוָּנָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁדּוֹר שְׁבִיעִי שֶׁל קַיִן עַצְמוֹ יָקוּם וַיַּהַרֹג אוֹתוֹ. וְקָשֶׁה, אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ תְּשׁוּבָה, וְגוֹזֵר עָלָיו גָּלוּת וְעוֹשֶׂה לוֹ תִּקּוּן, וְהוּא מִתְחָרֵט עַל מַעֲשָׂיו, מַדּוּעַ שֶׁבְּעוֹד 7 דּוֹרוֹת יַהַרְגוּ אוֹתוֹ?

לְכָל הַשְּׁאֵלוֹת הַנַּ"ל יֵשׁ תְּשׁוּבָה עַל פִּי הַפְּשָׁט, אַךְ כָּאן נִנְעָה לְהַסְבִּיר עַל פִּי הַדְּרָשׁ. קַיִן וְהֶבֶל שֶׁיָּצְאוּ מִבֶּטֶן אַחַת הֵם אָדָם אֶחָד. קַיִן הוּא הַגּוּף וְהֶבֶל הוּא הַנְּשָׁמָה. קַיִן הוּא מִלְּשׁוֹן קַן, בְּנָיָן. הֶבֶל הוּא מִלְּשׁוֹן רוּחַ, הָבֶל. לָכֵן רַק בְּקַיִן כָּתוּב: "**וַתַּהַר** וַתֵּלֶד אֶת קַיִן". הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת כִּי 3 שֻׁתָּפִים בִּבְרִיאָתוֹ שֶׁל אָדָם, הָאָב וְהָאֵם הַיּוֹצְרִים אֶת הַגּוּף וְה' שֶׁמּוֹסִיף לוֹ נְשָׁמָה, וְלָכֵן "וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן" הַכַּוָּנָה **לַגּוּף** כִּי אוֹתוֹ סוֹחֲבִים בְּהֵרָיוֹן, אֲבָל בְּהֶבֶל כָּתוּב "וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת" זוֹ **הַתּוֹסָפֶת** לַגּוּף, זוֹ **הַנְּשָׁמָה** שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַבֵּר לְאוֹתוֹ גּוּף.

מֵאָז הַלֵּידָה יֵשׁ מִלְחָמָה בֵּין קַיִן לְהֶבֶל, בֵּין הַגּוּף לָרוּחַ. אֲבָל גַּם הַגּוּף מָכִיר בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. קַיִן הֵבִיא קָרְבָּן מֵעֲצָמוֹ, רַעְיוֹן שֶׁלּוֹ. וְהוּא לֹא הֵבִיא פֵּרוֹת בְּאוּשִׁים, נַהֲפֹךְ הוּא, הוּא הֵבִיא לוֹ מִשּׁוּפְרָא דְּשׁוּפְרָא שֶׁל פֵּרוֹת הָאָרֶץ. הַגְּדוֹלִים הַיָּפִים וְהֶרִיחָנִיִּים בְּיוֹתֵר.

אֲבָל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵלּוּ הָיוּ פֵּרוֹת בְּאוּשִׁים, כִּי הָיָה לָהֶם סִרְחוֹן שֶׁל גַּאֲוָה. הֵם לֹא הָיוּ מְלֻוִּים בְּרוּחָנִיּוּת, בְּמַטָּרָה לְשֵׁם מִצְוָה, אֶלָּא רַק לְהַגְדִּיל אֶת שְׁמָם וּלְהַאֲדִירָם. בּוֹנִים בֵּית כְּנֶסֶת 3 קוֹמוֹת רַק כְּדֵי שֶׁיִּתְלוּ שְׁלֵט גָּדוֹל עִם שְׁמָם, אֲבָל לֹא יִתְרְמוּ לְלוֹמְדֵי תּוֹרָה הַמַּחְזִיקִים אֶת הָעוֹלָם, כִּי אֶת זֶה אַף אֶחָד לֹא יִרְאֶה וְיִטְפַּח לָהֶם עַל הַשֵּׁכֶם. הַכֹּל כָּבוֹד ! זֶה לֹא הָיָה לְשֵׁם שָׁמַיִם.

כַּאֲשֶׁר הַקָּרְבָּן בָּא מִגַּאֲוָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יָכוֹל לְקַבֵּל אֶת הַקָּרְבָּן, גַּם "מִדַּרְכֵי שָׁלוֹם", כֵּיוָן שֶׁעַל בַּעֲלֵי הַגַּאֲוָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "אֵין אֲנִי וְהוּא (הַגַּאוְתָן) יְכוֹלִים לָדוּר בְּמָקוֹם אֶחָד". הֵיכָן שֶׁהוֹלֵךְ בָּעַל הַגַּאֲוָה - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

לֹא נִמְצָא שָׁם בִּכְלָל, בֶּטַח שֶׁלֹּא יִקַּח אֶת קָרְבָּנוֹ. הָרֵי ה׳ לֹא צָרִיךְ אֶת הַקָּרְבָּן - הוּא רוֹצֶה אֶת הַלֵּב.

קַיִן לֹא הֵבִין אֶת זֶה וְנִלְחַם בְּהֶבֶל. הַגּוּף נִלְחָם בַּנְּשָׁמָה, כִּי הוּא רוֹצֶה אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וּבִשְׁבִיל הַתַּאֲוֹות שֶׁלּוֹ הוּא אַף מְסַגֵּל ״לִרְצֹחַ״ אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַזְהִיר אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִתֵּן לְיֵצֶר הָרַע לְהִשְׁתַּלֵּט עָלָיו, וּכְשֶׁזֶּה לֹא מַקְשִׁיב, הוּא שׁוֹאֵל אוֹתוֹ: ״אֵי הֶבֶל אָחִיךָ״, אֵיפֹה הַנְּשָׁמָה שֶׁנָּתַתִּי לְךָ?

וּמָה עוֹנֶה הַגּוּף? ״לֹא יָדַעְתִּי. הַשׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי״? לֹא יָדַעְתִּי שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לִדְאֹג לְנִשְׁמָתִי! אֲנִי צָרִיךְ לַעֲבוֹד וּלְשַׁלֵּם חֶשְׁבּוֹנוֹת וּלְהִתְיַחֵס לָאִשָּׁה וּלְשַׂחֵק עִם הַיְלָדִים וְלָרִיב עִם הַבּוֹס, מָתַי יֵשׁ לִי זְמַן לִלְמֹד, לְהִתְפַּלֵּל? אִם כָּךְ חָשׁוּב לְךָ, תֵּן לִי מִלְיוֹן דוֹלָר וּבְלִי דְּאָגוֹת וַאֲנִי אֵשֵׁב אֶלְמַד, אַתָּה צָרִיךְ לִשְׁמוֹר עַל נִשְׁמָתִי, לֹא אֲנִי.

עוֹנֶה לוֹ ה׳: ״קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה״, קָבַרְתָּ אֶת הַדָּם שֶׁלְּךָ, הַנֶּפֶשׁ שֶׁלְּךָ, עָמוֹק בָּאֲדָמָה בַּחֻמְרִיּוּת בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. מָה אַתָּה חוֹשֵׁב, שֶׁאֲנִי לֹא דּוֹאֵג לְךָ בֶּאֱמֶת, וְכִי אַתָּה זֶה שֶׁמְּפַרְנֵס אֶת עַצְמְךָ? וְכִי אִם תִּלְמַד וּתְחַיֶּה אֶת נַפְשְׁךָ אָז הַגּוּף לֹא יִשְׂרוֹד? וְכִי תַּפְסִיד מִלַּעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנִי וְאֶת עֲבוֹדָתִי? הֲיַעֲלֶה כָּךְ עַל דַּעְתְּךָ?!

הַגּוּף מִתְחָרֵט וּמְבַקֵּשׁ כַּפָּרָה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ שֶׁיֵּשׁ תִּקּוּן: ״נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ״. אַתָּה תִּתְנַתֵּק מֵהָאֲדָמָה, מֵהֶחָמְרִיּוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, הַפֹּה אוֹתוֹ לַעֲרָאי. כָּל הַקִּנְיָנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, עוֹד בָּיִת וְעוֹד רֶכֶב, אֶלָּה לֹא יַחְזִירוּ אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁלְּךָ וְלֹא יוֹבִילוּ אוֹתְךָ לְשׁוּם מָקוֹם, כִּי לֹא תִּקַּח אוֹתָם אִתְּךָ. הָעוֹלָם הַזֶּה צָרִיךְ לִהְיוֹת עֲבוּרְךָ כְּאֹהֶל, הַיּוֹם כָּאן וּמָחָר שָׁם, עֲרָאי, כְּלוּם.

אוֹמֵר קַיִן: "וְהָיָה כָּל מוֹצְאִי יַהַרְגֵנִי". אוֹמֵר הַגּוּף: אֲבָל עָשִׂיתִי עֲוונוֹת וְהֵן יָצְרוּ מַלְאֲכֵי חַבָּלָה שֶׁמְּחַפְּשִׂים אוֹתִי. הֲרֵי שֶׁהָעֲוונוֹת שֶׁלִּי יְחַפְּשׂוּ אַחֲרַי וְיַהַרְגוּנִי, וְכִי אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה? הֲרֵי הַמַּזִּיקִים הָאֵלֶּה יִמְצְאוּ אוֹתִי בְּכָל מָקוֹם בָּעוֹלָם וְיַהַרְגוּנִי.

אוֹמֵר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֲנִי אֶתֵּן לְךָ אוֹת. אוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, אוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת, אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. אָדָם שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַמַּזִּיקִים לֹא יְכוֹלִים לוֹ, הֵם בּוֹרְחִים מִמֶּנּוּ. שְׁמֹר אֶת הַבְּרִית, שְׁמֹר אֶת הַשַּׁבָּת, וְכַמּוּבָן תַּלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם, כְּשֶׁיַּגִּיעַ יוֹמוֹ לְהִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִקַּח אוֹתוֹ בְּעַצְמוֹ כִּי גַּם מַלְאַךְ הַמָּוֶת לֹא יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו! זֶה הָאוֹת שֶׁלְּךָ!

אֲבָל הוּא גַּם הִזְהִיר אוֹתוֹ בָּאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת שֶׁהַגּוּף לֹא שָׂם לֵב: "כָּל הוֹרֵג קַיִן שִׁבְעָתַיִם יוּקַם", תְּזָהֵר מֵהַדּוֹרוֹת שֶׁלְּךָ קָדִימָה. מִשָּׁם יָכוֹל לָבוֹא מוֹתְךָ. מָה הַכַּוָּנָה?

כָּתוּב עַל קַיִן: "וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד". הַתִּקּוּן הָיָה "נָע וָנָד תִּהְיֶה", וְהוּא עָשָׂה רַק חֲצִי תִּקּוּן "וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד", עָשָׂה רַק חֲצִי תְּשׁוּבָה, חֲצִי כַּפָּרָה. מַהִי חֲצִי תְּשׁוּבָה? לְגַבֵּי עַצְמוֹ הוּא לָקַח אֶת כָּל דִּבְרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִתְשׁוּמֶת לִבּוֹ, יָשַׁב בְּתַעֲנִיּוֹת וְהָיָה בִּנְדוּדִים וְלֹא נֶהֱנָה מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. אֲבָל מָה עִם הַיְלָדִים שֶׁלְּךָ? צֶאֱצָאֶיךָ? מָה הֶעֱבִיר לָהֶם? לְמָה חִנַּךְ אוֹתָם?

הָבָה נִתְבּוֹנֵן בִּשְׁמוֹת הַצֶּאֱצָאִים, הַדּוֹרוֹת שֶׁאַחֲרָיו. לַבֵּן שֶׁלּוֹ הוּא קָרָא "חֲנוֹךְ" מִלְּשׁוֹן חִנּוּךְ. וְאֵיזֶה חִנּוּךְ הִקְנָה לוֹ? בָּנָה לוֹ עִיר וְקָרָא לָהּ עַל שְׁמוֹ. בְּעוֹד שֶׁהוּא נָד, לַבֵּן שֶׁלּוֹ הוּא בּוֹנֶה עִיר, יְשׁוּב קֶבַע בָּאֲדָמָה. אֶת הַבֵּן שֶׁלּוֹ הוּא מְחַבֵּר לַנִּשְׁמִיּוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. הָאַבָּא "צַדִּיק", הוֹלֵךְ לְשַׁעֲרֵי תּוֹרָה מִתְפַּלֵּל 3

פְּעָמִים בְּיוֹם, שׁוֹמֵר שַׁבָּת, אֲבָל הַבֵּן לוֹמֵד בַּאוּנִיבֶרְסִיטָה, יוֹשֵׁב עִם מַחְשֵׁב וְלוֹמֵד מַתֶּמָטִיקָה וְאַנְגְּלִית וְלֹא פּוֹתֵחַ חֻמָּשׁ. מָה עִם יִרְאַת שָׁמַיִם? תָּבוֹא אַחַר כָּךְ, "הַשּׁוֹמֵר בְּנִי אָנֹכִי"?

וְלָכֵן דּוֹר אַחֲרֵי, חֲנוֹךְ מוֹלִיד אֶת "עִירָד" שֶׁפֵּרוּשׁוֹ "עִיר-עַד", שֶׁזּוֹ שְׁקִיעָה חֲמוּרָה וַעֲמֻקָּה יוֹתֵר בַּחָמְרִיּוּת. אָז עִירָד כְּבָר יוֹלִיד אֶת "מְחוּיָאֵל", זֶה אֲשֶׁר מָחָה אֶת הָאֵל מֵחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם שֶׁלּוֹ. בַּמִּקְרֶה הַטּוֹב תִּרְאֶה אוֹתוֹ בַּשַּׁבָּתוֹת בְּעַרְבִית, בַּמִּקְרֶה הַפָּחוּת טוֹב הוּא יִקָּפֵץ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים 10 דַּקּוֹת לִפְנֵי הַתְּקִיעָה בַּשּׁוֹפָר שֶׁל מוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, עִם צָעִיף שֶׁהָיָה פַּעַם צִיצִית שֶׁל בַּר מִצְוָה וְכִפָּה לְבָנָה גְּדוֹלָה תְּפוּחָה שֶׁלָּקַח מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, הוּא בָּא לִשְׁמוֹעַ מָתַי מֵתָר לֶאֱכוֹל.

אָז מָה יָצָא כְּבָר מִמְּחוּיָאֵל? מְתוּשָׁאֵל. מֵתוּ אֵלּוּ שֶׁשּׁוֹאֲלִים בַּאֵל, חַס וְשָׁלוֹם. הוּא לֹא מַכִּיר בִּכְלָל שֶׁיֵּשׁ דָּבָר כָּזֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיֵּשׁ לְהַאֲמִין בּוֹ וְלַעֲבֹד אוֹתוֹ. הוּא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים טַס לְאֵילַת, וְאֶת פֶּסַח מַעֲבִיר בְּטוּרְקִיָּה עַד שֶׁיִּגְמְרוּ כָּל הַמְּשַׁגְּעִים לֶאֱכוֹל אֶת הַדֵּיקְטִים שֶׁלָּהֶם בָּאָרֶץ, בִּזְמַן שֶׁהוּא אוֹכֵל טְרֻפּוֹת וּגְבֻלּוֹת בְּלָאפָּה חַמָּה.

וּבְעוֹד עִירָד הָיָה נִזְכָּר לָלֶכֶת לָרַבָּנִים אֲמִתִּיִּים לְקַבֵּל יְעוּץ לִבְעָיוֹתָיו, וּמְחוּיָאֵל שֶׁכְּבָר לֹא יָדַע לְהַבְדִּיל אֲבָל יָדַע שֶׁהָאֱמֶת בַּתּוֹרָה, הָיָה פּוֹנֶה לְכָל מִינֵי בַּאבּוֹת שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ קֶמִיעוֹת וְרוֹדֵף בְּטָעוּת אַחֲרֵי כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ זָקָן וְכוֹבַע וְרֵיחַ שֶׁל דָּת נוֹדֵף מִמֶּנּוּ, שִׁקְרִי אוֹ אֲמִתִּי, מְתוּשָׁאֵל לְעֻמָּתָם רוֹדֵף אַחֲרֵי הָרוֹפְאִים וְעוֹרְכֵי הַדִּין שֶׁיִּפְתְּרוּ אֶת בְּעָיוֹתָיו, וְלֹא עוֹלֶה בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוּא יָכוֹל לְהָרִים רֹאשׁוֹ לְמַעְלָה וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים שֶׁיִּתֵּן לוֹ יָד. אָז מָה מְתוּשָׁאֵל יָכוֹל לְהוֹלִיד? אֶת לֶמֶךְ.

רַשׁ״י מַסְבִּיר שֶׁלֶּמֶךְ הָיָה עִוֵּר, וְהוּא הָיָה צַד חָיוֹת יָחַד עִם בְּנוֹ תּוּבַל-קַיִן, שֶׁזֶּה הָיָה מְזַהֶה אֶת מְקוֹם הַחַיּוֹת וְאוֹמֵר לְאָבִיו וְאָבִיו הָיָה יוֹרֶה לְשָׁם וּפוֹגֵעַ. פַּעַם כְּשֶׁהָיוּ יַחְדָּיו טָעָה תּוּבַל-קַיִן וְזִהָה אֶת זְקֵנוֹ קַיִן כְּחַיָּה וְאָמַר לְאָבִיו. לֶמֶךְ יָרָה לְשָׁם וְהִתְבָּרֵר כִּי הָרַג אֶת זְקֵנוֹ. מִצַּעֲרוֹ סָפַק אֶת כַּפָּיו וּבְטָעוּת מָחַץ אֶת תּוּבַל-קַיִן בֵּין כַּפּוֹת יָדָיו.

לֶמֶךְ הָיָה עִוֵּר, כְּלוֹמַר לֹא לִמְּדוּ אוֹתוֹ לִרְאוֹת אֶת הָאֱמֶת, הוּא מְאַבֵּד אֶת בָּנָיו, וְגַם זְקֵנָיו שֶׁכְּבָר עָלוּ לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב נֶעֱנָשִׁים עַל מַעֲשֵׂי צֶאֱצָאֵיהֶם. זֶה מָה שֶׁהִזְהִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת קַיִן, אַל תַּעֲשֶׂה חֲצִי תְּשׁוּבָה, אַל תַּזְנִיחַ אֶת הַיְלָדִים, אַתָּה תֵּעָנֵשׁ גַּם עַל מַעֲשֵׂיהֶם. הָעֲוונוֹת שֶׁלָּהֶם עַל צַוָּארְךָ.

אִם אָדָם חָזַר בִּתְשׁוּבָה וְעָשָׂה כְּכָל יְכָלְתּוֹ עַד הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן לְהָשִׁיב גַּם אֶת בָּנָיו, יִזְכֶּה לְרַחֲמֵי שָׁמַיִם, אֲבָל אִם הֶחְטִיאָם וְחָזַר רַק לְעַצְמוֹ וְאָמַר שֶׁהֵם יִחְיוּ אֶת חַיֵּיהֶם, הוּא יֵעָנֵשׁ עַל כָּךְ, כִּי הוּא זֶה ״שֶׁעִוֵּר״ אוֹתָם וְלָכֵן קָשֶׁה לָהֶם עַכְשָׁו לִרְאוֹת, הוּא לֹא יָכוֹל לְהִתְנַעֵר מֵאַחֲרָיוּת זוֹ עַד יוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן כָּאן עַלֵּי אֲדָמוֹת.

צָרִיךְ בְּעִקָּר לְהִתְפַּלֵּל לְרַחֲמֵי שָׁמַיִם, וּלְהַזִּיל דְּמָעוֹת רַבּוֹת, וּמֻבְטָח לָנוּ שֶׁדְּמָעוֹת אֵלֶּה יַשְׁפִּיעוּ, אִם לֹא עַל בָּנָיו אָז עַל בְּנֵיהֶם, וְאֵלֶּה יַחְזְרוּ חֲזָרָה וְלֹא יֵעָלְמוּ כְּמוֹ צֶאֱצָאָיו שֶׁל קַיִן.

נח

פָּרָשַׁת נֹחַ מַתְחִילָה בַּמִּלִּים "אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ, נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרֹתָיו, אֶת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ". לְאַחַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָאָה אֶת חֲטָאֵי דּוֹר הַמַּבּוּל וְהֶחְלִיט לְהַשְׁמִיד אֶת הָעוֹלָם וּלְהַתְחִיל אוֹתוֹ מֵהַתְחָלָה, הוּא בָּחַר בְּנֹחַ לִהְיוֹת הָאִישׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ הַכֹּל יַתְחִיל מֵחָדָשׁ. ה' מְצַוֶּה אוֹתוֹ לִבְנוֹת תֵּבָה, בָּהּ יִכָּנְסוּ הוּא וּבָנָיו וּנְשׁוֹתֵיהֶם, וְכֵן יִקַּח מִכָּל בַּעֲלֵי הַחַיִּים לְהֶמְשֵׁךְ וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם לְאַחַר הַמַּבּוּל.

לְאַחַר 150 יָמִים נֹחַ יוֹרֵד מִן הַתֵּבָה וּמְגַלֶּה כִּי כָּל הָעוֹלָם חָרֵב. רַק קְצֵה הַיַּבָּשָׁה מַתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת מֵהַמַּיִם שֶׁאַט אַט שׁוֹכְכִים וְיוֹרְדִים מַטָּה. הוּא מַקְרִיב קָרְבָּנוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ

כְּהוֹדָיָה עַל שֶׁהִצִּיל אוֹתוֹ וְאֶת מִשְׁפַּחְתּוֹ וְנָתַן לוֹ אֶת הַזְּכוּת לְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ.

כָּעֵת לִפְנֵי שֶׁמַּתְחִילִים שׁוּב מֵהַתְחָלָה, צָרִיךְ לִלְמֹד מָה הֵבִיא לְהִתְדַּרְדְּרוּת כָּזוֹ שֶׁלֹּא הָיְתָה שׁוּם תַּקָּנָה לְמַעֵט מְחִיקַת כָּל הַדּוֹר כֻּלּוֹ, כְּדֵי שֶׁהַדָּבָר לֹא יַחְזֹר עַל עַצְמוֹ.

אָנוּ מוּדָעִים הַיּוֹם לְזִהוּם הָאֲוִיר הַגַּשְׁמִי שֶׁאָנוּ יוֹצְרִים. כָּל הַזְּמַן מִתְפַּרְסְמִים מֶחְקָרִים עוֹלָמִיִּים הַמַּרְאִים כִּי יֵשׁ הִתְחַמְּמוּת שֶׁל הָעוֹלָם, וְ-95 אֲחוּזִים מֵעֲלֶיהָ זוֹ נוֹבְעִים מִמַּעֲשֵׂי הָאָדָם.

אֲנַחְנוּ מְזַהֲמִים וּמְקַלְקְלִים אוֹתוֹ עִם כָּל הִתְפַּתְּחוּת הַתַּעֲשִׂיָּה וְהַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה, כְּשֶׁכָּל פִּתּוּחַ כָּזֶה בָּא "לִפְתֹּר לָנוּ בְּעָיָה" בַּחַיִּים וּמְיַצֵּר 10 חֲדָשׁוֹת, וְאָז מַשְׁקִיעִים מִלְיוֹנִים בְּטֶכְנוֹלוֹגְיָה עַל מְנָת לִיצוֹר תְּרוּפוֹת לְמַחֲלוֹת שֶׁהַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה וְהַהִתְפַּתְּחוּת יָצְרוּ אוֹתָן.

בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ יֵשׁ זִהוּם אֲוִיר רוּחָנִי כְּמוֹ זֶה שֶׁל דּוֹר הַמַּבּוּל כְּמַעַט ! וּבְרֹאשָׁם הָאֲיִפּוֹנִים וְהַמַּכְשִׁירִים "הַחֲכָמִים" לְמִינֵיהֶם. הַגְּלִישָׁה בָּאִינְטֶרְנֶט לְכָל מִינֵי אֲתָרִים, זֶה רַק חֵלֶק קָטָן וְכִמְעַט שׁוּלִי בַּמַּכְשִׁיר הַזֶּה. יֵשׁ מִשְׁחָקִים, מוּזִיקָה, נִוּוּט דְּרָכִים, מַפּוֹת, שֵׁרוּת לַבַּנְק, לְקֻפַּת חוֹלִים, פִּתְאוֹם חַיִּים שְׁלֵמִים שֶׁל אָדָם נִמְצָאִים בְּתוֹךְ הַמַּכְשִׁיר הַקָּטָן הַזֶּה.

אָדָם מַעֲבִיר אֶת כָּל הָעֵסֶק שֶׁלּוֹ לַמַּכְשִׁיר הַזֶּה. הוּא מַפְקִיד הַמְּחָאוֹת דֶּרֶךְ הַמַּכְשִׁיר, וְשׁוֹלֵחַ וּמְקַבֵּל פַּקְסִים וּתְמוּנוֹת. אָז בַּתְּחִלָּה אֲנָשִׁים אוֹמְרִים שֶׁלֹּא רוֹצִים אִינְטֶרְנֶט, אֲבָל מָחָר בַּבֹּקֶר הוּא יִגַּלֶּה שֶׁבְּלִי אַיְיפוֹן הוּא לֹא יָכוֹל לִקְנוֹת בַּמַּכֹּלֶת. יְבַטְּלוּ אֶת הַכֶּסֶף הַמְּזֻמָּן וְיַעַבְרוּ הַכֹּל לְכַרְטִיסִים אֲלֶקְטְרוֹנִיִּים,

יֹאמְרוּ שֶׁזֶּה בְּמַטָּרָה לְמַגֵּר אֶת "הַכֶּסֶף הַשָּׁחוֹר" שֶׁזּוֹרֵם בַּשּׁוּק, אֲבָל לְמַעֲשֶׂה זֶה שִׁעְבּוּד שֶׁל הָאֲנָשִׁים לַמַּכְשִׁיר.

בְּתוֹר אָדָם שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְווֹת, אֲנִי מְגַלֶּה כִּי יֵשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֵׁרוּתִים שֶׁעוֹבְרִים אַט אַט לַמַּחְשֵׁב וְלָאִינְטֶרְנֶט. "אִם אַתָּה לֹא שָׁם, אַתָּה לֹא קַיָּם". וְהָאֱמֶת הִיא בְּדִיּוּק הַהֶפֶךְ, אִם אַתָּה שָׁם אַתָּה לֹא קַיָּם, וְרַק אִם אַתָּה לֹא שָׁם אַתָּה קַיָּם!

יֵצֶר הָרַע מִשְׁתַּלֵּט עָלֵינוּ. זוֹ לֹא טֶכְנוֹלוֹגְיָה טוֹבָה. יֵשׁ מֶחְקָרִים שְׁלֵמִים עַל הַהִתְמַכְּרוּת לַמַּכְשִׁירִים הָאֵלֶּה וְכֵיצַד הֵם הוֹפְכִים אֶת הָאֲנָשִׁים לִמְנֻכָּרִים וּשְׁאָר בְּעָיוֹת, וְיֵשׁ גַּם מְכוֹנֵי גְּמִילָה מֵהַמַּכְשִׁירִים. מִצַּד שֵׁנִי זֶה חוֹסֵךְ כֹּחַ אָדָם וְהַרְבֵּה כֶּסֶף לַחֲבֵרוֹת הַגְּדוֹלוֹת וְלָכֵן הֵן מַעֲבִירוֹת הַכֹּל לָעוֹלָם הַמְּמֻחְשָׁב, עַד שֶׁאַתָּה לֹא יָכוֹל אֲפִילוּ לִקְבֹּעַ תּוֹר לָרוֹפֵא בְּלִי מַכְשִׁיר.

אֲנִי מְבַקֵּשׁ לְהוֹצִיא טֹפֶס 17 לִבְדִיקָה בְּבֵית חוֹלִים, וְהַפָּקִיד אוֹמֵר שֶׁיִּשְׁלַח לִי אוֹתוֹ בָּאִי-מֵיִל. וְאִם אֵין לָאָדָם אִי-מֵיִל? מַכְרִיחִים אוֹתִי לְהִתְחַבֵּר לְאִינְטֶרְנֶט בִּשְׁבִיל טֹפֶס-17? גַּם חוֹלֶה אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת? אֲנִי נִכְנָס לַבַּנְק לְהַפְקִיד הַמְּחָאָה בְּמַעֲטָפָה וּמְגַלֶּה כִּי אֵין יוֹתֵר מַעֲטָפוֹת, רַק מַכְשִׁיר מַחְשֵׁב גָּדוֹל שֶׁמַּקְלִידִים וּמַפְקִידִים לְתוֹכוֹ. עוֹמֵד בַּתּוֹר אַחֲרֵי אֲנָשִׁים מְבֻגָּרִים שֶׁמְּקַבְּלִים הֶסְבֵּר מֵהַ"דַּיָּל" הַמִּסְכֵּן שֶׁלֹּא מֵבִין מֵהֵיכָן נָפְלוּ עָלָיו כָּל הַ"פְּרִימִיטִיבִים" הָאֵלֶּה, וּלְבַסּוֹף כְּשֶׁאֲנִי מַגִּיעַ לַמַּכְשִׁיר הוּא הִתְקַלְקֵל מֵהָעֹמֶס וְצָרִיךְ לָבוֹא לַמָּחָרָת. מָה רַע בְּמַעֲטָפָה עִם תֵּבָה בַּחוּץ, כְּמוֹ שֶׁתָּמִיד הָיָה?

אָז זוֹ הַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה שֶׁ"רָצְתָה לַעֲשׂוֹת לָנוּ רַק טוֹב", וּ"לְשַׁפֵּר לָנוּ אֶת הַחַיִּים", וְ"לַעֲשׂוֹת הַכֹּל בְּקַלּוּת". אָדָם שֶׁרָחוֹק מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת וְעוֹבֵד עִם אַיְיפוֹן פָּרוּץ לֹא מֵבִין בִּכְלָל עַל מָה

אֲנִי מְדַבֵּר אִתּוֹ. "אִינְטֶרְנֶט? וְכִי יֵשׁ לִי זְמַן לְגִלֹּשׁ? אֲנִי כָּל הַיּוֹם עוֹבֵד אִתּוֹ, כָּל הָעֵסֶק שֶׁלִּי עַל הַמַּכְשִׁיר הַזֶּה. יֵשׁ לִי קַטָלוֹג, הַצָּעוֹת מְחִיר, סְגִירַת עִסְקָאוֹת, הַכֹּל מֵהַמַּכְשִׁיר, אֵיךְ אֶפְשָׁר בְּלִי מַכְשִׁיר כָּזֶה"?

אֲנָשִׁים לֹא מַבְחִינִים עַד כַּמָּה הֵם הוֹלְכִים וּמִשְׁתַּעְבְּדִים לַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה הַזּוֹ וְעַד כַּמָּה זֶה פּוֹגֵעַ בַּחֶבְרָה. הַפְּגִיעָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא בַּכָּבוֹד לַמְּבֻגָּרִים וְסַמְכוּתָם. אָדָם שֶׁהָיְתָה לוֹ בְּעָיָה בַּחַיִּים הָיָה פּוֹנֶה לַעֲצַת הַזְּקֵנִים, לְאַבָּא שֶׁצָּבַר נְסָיוֹן בַּחַיִּים, לָרַב שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶת חָכְמַת הַתּוֹרָה, אֲנָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חָכְמַת חַיִּים שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת לוֹ לְעֶזֶר. הַיּוֹם אַבָּא לֹא יוֹדֵעַ לִשְׁלֹחַ אִי-מֵיִל אוֹ לְחַיֵּג מֵאַיְיפוֹן, זֶה מִישֶׁהוּ שֶׁאֶפְשָׁר לְדַבֵּר אִתּוֹ בִּכְלָל? אָדָם חוֹשֵׁב שֶׁאַבָּא שֶׁלּוֹ טִפֵּשׁ כִּי הוּא לֹא יוֹדֵעַ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּ"גּוּגֶל". זֶה נִהְיָה קְנֵה מִדָּה לְחָכְמָה. אָז אֵין כָּבוֹד לִמְבֻגָּרִים.

דָּבָר שֵׁנִי, הַתּוֹפָעָה מַזִּכִּירָה מְאֹד אֶת הָעֲבוֹדָה הַזָּרָה שֶׁנִּקְרֵאת "תְּרָפִים". לַעֲבוֹדָה זוֹ הִקְרִיבוּ קָרְבָּנוֹת וּבְתְמוּרָה הִיא אָמְרָה לָהֶם מֵיַּדַּע שֶׁעָזַר לָהֶם בַּחַיִּים, בְּעִסְקָאוֹת בְּמָמוֹנוֹת וּבְשָׁאָר הַתְּחוּמִים. הַמֵּיַּדַּע שֶׁאָמְרָה הָיָה גַּם נָכוֹן וּמוֹעִיל, רַק שֶׁהָיְתָה בְּעָיָה קְטַנָּה - זוֹ הָיְתָה עֲבוֹדָה זָרָה!

וְכָךְ בְּמָקוֹם לְהִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִישׁוּעוֹת, הָלְכוּ וְהִקְרִיבוּ אֵיזֶה קָרְבָּן לַתְּרָפִים וְהוּא אָמַר בְּאֵיזוֹ מְנָיָה לְהַשְׁקִיעַ הַיּוֹם וְעָשׂוּ קֶפָּה! יֵצֶר הָרַע שׂוֹלֵם בִּמְזֻמָּן!

זֶה הָאִינְטֶרְנֶט! הָאַיְיפוֹן! יֵשׁ לִי שְׁאֵלָה? נִחַפֵּשׂ בְּ"גּוּגֶל". נִתְקַעְתִּי בַּדֶּרֶךְ? מַדּוּעַ לְהִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִישׁוּעוֹת? יֵשׁ לִי "וָוִיז". בְּמָקוֹם בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל יֵשׁ בִּרְכַּת הַגּוֹלֵשׁ. הַכֹּל נִמְצָא בַּמַּכְשִׁיר. כּוֹלֵל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה!

אֲנַחְנוּ הוֹפְכִים לִהְיוֹת תְּלוּיִים בַּמַּכְשִׁירִים הָאֵלֶּה, הָאֲוִיר הִזְדַּהֵם. נָסַעְתִּי בְּרַכֶּבֶת עִם אִשְׁתִּי וְהִנֵּה אֲנִי רוֹאֶה שֶׁמֵּעַל לְכָל מוֹשַׁב יֵשׁ תֵּקַע חַשְׁמַלִי, וְכָךְ כָּל הָאֲנָשִׁים בַּקָּרוֹן, לְמַעַט אֲנִי וְרַעְיָתִי, הָיוּ מְחֻבָּרִים לַמַּכְשִׁיר עִם אָזְנִיּוֹת וְעִם מַטְעֵן לָחַשְׁמַל מֵעֲלֵיהֶם, וְזֶה הָיָה נִרְאֶה כְּמוֹ בְּסִפּוּרֵי אֵימָה עַל מַכְשִׁירִים שֶׁל יְצוּרִים מִכּוֹכָב אַחֵר שֶׁחָטְפוּ בְּנֵי אָדָם וְשָׁטְפוּ לָהֶם אֶת הַמֹּחַ. כֻּלָּם בּוֹהִים בַּמָּסָךְ וּמְחֻבָּרִים בְּחוּט לַתִּקְרָה!

פִּתָּרוֹן אֶחָד הוּא לַעֲשׂוֹת מַהְפֵּכָה וְלִחְיוֹת עַל הֶהָרִים עִם בְּאֵר מַיִם וְכַמָּה עִזִּים וּלְבַשֵּׁל עַל גֶּזֶה. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁאֲנִי רוֹאֶה שֶׁאַף אֶחָד לֹא מְמַהֵר לְהִצְטָרֵף לָרַעְיוֹן הַזֶּה, צָרִיךְ לִמְצוֹא פִּתָּרוֹן אַחֵר וְדָחוּף יוֹתֵר.

אִי אֶפְשָׁר לִבְרֹחַ מִזֶּה. הַכֹּל נִמְצָא בָּאִינְטֶרְנֶט. אֲפִילּוּ לִמְנֶקָה רְחוֹבוֹת יֵשׁ אַתָר בַּ״פֵּייסְבּוּק״ וְהוּא מְקַבֵּל תְּגוּבוֹת. כֻּלָּם מְפַרְסְמִים הַיּוֹם מוֹדָעוֹת וּבַתַּחְתִּיתָן יֵשׁ אֶת הָאוֹת ״אֶף״ בְּאַנְגְּלִית שֶׁמְּיַצֶּגֶת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אַתָר. ״חַפְּשׂוּ אוֹתִי בַּפֵּייסְבּוּק״. אֲנִי מְחַפֵּשׂ אוֹתְךָ בַּמְּציאוּת! וְאַתָּה מְנֻתָּק, אַתָּה לֹא קַיָּם! וְהַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְטַמְּאִים אֶת הַנְּשָׁמָה.

מֶחְקָר עוֹלָמִי שֶׁעָרְכוּ גּוֹיִם גִּלָּה כִּי יֵשׁ מֵעַל לִשְׁלוֹשָׁה מִלְיָארְד דַּפֵּי אִינְטֶרְנֶט בָּעוֹלָם, מִתּוֹכָם 85 אָחוּז הֵם בַּעֲלֵי תֹּכֶן ״שְׁלִילִי״. וְזֶה סֵקֶר שֶׁל גּוֹיִם פְּרוּצִים שֶׁלֹּא מְבִינִים מָה הַבְּעָיָה לְהַרְאוֹת פְּרִיצוּת וַאֲלִימוּת גַּם בִּסְרָטִים מְצַיָּרִים לִילָדִים. אִם הֵם אוֹמְרִים שֶׁ-85 אָחוּזִים מֵאַתָרֵי הָאִינְטֶרְנֶט הֵם בַּעֲלֵי תֹּכֶן שְׁלִילִי, מָה אָמוּר לוֹמַר יְהוּדִי שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְווֹת?

כְּכָל שֶׁאָדָם יוֹתֵר קָדוֹשׁ וְשׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ יוֹתֵר, הוּא פָּגִיעַ יוֹתֵר וַחֲסִין פַּחוֹת מִפְּנֵי זְהוּמִים. אָדָם שֶׁעוֹבֵד בַּבִּיּוּב אֵין

לוֹ בְּעָיָה גַּם לַעֲצֹר וְלֶאֱכֹל צָהֳרַיִם בְּתוֹךְ הַסְּרָחוֹן, הוּא הִתְרַגֵּל וְלֹא מֵבִין מָה הַבְּעָיָה בְּכָלָל. וּבְעוֹד בַּתִּקְשֹׁרֶת הַמִּמְסָדִית יֵשׁ סוּג שֶׁל צָנְזוּרָה דִּלִילָה וַחֲלוּשָׁה, שָׁם עוֹד לֹא עוֹבְרִים אֶת הַגְּבוּל הָאַחֲרוֹן שֶׁל מַרְאוֹת זָוָעָה אוֹ מַעֲשֵׂי עֲרָיוֹת שְׁלֵמִים, הָרֵי שֶׁבְּאִינְטֶרְנֶט אֵין גַּם אֶת זֶה. וְגַם לֹא בְּאַיְפוֹנִים. וְגַם אָדָם שֶׁקּוֹנֶה מַכְשִׁיר שֶׁמַּבְטִיחַ לוֹ סִנּוּן שֶׁל חֻמְרֵי אִינְטֶרְנֶט, אֶפְשָׁר עֲדַיִן לִשְׁלֹחַ לוֹ סִרְטוֹנִים כָּאֵלֶּה בְּאַפְּלִיקַצְיוֹת כְּמוֹ "וָואטְס-אָפּ", שֶׁלֹּא יְסַפֵּס הַיֶּלֶד. וְכָךְ יֶלֶד בֶּן 8 עִם מַכְשִׁיר כָּזֶה יָכוֹל לִרְאוֹת תְּמוּנוֹת זָוָעָה מִפִּגּוּעַ, שֶׁבַּטֶּלְוִיזְיָה לֹא מַרְאִים לַאֲנָשִׁים בְּנֵי 40! זֶה מְטַמֵּא אֶת הַנֶּפֶשׁ!

וּבַפָּרָשָׁה טָמוּן גַּם הַפִּתָּרוֹן. הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מְסַפֵּר כִּי כְּשֶׁנֹּחַ יָרַד מִן הַתֵּבָה וְרָאָה כִּי כָּל הָעוֹלָם שֶׁהִכִּיר בְּמֶשֶׁךְ 600 שָׁנָה חָרַב וְנֶעְלַם, הוּא הֵחֵל לִבְכּוֹת עַל הַחֻרְבָּן הַגָּדוֹל. אָז הִתְגַּלָּה אֵלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר לוֹ: "עַכְשָׁו אַתָּה בּוֹכֶה? אִם הָיִיתָ בּוֹכֶה כָּךְ קוֹדֶם הַמַּבּוּל, הָיִיתָ יָכוֹל לִמְנוֹעַ אוֹתוֹ! מֵרֹעַ שֶׁשָּׁמַעְתָּ שְׁאַתָּה וּמִשְׁפַּחְתְּךָ תִּנָּצְלוּ בַּתֵּבָה, לֹא בִּקַּשְׁתָּ עַל הָאֲחֵרִים".

הָיָה עָלָיו לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל דּוֹרוֹ. וְכִי מָה זֶה הָיָה מוֹעִיל בְּעוֹלָם בּוֹ אֲפִילוּ הָאֲוִיר הִזְדַּהֵם רוּחָנִית? וְהַתְּשׁוּבָה הִיא מַפְתִּיעָה: אֵין דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּפִלָּה!

הַבְּעָיָה הִיא שֶׁהַזְּהוּם הוּא כֹּה גָּדוֹל וְכֹה מַשְׁפִּיעַ עַל הַסְּבִיבָה, עַד שֶׁאֲפִילוּ צַדִּיקִים כְּמוֹ נֹחַ לֹא מַחְזִיקִים מֵהַתְּפִלָּה שֶׁלָּהֶם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה אֲנַחְנוּ הַקָּטַנִּים. נֹחַ לֹא הֶאֱמִין שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַצִּיל דּוֹר כָּזֶה בִּתְפִלָּה, אָז הוּא לֹא נִסָּה. וּמָה קָרָה? הָעוֹלָם אָבַד! אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יָכָלְתָּ לְסַדֵּר הַכֹּל בִּתְפִלָּה.

אֵין קֶשֶׁר בֵּין תְּפִלָּה לְטֶבַע, הַתְּפִלָּה הִיא מֵעַל לַטֶּבַע. זוֹ הָיְתָה הַתְּבִיעָה עַל נֹחַ. מָה כְּבָר יָכֹלְתִּי לַעֲשׂוֹת עִם דּוֹר כָּזֶה שֶׁלֹּא רָצָה לִשְׁמוֹעַ? יָכֹלְתָּ לְהִתְפַּלֵּל!

לְעִתִּים נִרְאָה כִּי הַתְּפִלָּה לֹא מוֹעִילָה, כְּמוֹ בַּמִּקְרֶה שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁבִּקֵּשׁ רַחֲמִים עַל אַנְשֵׁי סְדוֹם, אַךְ הַתְּפִלָּה לֹא הָלְכָה רֵיקָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ בְּמָקוֹם אַחֵר, לְעִתִּים עַל צֶאֱצָאָיו שֶׁל הַמִּתְפַּלֵּל עַצְמוֹ. צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל.

יֵשׁ הַיּוֹם בַּחוּץ מַבּוּל גָּדוֹל שֶׁמְּאַיֵּם לְהַחֲרִיב הַכֹּל. הַגָּל הָאֶלֶקְטְרוֹנִי הַזֶּה לֹא הוֹלֵךְ לְהֵעָלֵם, הוּא רַק הוֹלֵךְ וְגוֹבֵר וְכוֹבֵשׁ כָּל חֶלְקָה טוֹבָה. הַנֶּזֶק שֶׁעָשְׂתָה הַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה בְּ-15 הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת לָעוֹלָם בִּכְלָל וְלַיַּהֲדוּת בִּפְרָט, קָשֶׁה יוֹתֵר מִכָּל הַ-2000 שָׁנָה שֶׁקָּדְמוּ לָהּ. הַתַּרְבּוּת הַנָּכְרִית-אֱלִילִית שָׂטְפָה אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. כֻּלָּם נִהְיוּ אֱנוֹכִיִּים, הִסְתַּגְּרוּ בְּתוֹךְ עַצְמָם, הֵם מְדַבְּרִים אֶחָד עִם הַשֵּׁנִי בְּאַפְּלִיקַצְיוֹת, וּמְשַׂחֲקִים בָּאִינְטֶרְנֶט. מָתַי רָאִיתָ פַּעַם אַחֲרוֹנָה יְלָדִים שֶׁמְּשַׂחֲקִים בְּכַדּוּר בָּרְחוֹב? אֲנָשִׁים מְדַבְּרִים עִם אֲנָשִׁים אֲחֵרִים מֵהַצַּד הַשֵּׁנִי שֶׁל הָעוֹלָם דֶּרֶךְ הַמְּחַשֵּׁב, וְאֵין לָהֶם מֵשָׂג אֵיךְ קוֹרְאִים לַשָּׁכֵן שֶׁלָּהֶם. זֶה אַנְטִי-יְהוּדִי!

וְאִם הַמַּבּוּל מַמְשִׁיךְ לְאַיֵּם וְאֵין בְּרֵירָה, אָז גַּם בּוֹנִים תֵּבַת נֹחַ. וְהַמַּטָּרָה הִיא לִגְרֹם לְכַמָּה שֶׁיּוֹתֵר אֲנָשִׁים לַעֲלוֹת עָלֶיהָ וּלְהִנָּצֵל.

תֵּבַת הַנֹּחַ שֶׁל יָמֵינוּ הֵם בָּתֵּי הַכְּנֶסֶת וּבָתֵּי הַמִּדְרָשׁ. סְגֹר אֶת הַמַּכְשִׁירִים הַטְּמֵאִים וּבֹא לְדַבֵּר עִם אָדָם אֲמִתִּי, פָּנִים מְחַיְּכוֹת, קוֹל מְשׂוֹחֵחַ, שָׂכַחְנוּ מָה זֶה. לִשְׁאֹב כֹּחַ אֶחָד מֵהַשֵּׁנִי, כָּךְ שֶׁכְּשֶׁיּוֹצְאִים מֵהַתֵּבָה הַחוּצָה לְכַמָּה שָׁעוֹת הֶכְרֵחִיּוֹת

לְפַרְנָסָה וּשְׁאָר סִדּוּרִים, הַתֵּבָה תְּסַפֵּק לָנוּ מַסֵּכַת חַמְצָן, שֶׁלֹּא נִשְׁאָב הַכֹּל לָרֵאוֹת הָרוּחָנִיּוּת שֶׁלָּנוּ, כְּמוֹ הָעִיר בֶּיְיִ׳ינְג בְּסִין שֶׁהִיא הַמְזֻהֶמֶת בְּיוֹתֵר בָּעוֹלָם בְּשֶׁל שְׂרֵפַת הַפֶּחָם הַתַּעֲשִׂיָתִי, וְכֻלָּם לוֹבְשִׁים מַסֵּכוֹת כְּשֶׁרוֹכְבִים עַל אוֹפַנַּיִם כַּמָּה דַּקּוֹת בָּרְחוֹב וּמְמַהֲרִים לְהִכָּנֵס מַהֵר לִבְנָיָנִים מְמֻזָּגִים, כְּדֵי לֹא לְהֵחָנֵק לַמָּוֶת.

פַּעַם בֵּית כְּנֶסֶת הָיָה בֵּית מִקְדָּשׁ מְעַט. תְּנָאֵי הַקַּבָּלָה לְהִכָּנֵס דָּמוּ לְאֵלֶּה שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל: בַּלְבוּשׁ, בַּדִּבּוּר, בְּכֹבֶד רֹאשׁ, בַּכַּוָּנוֹת. הַיּוֹם זוֹ תֵּבַת נֹחַ, מַכְנִיסִים אֶת כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִנָּצֵל. רַק תְּבַקְּשׁוּ לְהִנָּצֵל וְאַל תְּקַלְקְלוּ, וְתִתְקַבְּלוּ בְּרָצוֹן! כָּךְ נָבִיא יוֹתֵר אֲנָשִׁים לַתֵּבָה, נְנַתֵּק אוֹתָם מֵהַזֻּהוּם בַּחוּץ וַנַּעֲבֹר אֶת הַמַּבּוּל הָאַחֲרוֹן לִפְנֵי הַגְּאוּלָה הָשְׁלְמָה.

לך לך

אוֹמֶרֶת הַמִּשְׁנָה: "עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְעָמַד בְּכֻלָּם לְהוֹדִיעַ כַּמָּה חִבָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם".

הָאֱמֶת הִיא שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ עָבַר הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת בְּמַהֲלַךְ חַיָּיו, וְהָיוּ כָּאֵלֶּה שֶׁהוּא גַּם נָפַל בָּהֶם, לְפִי דַּרְגָּתוֹ, כִּי אָנוּ שׁוֹכְחִים שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ אָמְנָם הוּא רֹאשׁוֹנָה לַמֶּרְכָּבָה, וְהוּא אֲבִי הָאֱמָה, וְהוּא צַדִּיק בְּמַשָּׂגִים שֶׁאָנוּ לֹא מְסֻגָּלִים לְהָבִין בִּכְלָל בַּמּחַ הַקָּטָן שֶׁלָּנוּ, אַךְ בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר הוּא גַּם בֶּן אָדָם, וְגַם לוֹ הָיוּ נִסְיוֹנוֹת וּנְפִילוֹת,

אִם כֵּן, מָה הַכַּוָּנָה שֶׁעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ וְעָמַד בְּכֻלָּם?

הַכַּוָּנָה הִיא שֶׁלְּאַבְרָהָם, חוּץ מִכָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁעָבַר בְּחַיָּיו בְּתוֹר הָאָדָם עַצְמוֹ, כְּמוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִתָּנוּ, הָיוּ גַּם עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת שֶׁהוּא לֹא עָבַר בְּתוֹר "אַבְרָהָם" הָאָדָם עַצְמוֹ, אֶלָּא בְּתוֹר "אָבִינוּ", כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא מִמֶּנּוּ הָאֻמָּה הַיִּשְׂרְאֵלִית, שֶׁתֵּרֵד הַתּוֹרָה לָעוֹלָם לְמַעֲנָם, וּבִזְכוּת שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יִלְמַד אֶת הַתּוֹרָה יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

מַדּוּעַ אַבְרָהָם אָבִינוּ נִבְחַר, מִכָּל מִילְיוֹנֵי הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם? כִּי ה' הֶעֱמִיד אוֹתוֹ בַּעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת, שֶׁאִם יַעֲמוֹד בְּכֻלָּם, יִזְכֶּה שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יֵצֵא מִמֶּנּוּ. אֵלּוּ חַיָּבִים לִהְיוֹת עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת גְּדוֹלִים בִּמְיֻחָד, לְצֹרֶךְ מַטָּרָה זוֹ.

מָה הָיָה הַנִּסָּיוֹן הָרִאשׁוֹן? "וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ". מַדּוּעַ זֶה נֶחְשָׁב לְנִסָּיוֹן? כִּי זוֹ הָיְתָה הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁה' צִוָּה אוֹתוֹ לָקוּם וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה, וְכָל הָעֲצָמוֹת שֶׁלּוֹ כְּאָדָם רָגִיל, רָצוּ לִצְעֹק בְּאוֹתוֹ רֶגַע "לֹא רוֹצֶה", מַדּוּעַ? כִּי אַתָּה מְצַוֶּה עָלַי! כְּשֶׁמְּצַוִּים עָלֵינוּ, קוֹדֶם כָּל עוֹד בְּטֶרֶם אָנוּ שׁוֹמְעִים מָה מְבַקְּשִׁים מֵאִתָּנוּ וְאִם זֶה טוֹב אוֹ לֹא טוֹב לָנוּ, מִיָּד עוֹנִים "לֹא רוֹצֶה". "אַתָּה מַכְרִיחַ אוֹתִי? לֹא רוֹצֶה"! וְאַבְרָהָם קָם וְעָזַב הַכֹּל וְהָלַךְ לְאֶרֶץ שֶׁהוּא לֹא מַכִּיר וְלֹא רָאָה, זֶה הַנִּסָּיוֹן!

כְּשֶׁאָנוּ קוֹרְאִים אֶת הַצִּוּוּי זֶה לֹא נִרְאָה לָנוּ כָּזֶה נִסָּיוֹן גָּדוֹל, כִּי כְּבָיכוֹל הוּא יָשַׁב 70 שָׁנָה בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַרְבֵּה שׂוֹנְאִים, שֶׁאַפִילוּ אַבָּא שֶׁלּוֹ רוֹצֶה לַהֲרוֹג אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי הוּא מָסַר אוֹתוֹ לְנִמְרוֹד, וְהִנֵּה ה' אוֹמֵר לוֹ בְּכִבּוּדוֹ וּבְעַצְמוֹ בּוֹא לְאֶרֶץ

אַחֶרֶת, וַאֲנִי מַבְטִיחַ לְךָ שֶׁיִּהְיֶה לְךָ טוֹב יוֹתֵר פִּי 1,000 מֵעַכְשָׁו, אָז הֵיכָן הַנִּסָּיוֹן בִּכְלָל?

כָּתוּב בִּנְסָיוֹן הָרִאשׁוֹן "**לֶךְ לְךָ** מֵאַרְצְךָ", וְאִלּוּ בַּנִּסָּיוֹן הָאַחֲרוֹן כָּתוּב "קַח נָא אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ... **וְלֶךְ לְךָ** אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה" וְגוֹ'. אֵלֶּה שְׁנֵי הַמְּקוֹמוֹת הַיְחִידִים בְּכָל הַתּוֹרָה, בָּהּ כְּתוּבִים צֶמֶד הַמִּלִּים "לֶךְ לְךָ". בְּשׁוּם מָקוֹם אַחֵר לֹא כָּתוּב "לֶךְ לְךָ". וְכֵיוָן שֶׁכָּל מָה שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ עָשָׂה הוּא בְּחֶזְקַת מַעֲשֵׂי אָבוֹת סִימָן לִבָּנִים, צָרִיךְ לְהָבִין מַדּוּעַ דַּוְקָא כָּאן כָּתוּב "לֶךְ לְךָ"? הַאִם צֶמֶד הַמִּלִּים כָּתוּב סְתָם, כִּי אֵלֶּה הַנִּסְיוֹנוֹת הָרִאשׁוֹן וְהָאַחֲרוֹן, שֶׁיִּהְיֶה אֵיזֶה מַעְגַּל יָפֶה?

צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּאן מַשֶּׁהוּ יוֹתֵר עָמוֹק, צָרִיךְ לְהָבִין מָה הָיָה הַנִּסָּיוֹן בַּתְּחִלָּה וּמָה הָיָה הַנִּסָּיוֹן בַּסּוֹף. כֵּיצַד נִתֵּן לְהַשְׁווֹת הַנִּסָּיוֹן בַּהַתְחָלָה, לַעֲזֹב אֶת הַמָּקוֹם בּוֹ כֻּלָּם שׂוֹנְאִים אוֹתְךָ, וּמְבִיאִים אוֹתְךָ לַמָּקוֹם מְצֻיָּן, עִם הַבְטָחָה מִמֶּנִּי ה' לִרְאוֹת נִפְלָאוֹת, לְנִסָּיוֹן בּוֹ תַּקְרִיב אֶת בִּנְךָ יְחִידְךָ שֶׁהֶעֱמַדְתִּי לְךָ? הֵיכָן הַדִּמְיוֹן מַתְחִיל בִּכְלָל?

הַתְּשׁוּבָה לַשְּׁאֵלָה הִיא שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ 50 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, וּמוּלָם יֵשׁ 50 שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה. בְּשַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה הַ-50, אֲנִי מַגִּיעַ לַהַתְחָלָה שֶׁל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים. כְּשֶׁאָנוּ נַגִּיעַ לְשַׁעַר הַ-50 תּוּפָן יְדִיעַת ה' בָּעוֹלָם, וְהָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא יִהְיוּ כְּאֶחָד, וְזֶה מָה שֶׁיִּהְיֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים.

אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּנֵס לְשַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה לִפְנֵי שֶׁנְּפַלְנוּ בְּשַׁעַר הַטֻּמְאָה הַמַּקְבִּיל לוֹ וְיָצָאנוּ מִמֶּנּוּ, אָנוּ חַיָּבִים לַעֲבוֹר דֶּרֶךְ כָּל הַ-50 הַשְּׁעָרִים הַטְּמֵאִים וְלָצֵאת, כְּדֵי לְהִכָּנֵס לָאוֹר הַמַּקְבִּיל.

אֶלָּא הַמְּצִיאוּת הָיְתָה שֶׁשַּׁעַר הַטֻּמְאָה הַ-50 לֹא יָכוֹל הָיָה לְהִפָּתַח עַד שֶׁהַתּוֹרָה תֵּרֵד לָעוֹלָם וְנִסְבֹּל אֶת עֹל הַגְּלִיּוֹת.

תַּאֲרוּ לְעַצְמְכֶם מָה הָיָה קוֹרֶה אִם הָיָה נִפְתָּח שַׁעַר הַטֻּמְאָה הַ-50 הוּא שַׁעַר הַכְּפִירָה וְהָאֶפִּיקוֹרְסִיּוֹת, עוֹד לִפְנֵי שֶׁהִצְטַבְּרוּ בְּיָדֵינוּ כָּל שְׁנוֹת הַתּוֹרָה מֵאָז מַתָּן תּוֹרָה וְעַד הַיּוֹם. הָיָה צָרִיךְ לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה, וּלְפָרֵק אוֹתָהּ לְגוֹרְמֵי גּוֹרְמִים, וּלְהוֹצִיא מִמֶּנָּה אַלְפֵי סְפָרִים, לִפְנֵי שֶׁה׳ יִפְתַּח אֶת הַשַּׁעַר וְתִהְיֶה לָנוּ יְכֹלֶת לְהִתְמוֹדֵד אִתּוֹ. הָיִינוּ צְרִיכִים אֶת כָּל הַנְּבִיאִים, וְהַזְּקֵנִים, וְהַשּׁוֹפְטִים. הָיִינוּ צְרִיכִים אֶת כָּל הַתַּנָּאִים, אָמוֹרָאִים, סָבוֹרָאִים וּגְאוֹנִים, רָאשׁוֹנִים, אַחֲרוֹנִים, וְאַחֲרוֹנֵי הָאַחֲרוֹנִים. הָיִינוּ צְרִיכִים אֶת רַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, וְאֶת מָרָן הַבַּיִת יוֹסֵף, אֶת רַבִּי עוֹבַדְיָה מִבַּרְטְנוּרָא, אֶת רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר וְהַשַּׁ״ךְ וְהַטַּ״ז, צָרִיךְ אֶת כֻּלָּם, כִּי כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פּוֹתֵחַ אֶת שַׁעַר הַטֻּמְאָה הַ-50, בְּ-5 דַּקּוֹת הוּא יִבְלַע אֶת כֻּלָּנוּ, אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לָנוּ 3,000 שָׁנָה שֶׁל לִמּוּד תּוֹרָה מֵאֲחוֹרֵינוּ.

בְּכָל שַׁעֲרֵי הַטֻּמְאָה הָאֲחֵרִים לֹא כָּפְרוּ הָאֲנָשִׁים בַּה׳, הֵם הָלְכוּ אַחַר הַתַּאֲוֹוֹת, ״אָכוֹל וְשָׁתוֹ כִּי מָחָר נָמוּת״, אַךְ לְעֻמָּתָם כְּפִירָה וְאֶפִּיקוֹרְסִיּוּת פְּרוּשָׁה ״אֵין כְּלוּם מֵעָלַי ! אֲנִי וְרַק אֲנִי הוּא זֶה שֶׁקּוֹבֵעַ, וְהַסִּבָּה הַיְחִידָה שֶׁאֲנִי לֹא רוֹצֵחַ וְגוֹנֵב וְעוֹשֶׂה מָה שֶּׁבָּא לִי כִּי אֲנִי מְפַחֵד מֵהַמִּשְׁטָרָה, לֹא מִשּׁוּם דָּבָר אַחֵר״.

וְלָכֵן אָנוּ רוֹאִים אֲנָשִׁים בְּרִיוֹנִים אֲשֶׁר לֹא פּוֹחֲדִים מֵהַמִּשְׁטָרָה, אָז הֵם רוֹצְחִים וְגוֹנְבִים. מִי שֶׁלֹּא מְפַחֵד, עוֹשֶׂה מָה שֶּׁבָּא לוֹ. מִי שֶׁכֵּן מְפַחֵד, לֹא עוֹשֶׂה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתָּפֵס. אֵין כָּאן יִרְאַת שָׁמַיִם יוֹתֵר, זוֹ הַכְּפִירָה וְהָאֶפִּיקוֹרְסִיּוֹת ! וְזֶה הַשַּׁעַר שֶׁנִּפְתַּח בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ !

מוּלוֹ יֶשְׁנוֹ שַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה הַ-50, שַׁעַר הָאֱמוּנָה הַתְּמִימָה, וְזֶה רָמוּז בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ, בִּבְחִינַת מַעֲשֵׂי אֲבוֹת סִימָן לְבָנִים. בַּנְּסָיוֹן הָרִאשׁוֹן כָּתוּב "לֶךְ לְךָ", שֶׁהִיא בִּבְחִינַת יְצִיאָה לַגָּלוּת. הַמִּילָה "לֶךְ" בְּגִימַטְרִיָּא הִיא 50, "לֶךְ" בְּגִימַטְרִיָּא הִיא גַּם 50. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה אֶת אַבְרָהָם: "צֵא מִ-50 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה! לֶךְ לְךָ, כִּי אַתָּה צָרִיךְ לַעֲבוֹר וּלְהִכָּנֵס בְּ-50 שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה", וּכְדֵי לַעֲשׂוֹת זֹאת, יֵשׁ שְׁנֵי שְׁלַבִּים שֶׁצָּרִיךְ לַעֲבוֹר: "סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב". קוֹדֶם כָּל סוּר מֵרָע: לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ.

כְּשֶׁאֲנִי מְצַוֶּה אָדָם לַעֲזֹב אֶת אַרְצוֹ, לִכְאוֹרָה הַסֵּדֶר הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת הָפוּךְ, קוֹדֶם צֵא מֵהַבַּיִת שֶׁלְּךָ, אַחַר כָּךְ מֵהָעִיר שֶׁלְּךָ, וּלְאַחַר מִכֵּן מֵאַרְצְךָ. אָז מַדּוּעַ כָּאן הַסֵּדֶר הָפוּךְ? כִּי כַּאֲשֶׁר אֲנִי מְדַבֵּר עַל יְצִיאָה מִשַּׁעֲרֵי טֻמְאָה, זֶה הַסֵּדֶר הַנָּכוֹן. "לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ", קוֹדֶם כָּל לַעֲזֹב אֶת הַדְּבָרִים הַמַּפְרִיעִים בִּכְלָלִיּוּת לָרוּחָנִיּוּת שֶׁלִּי: הָאַרְצִיּוּת שֶׁלִּי, הַתַּאֲוֹוֹת הַפְּשׁוּטוֹת שֶׁלִּי, אֲנִי אוֹהֵב לִישׁוֹן יוֹתֵר מִדַּי, לֶאֱכוֹל יוֹתֵר מִדַּי, לִשְׁתּוֹת יוֹתֵר מִדַּי, צָרִיךְ לָצֵאת מֵהַשְׁפָּעַת דְּבָרִים אֵלּוּ.

אַחֲרֵי זֶה עוֹלִים שָׁלָב, 'מִמּוֹלַדְתְּךָ': סְבִיבָתִי הַקְּרוֹבָה הֶרְגֵּלִים לֹא טוֹבִים שֶׁאֲנִי מַחֲזִיק בָּהֶם הַרְבֵּה זְמַן, חֲבֵרִים לֹא טוֹבִים שֶׁאֲנִי מִסְתּוֹבֵב עִמָּם, דְּבָרִים שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהֵם לֹא בְּסֵדֶר וַאֲנִי מַחֲזִיק בָּהֶם וְעוֹשֶׂה אוֹתָם, וּמִזֶּה קָשֶׁה יוֹתֵר לְהִפָּטֵר.

לְבַסּוֹף "מִבֵּית אָבִיךָ", אֵלֶּה הַמִּדּוֹת שֶׁלִּי, אֲנִי כַּעֲסָן, אֲנִי קַמְצָן, אֲנִי קַנַּאי. מִזֶּה הֲכִי קָשֶׁה לָצֵאת. אָז הַתְּאוּר שֶׁל הַיְצִיאָה הוּא לְפִי סֵדֶר הַקְּשִׁי בְּמִלְאכֶת סוּר מֵרָע.

הַמִּלִּים "לְךָ לְךָ" בַּנִּסָּיוֹן הָאַחֲרוֹן הֵם "וַעֲשֵׂה טוֹב". לָצֵאת מֵהַשֶּׁעָר ה-50 שֶׁל הַטֻּמְאָה וּלְהִכָּנֵס לָשַׁעַר ה-50 שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, שַׁעַר הָאֱמוּנָה הַתְּמִימָה. אֲנִי ה' אוֹמֵר לְךָ, קַח אֶת בִּנְךָ, יְחִידְךָ, אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, חִכִּיתָ לוֹ 100 שָׁנָה, וַאֲנִי הִבְטַחְתִּי לְךָ אִישִׁית שֶׁתִּרְאֶה מִמֶּנּוּ יְלָדִים, וַאֲנִי אוֹמֵר לְךָ תַּקְרִיב אוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא רַוָּק! אֲנִי זֶה שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ, לְךָ אֱמוֹר לְכֻלָּם שֶׁיַּעַזְבוּ אֶת הָאֱלֹהִים הָאֲחֵרִים שֶׁלָּהֶם, כִּי עֲבוֹדָתָם דּוֹרֶשֶׁת אֶת הַקְרָבַת יַלְדֵיהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ, וַאֲנִי אֵל רַחְמָן, וְהִנֵּה אֲנִי אוֹמֵר לְךָ לְהַקְרִיב לִי בֶּן אָדָם! כָּל הַמִּפְעָל שֶׁבָּנִיתָ כָּל הַחַיִּים שֶׁלְּךָ, כָּל הָאֱמוּנָה שֶׁלְּךָ, כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁלְּךָ, כָּל הַחַיִּים וְהַמַּהוּת שֶׁלְּךָ מִיּוֹם שֶׁהִכַּרְתָּ בִּי, אֲנִי אוֹמֵר לְךָ זְרֹק הַכֹּל לַפַּח! תַּעֲשֶׂה בְּדִיּוּק הָפוּךְ! אֵיזוֹ אֱמוּנָה חֲזָקָה וּתְמִימָה צְרִיכָה לִהְיוֹת לְאָדָם לָקוּם וְלַעֲשׂוֹת כָּזֶה מַעֲשֶׂה!

וְהִנֵּה מָה כָּתוּב בַּתּוֹרָה? "וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֶת יִצְחָק בְּנוֹ... וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹקִים".

"וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר"! ה' לֹא הִקְצִיב לוֹ זְמַן, לֹא אָמַר לוֹ "תָּבוֹא מָחָר", אֲבָל אֵצֶל אַבְרָהָם אֵין שְׁאֵלוֹת, קָם בַּבֹּקֶר, מִתְפַּלֵּל תְּפִילַת נֵץ, חוֹבֵשׁ אֶת הַחֲמוֹר, אוֹסֵף אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו, וְקֶדִימָה, הוֹלְכִים לִשְׁחוֹט אֶת בְּנֵי אֲהוּבִי!

בִּשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים בַּדֶּרֶךְ לַמָּקוֹם, מְדַבֵּר עִמּוֹ יֵצֶר הָרַע: "אוּלַי לֹא הֵבַנְתָּ טוֹב? הוּא לֹא אָמַר לְךָ 'מָחָר', הָרֵי הוּא הִבְטִיחַ לְךָ יְלָדִים מִיִּצְחָק, חַכֵּה שֶׁיִּתְחַתֵּן וְתִרְאֶה מִמֶּנּוּ בָּנִים, תַּעֲשֶׂה בְּרִית לַיֶּלֶד וְאַחַר כָּךְ תַּעֲשֶׂה 'בְּרִית' לָאַבָּא. חַכֵּה קְצָת, מָה הַלַּחַץ? וּמָה עִם חִלּוּל ה'? יֹאמְרוּ יְהוּדִי מַקְרִיב בֶּן אָדָם? אוּלַי לֹא הֵבַנְתָּ? תִּשְׁאַל עוֹד פַּעַם".

וְאַבְרָהָם? כְּלוּם. 3 יָמִים בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מְדַבֵּר אִתּוֹ, רַק יֵצֶר הָרַע. וְאַבְרָהָם לֹא זָז יְמִינָה וּשְׂמֹאלָה, עוֹקֵד אֶת בְּנוֹ וּבָא לְשָׂחֲטוֹ. רַק אָז ה׳ שׁוֹלֵחַ אֵלָיו מַלְאַךְ לַעֲצֹר אוֹתוֹ. זוֹ אֱמוּנָה תְּמִימָה! לָלֶכֶת גַּם נֶגֶד ׳הַשֵּׂכֶל׳. זוֹ הַיְצִיאָה מִשַּׁעַר הַכְּפִירָה.

וְהֵיכָן מִתְבַּצַּעַת הָעֲקֵדָה? עַל הַר הַמּוֹרִיָּה, שָׁם נִבְנוּ בַּיִת רִאשׁוֹן וּשְׁנִי, וְשָׁם יַעֲמוֹד הַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי וְהָאַחֲרוֹן, שָׁם תִּהְיֶה הַגְּאוּלָה, לְשָׁם יָבוֹא הַמָּשִׁיחַ. זֶה הָרֶמֶז לָנוּ, אַתֶּם רוֹצִים שֶׁמָּשִׁיחַ יָבוֹא? תַּעַבְדוּ אֶת ה׳ בִּתְמִימוּת.

נוֹלַדְנוּ לְתוֹךְ עוֹלָם שֶׁאֵין בּוֹ תְּמִימוּת, שָׂמוּ אוֹתָנוּ בָּלוּל, וְהִדְלִיקוּ לָנוּ טֶלֶוִיזְיָה וְרַדְיוֹ וְאִינְטֶרְנֶט וְהִכְנִיסוּ לָנוּ טֻמְאָה לְתוֹךְ הָעֵינַיִם, לְתוֹךְ הַנְּשָׁמָה. ״גְּמִדוּ״ אוֹתָנוּ מִבְּחִינָה רוּחָנִית עַד שֶׁהִצְטַמְּקְנוּ לְגֹדֶל שֶׁל אֲפוּנָה. מֻחְקָרִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בָּעוֹלָם הֶרְאוּ כִּי עַד גִּיל 10 יֶלֶד רוֹאֶה בַּטֶּלֶוִיזְיָה עֲשָׂרוֹת אַלְפֵי מִקְרֵי יֶרִי, אַלְפֵי מִקְרֵי רֶצַח, עֲשָׂרוֹת אַלְפֵי מִקְרֵי אֲלִימוּת, וְעוֹד מֵאוֹת מִקְרִים שֶׁאֵין רָאוּי לְהַעֲלוֹתָם עַל הַכְּתָב, וְכָל זֶה בַּטֶּלֶוִיזְיָה! בַּסָּלוֹן! בְּתוֹךְ הָעֵינַיִם שֶׁלּוֹ! יוֹשֵׁב לְיַד אַבָּא שֶׁלּוֹ בְּשָׁעָה 7 8 בָּעֶרֶב, וְצוֹפִים בְּיַחַד, חֲוָיָה מִשְׁפַּחְתִּית! וְזֶה רַק עַד גִּיל 10! אֵיזוֹ תְּמִימוּת יְכוֹלָה לִהְיוֹת לְבֶן אָדָם כָּזֶה?

עַכְשָׁו תֹּאמַר לְאָדָם כָּזֶה ״לֵךְ דַּבֵּר עִם ה׳״, הוּא יִסְתַּכֵּל עָלֶיךָ כְּאִלּוּ נָפַלְתָּ מֵאֵיזֶה כּוֹכָב אַחֵר. ״מָה זֶה ה׳? מָה אַתָּה רוֹצֶה מִמֶּנִּי?״ בָּרֵגַע שֶׁאָדָם כָּזֶה מְגַלֶּה שֶׁיֵּשׁ אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, הוּא שָׂמֵחַ! וְכָל מִצְוָה קְטַנָּה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, בַּשָּׁמַיִם נִגְרָם רַעַשׁ גָּדוֹל!

כִּי זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל הַדּוֹר שֶׁלָּנוּ, לַעֲבוֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְמִימוּת. אֵין לָנוּ לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹנוֹת מַדּוּעַ אֲנִי לֹא כְּמוֹ רַבִּי

עֲקִיבָא? הוּא יָדַע אֶת כָּל הַתּוֹרָה בְּעַל פֶּה! זֶה לֹא הַתִּקּוּן שֶׁלָּנוּ! לַהּוֹר שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה אֶת שַׁעַר הַטֻּמְאָה שֶׁלּוֹ, נִכְנְסוּ וְיָצְאוּ. בַּהּוֹר שֶׁלָּנוּ זֶה שַׁעַר אַחַר. זָרְקוּ אוֹתָנוּ בְּעוֹלָם שֶׁל תָּכְנִיּוֹת טֶלְוִיזְיָה מְטֻנָּפוֹת אִינְטֶרְנֶט טָמֵא, וּפִתְאוֹם צָרִיךְ לַעֲבוֹר לַתּוֹרָה! לַעֲזוֹב אֶת "הָאָח הַגָּדוֹל" וְלַעֲבֹר לַ"אֲחוֹת קְטַנָּה" בִּתְפִלַּת יוֹם הַכִּפּוּרִים.

כָּךְ יוֹצְאִים מִשַּׁעַר הַטֻּמְאָה הַ-50. אָנוּ בָּאִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, שׁוֹמְעִים דִּבְרֵי תּוֹרָה, שָׁרִים וּמִתְפַּלְלִים לַה'. זֶה הַתִּקּוּן!

"לֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה", הַעֲלֵה אֶת יֵצֶר הָרַע שֶׁלְּךָ עַל הַמּוֹקֵד! מֵהַיּוֹם אָנוּ עוֹבְדִים אֶת ה' בִּתְמִימוּת. מֵהַיּוֹם, מָה שֶּׁה' אוֹמֵר לָנוּ אָנוּ עוֹשִׂים בְּלִי שְׁאֵלוֹת. לֹא מְבִינִים לָמָּה דַּוְקָא כָּכָה? לֹא צָרִיךְ לְהָבִין! נַשְׁלִיךְ הַצִּדָּה אֶת "הַשֶּׂכֶל"! יֵשׁ אֶת הַשֶּׂכֶל שֶׁל הַתּוֹרָה! עָזוֹב אֶת הַדַּעַת שֶׁל פְּרִי עֵץ הַדַּעַת, אָחֹז בְּדַעַת תּוֹרָה, דַּעַת ה'! לֵךְ עִם עֲבוֹדַת ה' שֶׁלְּךָ עַד הַסּוֹף, וְה' יֵלֵךְ עִמְּךָ עַד הַסּוֹף הַטּוֹב.

עַל יְדֵי אֱמוּנָה תְּמִימָה זוֹ, נֵצֵא לְגַמְרֵי מִשַּׁעַר הַ-50 שֶׁל הַטֻּמְאָה אֶל תּוֹךְ שַׁעַר הַ-50 שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, וְנִזְכֶּה לַגְּאוּלָה הַשְּׁלֵמָה.

וירא

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִסָּה אֶת אַבְרָהָם אָבִינוּ בַּעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת וְעָמַד בְּכֻלָּם. אֲבָל יֵשׁ עוֹד נִסָּיוֹן קָשֶׁה מְאֹד שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ עוֹבֵר, נִסָּיוֹן שֶׁנִּמְשַׁךְ לְאֹרֶךְ שָׁנִים וְלִוָּה אֶת שְׁאָר הַנִּסְיוֹנוֹת הָאֲחֵרִים שֶׁעָבַר בְּמַהֲלָכָן. לְאַחַר שֶׁיִּצְחָק אָבִינוּ נִגְמַל מִינִיקָה בְּגִיל שְׁנָתַיִם, אַבְרָהָם אָבִינוּ עוֹרֵךְ מִסְבָּה גְּדוֹלָה לְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם, וְדַוְקָא לְאַחַר זְמַן שֶׁל שִׂמְחָה וְאֹשֶׁר אֵלֶּה, הַמְּהוּלִים כֻּלָּם בִּקְדֻשָּׁה וְהוֹדָאָה לַה׳ יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁהֵיטִיב עִמּוֹ, נִגְּשֶׁת אֵלָיו שָׂרָה אִשְׁתּוֹ וּמְצַוָּה אֶת אַבְרָהָם לְגָרֵשׁ אֶת הָגָר וְאֶת בְּנָם יִשְׁמָעֵאל מִן הַבָּיִת.

וּמַדּוּעַ צְווּי זֶה הִגִּיעַ? כָּתוּב: "וַתֵּרֶא שָׂרָה אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מְצַחֵק", וְרַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ: **מְצַחֵק** - לְשׁוֹן עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "וַיָּקֻמוּ לְצַחֵק", כְּלוֹמַר הוּא הָיָה מְכַוֵּן לַעֲבוֹדָה זָרָה בִּזְמַן שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים מְבַחוּץ הַנִּרְאִים כַּעֲבוֹדַת ה'. אָבִיו רָאָה כִּי הוּא מִתְפַּלֵּל וּמַנִּיחַ תְּפִלִּין וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַמִּצְווֹת כְּמוֹתוֹ מַמָּשׁ, אֲבָל לְשָׂרָה אִמֵּנוּ הָיְתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהִיא יָכְלָה לָדַעַת לְמָה הוּא בָּאֱמֶת כִּוֵּן בְּרֹאשׁוֹ וְלִבּוֹ בִּזְמַן שֶׁעָשָׂה מַעֲשִׂים אֵלּוּ.

לָכֵן כְּשֶׁשָּׂרָה אוֹמֶרֶת לְאַבְרָהָם שֶׁיְּגָרֵשׁ אֶת הָגָר וְיִשְׁמָעֵאל, הוּא לֹא הֵבִין מֵהֵיכָן נָפְלָה גְּזֵרָה זוֹ. הֲרֵי זֶה בְּנוֹ הַצָּמוּד אֵלָיו וּמְשָׁרֵת אוֹתוֹ וְעוֹזֵר לוֹ בְּהַכְנָסַת אוֹרְחִים הַיְדוּעָה שֶׁלּוֹ לְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם, וְאַף עָשָׂה לְעַצְמוֹ בְּרִית מִילָה בְּגִיל 13, מָה מָצְאוּ בּוֹ דְּפִי? אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹרֶה לְאַבְרָהָם לִשְׁמוֹעַ בְּקוֹל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ כֵּיוָן שֶׁהִיא גְּדוֹלָה מִמֶּנּוּ בַּנְּבוּאָה, וְהִיא יוֹדַעַת דְּבָרִים שֶׁהוּא לֹא יוֹדֵעַ, וּבֵינֵיהֶם שֶׁהַבֵּן שֶׁלּוֹ מְכַוֵּן לַעֲבוֹדָה זָרָה, וְהוּא יָכוֹל לְקַלְקֵל אֶת בְּנוֹ יִצְחָק. וְכָךְ אַבְרָהָם אָבִינוּ נִפְרָד בְּלֵב כָּבֵד מִבְּנוֹ יִשְׁמָעֵאל וְשׁוֹלֵחַ אוֹתוֹ לְדַרְכּוֹ.

35 שָׁנִים לְאַחַר מִכֵּן, מִתְבַּקֵּשׁ אַבְרָהָם אָבִינוּ לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן הָעֲקֵדָה. עַל יְצִיאָתוֹ לַדֶּרֶךְ כָּתוּב: "וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיְבַקַּע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹקִים". אֶל דֶּרֶךְ אֲרֻכָּה שֶׁל 3 יָמִים אַבְרָהָם אָבִינוּ לוֹקֵחַ שְׁנֵי נְעָרִים עִמּוֹ שֶׁיְּעַזְרוּ לוֹ.

חַז"ל מְגַלִּים כִּי גַּם "הַנְּעָרִים" שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא הָיוּ בַּחוּרִים צְעִירִים, אֶלָּא הָיוּ אֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ שֶׁהָיָה זָקֵן בֵּיתוֹ וְאַחֲרַאי עַל נְהוּל דְּבָרִים חֲשׁוּבִים שֶׁאַבְרָהָם הִפְקִיד בְּיָדוֹ,

וּבָהֶם הַיְשִׁיבָה שֶׁלּוֹ, וְאִלּוּ הַנַּעַר הַשֵּׁנִי הוּא יִשְׁמָעֵאל, שֶׁבִּזְמַן הָעֲקֵדָה הָיָה בֶּן 51.

הַשְּׁאֵלָה שֶׁנִּשְׁאֶלֶת הִיא מֵהֵיכָן מַגִּיעַ פִּתְאוֹם יִשְׁמָעֵאל לְתוֹךְ הַסִּפּוּר שֶׁל הָעֲקֵדָה, הֲרֵי נִפְרַדְנוּ מִמֶּנּוּ קוֹדֶם לָכֵן כְּשֶׁהָיָה בֶּן 16, וְגֹרַשׁ הוּא וְאִמּוֹ מִבֵּית אַבְרָהָם וְשָׂרָה?

בֵּין הַשּׁוּרוֹת מִתְחַבֵּא לוֹ סִפּוּר שֶׁל אֶחָד הַנִּסְיוֹנוֹת הַקָּשִׁים וְהָאֲרֻכִּים בְּיוֹתֵר שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲבוֹר עַל אָדָם, בְּעִקָּר בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ, וְהוּא צַעַר גִּדּוּל בָּנִים, בּוֹ אָנוּ מְנַסִּים לְהַעֲנִיק אֶת הַמִּיטָב לִילָדֵינוּ וּמַשְׁקִיעִים בָּהֶם זְמַן, כֹּחַ, רָצוֹן וּמָמוֹן, וּלְבַסּוֹף הַיֶּלֶד סוֹטֶה מִן הַדֶּרֶךְ.

הַהַשְׁפָּעָה הָעִקָּרִית עַל הַיֶּלֶד בָּאָה מִכִּוּוּן הַהוֹרִים, וְהַרְבֵּה פְּעָמִים הַקִּלְקוּל שֶׁל הַיֶּלֶד הִתְחִיל עוֹד בְּחִנּוּךְ קִלּוֹקֵל בַּבַּיִת. אֲבָל פְּעָמִים שֶׁנִּרְאֶה כִּי הַהוֹרִים עוֹשִׂים הַכֹּל לְפִי הַסֵּפֶר וּבְכָל זֹאת מַשֶּׁהוּ לֹא פּוֹעֵל. הָאָב נוֹתֵן לַבֵּן אֶת הַנְּשָׁמָה וְאֶת הַגּוּף וּבְכָל זֹאת הַבֵּן מִתְקַלְקֵל. הֲרֵי אַחֲרֵי הַכֹּל הַיּוֹם יֵשׁ הַרְבֵּה יוֹתֵר הַשְׁפָּעוֹת חִיצוֹנִיּוֹת עַל הַיְלָדִים שֶׁלָּנוּ מִבֶּעָבָר, וְהַהוֹרִים מִתְקַשִּׁים לַעֲמֹד אֶל מוּל הַקֶּצֶב הַמַּסְחֵרר שֶׁל נִסְיוֹנוֹת הַיֵּצֶר לְקַלְקֵל וּלְהָדִיחַ אֶת בְּנָם אָהוּבָם.

וְכָךְ אַבְרָהָם אָבִינוּ עָשָׂה הַכֹּל לְפִי הַסֵּפֶר וְכָל כֻּלּוֹ זוֹעֵק יִרְאַת שָׁמַיִם וְאַהֲבַת ה׳, וְהִנֵּה בְּכָל זֹאת הַבֵּן יִשְׁמָעֵאל מִתְקַלְקֵל, וְעוֹד בָּעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהִיא הַהֵפֶךְ מִכָּל הַמַּהוּת שֶׁל אָבִיו הַקָּדוֹשׁ.

עִם הַשְׁפָּעָה כָּזוֹ רָעָה הָיָה חַיָּב אַבְרָהָם אָבִינוּ לְהַרְחִיק אֶת יִשְׁמָעֵאל מִבֵּיתוֹ שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל אֶת הָאֲחֵרִים וּבְרֹאשָׁם אֶת בְּנוֹ יִצְחָק. אֲבָל אִם מַרְחִיקִים אֶת הַיֶּלֶד לְגַמְרֵי כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל אֶת הָאֲחֵרִים, הֲרֵי בַּנִּתּוּק הַזֶּה מְאַבְּדִים אֶת הַיֶּלֶד עַצְמוֹ, שֶׁכֵּן אִם

עוֹד כְּשֶׁהָיָה תַּחַת מִסְגֶּרֶת הוּא פָּרַק עַל, מָה יַּעֲשֶׂה כָּעֵת מִבְּלִי שֶׁיִּהְיֶה מִישֶׁהוּ שֶׁיְּבַקֵּשׁ לְרַסֵּן אוֹתוֹ בְּמַעֲשָׂיו?

וְהַהוֹרִים שֶׁעוֹבְדִים כָּל כָּךְ קָשֶׁה עַל מְנָת לְסַפֵּק לַיְלָדִים אֶת כָּל צָרְכֵיהֶם, מְקַבְּלִים יוֹם אֶחָד שִׁיחַת טֶלֶפוֹן מִתַּחֲנַת הַמִּשְׁטָרָה וְחַיֵּיהֶם קוֹרְסִים בְּבַת אַחַת: אֵיזֶה כְּאֵב לֵב.

וּמָה נֹאמַר עַל הַשְׁפָּעַת הָרְשָׁתוֹת הַחֶבְרָתִיּוֹת עַל חַיֵּינוּ? פִּתְאוֹם כַּמָּה נְעָרִים מְשֻׁעֲמָמִים נִטְפָּלִים לְבֶן כִּתָּתָם, מְפִיצִים עָלָיו שְׁקָרִים לְשׁוֹן הָרַע, שְׁמוּעוֹת מְבִישׁוֹת, וַאֲפִילוּ קוֹרְאִים עָלָיו חֵרֶם בִּלְחִיצַת כַּפְתּוֹר, וְהַיֶּלֶד הַמִּסְכֵּן לֹא עוֹמֵד בַּלַּחַץ הַחֶבְרָתִי וּפוֹגֵעַ בְּעַצְמוֹ.

וְכָךְ הַהוֹרִים חוֹזְרִים הַבַּיְתָה וּמְגַלִּים כִּי כְּבָר אֵין לָהֶם יֶלֶד יוֹתֵר, כִּי כַּמָּה צְעִירִים מְשֻׁעֲמָמִים שָׁפְכוּ אֶת דָּמוֹ בַּפֵּייסְבּוּק עַד שֶׁהוּא הֶחְלִיט שֶׁחַיָּיו אֵינָם חַיִּים וְאִבֵּד עַצְמוֹ לָדַעַת בְּהַחְלָטַת שְׁטוּת שֶׁל רֶגַע, כְּשֶׁהוֹרָיו לֹא הָיוּ בַּבַּיִת וְלֹא יָדְעוּ דָּבָר! מִי יָכוֹל לְהִתְמוֹדֵד עִם הַשְׁפָּעוֹת זָרוֹת כָּאֵלֶּה? מָה עוֹשִׂים עִם יֶלֶד שֶׁמִּתְקַלְקֵל כָּךְ?

אַבְרָהָם אָבִינוּ נֶאֱלַץ אָמְנָם לְהַרְחִיק אֶת יִשְׁמָעֵאל, בְּצִוּוּי אִשְׁתּוֹ וּבְאִשּׁוּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי כָּעֵת הוּא הִגִּיעַ לְמַצָּב קָשֶׁה בּוֹ הוּא מְסֻגָּל לְקַלְקֵל אֶת יִצְחָק בְּטֶרֶם יַצְלִיחוּ לְתַקֵּן אוֹתוֹ, אִם בִּכְלָל. אֲבָל הוּא לֹא מְנַתֵּק אוֹתוֹ לְגַמְרֵי.

בַּמִּדְרָשׁ מְסֻפָּר כִּי פַּעַם אָמַר אַבְרָהָם לְאִשְׁתּוֹ כִּי הוּא מִתְאַוֶּה לִרְאוֹת בִּשְׁלוֹם בְּנוֹ יִשְׁמָעֵאל וְהָלַךְ אֶל הַמִּדְבָּר. כְּשֶׁהִגִּיעַ אֶל אָהֳלוֹ בַּחֲצִי הַיּוֹם רָכוּב עַל גָּמָל, יָצְאָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל יִשְׁמָעֵאל מִן הָאֹהֶל וְאָמְרָה לוֹ כִּי יִשְׁמָעֵאל אֵינוֹ בַּבַּיִת. אַבְרָהָם שֶׁלֹּא הִזְדַּהָה בְּקֹשׁ מִמֶּנָּה מְעַט מַיִם לִשְׁתּוֹת כִּי הָיָה יָגֵעַ וְעָיֵף מִן

הַדֶּרֶךְ, אֲבָל הִיא אָמְרָה לוֹ כִּי אֵין לָהֶם מַיִם וְלֶחֶם, וְהִתְעַלְּמָה מִמֶּנּוּ, כְּשֶׁהִיא נִכְנֶסֶת לְבֵיתָהּ וּמַכָּה וּמְקַלֶּלֶת אֶת בָּנָיהָ. שָׁמַע אוֹתָהּ אַבְרָהָם וְקָרָא לָהּ שׁוּב וְאָמַר לָהּ:

"כְּשֶׁתַּגִּיעַ בַּעֲלֵךְ יִשְׁמָעֵאל תֹּאמְרִי לוֹ שֶׁבָּא אִישׁ זָקֵן מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ וְכָךְ וְכָךְ הוּא נִרְאָה וְלֹא שָׁאַלְתְּ מִי הוּא, וְאָמַר לָךְ הָאִישׁ הַזָּקֵן לוֹמַר לוֹ שֶׁכְּשֶׁהוּא מַגִּיעַ לָאֹהֶל שֶׁיָּסִיר אֶת הַיָּתֵד שֶׁשָּׁם בָּאֹהֶל וְיָשִׂים בִּמְקוֹמָהּ יָתֵד אַחֶרֶת".

כַּאֲשֶׁר יִשְׁמָעֵאל חָזַר וְשָׁמַע אֶת דִּבְרֵי אִשְׁתּוֹ הֵבִין כִּי הָיָה זֶה אָבִיו שֶׁבָּא לְבַקְּרוֹ, וְכִי יָעַץ לוֹ שֶׁאִשְׁתּוֹ רָעָה הִיא וְעָלָיו לְגָרְשָׁהּ וְלַשְׂאֵת אַחֶרֶת, וְכָךְ אָכֵן עָשָׂה. 3 שָׁנִים לְאַחַר מִכֵּן שׁוּב אַבְרָהָם בָּא לִבְקָרוֹ, וְגַם הַפַּעַם יִשְׁמָעֵאל לֹא הָיָה בְּבֵיתוֹ וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ הַחֲדָשָׁה תַּחְתָּיו. הִיא הִצִּיעָה לוֹ מֵעַצְמָהּ לְהָכְנֵס לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת אֲבָל הוּא טָעַן כִּי עָיֵף וּמְמַהֵר הוּא וְאֵינוֹ מְעֻנְיָן לָרֶדֶת מִן הַגָּמָל וְיִשְׁמַח רַק לִמְעָט מַיִם. מִיַּד רָצָה אֶל הָאֹהֶל וֶהֱבִיאָהּ לוֹ מַיִם וְלֶחֶם וְהִפְצִירָה בּוֹ שֶׁיֹּאכַל.

אַבְרָהָם הוֹדָה לָהּ וְהוֹרָה לָהּ לוֹמַר לְבַעֲלָהּ בַּחֲזָרָתוֹ: "אִמְרִי לוֹ שֶׁאִישׁ זָקֵן בָּא מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּבִקֵּשׁ לוֹמַר לוֹ כִּי הוּא תָּקַע יָתֵד טוֹבָה בָּאֹהֶל וְשֶׁלֹּא יָסִיר אוֹתָהּ".

כְּשֶׁחָזַר יִשְׁמָעֵאל וְשָׁמַע אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֵבִין כִּי אָבִיו הָיָה בַּמָּקוֹם וְאִשְׁתּוֹ כִּבְּדָה אוֹתוֹ כָּרָאוּי. אָז לָקַח יִשְׁמָעֵאל אֶת אִשְׁתּוֹ וּבְנֵי בֵּיתוֹ וְהָלַךְ לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים לִהְיוֹת קָרוֹב לְאָבִיו, שָׁם פָּגַשׁ בְּאָבִיו שֶׁסִּפֵּר לוֹ בְּאוֹתָהּ הִזְדַּמְּנוּת מָה קָרָה בְּדִיּוּק גַּם עִם אִשְׁתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה. וְכָךְ יִשְׁמָעֵאל נִשְׁאַר בְּקִרְבַת אָבִיו בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים, שֶׁכֵּן אַבְרָהָם חַי בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים בְּמֶשֶׁךְ 26

שָׁנִים. אִם כֵּן אָנוּ דָּנִים בִּתְקוּפָה אֲרֻכָּה בָּהּ יִשְׂמָעֵאל הָיָה מֻרְחָק בְּשֵׂל הִתְנַהֲגוּתוֹ. וּמָה אֵרַע בַּסּוֹף?

כַּאֲשֶׁר אַבְרָהָם אָבִינוּ נִפְטַר, מַגִּיעִים שְׁנֵי בָּנָיו לִקְבוֹר אוֹתוֹ, וְאוֹמֵר הַפָּסוּק: "וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל בָּנָיו אֶל מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֶל שְׂדֵה עֶפְרֹן בֶּן צֹחַר הַחִתִּי אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מַמְרֵא", שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא מַדּוּעַ יִצְחָק קָדַם לְיִשְׁמָעֵאל בַּכְּנִיסָה לַמְּעָרָה אִם יִשְׁמָעֵאל הוּא הַבְּכוֹר?

מִכָּאן לָמְדָה הַגְּמָרָא כִּי יִשְׁמָעֵאל חָזַר בִּתְשׁוּבָה וְכִבֵּד אֶת יִצְחָק שֶׁהָיָה גָּדוֹל מִמֶּנּוּ בַּחָכְמָה וּבַתּוֹרָה, וְנָתַן לוֹ לְהִכָּנֵס רִאשׁוֹן. יִשְׁמָעֵאל הָיָה בֶּן 89 בְּאוֹתוֹ מַעֲמָד. אַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא וִתֵּר עָלָיו כָּל חַיָּיו, הִרְחִיק אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְגַּע בַּאֲחֵרִים כְּשֶׁהָיָה צָרִךְ, אַךְ לֹא נִתֵּק אֶת הַחֶבֶל הַמְקַשֵּׁר בֵּינֵיהֶם וּבְכָךְ הָיָה סוֹתֵם עָלָיו אֶת הַגּוֹלֶל. לְהַרְחִיק וְלַקָּרֵב וְלֹא לְהִשָּׁבֵר בְּמַהֲלַךְ הַשְּׁמִירָה עַל הָאִזּוּן הָרָגִישׁ הַזֶּה, זֶהוּ נִסָּיוֹן גָּדוֹל מְאֹד.

כַּמָּה חָשׁוּב לְטַפֵּחַ אֶת הַקֶּשֶׁר עִם הַיֶּלֶד מֵהַהַתְחָלָה, שֶׁתָּמִיד תִּהְיֶה לוֹ אֹזֶן קַשֶּׁבֶת לִדְבָרֵינוּ, וְכָךְ לֹא יֵלֵךְ לְאִבּוּד. אָנוּ צְרִיכִים לָתֵת לָהֶם בִּטָּחוֹן לִפְעֹל לְבַד, וְגַם לִטְעוֹת לְבַד וְגַם לִפּוֹל וְלָקוּם לְבַד, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמוֹר אוֹתָם בְּתוֹךְ חֲבִילַת צֶמֶר גֶּפֶן, וְעִם כָּל הָרָצוֹן הַטּוֹב לִמְנוֹעַ מֵהַיֶּלֶד לְהִפָּגַע אוֹ לְהִכָּשֵׁל, צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר לוֹ מִרְוָח פְּעֻלָּה וְלָתֵת לוֹ אֶת הַתְּחוּשָׁה שֶׁאֵין לוֹ בְּמַה לְהִתְבַּיֵּשׁ לָגֶשֶׁת אֵלֵינוּ גַּם אַחֲרֵי שֶׁפָּעַל לְבַד וְלֹא הִצְלִיחַ, כְּשֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא יִגְרְמוּ לוֹ לְהַרְגִּישׁ שֶׁהוּא לֹא יָצָלַח וְלֹא יִשְׁמַע מֵאִתָּנוּ "חָבַל שֶׁלֹּא שָׁמַעְתָּ לָנוּ קוֹדֶם".

וּמֵעַל הַכֹּל עָלֵינוּ כַּמּוּבָן לְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם יוֹמָם וָלַיְלָה. בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ שֶׁיֵּשׁ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה הַשְׁפָּעוֹת חִיצוֹנִיּוֹת קָשׁוֹת עַל הַיֶּלֶד מֵהַסְּבִיבָה, וַאֲפִילוּ סִיבּוּב קָטָן בַּשְּׁכוּנָה מִתַּחַת לַבַּיִת

לְכַמָּה דַּקּוֹת יָכוֹל לְהוֹרִיד לְטַמְיוֹן חִנּוּךְ וְהַשְׁקָעָה שֶׁל שָׁנִים, צָרִיךְ הֲמוֹן עֶזְרָה וְרַחֲמִים מִשָּׁמַיִם. אֵין לָנוּ אֶת הָרְשׁוּת וְהַיְכֹלֶת לִהְיוֹת קְשׁוּחִים מִדַּי עִמָּם. נִלְמַד מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁאָסוּר לְוַתֵּר. גַּם אִם צָרִיךְ לְהַרְחִיק אָז מַרְחִיקִים, אֲבָל לֹא מְנַתְּקִים אֶת הַקֶּשֶׁר, מַרְאִים לַיֶּלֶד שֶׁלֹּא שׂוֹנְאִים אוֹתוֹ אֶלָּא אֶת מַעֲשָׂיו, דּוֹאֲגִים שֶׁיַּרְגִּישׁ שֶׁגַּם עַכְשָׁו אוֹהֲבִים אוֹתוֹ, וְרַק כֹּרַח הַמְּצִיאוּת הוּא לְהַרְחִיקוֹ, וּכְשֶׁיִּתַּקֵּן תָּמִיד יוּכַל לַחְזוֹר.

הָרֵי בַּמְּצִיאוּת שֶׁלָּנוּ רוֹב הַהוֹרִים עוֹבְדִים מִבֹּקֶר עַד עֶרֶב, כְּשֶׁיּוֹצְאִים מֵהַבַּיִת הַיֶּלֶד עוֹד לֹא הִתְעוֹרֵר וּכְשֶׁחוֹזְרִים הוּא כְּבָר הָלַךְ לִישׁוֹן. אִם הֵם שׁוֹמְרִים שַׁבָּת אָז יֵשׁ לָהֶם זְמַן אֵיכוּת קָצָר עִם הַיֶּלֶד. עַל יְדֵי שֻׁלְחָן שַׁבָּת מַרְוִיחִים גַּם שְׁרוֹאִים אֶת הַיְלָדִים לְפָחוֹת פַּעַם בְּשָׁבוּעַ בְּצוּרָה נוֹרְמָלִית, כֻּלָּם עֵרִים, מְסַפְּרִים חֲוָיוֹת, מָה לָמְדוּ הַשָּׁבוּעַ, מָה עָשׂוּ הַשָּׁבוּעַ. רוֹאִים וּמַכִּירִים אֶת הַיְלָדִים שֶׁלָּנוּ, אֶת הָעוֹלָם שֶׁלָּהֶם, אֶת הַחֲבֵרִים שֶׁלָּהֶם וְלוֹמְדִים מָה מְעַנְיֵן אוֹתָם בֶּאֱמֶת.

כַּאֲשֶׁר אַבָּא נִמְצָא כָּל הַזְּמַן מִחוּץ לַבַּיִת וְעוֹבֵד סְבִיב הַשָּׁעוֹן, יְגַלֶּה מְאֻחָר מִדַּי שֶׁאֶת כָּל הַשָּׁעוֹת הָאֵלֶּה הוּא בִּזְבֵּז לָרִיק, כִּי לֹא נִשְׁאַר לוֹ יֶלֶד עִם נְשָׁמָה שֶׁיֵּהָנֶה מִפְּרִי עֲמָלוֹ. הוּא אֲפִילוּ לֹא יוֹדֵעַ מִי הֵם חֲבֵרָיו שֶׁל בְּנוֹ וּמָה הוּא עוֹשֶׂה כָּל הַיּוֹם.

וְנִזְכֹּר כֻּלָּנוּ שֶׁאֲנַחְנוּ גַּם בָּנִים. בָּנָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. נִלְמַד מִיִּשְׂמָעֵאל, גַּם אַחֲרֵי שֶׁקִּלְקְלנוּ וְנָפַלְנוּ וְהֶרְחַקְנוּ, עֲדַיִן אַבָּא מַשְׁגִּיחַ מֵרָחוֹק, מְחַכֶּה וּמִשְׁתּוֹקֵק שְׁנִתַּקֵּן כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לַחְזוֹר לִהְיוֹת יָחַד, אַבָּא תָּמִיד אוֹהֵב אוֹתָנוּ, הוּא רַק שׂוֹנֵא אֶת מַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים, וְכַאֲשֶׁר נָבִין שֶׁלֹּא בָּנוּ הַבְּעָיָה אֶלָּא בְּמַעֲשֵׂינוּ וְאֶת זֶה אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת, נְשַׁנֶּה וּנְתַקֵּן וְנִזְכֶּה שֶׁיְּקָרְבוּ אוֹתָנוּ שׁוּב, כִּי אַבָּא לֹא מְוַתֵּר עָלֵינוּ אַף פַּעַם, אַבָּא לְעוֹלָם נִשְׁאַר אַבָּא.

כַּאֲשֶׁר הַבֵּן יוֹדֵעַ שֶׁל אַבָּא שֶׁלּוֹ תָּמִיד פָּתוּחַ עֲבוּרוֹ בָּרֵגַע שֶׁיִּתְקֵן מַעֲשָׂיו וְיִרְצֶה לַחְזוֹר, אָז שָׁוֶה לוֹ לְהִתְאַמֵּץ וּלְתַקֵּן. אֲבָל אִם הָא חָשׁ שֶׁסָּגְרוּ לוֹ אֶת הַדֶּלֶת, הוּא מֵבִין שֶׁאֵין לוֹ לְאָן לָשׁוּב וְהוּא אֲפִילּוּ לֹא טוֹרֵחַ. אָסוּר לִסְגוֹר אֶת הַדֶּלֶת, לֹא לְבָנֵינוּ וּבְעִקָּר לְעַצְמֵנוּ.

צַעַר גָּדוֹל הַבָּנִים שֶׁלָּנוּ הוּא כְּדֵי שֶׁנַּרְגִּישׁ אֶת צַעַר הַגָּדוֹל בָּנִים שֶׁעוֹבֵר אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם עִמָּנוּ. וְכַמָּה שֶׁכּוֹאֵב לָנוּ כַּאֲשֶׁר הַיֶּלֶד בּוֹ אָנוּ הִשְׁקַעְנוּ כָּל כָּךְ פִּתְאוֹם מְקַלְקֵל, כָּךְ מַרְגִּישׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁזָּן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ מִגִּיל אֶפֶס וּפִתְאוֹם אָנוּ מְקַלְקְלִים וְרוֹאִים רַק אֶת רְצוֹנֵנוּ, וְאֵין לָנוּ אֹזֶן קַשֶּׁבֶת עֲבוּרוֹ. וְאִם כֵּן נָטָה אֹזֶן וְנִשְׁמַע בְּקוֹלוֹ, וְנִמְצָא אֶת הַדֶּרֶךְ חֲזָרָה הַבָּיְתָה, וְכָךְ בָּנֵינוּ יִמְצְאוּ אֶת דַּרְכָּם אֶל בֵּיתֵנוּ.

חיי שרה

פָּרָשַׁת ״חַיֵּי שָׂרָה״ מַתְחִילָה לְאַחַר הַפְּטִירָה שֶׁל שָׂרָה אִמֵּנוּ, וְעוֹסֶקֶת בְּתְחִלָּתָהּ בִּקְנִיַּת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, וּמְסְתַּיֶּמֶת בִּפְטִירַת אַבְרָהָם אָבִינוּ, וְרִבָּה כְּכֻלָּהּ מְתָאֶרֶת אֶת סִפּוּר הַשִּׁדּוּךְ שֶׁל יִצְחָק. אִם כֵּן, מַדּוּעַ הַפָּרָשָׁה נִקְרֵאת ״חַיֵּי שָׂרָה״, אִם הִיא פּוֹתַחַת בִּפְטִירָתָהּ?

שְׁאֵלָה נוֹסֶפֶת שֶׁעוֹלָה הִיא בְּתִאוּר שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁמַּגִּיעַ מֵהַר הַמּוֹרִיָּה, שָׁם עָבַר אֶת הַנִּסָּיוֹן הָעֲשִׂירִי שֶׁל עֲקֵדַת יִצְחָק, וּמוֹצֵא כִּי אִשְׁתּוֹ נִפְטְרָה בְּהֶעָדְרוֹ וְצָרִיךְ לְהַסְדִּיר אֶת קְבוּרָתָהּ. בַּפָּסוּק כָּתוּב: ״וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ״, כַּאֲשֶׁר הַמִּלָּה

"לִבְכֹּתָהּ" כְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה בְּכַ"ף קְטַנָּה. מַדּוּעַ בְּכַ"ף קְטַנָּה? בָּעַל הַטּוּרִים כּוֹתֵב: "לִבְכֹּתָהּ - כַּ"ף קְטַנָּה, שֶׁלֹּא בָּכָה אֶלָּא מְעַט לְפִי שֶׁזְּקֵנָה הָיְתָה". מָה פֵּרוּשׁ? לֹא צָרִיךְ לִבְכּוֹת הַרְבֵּה עַל אֲנָשִׁים זְקֵנִים?

וְעוֹד מְדֻבָּר בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהוּא קוֹדֶשׁ קָדָשִׁים, אָז עַל אִשְׁתּוֹ הַנֶּאֱמָנָה מִזֶּה 112 שָׁנִים (שֶׁכֵּן נִשְׂאוּ כְּשֶׁהָיְתָה בַּת 15 וְנִפְטְרָה בְּגִיל 127), שֶׁעָבְרָה אִתּוֹ אֶת כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת וְיָלְדָה לוֹ אֶת בְּנוֹ יִצְחָק וְגִדְּלָה אוֹתוֹ בְּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁהָיָה מוּכָן לְהַקְרִיב עַצְמוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא רָאוּי שֶׁיִּבְכֶּה עָלֶיהָ? הָיְתָה זְקֵנָה אָז נִבְכֶּה עָלֶיהָ מְעַט?

וְעוֹד שְׁאֵלָה. הַפָּרָשָׁה עוֹסֶקֶת בְּרִבְּהּ בַּזִּוּוּג שֶׁל יִצְחָק, וּבְשְׁלִיחַת אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם לְהָבִיא לְיִצְחָק אִשָּׁה מִבֵּית מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם בְּחָרָן, וְאַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה צָרִיךְ לְפָרֵט וּלְהַסְבִּיר לֶאֱלִיעֶזֶר מָה הוּא מְחַפֵּשׂ בְּדִיּוּק. אֲבָל הַמְעַנְיֵן בְּשִׂיחָתָם הִיא הַפִּתְיחָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ הַמֹּשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יֶרְכִּי", וְהַכַּוָּנָה בַּמִּלִּים "תַּחַת יֶרְכִּי", שֶׁבִּקֵּשׁ שֶׁאֱלִיעֶזֶר יָשִׂים אֶת יָדוֹ עַל רַגְלוֹ תַּחַת הַיֶּרֶךְ, שֶׁקָּרוֹב לַמִּילָה, כִּי מִצְוָה זוֹ הָיְתָה חֲבִיבָה עָלָיו שֶׁעָשָׂה בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ וּבִקֵּשׁ לְהַשְׁבִּיעוֹ כְּמוֹ שֶׁמַּשְׁבִּיעִים בְּסֵפֶר תּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁלְּצֹרֶךְ מִצְוָה זוֹ שֶׁל מְצִיאַת זִוּוּגוֹ שֶׁל יִצְחָק, אַבְרָהָם אָבִינוּ מַשְׁבִּיעַ אֶת אֱלִיעֶזֶר.

מַדּוּעַ בְּמִשִּׁימָה זוֹ הוּא מַשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ? וְכִי הוּא לֹא סוֹמֵךְ עָלָיו? הֲרֵי אֱלִיעֶזֶר הָיָה בְּנוֹ שֶׁל נִמְרוֹד שֶׁהָיָה מֶלֶךְ עוֹלָם, וְיָכוֹל הָיָה לִהְיוֹת מַנְהִיג עֲנָק בִּקְנָה מִדָּה עוֹלָמִי, וְלַמְרוֹת זֹאת בָּחַר לִהְיוֹת עֶבֶד שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ וּלְשָׁרְתוֹ בְּנֶאֱמָנוּת כָּל חַיָּיו. זֶה אוֹתוֹ אֱלִיעֶזֶר שֶׁלָּמַד תּוֹרָה מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ וְלִמֵּד אֶת בְּנֵי

הַיְשִׁיבָה שֶׁל אַבְרָהָם, 318 בַּחוּרִים בְּמִסְפַּר. זֶה אֱלִיעֶזֶר שֶׁיָּצָא לַמִּלְחָמָה עִם אַבְרָהָם כְּנֶגֶד מִילְיוֹנֵי הַחַיָּלִים בְּמִלְחֶמֶת אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים בַּחֲמִשָּׁה, וְיַחַד עִם אַבְרָהָם אָבִינוּ הִשְׁלִיכוּ גַּרְגְּרֵי חוֹל בָּאֲוִיר וַהֲפָכוּ בְּנֵס לְחִצִּים וְכָךְ נִצְּחוּ בַּמִּלְחָמָה. הוּא מְנַהֵל בֵּיתוֹ וְשֻׁתָּף לְכָל מִצְווֹת הַכְנָסַת אוֹרְחִים וַהֲפָצַת הָאֱמוּנָה שֶׁל רַבּוֹ, וּפִתְאוֹם לֹא סוֹמְכִים עָלָיו וּמַשְׁבִּיעִים אוֹתוֹ?

וְאִם זֶה לֹא מַסְפִּיק, בַּגְּמָרָא מְסֻפָּר שֶׁבַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְמִילָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, כְּשֶׁהָיָה חוֹלֶה וְכוֹאֵב, יָשַׁב בְּפֶתַח הָאֹהֶל וְחִכָּה לָאוֹרְחִים כְּדֵי לִזְכּוֹת בְּמִצְוַת הַכְנָסַת אוֹרְחִים, אַךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹצִיא חַמָּה מִנַּרְתִּיקָהּ וְאַף אִישׁ לֹא עָבַר מִשָּׁם, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה שֶׁאַבְרָהָם יָנוּחַ מֵהַבְּרִית. אַבְרָהָם שָׁלַח אֶת אֱלִיעֶזֶר לְחַפֵּשׂ אוֹרְחִים וּכְשֶׁזֶּה חָזַר וְאָמַר לוֹ כִּי אֵין בִּכְלָל אֲנָשִׁים בַּחוּץ בִּגְלַל הַחֹם, כַּעַס עָלָיו אַבְרָהָם וְאָמַר: "אֲנִי לֹא מַאֲמִין לְךָ! אֵין אֱמוּנָה בַּעֲבָדִים"! וְכָךְ יָצָא הַחוּצָה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זִמֵּן לוֹ שְׁלוֹשָׁה מַלְאָכִים.

וְיֵשׁ לְהָבִין, מַדּוּעַ כָּךְ זִלְזֵל וּפָגַע כְּבִיכוֹל בְּנֶאֱמָן בֵּיתוֹ, וּבִפְרָט שֶׁהֲרֵי אָמַר אֶת הָאֱמֶת וְאָכֵן לֹא הָיָה אַף אָדָם בַּחוּץ. אִם הוּא סוֹמֵךְ עָלָיו מַדּוּעַ מְדַבֵּר אֵלָיו קָשׁוֹת וְאַף מַשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ בְּעִנְיַן יִצְחָק, וְאִם אֵינוֹ מַאֲמִין בּוֹ כֵּיצַד מִנָּה אוֹתוֹ לְנֶאֱמָן בֵּיתוֹ וְהִפְקִיד בְּיָדָיו לֹא רַק אֶת עִנְיָנָיו הַגַּשְׁמִיִּים, אֶלָּא אַף נָתַן לוֹ לְלַמֵּד אֲחֵרִים וּלְהַשְׁקוֹתָם מִתּוֹרָתוֹ?

וְנַתְחִיל בִּתְשׁוּבָה עַל הַשְּׁאֵלָה מָה כַּוָּנַת בָּעַל הַטּוּרִים שֶׁזִּקְנָה הָיְתָה וְלָכֵן בָּכָה עָלֶיהָ מְעַט. בּוֹאוּ נְקַבֵּל מְעַט מֵשָׂג מִי וּמָה הָיְתָה שָׂרָה, וְנִשְׁאַל הַאִם לְאִשָּׁה כָּזוֹ רָאוּי לִקְרֹא "זְקֵנָה"?

כָּתוּב בַּגְּמָרָא שֶׁהָיְתָה מֵהַנָּשִׁים הַיָּפוֹת בָּעוֹלָם, עַד שֶׁכָּל אִשָּׁה אַחֶרֶת הָיְתָה נִרְאֵית כְּקוֹף לְיָדָהּ, לֹא הָיָה זֶה סְתָם יוֹפִי. כָּתוּב שֶׁכְּשֶׁאַבְרָהָם יָרַד עִמָּהּ לְמִצְרַיִם, אָמַר לָהּ: "הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אָתְּ", וְשׁוֹאֲלִים וְכִי לֹא יָדַע כִּי יָפָה הִיא עַד עַתָּה? אֶלָּא שֶׁהֵם הָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ מִבְּאֵר שֶׁבַע לְמִצְרַיִם, וְכַאֲשֶׁר נָעִים בַּדְּרָכִים בְּמֶשֶׁךְ שָׁבוּעַ עַל גְּמַלִּים, מִן הַסְּתָם אֲנָשִׁים כְּבָר לֹא נִרְאִים בְּמִיטָבָם בִּתְנָאִים כְּאֵלֶּה, אַךְ לְעֻמַּת זֹאת שָׂרָה נִרְאֲתָה כְּאִלּוּ עַתָּה יָצְאָה מִבֵּיתָהּ נָאָה וּמְטֻפַּחַת, וְאָמַר לָהּ שֶׁעַתָּה הֵבִין עַד כַּמָּה יָפְיָהּ הוּא מְיֻחָד עַד שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַוּוֹת כָּעֵת סַכָּנָה בְּאֶרֶץ שֶׁל אֲנָשִׁים מְכֹעָרִים וּשְׁטוּפֵי זִמָּה דֻּגְמַת אַנְשֵׁי מִצְרַיִם.

אָז מָה פֵּרוּשׁ בָּעַל הַטּוּרִים שֶׁבָּכָה מְעַט בִּגְלַל שֶׁ"זְקֵנָה" הָיְתָה? יֵשׁ פֵּרוּשׁ מְעַט יוֹתֵר עָמוֹק לַהֲבָנַת הַמִּלָּה "זָקֵן" בְּמַשְׁמָעוּת אַחֶרֶת לְגַמְרֵי. בַּתּוֹרָה כָּתוּב: "מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם וְהָדַרְתָּ פְּנֵי **זָקֵן** וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹקֶיךָ אֲנִי ה'", וּמַסְבִּירִים חֲזַ"ל כִּי יֵשׁ כָּאן שְׁנֵי צִוּוּיִם: "מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם" הוּא צִוּוּי לְכַבֵּד אֲנָשִׁים הַמְּבֻגָּרִים בְּגִילָם, וְאִלּוּ "וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן" פֵּרוּשׁוֹ לְכַבֵּד תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, גַּם אִם הֵם צְעִירִים בְּגִילָם, כִּי פֵּרוּשׁ הַמִּלָּה "זָקֵן" הוּא "**זֶה-קָּנָה**-חָכְמָה". אָמְנָם כְּכָל שֶׁתַּלְמִיד-חָכָם יַמְשִׁיךְ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה הוּא יִהְיֶה חָכָם יוֹתֵר, וּמִמֵּילָא הַחֲכָמִים הַמַּפְלִגִים רַבָּם כְּכֻלָּם גַּם זְקֵנִים בְּגִילָם, אֲבָל יֵשׁ שֶׁגַּדְלוּתָם נִכֶּרֶת כְּבָר מִגִּיל צָעִיר.

אִם כֵּן כְּשֶׁבָּעַל הַטּוּרִים כָּתַב שֶׁהָיְתָה "זְקֵנָה", הוּא לֹא הִתְכַּוֵּן לְזִקְנָה בַּגִּיל אֶלָּא לְזָקֵן בַּחָכְמָה, וְהָעֲבָדָה כִּי הָיְתָה בְּגִיל 127 בִּפְטִירָתָהּ אֵינָהּ מְעִידָה עַל זִקְנָה בַּגִּיל, שֶׁהֲרֵי רָאִינוּ שֶׁאַבְרָהָם עַצְמוֹ חַי עַד גִּיל 175, הִתְחַתֵּן בַּשְּׁלִישִׁית וְהֵבִיא עוֹד 6 יְלָדִים לְעוֹלָם אַחֲרֵי יִצְחָק. אֶלָּא זָקֵן פֵּרוּשׁוֹ חָכָם. וְשָׂרָה אִמֵּנוּ

הָיְתָה גְּדוֹלָה גַּם הִיא בְּחָכְמָה וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּבִנְבוּאָה הָיְתָה אַף גְּדוֹלָה מֵאַבְרָהָם.

לָכֵן אַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא מָצָא מָקוֹם לִבְכּוֹת הַרְבֵּה עַל אִשָּׁה כָּזוֹ, כִּי אֵין צֹרֶךְ. אִשָּׁה בְּדַרְגָּה כָּזוֹ עוֹלָה יָשָׁר לָעוֹלָם הַבָּא לַמָּקוֹם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב. אַךְ כֵּיוָן שֶׁשָּׁהָה עִם עַמֵּי אֲרָצוֹת בְּאוֹתוֹ מַעֲמָד, וְלָהֶם לֹא הָיָה מֵשָׁג וַחֲצִי מֵשָׁג עַל צַדִּיקִים וְעוֹלָם הַבָּא, וְרַק יְרֵנְנוּ שֶׁהוּא אִישׁ מוּזָר וְאַכְזָר שֶׁלֹּא מֵזִיל דִּמְעָה עַל אִשָּׁה טוֹבָה שֶׁשָּׁהֲתָה עִמּוֹ 112 שָׁנָה, אָז בָּכָה מְעַט, בִּשְׁבִילָם, שֶׁלֹּא יְדַבְּרוּ. אֲבָל הוּא עַצְמוֹ? הוּא לֹא מָצָא מָקוֹם לִבְכּוֹת עָלֶיהָ, שֶׁחֲרֵי הִיא וַדַּאי עָבְרָה לַמָּקוֹם הַרְבֵּה יוֹתֵר טוֹב וְהוּא שָׂמֵחַ בִּשְׁבִילָהּ. הִיא הִגִּיעָה אֶל תַּכְלִיתָהּ.

וּמָה הָיְתָה תַּכְלִיתָהּ? עַל הַפָּסוּק "וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה" נֶאֱמַר כִּי הַמִּילָה "**וַיִּהְיוּ**" בְּגִימַטְרִיָּא 37, שֶׁזֹּה הָיָה גִּילוֹ שֶׁל יִצְחָק כְּשֶׁהִיא נִפְטְרָה, כְּלוֹמַר חַיֵּי שָׂרָה הָיוּ סְבִיב הֲבָאָתוֹ שֶׁל יִצְחָק לָעוֹלָם וְגִדּוּלוֹ שֶׁיַּגִּיעַ לְדַרְגּוֹת גְּבוֹהוֹת בַּעֲבוֹדַת ה'. וְלָכֵן כְּשֶׁהָיָה מוּכָן לְהַקְרִיב עַצְמוֹ לְקָרְבָּן עַל הַמִּזְבֵּחַ עֲבוּר ה', נִמְצָא שֶׁבְּכָךְ סִיְּמָה אֶת עֲבוֹדָתָהּ, שֶׁחֲרֵי מִשָּׁם וָהָלְאָה יִצְחָק כְּבָר יַמְשִׁיךְ בִּקְדֻשָּׁתוֹ, וְאָכֵן הוּא חַי לְאַחַר הָעֲקֵדָה עוֹד 143 שָׁנִים, וַחֲזַ"ל אָמְרוּ עָלָיו שֶׁיֵּצֶר הָרַע שֶׁלּוֹ עָזַב אוֹתוֹ בְּחַיָּיו.

אַבְרָהָם אָבִינוּ הֵבִין כִּי כָּעֵת מֻטֶּלֶת עָלָיו הַמְּשִׂימָה לְחַתֵּן אוֹתוֹ עַל מְנַת שֶׁיִּקָּיֵם בָּיִת. אֲבָל מַדּוּעַ הוּא מַשְׁבִּיעַ אֶת אֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ? מַדּוּעַ הוּא לֹא סוֹמֵךְ עַל נֶאֱמָן בֵּיתוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה מְשִׂימָה זוֹ עַל הַצַּד הַטּוֹב בְּיוֹתֵר, כְּפִי שֶׁעָשָׂה בִּשְׁאָר הַמַּטָּלוֹת שֶׁבָּהֶם כֵּן סָמַךְ עָלָיו לַעֲשׂוֹתָם?

הָעֲבָדָה כִּי אֱלִיעֶזֶר הָיָה אַחֲרַאי עַל נְהוּל הַתְּחוּמִים הַשּׁוֹנִים שֶׁל עִנְיָנָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה לֹא הִסְפִּיקָה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ. כְּשֶׁזֶּה מַגִּיעַ לְעִנְיְנֵי רוּחָנִיּוּת וּמִצְווֹת, צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה מְסִירוּת נֶפֶשׁ לְקִיּוּם הַמִּצְווֹת, וְאִם חָסֵר אֲפִילוּ מְעַט בִּמְסִירוּת הַנֶּפֶשׁ לֹא תִּהְיֶה סִיְעָתָא דִּשְׁמַיָּא רְאוּיָה. וְלִרְאָיָה, כַּאֲשֶׁר בִּקֵּשׁ אֶת אֱלִיעֶזֶר לְחַפֵּשׂ אוֹרְחִים בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְמִילָתוֹ וְזֶה לֹא מָצָא הוּא כַּעַס עָלָיו לַמְרוֹת שֶׁהוּא יָדַע שֶׁאֵין אֲנָשִׁים בַּחוּץ, כִּי אִם רוֹצִים וּמוּכָנִים לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ, ה׳ יְזַמֵּן אוֹרְחִים וְזֶה מָה שֶּׁאָכֵן קָרָה לְאַבְרָהָם עַצְמוֹ.

עִנְיַן הַגְּעָרָה הָיָה לְעוֹרֵר אֶת אֱלִיעֶזֶר, וְכָךְ גַּם הַשְּׁבוּעָה, הוּא דָּרַשׁ מֵאֱלִיעֶזֶר לְגַלּוֹת מְסִירוּת נֶפֶשׁ בַּמִּצְווֹת: ״כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה אֶת הַמִּצְוָה כָּל כָּךְ, ה׳ מְזַמֵּן לְךָ אוֹתָהּ, וְאִם יָצָאתָ וְחָזַרְתָּ רֵיקָם זֶה סִימָן שֶׁלֹּא רָצִיתָ מַסְפִּיק ! וְלָכֵן כְּשֶׁאֶשְׁלַח אוֹתְךָ לְהָבִיא אִשָּׁה רְאוּיָה לַבֵּן שֶׁלִּי אַתָּה תִּשָּׁבַע לִי, וְכָךְ גַּם אִם תֶּחְסַר בָּרָצוֹן מְעַט, הַשְּׁבוּעָה תַּכְרִיחַ אוֹתְךָ לְהִשְׁתַּדֵּל יוֹתֵר, וּכְשֶׁתִּמְסֹר נֶפֶשׁ אָז יַעֲלֶה הַדָּבָר בְּיָדְךָ״. זוֹ הַדְּרָגָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁצָּרִיךְ עֶבֶד ה׳ לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ.

עַל הַפָּסוּק ״וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה״, פֵּרֵשׁ רַשׁ״י הַקָּדוֹשׁ: ״שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה - כֻּלָּן שָׁוִין לְטוֹבָה״. כָּל הַ-90 שָׁנָה בָּהֶן הָיְתָה עֲקָרָה וְלֹא יָלְדָה, וּמָסְרָה אֶת הָגָר שִׁפְחָתָהּ לְבַעְלָהּ שֶׁיִּבָּנֶה מִמֶּנָּה, וְהָגָר הָרְתָה מִיָּד בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה וְלָכֵן זִלְזְלָה בְּשָׂרָה, וְאָז הָיָה לָהּ צַעַר מִכָּךְ, וְהִפְעָמִים שֶׁנִּלְקְחָה מִבַּעְלָהּ לְבֵית פַּרְעֹה וּלְאַרְמוֹן אֲבִימֶלֶךְ, אֵיךְ נַשְׁוֶה זְמַנִּים אֵלֶּה לַשָּׁנִים בָּהֶם גִּדְּלָה אֶת יִצְחָק וְשָׂמְחָה בִּפְרִיחָתוֹ ? הַאִם כָּל שְׁנוֹתֶיהָ שָׁוִין בֶּאֱמֶת ?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא כֵּן, כִּי רַק מִי שֶׁחַי רֻבּוֹ כְּכֻלּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ לוֹ מֻשָּׂגִים שֶׁל יָמִים טוֹבִים יוֹתֵר וְיָמִים טוֹבִים פַּחוֹת, וְתָמִיד יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁיִּפְגְּעוּ וְתָכְנִיּוֹת שֶׁיִּכָּשְׁלוּ וּשְׁאִיפוֹת שֶׁיִּתְפּוֹגְגוּ, אָז פְּעָמִים עֲצוּבִים וּפְעָמִים שְׂמֵחִים, פְּעָמִים כּוֹעֲסִים וּפְעָמִים מְפֻיָּסִים, פְּעָמִים מְאֻכְזָבִים וּפְעָמִים מְאֻשָּׁרִים.

אֲבָל אִם גּוּפִי בָּעוֹלָם הַזֶּה וְרֹאשִׁי בָּעוֹלָם הַבָּא, וַאֲנִי חַי בֶּאֱמוּנָה שֶׁבְּכָל רֶגַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לִי בְּדִיּוּק אֶת כָּל מָה שֶׁאֲנִי צָרִיךְ בִּשְׁבִיל לַעֲבוֹד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ רֶגַע כְּפִי שֶׁהוּא רוֹצֶה, אֲזַי אֵין לִי חֶסְרוֹנוֹת וְאֵין לִי טְעָנוֹת כְּלַפֵּי עַצְמִי וְאֵין לִי שְׁאִיפוֹת שֶׁמִּתְפּוֹגְגוֹת אוֹ תָּכְנִיּוֹת שֶׁנִּכְשָׁלוֹת וַאֲנִי עוֹשֶׂה אֶת הַמֵּטָּל עָלַי וּבְהַצְלָחָה, אָז מִמַּה לִהְיוֹת עָצוּב? כְּשֶׁיֵּשׁ תַּכְלִית וַאֲנִי מַגִּשִׁים אוֹתָהּ, יֵשׁ לִי תְּחוּשַׁת סִפּוּק אַדִּירָה, אֵין לִי זְמַן לִהְיוֹת עָצוּב. וְזוֹ הַדַּרְגָּה שֶׁאַבְרָהָם וְשָׂרָה אָחֲזוּ בָּהּ.

שָׂרָה סִיְּמָה אֶת תַּפְקִידָהּ בְּגִדּוּל יִצְחָק בְּרֶגַע שֶׁהוֹכִיחַ אֶת עַצְמוֹ בְּנִסָּיוֹן הָעֲקֵדָה. אַבְרָהָם אָבִינוּ לְעַמַּת זֹאת הָיָה צָרִיךְ לְחַתֵּן אֶת בְּנוֹ וְאַף לְלַמֵּד תּוֹרָה אֶת נֶכְדּוֹ יַעֲקֹב בְּמֶשֶׁךְ 15 שָׁנִים. כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁלּוֹ, אָז הֶחְזִיר נִשְׁמָתוֹ לְבוֹרְאוֹ בְּטָהֳרָתָהּ וְהִצְטָרֵף לְאִשְׁתּוֹ הַצַּדֶּקֶת בָּעוֹלָם הַבָּא.

כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּכְלִית וְיִעוּד אֵין לוֹ עַל מָה לִבְכּוֹת וְלִהְיוֹת עָצוּב. הוּא יוֹדֵעַ שֶׁעָשָׂה מָה שֶׁיָּכוֹל הָיָה לַעֲשׂוֹת, מָה שֶׁצִּפּוּ מִמֶּנּוּ בֶּאֱמֶת בַּשָּׁמַיִם. הוּא לֹא אָמוּר לְהִתְרַגֵּשׁ מֵאֲחֵרִים וּמִמַּה שֶׁהֵם חוֹשְׁבִים, כַּאֲשֶׁר הוֹלְכִים בְּלֵב תָּמִים עִם ה׳, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר עָלָיו גַּם מֵאֵלֶּה.

אִם בִּזְמַן שֶׁהָיִיתִי כָּאן בֶּאֱמֶת הִשְׁתַּדַּלְתִּי וְהִתְאַמַּצְתִּי, וְחָשׁוּב יוֹתֵר גַּם לֹא נִכְנַעְתִּי וְלֹא נִשְׁבַּרְתִּי מֵהַנְּפִילוֹת וְהַנְּסִיגוֹת

שֶׁהָיוּ בְּמַהֲלַךְ הַדֶּרֶךְ, אָז אֲנִי שָׂמֵחַ וְסוֹמֵךְ עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיָּדוּן אוֹתִי בְּרַחֲמִים וְיִשְׁמַח בַּמַּאֲמָץ הַתְּמִידִי שֶׁלִּי רַק לַעֲלוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ הָלְאָה, וַאֲנִי אַגִּיעַ לְמָקוֹם טוֹב יוֹתֵר.

וְלָכֵן אֶתְפַּלָּל וְאֶלְמַד תּוֹרָה, עַל מְנָת שֶׁגַּם אֲנִי אֶהְיֶה "זָקֵן" וְיִבְכּוּ עָלַי מְעַט, כִּי זוֹ הַדַּרְגָּה שֶׁכָּל יְהוּדִי צָרִיךְ לִשְׁאֹף אֵלֶיהָ.

תולדות

בְּפָרָשַׁת "תּוֹלְדוֹת" מְסֻפָּר עַל לֵידָתָם שֶׁל יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, מְכִירַת הַבְּכוֹרָה שֶׁל עֵשָׂו לְיַעֲקֹב, וּלְקִיחַת הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק עַל יְדֵי יַעֲקֹב שֶׁבּוֹרַחַ חָרָנָה.

עָלֵינוּ לְהָבִין כִּי הַמַּאֲבָק הַזֶּה הוּא לֹא רַק בֵּין שְׁנֵי אַחִים, זֶהוּ הַמַּאֲבָק שֶׁל יִשְׂרָאֵל מוּל הַנָּכְרִים, וְשֶׁל יֵצֶר הַטּוֹב מוּל יֵצֶר הָרַע. עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ לְמֵדִים עַל הַמַּאֲבָק וְעַל הִתְנַהֲלוּתוֹ, אָנוּ לְמֵדִים עַל הַמְשִׁימָה שֶׁלָּנוּ לְהַגִּיעַ חֲזָרָה אֶל הַמָּקוֹם מִמֶּנּוּ בָּאנוּ, הָעוֹלָם הַבָּא.

הַלִּמּוּד הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁנִּלְמַד מִסִּפּוּרָם שֶׁל יַעֲקֹב וְעֵשָׂו הוּא שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי סוּגֵי עֵשָׂו. יֵשׁ אֶת עֵשָׂו הַחִיצוֹנִי שֶׁהוּא אֱמוּת

הָעוֹלָם, וְיֵשׁ אֶת הָעֲשָׂו הַפְּנִימִי שֶׁהוּא יֵצֶר הָרַע הַנִּמְצָא בְּתוֹכֵנוּ. יֵשׁ עֵשָׂו בְּתוֹךְ הַיְּהוּדִי! זֶה שָׂרוֹ שֶׁבָּא לְהַלָּחֵם עִמָּנוּ. וְעָלֵינוּ לִלְמֹד כֵּיצַד לְהִלָּחֵם בִּשְׁנֵי סוּגֵי עֵשָׂו הַלָּלוּ.

הַיְּהוּדִים מְהַוִּים פְּסִיק קָטָן מִסַּךְ כָּל אוּכְלוֹסִיַּת הָעוֹלָם, בְּקֹשִׁי עֲשִׂירִית הֶאָחוּז. וְגַם הַמְּדִינָה בָּהּ גָּרִים רוֹב הַיְּהוּדִים, מְדִינַת יִשְׂרָאֵל, הַמְּהַוָּה רַק חֵלֶק מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַהִסְטוֹרִית, גַּם הִיא סְכָה עַל מַפַּת הָעוֹלָם, וְהִנֵּה הַיְּהוּדִים הֵם נוֹשֵׂא מִסְפַּר אֶחָד בְּכָל כּוֹתָרוֹת הַחֲדָשׁוֹת.

כָּל הַיּוֹם מְדַבְּרִים עַל הַמְּדִינָה וְעַל "פִּשְׁעֵי הַמִּלְחָמָה" שֶׁהִיא מְבַצַּעַת וּשְׁאָר עֲלִילוֹת דָּם. וּמִצַּד שֵׁנִי, זֶה הָעָם שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים חֲכִי הַרְבֵּה אֲנָשִׁים חֲשׁוּבִים וּמַשְׁפִּיעִים בָּעוֹלָם, בְּצַמְרוֹת הַמֶּמְשָׁלוֹת בַּמַּעֲרָב, בַּמַּדָּע וּבָרְפוּאָה, וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. כַּאֲשֶׁר מְחַלְּקִים אֶת פְּרָסֵי נוֹבֶל הָעוֹלָמִיִּים לַאֲנָשִׁים שֶׁהִשְׁפִּיעוּ בְּתְחוּמִים שׁוֹנִים בָּעוֹלָם, 28 אֲחוּזִים מֵהַזּוֹכִים הֵם יְהוּדִים, וְאָנוּ אֲפִילוּ לֹא עֲשִׂירִית אָחוּז מֵאוֹכְלוֹסִיַּת הָעוֹלָם.

וְכָךְ כָּל הָעוֹלָם רוֹדֵף אַחַר הַיְּהוּדִים הַחֲכָמִים וּמְבַקֵּשׁ אֶת שֵׁרוּתָם וְהַשְׁמוּשׁ בָּהֶם וּבִיכָלְתָּם מִצַּד אֶחָד, אַךְ מִתְמַלֵּא בִּשְׂנְאָה וְקִנְאָה פְּנִימִית מִצַּד שֵׁנִי. שִׂנְאַת הַיְּהוּדִים מַגִּיעָה עַד לְסִין וְאוֹסְטְרַלְיָה. יֵשׁ אֲפִילוּ אַנְטִישֶׁמִיּוּת מְאֹד חֲזָקָה בְּיַפָּן, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יְהוּדִים שָׁם! אֲבָל שִׂנְאָה יֵשׁ! שִׂנְאָה בִּמְקוֹמוֹת שֶׁלֹּא גָּרוּ שָׁם יְהוּדִים כְּבָר עֲשָׂרוֹת שָׁנִים. מָה יֵּשׁ לָהֶם נֶגֶד עַם שֶׁהֵם לֹא מַכִּירִים בִּכְלָל מֵהֶכְּרוּת אִישִׁית? שֶׁלֹּא רָאוּ יְהוּדִי מִימֵיהֶם? זֶה לֹא מוּבָן!

לְמִי זֶה לֹא מוּבָן? לִיהוּדִי שֶׁהִתְרַחֵק מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת זֶה לֹא מוּבָן. כִּי כְּשֶׁהוּא מַבִּיט מְעֵינַיִם שֶׁל יְהוּדִי בְּלִי תּוֹרָה וּמִצְווֹת וְרוֹאֶה גּוֹי מוּלוֹ, הוּא לֹא רוֹאֶה כָּזֶה הֶבְדֵּל גָּדוֹל שֶׁיַּצְדִּיק מִצַּד

הַגּוֹי שֹׂנְאָה כָּזוֹ כְּלַפָּיו. לְגוֹי אֵין זָנָב אוֹ קַרְנַיִם, יֵשׁ לוֹ מִבְנֶה גּוּף כְּמוֹ שֶׁל יְהוּדִי, וּבְדֶרֶךְ כְּלָל הוּא גַּם יוֹתֵר גָּדוֹל וְחָזָק גּוּפָנִית מֵהַיְּהוּדִי.

וּמִצַּד שֵׁנִי יֵשׁ גַּם הִתְבּוֹלְלוּת גְּבוֹהָה, שֶׁזּוֹ דֶּרֶךְ אַחֶרֶת שֶׁל הַגּוֹיִם לְאַבֵּד אֶת הַיְּהוּדִים מֵהָעוֹלָם, עַל יְדֵי שֶׁ״בּוֹלְעִים אוֹתָם״. זוֹ הַסַּכָּנָה הַגְּדוֹלָה הַשֵּׁנִיָּה שֶׁל יְהוּדִים הַחַיִּים בַּגֹּבָר, אַחֲרֵי רְצִיחָה וּפְגִיעָה גּוּפָנִית, הַהִתְבּוֹלְלוּת שֶׁהִיא הַשִּׁמְד הָרוּחָנִי.

יֵשׁ מְדִינוֹת בַּמַּעֲרָב שֶׁשִּׁעוּר הַהִתְבּוֹלְלוּת הִגִּיעַ לְ-60 ו-80 אֲחוּזִים! רַק 2 מִכָּל 10 יְהוּדִים טוֹרְחִים לְהִתְחַתֵּן עִם יְהוּדִים! הֵם לֹא יוֹדְעִים מָה זוֹ יַהֲדוּת בְּכְלָל. יְהוּדִים מִתְחַתְּנִים עִם גּוֹיוֹת וְחוֹשְׁבִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בֵּן ״חֲצִי יְהוּדִי״, וְנוֹתְנִים לוֹ שֵׁם עִבְרִי נוֹסַף לַלּוֹעֲזִי, וְעוֹשִׂים לוֹ בְּרִית מִילָה וּבַר מִצְוָה בְּבֵית כְּנֶסֶת רְפוֹרְמִי, וְהַיֶּלֶד גּוֹי גָּמוּר!

הָרֵי אִם נִסְתַּכֵּל עַל דּוֹר אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם קוֹדֵם, עֶצֶם הַמַּחְשָׁבָה שֶׁל יְהוּדִי שֶׁיִּתְחַתֵּן עִם גּוֹי הָיְתָה גּוֹרֶמֶת לְזַעֲזוּעַ אֵצֶל רוֹב הַשּׁוֹמְעִים, וַאֲפִילּוּ אִם הָאַבָּא אוֹ הָאִמָּא כְּבָר רְחוֹקִים מֵהַיַּהֲדוּת וּמִצְווֹת, אֶת הַגְּבוּל הַזֶּה הֵם לֹא הָיוּ מוּכָנִים שֶׁיִּלָּדֵם יֵחָצֶה. הָיְתָה עֲדַיִן הֲבָנָה כִּי יֵשׁ הֶבְדֵּל בֵּין יְהוּדִי לְגוֹי. אֲבָל הַהֶבְדֵּל הַזֶּה הָלַךְ וְטִשְׁטֵשׁ לְאַבְחָנָה בְּעַיִן בִּלְתִּי מְזֻיֶּנֶת, כִּי יְהוּדִי שֶׁהוּא נָטוּל תּוֹרָה וּמִצְווֹת יָכוֹל לְהִתְבַּלְבֵּל בֵּינוֹ לְבֵין גּוֹי מִן הַשּׁוּרָה, כִּבְיָכוֹל.

וְהַסַּכָּנָה מִפְּנֵי הַנָּכְרִים עַל קִיּוּמוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ רַק בִּרְדִיפוֹת מִצַּד אֶחָד וְהִתְבּוֹלְלוּת מִצַּד שֵׁנִי, אֶלָּא גַּם עַל יְדֵי הַהַשְׁפָּעוֹת הַ״תַּרְבּוּתִיּוֹת״ שֶׁלָּהֶם כְּגוֹן סָרָטִים, סִדְרוֹת טֶלֶוִיזְיָה,

קוֹלֵנוּ וְאִינְטֶרְנֶט הַמַּעֲבִירִים לָנוּ אֶת תַּרְבּוּת ׳הַזֶּבֶל׳ הָאֲמֶרִיקָאִית עַד שֶׁכָּל הַיְלָדִים הוֹלְכִים בִּבְגָדִים וּבְתִסְפּוֹרוֹת שֶׁל גּוֹיִם, הֵם מְדַבְּרִים בֵּינֵיהֶם בִּלְשׁוֹן קְלוֹקֶלֶת, וְחֶלְקָם אַף מְקַבְּלִים מֵהוֹרֵיהֶם שֵׁמוֹת לוֹעֲזִיִּים.

הַמַּשְׁפָּעָה הַזּוֹ הִיא הַקְּלָפָּה שֶׁל אֱדוֹם, שֶׁל עֵשָׂו. הַמִּדְרָשׁ מְסַפֵּר כִּי עֵשָׂו וְיַעֲקֹב הִגִּיעוּ לְהֶסְכֵּם עוֹד בְּבֶטֶן אִמָּם, אָמַר יַעֲקֹב לְעֵשָׂו אַתָּה תִּקַּח אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה אֲנִי אֶקַּח אֶת הָעוֹלָם הַבָּא. עֵשָׂו קָפַץ מִיַּד עַל הָעִסְקָה וְיָצָא רִאשׁוֹן, מִהֵר לִתְבֹּעַ אֶת הַחֵלֶק שֶׁלּוֹ.

וְהִנֵּה יַעֲקֹב תּוֹפֵס בַּעֲקֵבוֹ. וְאַחַר כָּךְ קוֹנֶה מִמֶּנּוּ אֶת הַבְּכוֹרָה וּלְבַסּוֹף אַף לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ אֶת הַבְּרָכוֹת. וְכָל הַבְּרָכוֹת הֵן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה: ״וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ. יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים הֱוֵה גְבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ אֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרֲכֶיךָ בָּרוּךְ״. מָה זֶה? מָה עִם הָעִסְקָה בֵּינֵיכֶם? הֲרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁל עֵשָׂו וְהָעוֹלָם הַבָּא שֶׁל יַעֲקֹב, מַדּוּעַ יַעֲקֹב לוֹקֵחַ מֵעֵשָׂו אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה?

אֶלָּא הָאַחִיזָה שֶׁל יַעֲקֹב בַּעֲקֵבוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָיְתָה לוֹמַר לְעֵשָׂו שֶׁלֹּא יָבִין לֹא נָכוֹן. יַעֲקֹב וּתְר עַל הָעוֹלָם הַזֶּה כְּמַטָּרָה, הוּא לֹא רוֹצֶה לְנַצֵּל אֶת יָמָיו בְּמִמּוּשׁ תַּאֲוֹתָיו כְּחַיַּת טֶרֶף, אֲבָל כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת חֶלְקוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא, יֵשׁ מִינִימוּם הֶכְרְחִי בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא כֵּן צָרִיךְ אוֹתוֹ עַל מְנָת שֶׁיּוּכַל אִתּוֹ לַעֲבוֹד אֶת ה׳ וּלְהַרְוִיחַ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלּוֹ. אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם הַזֶּה בָּאֲוִיר, בְּלִי חֹמֶר. בְּלִי אֹכֶל וּשְׁתִיָּה וּמָקוֹם לָשִׂים אֶת הָרֹאשׁ, וּבֶגֶד לְלִבּוּשׁ.

וְזֶה מָה שֶׁבִּקֵּשׁ יַעֲקֹב אָבִינוּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּתֵּן לוֹ לֶחֶם לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לְלְבֹּשׁ, זֶה כָּל מָה שֶׁהוּא רָצָה מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא לֹא רָצָה יוֹתֵר. וּבְגָדִים וְאֹכֶל הֵם חֵלֶק מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, חֵלֶק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְוַתֵּר עָלָיו וְצָרִיךְ אוֹתוֹ. זֶה הֶעָקֵב, חֵלֶק קָטָן מִסַּךְ גּוּפוֹ שֶׁל עֵשָׂו, פִּנָּה קְטַנָּה מִכָּל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁתִּהְיֶה בְּיַד יַעֲקֹב.

אֲבָל כְּשֶׁאֲנַחְנוּ רוֹצִים יוֹתֵר מִמַּה שֶׁצָּרִיךְ, וַאֲנַחְנוּ רוֹדְפִים אַחֲרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה כְּמַטָּרָה וְלֹא כְּאֶמְצָעִי, אֲנַחְנוּ גּוֹלְשִׁים לַתְּחוּם שֶׁל עֵשָׂו וּמְפֻרִים בְּכָךְ אֶת הַהֶסְכֵּם שֶׁעָשִׂינוּ, וְכָאן מַתְחִילָה הַמִּלְחָמָה. כִּי גַּם עֵשָׂו מוֹדֶה בָּעַל כָּרְחוֹ שֶׁיַּעֲקֹב לֹא וִתֵּר לוֹ עַל כָּל הָעוֹלָם כְּדֵי לָמוּת מֵרָעָב וְחֹסֶר כֹּל, אֲבָל כָּל דָּבָר מֵעֵבֶר לָזֶה, הוּא כְּבָיְכוֹל גָּזַל מֵחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְעַל זֶה הוּא לֹא מוֹחֵל. רַק לוֹ מֵתָר לִגְזֹל!

וְזֶה הַהֶבְדֵּל הַגָּדוֹל הָאֲמִתִּי בֵּין יְהוּדִי לְגוֹי, שֶׁלִּיהוּדִי הָעוֹלָם הַזֶּה צָרִיךְ לִהְיוֹת רַק אֶמְצָעִי וְאִלּוּ לְגוֹי הוּא הַמַּטָּרָה. וְעֵינָיו רָעוֹת עַד שֶׁגַּם אֶת הַחֵלֶק שֶׁנִּשְׁאַר אֶצְלֵנוּ לְקִיּוּמֵנוּ הוּא גַּם חוֹמֵד, אֶת מָמוֹנֵנוּ, אֶת כָּל מָה שֶׁרֵיחַ יְהוּדִי נוֹדֵף מִמֶּנּוּ.

צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בִּבְרָכוֹת שֶׁקִּבֵּל עֵשָׂו מֵאָבִיו, לְאַחַר שֶׁיַּעֲקֹב הִצְלִיחַ לְקַבֵּל מֵאָבִיו אֶת הַבְּרָכוֹת קוֹדֶם לָכֵן וּבָהֶם הִבְטִיחַ לוֹ אֶת כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה. כְּשֶׁעֵשָׂו בַּקֵּשׁ בְּרָכָה עָנָה לוֹ אָבִיו כִּי נָתַן הַכֹּל לְיַעֲקֹב וְלֹא נוֹתַר לוֹ דָּבָר לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו. עֵשָׂו מָחָה, הוּא לֹא יָדַע שְׁמִכִירַת הַבְּכוֹרָה תַּעֲלֶה לוֹ בִּבְרָכוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, עַל זֶה הוּא לֹא הָיָה מְוַתֵּר. בָּכָה וְשָׁאַל אֶת אָבִיו אֵין לְךָ שׁוּם בְּרָכָה בִּשְׁבִילִי? נִכְמְרוּ רַחֲמֵי הָאָב עַל בְּנוֹ וּבֵרַךְ אוֹתוֹ: "הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעָל. וְעַל

חַרְבְּךָ תִּחְיֶה וְאֶת אָחִיךָ תַּעֲבֹד וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ".

הוּא מְבָרֵךְ אוֹתוֹ בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה גַּם כֵּן: "מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ" וְגוֹ', אַף בַּבְּרָכָה יֵשׁ תְּנַאי: "וְאֶת אָחִיךָ תַּעֲבֹד וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד" וְגוֹ', וְהַפְּרוּשׁ הוּא שֶׁכֵּיוָן שָׁאַתָּה עֶבֶד שֶׁל יַעֲקֹב, כָּל דָּבָר שַׁיָּךְ בְּעֶצֶם לְאָח שֶׁלְּךָ וְכָל עוֹד הוּא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְווֹת זֶה יַמְשִׁיךְ לִהְיוֹת שֶׁלּוֹ, אַךְ בְּיוֹם שֶׁהוּא יַעֲזוֹב אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת, הַכֹּל עוֹבֵר אֵלֶיךָ. וּבְרֶגַע שֶׁהֵם יַחְזְרוּ אֶל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת, הַמַּצָּב יִתְהַפֵּךְ מֵחָדָשׁ.

הַשְּׁנָאָה שֶׁל עֵשָׂו הִיא עֲמוּקָה, קְלִפָּה שֶׁל אֱדוֹם שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא מְסֻגָּלִים לְהָבִין בִּכְלָל. הִיא נֶגֶד הַהִגָּיוֹן מַמָּשׁ. מָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת נֶגְדָּהּ? אֵיךְ מַרְחִיקִים אֶת עֵשָׂו שֶׁרַק רוֹצֶה לִדְבֹּק בָּנוּ וּלְמִצּוֹץ אֶת לְשַׁד עַצְמוֹתֵינוּ? עַל יְדֵי שֶׁנִּזְכֹּר וּנְטַפֵּל בְּעֵשָׂו הַשֵּׁנִי, הָעֵשָׂו הַפְּנִימִי שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹכֵנוּ, בְּעַקְּבֵנוּ.

כַּאֲשֶׁר יַעֲקֹב חָזַר לָקַחַת אֶת הַפַּכִּים שֶׁשָּׁכַח מֵעִבְר לַנָּהָר, פָּגַע בּוֹ שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, הַמַּלְאָךְ הָאַחֲרַאי עַל אֱדוֹם, וְנִלְחַם אִתּוֹ כָּל הַלַּיְלָה, וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִצְלִיחַ לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ, הִצְלִיחַ לִפְגֹּעַ בִּירֵכוֹ, בָּרַגְלַיִם שֶׁלּוֹ. רֶמֶז לַדְּבָרִים שֶׁנִּמְצָאִים אֶצְלֵנוּ נָמוּךְ בְּסֵדֶר הָעֲדִיפוּיוֹת - הַדְּבָרִים שֶׁאֲנַחְנוּ מְזַלְזְלִים בָּהֶם וְדוֹרְכִים עֲלֵיהֶם, הֵם הַנְּקֻדָּה הַחַלָּשָׁה שֶׁלָּנוּ. שָׁם אוֹרֵב לָנוּ עֵשָׂו.

אִסּוּר חָמֵץ שֶׁל "בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא" בְּפֶסַח הוּא כֹּה חָמוּר בְּעֵינֵינוּ שֶׁאָנוּ דּוֹאֲגִים לְבַטֵּל אוֹתוֹ וּלְבַעֵר אוֹתוֹ בַּפֶּה וּבְמַעֲשֶׂה, וּמְסַלְּקִים שְׁאֵרִיוֹת אַחֲרוֹנוֹת שֶׁשָּׁמַרְנוּ לַאֲרוּחַת בֹּקֶר כַּמָּה שָׁעוֹת טוֹבוֹת לִפְנֵי שֶׁהָאִסּוּר נִכְנָס לְתֹקֶף. מִלְחָמָה שְׁלֵמָה בְּחָמֵץ. הָאִסּוּר שֶׁל "בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא" הוּא לָאו. אָדָם לֹא חַיָּב מִיתָה אוֹ כָּרֵת, לָאו רָגִיל. בְּשַׁבָּת לְעֵמַת זֹאת יֵשׁ אִסּוּרֵי כָּרֵת

וּסְקִילָה ! וְהִנֵּה אֶת הֶחָמֵץ שֶׁהוּא אִסּוּר לָאו סִלַּקְנוּ מֵהַבַּיִת כַּמָּה שָׁעוֹת לִפְנֵי הָאִסּוּר, וְאִלּוּ אֶת הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת אֲנַחְנוּ מַדְלִיקִים דַּקָּה לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה וּמִתְפַּלְלִים מִנְחָה בְּיָחִיד בַּחֲצַר בֵּית הַכְּנֶסֶת בִּזְמַן שֶׁהַקָּהָל בִּפְנִים כְּבָר שָׂר קַבָּלַת שַׁבָּת. מַדּוּעַ לְיוֹם הַשַּׁבָּת אֲנַחְנוּ לֹא מוּכָנִים כַּמָּה שָׁעוֹת קוֹדֶם ?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁפֶּסַח יֵשׁ פַּעַם בְּשָׁנָה, וְאִלּוּ שַׁבָּת יֵשׁ כָּל שָׁבוּעַ, אָז מֵקִילִים רֹאשׁ. כְּשֶׁעֵשָׂו יָצָא קוֹדֶם, יַעֲקֹב תָּפַס אוֹתוֹ בַּעֲקֵב וְלִמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁהַדֶּרֶךְ הַיְחִידָה לִמְנוֹעַ מֵעֵשָׂו לִרְמֹס אוֹתָנוּ בְּרַגְלָיו וְלִדְרֹךְ עָלֵינוּ הִיא לִתְפֹּס לוֹ חָזָק בַּעֲקֵב, בְּמִצְוֹות הַקְּטַנּוֹת שֶׁלִּבּוֹ שֶׁל הָאָדָם נוֹטֶה לְזַלְזֵל בָּהֶן. וְזֶה לֹא רַק דֶּרֶךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל עֵשָׂו הַפְּנִימִי, אֶלָּא גַּם עַל עֵשָׂו הַחִיצוֹנִי.

יַעֲקֹב שֶׁבָּרַח מֵעֵשָׂו וְהָיָה בְּסַכָּנַת חַיִּים, נִטְמַן בִּישִׁיבַת שֵׁם וָעֵבֶר וְלָמַד 14 שָׁנָה תּוֹרָה מִפִּיו שֶׁל עֵבֶר נֶכְדּוֹ שֶׁל שֵׁם בֶּן נֹחַ. בַּשָּׁנִים הָאֵלֶּה הוּא זָכָה לְשַׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְלֹא רַק לִרְאוֹתָם. יַעֲקֹב אָבִינוּ רָאָה אֶת עֵבֶר, רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, הוּא הִתְבּוֹנֵן בַּצַּדִּיק וְלָמַד מִמֶּנּוּ יִרְאַת שָׁמַיִם מְהֻגְמָא אִישִׁית, אֵין סֵפֶר שֶׁיָּכוֹל לְלַמֵּד זֹאת.

צָרִיךְ שֶׁמִּי שֶׁיְּלַמֵּד אוֹתָנוּ יִהְיֶה בָּעַל עִנְיָן בַּתּוֹרָה, שֶׁנִּרְגִּישׁ שֶׁהַתּוֹרָה הִיא מַהוּתוֹ, שֶׁהוּא מִתְעַנֵּג עָלֶיהָ וְחַי וְנוֹשֵׁם אוֹתָהּ, וְלֹא מְחַפֵּשׂ אַחֲרֵי תְּאָרִים וְכָבוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, אֶלָּא לִלְמֹד וּלְלַמֵּד, שֶׁעֵינָיו נוֹצְצוֹת כְּשֶׁהוּא מוֹצֵא חִדּוּשׁ תּוֹרָה חָדָשׁ, שֶׁהוּא מַלְבֵּן אֶת הַסֹּגְיָה וּמַגִּיעַ לַהֲלָכָה. שֶׁיֵּשׁ לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁאֲנַחְנוּ יוֹדְעִים מִי הָרַב שֶׁלּוֹ וּמִי הָרַב שֶׁל הָרַב שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁאֲנַחְנוּ מַגִּיעִים לָאֶחָד מִגְּדוֹלֵי הַדּוֹר, וּמְבִינִים כִּי גַּם הָרַב שֶׁלָּנוּ מְחֻבָּר בְּשָׁרְשׁוֹ לָאֱמֶת. כְּשֶׁמּוֹצְאִים רַב כָּזֶה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת תּוֹרָה וְהַשְׂקָפָה יְשָׁרָה וּמֵעַל לַכֹּל חֶשְׁקַת הַתּוֹרָה, אָז אֲנַחְנוּ דְּבֵקִים בּוֹ.

אֲנַחְנוּ לֹא יְכוֹלִים לִסְמֹךְ עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁלָּנוּ לִרְאוֹת אֶת הָאֱמֶת כִּי אָנוּ נְגוּעִים וְיֵשׁ עָלֵינוּ קְלִפּוֹת שֶׁל עֵשָׂו, עָרְלָה עַל הַלֵּב, וְעַל יְדֵי הַהִתְבַּקְּרוּת וְהַהִתְבַּטְּלוּת לַצַּדִּיקִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים וְשִׁמּוּשָׁם, אֲנַחְנוּ מְסִירִים אֶת הַקְּלִפּוֹת הַנַּ״ל, וְאָז הַמְּתִיקוּת שֶׁל הַתּוֹרָה סוֹף סוֹף מַגִּיעָה גַּם אֵלֵינוּ. וְכָךְ נִתְעַלֶּה גַּם אֲנַחְנוּ.

כָּל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר זָכוּ לִהְיוֹת כָּאֵלֶּה כִּי הֵם הִתְרַחֲקוּ מִקְּלִפַּת עֵשָׂו וְהִרְגִּישׁוּ אֶת הַמְּתִיקוּת כְּבָר מִשָּׁלָב קָטָן וְלֹא הִסְכִּימוּ לַעֲזֹב אֶת הַתּוֹרָה עַל אַף כָּל הַמִּלְחָמוֹת וְהַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁל הַיֵּצֶר לְשַׁבֵּר אוֹתָם בְּצַעַר, עֹנִי וְרָעָב מַמָּשׁ. עֲבוּרָם הַתּוֹרָה הִיא הַחַיִּים.

וְגַם אֲנַחְנוּ, שְׁנִתְחַדֵּשׁ יְמִינוּ כְּקֶדֶם וְנִזְכֶּר בַּכֹּחַ הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה לְעַמֵּנוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת, שֶׁנִּדְבֵּק בְּצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים חַיִּים וְנוֹשְׁמִים, שֶׁיִּתְּנוּ לָנוּ עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת לְהִתְעַלּוֹת בְּדַרְכֵּנוּ וּבַעֲבוּרָתֵנוּ, נִזְכֶּה לְסַיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא מְיֻחֶדֶת לְהָסִיר מֵעָלֵינוּ אֶת קְלִפַּת עֵשָׂו הַפְּנִימִית וְהַחִיצוֹנִית, וּלְקַיֵּם בָּנוּ אֶת בִּרְכַּת יִצְחָק לְיַעֲקֹב, וְלִזְכּוֹת לַגְּאוּלָה הַשְּׁלֵמָה.

ויצא

בְּפָרָשַׁת "וַיֵּצֵא" אָנוּ קוֹרְאִים עַל נִשּׂוּאֵי יַעֲקֹב אָבִינוּ לְאַרְבַּע נְשׁוֹתָיו וְהוֹלֶדֶת בָּנָיו. בִּשְׁמוֹת 4 הַיְלָדִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל לֵאָה אָנוּ מְבִינִים בְּאֵלּוּ יִסּוּרִים הִיא קִבְּלָה אוֹתָם. לֵאָה הִתְחַתְּנָה עִם אָדָם שֶׁרָצָה בַּאֲחוֹתָהּ וּלְבַסּוֹף גַּם נָשָׂא אוֹתָהּ מִיָּד לְאַחַר 7 הַבְּרָכוֹת שֶׁלּוֹ עִם לֵאָה. לָכֵן הִיא הִתְאַוְּתָה לְבֵן מִיַּעֲקֹב, שֶׁיְּחַבֵּר אֶת שְׁנֵיהֶם יַחְדָּיו וְגַם ה' רָאָה אֶת צָעָרָהּ וְנִעֲנָה לָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיַּרְא ה' כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ וְרָחֵל עֲקָרָה". לֹא שֶׁחָלִילָה שָׂנָא יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת לֵאָה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב: "וַיֶּאֱהַב גַּם אֶת רָחֵל", פֵּרוּשׁ הַמִּלָּה "גַּם" הוּא בְּנוֹסָף לְאַהֲבָתוֹ אֶת לֵאָה, אֶלָּא שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָהַב אֶת רָחֵל יוֹתֵר, עָבוּר לֵאָה הָיְתָה הַרְגָּשָׁה שֶׁהִיא שְׂנוּאָה.

הַיֶּלֶד הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּא לָעוֹלָם נוֹתֵן לְאָבִיו אֶת הַמְּתָנָה הֲכִי יְקָרָה, הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁמַּעֲנִיק לוֹ אֶת הַתֹּאַר "אַבָּא". בִּזְכוּתוֹ קוֹרְאִים לְאָבִיו "אַבָּא". כְּשֶׁלֵּאָה יָלְדָה אֶת הַבֵּן הָרִאשׁוֹן קָרְאָה לוֹ "רְאוּבֵן", שֶׁנֶּאֱמַר: "וַתַּהַר לֵאָה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי רָאָה ה' בְּעָנְיִי כִּי עַתָּה יֶאֱהָבַנִי אִישִׁי". 'רְאוּ - בֵּן', הֵבֵאתִי לוֹ בֵּן שֶׁבִּזְכוּתוֹ הוּא נֶהְפַּךְ לְ"אַבָּא", אוּלַי עַכְשָׁו יַעֲדִיף אוֹתִי? אֲבָל הוּא עֲדַיִן הֶעְדִּיף אֶת רָחֵל.

הַבֵּן הַשֵּׁנִי נִקְרָא "שִׁמְעוֹן", שֶׁנֶּאֱמַר: "וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר כִּי שָׁמַע ה' כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי וַיִּתֶּן לִי גַּם אֶת זֶה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן". ה' שׁוֹמֵעַ לִקְרִיאוֹתָי, אוּלַי יַשְׁפִּיעַ עַל בַּעְלִי בְּבֶן זֶה שֶׁיִּקְבַּע עִקֶּר דִּירָתוֹ אֶצְלִי? אַךְ לֹא, עֲדַיִן מִטָּתוֹ מֻצֶּבֶת בְּאָהֳלָהּ שֶׁל רָחֵל.

לַבֵּן הַשְּׁלִישִׁי קָרְאָה "לֵוִי", שֶׁנֶּאֱמַר: "וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר עַתָּה הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי כִּי יָלַדְתִּי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ לֵוִי", בְּתִקְוָה שֶׁבַּעֲלָהּ יִתְלַוֶּה אֵלֶיהָ, אֲבָל עֲדַיִן יַעֲקֹב מִתְלַוֶּה בְּעִקָּר לְרָחֵל.

וְאָז הִיא יוֹלֶדֶת בֵּן רְבִיעִי, כַּכָּתוּב: "וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה' עַל כֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת".

מָה פֵּרוּשׁ "הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'"? רַק עַכְשָׁו נִזְכְּרָה לוֹמַר תּוֹדָה? מָה עִם 3 הַבָּנִים הַקּוֹדְמִים? וְרַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ עַל הַמִּלִּים "הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'": "הַפַּעַם אוֹדֶה - שֶׁנָּטַלְתִּי יוֹתֵר מֵחֶלְקִי, מֵעָתָּה יֵשׁ לִי לְהוֹדוֹת". הִיא מוֹדָה לַה' שֶׁהִיא קִבְּלָהּ "מֵעֵבֶר לְמָה שֶׁמַּגִּיעַ לָהּ". מָה הַכַּוָּנָה?

כֵּיוָן שֶׁיָּדְעָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כִּי לְיַעֲקֹב יִהְיוּ 4 נָשִׁים וּ-12 בָּנִים, הָרֵי חֶשְׁבּוֹן מָהִיר מְגַלֶּה כִּי כָּל אִשָּׁה תֵּלֵד לוֹ 3 בָּנִים. הִיא יָלְדָה בֵּן רְבִיעִי, כְּלוֹמַר הִיא קִבְּלָהּ כִּבְיָכוֹל "מֵעֶבֶר לְמָה שֶׁמַּגִּיעַ לָהּ", אָז אָמְרָה תּוֹדָה. מַדּוּעַ רַק עָלָיו? וְכִי יֵשׁ מַשֶּׁהוּ שֶׁכֵּן "מַגִּיעַ לָהּ"? 3 הַבָּנִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁנּוֹלְדוּ לָהּ הֵן חוֹק טֶבַע בַּל יַעֲבוֹר וְלֹא חֶסֶד ה'? לֹא אוֹמְרִים תּוֹדָה?

וְאִם זֶה קָשֶׁה לָנוּ, הָרֵי בָּאִים חֲז"ל וְאוֹמְרִים: "וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ לֹא הָיָה אָדָם שֶׁהוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁבָּאָה לֵאָה וְהוֹדָתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'".

לֵאָה יָלְדָה אֶת יְהוּדָה 2,196 שָׁנָה אַחֲרֵי בְּרִיאַת הָעוֹלָם! 22 דּוֹרוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם הָיוּ בָּעוֹלָם, מִילְיָארְדֵי אֲנָשִׁים, אַף אֶחָד לֹא אָמַר תּוֹדָה לַה' קוֹדֶם לָכֵן? הֵיכָן כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ עַד אָז? הֵיכָן יַעֲקֹב, יִצְחָק וְרִבְקָה, אַבְרָהָם וְשָׂרָה, הֵיכָן נֹחַ, שֵׁם וְעֵבֶר? מְתוּשֶׁלַח וַחֲנוֹךְ? הֵיכָן אָדָם הָרִאשׁוֹן?

אֶלָּא שֶׁנִּתַּן לְבָאֵר אֶת הַדְּבָרִים, עַל יְדֵי מַאֲמָר אַחֵר שֶׁל חֲז"ל: חַיָּב אָדָם לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה כְּשֵׁם שֶׁמְּבָרֵךְ עַל הַטּוֹבָה שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ".

כַּאֲשֶׁר אָדָם חַי בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהוּא מַעֲבִיר בּוֹ אֶת 70 שְׁנוֹתָיו, בְּעוֹד שֶׁיּוֹם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁקוּל לְאֶלֶף שָׁנָה שֶׁלָּנוּ, הָרֵי שֶׁהוּא חַי פַּחוֹת מִשְּׁעָתַיִם בְּיוֹם שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, וְהוּא רוֹצֶה לְהָבִין אֶת פְּעֻלּוֹתָיו! אֲבָל הוּא לֹא יָכוֹל לְהָבִין!

לָכֵן אִם אָדָם מַרְגִּישׁ שֶׁנַּעֲשְׂתָה לוֹ טוֹבָה, מְבָרֵךְ "בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב", וְאִם הוּא מֵבִין בַּהֲבָנָתוֹ הַמֻּגְבֶּלֶת שֶׁל הָעוֹלָם

הַזֶּה, כִּי קָרְתָה לוֹ רָעָה, הוּא מְבָרֵךְ ״בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת״, שֶׁפְּרוּשׁוֹ, אַתָּה ה׳ דַּנְתָּ בֶּאֱמֶת, וְהָאֱמֶת הִיא שֶׁכָּל מָה שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה הוּא לְטוֹבָה, אֲנִי מֵבִין אֶת זֶה בְּרֹאשִׁי. אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁקָּרְתָה הָרָעָה, כְּגוֹן שֶׁנִּפְטַר קָרוֹב, לֹא עָלֵינוּ, אָדָם לֹא פּוֹתֵחַ בְּרִקּוּדִים! הוּא קוֹרֵעַ אֶת הַבֶּגֶד, אוֹמֵר בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת! מַדּוּעַ? כִּי בְּלִבּוֹ כָּרֵעַ צַר לוֹ! וְאַף עַל פִּי שֶׁכָּל מָה שֶׁה׳ עוֹשֶׂה הוּא לְטוֹבָתוֹ, כּוֹלֵל יִסּוּרִים וְעֲנָשִׁים, הֲרֵי גַּם אִם זוֹ תְּרוּפָה עֲבוּרוֹ, זוֹ תְּרוּפָה מָרָה! אָז הוּא מְבָרֵךְ בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת!

אֶלָּא שֶׁחָזַ״ל מְגַלִּים לָנוּ סוֹד: ״וְהָיָה ה׳ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד״, אַטּוּ הָאִידָּנָא לָאו אֶחָד הוּא? [וְכִי הַיּוֹם הוּא לֹא אֶחָד?] אָמַר רַבִּי אָחָא בַּר חֲנִינָא לֹא כָּעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹלָם הַבָּא, הָעוֹלָם הַזֶּה עַל בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת אוֹמֵר בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב וְעַל בְּשׂוֹרוֹת רָעוֹת אוֹמֵר בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת, לְעוֹלָם הַבָּא כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב.

לֶעָתִיד לָבוֹא יְבָרְכוּ עַל הַכֹּל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב. מַדּוּעַ? כִּי לֶעָתִיד לָבוֹא כְּשֶׁהַדַּעַת תִּתְרַחֵב אָנוּ נָבִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה. כְּשֶׁהַדַּעַת מְצֻמְצֶמֶת יֵשׁ לָנוּ אֶת הַהֶבְנוֹת שֶׁלָּנוּ מָה זֶה טוֹב וְרַע, אֲבָל אָנוּ נְגוּעִים מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, אָז טוֹב וְרַע מְבֻלְבָּלִים אֶצְלֵנוּ בְּיַחַד, אָנוּ לֹא תָּמִיד יוֹדְעִים לְהַבְדִּיל. לֶעָתִיד לָבוֹא כְּשֶׁתִּהְיֶה לָנוּ דַּעַת אֱלֹקִית, אָז נָבִין שֶׁהַכֹּל הוּא לְטוֹבָה.

כּוֹתֵב רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב: כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁכָּל מְאֹרְעוֹתָיו לְטוֹבָתוֹ, זֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״בֹּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּה׳ אֲהַלֵּל דָּבָר״. וְזֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. לֶעָתִיד כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, שֶׁיִּהְיֶה שֵׁם ה׳ וְשֵׁם אֱלֹקִים אַחְדוּת אֶחָד.

כְּלוֹמַר "אֱלֹקִים" הוּא רֶמֶז לְמִדַּת הַדִּין, וְאִלּוּ ה' (אוֹתִיּוֹת הוי"ה) הוּא רֶמֶז לְמִדַּת הַחֶסֶד. אָדָם צָרִיךְ לְהַלֵּל אֶת שְׁנֵיהֶם בְּאוֹתוֹ אוֹפָן, זֹאת אוֹמֶרֶת אִם אַתָּה מְבָרֵךְ עַל הַכֹּל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, אַתָּה מֵבִין וָחַי שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה, יֵשׁ לְךָ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה! כִּי זֶה הַהֶבְדֵּל בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לַבָּא, שֶׁשָּׁם אַתָּה רוֹאֶה שֶׁהַכֹּל זֶה הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב.

לֵאָה אִמֵּנוּ הִיא לֹא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאָמְרָה תּוֹדָה לַה', הָיוּ לְפָנֶיהָ צַדִּיקִים אֲחֵרִים, כֻּלָּם אָמְרוּ תּוֹדָה. כֻּלָּם בֵּרְכוּ עַל הָרָעָה כְּשֵׁם שֶׁבֵּרְכוּ עַל הַטּוֹבָה, אֲבָל אֶצְלָהּ הָיָה הֶבְדֵּל אֶחָד.

כַּאֲשֶׁר הִתְחַתְּנָה עִם יַעֲקֹב, הָיָה זֶה אַחֲרֵי שׁוּרָה אֲרֻכָּה וְשָׁנִים שֶׁל יִסּוּרִים, שָׁנִים שֶׁאָמְרוּ לָהּ מֵאָז שֶׁנּוֹלְדָה שֶׁהִיא מְיֹעֶדֶת לְהִתְחַתֵּן עִם עֵשָׂו.

כָּתוּב בַּגְּמָרָא: "וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת" - מַאי "רַכּוֹת"? רַב אָמַר לְעוֹלָם רַכּוֹת מַמָּשׁ, וְלֹא גְּנַאי הוּא לָהּ אֶלָּא שֶׁבַח הוּא לָהּ, שֶׁהָיְתָה שׁוֹמַעַת עַל פָּרָשַׁת דְּרָכִים בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים "שְׁנֵי בָּנִים יֵשׁ לָהּ לְרִבְקָה, שְׁתֵּי בָּנוֹת יֵשׁ לוֹ לְלָבָן. גְּדוֹלָה לַגָּדוֹל וּקְטַנָּה לַקָּטָן". וְהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת עַל פָּרָשַׁת דְּרָכִים וּמַשְׁאֶלֶת "גָּדוֹל מָה מַעֲשָׂיו"? "אִישׁ רַע הוּא מְלַסְטֵם בְּרִיּוֹת"! "קָטָן מָה מַעֲשָׂיו"? "אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים", וְהָיְתָה בּוֹכָה עַד שֶׁנִּשְׁרוּ רִיסֵי עֵינֶיהָ! וְהָיִינוּ דִּכְתִיב: "וַיַּרְא ה' כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה". מַאי שְׂנוּאָה? רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁשְּׂנוּאִין מַעֲשֵׂי עֵשָׂו בְּפָנֶיהָ.

הִיא יָשְׁבָה בִּצְמָת דְּרָכִים וְשָׁאֲלָה "מִי זֶה יַעֲקֹב בַּעְלָהּ שֶׁל אֲחוֹתִי לֶעָתִיד"? וּ"מִי זֶה עֵשָׂו בַּעְלִי לֶעָתִיד"? הָיְתָה שׁוֹמַעַת "יַעֲקֹב הוּא אִישׁ חָכָם, הוּא תָּם, הוּא צַדִּיק, הוּא יְפֵה

תֹּאַר", וְעַל עֵשָׂו אָמְרוּ "רָשָׁע, גַּנָּב, רוֹצֵחַ, עוֹבֵר עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה".

וְאָז הָיְתָה בּוֹכָה: "אֲחוֹתִי זוֹכָה לְבַעַל כָּזֶה וַאֲנִי מְקַבֶּלֶת רָשָׁע מֻרְשָׁע, רַק בִּגְלַל שֶׁנּוֹלַדְתִּי לְפָנָיהָ"? הִיא בָּכְתָה וּבָכְתָה, עַד שֶׁנָּשְׁרוּ רִיסֵי עֵינֶיהָ! אָז בְּנוֹסָף לַכֹּל, גַּם יָפְיָהּ נִפְגַּם!

לָבָן אֲבִיהֶן מְרַמֶּה אֶת יַעֲקֹב וּמַחְלִיף בֵּין לֵאָה לְרָחֵל בְּלֵיל הַכְּלוּלוֹת, וּבִגְלַל הָאוֹפֶן בָּהּ נַעֲשׂוּ הַנִּשּׂוּאִין הַלָּלוּ, הָיָה לְיַעֲקֹב טְרוּנְיָה עָלֶיהָ, עַל שֶׁהוֹנָתָה אוֹתוֹ. וְאָז יַעֲקֹב חוֹזֵר לְאָבִיהָ וּמִתְחַיֵּב לְעוֹד 7 שָׁנוֹת עֲבוֹדָה כְּדֵי לָשֵׂאת אֶת אֲחוֹתָהּ רָחֵל, וְהוּא מִתְחַתֵּן עִם רָחֵל בְּסוֹף הַ-7 בְּרָכוֹת שֶׁלּוֹ עִם לֵאָה! 7 יָמִים אַחֲרֵי שֶׁהִתְחַתֵּן עִמָּהּ! בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי הוּא מֵקִים אֹהֶל עִם רָחֵל, מַכְנִיס אֶת מִטָּתוֹ לְשָׁם וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ לְעִקָּר בֵּיתוֹ!

הִיא יָלְדָה לוֹ 3 בָּנִים, "מִלְּאָה אֶת חֶלְקָהּ" עוֹד בְּטֶרֶם נוֹלְדוּ לוֹ יְלָדִים מִנָּשִׁים אֲחֵרוֹת, וַעֲדַיִן יַעֲקֹב מַעֲדִיף אֶת אֲחוֹתָהּ עַל פָּנֶיהָ. כְּשֶׁהִיא יָלְדָה בֵּן רְבִיעִי הִיא הֶפְתִּיעָה בְּעַצְמָהּ. הֲרֵי לְיַעֲקֹב יִהְיוּ 4 נָשִׁים ו-12יְלָדִים, צְרִיכִים לִהְיוֹת לִי 3 בָּנִים, מֵהֵיכָן בָּא הַבֵּן הָרְבִיעִי? הִיא עָשְׂתָה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ וְגִלְתָה דָּבָר מַדְהִים. הִיא גִּלְתָה שֶׁכְּכָל שֶׁרוֹדְפִים אֶת הָאָדָם צַעַר, יְסוּרִים וּכְאֵב, מָקוֹם הַמִּפְלָט הַיָּחִיד שֶׁיָּכוֹל לָרוּץ אֵלָיו הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. לְתוֹךְ זְרוֹעוֹתָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. בִּגְלַל כָּל הַצַּעַר שֶׁהָיָה לָהּ, שֶׁאָמְרוּ לָהּ שֶׁעֵשָׂו הָרָשָׁע יִהְיֶה בַּעְלָהּ, וְגַם בַּעְלָהּ רוֹצֶה בַּאֲחוֹתָהּ אֲפִילוּ לְאַחַר 3 בָּנִים, כָּל הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִים, הֲרֵי שֶׁהַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּהּ הִרְקִיעוּ שְׁחָקִים, נוֹצַר חִבּוּר לַה', אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל חִבּוּר כָּזֶה מַגִּיעַ לָךְ בֵּן רְבִיעִי.

וְאָז הִיא הֵבִינָה, שֶׁאִם לֹא הָיוּ לָהּ כָּל הַיִּסּוּרִים וְאֶת כָּל הַצָּרוֹת הַלָּלוּ, אִם לֹא הָיָה לָהּ אֶת כָּל הַכְּאֵב הַזֶּה, אִם לֹא הָיוּ לָהּ

כָּל הָ״רָעוֹת״ הָאֵלֶּה, לֹא הָיָה בֵּן רְבִיעִי ; אָז הִיא לֹא אָמְרָה תּוֹדָה רַק עַל יְהוּדָה, הִיא אָמְרָה תּוֹדָה עַל כָּל הַיְסוּרִים שֶׁבִּגְלָלָם הִיא קִבְּלָהּ אֶת יְהוּדָה ; הִיא הָרִאשׁוֹנָה בַּהִסְטוֹרְיָה, 2,196 שָׁנִים מֵאָז בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְעַד עַתָּה, שֶׁאָמְרָה תּוֹדָה אֲמִתִּית לַה׳, כְּלוֹמַר בֵּרְכָה ״הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב״ עַל ה״צָּרוֹת״ שֶׁלָּהּ ;

זֶה אַף אֶחָד לֹא עָשָׂה קוֹדֶם. לֵאָה הָיְתָה הָרִאשׁוֹנָה ; הִיא הֵבִינָה שֶׁהַכֹּל הָיָה לְטוֹבָה מִלְּכַתְּחִלָּה ; הִיא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבֵּרְכָה ״בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב״ עַל עֶצֶם הַצָּרוֹת וְהַקְּשָׁיִים.

אָמְרָה לֵאָה לְעַצְמָהּ ״אִם זֶה הַכֹּחַ שֶׁל תּוֹדָה, אָז מַדּוּעַ אֲנִי בּוֹכָה ? אַתְחִיל לוֹמַר תּוֹדָה ; בִּמְקוֹם לְהִתְרַכֵּז בְּמַה שֶׁאֵין לִי וְ׳רַע׳ לִי, אֶתְרַכֵּז בְּמַה שֶׁיֵּשׁ לִי וְטוֹב לִי ; אַגִּיד תּוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ; לֹא מַגִּיעַ לִי כְּלוּם ; תּוֹדָה״ !

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ״אָתְּ אוֹהֶבֶת לוֹמַר לִי תּוֹדָה ? אֲנִי אֶתֵּן לָךְ סִבּוֹת לוֹמַר תּוֹדָה״ ! וְכָךְ נוֹלַד לָהּ יִשָּׂשכָר בְּנָהּ הַחֲמִישִׁי ; וּכְשֶׁהוֹדְתָה עָלָיו, קִבְּלָהּ אֶת זְבוּלוּן, בְּנָהּ הַשִּׁשִּׁי ; וְהִנֵּה כְּבָר יֵשׁ לָךְ שִׁשָּׁה בָּנִים, כְּנֶגֶד חֶלְקָן שֶׁל שְׁאָר כָּל הָאִמָּהוֹת יָחַד !

כּוֹתֵב ״הַפֶּלֶא יוֹעֵץ״ : ״וּמִכְּלָל חַסְדֵי ה׳ וּמִשְׁפְּטֵי ה׳ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב, שֶׁמַּה שֶּׁאָנוּ מְבָרְכִים אוֹתוֹ וּמְהַלְלִים לִשְׁמוֹ עַל הַטּוֹבָה שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ, יֶעֱרַב לוֹ וְה׳ יֶחְשַׁב לָנוּ לְמִצְוָה וּמְקַבְּלִין עָלֶיהָ שָׂכָר, עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁכָּל מִי שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נֵס וְאוֹמֵר שִׁירָה הִנֵּה שְׂכָרוֹ שֶׁעוֹשִׂים לוֹ נֵס אַחֵר, שֶׁנֶּאֱמַר : ״זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹקִים״. הַיֵּשׁ חֵךְ מָתוֹק מִזֶּה, לָכֵן הוֹדוּ לַה׳ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.

כְּלוֹמַר, מִי שֶׁמּוֹדֶה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַנִּסִּים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עִבּוּרוֹ, הַדָּבָר נֶחְשָׁב עִבּוּרוֹ כְּמִצְוָה, וְהַשָּׂכָר עָלֶיהָ שֶׁיֵּעָשׂוּ לוֹ נִסִּים נוֹסָפִים!

וְגַם עַל הֶעָתִיד אֶפְשָׁר לוֹמַר תּוֹדָה, שֶׁכֵּן כָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ: רַבִּי תַּנְחוּמָא פָּתַח: "מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא", זֶה רָוִק הַדָּר בַּמְּדִינָה וְנוֹתֵן שְׂכַר סוֹפְרִים וּמַשְׁנִים, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלַי לְשַׁלֵּם גְּמוּלוֹ וּשְׂכָרוֹ וְלִתֵּן לוֹ בֵּן זָכָר. כֵּיוָן שֶׁהָרָוִק הִקְדִּים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשִׁלֵּם עַל הוֹצָאוֹת שֶׁל לִמּוּד תּוֹרָה לִילָדִים, ה' הֶחְלִיט לְזַכּוֹתוֹ בִּילָדִים! כְּלוֹמַר אִם אֲנִי מַקְדִּים אֶת ה', אָז הוּא נוֹתֵן לִי בְּזְכוּת, אִם כֵּן נֹאמַר תּוֹדָה עַל הֶעָתִיד לָבוֹא! אִם נַקְדִּים אוֹתוֹ, הוּא יְשַׁלֵּם!

אָז נֹאמַר תּוֹדָה עַל הַכֹּל! יֵשׁ לָנוּ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה דְּבָרִים לְהַגִּיד עֲלֵיהֶם תּוֹדָה, שֶׁתְּפִלָּה אַחַת לֹא תַּסְפִּיק. צָרִיךְ לוֹמַר תּוֹדָה כָּל הַזְּמַן! נֹאמַר תּוֹדָה, וְה' יִרְאֶה אוֹתָנוּ וְיֹאמַר: "אִם אַתֶּם אוֹהֲבִים כָּל כָּךְ לוֹמַר תּוֹדָה, אֶתֵּן לָכֶם עוֹד הַרְבֵּה סִבּוֹת לוֹמַר תּוֹדָה"! אָז נִחְיֶה בְּמֵעֵין עוֹלָם הַבָּא כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וישלח

פָּרָשָׁתֵנוּ מְסַפֶּרֶת עַל הִתְכּוֹנְנוּת יַעֲקֹב אָבִינוּ לַמִּפְגָּשׁ הַמְחַדֵּשׁ עִם אָחִיו עֵשָׂו, פְּגִישָׁה שֶׁתֵּעָרֵךְ לְאַחַר שֶׁעָבְרוּ 34 שָׁנִים, מֵאָז שֶׁבָּרַח מִפָּנָיו לְאַחַר שֶׁלָּקַח אֶת הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק אָבִינוּ. יַעֲקֹב רָצָה לְהִמָּנַע מִמִּלְחָמָה עִם אָחִיו, אֲבָל אֵיךְ מוֹנְעִים מִלְחָמָה עִם מִי שֶׁמְּחַכֶּה לָהּ בְּלְהִיטוּת רַבָּה כְּבָר מֵעַל לְ-30 שָׁנָה?

יַעֲקֹב בִּקֵּשׁ לְנַיֵּס מַלְאָכִים שֶׁיַּפְחִידוּ אֶת עֵשָׂו. מִי הָיוּ הַמַּלְאָכִים הַלָּלוּ? הָיוּ אֵלֶּה מַלְאָכִים שֶׁבָּרָא יַעֲקֹב אָבִינוּ מִמִּצְווֹתָיו! הוּא שָׁלַח לְעֵשָׂו מַלְאָכִים, וְהַמִּדְרָשׁ מְסַפֵּר כִּי הֵם הִגִּיעוּ אֶל עֵשָׂו וּמִשְׁלַחְתּוֹ וְהֵחֵלּוּ לְהַכּוֹת בָּהֶם!

הֱיינוּ מְצַפִּים שֶׁכָּעֵת עֵשָׂו יָבִין אֶת הַמֶּסֶר וְיִדָּחֶה תָּכְנִיתוֹ לְפַעַם אַחֶרֶת, אַךְ בִּמְקוֹם זֹאת, הַמַּלְאָכִים חוֹזְרִים אֶל יַעֲקֹב עִם מֶסֶר מַפְתִּיעַ: ״וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ״. תֵּדַע לְךָ, הִסְבִּירָנוּ לוֹ, הֲרִבַּצְנוּ לוֹ, הוֹכַחְנוּ לוֹ שֶׁהוּא טוֹעֶה, וְהוּא לֹא אִכְפַּת לוֹ. הוּא עֲדַיִן רוֹצֶה לְהִלָּחֵם בְּךָ. וְגַם אִם הוּא חוֹשֵׁב שֶׁיַּפְסִיד וְיָמוּת, לְפָחוֹת הוּא יוֹדֵעַ שֶׁאַתָּה תָּמוּת אִתּוֹ!

וְהִנֵּה, יַעֲקֹב אָבִינוּ הִתְחִיל לְפַחֵד! שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ וַיַּחַץ אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת. וַיֹּאמֶר אִם יָבוֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק ה׳ הָאֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ. קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת. הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל בָּנִים. וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר מֵרֹב״.

יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּבָר בָּטוּחַ שֶׁתִּהְיֶה מִלְחָמָה, וְהוּא אַף חוֹשֵׁשׁ שֶׁיָּדוּ שֶׁל עֵשָׂו תִּהְיֶה עַל הָעֶלְיוֹנָה! הוּא מְתַכְנֵן לְחַלֵּק אֶת הַמַּחֲנֶה שְׁלוֹ לִשְׁנַיִם, שֶׁיִּהְיוּ בְּמֶרְחַק שֶׁל 24 שָׁעוֹת זֶה מִזֶּה, שֶׁאִם עֵשָׂו יַהֲרֹג אוֹתוֹ וְאֶת הַמַּחֲנֶה שֶׁעִמּוֹ, הַחֵצִי הַשֵּׁנִי יִשְׂרוֹד.

לְאַחַר מִכֵּן הוּא פּוֹתֵחַ בִּתְפִלָּה וּבִתְחִינָה לַה׳ שֶׁיַּעֲזֹר לוֹ, וּמַזְכִּיר לַה׳ כִּי הוּא הִבְטִיחַ לוֹ שֶׁיַּחְזֹר בְּשָׁלוֹם, כְּלוֹמַר הוּא כְּבָר לֹא סָמַךְ עַל הַהַבְטָחָה שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ עַצְמוֹ(!) וְהָיָה צָרִיךְ לְהַזְכִּיר לַה׳ אֶת הַהַבְטָחָה בְּתוֹרַת בַּקָּשָׁה, שֶׁיַּבְטִיחַ לוֹ מֵחָדָשׁ שֶׁלֹּא יִפָּגַע.

כְּיצַד יַעֲקֹב אָבִינוּ עָבַר לְפַחַד מַמָּשִׁי מֵהֶפְסֵד מֵחְלָט בַּמִּלְחָמָה עִם אָחִיו? אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁמַר תּוֹרַ"ג מִצְוֹות?! אַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה לוֹ הַבְטָחָה מְפֹרֶשֶׁת מֵה' יִתְבָּרֵךְ?! מִמַּה אַתָּה מְפַחֵד? תִּשְׁלַח לוֹ אֶת הַמַּלְאָכִים שֶׁיַּכּוּ אוֹתוֹ עַד שֶׁיָּבִין, מָה שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ בְּכֹחַ הוֹלֵךְ בְּעוֹד יוֹתֵר כֹּחַ. מָה קָרָה?

חַז"ל מַסְבִּירִים כִּי יַעֲקֹב חָשַׁשׁ "שֶׁמָּא גָּרַם הַחֵטְא", נִכְנְסָה בּוֹ מַחֲשָׁבָה שֶׁמָּא עָשָׂה חֵטְא שֶׁבִּגְלָלוֹ הִפְסִיד זְכֻיּוֹתָיו וְאֶת הַבְטָחַת ה'! בְּאֵיזֶה חֵטְא חָשַׁד יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת עַצְמוֹ? וּמַדּוּעַ דַּוְקָא עַכְשָׁו, אַחֲרֵי שֶׁהַמַּלְאָכִים חָזְרוּ אֵלָיו עִם הַבְּשׂוֹרָה שֶׁעָשָׂו מַמְשִׁיךְ בַּדֶּרֶךְ אֵלָיו?

כָּתוּב בַּגְּמָרָא כִּי כָּל טוֹבָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹרִיד לָעוֹלָם, הוּא לֹא לוֹקֵחַ אוֹתָהּ חֲזָרָה. כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר, חַס וְשָׁלוֹם, גְּזֵרָה רָעָה, אָז אָנוּ עֲדַיִן יְכוֹלִים לְבַטָּלָה עַל יְדֵי צוֹם, תְּפִלָּה וּצְדָקָה. אַךְ כַּאֲשֶׁר ה' גּוֹזֵר גְּזֵרָה טוֹבָה, זֶה חַיָּב לָרֶדֶת לָעוֹלָם. וְאִם קִלְקְלָנוּ וְלֹא מַגִּיעַ לָנוּ הַטּוֹבָה הַזּוֹ, ה' יַפְנֶה אוֹתָהּ לְמִישֶׁהוּ אַחֵר, אַךְ הוּא לֹא יִקַּח אוֹתָהּ חֲזָרָה.

וּבְכָל זֹאת הָיְתָה פַּעַם אַחַת בַּהִסְטוֹרְיָה שֶׁה' לָקַח אֶת הַטּוֹבָה בַּחֲזָרָה, הָיָה יוֹצֵא מִן הַכְּלָל! וּמָתַי הָיְתָה הַפַּעַם הַזּוֹ? בְּחֻרְבָּן הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן. כֵּיוָן שֶׁה' גָּזַר כִּי יְרוּשָׁלַיִם תֶּחֱרַב עַל יְדֵי הָאוֹיֵב הַמַּר שֶׁצַּר עָלֶיהָ, הָרֵי שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִשְׁלֹחַ מַלְאַךְ מַשְׁחִית שֶׁיִּפְגַּע בְּאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם, כִּי לְלֹא עֶזְרָה מִלְמַעְלָה, לֹא יְכוֹלִים שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל לִפְגֹּעַ בְּעַם יִשְׂרָאֵל. אַךְ כֵּיוָן שֶׁמַּלְאַךְ מַשְׁחִית לֹא מַבְחִין בֵּין טוֹב וְרַע, בִּקֵּשׁ ה' לְהַצִּיל אֶת הַצַּדִּיקִים מִפָּנָיו, שֶׁלֹּא יִפְגַּע בָּהֶם.

לָכֵן הֶחְלִיט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹרִיד טוֹבָה לַצַּדִּיקִים בִּירוּשָׁלַיִם, וְשָׁלַח אֶת הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל לְמָטָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו עֲבֹר בְּתוֹךְ הָעִיר בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלָם וְהִתְוִיתָ תָּו עַל מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים הַנֶּאֱנָחִים וְהַנֶּאֱנָקִים עַל כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הַנַּעֲשׂוֹת בְּתוֹכָהּ".

ה' מְצַוֶּה אֶת הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל שֶׁיְּרַשֵּׁם עַל הַמֵּצַח שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֶת הָאוֹת תַּי"ו בַּדְיוֹ, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ "תִּחְיֶה", וְאָז לֹא יִשְׁלְטוּ בָּהֶם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְאִלּוּ עַל מֵצַח הָרְשָׁעִים יִכְתֹּב הָאוֹת תַּי"ו בְּדָם, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ "תָּמוּת", כְּדֵי שֶׁיִּשְׁלְטוּ בָּהֶם מַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה.

בְּעוֹד הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל עָשָׂה אֶת דַּרְכּוֹ לִירוּשָׁלַיִם לְסַמֵּן אֶת הַצַּדִּיקִים, הוֹפִיעָה מִדַּת הַדִּין בִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֵחֵלָּה לְקַטְרֵג, כַּמּוּבָא בַּגְּמָרָא:

- "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מָה נִשְׁתַּנּוּ אֵלּוּ מֵאֵלּוּ"?
- "הַלָּלוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים וְהַלָּלוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים",
- "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הָיָה בְּיָדָם לִמְחוֹת וְלֹא מִחוּ",
- "גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנַי שֶׁאִם מִחוּ בָּהֶם לֹא יְקַבְּלוּ מֵהֶם",
- "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם לְפָנֶיךָ גָּלוּי, לָהֶם מִי גָּלוּי"?

מִדַּת הַדִּין מַחְתָּה בִּפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, עַל כָּךְ שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהַצִּיל אֶת הַצַּדִּיקִים, וְטָעֲנָה כִּי אֵין לְהַכְפִּלוֹת בֵּינֵיהֶם. ה' הִסְבִּיר כִּי הֵם צַדִּיקִים, וְעוֹד בִּתְקוּפָה בָּהּ עוֹבְדֵי ה' נִרְדְּפוּ בָּרְחוֹבוֹת עַל יְדֵי הַצִּבּוּר שֶׁעָבַד עֲבוֹדָה זָרָה. מִדַּת הַדִּין טָעֲנָה כִּי לֹא קִיְּמוּ מִצְוַת תּוֹכֵחָה וְלֹא מִחוּ בִּידֵי הָרְשָׁעִים. ה' יִתְבָּרַךְ טָעַן לִזְכוּתָם, שֶׁהֲרֵי הַהֲלָכָה אוֹמֶרֶת כִּי פֵּרוּשׁ הַמִּלִּים "הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ" פֵּרוּשָׁהּ

אֲפִילוּ 100 פְּעָמִים, אֲבָל יֵשׁ בְּכָל זֹאת גְּבוּל שֶׁשָּׁם צָרִיךְ לְהַפְסִיק לְהוֹכִיחַ.

הַגְּמָרָא שׁוֹאֶלֶת עַד הֵיכָן מְצַוַּת הוֹכָחָה? 3 דֵּעוֹת בַּגְּמָרָא, הָרִאשׁוֹן אוֹמֵר עַד שֶׁיַּכּוּ אוֹתוֹ, הַשֵּׁנִי מְסִתַּפֵּק בְּקִלָּלָה, וְהַשְּׁלִישִׁי אוֹמֵר עַד שֶׁיְּנַזֵּף בּוֹ. אָמַר ה' לְמִדַּת הַדִּין, גְּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנַי שֶׁלֹּא הָיוּ מְקַבְּלִים! הֵם הָיוּ נוֹזְפִים, וּמְקַלְלִים וּמַכִּים! אִם כָּךְ, נֶחְשָׁב שֶׁקִּיְּמוּ גַּם מִצְוָה זוֹ.

עָנְתָה מִדַּת הַדִּין כִּי ה' בּוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב וְיוֹדֵעַ כִּי הֵם לֹא הָיוּ מְקַבְּלִים, אֲבָל הַצַּדִּיקִים הָיוּ צְרִיכִים לְנַסּוֹת, וְלוּ עַד שֶׁיְּנַזְּפוּ בָּהֶם. מַדּוּעַ לֹא נִסּוּ כְּלָל? וְעַל זֶה הוֹדָה ה' יִתְבָּרַךְ לְמִדַּת הַדִּין! הֵם הָיוּ צְרִיכִים לְנַסּוֹת! הֵם הָיוּ צְרִיכִים לָלֶכֶת לִדְפֹּק בַּדֶּלֶת, לִפְתֹּחַ אֶת הַפֶּה, לְקַבֵּל סְטִירָה וְלַחֲזֹר. אִם הֵם לֹא עָשׂוּ אֶת זֶה, אָז חִסְרָה לָהֶם מִצְוָה.

וְאָז ה' יִתְבָּרַךְ, בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה וְהַיְחִידָה בְּתוֹלְדוֹת הָעוֹלָם, הֶחְזִיר טוֹבָה שֶׁהוֹרִיד לָעוֹלָם, וּמָנַע מִגַּבְרִיאֵל מִלְסַמֵּן אֶת הַצַּדִּיקִים, וְלֹא רַק שֶׁגַּם הֵם נֶהֱרְגוּ, אֶלָּא הַמַּשְׁחִית פָּגַע בָּהֶם בָּרִאשׁוֹנָה! שֶׁנֶּאֱמַר: "וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלוּ וַיָּחֵלוּ בָּאֲנָשִׁים הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר לִפְנֵי הַבָּיִת", וְאוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא תָּנֵי רַב יוֹסֵף אַל תִּקְרֵי "מִקִּדָּשַׁי", אֶלָּא "מְקַדְּשַׁי", אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁקִּיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מֵאָלֶ"ף וְעַד תַּי"ו!

יַעֲקֹב אָבִינוּ שָׁלַח לְעֵשָׂו מַלְאָכִים לְהַפְחִידוֹ: "יֵשׁ לִי מַלְאָכִים הַמְּעִידִים כִּי שָׁמַרְתִּי אֶת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא הִתְקַלְקַלְתִּי, יֵשׁ לִי הַבְטָחָה מֵה' שֶׁאֶחֱזֹר בְּשָׁלוֹם! אַתָּה לֹא יָכוֹל לִפְגֹּעַ בִּי! לֹא כְּדַאי לְךָ לְהִלָּחֵם עִמִּי, אַתָּה תַּפְסִיד"!

עֵשָׂו הִמְשִׁיךְ לְהִתְקַדֵּם עִם 400 אִישׁ לְכִוּונוֹ. 400 בְּגִימַטְרִיָּה זוֹ הָאוֹת "תַּי"וּ". רָמַז לוֹ עֵשָׂו בַּתְּשׁוּבָה: "זֶה נוֹרָא נֶחְמָד שָׁאַתָּה צַדִּיק, וְיֵשׁ לְךָ פְּאוֹת יָפוֹת וְזָקָן, וְשָׁמַרְתָּ מִצְווֹת, אֲבָל הַאִם לֹא חֲסֵרָה לְךָ מִצְוָה? הַאִם הוֹכַחְתָּ אֶת לָבָן?! 20 שָׁנָה גַּרְתָּ בַּבַּיִת שֶׁלּוֹ, הַאִם פַּעַם אַחַת נִגַּשְׁתָּ אֵלָיו וְאָמַרְתָּ לוֹ בְּנֹעַם 'תִּשְׁמַע חָמִי הַיָּקָר, אוּלַי תַּפְסִיק עִם הָעֲבוֹדָה זָרָה? אוּלַי זֶה לֹא טוֹב לְרַמּוֹת אֶת כָּל הַשִּׂכְנִים שֶׁלְּךָ? אוּלַי זֶה לֹא כָּל כָּךְ נֶחְמָד לְכִרּוֹת לְכָל הַבְּכוֹרוֹת שָׁאַתָּה פּוֹגֵשׁ אֶת הָרֹאשׁ וְלָשִׂים עַל הַמִּזְבֵּחַ?'. הַאִם נִסִּיתָ פַּעַם אַחַת לְהַחְזִירוֹ לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר? אָמְנָם אִם הָיָה כּוֹעֵס עָלֶיךָ וְנוֹזֵף בְּךָ, מְקַלְלֶךָ אוֹ מַכֶּה אוֹתְךָ אָז הָיִיתָ פָּטוּר מִלְּהַמְשִׁיךְ, אֲבָל אַתָּה אֲפִילוּ לֹא נִסִּיתָ"!

וְעַל זֶה אָמַר הַמִּדְרָשׁ, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ חָשַׁשׁ "שֶׁמָּא גָּרַם הַחֵטְא". שֶׁמָּא יָכֹלְתִּי לְהוֹכִיחַ אֶת לָבָן וַאֲפִילוּ לֹא נִסִּיתִי! וְכָתוּב "הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא", וְאִם אֲנִי לֹא הוֹכַחְתִּי אוֹתוֹ, אֲנִי נוֹשֵׂא עָלַי אֶת חֶטְאוֹ, וְעוֹד אֶת הַחֲטָאִים שֶׁל לָבָן! בְּמַצָּב כָּזֶה עֵשָׂו בֶּאֱמֶת יָכוֹל לִפְגֹּעַ בִּי! מָה עוֹשִׂים?

מָה עוֹשִׂים? תְּשׁוּבָה. זוֹ הַמַּתָּנָה הַטּוֹבָה שֶׁנִּתַּן לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. גַּם אִם כְּבָר קִלְקַלְתָּ, אֵין דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה. אָמַר יַעֲקֹב אָבִינוּ לְעַצְמוֹ, עַד הַיּוֹם הִסְתַּכַּלְתִּי בְּתוֹךְ אַרְבַּע הָאִמּוֹת שֶׁלִּי, בְּבֵיתִי שֶׁלִּי, עַל הַהִתְנַהֲגוּת שֶׁלִּי, שֶׁל נְשׁוֹתַי, שֶׁל יְלָדַי. דַּאֲגָתִי שֶׁבְּבַיִת שֶׁלִּי לֹא יִהְיֶה גֵּזֶל, לֹא תִּהְיֶה גְּנֵבָה, לֹא תִּהְיֶה רַמָּאוּת. אֲבָל אֲנִי לֹא חַי בְּבוּעָה, וַאֲנִי לֹא חַי עַל אִי בּוֹדֵד, בְּקֶרֶב עַמִּי אֲנִי חַי! צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אִכְפַּת לִי גַּם מִשְּׁאָר עַם יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם אֵיבָרִים שֶׁל אוֹתוֹ גּוּף! לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאָדָם יִדְאַג לְיָדָיו וַיִּשְׁמֹר עֲלֵיהֶן, וְאֶת רַגְלָיו יַזְנִיחַ וְלֹא יְטַפֵּל בָּהֶן כְּשֶׁהֵן פְּצוּעוֹת, זֶה הַכֹּל אוֹתוֹ גּוּף!

לָכֵן צָרִיךְ לְחַלֵּק לִשְׁנַיִם אֶת עֲבוֹדַת ה׳, אֶת הַחֵלֶק שֶׁל הַבַּיִת, וְאֶת הַחֵלֶק שֶׁל הַחוּץ. וְזֶה שֶׁכָּתְבָה הַתּוֹרָה: ״וַיַּחַץ אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת״.

זֹאת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ: הַצֹּאן מְרַמֵּז לַתְּפִלָּה, הִתְבּוֹדְדוּת וּדְבֵקוּת בַּה׳. כָּל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְכֵן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְדָוִד הַמֶּלֶךְ, כֻּלָּם נִקְרָאִים ״רוֹעֶה מְהֵימְנָא״, הָרוֹעִים הַנֶּאֱמָנִים. כֻּלָּם הָיוּ רוֹעֵי צֹאן. כְּשֶׁאָדָם יֵרֵא שָׁמַיִם רוֹעֶה צֹאן, הוּא נִמְצָא כָּל הַיּוֹם בַּשָּׂדֶה לְבַדּוֹ, מְדַבֵּר עִם ה׳. לָכֵן הַצֹּאן הוּא בִּבְחִינַת תְּפִלָּה.

וְלָכֵן הַתְּשׁוּבָה הִיא ״וַיַּחַץ אֶת הַצֹּאן״. אֲנִי מִתְפַּלֵּל עַל עַצְמִי, עַל הַמִּשְׁפָּחָה, הָאִשָּׁה וְהַיְלָדִים, עַל הַבְּרִיאוּת וְהַפַּרְנָסָה. אֲבָל אֶתְפַּלָּל גַּם ״חֲצִי״ עַל הָעָם שֶׁלִּי, הָאַחִים הַטּוֹעִים שֶׁלִּי, בָּרוּךְ ה׳ אֲנִי הוֹלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, אֲבָל הָאַחִים שֶׁלִּי מִסְתּוֹבְבִים בִּמְקוֹמוֹת רְחוֹקִים.

כַּמָּה מְעַכְּבֵי זִווּג יֵשׁ? כַּמָּה זוּגוֹת נְשׂוּאִים לְלֹא יְלָדִים? כַּמָּה חוֹלִים, ה׳ יְרַחֵם? בְּכָל שָׁנָה עוֹד עֲשָׂרוֹת אַלְפֵי אֲנָשִׁים לוֹקִים בַּמַּחֲלָה הָאֲרוּרָה! כָּל שָׁנָה! מִישֶׁהוּ הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם?

״וַיַּחַץ אֶת הַבָּקָר״: בָּקָר מִלְּשׁוֹן ״בְּקֶרֶת״, תּוֹכֵחָה. תּוֹכִיחַ בַּבַּיִת, תּוֹכִיחַ גַּם בַּחוּץ. אַל תֹּאמַר אֲנִי בְּבֵיתִי צַדִּיק גָּמוּר, הָאֲחֵרִים בַּחוּץ זוֹ בְּעָיָה שֶׁלָּהֶם עִם ה׳, זֶה לֹא עוֹבֵד כָּךְ. אָנוּ עֲרֵבִים זֶה לָזֶה. צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אִכְפַּת לָנוּ מֵאֲחֵרִים. אִם אָנוּ יְכוֹלִים לְדַבֵּר, וְאוּלַי תִּהְיֶה סַיְעְתָּא דִּשְׁמַיָּא וְיַקְשִׁיבוּ לָנוּ, וַאֲנַחְנוּ בְּכָל זֹאת בּוֹלְמִים אֶת פִּינוּ, הֲרֵי נוֹכַל לְהִתְבַּע עַל זֶה! יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהָיָה קוֹדֶשׁ קָדָשִׁים חֲשַׁשׁ שְׁמָא שָׂטָן הֵיכָן שֶׁצָּרִיךְ הָיָה לְדַבֵּר,

וְהֵבִין כִּי אִם כָּךְ, יִתְּכֵן וְלֹא יַעַמְדוּ לוֹ כָּל זְכֻיּוֹתָיו וְאַף הַבְטָחַת ה׳ מְפֹרֶשֶׁת.

״וַיַּחַץ אֶת הַגְּמַלִּים״: זוֹ גְּמִילוּת חֲסָדִים; שֶׁיִּהְיֶה אִכְפַּת לָנוּ מֵאֲחֵרִים, לִגְמֹל חֶסֶד. לִגְמֹל חֶסֶד בַּבַּיִת זֶה טוֹב מְאֹד, זוֹ מִצְוָה; אָדָם שֶׁעוֹזֵר לַיְלָדִים שֶׁלּוֹ, עוֹזֵר לְאִשְׁתּוֹ, מְקֻיָּם מִצְוַת גְּמִילוּת חֲסָדִים; אַךְ גַּם בַּחוּץ צְרִיכִים אוֹתָנוּ.

בָּרֵגַע שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ עָשָׂה תְּשׁוּבָה, הַגְּזֵרָה בֵּטְלָה. כְּשֶׁעָשָׂו מַגִּיעַ אֵלָיו לַמָּחֳרָת, הוּא מְחַבְּקוֹ וּמְנַשְּׁקוֹ, מַדּוּעַ? כִּי הוּא חָזַר בִּתְשׁוּבָה. וְאֶת מִי הֲכִי צָרִיךְ אָדָם לְהוֹכִיחַ? אֶת עַצְמוֹ. וְאֵיךְ עוֹשִׂים זֹאת? כְּשֶׁנִּלְחָמִים בַּ״שֵּׂר שֶׁל עֵשָׂו״ שֶׁבְּתוֹכֵנוּ.

כָּתוּב ״הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ״, קוֹדֶם כָּל תּוֹכִיחַ אֶת עַצְמְךָ, וְאַחַר כָּךְ אֶת הָאַחֵר; אִם אֲנִי רוֹצֶה שֶׁמִּישֶׁהוּ יִשְׁמַע בְּקוֹלִי וְיִקַּבֵּל אֶת עֶמְדָתִי, אֲנִי לֹא נִגַּשׁ אֵלָיו עִם פַּטִּישׁ 100 קִילוֹ וּמַנְחִית לוֹ מַהֲלֻמָּה בָּרֹאשׁ, אֶלָּא אֲנִי מִתְבּוֹנֵן לְתוֹךְ עַצְמִי.

יַעֲקֹב אָבִינוּ רָצָה לְהוֹכִיחַ אֶת עֵשָׂו, אָז הוּא נִלְחָם עִם הַשָּׂר שֶׁל עֵשָׂו, עִם הָ״עֵשָׂו״ שֶׁבְּתוֹכוֹ; אִם נַצַּחְתִּי אֶת הָעֵשָׂו שֶׁבְּפְנִים, מִמֵּילָא הָעֵשָׂו שֶׁבַּחוּץ מִתְפַּיֵּס עִמִּי; לָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהוֹכִיחַ אֶת עַצְמוֹ וּלְתַקֵּן עַצְמוֹ, וְכַאֲשֶׁר יָבוֹא לְהוֹכִיחַ אֲחֵרִים בִּנְעִימוּת וּבְדֶרֶךְ אֵישִׁית, כֵּיוָן שֶׁאִכְפַּת לוֹ מֵהַשֵּׁנִי, אֲזַי הַשֵּׁנִי גַּם יִפְתַּח לִבּוֹ לְפָנָיו וְיִקַּבֵּל מִמֶּנּוּ.

וישב

תַּאֲרוּ לְעַצְמְכֶם, עָשִׂיר שֶׁנּוֹלַד עָשִׂיר, בֶּן שֶׁל עֲשִׂירִים, נֶכֶד שֶׁל עֲשִׂירִים, נִין שֶׁל עֲשִׂירִים! מִגִּיל אֶפֶס עוֹשִׂים עֲבוּרוֹ הַכֹּל, אֲפִילוּ אֶת הָאֹכֶל מְכִינִים וּמַגִּישִׁים לוֹ עַד הַפֶּה, הַכֹּל! הוּא רָגִיל לְכָל הַתַּפְנוּקִים וְהַנּוֹחִיוּת. הוּא גַּם מְיֻחָס, מִמִּשְׁפָּחָה מְכֻבֶּדֶת, לֹא חָסֵר לוֹ כְּלוּם. וְהִנֵּה, בְּיוֹם אֶחָד הוּא מְאַבֵּד הַכֹּל. מְאַבֵּד אֶת כָּל הַכֶּסֶף, הַמַּעֲמָד, נִזְרָק אֶל הָרְחוֹב. זֶה נִסָּיוֹן קָשֶׁה! אָדָם כָּזֶה שֶׁהָיָה עָשִׁיר וְנָפַל, מֵהֵיכָן יִמְצָא כֹּחוֹת לָקוּם מֵחָדָשׁ?

וְאִם זֶה נִסָּיוֹן קָשֶׁה, דַּמְיְנוּ לְעַצְמְכֶם אָדָם שֶׁנּוֹלַד וְגָדַל בַּעֲנִיּוּת מַחְפִּירָה מַמָּשׁ, בְּקֹשִׁי אֹכֶל לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ, בָּנָה אֶת עַצְמוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו. עָבַד קָשֶׁה כָּל חַיָּיו, וְהִנֵּה הוּא מֵקִים מִפְעָל,

לְאַט לְאַט בָּנָה עוֹד עֵסֶק וְעוֹד עֵסֶק, הִגִּיעַ לִרְוָחָה וּלְנַחֲלָה. וְאָז בְּיוֹם אֶחָד הוּא מְאַבֵּד אֶת הַכֹּל! הוּא חוֹזֵר אַחוֹרָה לַמָּקוֹם בּוֹ הִתְחִיל בְּחֹסֶר כָּל, כְּשֶׁכָּל הָ-40 שָׁנָה הָאַחֲרוֹנוֹת נִרְאוֹת כַּחֲלוֹם, כְּאִלּוּ לֹא הָיוּ! חָזַר לְהַתְחָלָה! מֵהֵיכָן מוֹצְאִים כֹּחוֹת לְהִתְגַּבֵּר עַל מַצָּב כָּזֶה? בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי.

וְעַכְשָׁו חַבְּרוּ אֶת שְׁנֵי הַצִּיּוּרִים יַחְדָּיו: אָדָם עָשִׁיר, בֶּן שֶׁל עֲשִׁירִים מִלֵּדָה, אִבֵּד אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ. מָצָא אֶת הַכֹּחוֹת לִבְנוֹת אֶת עַצְמוֹ מֵחָדָשׁ, וְאָז שׁוּב אִבֵּד אֶת הַכֹּל! זֶה כְּבָר לֹא אֱנוֹשִׁי! אֵיךְ אֶפְשָׁר לַעֲמֹד מוּל מַכָּה כָּזוֹ? הֵיכָן אֶפְשָׁר לִמְצוֹא כֹּחוֹת לְהִתְגַּבֵּר עַל דְּבָרִים כָּאֵלֶּה?

נִתְבּוֹנֵן בְּפָרָשַׁת "וַיֵּשֶׁב". יוֹסֵף הַצַּדִּיק עָבַר אֶת שְׁנֵי הַנִּסְיוֹנוֹת הָאֵלּוּ יָחַד! מֵהֵיכָן הָיוּ לוֹ כֹּחוֹת? הוּא נוֹלָד בֵּן שֶׁל מִלְיַארְדֵרִים, וְגַם מִשְׁפָּחָה מְיֻחֶסֶת! אַבָּא שֶׁל סַבָּא שֶׁלּוֹ הָיָה הָאִישׁ הֲכִי מְפֻרְסָם בָּעוֹלָם, אַבְרָהָם אָבִינוּ, צַדִּיק, עָשִׁיר, הָיָה מֶלֶךְ עוֹלָם! סַבָּא שֶׁלּוֹ זֶה יִצְחָק אָבִינוּ, אַבָּא שֶׁלּוֹ זֶה יַעֲקֹב אָבִינוּ! כֶּסֶף, עֹשֶׁר, פְּנוּקִים! יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד תּוֹרָה בְּכֵיף עִם אַבָּא שֶׁלּוֹ.

פִּתְאוֹם קוֹרְעִים אוֹתוֹ מֵהַכֹּל! זוֹרְקִים אוֹתוֹ לַבּוֹר, מוֹכְרִים אוֹתוֹ, עַל יְדֵי עֲרָבִים, לִהְיוֹת עֶבֶד בְּמִצְרַיִם! אֵין גַּם אֶפְשָׁרוּת לָצֵאת מִשָּׁם! אֵין תִּקְוָה! אַבָּא שֶׁלּוֹ לֹא יְחַפֵּשׂ אוֹתוֹ! הָאַחִים מְסַפְּרִים לוֹ כִּי יֹאמְרוּ לְאַבָּא שֶׁהוּא מֵת! אָז מָה יוֹעִיל כָּל הָעֹשֶׁר שֶׁל אַבָּא שֶׁלּוֹ אִם הוּא לֹא יְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו?! וְכָךְ הוּא מִתְגַּלְגֵּל לִהְיוֹת עֶבֶד!

הַאִם יֵשׁ לָנוּ הַתְחָלָה שֶׁל מַשָּׂג מָה הָעֵרֶךְ שֶׁל עֶבֶד בַּיָּמִים הָהֵם? זֶה לֹא שָׂכִיר שֶׁמְּקַבֵּל מַשְׂכֹּרֶת, דְּמֵי הַבְרָאָה

וְפֶנְסָיָה, אֵין לוֹ כְּלוּם ; הוּא שָׁוֶה פַּחוֹת מִזּוּג נַעֲלַיִם ; הוּא רַק מְסְתַּכֵּל עַל הַבּוֹס שֶׁלּוֹ בְּצוּרָה שֶׁלֹּא מוֹצֵאת חֵן בְּעֵינָיו, מִיָּד מוֹרִידִים לוֹ אֶת הָרֹאשׁ ; אַף אֶחָד לֹא יִתְלוֹנֵן ; אֵין וַעֲדָה לְזִכָּיוֹת אָדָם ; אַף אֶחָד לֹא מְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו ; אִם עִצְבֵּן אֶת הַבּוֹס אָז הוּא מֵת ; עֶרְכּוֹ פַּחוֹת מִשֶּׁל כֶּלֶב ;

יוֹסֵף הָיָה בְּנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, מֵעַשִׁירֵי עוֹלָם, וְהוּא נֶהְפַּךְ לְעֶבֶד ; בְּמִצִיאוּת כָּזוֹ לֹא הָיְתָה הַפְתָּעָה גְּדוֹלָה אִם הָיָה מִשְׁתַּגֵּעַ, אוֹ נִכְנַס לְדִכָּאוֹן עָמוֹק, אוֹ מִתְדַּרְדֵּר רוּחָנִית. אֲבָל יוֹסֵף בּוֹנֶה אֶת עַצְמוֹ עוֹד פַּעַם מֵחָדָשׁ ; הוּא מַגִּיעַ לִהְיוֹת אַחֲרַאי עַל כָּל רְכוּשׁוֹ וּבֵיתוֹ שֶׁל פּוֹטִיפַר, שַׂר הַטַּבָּחִים.

שַׂר הַטַּבָּחִים זֶה לֹא "שֶׁף", "טַבָּח" מִלְּשׁוֹן לִטְבּוֹחַ ; מוֹצִיא לַהוֹרֵג ; זֶה הָיָה הָרַמְטְכָ"ל, שַׂר הַבִּטָּחוֹן, מֵחֲשׁוּבֵי שָׂרָיו שֶׁל הַמֶּלֶךְ פַּרְעֹה, אוּלַי אֲפִילּוּ הָיָה מִתְאָרֵחַ אֶצְלוֹ בַּבַּיִת ; יוֹסֵף צוֹמֵחַ מֵעֶבֶד לִהְיוֹת יָד יְמִינוֹ שֶׁל הָאִישׁ מִסְפַּר 2 בְּמִצְרַיִם ; וְהִנֵּה פִּתְאוֹם, רוֹקְמִים כְּנֶגְדּוֹ עֲלִילָה וְזוֹרְקִים אוֹתוֹ לְכֶלֶא שֶׁל עֲבָדִים ; מַאֲסַר עוֹלָם בְּלִי אֶפְשָׁרוּת חֲנִינָה ;

וְהִנֵּה הוּא יוֹצֵא ; וְעוֹד אֵיזוֹ יְצִיאָה ; "וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר", בֵּין לַיְלָה הוּא הוֹפֵךְ מֵעֶבֶד בַּכֶּלֶא לִסְגָן מֶלֶךְ הָעוֹלָם ; מֵהֵיכָן שָׁאַב אֶת הַכּוֹחוֹת הָאֵלֶּה לֹא לְהִשָּׁבֵר ? מָה הַסּוֹד ? אֲנַחְנוּ עוֹבְרִים הַרְבֵּה נְסִיּוֹנוֹת וְאָנוּ נִשְׁבָּרִים הַרְבֵּה, מָה הַפַּטֶנְט לַחְזוֹר חֲזָרָה ?

אִם הַתּוֹרָה כָּתְבָה לִי אֶת כָּל הַסִּפּוּר שֶׁל יוֹסֵף, הַיְרִידָה וְהָעֲלִיָּה, וְהַיְרִידָה בַּשֵּׁנִית וְהָעֲלִיָּה מִמֶּנָּה, אֵין זֶה רַק כְּדֵי שֶׁנִּתְפַּעֵל וְנֹאמַר אֵיזֶה צַדִּיק הָיָה יוֹסֵף, אֶלָּא שֶׁנִּלְמַד מַשֶּׁהוּ לְגַבֵּי עַצְמֵנוּ. אֲנִי הַקָּטָן, גַּם אֵלַי זֶה שַׁיָּךְ. אָז אֲנִי רוֹצֶה וְצָרִיךְ לָדַעַת,

מָה הַכֹּחַ שֶׁל יוֹסֵף? מֵהֵיכָן הַכֹּחַ לָקוּם מִשְּׁתֵי נְפִילוֹת עָנָק? מֶלֶךְ שֶׁהָפַךְ לְעֶבֶד, וְשׁוּב לְמֶלֶךְ, וְשׁוּב לְעֶבֶד בְּמַאֲסָר עוֹלָם, וְשׁוּב לְמֶלֶךְ! כֵּיצַד הוּא לֹא נִשְׁבַּר בָּאֶמְצַע? אֲנָשִׁים בְּנִסְיוֹנוֹת כָּאֵלֶּה יָצְאוּ מִדַּעְתָּם, פְּשׁוּטוֹ כְּמַשְׁמָעוֹ! מֵהֵיכָן אָגַר יוֹסֵף אֶת הַכֹּחוֹת הַלָּלוּ?

בּוֹאוּ נִתְחַקֶּה אַחַר הַהִתְחָלָה שֶׁל הַנְּפִילָה הָרִאשׁוֹנָה. אֶחָיו דָּנִים אוֹתוֹ, פּוֹסְקִים שֶׁהוּא אָשֵׁם וְזוֹרְקִים אוֹתוֹ לַבּוֹר! כְּשֶׁזָּרְקוּ אוֹתוֹ לַבּוֹר, הוּא לֹא שָׂמַח וְרָקַד, לֹא בֵּרַךְ "בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת" וְקִבֵּל אֶת הַדִּין בְּאַהֲבָה, הוּא הָיָה נַעַר בֶּן 17, שֶׁגּוֹלָה עַד כַּמָּה אֶחָיו שׂוֹנְאִים אוֹתוֹ! הֵם מָכְרוּ אוֹתוֹ בְּ-20 כֶּסֶף.

כָּתוּב בְּתַרְגּוּם יוֹנָתָן כִּי הַסְּכוּם הִסְפִּיק לְכָל אָח לִקְנוֹת זוּג סַנְדָּלִים בִּלְבַד! רָצוּ לְהַרְאוֹת לוֹ כִּי אֵין כָּאן תַּאֲוַת מָמוֹן, הֵם פָּשׁוּט שׂוֹנְאִים אוֹתוֹ! "אַתָּה לֹא שָׁוֶה לָנוּ יוֹתֵר מִזּוּג סַנְדָּלִים"! אֵיזוֹ שְׁבִירָה זוֹ! אָז הוּא בָּכָה. הוּא בָּכָה וְהִתְחַנֵּן לְרַחֲמִים, "אַתֶּם הָאַחִים שֶׁלִּי, תַּחְשְׁבוּ עַל אַבָּא, תַּחֲזִירוּ אוֹתִי"! כְּלוּם.

וְאָז מַגִּיעָה הַמְּכִירָה, כַּכָּתוּב: "וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכָל לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה אֹרְחַת יִשְׁמְעֵאלִים בָּאָה מִגִּלְעָד וּגְמַלֵּיהֶם נֹשְׂאִים נְכֹאת וּצְרִי וָלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרָיְמָה". הָאַחִים יוֹשְׁבִים לְיַד הַבּוֹר לֶאֱכוֹל אֲרוּחַת צָהֳרַיִם לְקוֹל צְעָקוֹת וְהַבְכִיוֹת שֶׁל אֲחֵיהֶם שֶׁבַּבּוֹר, כְּשֶׁהֵם מַבְחִינִים בְּשַׁיָּרָה שֶׁל יִשְׁמְעֵאלִים בְּדַרְכָּהּ לְמִצְרַיִם.

הַיִּשְׁמְעֵאלִים הָיוּ נוֹשְׂאִים מִטְעָן שֶׁל נְכֹאת וּצְרִי וָלֹט, שֶׁהֵם מִינֵי בְּשָׂמִים. רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ מִיָּד עַל פָּסוּק זֶה: "לָמָּה פֵּרְסֵם הַכָּתוּב אֶת מַשָּׂאָם? לְהוֹדִיעַ מַתָּן שְׂכָרָן שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁאֵין דַּרְכָּן שֶׁל עַרְבִיִּים לָשֵׂאת אֶלָּא נֵפְטְ וְעִטְרָן שֶׁרֵיחָן

רַע, וְלָזֶה נִזְדַּמְּנוּ בְּשָׂמִים, שֶׁלֹּא יֵזֵק מֵרִיחַ רַע״. כְּבָר אָז עֲרָבִים הָיוּ מִתְעַסְּקִים עִם נֶפְט, דְּבָרִים מַסְרִיחִים! אָז מַדּוּעַ זִמֵּן לוֹ עֲרָבִים שֶׁעוֹסְקִים בִּבְשָׂמִים? כִּי לֹא הָיָה מַגִּיעַ לַצַּדִּיק לְהָרִיחַ רֵיחַ רַע, לָכֵן זִמֵּן לוֹ סוֹחֲרֵי בְּשָׂמִים. לֹא נִגְזַר עָלָיו לְהֵחָנֵק כָּל הַדֶּרֶךְ לְמִצְרַיִם.

מָה רַעְיוֹן הַבֹּשֶׂם? אָדָם שֶׁהָאַחִים שֶׁלּוֹ מָכְרוּ אוֹתוֹ לִהְיוֹת עֶבֶד לָנֶצַח, מְעַנְיֵן אוֹתוֹ בְּכָלָל אֵיזֶה רֵיחַ יֵשׁ בַּשָּׂק בְּדַרְכּוֹ לְשָׁם? אִם מִישֶׁהוּ יָבוֹא וְיֹאמַר לָנוּ: ״תִּרְאֶה, אֲנִי הוֹלֵךְ לְהָטִיס אוֹתְךָ לְלִבְנוֹן, לִהְיוֹת שָׁבוּי שֶׁל חֵיזְבַּאלְלָה לְעוֹלָם, אֲבָל מָה? תָּטוּס לְשָׁם בְּמָטוֹס יֶקֶרְתִּי, מַחְלָקָה רִאשׁוֹנָה! דַּיֶּל אִישִׁי! אֲרוּחוֹת גּוּרְמֵה. אָמְנָם תִּהְיֶה שָׁבוּי שֶׁל חִיזְבַּאלְלָה, אֲבָל מַחְלֶקֶת עֲסָקִים בַּדֶּרֶךְ לְשָׁם, עָלַי. מָה אַתָּה אוֹמֵר״? מָה נֹאמַר לוֹ? ״שְׁמוֹר אֶת הַמָּטוֹס שֶׁלְּךָ וְאֶת מַחְלֶקֶת הָעֲסָקִים שֶׁלְּךָ לְעַצְמְךָ! תַּשְׁאִיר אוֹתִי בַּבַּיִת״! יוֹסֵף הוֹלֵךְ לִהְיוֹת עֶבֶד לְעוֹלָם, הַאִם מְעַנְיֵן אוֹתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ שֶׁל בֹּשֶׂם בַּדֶּרֶךְ? אֶת מִי זֶה מְעַנְיֵן בִּכְלָל?

וְהָאֱמֶת שֶׁזֶּה מְעַנְיֵן מְאֹד! וְזֶה מָה שֶׁיּוֹסֵף הֵבִין! יוֹסֵף וְאֶחָיו, כֻּלָּם הָיוּ עַבְדֵי ה׳. כֻּלָּם יָדְעוּ שֶׁיֵּשׁ ה׳, כֻּלָּם חָשְׁבוּ שֶׁהֵם מְבִינִים מָה ה׳ רוֹצֶה. הָאַחִים שׁוֹפְטִים אֶת יוֹסֵף כְּדֵי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן ה׳. כְּשֶׁהָאַחִים מָכְרוּ אֶת יוֹסֵף, זֶה הָיָה אַחֲרֵי שֶׁהֵם עָשׂוּ דִּין תּוֹרָה. הֵם עָשׂוּ בֵּית דִּין יָחַד עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (הֵם צִרְפוּ אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ בְּגִזַר הַדִּין!), מָצְאוּ אוֹתוֹ אָשֵׁם בְּאַשְׁמַת דִּין ״מוֹסֵר״, וְהוּא חַיָּב מִיתָה. הֵם עוֹד עָשׂוּ לְפָנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין וְהִמְתִּיקוּ אֶת דִּינוֹ, הֵמִירוּ מִמָּוֶת לְעַבְדוּת. הֵם לֹא רָאוּ שֶׁעָשׂוּ עֲבֵרָה כָּלְשֶׁהִי בְּהַחְלָטָתָם.

כַּאֲשֶׁר הָאַחִים פּוֹגְשִׁים אֶת יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם 20 שָׁנָה אַחֲרֵי, וְהוּא מִתְעַמֵּר בָּהֶם, אֲזַי הֵם עוֹשִׂים חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ מַדּוּעַ הַמֶּלֶךְ הַמִּצְרִי הַזֶּה מֵצִיק לָהֶם. הָיָה בָּרוּר לָהֶם כִּי הַדָּבָר נַעֲשָׂה מֵה', וַעֲלֵיהֶם לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשֵׂיהֶם. הֵם חָזְרוּ 20 שָׁנָה אֲחוֹרָה לַמְּכִירָה, וְחָשְׁבוּ שֶׁאוּלַי לֹא הָיוּ צְרִיכִים לֶאֱכוֹל לְיַד הַבּוֹר, בְּזְמַן שֶׁהוּא בָּכָה לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אָחִינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְּנוֹ אֵלֵינוּ וְלֹא שָׁמָעְנוּ עַל כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת". בְּמֶשֶׁךְ 20 שָׁנָה הֵם חָיוּ בְּלִי לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָה אַחַת! קֹדֶשׁ קָדָשִׁים! הָיָה בָּרוּר לָהֶם שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁהֵם עוֹשִׂים זֶה לְפִי דַּעַת תּוֹרָה, כִּי הֵם מַאֲמִינִים שֶׁיֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיֵשׁ דִּין וְיֵשׁ דַּיָּן! וְגַם יוֹסֵף מֵבִין אֶת זֶה.

כַּאֲשֶׁר יוֹסֵף מֵכְנָס אֶל הַשַּׂק הוּא עוֹשֶׂה מִיֵּד חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ. "זֶה מַגִּיעַ לִי! כִּי אֲנִי דִּבַּרְתִּי עֲלֵיהֶם לְשׁוֹן הָרַע, חָשַׁדְתִּי בָּהֶם בַּעֲרָיוֹת, בְּאֵבֶר מִן הָחַי, שֶׁהֵם מִתְעַמְּרִים בִּבְנֵי הַשִּׁפָחוֹת, הוֹצֵאתִי דִּבָּתָם רָעָה לְאַבָּא"! הוּא עָשָׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ בַּמָּקוֹם, וּבָכָה. עִם עֲבֵרוֹת כְּאֵלּוּ מַגִּיעַ לוֹ עֹנֶשׁ שֶׁיִּמָּכֵר לְעַבְדוּת! וַאֲפִילּוּ ה' מַסְכִּים עִם הַדִּין שֶׁל הָאַחִים שֶׁלִּי! אָז מַדּוּעַ כָּל כָּךְ חָשׁוּב לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדַאֹג בְּדִיּוּק מָה יִהְיֶה הַמְטַהֵר אֲוִיר אֶצְלִי בַּחֶדֶר? מָה אִכְפַּת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנִּי? אִם אֲנִי הוֹלֵךְ לְהִמָּכֵר לְעַבְדוּת, וְזֶה הָעֹנֶשׁ שֶׁמַּגִּיעַ לִי, אָז מַדּוּעַ ה' שָׂם לִי בֹּשֶׂם בַּשָּׂק? זֶה לֹא מִסְתַּדֵּר לִי, אִם מַגִּיעַ עֹנֶשׁ, אָז עַד הַסּוֹף!

וְאָז הוּא מֵבִין, בִּזְכוּת הָרֵיחַ שֶׁל הַבֹּשֶׂם, כִּי אֵין כָּאן עֹנֶשׁ בִּכְלָל. הַכֹּל מְכֻוָּן מִשָּׁמַיִם, הַכֹּל בְּדִקְדּוּק אִישִׁי. ה' יִתְבָּרַךְ לֹא עוֹזֵב אוֹתְךָ לְעוֹלָם! גַּם אִם הִגַּעְתָּ לַתַּחְתִּית הָעֲמֻקָּה בְּיוֹתֵר, ה' יִתְבָּרַךְ אִתְּךָ! הוּא לֹא עָזַב אוֹתְךָ וְלוּ לִשְׁנִיָּה אַחַת! יֵשׁ לְךָ

הַשְׁגָּחָה בְּדֶקְדּוּק וּבְדִיּוּק עַד לְרָמָה שֶׁל מָה תָּרִיחַ בַּדֶּרֶךְ. אָז אֵיךְ אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁה׳ הִפְקִיר אוֹתְךָ?

אָנוּ לֹא מַשְׁכִּילִים כְּמוֹ יוֹסֵף לְהָרִיחַ אֶת הַבֹּשֶׂם. לִרְאוֹת אֶת כָּל הַנִּסִּים שֶׁה׳ עוֹשֶׂה עֲבוּרֵנוּ בְּתוֹךְ הַנִּסְיוֹנוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת. ה׳ מְפַזֵּר אֶת הַבֹּשֶׂם אֲבָל אָנוּ לֹא מְרִיחִים אוֹתוֹ, כִּי אָנוּ שְׁקוּעִים בַּצָּרוֹת עַצְמָן. אָדָם אַחֵר שֶׁהָיָה עוֹבֵר מָה שֶׁיּוֹסֵף עָבַר, לֹא הָיָה אִכְפַּת לוֹ מֵהָרִיחַ שֶׁל הַבֹּשֶׂם, כִּי הוּא הוֹלֵךְ לְהִמָּכֵר לְעַבְדוּת לַנֶּצַח! הוּא הָיָה נִכְנָס לְדֶכָּאוֹן, וְהוּא הָיָה נִשְׁאַר עֶבֶד עַד יוֹם מוֹתוֹ. הוּא לֹא הָיָה יוֹצֵא לַחָפְשִׁי בַּשֵּׁנִית. אֲבָל כְּשֶׁיּוֹסֵף הֵרִיחַ אֶת הַבֹּשֶׂם, הוּא קִבֵּל כֹּחוֹת מְחֻדָּשִׁים, הוּא הִרְגִּישׁ שֶׁה׳ כָּל הַזְּמַן נִמְצָא בְּמִחְצָתוֹ.

כְּשֶׁשָּׁמוּ אוֹתוֹ בַּשּׁוּק לִמְכִירָה, הוּא חִיֵּךְ לָעוֹבְרִים וְשָׁבִים. יָשְׁבוּ לְיָדוֹ עוֹד 10 אֲנָשִׁים מִסְכְּנִים, זֶה נֶחְטַף מֵעַזָּה וְזֶה מִלּוּב וּמוֹכְרִים אוֹתָם לַעֲבָדִים! הֵם שְׁקוּעִים בְּדֶכָּאוֹן, בּוֹכִים עַל שֶׁנִּקְרְעוּ מֵהַמִּשְׁפָּחָה וּמֵהַיְלָדִים שֶׁלֹּא יִרְאוּ יוֹתֵר לְעוֹלָם, מִבַּעֲלֵי מִשְׁפָּחָה הָפְכוּ לַעֲבָדִים. וְרַק יוֹסֵף עוֹמֵד וּמְחַיֵּךְ, חוֹשֵׁב לְעַצְמוֹ "ה׳ אִתִּי".

רָאָה אוֹתוֹ פּוֹטִיפַר שַׂר הַטַּבָּחִים, אָמַר לְעַצְמוֹ: "סוֹף סוֹף עֶבֶד שֶׁאֵין לוֹ פַּרְצוּף תִּשְׁעָה בְּאָב, בּוֹא אִתִּי". וְכֵן בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה, הֶעֱלִילוּ עָלָיו וְהִשְׁלִיכוּ אוֹתוֹ לַכֶּלֶא. אֵיךְ נִרְאִים פָּנָיו שֶׁל אָדָם שֶׁקִּבֵּל מַאֲסָר עוֹלָם לְלֹא חֲנִינָה? וְהוּא מְחַיֵּךְ וְשָׂמֵחַ, אוֹמֵר לְעַצְמוֹ: "ה׳ אִתִּי". רָאָה אוֹתוֹ רֹאשׁ הַסּוֹהֲרִים, מִנָּה אוֹתוֹ לַמְנַהֵל עַל שְׁאָר הָאֲסִירִים! מַדּוּעַ? כִּי הוּא כָּל הַזְּמַן הִרְגִּישׁ אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ, בְּגִלַּל הַבֹּשֶׂם שֶׁהוּא הֵרִיחַ בַּהַתְחָלָה.

זֶה מָה שֶׁיּוֹסֵף הַבִּין, וְלָכֵן הוּא זָכָה לִהְיוֹת שַׁלִּיט עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם, שֶׁזֶּה הָיָה שִׁלְטוֹן עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. כָּל הָעַמִּים הַזָּרִים שֶׁהֶאֱמִינוּ בְּעַצְמָם בִּלְבַד, וְשֶׁעָלֵיהֶם נֶאֱמַר: "וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה", כֻּלָּם בָּאוּ וּמָכְרוּ אֶת עַצְמָם לַעֲבָדִים לְיוֹסֵף. הֵם מָכְרוּ אֶת עַצְמָם! מַדּוּעַ? כִּי הֵם שָׁכְחוּ שֶׁיֵּשׁ הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית. מִי שֶׁחוֹשֵׁב "אֲנִי אֶסְתַּדֵּר בְּכֹחוֹת עַצְמִי", כְּמוֹ שֶׁהֵם חָשְׁבוּ, יִמְצָא אֶת עַצְמוֹ נִמְכָּר לְעַבְדוּת מִרְצוֹנוֹ.

אֲבָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָז אֲפִילוּ שֶׁהוּא כְּבָר יִהְיֶה עֶבֶד בַּפַּעַל, ה' יוֹצִיא אוֹתוֹ מִשָּׁם! בְּרֶגַע אֶחָד! זֶה "וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר". זֶה מָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לָקַחַת אֵלֵינוּ, זֶה מוּסַר הַהַשְׂכֵּל מִסִּפּוּרוֹ שֶׁל יוֹסֵף. זֶה לֹא קָרָה רַק לְיוֹסֵף, זֶה קוֹרֶה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר. ה' נוֹתֵן מַכּוֹת, וּבְתוֹךְ הַמַּכּוֹת הוּא מְפַזֵּר בֹּשֶׂם, כְּדֵי שֶׁנְּבִין שֶׁמַּטָּרַת הַמַּכּוֹת הִיא לֹא לְהַכְאִיב לָנוּ, אֶלָּא שֶׁנִּמְצָא אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ הַמַּכָּה, וְנֵצֵא מִמֶּנָּה לְחֵירוּת, זֶה חַג הַחֵרוּת הָאֲמִתִּי. הָבָה נִלְמַד מִיּוֹסֵף, הָבָה נָרִיחַ אֶת הַבֹּשֶׂם!

מקץ

פָּרָשַׁת "מִקֵּץ" מַתְחִילָה בַּמִּלִּים: "וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם". מַסְבִּירִים חֲזַ"ל כִּי זֶה שְׁנָתָיִם יָמִים שֶׁהַמֶּלֶךְ חוֹלֵם אֶת אוֹתָם חֲלוֹמוֹת וְאִישׁ לֹא מַצְלִיחַ לִפְתֹּר אוֹתָם, מָה שֶׁהֵעִיב עַל רוּחוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ. כְּשֶׁשָּׁמַע פַּרְעֹה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּמַּאֲסָר עֶבֶד עִבְרִי שֶׁיָּכוֹל לִפְתֹּר לוֹ אֶת הַחֲלוֹם, מִיַּד כָּתוּב: "וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר וַיְגַלַּח וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָיו וַיָּבֹא אֶל פַּרְעֹה"! הֵרִיצוּ אוֹתוֹ מֵהַבּוֹר, גִּלְּחוּ אוֹתוֹ, קִלְּחוּ אוֹתוֹ, בְּגָדִים חֲדָשִׁים וּמַהֵר אֶל הַמֶּלֶךְ.

וְהִנֵּה מַגִּיעַ לְפָנָיו יוֹסֵף, וּפַרְעֹה מַחְלִיט לְנַסּוֹת, אוּלַי מַזָּלוֹ יִהְיֶה שׁוֹנֶה עִם הַיֶּלֶד הַזֶּה.

"תִּשְׁמַע, יֵשׁ לִי שְׁנֵי חֲלוֹמוֹת כְּבָר שְׁנָתַיִם, בָּרִאשׁוֹן אֲנִי הוֹלֵךְ עַל יָד הַיְאוֹר, וְהִנֵּה יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ 7 פָּרוֹת שְׁמֵנוֹת, בְּרִיאוֹת וְיָפוֹת. פִּתְאוֹם יוֹצְאוֹת 7 פָּרוֹת, כֻּלָּן עֲצֻמוֹת, וּבוֹלְעוֹת אֶת הַשְּׁמֵנוֹת וְנִשְׁאָרוֹת עֲצֻמוֹת! זֶה הַחֲלוֹם הָרִאשׁוֹן". "וּמָה הַחֲלוֹם הַשֵּׁנִי"? "אֲנִי הוֹלֵךְ עַל יָד הַיְאוֹר, וְהִנֵּה צוֹמְחוֹת 7 שִׁבֳּלִים יָפוֹת. וּפִתְאוֹם יוֹצְאוֹת 7 שִׁבֳּלִים רָעוֹת וּבוֹלְעוֹת אוֹתָן, וְנִשְׁאָרוֹת רָעוֹת. מָה זֶה אָמוּר לְהַבִּיעַ"?!

עָנָה לוֹ יוֹסֵף: "קוֹדֶם כָּל שְׁנֵי הַחֲלוֹמוֹת הֵן בְּעֶצֶם אוֹתוֹ חֲלוֹם. יִהְיוּ כָּאן 7 שָׁנִים שֶׁל שֻׂבַע! כֻּלָּם יִרְצוּ שְׁתֵּי מְכוֹנִיּוֹת, אַרְבָּעָה פֶּלְאפוֹנִים, פְּלַאזְמָה בְּכָל חֶדֶר. חֻפְשׁוֹת בְּמָלוֹנוֹת 5 כּוֹכָבִים עִם בְּרֵכָה אוֹלִימְפִּית. וְאַחֲרֵי זֶה 7 שָׁנוֹת מִתּוּן! אִינְפְּלַצְיָה! רָעָב! לֹא יִהְיֶה מָה לֶאֱכוֹל, מָה לִשְׁתּוֹת! יִהְיוּ כָּאן הַפְגָּנוֹת, מִילְיוֹנֵי אֲנָשִׁים יֵצְאוּ לָרְחוֹבוֹת שֶׁל מִצְרַיִם! יִהְיֶה מַצָּב כָּל כָּךְ קָשֶׁה, שֶׁאַף אֶחָד לֹא יִזְכּוֹר אֶת הַ-7 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת מֵרֹב הַקֹּשִׁי"!

יוֹסֵף מַצִּיעַ לָקַחַת אִישׁ חָכָם וִימַנּוּ אוֹתוֹ אַחְרַאי עַל הָאוֹצָרוֹת. הוּא יְסַפֵּק לָאֶזְרָחִים בְּמֶשֶׁךְ הַ-7 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת רַק מָה שֶׁצָּרִיךְ כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם. אָדָם לֹא צָרִיךְ 4 פְּלַאזְמוֹת! קְצָת אֹכֶל לֶאֱכוֹל, קְצָת שְׁתִיָּה לִשְׁתּוֹת, מַסְפִּיק! כָּל הַשְּׁאָר יִדָּחֲפוּ לְמַחְסָנִים. כְּשֶׁיִּגְמְרוּ הַ-7 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת, וְכָל הַמְּדִינוֹת מִסָּבִיב יִגְוְעוּ מֵרָעָב, לְמִצְרַיִם יִהְיֶה אֹכֶל.

פַּרְעֹה הִתְלַהֵב מֵהַפִּתָּרוֹן וּמִנָּה אֶת יוֹסֵף לִסְגָנוֹ, וּבְעֶצֶם לְמֶלֶךְ בַּפּוֹעַל, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ: "אַתָּה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמְּךָ", בְּמִלִּים אֲחֵרוֹת אַתָּה תִּהְיֶה הַשַּׁלִּיט בַּפּוֹעַל, אֲנִי אַחְזִיק רַק בַּכִּסֵּא, בַּתֹּאַר "מֶלֶךְ".

מָה הַמֻּסָּר אֵלֵינוּ בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ מִכָּל הַסִּפּוּר הַזֶּה? אָז בּוֹאוּ נִתְחַקֶּה שׁוּב אַחַר כָּל הַסִּפּוּר, עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ.

בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית מְסֻפָּר עַל חַוָּה שֶׁיָּלְדָה לְאָדָם שְׁנֵי יְלָדִים אֶת קַיִן וְהֶבֶל, עִם הֶבְדֵּל אֶחָד בַּתֵּאוּר: "וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'. וַתֹּסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל וַיְהִי הֶבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה".

כָּתוּב בַּגְּמָרָא: תָּנוּ רַבָּנָן 3 שֵׁתְּפִין יֵשׁ בָּאָדָם - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָבִיו וְאִמּוֹ. הָאַבָּא וְהָאִמָּא יוֹצְרִים אֶת הַגּוּף, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹסִיף אֶת הַנְּשָׁמָה. "קַיִן" זֶה הַגּוּף 'עוֹבֵד אֲדָמָה', הוּא בָּא מִן הָאֲדָמָה, וְאוֹתוֹ נוֹשֵׂאת הָאִשָּׁה בְּגוּפָהּ וְלָכֵן כָּתוּב: "וַתַּהַר". "הֶבֶל" הוּא הַנְּשָׁמָה (כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים 'הֶבֶל רוּחַ'), וְלָכֵן כָּתוּב עָלָיו: "וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת", הַנְּשָׁמָה הִיא תּוֹסֶפֶת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַגּוּף הַנּוֹלָד. אִם כֵּן, "יוֹסֵף" מְסַמֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה, "הַתּוֹסֶפֶת" שֶׁה' נוֹתֵן לַגּוּף בָּעוֹלָם הַזֶּה.

סִפּוּר יוֹסֵף וּפַרְעֹה הוּא הַמִּלְחָמָה שֶׁל הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ בְּיֵצֶר הָרַע. הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ מַגִּיעָה מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד. מִי הָיָה הָאָדָם שֶׁדִּיּוֹקָנוֹ הָיָה עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד? יַעֲקֹב אָבִינוּ! לָכֵן נִשְׁמַת הָאָדָם שֶׁחֲצוּבָה מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד הִיא בָּאָה מִתַּחַת פָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב, וְשַׁיֶּכֶת לְ"בֵּית יַעֲקֹב".

מֵהֵיכָן יוֹסֵף הִגִּיעַ? מ"בֵּית יַעֲקֹב". שֶׁנֶּאֱמַר: "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף", שֶׁיּוֹסֵף עָבַר מָה שֶׁעָבַר אָבִיו, מִמֶּנּוּ יָצָא, וְכֵן הַנְּשָׁמָה "יוֹסֵף" בָּאָה "מִבֵּית יַעֲקֹב", כְּלוֹמַר מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד.

הַנְּשָׁמָה יוֹרֶדֶת לְתוֹךְ הָעוֹלָם שֶׁלָּנוּ, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בּוֹר. בַּהַתְחָלָה יֵשׁ חֹשֶׁךְ, הַתִּינוֹק הַנִּמְצָא בְּרֶחֶם אִמּוֹ וְיוֹצֵא אֶל הָעוֹלָם. הַדַּעַת מִצְטָרֶפֶת רַק שְׁנָתַיִם שָׁלוֹשׁ אַחֲרֵי.

וְזוֹ כַּוָּנַת הַכָּתוּב: "לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ", מִיָּד כְּשֶׁהַתִּינוֹק יוֹצֵא מִפֶּתַח רֶחֶם אִמּוֹ, הַיֵּצֶר מִתְנַפֵּל אֲלָיו וְחוֹטֵף אוֹתוֹ לִזְרוֹעוֹתָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְיִשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר". פַּרְעֹה, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרַע, מוֹצִיא אֶת הַנְּשָׁמָה מִן הַבּוֹר וְיָשָׁר מַכְנִיסוֹ לְעוֹלָם הַשֶּׁקֶר שֶׁבִּשְׁלִיטָתוֹ, הַנִּקְרָא "חֲלוֹם". הוּא מַצִּיעַ לָנוּ חֲלוֹם!

וּמָה הַחֲלוֹם? 7 פָּרוֹת. מָה הַפֵּרוּשׁ שֶׁל 7 פָּרוֹת? כְּנֶגֶד 70 שָׁנָה שֶׁאָדָם חַי בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר: "יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה". יֵצֶר הָרַע מַצִּיעַ לָנוּ 70 שָׁנָה בָּהֶן נִחְיֶה כִּבְהֵמָה. הַבְּהֵמָה חַיָּה בְּלִי דְּאָגוֹת, בְּלִי חֶשְׁבּוֹנוֹת, אֵין לָהּ בָּעַל, אֵין לָהּ יְלָדִים, אֵין לָהּ מַשְׂכַּנְתָּא, אוֹכֶלֶת הֵיכָן שֶׁהִיא רוֹצָה, שׁוֹתָה הֵיכָן שֶׁהִיא רוֹצָה, הוֹלֶכֶת עִם מִי שֶׁהִיא רוֹצָה, חַיִּים נֶהְדָּרִים וְחַסְרֵי דְּאָגָה! לֹא רוֹצֶה לִחְיוֹת 70 שָׁנָה כָּאֵלֶּה?

יֵשׁ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים שֶׁמְּאַמְּצִים אֶת הַחֲלוֹם הַזֶּה. אֲנִי רוֹאֶה הַרְבֵּה אֲנָשִׁים אוֹכְלִים בִּדּוּכָן פָּלָאפֶל בַּעֲמִידָה כְּמוֹ סוּס. פַּרְעֹה, הוּא יֵצֶר הָרַע, אוֹמֵר לָאָדָם "תִּחְיֶה כְּמוֹ בְּהֵמָה, תֶּהֱנֶה, 7 פָּרוֹת, 70 שָׁנָה תֹּאכַל וְתִשְׁתֶּה בְּלִי חֶשְׁבּוֹן, 'אָכוֹל וְשָׁתוֹ כִּי מָחָר נָמוּת'".

עוֹנָה יוֹסֵף לְפַרְעֹה (עוֹנֶה הַנְּשָׁמָה לְיֵצֶר הָרַע): "בּוֹא אֲנִי אוֹמָר לְךָ מָה הַפִּתָּרוֹן שֶׁל חֲלוֹמְךָ, בּוֹא אֲנִי אַגִּיד לְךָ מָה יוֹצֵא מֵהַשֶּׁקֶר הַזֶּה, כִּי אַחֲרֵי 7 הַפָּרוֹת הַטּוֹבוֹת, בָּאוֹת 7 הַפָּרוֹת הָרָעוֹת - 7 מְדוֹרֵי גֵּיהִנֹּם! וְאַתֶּם יוֹדְעִים מָה הַגֵּיהִנֹּם שֶׁלּוֹ? יִפְתְּחוּ לוֹ אֶת

הַשְּׁעָרִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, וַיַּדְבִּיקוּ אֶת הַפַּרְצוּף שֶׁלּוֹ לַשְּׁמָשָׁה וְיֹאמְרוּ לוֹ: "אַתָּה רוֹאֶה? אֶת זֶה יְכֹלֶת לְהַרְוִיחַ! וְאֵין לְךָ מִזֶּה כְּלוּם"! וְהוּא נִשְׁאַר בַּחוּץ, הַפַּרְצוּף מָרוּחַ עַל הַשְּׁמָשָׁה, זֶה גֵּיהִנֹּם!

הוּא כָּל כָּךְ יִתְאַוֶּה לְהִכָּנֵס בִּפְנִים, אַךְ הוּא לֹא יוּכַל! וְהַצַּעַר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ, הוּא לֹא יִזְכּוֹר אֶת כָּל הַ-70 שָׁנָה שֶׁהָיָה פֹּה, שֶׁאָכַל וְשָׁתָה וְנֶהֱנָה, כִּי זֶה כְּלוּם לְעֻמַּת שְׁנִיָּה אַחַת שֶׁל הֲנָאָה שֶׁהוּא יִרְאֶה מֵעֵבֶר לַשְּׁמָשָׁה וְלֹא יוּכַל לָגַעַת! וְהוּא פִּסְפֵּס אֶת זֶה! זֶה הַגֵּיהִנֹּם הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת! זֶה ה-7 הַפָּרוֹת הָרָעוֹת! וְהַ-70 שָׁנָה שֶׁחָגַגְתָּ פֹּה? "וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה"! וְהָאָדָם מָרוּחַ שָׁם עַל הַשְּׁמָשָׁה וּבוֹכֶה: "בִּשְׁבִיל מָה מָכַרְתִּי אֶת כָּל זֶה? בִּשְׁבִיל מָנָה פָּלָאפֶל? אֲנִי לֹא נוֹרְמָאלִי!".

וְאִם פַּרְעֹה רוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵסֶק עִם אֲנָשִׁים קָצַת יוֹתֵר נוֹרְמָאלִיִּים, עוֹמֵד מוּלוֹ אָדָם שֶׁאֵינוֹ טִיפּוּס שֶׁל מִסְעָדוֹת פְּאֵר וּמוֹעֲדוֹנֵי לַיְלָה, אֶלָּא מִתְחַתֵּן בְּגִיל צָעִיר, מֵקִים בַּיִת, מְיַשֵּׁב, יֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה, אָדָם יַצִּיב, נוֹרְמָאלִי, אוֹכֵל בִּישִׁיבָה עִם סַכִּין וּמַזְלֵג, הַכֹּל בְּסֵדֶר! אֵיךְ אֲנִי תּוֹפֵס אֶחָד כָּזֶה? אַצִּיעַ חֲלוֹם אַחֵר.

מָה זֶה שִׁבּוֹלִים? קֶמַח! קֶמַח זֶה כֶּסֶף! וְאָמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ: "אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה", אַתָּה תַּעֲבֹד אֶת ה', אַתָּה יֵשׁ לְךָ רֹאשׁ טוֹב עַל הַכְּתֵפַיִם, לֹא רוֹצֶה לְחָיוֹת כְּמוֹ בְּהֵמָה. אֲבָל אַתָּה יוֹדֵעַ מָה, צָרִיךְ לֶאֱכוֹל כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם, לְךָ תַּעֲבֹד קָצַת, תַּרְוִיחַ 1,000 2,000... חָמֵשׁ, עֶשֶׂר, חֲמִשִּׁים... (זֶה אַף פַּעַם לֹא נִגְמָר), שְׁמֹר לַיְלָדִים, לַנְּכָדִים, מִסְכְּנִים אֵין לָהֶם מָה לֶאֱכוֹל, יֵשׁ אֲנָשִׁים עוֹבְדִים מִסְכְּנִים, בְּקִשְׁי יֵשׁ לְכָל יֶלֶד לִקְנוֹת לְעַצְמוֹ עִיר, צָרִיךְ לַעֲבוֹד! מִצַּאת הַחַמָּה עַד צֵאת הַנְּשָׁמָה! כֶּסֶף! כֶּסֶף! כֶּסֶף! 7 שִׁבּוֹלִים טוֹבוֹת.

עוֹנָה לוֹ יוֹסֵף (אוֹמֶרֶת הַנְּשָׁמָה): "זֶה אוֹתוֹ חֲלוֹם! אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁאֲנִי פְּרַאייר? אִם אֲנִי לֹא חַי כְּמוֹ בְּהֵמָה, תִּתְפֹּס אוֹתִי בְּתַאֲוַת מָמוֹן? גַּם כָּאן יֵשׁ 7′ שִׁבּוֹלִים רָעוֹת', גַּם כָּאן הַבָּחוּר שֶׁיֵּלֵךְ אַחֲרֵי הַכֶּסֶף, יִקְחוּ אוֹתוֹ לְמַעְלָה וְיַדְבִּיקוּ אוֹתוֹ לַשְׁמָשָׁה. וְגַם הוּא יִרְאֶה וְיֹאכַל אֶת הַלֵּב... לֹא רוֹצֶה"!

אוֹמֵר פַּרְעֹה "וְעַתָּה? נוּ, נוּ, אָז מָה אַתָּה מַצִּיעַ? מָה אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא בֶּאֱמֶת"?

וְהַתְּשׁוּבָה: "יֵרֶא פַּרְעֹה אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם וְישִׁיתֵהוּ עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם". אָדָם חָכָם יְמַלֵּא אֶת הָאוֹצָרוֹת שֶׁלּוֹ בְּ-7′ הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת', בְּ-70 הַשָּׁנָה שֶׁהוּא חַי. הוּא יֹאכַל וְיִשְׁתֶּה וְיִשַּׁן, וְהוּא יִתְחַתֵּן וְיַקִּים בַּיִת כִּי צָרִיךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֶה שֶׁכָּל חַיֵּי הָאָדָם יִהְיוּ בְּסִגּוּפִים, וְשֶׁיִּלְמְדוּ תּוֹרָה בְּלִי לֶאֱכוֹל וּבְלִי לִשְׁתּוֹת וּבְלִי לִישׁוֹן. זֶה רַק מַלְאַךְ יָכוֹל, וּמַלְאָכִים יֵשׁ לוֹ כְּבָר לְמַעְלָה מַסְפִּיק. מִלְיָארְדִים שֶׁל מַלְאָכִים יֵשׁ לוֹ!

"אֲנִי לֹא מְחַפֵּשׂ מַלְאַךְ! אֲנִי מְחַפֵּשׂ אָדָם עִם נְפִילוֹת! הָאָדָם שֶׁהוּא רָעֵב, שֶׁהוּא צָמֵא, שֶׁהוּא עָיֵף, שֶׁהוּא חוֹלֶה, וַאֲפִילוּ כָּךְ הוּא עוֹבֵד אוֹתִי! זֶה יוֹתֵר מִמַּלְאָךְ! זוֹ לֹא חָכְמָה לָאָדָם שֶׁאֵין לוֹ דְּאָגוֹת שֶׁיַּעֲבֹד אוֹתִי, אֲנִי רוֹצֶה אֶחָד שֶׁקָּשֶׁה לוֹ! שֶׁהוּא עוֹבֵד אוֹתִי הַרְבֵּה פַּחוֹת מֵהַמַּלְאָךְ בָּהֶסְפֵּק וּבַצּוּרָה, אַךְ זֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר בִּשְׁבִילִי".

אָז אֲנִי אוֹכַל וְאֶשְׁתֶּה מָה שֶׁצָּרִיךְ בְּ-7′ הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת', כְּלוֹמַר בְּ-70 הַשָּׁנָה שֶׁאֲנִי כָּאן. אֲנִי לֹא צָרִיךְ 4 פְּלַאזְמוֹת עַל הַקִּיר וּמָנָה שׁוּאַרְמָה כָּל יוֹם, אֲנִי צָרִיךְ מְעַט כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם. הִתְקַיַּמְתִּי? בְּכָל שְׁאָר הַזְּמַן הַכֹּחַ וְהַמַּשְׁאַבִּים, אֲמַלֵּא אֶת

הָאוֹצָרוֹת שֶׁלִּי בְּמִצְוֹת, בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, בִּתְפִלּוֹת, קְדִישִׁים, שְׁעוּרֵי תוֹרָה!

וְאָז, כְּשֶׁיִּגְמְרוּ ׳7 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת׳, שֶׁיִּגְמְרוּ הַ-70 שָׁנָה שֶׁלִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהִנֵּה מַעֲלִים אוֹתִי לְמַעְלָה, וַאֲנִי רוֹאֶה אֶת הֶחָבֵר שֶׁלִּי שֶׁקִּנֵּאתִי בּוֹ, שֶׁחַי 70 שָׁנָה כִּבְהֵמָה, וְאָכַל מָה שֶׁהוּא רָצָה, וְשָׁתָה מָה שֶׁהוּא רָצָה, וְיָצָא עִם מִי שֶׁהוּא רָצָה, וְהוּא מֻדְבָּק לַשְּׁמָשָׁה מִצַּד יָמִין! וְהִנֵּה אֲנִי מִסְתַּכֵּל לִשְׂמֹאלִי, וְזֶה הֶחָבֵר שֶׁלִּי שֶׁהָיוּ לוֹ 4 מְכוֹנִיּוֹת, ו-8 פֶּלֶאפוֹנִים, וַ-10 מַחְשֵׁבִים, וְקִנֵּאתִי בּוֹ, וְהוּא מֻדְבָּק לַשְּׁמָשָׁה מִצַּד שְׂמֹאל! וַאֲנִי? מַכְנִיסִים אוֹתִי פְּנִימָה! פּוֹתְחִים לִי אֶת הַשְּׁעָרִים! וְהָעֵינַיִם שֶׁלָּהֶם יוֹצְאוֹת מִמְּקוֹמָן מִקְּנְאָה!

יֵשׁ פָּארְקִים שֶׁל מִשְׂחַקֵּי יְלָדִים עִם מִתְקָנִים רַבִּים. אָדָם קוֹנֶה בַּכְּנִיסָה "כֶּסֶף" שֶׁל הַמָּקוֹם, וְעִם הַשִּׁטָרוֹת הַלָּלוּ הוּא יָכוֹל לַעֲלוֹת עַל הַמִּתַּקָּנִים. ׳לַמִּתַּקָּנִים׳ שֶׁל גַּן עֵדֶן מְשַׁלְּמִים בְּמִצְוֹת. וַאֲנִי הֵבֵאתִי הַרְבֵּה מִצְוֹת! מִלֵּאתִי אֶת הַמַּחְסָנִים בָּהֶן! יֵשׁ לִי ׳מָה לֶּאֱכוֹל בְּשֶׁבַע הַשָּׁנִים הָרָעוֹת׳!

עוֹנֶה פַּרְעֹה: "חָכָם אַתָּה! זוֹ בְּדִיּוּק הָאֱמֶת"! לָכֵן פַּרְעֹה קָרָא לְיוֹסֵף "צָפְנַת פַּעְנֵחַ": פְּעַנַּחְתָּ אֶת הַצֹּפֶן! הֶבַנְתָּ אֶת כָּל הַתַּרְגִּיל שֶׁלִּי! לְהָסִית אוֹתְךָ לְבַזְבֵּז אֶת הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת מִבְּלִי לַחְשֹׁב עַל הַשָּׁנִים הָרָעוֹת! כְּדֵי שֶׁלְּשָׁם תַּגִּיעַ רָעֵב!

וְלָכֵן, כֵּיוָן שֶׁעָלִיתָ עָלַי, רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמְּךָ - פֵּרוּשׁ שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁלִּי עוֹלָה חֲזָרָה לִהְיוֹת שֶׁהִיא בָּאָה מִשָּׁם, מִתַּחַת לְכִסֵּא הַכָּבוֹד! אָז "רַק כִּסֵּא הַכָּבוֹד אֶגְדַּל מִמְּךָ", אַתָּה חוֹזֵר בְּדִיּוּק לִהְיוֹת שֶׁבָּאתָ, שָׁלֵם וּמֻשְׁלָם!

אֲבָל הָיוּ לִי נְפִילוֹת, פְּעָמִים שֶׁאָכַלְתִּי יוֹתֵר מִדַּי, פְּעָמִים שֶׁנִּרְדַּמְתִּי יוֹתֵר מִדַּי? מְצַיָּן! זוֹ כָּל הַנְּקֻדָּה! מַלְאָכִים יֵשׁ לַה׳ יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה, הוּא רוֹצֶה אֶת הָאָדָם הֶעָיֵף, הָרָעֵב, וְהַמֻּתָּשׁ מֵהַפְּקָקִים בַּפְּבִישׁ, שֶׁיָּבוֹא וְיִלְמַד. וְהוּא לוֹמֵד שָׁעָה אַחַת, בְּמִצּוּי כֹּחוֹתָיו, וְזֶה יוֹתֵר טוֹב מִמַּלְאָךְ שֶׁשָּׁר לַה׳ יִתְבָּרַךְ כָּל הַלַּיְלָה!

הָבָה נִלְמַד קְצָת מֵהַחָכְמָה הַזּוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ, לְמַלֵּא אֶת הָאוֹצָרוֹת. הַזְּמַן קָצַר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה. מִתּוֹךְ ה-7׳ שָׁנִים הַטּוֹבוֹת׳ עָבְרוּ כְּבָר כַּמָּה, מַסְפִּיק לֶאֱסֹף כֶּסֶף וְלֶאֱסֹף אֹכֶל, הִגִּיעַ הַזְּמַן לֶאֱסֹף מִצְווֹת! לֶאֱסֹף חֲסָדִים! לֶאֱסֹף תְּפִלּוֹת! לֶאֱסֹף שִׁעוּרֵי תּוֹרָה! לֶאֱסֹף מִשְׁנָיוֹת! לֶאֱסֹף גְּמָרוֹת! בָּרוּךְ ה׳ יֵשׁ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת עִם שִׁעוּרִים מִסָּבִיב לַשָּׁעוֹן. לָבוֹא לִ-10 דַּקּוֹת, לְרֶבַע שָׁעָה, לְמַלֵּא!

לְמַעְלָה יֵשׁ רַק "שְׁטָרוֹת שֶׁל הַמִּתְקָנִים שֶׁל גַּן עֵדֶן", הֵם לֹא מְקַבְּלִים וְלֹא מַכִּירִים בַּלָּאפָּה שֶׁאָכַלְנוּ וּבַמִּזְרוֹן שֶׁיָּשַׁנּוּ עָלָיו, הֵם מַכִּירִים תּוֹרָה! יֵשׁ לָנוּ תּוֹרָה לְשַׁלֵּם אִתָּהּ, אָנוּ נִכְנָסִים. אֵין? נִשְׁאַר בַּחוּץ דְּבוּקִים לַשְּׁמָשָׁה!

הָבָה לֹא נִשָּׁאֵר בַּחוּץ, הָבָה נִכָּנֵס בְּשִׂמְחָה, שֶׁגַּם לָנוּ יֹאמַר ׳פַּרְעֹה׳, הוּא יֵצֵר הָרַע, "אֵין חָכָם וְגָדוֹל מִמְּךָ", וְנִהְיֶה שַׁלִּיטִים עַל ׳אֶרֶץ מִצְרַיִם׳, עַל הָאַרְצִיּוּת וְהַיְצָרִים שֶׁלָּנוּ, וְרַק כִּסֵּא הַכָּבוֹד יִהְיֶה מֵעָלֵינוּ.

ויגש

בַּמַּעֲבָר מִימֵי שִׁמְחַת גְּאֻלַּת חֲנֻכָּה לְצוֹם י׳ בְּטֵבֵת שֶׁמְּצַיֵּן אֶת הַמָּצוֹר עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁהִסְתַּיֵּם בְּחֻרְבָּנוֹ, קוֹרְאִים אָנוּ בַּתּוֹרָה בְּפָרָשַׁת "וַיִּגַּשׁ", הַפָּרָשָׁה בָּהּ יוֹסֵף הַצַּדִּיק מִתְוַדֵּעַ בִּפְנֵי אֶחָיו הַצַּדִּיקִים וְנִפְגָּשׁ עִם אָבִיו יַעֲקֹב לְאַחַר פְּרִידָה שֶׁל 22 שָׁנָה.

כְּשֶׁיּוֹסֵף פּוֹגֵשׁ בְּאֶחָיו לָרִאשׁוֹנָה הוּא מְזַהֶה אוֹתָם מִיָּד אֲבָל הֵם לֹא זִהוּ אוֹתוֹ. הוּא מֵאֲשִׁימָם בְּרַגּוּל וְאוֹסֵר אֶת שִׁמְעוֹן וּמַכְרִיחַ אוֹתָם לַחְזוֹר לִכְנַעַן לְהָבִיא אֶת בִּנְיָמִין. אַחֲרֵי שָׁנָה הֵם שָׁבִים וְאָז יוֹסֵף טוֹמֵן גָּבִיעַ בְּכִיסוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין וּמַפְלִילוֹ בִּגְנֵבָה וְדוֹרֵשׁ לְהַשְׁאִירוֹ אֶצְלוֹ כְּעֶבֶד.

יְהוּדָה וְאֶחָיו חָשְׁבוּ עַד כֹּה שֶׁרְצוֹן ה׳ הוּא לְהַעֲנִישָׁם עַל שֶׁלֹּא רִחֲמוּ עַל יוֹסֵף כְּשֶׁבָּכָה בַּבּוֹר, לַמְרוֹת שֶׁהִגִּיעַ לוֹ שֶׁיִּמְכְּרוּ אוֹתוֹ לַהֲבָנָתָם, אֲבָל כָּעֵת שֶׁהַמִּצְרִי מְבַקֵּשׁ אֶת בִּנְיָמִין שֶׁלֹּא הָיָה בַּמִּכִירָה, הֵבִינוּ כִּי הוּא סְתָם רָשָׁע וּרְצוֹן ה׳ שֶׁיִּלָּחֲמוּ בּוֹ וְיַצִּילוּ אֶת בִּנְיָמִין וְלָכֵן יְהוּדָה נִגַּשׁ לְמִלְחָמָה.

בַּמִּדְרָשׁ מְסֻפָּר כִּי כָּאן הֵחֵל מִפְגָּן כֹּחַ גָּדוֹל בֵּין הָאֲרָיֵה (יְהוּדָה) לַשּׁוֹר (יוֹסֵף) שֶׁכָּל מִצְרַיִם רָעֲדָה מִמֶּנּוּ. יְהוּדָה שָׁאַג שְׁאָגָה אַדִּירָה אֲשֶׁר הִרְעִידָה אֶת כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם, שֶׁכָּל חַיָּלֵי מִצְרַיִם שֶׁבָּאוּ לְסַלְּקוֹ נָשְׁרוּ שִׁנֵּיהֶם מֵעָצְמַת הָרַעַשׁ.

אָז אִים יְהוּדָה לְהַחְרִיב אֶת כָּל מִצְרַיִם. יוֹסֵף שֶׁרָאָה כִּי הָאַחִים עוֹמְדִים לְהַחְרִיב אֶת כָּל הַמַּמְלָכָה, סִמֵּן לִבְנוֹ מְנַשֶּׁה שֶׁנִּגַּשׁ אֶל סֶלַע עֲנָק שֶׁהָיָה בָּאַרְמוֹן וּבִבְעִיטָה אַחַת פּוֹרֵר אוֹתָהּ לַחֲתִיכוֹת. הִבִּיטוּ הָאַחִים מֻפְתָּעִים, כִּי כֹּחַ כָּזֶה הָיָה שַׁיָּךְ רַק לִבְנֵיהֶם שֶׁל אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, עַד שֶׁאָמַר יְהוּדָה בְּעַצְמוֹ: ״אַל יֹאמַר אִישׁ מִכֶּם כִּי הָאִישׁ הַזֶּה מִצְרִי הוּא, כִּי אִם מִמִּשְׁפַּחַת אָבִינוּ הוּא בַּעֲשׂוֹתוֹ הַדָּבָר הַזֶּה״, וְאַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא הִכִּירוּ שֶׁזֶּה יוֹסֵף אֲחִיהֶם.

מִיַּד הוֹשִׁיט יְהוּדָה אֶת יָדוֹ לְחַרְבּוֹ לְשָׁלְפָהּ מִנְּדָנָהּ וְזוֹ סֵרְבָה לָצֵאת. כְּאָדָם מַאֲמִין וְיֵרֵא שָׁמַיִם מִיַּד הֵבִין כִּי יָד ה׳ בַּדָּבָר שֶׁמּוֹנַעַת מִמֶּנּוּ לְהוֹצִיא אֶת הַחֶרֶב וְלַהֲפֹךְ אֶת כָּל מִצְרַיִם לְדָם כְּפִי שֶׁאִיֵּם לַעֲשׂוֹת וְהַמִּצְרִי הַזֶּה הוּא כַּנִּרְאֶה יֵרֵא שָׁמַיִם אִם ה׳ שׁוֹמֵר עָלָיו, וְהוּא מְבַלְבֵּל מַדּוּעַ מַפְרִיעִים לוֹ מִלְמַעְלָה וְאִם כֵּן מָה רְצוֹן ה׳ בֶּאֱמֶת מוּל הַמִּצְרִי שֶׁמִּתְעַלֵּל בָּהֶם שֶׁלֹּא בְּצֶדֶק לְכְאוֹרָה. אֲבָל עֲדַיִן לֹא מִתְעוֹרְרִים לְזַהוֹת אֶת יוֹסֵף.

לִיהוּדָה הָיְתָה שְׁעָרָה עַל חֲזֵהוּ שֶׁהָיְתָה נִזְקֶרֶת בִּזְמַן כַּעֲסוֹ וְקוֹרַעַת אֶת כָּל 5 שִׂכְבוֹת הַבְּגָדִים שֶׁהָיוּ עָלָיו ; יוֹסֵף מְסַמֵּן לִבְנוֹ מְנַשֶּׁה, וְזֶה נִגַּשׁ לְדוֹדוֹ וּמְכוֹפֵף בְּאֶצְבָּעוֹ אֶת שְׂעָרָתוֹ, כִּי כָּךְ יָדְעוּ הָאַחִים שֶׁאֶפְשָׁר לְהַרְגִּיעַ אֶת יְהוּדָה. יְהוּדָה הַמְבֻלְבָּל מַבִּיט עַל אֶחָיו וְאוֹמֵר לָהֶם שֶׁגַּם זֶה סוֹד מִבֵּית אַבָּא, וּבְכָל זֹאת לֹא זִהוּ אֶת יוֹסֵף !

לְפֶתַע נֶעֱמַד מִי שֶׁחָשְׁבוּ לְמוֹשֵׁל מִצְרִי וְאוֹמֵר לָהֶם : ״אֲנִי יוֹסֵף ! הַעוֹד אָבִי חָי״ ?

לְהוֹדָעָה כָּזוֹ לֹא צִפּוּ הָאַחִים, כַּכָּתוּב : ״וְלֹא יָכְלוּ אֶחָיו לַעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהֲלוּ מִפָּנָיו״. וְהַמִּדְרָשׁ מַסְבִּיר כִּי בְּאוֹתוֹ רֶגַע שֶׁל הִתְגַּלּוּת הַהֶלֶם הָיָה כֹּה גָּדוֹל, עַד כִּי פָּרְחָה נִשְׁמַת הָאַחִים מִקִּרְבָּם ! אַךְ לְאַחַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחְזִיר לָהֶם אֶת נִשְׁמָתָם, כְּשֶׁהֵם מְבִינִים כִּי מוּלָם עוֹמֵד יוֹסֵף אֲחִיהֶם שֶׁמָּכְרוּ אוֹתוֹ לְעֶבֶד וְהִנֵּה הוּא מֶלֶךְ עוֹלָם, דָּבָר רִאשׁוֹן שֶׁבִּקְּשׁוּ לַעֲשׂוֹת זֶה לְהִתְנַפֵּל עָלָיו לְהוֹרְגוֹ כְּדִין רוֹדֵף שֶׁגָּזְרוּ עָלָיו 22 שָׁנָה לִפְנֵי כֵּן ! הָיָה צָרֵךְ שֶׁמַּלְאַךְ יוֹפִיעַ וַיַּפְיִצֵם בְּכָל פִּנּוֹת הַחֶדֶר, עַל מְנָת שֶׁיָּבִינוּ סוֹף סוֹף שֶׁאֵין זֶה רְצוֹן ה׳ שֶׁיִּגְּעוּ בּוֹ, וְרַק אָז הֵבִינוּ שֶׁאָכֵן טָעוּת הָיְתָה בְּיָדָם כָּל הַשָּׁנִים. הֵם טָעוּ !

כָּל הַמֵּידָע שֶׁאָמַר לָהֶם יוֹסֵף בַּמִּפְגָּשִׁים עִמּוֹ כְּאִישׁ מִצְרִי, שֶׁרַק מִישֶׁהוּ מִבֵּית אַבָּא יָכוֹל הָיָה לָדַעַת, כֹּחוֹ הֶעָצוּם שֶׁל מְנַשֶּׁה שֶׁשַּׁיָּךְ רַק לִבְנֵי יַעֲקֹב, הָעֲבָדָה כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נָתַן לִיהוּדָה לִשְׁלוֹף אֶת חַרְבּוֹ, הָעֲבָדָה שְׁמְנַשֶּׁה יָדַע כֵּיצַד לְהַרְגִּיעוֹ, הָעֲבָדָה שֶׁהִתְגַּלָּה לָהֶם אֲחִיהֶם יוֹסֵף וְהֵבִינוּ שֶׁה׳ עָשָׂה אוֹתוֹ לְמֶלֶךְ עוֹלָם, כָּל זֶה עֲדַיִן לֹא הִסְפִּיק לָהֶם לְהוֹדוֹת לְאֶפְשָׁרוּת שֶׁאוּלַי הֵם טָעוּ.

לוֹמְדִים מִכָּאן יְסוֹד עֲנָק לְגַבֵּי נֶפֶשׁ הָאָדָם. אָדָם שֶׁמִּשֶּׁכְּנָע שֶׁבְּחִירוֹתָיו וְהַחְלָטוֹתָיו הֵן נְכוֹנוֹת לְלֹא סְיָג וְלֹא עוֹצֵר לְהִתְבּוֹנֵן, לְעוֹלָם לֹא יוּכַל לִרְאוֹת אִם הוּא עוֹשֶׂה טָעֻיּוֹת, וְגַם שְׁגִיאוֹת חֲמוּרוֹת וְהָרוֹת אָסוֹן לֹא יַעֲלוּ אֶל מוּל עֵינָיו, כִּי הוּא הוֹלֵךְ עִוֵּר אַחַר אֱמוּנָתוֹ בְּצִדְקַת דַּרְכּוֹ.

הַדָּבָר לֹא נוֹבֵעַ מֵרַע אוֹ טִפְּשׁוּת, אֶלָּא זֶה טֶבַע אֱנוֹשִׁי הַמֻּטְבָּע בְּכָל אָדָם וְאָדָם וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל: ״אֵין אָדָם רוֹאֶה נִגְעֵי עַצְמוֹ״, וְזֶה חֵלֶק מֵהָעֲבוֹדָה שֶׁלָּנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּמִסְגֶּרֶת שְׁבִירַת הַמִּדּוֹת וְהַטְבָּעִים וִיצִירַת אָדָם כְּפִי שֶׁה׳ רוֹצֶה וּמְצַפֶּה מִמֶּנּוּ שֶׁיִּהְיֶה.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁאִיר לָנוּ מָקוֹם בִּבְרִיאַת הָאָדָם, כַּאֲשֶׁר הוּא יוֹצֵר אוֹתָנוּ לֹא מֻשְׁלָמִים בְּכַוָּנָה, וּמַשְׁאִיר לָנוּ אֶת הֶעָמָל לְהַשְׁלִים אֶת עַצְמֵנוּ, כְּשֶׁהוּא מְסַפֵּק לָנוּ אֶת כָּל הַכֵּלִים הַנִּדְרָשִׁים. אִם אָדָם יִמְשֹׁךְ אַחַר טֶבַעְיוֹ וְצִדְקַת דַּרְכּוֹ, אָז אַף אִם יִהְיֶה טָהוֹר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ, הוּא עֲדַיִן יוּכַל לְהַגִּיעַ לְמַצָּב שֶׁיִּפְגַּע בְּאָחִיו בְּשָׁרוֹ וְדָמוֹ וְיַחְשֹׁב עוֹד שֶׁהַצֶּדֶק עִמּוֹ לַמְרוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח לוֹ סִימָן אַחַר סִימָן שֶׁלֹּא כָּךְ הַדָּבָר.

וְזֶה הַקֶּשֶׁר לְצוֹם י׳ בְּטֵבֶת. כַּאֲשֶׁר נְבוּכַדְנֶאצַּר הֶחְלִיט לָצוּר עַל יְרוּשָׁלַיִם עַל מְנָת לְהַחְרִיבָהּ לְאַחַר שֶׁצִּדְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ מָרַד בּוֹ, הוּא הִגִּיעַ עִם חֵילוֹתָיו הָאַדִּירִים וּמָנַע מֵאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם אֶפְשָׁרוּת לְצֵאת וּלְהָכָנֵס אֶל הָעִיר וְנִתַּק אוֹתָהּ מִן הָעוֹלָם.

מִי הִרְגִּישׁ אֶת חֻמְרַת הַמָּצוֹר בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן? אַף אֶחָד! בָּעִיר הָיָה שֶׂפַע גָּדוֹל שֶׁיָּכוֹל לְהַסְפִּיק לְיָמִים רַבִּים. אַף אֶחָד לֹא הִתְבּוֹנֵן לְמֶרְחוֹק, לְהָבִין מַמָּשׁ אֶת הַמַּשְׁמָעוּת הָעֲמֻקָּה שֶׁל עֲמִידָה מוּל מֶלֶךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָסַר אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּיָדוֹ,

כּוֹלֵל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וַאֲפִילוּ יִרְמְיָה נְבִיא ה׳ הִזְהִיר כִּי רְצוֹן ה׳ שֶׁיִּכָּנְעוּ, אַף הֵם סֵרְבוּ לִשְׁמוֹעַ וְלִרְאוֹת אֶת הָאֱמֶת. אִם הָיוּ מִתְבּוֹנְנִים פְּנִימָה וְשׁוֹמְעִים לַנְּבִיאִים וּמְבִינִים כִּי זֶה רְצוֹן ה׳ הֵם הָיוּ נִכְנָעִים וְהַבַּיִת הָרִאשׁוֹן לֹא הָיָה חָרֵב וְהֵם לֹא הָיוּ גוֹלִים מֵאַרְצָם. עַל הַהַשְׂלָכוֹת שֶׁל אִי הִתְבּוֹנְנוּת זוֹ אָנוּ מִתְאַבְּלִים עַד הַיּוֹם.

בְּי׳ בְּטֵבֶת רַק הִתְחִיל הַמָּצוֹר וַעֲדַיִן ״לֹא קָרָה כְּלוּם״, אָז מַדּוּעַ הוּא כָּזֶה חָמוּר? כִּי כֵּן קָרָה מַשֶּׁהוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם, מַשֶּׁהוּ אָיוֹם וְנוֹרָא, בְּאוֹתוֹ יוֹם אִי הַהִתְבּוֹנְנוּת חָרְצָה אֶת גּוֹרָל הַיְּהוּדִים בְּיִשְׂרָאֵל!

אָמְנָם אֶת הַתּוֹצָאוֹת רָאוּ רַק כַּמָּה שָׁנִים אַחֲרֵי, אֲבָל הַגּוֹרָל נֶחְרָץ כְּבָר בְּי׳ בְּטֵבֶת, וְאִם אָז הֵם הָיוּ מִתְבּוֹנְנִים וְחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה הָיָה אֶפְשָׁר לַעֲצֹר אֶת הַחֻרְבָּן בְּרֵאשִׁיתוֹ, אַף לְצַעֲרֵנוּ הַהִתְבּוֹנְנוּת לֹא נֶעֱשְׂתָה וְחָרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וּמְשׁוֹשׁ חַיֵּינוּ.

זֶה הַדִּמְיוֹן לְאַחִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלֹּא הִתְבּוֹנְנוּ וְלֹא רָאוּ וְהִפְנִימוּ אֵיזֶה עָוֶל וְטָעוּת עָשׂוּ, טָעוּת שֶׁנִּמְשְׁכָה 21 שָׁנִים, כְּשֶׁהֵם יָכְלוּ גַּם לָצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּטוּחִים שֶׁלֹּא חָטְאוּ אַף בַּאֲבַק שֶׁל עֲבֵרָה, וְאָז לְגַלּוֹת שֶׁאִבְּדוּ אֶת כָּל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלָּהֶם בְּשֶׁל טָעוּת אַחַת וִיחִידָה שֶׁעָשׂוּ בְּכָל שְׁנוֹת חַיֵּיהֶם.

אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּעַל אֱמוּנָה חֲזָקָה שֶׁהַכֹּל מִן ה׳ עַל מְנָת שֶׁיִּהְיֶה מְסֻגָּל לְהִתְבּוֹנֵן עַל כָּל מַעֲשָׂיו בְּעַיִן בּוֹחֶנֶת וְלֹא מְלַטֶּפֶת, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְתַקֵּן אֶת דְּרָכָיו.

וְאִם הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים נָפְלוּ בְּכָךְ לַמְרוֹת אֱמוּנָתָם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁאָנוּ הַקְּטַנִּים צְרִיכִים לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא לַחֲשֹׁב כִּי מֻשְׁלָמִים אֲנַחְנוּ וְלַעֲבֹר עַל כָּל מַעֲשֵׂינוּ.

הוֹלְכִים אָנוּ בְּצִדְקַת דְּרָכֵינוּ וְיִתְּכֵן שֶׁטָּעוּת שֶׁעָשִׂינוּ לִפְנֵי שָׁנִים וּפְגִיעָה בְּאַחֵר שֶׁיָּצְאָה תַּחַת יָדֵינוּ מְקַטְרֶגֶת עָלֵינוּ שָׁנִים, מַפְרִיעָה לָנוּ בְּחַיֵּינוּ וּמְחַכָּה לָנוּ בָּעוֹלָם הַבָּא עֵת נַעֲלֶה לַעֲרֹךְ אֶת הַחֶשְׁבּוֹן הַסּוֹפִי, וְאָנוּ אֲפִילוּ לֹא חוֹשְׁבִים בַּכִּוּוּן.

וְזֶה הַקֶּשֶׁר לַחֲנֻכָּה. כֻּלָּם מְצַיְּנִים אֶת הַנֵּס שֶׁל הַנִּצָּחוֹן, אֲבָל לֹא מִתְבּוֹנְנִים כֵּיצַד הִגִּיעוּ הַיְּהוּדִים לְמַצָּב כֹּה שָׁפֵל בְּטֶרֶם קָמוּ כַּמָּה קַנָּאִים וְיָצְאוּ לְהִלָּחֵם. כֵּיצַד אַף אֶחָד לֹא חָשַׁב עַל זֶה קֹדֶם?

הַיְּהוּדִים שֶׁנִּכְבְּשׁוּ תַּחַת הַיְּוָנִים לֹא הִתְבּוֹנְנוּ עַל הַהַשְׁלָכוֹת שֶׁכִּבּוּשׁ כָּזֶה יָכוֹל לְגָרֹם לָהֶם. לְעֻמָּתָם הַיְּוָנִים כֵּן הִסְתַּכְּלוּ וְתִכְנְנוּ קָדִימָה תָּכְנִית רַב-שְׁלָבִית וּכְבָר הֵחֵלּוּ לְהוֹצִיא אוֹתָהּ אֶל הַפֹּעַל, כַּאֲשֶׁר הֵם חוֹשְׁפִים כָּל שְׁלָב בְּהַדְרָגָה, שֶׁהַיְּהוּדִים יִתְרַגְּלוּ וְלֹא יִמְחוּ וְאָז לַעֲבוֹר עוֹד שְׁלָב קָדִימָה. וְהַיְּהוּדִים שֶׁלֹּא הִתְבּוֹנְנוּ וְלֹא הָיוּ מוּכָנִים לָצֵאת לִקְרַב וּמֻרָּד שֶׁנִּרְאֶה אָבוּד מֵרֹאשׁ בִּשְׁבִיל "רַק דָּבָר אֶחָד", סָפְגוּ גְּזֵרָה אַחַר גְּזֵרָה, וּפִתְאֹם אָסוּר לִלְמֹד תּוֹרָה, אָסוּר לָמוּל אֶת הַבָּנִים, אָסוּר לִשְׁמוֹר טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה וְכַשְׁרוּת, וְאַף מַקְרִיבִים חֲזִירִים עַל הַמִּזְבֵּחַ בַּמִּקְדָּשׁ, וַעֲדַיִן לֹא יָצָא קוֹל שֶׁל מֶרֶד. לֹא הִתְבּוֹנְנוּ עַל הַתְּמוּנָה הַגְּדוֹלָה, לְהָבִין כִּי יֵשׁ כָּאן תָּכְנִית בִּשְׁלַבִּים לְהַעֲבִיר אֶת כֻּלָּם עַל דָּתָם.

לֹא מְשַׁנֶּה מָתַי עוֹצְרִים לְהִתְבּוֹנֵן עַל מַעֲשֵׂינוּ, בְּרֶגַע אֶחָד אֶפְשָׁר לְתַקֵּן טָעֲיוֹת שֶׁל שָׁנִים אוֹ לְפָחוֹת לַעֲצֹר אֶת הֶמְשֵׁךְ הַנְּזָקִים וְהַצַּעַר. כָּךְ הַחַשְׁמוֹנָאִים עָצְרוּ לְהִתְבּוֹנֵן וְשַׁאֲלוּ אֶת עַצְמָם מָה בֶּאֱמֶת רְצוֹן ה'? מַדּוּעַ הֵם עוֹשִׂים מִצְווֹת בְּסֵתֶר בְּחֵרוּף נֶפֶשׁ? אִם הַיְּוָנִים צוֹדְקִים אָז שֶׁיִּתְיַוְּנוּ וְזֶהוּ. אֶלָּא הֵם מַאֲמִינִים בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמוּכָנִים לְסַכֵּן אֶת חַיֵּיהֶם כְּדֵי

לְקַיֵּם מִצְוֹות בְּסֵתֶר, אִם כֵּן מַדּוּעַ הֵם לֹא מַאֲמִינִים מַסְפִּיק שֶׁה׳ יִהְיֶה עִמָּם אִם יִלָּחֲמוּ בְּמִסִּירוּת נֶפֶשׁ עַל תּוֹרָתוֹ?

מִילָא כָּל אֵלֶּה שֶׁלֹּא הִתְבּוֹנְנוּ עַד שֶׁהִתְיַוְּנוּ וְנֶעֱלְמוּ רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל אֵלֶּה שֶׁכְּבָר יֵשׁ לָהֶם מְסִירוּת נֶפֶשׁ וּבוֹרְחִים לֶהָרִים לְקַיֵּם מִצְוֹות בְּמְחִיר שֶׁיִּתָּפְסוּ וְיֵאָצְאוּ לָהֹרֶג, מַדּוּעַ אִם כֵּן לֹא לְנַצֵּל אֶת אוֹתָהּ מְסִירוּת נֶפֶשׁ יְשִׁירוֹת נֶגֶד הַיְוָנִים? וְכִי מָה יִקָּרֶה, הֵם יָמוּתוּ? חֲרֵי גַּם כָּךְ הִפְקִירוּ עַצְמָם לְמִיתָה בְּעֶצֶם כָּךְ שֶׁקִּיְמוּ מִצְוֹות. וְהֵם עָשׂוּ זֹאת מִתּוֹךְ אֱמוּנָה בַּה׳, אָז מַדּוּעַ הִיא לֹא מַסְפֶּקֶת שֶׁיִּפָּנוּ אוֹתָהּ נֶגֶד הַיְוָנִים?

הַחַשְׁמוֹנָאִים הֵבִינוּ כִּי אִם לֹא יִמְרְדוּ הֵם יוּמְתוּ אוֹ יִצְטָרְכוּ לְהָמִיר אֶת דָּתָם, אִם כֵּן מָה יֵשׁ לָהֶם לְהַפְסִיד? עָדִיף לָמוּת יְהוּדֵי מִלְחֵיוֹת כְּגוֹי. בַּהֲבָנָה זוֹ קָמוּ 12 אִישׁ עַל הַמַּמְלָכָה הַגְּדוֹלָה בָּעוֹלָם וְנִצְּחוּ אוֹתָהּ!

תּוֹךְ 3 שָׁנִים מָחֲקוּ אֶת הָאִמְפֶּרְיָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל יָוָן שֶׁלֹּא יָכְלָה מוּל 12 חֲרֵדִים לִדְבַר ה׳ שֶׁעָצְרוּ לְהִתְבּוֹנֵן וְהֵבִינוּ כִּי בְּיָדָם וּבְכֹחָם לְשַׁנּוֹת אֶת הַמְּצִיאוּת לְטוֹבָה.

הַקּוֹ הַמְּחַבֵּר בֵּין חֲנֻכָּה לְפָרָשַׁת "וַיִּגַּשׁ" וּלְצוֹם עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת, הֵן הַהַשְׁלָכוֹת שֶׁל חֹסֶר הִתְבּוֹנְנוּת מַסְפֶּקֶת שֶׁמּוֹבִילָה לְנָזָקִים עֲצוּמִים, לְעֵמַת הִתְבּוֹנְנוּת אֲפִלּוּ לְאַחַר זְמַן רַב שֶׁיְּכוֹלָה לְסַיֵּעַ לַהֲפֹךְ אֶת הַכֹּל חֲזָרָה וּלְקַבֵּל סִיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא, כִּי זֶה רְצוֹן ה׳ הָאֱמִתִּי, שֶׁאֲנָשִׁים יִתְבּוֹנְנוּ וִיבַקְּשׁוּ לְתַקֵּן אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, וּלְהִתְקָרֵב אֶל דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ מִמָּנָּה סָטוּ וְהִתְרַחֲקוּ מִבְּלִי לְהִתְבּוֹנֵן.

כָּל אָדָם יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ מֵהַצָּרוֹת שֶׁנּוֹבְעוֹת מֵאִי הִתְבּוֹנְנוּת עַל יְדֵי שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ לָשֶׁבֶת כָּל עֶרֶב חָמֵשׁ דַּקּוֹת לִפְנֵי הַשֵּׁינָה וְלַעֲבֹר עַל מְאֹרָעוֹת הַיּוֹם. לִשְׁאֹל אֶת עַצְמוֹ בְּמָה הוּא

שׁוֹנֶה מִמִּי שֶׁהָיָה אֶתְמוֹל בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וְכָל שֶׁכֵּן לִפְנֵי שָׁבוּעַ אוֹ חֹדֶשׁ.

עָלֵינוּ מֻטָּלֶת הָאַחֲרָיוּת לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהָבִין מָה ה׳ רוֹצֶה מֵאִתָּנוּ בְּכָל זְמַן, שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עָלֵינוּ אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד שֶׁדַּרַכְנוּ בַּמָּקוֹם בְּלִי לְהִתְקַדֵּם אוֹ גָּרוּעַ מִכָּךְ נָסֹגְנוּ אֲחוֹרָה, אֶלָּא נַמְשִׁיךְ לְהִתְקַדֵּם אֶל הַמַּטָּרָה. תּוֹבָנוֹת כָּאֵלֶּה יְסַיְּעוּ לָנוּ לְזַהּוֹת מֻחְדָּלִים בַּזְּמַן וּלְהוֹדוֹת מַהֵר עַל טָעֱיוֹת קְטַנּוֹת בְּטֶרֶם תִּגְדַּלְנָה וַתִּבְלַעְנָה אוֹתָנוּ חַיִּים.

כַּאֲשֶׁר הָאַחִים הִכִּירוּ בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר בַּטָּעוּת שֶׁעָשׂוּ עִם יוֹסֵף, נִגְמַר הַנִּסָּיוֹן וְהַצַּעַר שֶׁנִּמְשַׁךְ 22 שָׁנָה לְכָל הַנְּפָשׁוֹת הַקְּשׁוּרוֹת לַסִּפּוּר. יוֹסֵף הַצַּדִּיק צִעֵר אֶת אֶחָיו כִּי רָצָה שֶׁהֵם יַגִּיעוּ לַהֲבָנָה כִּי טָעוּ וְיִהְיוּ מְסֻגָּלִים לְהוֹדוֹת עַל טָעוּתָם. רַק כָּךְ יִזָּהֲרוּ תָּמִיד לְהִתְבּוֹנֵן עוֹד יוֹתֵר לָעֹמֶק עַל כָּל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה שֶׁיּוֹצֵא תַּחַת יָדָם, וְלֹא יְאַבְּדוּ אֶת עוֹלָמָם הַבָּא לַמְרוֹת צִדְקוּתָם הַמֻּפְלֶגֶת, תּוֹצָאָה שֶׁל חֹסֶר הִתְבּוֹנְנוּת אַחַת שֶׁיְּכוֹלָה לְחַסֵּל אֶת כָּל מִפְעָל חַיֵּיהֶם.

יֵשׁ שֶׁיְּכוֹלִים לִקְנוֹת עוֹלָמָם בַּ-5 דַּקּוֹת. 5 דַּקּוֹת קְטַנּוֹת בְּסוֹף הַיּוֹם שֶׁיִּתְבּוֹנְנוּ עַל כָּל מָה שֶׁאֵרַע בְּאוֹתוֹ יוֹם וּמָה הֵם יְכוֹלִים לְתַקֵּן וּלְשַׁנּוֹת, וּמִמֵּילָא הֵם יִזְכּוּ לְסַיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא וְיִתְעַלּוּ מַעְלָה עַד לְגַאֲלָה וְלִישׁוּעוֹת מַמָּשׁ, שֶׁכֵּן בְּכָךְ הֵם מְקַיְּמִים אֶת תַּכְלִיתָם וּרְצוֹן ה׳ מֵהֶם, לְבַקֵּשׁ לְהִתְעַלּוֹת בְּכָל יוֹם וּלְהִדָּבֵק בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ויחי

בְּפָרָשַׁת "וַיְחִי" אוֹמֵר בָּעַל הַטּוּרִים עַל הַפָּסוּק "וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה", כִּי הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל הַמִּלָּה "וַיְחִי" הוּא 34, כְּנֶגֶד 17 הַשָּׁנִים שֶׁהָיָה יַעֲקֹב עִם יוֹסֵף מִלֶּדָתוֹ וְעַד מְכִירָתוֹ וְעוֹד 17 הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹת מֵרֶגַע שֶׁנִּפְגְּשׁוּ יַחְדָּיו בְּמִצְרַיִם וְעַד פְּטִירָתוֹ, חַיֵּי יַעֲקֹב הָיוּ 34 הַשָּׁנִים שֶׁהָיָה עִם בְּנוֹ. כִּי כַּאֲשֶׁר אַב מְאַבֵּד בֵּן אֶחָד, אֲפִילוּ יֵשׁ לוֹ עוֹד 11 בָּנִים אֲחֵרִים, זֶה אָסוֹן כָּבֵד וְחָסֵר לוֹ מַשֶּׁהוּ בְּחַיָּיו, וְרַק כְּשֶׁכָּל בָּנָיו עִמּוֹ הוּא חַי בֶּאֱמֶת.

הִכַּרְתִּי פַּעַם שְׁנֵי אַחִים מְבֻגָּרִים, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ הַבְדֵּל שֶׁל שְׁנָתַיִם בַּגִּילְאִים שֶׁלָּהֶם, הָאָח הַגָּדוֹל הָיָה נִרְאָה יוֹתֵר

כְּמוֹ אָבִיו מֵאָשֵׁר אָחִיו הַגָּדוֹל. לְאַחַר זְמַן הִתְבָּרֵר לִי כִּי לָאָח הַגָּדוֹל הָיָה בֵּן בְּכוֹר שֶׁנָּפַל בְּאַחַת מִמִּלְחָמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהוּא הִזְדַּקֵּן בֵּין לַיְלָה. מַמָּשׁ קָם בַּבֹּקֶר עִם שֵׂעָר לָבָן. וְאָמְנָם הָיוּ לוֹ עוֹד יְלָדִים וְזָכָה לִרְאוֹת נְכָדִים וְנִינִים וְהֶאֱרִיךְ יָמִים וְשָׁנִים, אֲבָל נְפִילָתוֹ שֶׁל הַבֵּן הַבְּכוֹר בַּקְּרָב לִוְתָה אוֹתוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו, עַד לִפְטִירָתוֹ בְּגִיל 90.

אָדָם צָרִיךְ לְהָבִין מֵהֵיכָן מַגִּיעַ הַחִבּוּר הֶעָמֹק הַזֶּה בֵּין הָאָב לַבֵּן. הַבֵּן לֹא מֵבִין זֹאת עַד שֶׁהוּא נִהְיֶה לְאָב בְּעַצְמוֹ. רַק אַחֲרֵי שֶׁזָּכִיתִי לִילָדִים מִשֶּׁלִּי וְהִתְחַלְתִּי לְטַפֵּל בָּהֶם וְלִדְאֹג לָהֶם, וּלְהִצְטַעֵר שֶׁכּוֹאֵב לָהֶם וַאֲנִי לֹא תָּמִיד יָכוֹל לַעֲזֹר, כְּגוֹן שֶׁקִּבְּלוּ מַכָּה אוֹ חִסּוּן שֶׁהֵם צְרִיכִים לְקַבֵּל, רַק אָז הִתְחַלְתִּי לְהָבִין מָה הַהוֹרִים שֶׁלִּי עָבְרוּ.

יֵשׁ לָנוּ זִכְרוֹנוֹת יַלְדוּת שֶׁשִּׁחַקְנוּ עִם אַבָּא כָּאן אוֹ טִיַּלְתִּי עִם אִמָּא שָׁם, אֵין לָנוּ זִכְרוֹנוֹת שֶׁל יְמֵי הֱיוֹתֵנוּ תִּינוֹקוֹת חַסְרֵי אוֹנִים. כָּל הַלֵּילוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ עֵרִים בִּגְלָלֵנוּ, שֶׁנִּסּוּ לְהָבִין מַדּוּעַ אֲנַחְנוּ בּוֹכִים, שֶׁהֶחְלִיפוּ לָנוּ וְהֶאֱכִילוּ אוֹתָנוּ וְלָקְחוּ אוֹתָנוּ לְטִפַּת חָלָב לְשִׁקּוֹל אוֹתָנוּ לִרְאוֹת כִּי הַכֹּל בְּסֵדֶר בַּהִתְפַּתְּחוּת שֶׁלָּנוּ.

אֲנַחְנוּ לֹא דִּבַּרְנוּ וְאָמַרְנוּ מָה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים רַק בָּכִינוּ, בָּכִינוּ כְּשֶׁהָיִינוּ רְעֵבִים, צְמֵאִים, עֲיֵפִים, שֶׁיָּצְאוּ לָנוּ שִׁנַּיִם אוֹ לִכְלַכְנוּ אֶת עַצְמֵנוּ וְעוֹד.

וְהָאָב יוֹשֵׁב שָׁם וּמְנַסֶּה לְהָבִין מָה חָסֵר לַבֵּן שֶׁלּוֹ, מֵאֵיזוֹ סִבָּה מִתּוֹךְ אֶלֶף סִבּוֹת הוּא בּוֹכֶה? וּפְעָמִים שֶׁמַּבִּיט בִּבְנוֹ בָּעֵינַיִם נוֹאָשׁוֹת אַחֲרֵי שְׁדָחָה אֶת כָּל הַסִּבּוֹת הַמֻּכָּרוֹת לוֹ וְשׁוֹאֵל

אוֹתוֹ: "לָמָּה אַתָּה בּוֹכֶה? מָה אַתָּה צָרִיךְ"? וְקִבֵּל בְּתְמוּרָה לְדַאֲגָתוֹ רַק עוֹד צְרָחוֹת וּדְמָעוֹת.

וַאֲנַחְנוּ רוֹאִים הַיּוֹם בַּתַּרְבּוּת הָאֱנוֹכִית הַקְּלוֹקֶלֶת וְהָרְחוֹקָה מִתּוֹרָה מִמְּצָווֹת וּמְמָסֹרֶת שֶׁמְּגַדְּלִים בָּהּ אֶת יְלָדֵינוּ, חֲרֵי שֶׁבְּעוֹד שֶׁבְּגִיל 4 יֶלֶד חוֹשֵׁב שֶׁאַבָּא שֶׁלּוֹ הוּא כָּל יָכוֹל, כְּכָל שֶׁהַיֶּלֶד מִתְגַּבֵּר הוּא מַעֲרִיךְ פַּחוֹת אֶת אָבִיו וּבְגִיל הַנְּעוּרִים כְּבָר רוֹאֶה אוֹתוֹ כְּ"אוֹיֵב" מַמָּשׁ.

וְהַיּוֹם שֶׁ"מְּפַנְקִים" אוֹתָם גַּם בְּמַחְשֵׁב אִינְטֶרְנֶט וְפֶלְאפוֹן, הוּא מַפְסִיק לְהַעֲרִיךְ אֶת אַבָּא שֶׁלּוֹ כְּבָר בְּגִיל צָעִיר עוֹד יוֹתֵר, כִּי אִם הוּא יֶלֶד בֶּן 6 יוֹדֵעַ לִשְׁלֹחַ מֵיִל מֵהַפֶּלְאפוֹן וְאַבָּא שֶׁלּוֹ לֹא, אָז הוּא "יוֹתֵר טוֹב" מֵאַבָּא שֶׁלּוֹ ! אֵלֶּה הַמַּשָּׂגִים שֶׁל הַיְלָדִים שֶׁל הַיּוֹם.

בָּעוֹלָם הַיְּהוּדִי כְּשֶׁיֵּשׁ לַיֶּלֶד קוּשְׁיָה בְּלִמּוּד בַּמִּשְׁנָה אוֹ בַּתּוֹרָה אוֹ בַּגְּמָרָא, הוּא רָץ לְאָבִיו וְאַבָּא מַסְבִּיר לוֹ, כִּי אַבָּא חָכָם יוֹתֵר שֶׁחֲרֵי לָמַד יוֹתֵר. אֲבָל בָּעוֹלָם הֶרִיק מִמִּצְוֹות וּמָלֵא בְּטֶכְנוֹלוֹגְיָה, הַשְּׁאֵלָה שֶׁל הַיֶּלֶד הִיא אֵיךְ לְהַפְעִיל אֶת הָאֶפְלִיקַצְיָה בַּמַּחְשֵׁב וְלִשְׁלֹחַ קְבָצִים בָּאִינְטֶרְנֶט, וְאַבָּא לֹא מֵבִין בָּזֶה (בְּרוּךְ ה'), וְאָז הַיֶּלֶד מַחְלִיט שֶׁאִם כֵּן אַבָּא מְיֻתָּר בִּכְלָל. וְכָךְ גַּדֵּל דּוֹר שֶׁנִּכְשָׁל בְּקִיּוּם אַחַת הַמִּצְוֹות הַחֲשׁוּבוֹת בְּיוֹתֵר הַמּוֹפִיעָה בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת: "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ".

הֵיכָן הַכָּרַת הַטּוֹב עַל כָּל מָה שֶׁהִשְׁקִיעוּ בָּנוּ? אֲנַחְנוּ לֹא מְבִינִים כַּמָּה הִשְׁקִיעוּ בָּנוּ וּמָה הָעֹמֶק שֶׁל מִצַּוֹת וְחוֹבַת כִּבּוּד הוֹרִים. מִצַּוֹת כִּבּוּד אָב וָאֵם הוּא עַד יוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַבֵּן. גַּם לְאַחַר שֶׁהַהוֹרִים נִפְטְרוּ לְעוֹלָם שְׁכַּלּוֹ טוֹב, הַיֶּלֶד עֲדַיִן חַיָּב בִּכְבוֹדָם, וְיֵשׁ מִסְפָּר לֹא מְבֻטָּל שֶׁל דְּבָרִים שֶׁחַיָּב לַעֲשׂוֹת אוֹ

אָסוּר לַעֲשׂוֹת הַקֶּשׁוּר בִּכְבוֹדָם, אִם בְּדִבּוּר וְאִם בְּמַעֲשִׂים. וְאַף עַל פִּי כֵן כָּל הַמִּצְווֹת הַנַּ״ל בְּטֵלוֹת אֶל מוּל הַנְּפָיוֹן שֶׁל כִּבּוּדָם בְּחַיֵּיהֶם, יוֹם יוֹם, רֶגַע רֶגַע.

צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁכְּשֶׁאַבָּא מַשְׁקִיעַ בְּיֶלֶד כָּל כָּךְ הַרְבֵּה, הוּא הוֹפֵךְ לִהְיוֹת חֵלֶק מֵהָאָב, כִּי הַנְּתִינָה מוֹלִידָה אַהֲבָה, וְזֶה פֵּרוּשׁ ״וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ״. כְּשֶׁהַיֶּלֶד מִתְחַתֵּן וְעוֹזֵב אֶת הַבַּיִת, הַהוֹרֶה מַרְגִּישׁ כְּאִלּוּ לָקְחוּ אֵיבָר מִגּוּפוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה עִמּוֹ בְּשִׂמְחַת יוֹם יוֹמִי יוֹתֵר.

כָּךְ אָדָם יִלְמַד לְהִסְתַּכֵּל עַל חָמְיו וַחֲמוֹתוֹ. הוּא לֹא מֵבִין מַדּוּעַ הוּא לֹא מִסְתַּדֵּר אִתָּם תָּמִיד, כִּי כְּכָל שֶׁאִמָּא רוֹאָה אֶת בִּתָּהּ פַּחוֹת הִיא מַרְגִּישָׁה שֶׁחָתְכוּ מִמֶּנָּה יָד, בְּעוֹד שֶׁאִם הַיַּלְדָּה מְבַקֶּרֶת הַרְבֵּה עִם בַּעְלָהּ, הַחֲמָה מַרְגִּישָׁה שֶׁ״הִרְוִיחָה בֵּן״. וְלָכֵן רוֹב הַחִפּוּכִים בֵּין חָתָן לַחֲמוֹת נוֹבְעִים סָבִיב הָעִנְיָן שֶׁהֶחָתָן רוֹצֶה לְבַקֵּר שָׁם כַּמָּה שֶׁפָּחוֹת, הוּא מַעֲדִיף אֶת אִמָּא שֶׁלּוֹ, וְאָז הַחֲמוֹת מַרְגִּישָׁה חַסְרַת יָד.

וְכָךְ גַּם עַל הַכַּלָּה לְהָבִין כִּי אִמּוֹ שֶׁל בַּעְלָהּ מַרְגִּישָׁה שֶׁלָּקְחוּ מִמֶּנָּה חֵלֶק, וּכְכָל שֶׁמְּבַקֵּר הוּא פַּחוֹת אֶצְלָהּ וְיוֹתֵר אֵצֶל חֲמוֹתוֹ, אִמּוֹ ״הִפְסִידָה בֵּן״ בְּמָקוֹם ״לְהַרְוִיחַ בַּת״, וְהַכֹּל נוֹבֵעַ מֵחֹסֶר הָרְגִישׁוּת שֶׁל הַיְלָדִים לְהָבִין אֶת עָצְמַת הַקֹּשִׁי שֶׁל הַהוֹרִים שֶׁיִּלְּדָם כְּבָר לֹא נִמְצָא עִמָּם יוֹתֵר, כְּבָר לֹא זָקוּק לָהֶם לְעֵצָה וּלְעֶזְרָה עַל כָּל צַעַד וָשַׁעַל, פִּתְאוֹם פָּרַשׂ כְּנָפַיִם וְעָף וְהֵם נוֹתְרוּ לְבַדָּם ׳חַסְרֵי חֲשִׁיבוּת׳.

אֲנַחְנוּ לֹא מְסֻגָּלִים לְהָבִין עַד כַּמָּה עֲמֻקָּה מִצְוָה זוֹ. כַּמָּה הִשְׁקִיעוּ בָּנוּ הוֹרֵינוּ, וְכַמָּה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת רְגִישִׁים

לַמְצוּקוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁחֶלְקָן נוֹצָרוֹת מֵהַפְּרִידָה מֵאִתָּנוּ אוֹ מֵחֹסֶר יַחַס נָאוֹת שֶׁלָּנוּ כְּלַפֵּיהֶם.

סִפֵּר לִי פַּעַם קַבְּלָן שֶׁמִּתְקָרֵב לַתּוֹרָה, כִּי הוּא לֹא יָדַע עַד כַּמָּה עִמֶּק מְצוֹת כִּבּוּד אָב וָאֵם. יֵשׁ לוֹ אַב אַלְמָן זָקֵן שֶׁהוּא מְבַקֵּר לְעִתִּים רְחוֹקוֹת, וְהִנֵּה בְּכָל פַּעַם שֶׁהוּא מְבַקֵּר אוֹתוֹ וְגַם עַל הַדֶּרֶךְ מְתַקֵּן לוֹ דְּבָרִים שֶׁהִתְקַלְקְלוּ בְּבֵיתוֹ, אָבִיו שָׂמֵחַ כָּל כָּךְ וּמְבָרֵךְ אוֹתוֹ מִכָּל לִבּוֹ. אוֹמֵר לִי אוֹתוֹ קַבְּלָן, שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת פֵּרוֹת הַמִּצְוָה בַּמָּקוֹם, וּכְבָר לַמָּחֳרָת הוּא מְקַבֵּל עֲבוֹדוֹת רְוָחִיוֹת לְכַמָּה שָׁבוּעוֹת קָדִימָה, וּבַתְּחוּם שֶׁלּוֹ כְּקַבְּלָן שִׁפּוּצִים עַצְמָאִי רוֹאִים בְּחוּשׁ כִּיצַד הַפַּרְנָסָה הִיא מִשָּׁמַיִם. וְכָךְ בְּכָל פַּעַם שֶׁהוּא מְבַקֵּר אֶת אָבִיו. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הוּא עֲדַיִן מְבַקֵּר אוֹתוֹ לְעִתִּים רְחוֹקוֹת. "אֵין לוֹ זְמַן", אִשָּׁה יְלָדִים, עִסּוּקִים.

כְּשֶׁהוֹרֶה נִפְטַר, לֹא עָלִינוּ, יֵשׁ לְכֻלָּם 7 יָמִים שְׁלֵמִים בִּשְׁבִילוֹ. עָדִיף לָתֵת לְאַבָּא 7 דַּקּוֹת בְּיוֹם כְּשֶׁהוּא חָי, וְלוּ רַק שִׁיחַת טֶלֶפוֹן וּבִקּוּר מִדֵּי פַּעַם, מֵאֲשֶׁר 7 יָמִים כְּשֶׁהוּא מֵת. שֶׁיִּרְאֶה אֶת הַנְּכָדִים, אֶת הַיְלָדִים שֶׁלּוֹ, אֶת מִי שֶׁגִּדֵּל וְהִשְׁקִיעַ בּוֹ, רָץ אִתּוֹ לְקֻפַּת חוֹלִים וְלָוָה אוֹתוֹ בְּטִיּוּלִים שְׁנָתִיִּים וְשִׂחֵק עִמּוֹ בְּכַדּוּר, אֶת הַיֶּלֶד הַזֶּה הוּא רוֹצֶה, אֲפִילּוּ רַק כְּדֵי לְהַחְלִיף אִתּוֹ כַּמָּה מִלִּים שֶׁיִּזְכֹּר שֶׁהוּא קַיָּם, שֶׁיֵּהָנֶה מִפֵּרוֹת הַכָּרַת הַטּוֹב. כַּמָּה בּוֹכִים בַּשִּׁבְעָה וּמוּכָנִים לְשַׁלֵּם הוֹן תּוֹעָפוֹת לִזְכּוֹת לִרְאוֹת אֶת אַבָּא עוֹד דַּקָּה אַחַת. אַבָּא חָי? לֵךְ לְבַקֵּר אוֹתוֹ, זֶה בְּחִנָּם!

לַהוֹרִים קָשֶׁה לִרְאוֹת אֶת הַקֵּן הֵרִיק. אוֹתוֹ בַּיִת שֶׁיְּלָדִים הִשְׁתּוֹבְבוּ בּוֹ וְהָפְכוּ אֶת כָּל הַסָּלוֹן וְזָכוּ לִצְעָקוֹת, פִּתְאוֹם הַכֹּל נָקִי וּמְסֻדָּר וְשָׁקֵט עַד אֵימָה. עַד כַּמָּה הַהוֹרִים מוּכָנִים לְשַׁלֵּם לִרְאוֹת שׁוּב אֶת הַבַּלָּגָן הַזֶּה, יֵשׁ לָהֶם צַעַר רַב. כָּל בִּקּוּר הֲכִי קָטָן שֶׁל הַיְלָדִים וְהַנְּכָדִים מְמַלֵּא אוֹתָם לִזְמַן אָרוֹךְ. וְאִם הָאָב

אוֹ הָאֵם הִתְאַלְמְנוּ, אֵין לָהֶם גַּם בֵּן זוּג לְהִתְנַחֵם בּוֹ וְהֵם "מִשְׁתַּגְּעִים" בֵּין 4 קִירוֹת. לָכֵן יֵדַע אָדָם, כְּשֶׁם שֶׁזּוֹ מִצְוָה לְבַקֵּר אֶת הוֹרָיו, כָּךְ זוֹ עֲבֵרָה חֲמוּרָה מְאֹד שֶׁלֹּא לִשְׁמֹר עַל קֶשֶׁר חָם וְרָצוּף עִמָּם. זוֹ כְּפִיּוּת טוֹבָה.

כְּשֶׁאֲנִי מְבַקֵּר אֶת אַבִּי וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ רְשׁוּת לִשְׁתּוֹת מַשֶּׁהוּ, הוּא כּוֹעֵס עָלַי: "זֶה הַבַּיִת שֶׁלְּךָ! אַל תְּבַקֵּשׁ מִמֶּנִּי, זֶה מַרְגִּיז אוֹתִי! לֵךְ לַמִּטְבָּח וְתִקַּח, כָּל הַבַּיִת שֶׁלְּךָ"! קָשָׁה לָהֶם לְהָבִין שֶׁזֶּה לֹא הַבַּיִת שֶׁלָּנוּ יוֹתֵר, יֵשׁ לָנוּ בַּיִת מִשֶּׁלָּנוּ אִשָּׁה וִילָדִים, אֲנַחְנוּ אוֹרְחִים שֶׁל אַבָּא. לְאַבָּא וּלְאִמָּא קָשֶׁה עִם זֶה. הֵם רוֹצִים לְהַרְגִּישׁ שֶׁהַיֶּלֶד עֲדַיִן אִתָּם בַּבַּיִת, חוֹשֵׁב עֲלֵיהֶם וְזוֹכֵר אוֹתָם וְזָקוּק לָהֶם.

כַּאֲשֶׁר הַהוֹרִים מִזְדַּקְּנִים, הַמִּצְוָה נַעֲשֵׂית יוֹתֵר קָשָׁה, כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים אֲנָשִׁים מְבֻגָּרִים חַסְרֵי סַבְלָנוּת וְקִצְרֵי רוּחַ, וּפְעָמִים שֶׁהֵם זְקוּקִים לְעֶזְרָה רְפוּאִית וְסִיּוּעַ בִּפְעֻלּוֹת פְּשׁוּטוֹת וְהֵם לֹא מוּכָנִים לְהוֹדוֹת בְּכָךְ וּמִתְבַּיְּשִׁים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַקֵּל אוֹ בְּמַכְשִׁיר שְׁמִיעָה, מָה שֶׁמַּקְשֶׁה עוֹד יוֹתֵר אֶת הַמִּפְגָּשִׁים עִמָּם. הוֹרִים לֹא אוֹהֲבִים לְהַרְגִּישׁ שֶׁהֵם נֶטֶל וַאֲנַחְנוּ לֹא תָּמִיד מַצְלִיחִים לְהַסְתִּיר אֶת קֹצֶר הָרוּחַ שֶׁלָּנוּ כְּלַפֵּיהֶם, וַאֲפִילּוּ מְנַסִּים לְהִתְחַמֵּק מִמִּפְגָּשִׁים תְּכוּפִים, יְרַחֵם ה' עָלֵינוּ.

עָלֵינוּ לִהְיוֹת יוֹתֵר רְגִישִׁים בְּמַצָּבִים אֵלּוּ. הַדָּבָר הַכִּי קָשֶׁה עֲבוּר הוֹרֶה זֶה לְהִזְדַּקֵּק לַבֵּן שֶׁלּוֹ שֶׁיַּעֲזוֹר לוֹ. הֵם מַעֲדִיפִים לָמוּת מִבּוּשָׁה וְלֹא לִחְיוֹת עִם עֶזְרָה שֶׁל הַיֶּלֶד.

אֲבָל לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן, וְנוֹפֶלֶת בְּיָדֵינוּ מִצְוָה נְדִירָה זוֹ לַעְזֹר בְּמֵעַט לְמִי שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶת כָּל שְׁנוֹתָיו וְכֹחוֹתָיו בַּשָּׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל חַיֵּינוּ וְעַד שֶׁהָפַכְנוּ לַאֲנָשִׁים עַצְמְאִיִּים בְּעַצְמֵנוּ,

וְגַם אַחַר כָּךְ. אוֹי לָנוּ שֶׁנִּכְפֹּר בַּטּוֹבָה וְנוֹסִיף לְהַרְגָּשָׁתָם הָרָעָה גַּם אֶת הַתְּחוּשָׁה כִּי אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת מַרְגִּישִׁים נֶטֶל מִמַּצָּבָם, חַס וְשָׁלוֹם.

הַהִתְנַהֲלוּת שֶׁל הָאָדָם אֶל מוּל מְצִיאוּת חַיָּיו קְשׁוּרָה עֲמֻקּוֹת לַדָּרֶךְ בָּהּ הוּא מִתְבּוֹנֵן עָלֶיהָ. יֵשׁ לְפָנֵינוּ כּוֹס מְלֵאָה מַיִם בְּחֶצְיָהּ, יֵשׁ שֶׁיִּרְאוּ חֲצִי כּוֹס מְלֵאָה יֵשׁ שֶׁיִּרְאוּ חֲצִי כּוֹס רֵיקָה וְיֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁלֹּא יִרְאוּ אֶת הַכּוֹס, אֲבָל מִי שֶׁרוֹאֶה אֶת חֲצִי הַכּוֹס הַמְלֵאָה תָּמִיד יִהְיוּ לוֹ מַיִם לִשְׁתּוֹת. מָה הַכַּוָּנָה? מִי שֶׁיִּלְמַד לְהַכִּיר טוֹב אָז יִהְיֶה לוֹ עוֹד טוֹב. אִם אַתָּה יוֹדֵעַ לְהַעֲרִיךְ אֶת מָה שֶׁיֵּשׁ לְךָ וְאַתָּה אוֹמֵר תּוֹדָה מַגִּיעַ לְךָ עוֹד טוֹב.

כּוֹתֵב הַפְּלֵא יוֹעֵץ (עֵרֶךְ: הִלּוּל) כִּי אָדָם שֶׁמּוֹדֶה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה לוֹ, נֶחְשָׁב לוֹ הַדָּבָר לְמִצְוָה, וּשְׂכָרָהּ הִיא שֶׁיַּעֲשׂוּ לוֹ עוֹד נִסִּים וְטוֹבוֹת!

הַכָּרַת הַטּוֹב צְרִיכָה לְהַתְחִיל מֵהַבַּיִת. לֹא רַק לְמִישֶׁהוּ שֶׁעָזַר לָנוּ מִבַּחוּץ וּבְאֹפֶן חַד פַּעֲמִי, עַל זֶה קַל לְהַכִּיר טוֹבָה. הַחָכְמָה לְהַכִּיר טוֹב לְאֵלֶּה שֶׁעוֹזְרִים לָנוּ בְּהַרְבֵּה דְּבָרִים קְטַנִּים יוֹם יוֹם עַד שֶׁאֲנַחְנוּ מִתְרַגְּלִים וְלֹא מַבְחִינִים בְּכָךְ. הַחָכְמָה לְהַכִּיר טוֹב גַּם לָאֵלֶּה שֶׁנִּפּוּ לַעֲזוֹר וְלֹא עָלָה בְּיָדָם אוֹ שֶׁעָזְרוּ חֶלְקִית, וְלֹא לוֹמַר מָה כְּבָר הוֹעִילוּ לָנוּ בְּתַקָּנָתָם. לְהַכִּיר טוֹבָה לַהוֹרִים שֶׁלָּנוּ שֶׁאֲנַחְנוּ רוֹאִים אוֹתָם לְפֶתַע כִּמְבֻגָּרִים טַרְחָנִים שֶׁצָּרִיכִים תְּשׁוּמַת לֵב, חַס וְשָׁלוֹם (וְזֶה נוֹבֵעַ רַק מִטָּעוּת שֶׁלָּנוּ בָּהַסְתַּכְּלוּת), וְשׁוֹכְחִים אֶת עֲשָׂרוֹת הַשָּׁנִים שֶׁהִשְׁקִיעוּ בָּנוּ אֶת כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם, טִפְּלוּ בָּנוּ וְחִתְלוּ אוֹתָנוּ, הֶאֱכִילוּ וְהִלְבִּישׁוּ אוֹתָנוּ, לָקְחוּ אוֹתָנוּ לָרוֹפֵא וְלַגַּן וְלַתַּלְמוּד תּוֹרָה וְלַחֻפָּה, שָׂמְרוּ עַל הַנִּכְדִּים וְעָזְרוּ בְּמַשְׂכַּנְתָּא וּבְשִׂכַּר דִּירָה, וְעוֹד וְעוֹד וְעוֹד.

וּפִתְאוֹם הֵם נִהְיוּ חֲלָשִׁים וְחַסְרֵי אוֹנִים, וּבְעוֹד הֵם מִתְבַּיְּשִׁים בְּמַצָּבָם, אָנוּ מוֹסִיפִים לָהֶם מֶלַח עַל הַפְּצָעִים, וְגוֹרְמִים לָהֶם לְהַרְגִּישׁ כִּי הֵם צוֹדְקִים בִּתְחוּשָׁתָם שֶׁהֵם נֶטֶל, חַס וְשָׁלוֹם, בְּמִקּוֹם שֶׁנַּכִּיר טוֹבָה וְנִמְסֹר נֶפֶשׁ עַל אֵלּוּ שֶׁמָּסְרוּ עָלֵינוּ נֶפֶשׁ וְשֶׁאָנוּ חַיִּים בִּזְכוּתָם.

לֹא לְחַכּוֹת שֶׁהַהוֹרֶה יִפָּטֵר וְאָז לָתֵת לוֹ 7 יָמִים וְלִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה לְעִלּוּי נִשְׁמָתוֹ. עָלֵינוּ לָתֵת לוֹ כָּל יוֹם וְלוּ כַּמָּה דַּקּוֹת, אִם בְּבִקּוּר בְּבֵיתוֹ וְאִם בְּשִׂיחַת טֶלֶפוֹן, לִזְכֹּר וּלְהַזְכִּיר כִּי אוֹהֲבִים אוֹתוֹ וּמַכִּירִים לוֹ טוֹבָה עַל כָּל מָה שֶׁעָשָׂה עֲבוּרֵנוּ כָּל חַיֵּינוּ, וְשֶׁאָנוּ כָּאן בִּזְכוּתוֹ. נְחַיֶּה אוֹתוֹ כְּפִי שֶׁהֶחֱיָה אוֹתָנוּ, וְנִזְכֶּה לְשֶׁפַע בְּרָכוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִלְּבַד הַקֶּרֶן בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר: "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ ה' אֱלֹקֶיךָ לְמַעַן יַאֲרִיכֻן יָמֶיךָ וּלְמַעַן יִיטַב לָךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נֹתֵן לָךְ" - יַאֲרִיכֻן בָּעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרוֹךְ, יִיטַב בָּעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב - הָעוֹלָם הַבָּא.

חֲמִשׁ
שְׁמוֹת

ברכות למשביר

לאוהבי התורה ומוקיריה הנכבדים:

שמואל כהן

חופית כהן

נועה כהן

אביאל-דוד כהן

ליה כהן

משה כהן בן **מזל**

אסנת כהן בת **סוהם**

הרצל כחלון בן **מרומה**

כרמלה כחלון בת **אורידה**

לבריאות הצלחה ופרנסה טובה

שמות

בְּפִתְיחַת חֲמֵשׁ "שְׁמוֹת" מְסֻפָּר עַל הַהִתְדַּרְדְּרוּת שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִ-70 הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיָּרְדוּ עִם יַעֲקֹב וְהָיוּ כִּבְנֵי מְלָכִים מַמָּשׁ, וְעַד לְצֶאֱצָאֵיהֶם שֶׁהָיוּ לַעֲבָדִים. אֶת שִׁנּוּי הַיַּחַס בֵּין הַדּוֹרוֹת הַכָּתוּב מְיַחֵס לְהִתְחַלְּפוּת הַשִּׁלְטוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף".

וִידוּעָה הַמַּחֲלֹקֶת בַּגְּמָרָא בֵּין רַב לִשְׁמוּאֵל הַאִם מְדֻבָּר בֶּאֱמֶת בְּפַרְעֹה חָדָשׁ שֶׁקָּם לְאַחַר שֶׁקּוֹדְמוֹ בַּתַּפְקִיד מֵת, אוֹ שֶׁמְּדֻבָּר בְּאוֹתוֹ פַּרְעֹה, וְהַכַּוָּנָה בְּ"מֶלֶךְ חָדָשׁ" וְ"לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף", שֶׁהֶעֱמִיד פָּנִים כְּאִלּוּ אֵינוֹ זוֹכְרוֹ וְכָפַר בְּטוֹבָתוֹ.

אֲבָל בֵּין אִם הָיָה זֶה מֶלֶךְ חָדָשׁ אוֹ יָשָׁן, כֵּיצַד יִתָּכֵן שֶׁכֻּלָּם שָׁכְחוּ מָה יוֹסֵף עָשָׂה עֲבוּר מִצְרַיִם, וְכִי כַּמָּה שָׁנִים עָבְרוּ מֵאָז, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁכְּחוּ אֶת מִי שֶׁהִצִּיל אֶת מִצְרַיִם מֵחֻרְפַּת רָעָב וְהָפַךְ אוֹתָהּ לְמַעֲצָמָה אֲזוֹרִית?

הַאִם בְּפָחוֹת מִ-150 שָׁנָה שׁוֹכְחִים אֶת אֶחָד מִגְּדוֹלֵי הָאֻמָּה הַמִּצְרִית בְּכָל הַזְּמַנִּים? וְעוֹד אֻמָּה שֶׁהָיְתָה עוֹשָׂה פִּירָמִידוֹת וּשְׁאָר מִקְדָּשִׁים פְּסָלִים וְאַזְכָּרוֹת לְכָל גְּדוֹלֵי מַנְהִיגֶיהָ?

מְדֻבָּר בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק, מֶלֶךְ שֶׁהִצִּיל אֶת כֻּלָּם מֵרָעָב וְהָיָה גִּבּוֹר לְאוּמִּי שֶׁכָּתְבוּ עָלָיו בְּסִפְרֵי הַהִיסְטוֹרְיָה שֶׁלָּהֶם, וְגָמְרוּ עָלָיו אֶת הַהַלֵּל, כֵּיצַד הוּא נִשְׁכַּח מִלֵּב, שֶׁלֹּא כְּמוֹ כָּל הַפַּרְעוֹנִים שֶׁלֹּא תָּרְמוּ לַמְּדִינָה דָּבָר וַחֲצִי דָּבָר כְּפִי שֶׁהוּא עָשָׂה? כֵּיצַד קָם פַּרְעֹה שֶׁלֹּא יָדַע אֶת יוֹסֵף?

הַסְּפוֹרְנוֹ, מְמְפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה הַגְּדוֹלִים, עוֹנֶה עַל הַתְּמִיהָה הָעוֹלָה מִפָּסוּק זֶה, וּמַסְבִּיר: "אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה זִכָּרוֹן מִמֶּנּוּ (מִיוֹסֵף) בְּדִבְרֵי הַיָּמִים לַמְּלָכִים בְּלִי סָפֵק, בִּפְרָט בְּעִנְיַן הַחִדּוּשׁ אֲשֶׁר שָׂם לְחֹק, לֹא עָלְתָה עַל לֵב הַמֶּלֶךְ הֶחָדָשׁ אֶפְשָׁרוּת הֱיוֹתוֹ מִזֶּה הָעָם, וְשֶׁהָיָה עִם זֶה רָאוּי לָשֵׂאת פָּנִים לְעַמּוֹ בַּעֲבוּרוֹ".

תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל הַסְּפוֹרְנוֹ מַפְתִּיעָה וּמְעוֹרֶרֶת מַחֲשָׁבָה. וַדַּאי שֶׁהַמִּצְרִים יָדְעוּ מִי הָיָה יוֹסֵף הַצַּדִּיק, הֵם כָּתְבוּ עָלָיו בְּדִבְרֵי הַיָּמִים וְהִמְשִׁיכוּ לְהַעֲרִיץ וּלְכַבֵּד אוֹתוֹ. הֵם הָרֵי הִמְשִׁיכוּ גַּם לְהַנְהִיג אֶת הַחֻקִּים שֶׁהוּא עָצַמּוֹ חוֹקֵק וְנִקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ. אֶלָּא שֶׁהַמֶּלֶךְ הֶחָדָשׁ לֹא הֶעֱלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁיֵּשׁ קֶשֶׁר בֵּין יוֹסֵף לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בִּכְלָל מִשְׁתַּיֵּךְ לָעָם הַזֶּה שֶׁעוֹמֵד כָּרֶגַע לְפָנָיו. הָרֵי

יוֹסֵף הָיָה עֲבוּרָם מוֹשִׁיעַ אַגָּדִי וְנַעֲרָץ, וְאִלּוּ עַם יִשְׂרָאֵל הָיָה נָחוּת וּמָאוּס, מָה הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם?

בְּפָחוֹת מֵ-150 שָׁנָה, הִתְדַּרְדְּרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִדַּרְגָּה שֶׁל מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהָיָה מֶלֶךְ וְגִבּוֹר אָהוּד וּמְיֻחָס, וְעַד לְדַרְגָּה שֶׁל עַם נָחוּת וְלֹא מֻכָּר, שֶׁלֹּא קַיָּם כְּבָיְכוֹל כָּל קֶשֶׁר בֵּינוֹ לְבֵין הָאַגָּדָה שֶׁשְּׁמָהּ יוֹסֵף.

בְּכָל הַשָּׁנִים הַלָּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָיוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן כִּיהוּדִים כְּשֵׁרִים, הִתְרַבּוּ וְגָדְלוּ וְהִתְעַמְּקוּ בַּתּוֹרָה וְקִיְּמוּ אֶת מִצְוֹותֶיהָ, וְלַמְרוֹת שֶׁחָיוּ בְּנַפְרָד וּבְרִחוּק מֵהַמִּצְרִים, הָעָם הַמִּצְרִי יָדַע שֶׁעַמּוֹ שֶׁל יוֹסֵף חַי וְקַיָּם בְּאוֹתוֹ מָקוֹם.

אֲבָל אָז קָם דּוֹר חָדָשׁ שֶׁל צְעִירִים בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְאַס לוֹ רַק לִלְמֹד כָּל הַיּוֹם וְהֶחְלִיט כִּי הוּא "רוֹצֶה לִרְאוֹת עוֹלָם" וְהֵם הִתְחִילוּ לָרֶדֶת לְמִצְרַיִם, לַמּוֹעֲדוֹנִים לַתֵּאַטְרָאוֹת וּבָתֵּי הַקָּפֶה. וְהֵם כְּבָר לֹא הָיוּ 70 נֶפֶשׁ אֶלָּא מִלְיוֹנִים! פִּתְאוֹם הָעָם הַמִּצְרִי פּוֹתֵחַ אֶת הַחַלּוֹן בַּמִּרְפֶּסֶת וְהוּא רוֹאֶה מִלְיוֹנִים שֶׁל יְהוּדִים מְצִיפִים לוֹ אֶת הָרְחוֹבוֹת.

כָּךְ מַרְגִּישִׁים הַיּוֹם תּוֹשָׁבֵי אֵרוֹפָּה, לְהַבְדִּיל, כְּשֶׁמִּלְיוֹנֵי פְּלִיטִים מוּסְלְמִים הֵחֵלּוּ לְהַלֵּךְ בִּרְחוֹבוֹתֵיהֶם וְלָגוּר בִּשְׁכוּנוֹתֵיהֶם. כַּאֲשֶׁר כַּמָּה אַלְפֵי סוּדָנִים וְפִילִיפִּינִים הֵחֵלּוּ לָגוּר סָבִיב הַתַּחֲנָה הַמֶּרְכָּזִית הַיְשָׁנָה בְּתֵל אָבִיב, מִיַּד הֵחֵלּוּ לִצְווֹחַ תּוֹשְׁבֵי הָעִיר כִּי "נוֹלְדָה לָהֶם מְדִינָה בְּתוֹךְ מְדִינָה", וְאִלּוּ כָּאן הַמִּצְרִי נִתְקָל בְּמִילְיוֹנֵי יְהוּדִים בְּכָל מָקוֹם! הוּא הוֹלֵךְ לְקוֹלְנוֹעַ וְנִגְמְרוּ הַכַּרְטִיסִים, הוֹלֵךְ לְכַדּוּרֶגֶל וְלֹא נִשְׁאַר לוֹ כַּרְטִיס, הוֹלֵךְ לְבֵית קָפֶה וְאֵין מְקוֹמוֹת פְּנוּיִים, הִשְׁתַּלְטוּ לוֹ עַל הָאָרֶץ. וְהוּא מַבִּיט עַל הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וְלֹא מַזֶּהֶה אוֹתָם: "מִי הֵם הַזָּרִים

שֶׁבָּאוּ וְכָבְשׁוּ אֶת אַרְצִי״? מָה לָהֶם וּלְיוֹסֵף הַצַּדִּיק וּלְעַמּוֹ הַצַּדִּיק כְּמוֹתוֹ שֶׁהָיָה חַי פַּעַם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן? מֵהֵיכָן הִתְחִילוּ הַשִּׂנְאָה וְהַפַּחַד שֶׁל הַמִּצְרִים מִיִּשְׂרָאֵל, וְהַשִּׂכְחָה שֶׁל הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם לְבֵין יוֹסֵף?

זֶה הִתְחִיל כְּשֶׁבְּנֵי הַדּוֹר הַצָּעִיר עָזְבוּ וְשָׁכְחוּ אֶת הַמּוֹרֶשֶׁת שֶׁלָּהֶם כִּבְנֵי יַעֲקֹב. אִם הֵם עַצְמָם לֹא טָרְחוּ לִזְכֹּר אֶת הַקֶּשֶׁר לַאֲבוֹתֵיהֶם, מַדּוּעַ שֶׁהַמִּצְרִי יִזְכּוֹר? אִם הֵם לֹא מַמְשִׁיכִים בְּדַרְכּוֹ שֶׁל יוֹסֵף וְלֹא מִתְנַהֲגִים כְּמוֹתוֹ, אָז אֵיךְ אֲמוּרִים לְקַשֵּׁר בֵּינָם לְבֵינוֹ?

וְכָךְ, עַל פִּי הַסִּפּוּרְנוֹ, חָשְׁבוּ ״הַמֶּלֶךְ הֶחָדָשׁ״ וְכָל דּוֹרוֹ: ״יֵשׁ לָנוּ הַרְבֵּה הַכָּרַת הַטּוֹב לְיוֹסֵף, אֲבָל מַדּוּעַ שֶׁנִּתֵּן אוֹתָהּ לַיְּהוּדִים הָאֵלֶּה שֶׁמְּצִיפִים אֶת רְחוֹבוֹתֵינוּ, מָה הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁלָּנוּ? הֵם לֹא נִרְאִים כָּמוֹהוּ וְלֹא מִתְנַהֲגִים כָּמוֹהוּ, זֶה לֹא הָעָם שֶׁל יוֹסֵף״!

זֶה מָה שֶׁקּוֹרֶה לָנוּ כְּשֶׁאָנוּ רוֹצִים לְאַמֵּץ תַּרְבּוּת שֶׁל אֲחֵרִים, לֹא לִהְיוֹת שׁוֹנִים מֵהֶם. אָנוּ חוֹשְׁבִים שֶׁבְּכָךְ נִתְחַבֵּב עֲלֵיהֶם אֲבָל הַדָּבָר חוֹזֵר אֵלֵינוּ וּמַכֶּה בְּפָנֵינוּ, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹכִיחַ לָנוּ שׁוּב וְשׁוּב שֶׁזֶּה לֹא יִתָּכֵן. אֲנַחְנוּ עַם נִבְדָּל, עַם נִבְחָר.

מֶלֶךְ לֹא יָכוֹל לְהִסְתּוֹבֵב בַּשּׁוּק כְּמוֹ פִּרְחַח שֶׁגַּדֵּל בָּרְחוֹב. הַמְּלָכִים הֵם מְעוּט בְּמִסְפָּרָם וּבְאֵיכוּתָם. הֵם מְעַטִּים אֲבָל מְיֻחָסִים וּמְיֻחָדִים. הֵם חַיָּבִים לִהְיוֹת מֻבְדָּלִים מִשְּׁאָר הָעָם. כֻּלָּם מְכַבְּדִים אֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ וְיִרְאִים מִמֶּנּוּ, כִּי מַרְגִּישִׁים שֶׁהוּא מְרוֹמָם וְנַעֲלֶה מֵהֶם, אֲבָל כְּשֶׁהוּא יוֹרֵד אֲלֵיהֶם, מִתְלַבֵּשׁ וּמִתְנַהֵג כְּמוֹתָם, הֵם דּוֹחִים אוֹתוֹ מִקִּרְבָּם וּבָזִים לוֹ בְּלִבָּם. כָּךְ בְּדִיּוּק עִם

הַיְהוּדִי, כַּאֲשֶׁר הוּא מְבַקֵּשׁ לְהִתְעַלֵּם מִיְּחוּסוֹ וּלְהִטָּמַע בֵּין הַגּוֹיִם, הֵם יָקִיאוּ אוֹתוֹ הַחוּצָה מִקִּרְבָּם.

כַּאֲשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גָּרוּ בְּגֹשֶׁן הֵם הִתְרַבּוּ בְּצוּרָה לֹא טִבְעִית וְהָפְכוּ מִ-70 נֶפֶשׁ לְמִלְיוֹנִים. וְכֵיוָן שֶׁאֵין הַבְּרָכָה חַלָּה אֶלָּא עַל דָּבָר הַסָּמוּי מִן הָעַיִן, הֵם בֵּרְכוּ בְּכַמּוּת וּבְאֵיכוּת, הָיוּ חֲזָקִים וַחֲכָמִים וְלֹא חָסֵר לָהֶם דָּבָר. רַק כַּאֲשֶׁר קָמוּ לְהִתְעָרְבֵב עִם הַמִּצְרִים מָצְאוּ עַצְמָם מְשֻׁעְבָּדִים.

אַךְ לְעֵמַת שְׁאָר הַשְּׁבָטִים, שֵׁבֶט לֵוִי נִשְׁאַר בְּגֹשֶׁן לִלְמֹד תּוֹרָה וְאָכֵן הוּא הַיָּחִיד שֶׁלֹּא שֵׁעַבֵּד כְּמוֹ אֶחָיו. הֵם כֵּן זָכוּ לְכָבוֹד, כִּי עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם וְהַנְהָגָתָם הֵם כֵּן זוּהוּ כְּעַמּוֹ שֶׁל יוֹסֵף. עֲבֻדָּה כִּי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן נִכְנְסוּ וְיָצְאוּ בְּאֹפֶן חָפְשִׁי מֵאַרְמוֹנוֹ שֶׁל פַּרְעֹה מִבְּלִי שֶׁיְּטָרְדוּ. שֵׁבֶט לֵוִי נֶחְשָׁב בְּעֵינֵי הַמִּצְרִים כְּעַם נִפְרָד מִשְׁאָר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל!

סִפּוּר זֶה מְלַמֵּד אוֹתָנוּ עַד כַּמָּה מוּטָל עַל הָאָדָם לְתַפֵּס בְּמוֹרֶשֶׁת אֲבוֹתָיו שֶׁהֵן זְהוּתוֹ וּמַהוּתוֹ הָאֲמִתִּית, וְהַשִּׁנּוּי הוּא זֶה שֶׁמֵּבִיא עָלֵינוּ אֶת הָאִיּוּם הַקִּיּוּמִי. כַּמָּה אָנוּ מַפְסִידִים כְּשֶׁאָנוּ מִתְבַּיְּשִׁים בְּמַה שֶּׁאָנוּ, וְרוֹצִים לִהְיוֹת מִישֶׁהוּ אַחֵר.

פַּעַם עָלָה מַשְׂכִּיל אֶחָד לְרַכֶּבֶת בִּשְׁוַיִץ וְרָאָה מוּלוֹ רַב יְהוּדִי מְכֻבָּד. הֶחְלִיט אוֹתוֹ מַשְׂכִּיל לְהִתְנַצֵּחַ אִתּוֹ וּפָנָה אֵלָיו בְּחִיּוּךְ מְלַגְלֵג:

- ״כְּבוֹד הָרַב, הָרֵי כָּתוּב בַּתּוֹרָה ׳אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת׳, כְּלוֹמַר צָרִיךְ לָלֶכֶת אַחֲרֵי הַחֶלְטַת הָרוֹב. וְאִם כֵּן הַיּוֹם אֲנַחְנוּ הָרוֹב וְאִלּוּ אַתֶּם הַמִּעוּט, מִדִּין תּוֹרָה עֲלֵיכֶם לְהִצְטָרֵף אֵלֵינוּ״.

חִיֵּךְ אֵלָיו הָרַב וְהִצְבִּיעַ מֵהַחַלּוֹן עַל הַמּוֹנֵי הַפָּרוֹת שֶׁהִשְׁתַּקְפוּ בַּחַלּוֹן וְאָכְלוּ מִכָּרֵי הַדֶּשֶׁא הַיְרוּקִים שֶׁל הָאֵזוֹר:

- ״אִם אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת, הֲרֵי תּוֹרָה אַתָּה כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵהַפָּרוֹת הַלָּלוּ מֵאֲשֶׁר כִּמּוֹתִי וּכְמוֹתְךָ. מַדּוּעַ אִם כֵּן לֹא נֵרֵד כֻּלָּנוּ אֶל כָּר הַדֶּשֶׁא, נְהַלֵּךְ עַל אַרְבַּע וְנֹאכַל עֵשֶׂב? אַחֲרֵי הַכֹּל, אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת״.
- ״וְכִי מַשְׁוֶה אַתָּה בְּנֵי אָדָם לַפָּרוֹת? אֱלֹה חָיוֹת חֲסֵרוֹת דַּעַת, הֵן לֹא מִצְטָרְפוֹת לְשׁוּם רוֹב, אֵין לָהֶם חֲשִׁיבוּת בִּכְלָל״.
- ״יִשְׁמְעוּ אָזְנֶיךָ מָה שְּׂפָתֶיךָ מְדַבֵּר. אִם יָבוֹאוּ הֲמוֹנִים חֲסֵרֵי דַּעַת וְיַבְקְשׁוּ לְהִתְחַשֵּׁב בָּהֶם, יֵשׁ לוֹמַר לָהֶם בְּנִימוּס כִּי אֵין הֵם מִצְטָרְפִים לְשׁוּם רוֹב, בְּדִיּוּק כְּמוֹ הַפָּרוֹת הָאֵלֶּה עַל הַדֶּשֶׁא, אֵין דַּעַת - אֵין רוֹב״!

אוֹתָם מַשְׁכִּילִים שָׁפְכוּ אֶת הַתִּינוֹק עִם הַמַּיִם, זָרְקוּ אֶת הַכֹּל. הֵיכָן חָכְמַת הַתּוֹרָה שֶׁהוֹבִילָה אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּמֶשֶׁךְ אַלְפֵי שָׁנִים? מָה יוֹצֵא לָנוּ מִלְּהִדַּמּוֹת לַגּוֹיִם? אָדָם צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁיִּהְיֶה בֶּן אָדָם.

אִם פַּעַם לָמְדוּ אֲנָשִׁים תּוֹרָה וְקִוּוּ הוֹרֵיהֶם שֶׁמִּילְּדֵיהֶם יֵצְאוּ רַבָּנִים גְּדוֹלִים וּמוֹרֵי הוֹרָאָה וְרָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת, הַיּוֹם כָּל אָדָם צָרִיךְ לִקְבֹּעַ עִתִּים לַתּוֹרָה וְלִלְמֹד כַּמָּה שָׁעוֹת בַּיּוֹם רַק כְּדֵי לְהִשָּׁאֵר בֶּן אָדָם.

יְהוּדִי צָרִיךְ לִלְמֹד לִהְיוֹת אָדָם, לִלְמֹד מוּסָר, לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. אַחֲרֵי כֵּן יוּכַל לִלְמֹד מִקְצוֹעַ לְחַיָּיו, אֲפִילּוּ רוֹפֵא וּמִשְׁפָּטָן, אֲבָל קוֹדֶם כָּל אָדָם.

יֵשׁ לִי חָבֵר שֶׁהִסְתַּבֵּךְ עִם אֲנָשִׁים מְפֻקְפָּקִים שֶׁנִּצְלוּ אֶת תְּמִימוּתוֹ וְהֶעֱלִילוּ עָלָיו עֲלִילָה. אוֹתוֹ בָּחוּר מִסְכֵּן יָכוֹל הָיָה לְמָצוֹא אֶת עַצְמוֹ אַף יוֹשֵׁב בַּכֶּלֶא עַל דָּבָר שֶׁלֹּא עָשָׂה. בְּמֶשֶׁךְ 7 שָׁנִים הוּא הֶחְלִיף כַּמָּה וְכַמָּה עוֹרְכֵי דִּין. כֻּלָּם עוֹרְכֵי דִּין

מֵהַשּׁוּרָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁרוֹאִים אוֹתָם בַּחֲדָשׁוֹת מְיַצְּגִים עֲבָרְיָנִים כְּבֵדִים וּמְשַׁחְרְרִים אוֹתָם, וְהוּא הָיָה צָרִיךְ הַרְבֵּה כֶּסֶף שֶׁאֵין לוֹ כְּדֵי לְשַׁלֵּם לָהֶם. כָּךְ הוּא לָוָה וְשִׁלֵּם אֲבָל אַף אֶחָד מֵהֶם לֹא עָזַר לוֹ. כֻּלָּם הִתְיַחֲסוּ אֵלָיו בְּזִלְזוּל וְעָזְבוּ אוֹתוֹ לְאַחַר כַּמָּה דִּיּוּנִים בְּבֵית הַמִּשְׁפָּט. הַשּׁוֹפְטִים עַצְמָם הִתְעַצְּבְנוּ עָלָיו שֶׁכָּל עוֹרְכֵי הַדִּין שֶׁלּוֹ מִתְפַּטְּרִים.

הוּא כְּבָר הָיָה עַל סַף יֵאוּשׁ, עַד שֶׁלְּבַסּוֹף הִגִּיעַ לְעוֹרֵךְ דִּין צָעִיר חוֹבֵשׁ כִּפָּה שֶׁהִתְיַחֵס אֵלָיו בְּכָבוֹד, וּלְאַחַר שְׁנֵי דִּיּוּנִים בִּלְבַד גַּם הָפַךְ הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ וְהוֹצִיא אוֹתוֹ זַכַּאי לַחֲלוּטִין! וְאוֹתוֹ עוֹרֵךְ דִּין לֹא בִּקֵּשׁ בֵּין מֵאוֹת לְאַלְפֵי שְׁקָלִים עַל כָּל פְּגִישַׁת יְעוּץ בָּהּ הוּא לֹא חִדֵּשׁ לְלָקוֹחוֹ דָּבָר, אֶלָּא בִּקֵּשׁ לַעְזוֹר בֶּאֱמֶת וְעָלָה הַדָּבָר בְּיָדוֹ.

וְכִי אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת עוֹרֵךְ דִּין יֵרֵא שָׁמַיִם? רוֹפֵא יֵרֵא שָׁמַיִם? וְכִי הָרַמְבַּ"ם לֹא הָיָה מִגְּדוֹלֵי הָרוֹפְאִים? אֲבָל הוּא לָמַד תּוֹרָה תְּחִלָּה וְרַק אַחַר כָּךְ הוֹסִיף לָהּ אֶת שְׁאָר הַחָכְמוֹת שֶׁרָכַשׁ, כְּשֶׁהוּא לֹא מָשׁ מִן הַתּוֹרָה בְּמַקְבִּיל לְאֹרֶךְ כָּל הַדֶּרֶךְ, שֶׁכֵּן הִיא הָיְתָה הַמָּקוֹר הָאֲמִתִּי לְחָכְמָתוֹ וְהַצְלָחָתוֹ.

הָרַמְבַּ"ם הִתְחַבֵּר לַשַּׁרְשֶׁרֶת הַנִּמְשֶׁכֶת אַלְפֵי שָׁנִים מֵאָז שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וְעַד שֶׁזָּכָה שֶׁתַּגִּיעַ גַּם אֵלָיו. וְכָךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת גַּם אִתָּנוּ. עַד כַּמָּה בֶּאֱמֶת אֲנַחְנוּ מִתְחַבְּרִים אֶל הֶעָבָר שֶׁלָּנוּ, וְכַמָּה אָנוּ מְנַסִּים לִבְרֹחַ מִמֶּנּוּ וּלְהִתְכַּחֵשׁ אֵלָיו?

כְּשֶׁקָּמָה הַמְּדִינָה, רָאשֵׁי הַמְּדִינָה שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת בְּכָל זֹאת הִכְרִיחוּ אֶת כָּל הָעוֹלִים לְשַׁנּוֹת אֶת שְׁמוֹת הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלָּהֶם וּפְעָמִים אֶת הַשֵּׁמוֹת הַפְּרָטִיִּים עַל מְנָת שֶׁיִּשְׁמְעוּ עִבְרִיִּים יוֹתֵר. וְאִלּוּ הַיּוֹם יְהוּדִים קוֹרְאִים לְיַלְדֵיהֶם

בְּשֶׁמוֹת גּוֹיִם מֻבְהָקִים, שׁוֹן וְדוֹנִי וְרוֹי, שֶׁלֹּא נִדַּבֵּר עַל בְּגָדִים וְתַסְרוֹקוֹת, הַמַּזְכִּירִים לְהַפְלִיא אֶת אֱלֶה שֶׁל שַׁחְקָנֵי כַּדּוּרֶגֶל סְפָרְדִים עִם רָמַת מִשְׁכָּל שֶׁל תֵּכִי, אוֹ כּוֹכָב תִּקְשֹׁרֶת שֶׁמַּצְלִיחַ פַּעַם בְּשָׁבוּעַ לִשְׁרֹךְ אֶת נְעָלָיו לְבַדּוֹ.

פִּתְאוֹם רוֹאִים יְהוּדִים בְּנֵי 40 וּ-50 נִכְנָסִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת עִם גִּ׳ינְסִים קְרוּעִים וְתִסְפֹּרֶת קָרֵחַת לְמַעַט כַּרְבֹּלֶת בָּאֶמְצַע, וְעוֹד נוֹעָצִים בִּי עֵינַיִם עַל הַזָּקָן, הַכּוֹבַע וְהַחֲלִיפָה הַמּוּזָרָה שֶׁאֲנִי לוֹבֵשׁ.

כַּאֲשֶׁר אָנוּ שׁוֹכְחִים מִי אֲנַחְנוּ, קָם מֶלֶךְ חָדָשׁ שֶׁלֹּא יָדַע אֶת יוֹסֵף, שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ מָה הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּנוּ לָאֻמָּנִים גְּדוֹלִים כְּמוֹ יוֹסֵף, שֶׁאֲנַחְנוּ בְּכָלָל מֵאוֹתוֹ עָם! הָרֵי אָנוּ מִסְתַּפְּרִים כְּמוֹ הַגּוֹי, לוֹבְשִׁים אֶת הַחֲלָצוֹת הַמְכֹעָרוֹת שֶׁלּוֹ עֲלֵיהֶם אָנוּ מְשַׁלְמִים מֵאוֹת שְׁקָלִים, שׁוֹמְעִים אֶת הַמּוּזִיקָה שֶׁלּוֹ וְאוֹכְלִים אֶת הָאֹכֶל שֶׁלּוֹ, וְאַחֲרֵי זֶה אָנוּ בָּאִים בִּטְעָנוֹת שֶׁהוּא לֹא מַכִּיר בַּזְּכוּת שֶׁלָּנוּ עַל הָאָרֶץ כִּבְנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. מָה הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּנוּ אֲלֵיהֶם?

פַּעַם דִּגְלוּ בָּעֲבוֹדָה עִבְרִית, שָׂפָה עִבְרִית, שֵׁמוֹת עִבְרִיִּים. הַיּוֹם הָעֲבוֹדָה הִיא סִינִית, הַשָּׂפָה הִיא אַנְגְּלִית עִלֶּגֶת וְהַשֵּׁמוֹת שֶׁל כּוֹכְבֵי כַּדּוּרֶגֶל מֵאֵירוֹפָּה. אִם נִתְנַהֵג כִּיהוּדִים יְכַבְּדוּ אוֹתָנוּ כִּיהוּדִים, אִם נִתְנַהֵג כַּגּוֹיִם לֹא יְכַבְּדוּ אוֹתָנוּ אֲפִילּוּ בְּתוֹר גּוֹיִם. אִם יְהוּדִי מַגִּיעַ לְמַצָּב שֶׁהַגּוֹי יַעֲרִיץ אֶת סַבָּא שֶׁלּוֹ אַךְ בּוֹ הוּא יִתְעַלֵּל כִּי הוּא לֹא רוֹאֶה אֶת הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם, הַיְהוּדִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ וּלְתַקֵּן דְּרָכָיו, וְאָז גַּם הַמֶּלֶךְ הֶחָדָשׁ יֵדַע אֶת יוֹסֵף וְיִתְנַהֵג בְּהֶתְאֵם, כִּי רַק יְהוּדִי שֶׁמְּכַבֵּד אֶת עַצְמוֹ, יָכוֹל לְדָרוֹשׁ זֹאת גַּם מֵאֲחֵרִים.

וארא

כְּשֶׁאָדָם מָכוּר לְתַאֲוֹותָיו וּמִתְמַסֵּר כֻּלּוֹ לִיצָרָיו, הוּא יַעֲשֶׂה הַכֹּל עַל מְנָת לְשַׂכְנֵעַ אֶת עַצְמוֹ וְאֶת סוֹבְבָיו מַדּוּעַ מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כֵּן בְּסֵדֶר. בְּמִסְגֶּרֶת זוֹ הוּא יָכוֹל לְהַגִּיעַ אַף לִ׳כְפִירָה מְדֻמָּה׳ בַּה׳ יִתְבָּרַךְ.

כָּל אָדָם בָּעַל הִגָּיוֹן יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא לָעוֹלָם, הַסֵּדֶר וְהַמִּבְנֶה שֶׁל הַבְּרִיאָה זוֹעֵק אֶת קִיּוּמוֹ שֶׁל בּוֹרְאוֹ, אֲבָל כְּדֵי לְהַשְׁקִיט אֶת מַצְפּוּנוֹ, יִטְעַן אוֹתוֹ אָדָם שֶׁהוּא מַאֲמִין בְּמַשֶּׁהוּ אַחֵר, הוּא יֶאֱחֹז בְּקַשׁ מַמָּשׁ, וְזֹאת אַךְ וְרַק כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עִם תַּאֲוֹותָיו.

אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מְוַתֵּר לְאַף אֶחָד וְלֹא מְוַתֵּר עַל אַף אֶחָד. כָּל אֶחָד מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ בִּזְמַן מְסֻיָּם וּבְמָקוֹם מְסֻיָּם בְּחַיָּיו מִסִּבּוֹת וְחֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא נִקְלַע לְאֵיזוֹ פִּנָּה, מָבוֹי סָתוּם, שָׁם הוּא כְּבָר מוֹרִיד אֶת הָרֹאשׁ וְנִסְתַּמּוֹת טַעֲנוֹתָיו, וְחַיָּב הוּא לְהַכְרִיז וּלְהוֹדוֹת "אֱצְבַּע אֱלֹקִים הִיא", וְשָׁם הוּא חַיָּב לִבְחֹר מָה לַעֲשׂוֹת בִּשְׁאָר חַיָּיו אַחֲרֵי הַהוֹדָאָה הַזּוֹ.

כָּךְ הָיָה גַּם בְּמִצְרַיִם כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ בָּא לְפַרְעֹה בִּשְׁלִיחוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. ה' יִתְבָּרַךְ מוֹרֶה לוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּשְׁנֵי מוֹפְתִים בָּאַרְמוֹן שֶׁל פַּרְעֹה, לְהַרְאוֹת לוֹ כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתוֹ: לְהַשְׁלִיךְ אֶת מַטֵּהוּ שֶׁיַּהֲפֹךְ לְנָחָשׁ, וְלִשְׁאֹב מַיִם מֵהַיְאוֹר וּלְהָפְכָם לְדָם. עַל יְדֵי שְׁנֵי מוֹפְתִים אֵלּוּ יַרְאֶה לָהֶם כִּי הוּא נִשְׁלַח עַל יְדֵי ה' שֶׁנִּמְצָא מֵעַל לְחֻקֵּי הַטֶּבַע וְהַבְּרִיאָה.

כְּשֶׁמֹּשֶׁה עָשָׂה אֶת הַמּוֹפֵת הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַשְׁלָכַת מַטֵּה אַהֲרֹן וַהֲפִיכָתוֹ לְנָחָשׁ לִפְנֵי פַּרְעֹה וּמְכַשְּׁפָיו, אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ שֶׁהֵם לָעֲגוּ לוֹ: "תֶּבֶן אַתָּה מַכְנִיס לַעֲפָרִים"? אַתָּה בָּא לִסְחֹר עִמָּנוּ בְּקֶצֶת קֶשׁ כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ "בֵּית הַתֶּבֶן" הַגָּדוֹל בָּעוֹלָם? אֲנַחְנוּ אֶרֶץ הַמְכַשְּׁפִים, אַתָּה בָּא לַעֲשׂוֹת לְפָנֵינוּ קֶסֶם וַחֲצִי? מִיַּד קָרָא פַּרְעֹה גַּם לַיְלָדִים הַקְּטַנִּים שֶׁל בֵּית הַסֵּפֶר לְכִשּׁוּף, שֶׁיַּשְׁלִיכוּ מַטּוֹת לַקַּרְקַע שֶׁיֵּרָאוּ כְּנְחָשִׁים.

הַסִּפּוּרְנוּ כּוֹתֵב כִּי מְכַשְּׁפִים לֹא יְכוֹלִים לִיצֹר חַיִּים, וְרַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָכוֹל לִיצוֹר וּלְהָפִיחַ נְשָׁמָה וְרוּחַ בַּדּוֹמֵם. כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִשְׁלִיךְ אֶת הַמַּטֶּה הוּא הָפַךְ לְנָחָשׁ אֲמִתִּי. לַמְכַשְּׁפִים אֵין יְכֹלֶת כָּזוֹ, הֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת אֲחִיזַת עֵינַיִם שֶׁהַמַּטּוֹת שֶׁלָּהֶם יֵרָאוּ כְּנְחָשִׁים, אַךְ אֵלֶּה לֹא יִהְיוּ יוֹתֵר מִפְּסִלֵי נָחָשׁ מֵעֵץ. הַמַּטֶּה שֶׁל אַהֲרֹן הָיָה לְנָחָשׁ אֲמִתִּי, הֵם רָאוּ שֶׁזֶּה

פֶּלֶא, אֲבָל הָיָה לָהֶם בְּמָה לְהֵאָחֵז, "הִנֵּה גַּם אֲנַחְנוּ עָשִׁינוּ נָחָשׁ. הַכִּשּׁוּף שֶׁלְּךָ יוֹתֵר גָּדוֹל מִשֶּׁלָּנוּ, אֲבָל זֶה עֲדַיִן כִּשּׁוּף".

כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָהֶם שֶׁזֶּה לֹא כִּשּׁוּף, הוּא תָּפַס אֶת הַנָּחָשׁ בִּזְנָבוֹ, וְזֶה חָזַר לִהְיוֹת מַטֶּה. עָשׂוּ כָּךְ גַּם הַמְכַשְּׁפִים, וְאָז מַטֵּה אַהֲרֹן אָכַל אֶת שָׁאַר הַמַּטּוֹת! רְאִיתֶם פַּעַם קֶרֶשׁ בּוֹלֵעַ קְרָשִׁים? אֲבָל גַּם זֶה לֹא זָעַזַע אוֹתָם, "לֹא תְּשַׁכְנֵעַ אוֹתָנוּ, עָשִׂינוּ גַּם אֲנַחְנוּ מַטֶּה לְנָחָשׁ וְנָחָשׁ לְמַטֶּה, לְךָ יֵשׁ קֶסֶם יוֹתֵר מְשֻׁכְלָל, אֲבָל זֶה כָּל מָה שֶׁזֶּה, קֶסֶם".

גַּם כַּאֲשֶׁר הָפַךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת הַמַּיִם בְּאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ לְדָם לֹא נִבְהֲלוּ פַּרְעֹה וּמְכַשְּׁפָיו. מִיַּד מִהֲרוּ הַמְכַשְּׁפִים וְהָפְכוּ אֶת הַמַּיִם בְּכֹלֵיהֶם לְדָם, וְטָעֲנוּ אֵין כָּאן יוֹתֵר מִכִּשּׁוּף מְיֻחָד, וְדָחוּ אוֹתוֹ. הוּא יָצָא מִן הָאַרְמוֹן וְגִלָּה כִּי פַּרְעֹה הֶחְמִיר אֶת גְּזֵרוֹתָיו עַל עַם יִשְׂרָאֵל. וְאָז מֹשֶׁה רַבֵּנוּ תָּהָה, מַדּוּעַ הִתְבַּקֵּשׁ לָתֵת שְׁנֵי סְמָנִים שֶׁהַמְכַשְּׁפִים יוּכְלוּ לְחַקּוֹת? אֲבָל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיוּ תָּכְנִיּוֹת אֲחֵרוֹת.

לְאַחַר שֶׁהִתְחַזְּקוּ הַמְכַשְּׁפִים בֶּאֱמוּנָתָם בְּכֹחַ הַכִּשּׁוּף שֶׁלָּהֶם וְכִי לֹא הָיָה כָּאן כָּל נֵס, כָּעֵת הִתְבַּקֵּשׁ מֹשֶׁה לִפְתֹּחַ בְּסִדְרַת מַכּוֹת שֶׁאוֹתָן לֹא יוּכְלוּ הַמְכַשְּׁפִים לְחַקּוֹת וְיִצְטָרְכוּ לְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת.

יָדוּעַ כִּי כִּשּׁוּף אֵינוֹ מַשְׁפִּיעַ עַל מַיִם חַיִּים הַמְחֻבָּרִים לַקַּרְקַע, אֶלָּא רַק עַל מַיִם שְׁאוּבִים. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מַכֶּה אֶת הַיְאוֹר שֶׁהוּא מְקוֹר מַיִם חַיִּים וְהוֹפֵךְ אוֹתוֹ לְדָם. אַךְ לֹא רָאִינוּ שֶׁהַמְכַשְּׁפִים הִזְדַּעְזְעוּ אוֹ צָעָקוּ: "אֶצְבַּע אֱלֹקִים הִיא". מַדּוּעַ? הֲרֵי הֵם לֹא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת כִּשּׁוּף שֶׁיִּדְמֶה לְנֵס זֶה, רַק אֲחִיזַת עֵינַיִם עַל מַיִם שְׁאוּבִים. אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהֵם לֹא רוֹצִים לְהוֹדוֹת

בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיְּחַיֵּב אוֹתָם לְקַיֵּם 7 מִצְווֹת בְּנֵי נֹחַ וְלִפְרֹשׁ מִכָּל הָעֲבֵרוֹת וְהַתַּאֲווֹת שֶׁלָּהֶם, אָז הֵם יַמְצִיאוּ לְעַצְמָם תֵּרוּצִים מֻפְרָכִים וְיֹאחֲזוּ בְּקַשׁ. "הַקַּשׁ" שֶׁלָּהֶם הָיָה "אֲנַחְנוּ הָפַכְנוּ מַיִם (שְׁאוּבִים) לְדָם, וְאַתָּה הָפַכְתָּ מַיִם לְדָם, זֶה לֹא נֵס, זֶה רַק כְּשׁוּף יוֹתֵר מֻרְכָּב".

הוֹרָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה לָתֵת לָהֶם מַכָּה נוֹסֶפֶת. הַפַּעַם יֵשׁ לְהַכּוֹת אֶת הַיְאוֹר וּמִמֶּנּוּ יֵצְאוּ צְפַרְדְּעִים אֶל הַיַּבָּשָׁה וְיִצְעֲרוּ אֶת יוֹשְׁבֵי מִצְרַיִם בְּמֶשֶׁךְ 7 יָמִים.

בַּתְּחִלָּה יָצְאָה צְפַרְדֵּעַ עֲנָקִית גְּדוֹלָה אַחַת, וּמִהֲרוּ הַמִּצְרִים לְהַכּוֹתָהּ וּבְכָל חֲבָטָה וַחֲבָטָה יָצְאוּ מִמֶּנָּה עוֹד וְעוֹד צְפַרְדְּעִים עַד אֲשֶׁר מָלְאָה הָאָרֶץ אוֹתָם. וַהֲרֵי אָמַרְנוּ שֶׁבְּכִשּׁוּף לֹא נִתֵּן לִיצוֹר חַיִּים וְלֹא נִתֵּן לַעֲשׂוֹתוֹ עַל מַיִם חַיִּים, וְכָאן הָיָה נֵס כָּפוּל, שֶׁל יְצִירַת חַיִּים מִשֶּׁרֶץ שֶׁעָמַד עַל שְׁפַת מְקוֹר מַיִם חַיִּים, הַאֵין זֹאת אֶצְבַּע אֱלֹקִים?

כֵּיוָן שֶׁאֵין בִּיכָלְתָּם לִיצוֹר חַיִּים וּלְכַשֵּׁף בְּמָקוֹר מַיִם חַיִּים, יָצְאוּ אֶל הַשָּׂדוֹת וּבְקִסְמֵיהֶם הֵבִיאוּ צְפַרְדְּעִים מִמְּקוֹמוֹת אֲחֵרִים לְמַלֵּא אֶת מִצְרַיִם בַּצְּפַרְדְּעִים כְּמוֹ מֹשֶׁה, לוֹמַר לוֹ שֶׁגַּם הֵם יְכוֹלִים וְזֶה הַכֹּל כְּשׁוּף.

כְּדֵי לְהַצְלִיחַ בִּמְשִׁימָתָם זוֹ, וּלְהָבִיא הֲמוֹנֵי צְפַרְדְּעִים בְּרֶגַע אֶחָד, הִשְׁתַּמְּשׁוּ הַמִּצְרִים בְּשֵׁדִים. הָיָה בְּכֹחָם לְזַנֵּק מִקְצֵה הָעוֹלָם לְקָצֵהוּ וַחֲזָרָה בִּשְׁנִיָּה אַחַת. וְכָךְ כַּאֲשֶׁר הַמִּצְרִים רָצוּ לַעֲשׂוֹת אֲחִיזַת עֵינַיִם שֶׁל יְצִירַת יֵשׁ מֵאַיִן, הֵם הָיוּ שׁוֹלְחִים אֶת הַשֵּׁד לְהָבִיא דָּבָר מִמָּקוֹם אַחֵר בְּמְהִירוּת כָּזוֹ, שֶׁאָדָם הַמַּבִּיט מֵהַצַּד הָיָה מַאֲמִין כִּי הַחֵפֶץ שֶׁהוֹפִיעַ מִשּׁוּם מָקוֹם נִבְרָא כָּעֵת עַל יְדֵי הַכִּשּׁוּף. כָּךְ הָיָה לַמִּצְרִים "קַשׁ" לְהֶאָחֵז בּוֹ.

אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיָּדַע כָּל זֹאת, בָּנָה מַהֲלַךְ בִּשְׁלַבִּים שֶׁבְּכָל מַכָּה הֵם יִדָּחֲקוּ לַפְּנָה עַד שֶׁיִּגָּמְרוּ הַתֵּרוּצִים, וְכָךְ קָרָה בַּמַּכָּה הַשְּׁלִישִׁית, מַכַּת כִּנִּים. בְּמַכָּה זוֹ גַּם הַמְּצָרִים הוֹדוּ "אֶצְבַּע אֱלֹקִים הִיא". וּמָה נִּשְׁתַּנָּה בַּפַּעַם הַזּוֹ?

לְאַחַר שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֵס עַל מַיִם חַיִּים וְיִצִירַת חַיִּים שֶׁלֹּא נִתֵּן לִיצֹר בְּכִשּׁוּף, הַפַּעַם בִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנַטְרֵל גַּם אֶת הַשִּׁמּוּשׁ בַּשֵּׁדִים וּבִיכֹלֶת לְכַשֵּׁף כִּשּׁוּף כָּל שֶׁהוּא.

כְּשֵׁם שֶׁכִּשּׁוּף אֵינוֹ עוֹבֵד עַל מְקוֹר מַיִם חַיִּים, כָּךְ כִּשּׁוּף אֵינוֹ עוֹבֵד כַּאֲשֶׁר הַמְּכַשֵּׁף בָּאֲוִיר וּמְנֻתָּק מִן הַקַּרְקַע. לָכֵן מַכַּת כִּנִּים הָיְתָה מֻרְכֶּבֶת מִכִּנִּים שֶׁהִגִּיעוּ אֶל אֶרֶץ מִצְרַיִם, וּמֵעָפָר מִצְרַיִם, שֶׁכֵּן כָּל גַּרְגְּרֵי הַחוֹל שֶׁל מִצְרַיִם הָפְכוּ גַּם הֵם לְכִנִּים, וְנִמְצָא שֶׁהַמְכַשְּׁפִים הָלְכוּ עַל כִּנִּים וְהָיוּ בָּאֲוִיר וְלֹא עַל הַקַּרְקַע, וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת שׁוּם כִּשּׁוּף בְּעַצְמָם.

הַמְּכַשְּׁפִים חָשְׁבוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשֵׁדִים, שֶׁאֵלֶּה יָבִיאוּ לָהֶם כִּנִּים מִמָּקוֹם אַחֵר וְיֵרָאֶה כְּאִלּוּ גַּם הֵם יוֹצְרִים כִּנִּים. אֲבָל יָדוּעַ כִּי שֵׁדִים לֹא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט עַל בְּרִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת מִשְּׁעוֹרָה, וְלָכֵן לֹא הָיָה בִּיכָלְתָּם לְהָבִיא כִּנִּים גַּם כֵּן, וְהִתְבַּיְשׁוּ כָּל הַמְּכַשְּׁפִים שֶׁנִּתְפְּסוּ בְּקַלְקֻלָתָם וְלֹא יָכְלוּ לִיצוֹר אֲפִילוּ אַשְׁלָיָה שֶׁל מַשֶּׁהוּ דּוֹמֶה, אֲפִילוּ לֹא קַשׁ לְהֶאָחֵז בּוֹ. וְכָךְ צָעֲקוּ כֻּלָּם: "אֶצְבַּע אֱלֹקִים הִיא".

אִם כֵּן, מַדּוּעַ פַּרְעֹה לֹא צוֹעֵק "אֶצְבַּע אֱלֹקִים הִיא"? גַּם לוֹ נִגְמְרוּ הַתֵּרוּצִים. אֵין כָּאן כִּשּׁוּף, אֵין שֵׁדִים, זֶה נֵס! ה' נָתַן לוֹ לִבְחֹר בְּחֵירָה חוֹפְשִׁית אֲמִתִּית. מָה שֶׁכָּתוּב "הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ", אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁלֹּא נָתַן לוֹ לִבְחֹר, אֶלָּא בְּדִיּוּק הָפוּךְ. כֵּיצַד?

ה׳ יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם בְּהֶסְתֵּר פָּנִים, כִּי אִם הוּא יַרְאֶה לָנוּ אֶת כְּבוֹדוֹ, מִי לֹא יַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה? אֲבָל זֶה יִהְיֶה מִפַּחַד, מִיִּרְאָה. כְּשֶׁהוּא מִתְנַהֵג בְּהַסְתָּרָה, אָז יֵשׁ לִי ״כִּבְיָכוֹל״ בְּחִירָה לְהַאֲמִין אִם הוּא קַיָּם אוֹ לֹא קַיָּם, וּכְדֵי ״לְהֶאָחֵז בְּקֶשֶׁ״ זֶה מַסְפִּיק, זוֹ הַמִּלְחָמָה הַפְּרָטִית שֶׁלָּנוּ.

כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִפְלִיא מַכּוֹתָיו בְּפַרְעֹה, הָיָה זֶה בְּגִלּוּי פָּנִים. הָיוּ אֵלֶּה נִסִּים מֵעַל הַטֶּבַע וּשְׁלִיטָה מֻחְלֶטֶת בַּבְּרִיאָה, פַּרְעֹה ״רָאָה״ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא לֹא יָכוֹל הָיָה לְהִתְכַּחֵשׁ לְקִיּוּמוֹ, אִם הַטְּפָּשִׁים שֶׁבְּעַמּוֹ אָמְרוּ ״אֱצְבַּע אֱלֹקִים הִיא״, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה מְכַשֵּׁף חָכָם וְגָדוֹל כְּפַרְעֹה. אִם ה׳ יִתְבָּרַךְ לֹא הָיָה מַכְבִּיד אֶת לִבּוֹ, וַדַּאי שֶׁהָיָה מְשַׁחְרֵר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִיִּרְאָה, לֹא הָיְתָה לוֹ בְּכָלָל בְּחִירָה חוֹפְשִׁית. וְלָכֵן נֶאֱמַר שֶׁה׳ יִתְבָּרַךְ הוֹדִיעַ לְמֹשֶׁה: ״הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ״, כְּלוֹמַר חִזֵּק אֶת כְּבוֹדוֹ וּבִטְחוֹנוֹ הָעַצְמִי, כִּי אָדָם בָּעַל כָּבוֹד לֹא מְמַהֵר לְהִכָּנַע מִתּוֹךְ יִרְאָה.

ה׳ לֹא רָצָה שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְשֻׁחְרְרוּ מִתּוֹךְ פַּחַד מֵעֹנֶשׁ, הוּא רָצָה שֶׁפַּרְעֹה יָבִין וְיוֹדֶה שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים, וְיִשַׁחְרֵר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִתּוֹךְ הֲבָנָה כִּי אֱלֹקִים שׁוֹלֵט בַּכֹּל וְיַכִּיר בִּגְדֻלַּת ה׳. עַל יְדֵי חִזּוּק לִבּוֹ, הוּא יָכוֹל הָיָה לְהַחְלִיט אִם לְהַאֲמִין אוֹ לֹא לְהַאֲמִין, וְהוּא שָׂגָה וְהֶחְלִיט לֹא לְהַאֲמִין.

מִסְפּוּר זֶה יֵשׁ לֶקַח גָּדוֹל עֲבוּר הַדּוֹר שֶׁלָּנוּ. יֵשׁ כָּאן יְסוֹד גָּדוֹל שֶׁעָלֵינוּ לִלְמֹד. יֵצֶר הָרַע פּוֹעֵל עָלֵינוּ, וּמַקִּיף אוֹתָנוּ בִּבְעָיוֹת וְתַאֲוֹוֹת, עַד שֶׁהוּא שׁוֹלֵט עָלֵינוּ. אָז גַּם אִם ה׳ עוֹשֶׂה לָנוּ נִסִּים, וּמְשַׁנֶּה אֶת חֻקֵּי הַטֶּבַע עֲבוּרֵנוּ, אֲנַחְנוּ עֲדַיִן ״נֶאֱחָזִים בְּקֶשׁ״, כְּדֵי שֶׁהָאֱמֶת לֹא תְּחַיֵּב אוֹתָנוּ לְהִשְׁתַּנּוֹת. אֲנַחְנוּ לֹא רוֹצִים לְהִשְׁתַּנּוֹת. עֲבָדָה, לַמְרוֹת שֶׁכָּל הָעָם הַמְצָרִי אָמַר ״אֱצְבַּע

אֱלֹקִים הִיא״ כְּבָר בַּמַּכָּה הַשְּׁלִישִׁית, כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הִגִּיעַ לַמַּכָּה הַתְּשִׁיעִית, עֲדַיִן 80 אָחוּז מִתּוֹכָם לֹא חָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה וּמָצְאוּ אֶת מוֹתָם ! מִי שֶׁבָּחַר לְהִשָּׁאֵר בַּחֹשֶׁךְ נִשְׁאַר בַּחֹשֶׁךְ לְעוֹלָם.

ה׳ אוֹהֵב אוֹתָנוּ וּמְרַחֵם עָלֵינוּ, הוּא לֹא רוֹצֶה שֶׁנִּשָּׁאֵר בַּחֹשֶׁךְ. הוּא נוֹתֵן לָנוּ מַכּוֹת הַקְּשׁוּרוֹת לְמַעֲשֵׂינוּ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, כְּדֵי שֶׁמִּתּוֹךְ הַמַּכָּה נִלְמַד עַל מָה הִיא נִתְּנָה.

מַדּוּעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכָּה אֶת פַּרְעֹה דַּוְקָא דֶּרֶךְ מֹשֶׁה? לֹא מָצָא מִישֶׁהוּ אַחֵר מִלְּבַד הַיֶּלֶד שֶׁפַּרְעֹה עַצְמוֹ גִּדֵּל אוֹתוֹ וְטִפֵּל בּוֹ וּפִנֵּק אוֹתוֹ? מַדּוּעַ לֹא יָבוֹא אַהֲרֹן וְיַכֶּה? הֵיכָן הַכָּרַת הַטּוֹב שֶׁל מֹשֶׁה, חֲרֵי פַּרְעֹה גִּדֵּל אוֹתוֹ? אֶלָּא הָיָה זֶה בִּמְכֻוָּן מֵה׳ יִתְבָּרַךְ. אִלּוּ פַּרְעֹה הָיָה מְקַבֵּל מַכּוֹת מֵה׳ דֶּרֶךְ אַהֲרֹן לְדֶגְמָא, הוּא הָיָה חוֹשֵׁב שֶׁזֶּה לֹא מַגִּיעַ לוֹ, אַךְ הִגִּיעַ מִישֶׁהוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלֹקִים יוֹתֵר חָזָק מֵהָעֲבוֹדָה זָרָה שְׁלוֹ, קוֹרֶה... אֲבָל כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה הָיָה זֶה שֶׁהִכָּה אוֹתוֹ, הָיְתָה כָּאן מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה.

פַּרְעֹה נִזְכָּר: כֵּיצַד הָפַךְ לְמֶלֶךְ מִלְכַּתְּחִלָּה עַל כָּל הָעוֹלָם? הָיָה זֶה שָׁנִים לִפְנֵי, כְּשֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק הִצִּיל אֶת אַרְצוֹ מִלְּגוֹעַ בָּרָעָב, וּבְחָכְמָתוֹ גַּם הֶעֱשִׁיר אֶת הַמְּדִינָה וְהִגְדִּיל אֶת גְּבוּלוֹתֶיהָ, כַּאֲשֶׁר כָּל מְדִינוֹת הָאֵזוֹר מָכְרוּ לְפַרְעֹה אֶת רְכוּשָׁם וְאֶת גּוּפָם עֲבוּר פַּת לֶחֶם. כָּךְ פַּרְעֹה נִהְיֶה לְמֶלֶךְ אַדִּיר שֶׁשָּׁלַט בְּכָל הָאֵזוֹר בְּיַד רָמָה.

אַךְ פַּרְעֹה כָּפַר בְּטוֹבָתוֹ שֶׁל יוֹסֵף וֵאלֹקָיו, כַּאֲשֶׁר שִׁעְבֵּד אֶת בְּנֵי עַמּוֹ דּוֹרוֹת אַחַר כָּךְ לְמַעַן הֶמְשֵׁךְ יְצִיבוּת שִׁלְטוֹנוֹ. הוּא כָּפַר בְּטוֹבָתוֹ שֶׁל מִי שֶׁגִּדֵּל אוֹתוֹ, וְלָכֵן הוּא יֵעָנֵשׁ עַל יְדֵי בֶּן עַמּוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהוּא יְגַדֵּל עַל בִּרְכָּיו וְזֶה יִכְפֹּר בְּטוֹבָתוֹ וְיַכֶּה אוֹתוֹ.

כְּדֵי שֶׁיִּרְאֶה וְיַרְגִּישׁ אֶת הַמִּדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה וְיִלְמַד מָה הָיוּ מַעֲשָׂיו הַנְּלוֹזִים שֶׁהֵבִיאוּ עָלָיו אֶת הַמַּכּוֹת הַלָּלוּ.

אִם נְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשֵׂינוּ, נִמְצָא כִּמְעַט תָּמִיד שֶׁכָּל מַכָּה שֶׁאֲנַחְנוּ מְקַבְּלִים הִיא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, בְּדִיּוּק כְּנֶגֶד מַשֶּׁהוּ לֹא טוֹב שֶׁעָשִׂינוּ. גַּם אִם הַמַּעֲשֶׂה הָיָה לִפְנֵי שָׁנָה, לִפְנֵי 5 וַאֲפִילוּ לִפְנֵי 10 שָׁנִים. לֹא תָּמִיד הַמַּכָּה סְמוּכָה לְמַעֲשֶׂה, אֲבָל הַכֹּל נִרְשָׁם. כֵּיצַד אִם כֵּן אֲנִי אֲחַבֵּר בֵּין מַכָּה שֶׁל הַיּוֹם לַעֲבֵרָה שֶׁלִּפְנֵי עָשׂוֹר? עַל יְדֵי שֶׁהַמַּכָּה הִיא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה לַעֲבֵרָה, וְלָכֵן אִם אֲפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשַׂי - אֶמְצָא.

אִם אָדָם מְסָרֵב לִלְמֹד וּלְהָבִין, הוּא יַחְטֹף עוֹד מַכָּה וְעוֹד אַחַת, וְאִם לֹא יַחְכִּים בַּסּוֹף יָבוֹא הַחֹשֶׁךְ וְהוּא כְּבָר לֹא יֵצֵא מִשָּׁם, חַס וְשָׁלוֹם. בּוֹאוּ נִלְמַד מִפַּרְעֹה וְנַעֲשֶׂה מָה שֶׁהוּא לֹא עָשָׂה: אִם תַּגִּיעַ מַכָּה, לֹא עָלֵינוּ, נְפַשְׁפֵּשׁ מִיָּד לְחַפֵּשׂ אֶת הַמִּדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה וְנֵדַע מָה לְתַקֵּן כְּדֵי שֶׁה' יַעֲבִיר אֶת הַצָּרָה מֵעָלֵינוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִהְיֶה בְּעֶזְרֵנוּ לְהוֹבִיל אוֹתָנוּ לְתַקֵּן אֶת שֶׁהִתְקַלְקֵל.

בא

כַּאֲשֶׁר אָנוּ קוֹרְאִים בַּתּוֹרָה עַל 10 הַמַּכּוֹת שֶׁהִכָּה ה׳ אֶת מִצְרַיִם, אָנוּ מַבְחִינִים כִּי יֵשׁ הֶבְדֵּל בֵּין 5 הַמַּכּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לָאַחֲרוֹנוֹת. אִם בַּ-5 הַמַּכּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת הָיְתָה לְפַרְעֹה בְּחִירָה חוֹפְשִׁית אִם לְשַׁחְרֵר אֶת יִשְׂרָאֵל אוֹ לֹא וְהוּא בָּחַר לְהַרְשִׁיעַ וְלֹא לְשַׁחְרְרָם, חֲרֵי שֶׁמּוּבָן גַּם מַדּוּעַ מַגִּיעָה לוֹ עוֹד מַכָּה לְאַחַר מִכֵּן. אֲבָל הֵחֵל מֵהַמַּכָּה הַשִּׁשִּׁית נִרְאָה כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא זֶה שֶׁמּוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה.

וְכָךְ אַחֲרֵי מַכַּת שְׁחִין נֶאֱמַר: ״וַיְחַזֵּק ה׳ אֶת לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה׳ אֶל מֹשֶׁה״. אַחֲרֵי מַכַּת אַרְבֶּה נֶאֱמַר: ״וַיְחַזֵּק ה׳ אֶת לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״.

וּלְאַחַר מַכַּת חֹשֶׁךְ נֶאֱמַר: "וַיְחַזֵּק ה' אֶת לֵב פַּרְעֹה וְלֹא אָבָה לְשַׁלְּחָם". וְאִם זֶה הָיָה אַחֲרֵי הַמַּכָּה, חֲרֵי שֶׁלִּפְנֵי הַמַּכּוֹת הָאֵלֶּה כְּבָר מוֹדִיעַ ה' לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא לֹא יִתֵּן לְפַרְעֹה לְהִכָּנַע, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה, כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְאֶת לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שִׁתִי אוֹתֹתַי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ". כְּלוֹמַר ה' מוֹדִיעַ לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁלַּמְרוֹת הַמַּכּוֹת פַּרְעֹה לֹא יִכָּנַע, שֶׁלֹּא יֵפְתָּע מַדּוּעַ פַּרְעֹה אֵינוֹ נִשְׁבָּר, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - הוּא זֶה שֶׁמַּכְבִּיד אֶת לִבּוֹ עַל מְנָת שֶׁיּוּכַל לְהַכּוֹת אוֹתוֹ שׁוּב וְשׁוּב כְּדֵי שֶׁכָּל הָעוֹלָם יִרְאֶה אֶת מַעֲשָׂיו וְאוֹתוֹתָיו!

אָמְנָם פַּרְעֹה הִרְשִׁיעַ וְלֹא שִׁחְרֵר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בַּ-5 הַמַּכּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, וְאַף עַל פִּי שֶׁהִבְטִיחַ לְשַׁחְרְרָם חָזַר בּוֹ וְהִקְשִׁיחַ אֶת לִבּוֹ בְּשֶׁל גַּאֲוָתוֹ הַסְּרוּחָה, חֲרֵי שֶׁהֵחֵל מֵהַמַּכָּה הַשִּׁשִּׁית גַּם אִם הוּא הָיָה רוֹצֶה "לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה" לֹא הָיוּ נוֹתְנִים לוֹ, מַדּוּעַ? הַמִּדְרָשׁ עוֹנֶה עַל שְׁאֵלָה זוֹ: "אִם לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ" - שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַתְרֶה בּוֹ בָּאָדָם פַּעַם רִאשׁוֹנָה שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית וְאִם אֵינוֹ חוֹזֵר בּוֹ, הוּא נוֹעֵל לִבּוֹ מִן הַתְּשׁוּבָה כְּדֵי לְפָרַע מִמֶּנּוּ מַה שֶּׁחָטָא.

אַף כָּךְ פַּרְעֹה הָרָשָׁע, כֵּיוָן שֶׁשִּׁגֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא 5 פְּעָמִים וְלֹא הִשְׁגִּיחַ עַל דְּבָרָיו, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "אַתָּה הִקְשֵׁיתָ עָרְפְּךָ וְהִכְבַּדְתָּ אֶת לִבְּךָ, חֲרִינִי מוֹסִיף לְךָ טֻמְאָה עַל טֻמְאָתֶךָ", הֲוֵי: "כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ". מַהוּ "הִכְבַּדְתִּי"? שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת לִבּוֹ כַּכָּבֵד הַזֶּה שֶׁהִיא מִתְבַּשֶּׁלֶת שְׁנִיָּה וְאַרְטָסִיס נִכְנָס בְּתוֹכָהּ, כָּךְ נַעֲשָׂה לִבּוֹ שֶׁל פַּרְעֹה כַּכָּבֵד הַזֶּה וְלֹא הָיָה מְקַבֵּל דְּבָרָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֲוֵי: "כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ".

צָרִיךְ לָדַעַת כִּי לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה הִיא זְכוּת, וְאִם אָדָם לֹא מְנַצֵּל אֶת הַדָּלֶת שֶׁה׳ פּוֹתֵחַ לוֹ אָז הִיא נִסְגֶּרֶת, וְאָז ה׳ פּוֹתֵחַ חַלּוֹן וְאִם גַּם שָׁם לֹא עוֹבְרִים הוּא נִסְגַּר, וְאָז ה׳ בְּרַחֲמָיו פּוֹתֵחַ לוֹ אֶשְׁנָב. אֲבָל אִם אוֹתוֹ אָדָם שׁוּב וְשׁוּב מַקְשֶׁה עוֹרְפּוֹ, גַּם הָאֶשְׁנָב נִסְגַּר וְאֵין יוֹתֵר מָה לִפְתֹּחַ לְפָנָיו, אֶלָּא לְאַחַר כַּמָּה וְכַמָּה מַכּוֹת.

אָדָם נוֹסֵעַ בִּמְהִירוּת מֻפְרֶזֶת. לְפֶתַע הוּא רוֹאֶה שֶׁלֶט אַזְהָרָה שֶׁלְּפָנָיו יֵשׁ תְּהוֹם. בִּמְקוֹם לְהָאֵט הוּא דּוֹרֵס אֶת הַשֶּׁלֶט וּמַגְבִּיר אֶת מְהִירוּתוֹ ! וְאָז הוּא רוֹאֶה שֶׁלֶט שֵׁנִי שֶׁמַּזְהִיר אוֹתוֹ שֶׁהוּא מִתְקָרֵב עוֹד יוֹתֵר לַתְּהוֹם, וְהוּא מַגְבִּיר אֶת מְהִירוּתוֹ וּמוֹעֵךְ גַּם אוֹתוֹ ! וְכָךְ גַּם הַשֶּׁלֶט הַשְּׁלִישִׁי הָרְבִיעִי וְהַחֲמִישִׁי... וְאָז הוּא מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ עָף לַתְּהוֹם. עַכְשָׁו הוּא בּוֹכֶה וּמִתְחָרֵט וּמְנַסֶּה לִנְסֹעַ אֲחוֹרַנִּית, אֲבָל בְּשֶׁל נְהִיגָתוֹ הַפּוֹשַׁעַת הָרֶכֶב לֹא יַעְצֹר עַד שֶׁיַּחְטֹף כַּמָּה וְכַמָּה מַכּוֹת וְיֵעָצֵר. מִי שֶׁלֹּא עוֹצֵר עִם מֹחַ, עוֹצֵר עִם כֹּחַ. מוּבָן.

כְּשֶׁהִגִּיעַ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לָרַאשׁוֹנָה לְאַרְמוֹן פַּרְעֹה בִּשְׁלִיחוּת ה׳, הָיָה זֶה בְּיוֹם הֻלַּדְתּוֹ. בִּפְנֵי כָּל הַמְּלָכִים וְהָאוֹרְחִים הַנִּכְבָּדִים הוֹפִיעוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְדָרְשׁוּ מִפַּרְעֹה שֶׁיְּשַׁחְרֵר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹמְרָם: ״כֹּה אָמַר ה׳ אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל: שַׁלַּח אֶת עַמִּי וְיָחֹגּוּ לִי בַּמִּדְבָּר״. בִּפְנֵי פַּרְעֹה לֹא הֵצְגוּ כָּל טְעָנוֹת אוֹ הָאֲשָׁמוֹת עַל שֶׁשִּׁעְבֵּד אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַכְזָרִיּוּת, אֶלָּא הִתְבַּקֵּשׁ בַּקָּשָׁה אַחַת לְשַׁחְרֵר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָחוּג לַה׳ בַּמִּדְבָּר. כְּלוֹמַר כָּל מָה שֶׁשִּׁעְבַּדְתָּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עַכְשָׁו הָיָה זֶה רְצוֹן ה׳ אֱלֹקֵינוּ וְלָכֵן אֵין שׁוּם טָעֲנָה נֶגְדֶּךָ. מָה שֶּׁאָנוּ רוֹצִים הוּא שֶׁתַּמְשִׁיךְ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן ה׳ וּלְשַׁחְרֵר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. תִּזְכֶּה לְמִצְווֹת ! אֲבָל פַּרְעֹה סָרַב בְּאוֹמְרוֹ: ״מִי ה׳ אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל? לֹא יָדַעְתִּי אֶת ה׳, וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלֵּחַ״ !

אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ כִּי פַּרְעֹה לֹא הִסְתַּפֵּק בִּדְבָרָיו אֵלֶּה, אֶלָּא אוֹתוֹ רָשָׁע וְחֶצְפָּן הֵבִיא לִפְנֵי כָּל הָאֲנָשִׁים אֶת הַסֵּפֶר בּוֹ כְּתוּבִים כָּל הָעֲבוֹדוֹת הַזָּרוֹת וְעָשָׂה עַצְמוֹ מְחַפֵּשׂ אֶת שֵׁם ה׳ בֵּינֵיהֶם, וְאָמַר כִּי הוּא לֹא מוֹצֵא אוֹתוֹ וְלָכֵן כֵּינָן שֶׁהוּא לֹא מַכִּיר בּוֹ וּבְקִיּוּמוֹ הוּא לֹא מִתְכַּוֵּן לְשַׁחְרָם; כַּאֲשֶׁר אָנוּ קוֹרְאִים עַל הִתְנַהֲגוּתוֹ הַנִּלוֹזָה, לֹא פֶּלֶא שֶׁה׳ הֶחְלִיט לְהַכּוֹת אוֹתוֹ וּלְלַמֵּד אוֹתוֹ לֶקַח שֶׁיַּכִּיר בְּדִיּוּק מִיהוּ ה׳ וְיָסוּר לְמָרוּתוֹ.

כָּךְ הִגִּיעָה מַכַּת דָּם, בָּהּ ה׳ הִכָּה אֶת הַיְאוֹר שֶׁהַמִּצְרִים עָבְדוּ בְּתוֹר אֱלֹהֵיהֶם, לְהַרְאוֹת לָהֶם מִי בְּדִיּוּק הַמֶּלֶךְ הָאֲמִתִּי שֶׁל הָעוֹלָם. לַמַּכָּה קָדְמוּ 3 שָׁבוּעוֹת שֶׁל הַתְרָאָה וּלְבַסּוֹף שָׁבוּעַ שָׁלֵם שֶׁל הַמַּכָּה עַצְמָהּ. כָּל הַמַּיִם בְּמִצְרַיִם הָפְכוּ לְדָם, כּוֹלֵל מַיִם שְׁאוּבִים בְּכַדִּים וּמַיִם בִּבְאֵרוֹת תַּת קַרְקָעִיִּים, לֹא הָיָה מֵהֵיכָן לִשְׁתּוֹת, וְהָיוּ צְרִיכִים לִקְנוֹת מַיִם מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹן רַב. ה׳ פָּגַע לָהֶם בַּגַּאֲוָה, בַּכָּבוֹד וּבַכִּיס, וְנָתַן לָהֶם הִזְדַּמְּנוּת לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה.

לֹא נִצְלוּ אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת? מַגִּיעָה עוֹד תַּחֲנָה: 3 שָׁבוּעוֹת הַתְרָאָה וּמַכָּה שְׁנִיָּה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת שָׁבוּעַ. וְכָךְ בַּמַּכָּה רְבִיעִית וַחֲמִישִׁית, נוֹתְנִים לָהֶם 3 שָׁבוּעוֹת הַתְרָאָה שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה וְיַחְסְכוּ אֶת הַמַּכָּה, וְאִם לֹא לוֹמְדִים רַק אָז מַגִּיעָה הַמַּכָּה, כְּלוֹמַר יֵשׁ לָהֶם הִזְדַּמְּנוּת לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה בֵּין הַמַּכּוֹת.

אָז גַּם אִם נֹאמַר שֶׁפַּרְעֹה וְעַמּוֹ הִרְשִׁיעוּ כָּל כָּךְ וְכֵיוָן שֶׁהֶחְצִיפוּ לְהַבְטִיחַ לְשַׁחְרֵר וְחָזְרוּ בָּהֶם 5 פְּעָמִים וְהֶחְלִיטוּ מִשָּׁמַיִם שֶׁלֹּא מַגִּיעָה לָהֶם הַזְּכוּת לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, מַדּוּעַ הֵם חוֹטְפִים 5 מַכּוֹת שׁוֹנוֹת לְאַחַר מִכֵּן, מַדּוּעַ לֹא מַכָּה מִתְמַשֶּׁכֶת אַחַת? חֲרֵי הָרֶוַח בֵּין הַמַּכּוֹת נִתַּן גַּם כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם אֶפְשָׁרוּת לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה בֵּין הַמַּכּוֹת, וְאִם כָּאן בַּמַּכָּה הַשִּׁשִּׁית לֹא נוֹתְנִים לְפַרְעֹה לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, אָז שֶׁיַּאֲרִיךְ לָהֶם ה׳ אֶת הַמַּכָּה הַזּוֹ עַד

שֶׁפַּרְעֹה וַעֲמוֹ יִשָּׁבְרוּ וְזֶהוּ, בִּשְׁבִיל מָה לְהַפְסִיק וּלְהַכּוֹת שׁוּב וְשׁוּב אִם אֵין לְפַרְעֹה אֶפְשָׁרוּת לְהִתְחָרֵט?

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח אֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לִדְרֹשׁ מִפַּרְעֹה שֶׁיְּשַׁחְרֵר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. אִם פַּרְעֹה הָיָה מַסְכִּים בְּאוֹתוֹ זְמַן, עַם יִשְׂרָאֵל הָיָה יוֹצֵא וְשֵׁם ה׳ הָיָה מִתְקַדֵּשׁ מִבְּלִי שֶׁיִּהְיֶה צֹרֶךְ לְהַכּוֹת אֶת הַמִּצְרִים. רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיְּמַלִּיכוּ אוֹתוֹ הַתַּחְתּוֹנִים בְּעוֹלָמֵנוּ, לֹא רַק הַיְּהוּדִים אֶלָּא כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם יַכִּירוּ בּוֹ וּבִגְדֻלָּתוֹ, שֶׁהוּא זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וְהוּא יָחִיד וְאֵין אַחֵר.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכָּה אֶת פַּרְעֹה 5 פְּעָמִים וּפַרְעֹה לֹא נִשְׁבַּר. הָיְתָה לוֹ גַּאֲוָה וְהוּא הֶעֱמִיד פָּנִים שֶׁהוּא אֵל בְּעַצְמוֹ, כְּפִי שֶׁנֶּאֱמַר בַּנָּבִיא שֶׁהָיָה פַּרְעֹה מִתְרַבְרֵב: ״לִי יְאוֹרִי וַאֲנִי עֲשִׂיתְנִי״, שֶׁהַיְאוֹר שֶׁלּוֹ וְהוּא בָּרָא אֶת עַצְמוֹ! לָכֵן הוּא לֹא מֵהַר לַחְזֹר וּלְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת בִּפְנֵי כָּל עַמּוֹ וְיוֹעֲצָיו. הוּא סָמַךְ עַל הַמְּכַשְּׁפִים וְעַל אוֹצְרוֹתָיו עַל מְנָת לְהִתְגַּבֵּר, אֲבָל לְאַחַר הַמַּכָּה הַחֲמִישִׁית הוּא הֵבִין כִּי לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן, וֶאֱלֹקִים לֹא יַעְצֹר עַד שֶׁפַּרְעֹה יִכָּנַע אוֹ יָמוּת בְּיִסּוּרִים, בְּחִירָה שֶׁלּוֹ! כַּאֲשֶׁר זוֹ הַבְּחִירָה, גַּם פַּרְעֹה מַעֲדִיף לְהִכָּנַע.

כָּתַב הָרַמְבַּ״ן: וְהִנֵּה פֵּרְשׁוּ בַּשְּׁאֵלָה אֲשֶׁר יְשָׁאֲלוּ הַכֹּל, אִם ה׳ הִקְשָׁה אֶת לִבּוֹ (שֶׁל פַּרְעֹה) מָה פִּשְׁעוֹ? וְהַטַּעַם כִּי הָיוּ חֲצִי הַמַּכּוֹת עָלָיו בְּפִשְׁעוֹ, כִּי לֹא נֶאֱמַר בָּהֶן רַק ״וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה״, ״וַיְכַבֵּד פַּרְעֹה אֶת לִבּוֹ״. הִנֵּה לֹא רָצָה לְשַׁלְּחָם לִכְבוֹד ה׳, אֲבָל כַּאֲשֶׁר גָּבְרוּ הַמַּכּוֹת עָלָיו וְנִלְאָה לִסְבֹּל אוֹתָם, רַךְ לִבּוֹ וְהָיָה נִמְלָךְ לְשַׁלְּחָם מִכֹּבֶד הַמַּכּוֹת, לֹא לַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאוֹ. וְאָז הִקְשָׁה ה׳ אֶת רוּחוֹ וְאִמֵּץ אֶת לִבּוֹ לְמַעַן סַפֵּר שְׁמוֹ, כְּעִנְיָן שֶׁכָּתוּב: ״וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי לְעֵינֵי גּוֹיִם רַבִּים״ וְגוֹ׳.

מַטָּרַת הַמַּכּוֹת הָיְתָה שֶׁכָּל הַגּוֹיִם יַכִּירוּ בִּגְדֻלָּתוֹ שֶׁל ה׳ וְיַחְזְרוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, זוֹ תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית. אֲבָל פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו לֹא רָצוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, הֵם רַק פָּחֲדוּ לְקַבֵּל מַכּוֹת. לָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא לָקַח לָהֶם אֶת הַבְּחִירָה הַחוֹפְשִׁית, הוּא לְמַעֲשֶׂה הֶחְזִיר לָהֶם אוֹתָהּ ! בַּמַּכּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת פַּרְעֹה הָיָה מַלֵּא גַּאֲוָה וּכְבוֹד וְלֹא פַּחַד מֵהַמַּכּוֹת. אִם בְּמַצָּב כָּזֶה הָיָה עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, חֲרֵי זוֹ תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית, כָּעֵת שֶׁהוּא מְפֻחָד וְגַאֲוָתוֹ צָנְחָה פְּלָאִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ״הִכְבִּיד אֶת לִבּוֹ״, מִלְּשׁוֹן ״כָּבוֹד״, כְּלוֹמַר חִזֵּק אֶת לִבּוֹ שֶׁיִּהְיֶה אַמִּיץ וְגַאֲוָתָן כְּבַתְּחִלָּה, כְּדֵי שֶׁמִּמְּצִיאוּת כָּזוֹ הוּא יַכִּיר בַּה׳ וּבִגְדֻלָּתוֹ וְכָךְ יִהְיֶה קִדּוּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם אֲמִתִּי וְהַמְלָכַת ה׳ עַל הָעוֹלָם.

בַּמַּכָּה הָעֲשִׂירִית בָּהּ הִכָּה ה׳ אֶת כָּל בְּכוֹרוֹת מִצְרַיִם, פַּרְעֹה יָצָא בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה לְחַפֵּשׂ אֶת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְלוֹמַר לָהֶם כִּי הֵם מְשֻׁחְרָרִים וִיכוֹלִים לָלֶכֶת. אֲבָל זוֹ לֹא הָיְתָה תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְעֲבָדָה שֶׁמִּיָּד כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחְזִיר לָהֶם אֶת הַכָּבוֹד וְהַגַּאֲוָה לְלִבָּם, מִיָּד הִתְחָרְטוּ וְיָצְאוּ לִרְדֹּף אַחַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וּלְהַחְזִיר אוֹתָם לְמִצְרַיִם ! 10 מַכּוֹת וְלֹא לָמְדוּ לֶקַח ! לֹא הָיְתָה שׁוּם תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית, שׁוּם חֲרָטָה, שׁוּם הִתְבּוֹנְנוּת, הֶרְבִּיצוּ לָהֶם וְכָאָב אָז הֵם שִׁחְרְרוּ, וּמִיָּד שָׁדְעַדְּ הַכְּאֵב חָזְרוּ לְסוּרָם !

ה׳ רָצָה שֶׁפַּרְעֹה יַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה מִתּוֹךְ הַכָּרָה וַהֲבָנָה כִּי ה׳ הוּא הַמֶּלֶךְ. הַבְּחִירָה הַחוֹפְשִׁית לֹא נִטְלָה מִמֶּנּוּ, לְהֵפֶךְ הִיא הֻחְזְרָה אֵלָיו, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה מְלֵאָה וְלִזְכּוֹת לָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא.

וְאִם כָּךְ רָצָה ה׳ לַעֲשׂוֹת עֲבוּר פַּרְעֹה לַמְרוֹת שֶׁהָיָה גּוֹי רָשָׁע, יֵשׁ כָּאן מוּסָר עָצוּם עֲבוּרֵנוּ. אֵין דָּבָר כָּזֶה שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא

יְכוֹלִים לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּ אוֹתָנוּ כִּי קִלְקָלְנוּ יוֹתֵר מִדַּי, וְגַם אִם נְנַסֶּה וְנַרְגִּישׁ שֶׁדּוֹחִים אוֹתָנוּ, גַּם הַמְּנִיעוֹת שֶׁאָנוּ נַרְגִּישׁ הֵם רַק מִבְחָן, הַאִם אָנוּ רוֹצִים לַחְזֹר כִּי רוֹצִים "פְּרָס" וְלֹא רוֹצִים "עֹנֶשׁ", אוֹ שֶׁרוֹצִים לַחְזֹר בֶּאֱמֶת מִפְּנֵי שֶׁהֵבַנּוּ כִּי יֵשׁ בּוֹרֵא לָעוֹלָם וְאָנוּ רוֹצִים לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ וּלְהַמְלִיךְ אוֹתוֹ עָלֵינוּ מִבְּחִירָתֵנוּ שֶׁלָּנוּ. זֶה מָה שֶּׁה' רוֹצֶה.

לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין שׁוּם מִגְבָּלָה לִגְאֹל יְהוּדִי מִכָּל מָקוֹם שֶׁאֵלָיו הוּא יִפּוֹל. יֵשׁ רַק דָּבָר אֶחָד שֶׁהַיְּהוּדִי צָרִיךְ וְזֶה רָצוֹן. זוֹ הַבְּחִירָה הַחוֹפְשִׁית הַיְּחִידָה שֶׁיֵּשׁ לִיהוּדִי, הַכֹּל נִקְבָּע לָאָדָם עוֹד בְּטֶרֶם נוֹלָד - הַמַּרְאֶה, מַצָּבוֹ הַכַּלְכָּלִי, הַבְּרִיאוּתִי, אִם יִהְיֶה גִּבּוֹר אוֹ חָכָם, הַכֹּל ! רַק דָּבָר אֶחָד הִשְׁאִירוּ לוֹ לִבְחִירָה, יִרְאַת שָׁמַיִם. הַאִם הוּא בּוֹחֵר לִדְבֹּק בַּה' אוֹ לִהְיוֹת בַּחֹשֶׁךְ וּלְהַפְסִיד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא. אָדָם צָרִיךְ לְהִזָּהֵר, כִּי הַדָּבָר הַיָּחִיד שֶׁיָּכוֹל בֶּאֱמֶת לַעֲמֹד לוֹ בַּדֶּרֶךְ וְלַעֲצֹר אוֹתוֹ מִלִּבְחֹר נָכוֹן זוֹ הַגַּאֲוָה. אוֹתוֹ כָּבוֹד שֶׁהָיָה לְפַרְעֹה.

אָדָם יָכוֹל לִחְיוֹת 60 שָׁנָה בַּחֹשֶׁךְ וּפִתְאוֹם לְגַלּוֹת אֶת דֶּרֶךְ הָאֱמֶת, אֲבָל הַכָּבוֹד "הַמְּדֻמֶּה" שֶׁלּוֹ שֶׁיִּפָּגַע אִם יִצְטָרֵךְ לְהוֹדוֹת שֶׁכָּל חַיָּיו עַד כֹּה הָיוּ טָעוּת וּלְשַׁנּוֹת הַכֹּל גּוֹרְמִים לוֹ לִבְחֹר לְהִשָּׁאֵר בַּחֹשֶׁךְ וְלִסְבֹּל !

כָּבוֹד אֲמִתִּי שֶׁל אָדָם זֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֶת הַיְּכֹלֶת לְהוֹדוֹת עַל טָעוּתוֹ, אֲבָל כֻּלָּנוּ מִסְתּוֹבְבִים עִם כָּבוֹד "מְדֻמֶּה" שֶׁמְּשַׁקֵּר לָנוּ כִּי זוֹ בּוּשָׁה לוֹמַר "טָעִיתִי", וְלָכֵן מַמְשִׁיכִים לְהַחֲזִיק בְּטָעוּת, גַּם כְּשֶׁאָנוּ כְּבָר גִּלִּינוּ אוֹתָהּ וְסוֹבְלִים מִמֶּנָּה ! אָסוּר לָנוּ לַעֲשׂוֹת אֶת הַטָּעוּת שֶׁל פַּרְעֹה ! אָסוּר לָנוּ סְתָם לְהַעֲנִישׁ אֶת עַצְמֵנוּ בְּמַכָּה אַחַר מַכָּה וְלָלֶכֶת לָאֲבַדּוֹן רַק כִּי יֵשׁ לָנוּ "כָּבוֹד". אֵיזֶה כָּבוֹד זֶה לְאַבֵּד אֶת עַצְמֵנוּ לָדַעַת ?

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מְוַתֵּר עַל אַף יְהוּדִי. אֲנַחְנוּ לֹא צְרִיכִים לַעֲבוֹר דֶּרֶךְ גֵּיהִנֹּם כְּדֵי לְהִכָּנֵס לְגַן עֵדֶן, אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְסַדֵּר הַכֹּל כְּבָר כָּאן עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, בַּגִּלְגּוּל הַזֶּה. כָּל מָה שֶׁעָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת זֶה לְהַכִּיר כִּי ה׳ הוּא הַמֶּלֶךְ, וְהוּא אוֹהֵב אוֹתָנוּ וְרוֹצֶה מְאֹד שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ וְנַמְלִיךְ אוֹתוֹ עָלֵינוּ מֵרְצוֹנֵנוּ וְלֹא בִּשְׁבִיל עֹנֶשׁ אוֹ פְּרָס, וְאָז נִזְכֶּה בֶּאֱמֶת לִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, כִּי זֶה רְצוֹנוֹ שֶׁל ה׳, שֶׁנַּמְלִיךְ אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהֵטִיב לָנוּ.

בשלח

עַם יִשְׂרָאֵל הָיָה מֻרְכָּב מִשְׁבָטִים וּמִשְׁפָּחוֹת מֵאָז וּמִתָּמִיד, וְעוֹד בִּיצִיאַת מִצְרַיִם רָאִינוּ כִּי הַיָּם נִגְזַר לִ-12 שְׁבִילִים, שְׁבִיל עֲבוּר כָּל שֵׁבֶט בִּנְפָרָד. כְּלוֹמַר עַם יִשְׂרָאֵל תָּמִיד הִתְאַפְיֵין בְּכָךְ שֶׁהוּא מֻרְכָּב מִשְׁבָטִים שׁוֹנִים בַּעֲלֵי אֹפִי יְחוּדִי מִשֶּׁלָּהֶם, אֲבָל הָיְתָה שָׁם אַחְדוּת, אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל גַּם לְמִי שֶׁשַּׁיָּךְ לְשֵׁבֶט אַחֵר.

אֶחָד הַנִּסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּקְרִיעַת יָם סוּף הָיָה שֶׁהַמַּיִם נֶעֶמְדוּ כְּקִירוֹת עֲנָק וְכֻלָּם הָיוּ שְׁקוּפִים, כָּךְ שֶׁכָּל שֵׁבֶט רָאָה מִמְּקוֹמוֹ אֶת הַשְּׁבָטִים הָאֲחֵרִים הַהוֹלְכִים בַּשְּׁבִילִים הַמַּקְבִּילִים, לְהַרְגִּיעַ אוֹתָם שֶׁכֻּלָּם נִצְּלוּ! "אַף עַל פִּי שֶׁהַשְּׁבָטִים הָאֲחֵרִים

שׂוֹנְאִים מִמֶּנִּי, הֵם עֲדַיִן הָאַחִים שֶׁלִּי וַאֲנִי אוֹהֵב אוֹתָם כְּנַפְשִׁי״ ! כָּזוֹ אַהֲבָה הָיְתָה בֵּין הַקִּבּוּצוֹת הַשׂוֹנוֹת בָּעָם יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ יִחוּדוֹ. אֲנָשִׁים מְפָרְשִׁים בְּטָעוּת אֶת הַצִּוּוּי ״וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ״ שֶׁאִם רֵעִי יִהְיֶה כָּמוֹנִי, שֶׁיַּחְשֹׁב כָּמוֹנִי וְיִתְנַהֵג כָּמוֹנִי, אָז אֲנִי אוֹהֵב אוֹתוֹ. זֶה לֹא הַפֵּרוּשׁ שֶׁל ״וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ״ ! הַפֵּרוּשׁ הוּא, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהוּא שׂוֹנֶה מִמֶּנִּי, אֲנִי אוֹהֵב אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אֶת עַצְמִי ! זֶה מָה שֶׁכָּל יְהוּדִי צָרִיךְ לִרְאוֹת לִפְנֵי עֵינָיו ! שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ אוֹתָנוּ.

הַנָּצִיב מִוולוֹז׳ין מֵבִיא אֶת דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ, שֶׁכְּשֶׁהִגִּיעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַיָּם הֵם פָּחֲדוּ. מִצַּד אֶחָד יֵשׁ אֶת הַיָּם שֶׁלֹּא נִבְקַע, מֵהַצַּד הַשֵּׁנִי הַמִּצְרִים מַגִּיעִים בַּהֲמוֹנֵיהֶם וּמִצַּד שְׁלִישִׁי חָיוֹת רָעוֹת. עַם יִשְׂרָאֵל נֶחְלַק לְאַרְבַּע כִּתּוֹת, חֵלֶק רָצוּ לְהִכָּנַע, חֵלֶק לְהִלָּחֵם, הַהֲמוּלָה הָיְתָה גְּדוֹלָה. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ לְהִתְפַּלֵּל, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹצֵר אוֹתוֹ: ״וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ״. בְּמִלִּים אֲחֵרוֹת ״מָה אַתָּה דּוֹאֵג, שֶׁאֲנִי לֹא אַצִּיל אוֹתָם? אֲנִי אַצִּיל אוֹתָם. וְכִי הוֹצֵאתִי אוֹתָם מִמִּצְרַיִם שֶׁיָּמוּתוּ פֹּה עַל שְׂפַת הַיְאוֹר״?

וְהַנָּצִיב מִוולוֹז׳ין שׁוֹאֵל שְׁאֵלָה עֲצוּמָה עַל הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה, מַדּוּעַ בֶּאֱמֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ לְהִתְפַּלֵּל, וְכִי עָלָה בְּדַעְתּוֹ וְלוּ לְרֶגַע, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יַצִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל? וְהַתְּשׁוּבָה, וַדַּאי שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ יָדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַצִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, הוּא לֹא רָצָה לְהִתְפַּלֵּל עַל הַצָּלַת עַם יִשְׂרָאֵל, הָיָה בָּרוּר שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יִנָּצֵל כִּי ה׳ הִבְטִיחַ, וְהָיָה בָּרוּר שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַגִּיעוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָז מָה לֹא הָיָה בָּרוּר?

מֹשֶׁה רָצָה לְהִתְפַּלֵּל עַל הַיְחִידִים. עַל הַיְחִידִים בְּתוֹךְ הַקָּהָל. כְּשֶׁיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה אָז עַם יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לְנַצֵּחַ וּבְגָדוֹל.

כִּי כְּשֶׁעוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל ה׳, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִלְחָם בִּשְׁבִילֵנוּ. אֲבָל גַּם בְּנִצָּחוֹנוֹת גְּדוֹלִים יֵשׁ לִפְעָמִים הֲרוּגִים. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ גְּדוֹל הַדּוֹר אִכְּפַת לוֹ מֵהַיְחִידִים, אָז הוּא אָמַר לַה׳ יִתְבָּרַךְ כִּי בָּרוּר לוֹ שֶׁה׳ יַכְנִיס אֶת עַם יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת. הוּא בָּא לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיַּכְנִיס אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל. שֶׁלֹּא יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח.

וְכָךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ פּוֹנֶה אֶל ה׳ יִתְבָּרַךְ, אִם אֶחָד מֵהֶם יִשָּׁאֵר כָּאן עַל יַד הַיָּם, אֲפִילוּ רַק אֶחָד, לֹא שָׁוֶה לוֹ כָּל הַהוֹצָאָה שֶׁלָּהֶם מִמִּצְרַיִם ! כִּי הוּא שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם וְשִׁכְנַע אוֹתָם, עַד שֶׁהֵם הָלְכוּ אַחֲרָיו. אִם אֶחָד מֵהֶם יִשָּׁאֵר כָּאן, מֹשֶׁה יִחְיֶה עִם זֶה כָּל חַיָּיו, וְכָל עַם יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיַּגִּיעוּ לָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת יִשְׁמְחוּ וְיִבְנוּ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְאִלּוּ מֹשֶׁה כָּל חַיָּיו יִהְיֶה בְּעֶצֶב, כִּי הָיָה יְהוּדִי אֶחָד שֶׁנִּשְׁאַר שָׁם מֵעֵבֶר לַיָּם ! זוֹ מַחֲשָׁבָה שֶׁל גְּדוֹל הַדּוֹר !

וְעַל זֶה אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָה תִּצְעַק אֵלַי ? דַּבֵּר אֶל הָעָם וְיִסָּעוּ. אִם הֵם יֵלְכוּ אַחֲרֶיךָ, אַף אֶחָד לֹא יִשָּׁאֵר, כֻּלָּם יִנָּצְלוּ !

זֶה הָיָה שִׁבְחָם שֶׁל דּוֹר הַמִּדְבָּר, שֶׁאַחֲרֵי 3 יָמִים שֶׁהֵם בּוֹרְחִים וּמִתְרַחֲקִים מִמִּצְרַיִם, מֹשֶׁה מוֹרֶה לָהֶם לַחְזוֹר עַל עִקְּבוֹתֵיהֶם וְלָנוּעַ לְכִוּוּן מִצְרַיְמָה בַּמִּדְבָּר. הֵם הָיוּ אֲמוּרִים לְסָרֵב, "מָה פִּתְאוֹם ? עַד שֶׁבָּרַחְנוּ" ? ! אֲבָל הֵם שָׁתְקוּ.

כּוֹתֵב רַשׁ"י עַל הַפָּסוּק : "וְחִזַּקְתִּי אֶת לֵב פַּרְעֹה וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה וּבְכָל חֵילוֹ וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה׳ וַיַּעֲשׂוּ כֵן" : לְהַגִּיד שִׁבְחָן שֶׁשָּׁמְעוּ לְקוֹל מֹשֶׁה, וְלֹא אָמְרוּ 'הֵיאַךְ נִתְקָרֵב אֶל רֹדְפֵינוּ, אֲנוּ צְרִיכִים לִבְרֹחַ', אֶלָּא אָמְרוּ : 'אֵין לָנוּ אֶלָּא דִּבְרֵי בֶּן עַמְרָם'". זֶה שִׁבְחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אִם גְּדוֹל הַדּוֹר אָמַר, אָז גְּדוֹל הַדּוֹר אָמַר, לֹא חָלְקוּ. הַזְּכוּת הַזּוֹ הִיא הַהֶבְדֵּל

הַיָּחִיד בֵּינָם לְבֵין 80 אָחוּז שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בַּחַשָּׁךְ. זוֹ הַכַּוָּנָה לָלֶכֶת אַחֲרֵי ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוֹלְכִים אַחַר דַּעַת תּוֹרָה, וְלֹא תִּהְיֶינָה מַחֲלוֹקוֹת.

מְסֻפָּר עַל הִסְתַּלְקוּתוֹ שֶׁל אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ, לְאַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל שַׁבָּת אַחַת וְהָיָה כֻּלּוֹ שָׁמֵחַ מִן הַתְּפִלָּה, אַךְ לֹא חָלְפוּ כַּמָּה שָׁעוֹת וּפָנָיו הִתְקַדְּרוּ, הוּא נִכְנַס לְחַדְרוֹ בִּדְאָגָה, וְאָז יָצָא וְהוֹדִיעַ כִּי הוּא נִקְרָא לַיְשִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה. תָּהוּ כֻּלָּם מָה קָרָה בְּשָׁעוֹת אֵלּוּ, שֶׁחֲרֵי בַּבֹּקֶר הָיָה כֹּה שָׂמֵחַ בִּתְפִלָּתוֹ וְעַתָּה מְגַלֶּה לָהֶם כִּי הוּא הוֹלֵךְ מִן הָעוֹלָם. וְאָז שִׁתֵּף אוֹתָם אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ בַּסּוֹד הַנּוֹרָא:

"הִתְפַּלָּלְתִּי בְּכָל כֹּחִי שֶׁהַמָּשִׁיחַ יַגִּיעַ כְּבָר וְתִהְיֶה גְּאֻלָּה. וְגִלּוּ לִי מִן הַשָּׁמַיִם כִּי תְּפִלָּתִי הִתְקַבְּלָה וְהַמָּשִׁיחַ צָרִיךְ לְהַגִּיעַ! אֲבָל אָז גִּלִּיתִי כִּי יֵצֶר הָרַע כָּל כָּךְ פַּחַד שֶׁהוּא הִסְפִּיק לְהַחֲטִיא וְלַעֲשׂוֹת כָּל כָּךְ הַרְבֵּה קִלְקוּלִים בַּזְּמַן הַזֶּה, וְהַמַּצָּב הִתְהַפֵּךְ! בִּמְקוֹם גְּאֻלָּה נִגְזְרָה גְּזֵרָה קָשָׁה נֶגֶד עַם יִשְׂרָאֵל וְהִתְפַּלַּלְתִּי עוֹד פַּעַם שֶׁיְּבַטְּלוּ אֶת הַגְּזֵרָה הַנּוֹרָאָה, וְהֻבַנְתִּי כִּי לֹא יִהְיֶה נִתָּן לְבַטְּלָהּ אֶלָּא אִם כֵּן אֶמְסֹר אֶת נַפְשִׁי עַל עַם יִשְׂרָאֵל וְאֶהְיֶה לָהֶם לְכַפָּרָה".

וְכָל זֶה הִתְרַחֵשׁ בְּשַׁבָּת אַחַת! וְנִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה הַמִּתְבַּקֶּשֶׁת, כֵּיצַד יָכוֹל עַם יִשְׂרָאֵל לְהַגִּיעַ מִמַּצָּב שֶׁל כִּמְעַט גְּאֻלָּה לְמַצָּב שֶׁל כְּלָיוֹן חֵס וְשָׁלוֹם, וְכָל זֹאת בְּכַמָּה שָׁעוֹת? מָה כְּבָר יֵצֶר הָרַע יָכֹל לַעֲשׂוֹת לָהֶם בִּזְמַן כָּל כָּךְ קָצָר? מֵילָא אִם כֻּלָּם הָיוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, רָאִינוּ בַּמִּדְבָּר שֶׁגָּרַם לָהֶם לַעֲשׂוֹת אֲפִילוּ עֵגֶל זָהָב, אֲבָל בִּזְמַן אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ הַיְּהוּדִים הָיוּ מְפֻזָּרִים בְּכָל הָעוֹלָם, צָרְפַת, גֶּרְמַנְיָה, רוּסְיָה, עִירָק, מְצָרִים, מָרוֹקוֹ, הֵם

הָיוּ מְפֻזָּרִים בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ ! מָה יֵּצֶר הָרַע יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לָהֶם בְּכַמָּה שָׁעוֹת שֶׁיִּפְלוּ מִגְּאֻלָּה לִכְלָיָה ?

הַתְּשׁוּבָה פְּשׁוּטָה : לְשׁוֹן הָרַע וְשִׂנְאַת חִנָּם. זֶה הֲכִי קַל לְהַחֲטִיא. לֹא צָרִיךְ לָקוּם וְלִרְצֹחַ, לָקוּם וְלִגְנֹב, לָקוּם וְלִנְאֹף, אֶלָּה דְּבָרִים מְסֻבָּכִים, הַמַּצְרִיכִים מַאֲמָץ וְתִכְנוּן וְהִזְדַּמְּנוּת, עַל יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע אֶפְשָׁר לַהֲרוֹג אָדָם בִּשְׁתֵּי מִלִּים. וּכְבָר הִזְהִירוּ חֲזַ״ל כְּשֶׁהִבְּרוּ עַל הָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת : ״אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב : רוֹב בְּגֶזֶל, וּמְעוּט בַּעֲרָיוֹת, וְהַכֹּל בִּלְשׁוֹן הָרַע״ ! כֻּלָּם יְכוֹלִים לִפּוֹל בָּזֶה ! אָז עָבַר יֵּצֶר הָרַע בְּכָל הַתְּפוּצוֹת וּבְכַמָּה שָׁעוֹת הִפִּיל יְהוּדִים בְּכָל הָעוֹלָם בִּלְשׁוֹנָם ! בְּכַמָּה שָׁעוֹת נָפְלוּ מִגְּאֻלָּה לִגְזֵרַת כְּלָיָה !

לְצַעֲרֵנוּ, הָאַחְדוּת בְּיִשְׂרָאֵל מִתְרַחֶשֶׁת בְּעִקָּר בִּזְמַן מִלְחָמוֹת וַאֲסוֹנוֹת, כִּי כְּשֶׁקָּמִים עָלֵינוּ אָז פִּתְאוֹם נֶעֱלָמוֹת כָּל הַמַּחֲלוֹקוֹת בֵּינֵינוּ, אוֹ יוֹתֵר נָכוֹן תּוֹפְסוֹת אֶת הַמָּקוֹם וְהַמֵּימָדִים הָאֲמִתִּיִּים וַהֲלֹא חֲשׁוּבִים שֶׁלָּהֶם. הָעָם נִזְכָּר שֶׁהוּא אֶחָד. זְמַן כָּזֶה שֶׁל אַחְדוּת הוּא זְמַן רָאוּי לַגְּאֻלָּה, כֻּלָּם מִתְקָרְבִים, כֻּלָּם מִתְחַזְּקִים. אָז יֵּצֶר הָרַע מַתְחִיל לְפַחֵד ! וְלָכֵן תָּמִיד אַחֲרֵי תְּקוּפָה שֶׁל מִלְחָמָה אוֹ אָסוֹן שֶׁאִחְדוּ אוֹתָנוּ, יֵּשׁ בְּחִירוֹת, וְאָז כָּל מָה שֶׁהִשַּׂגְנוּ בְּדָמִים מַמָּשׁ, הַכֹּל מִתְאַדֶּה וְהוֹלֵךְ לְאִבּוּד בְּדַקּוֹת מַמָּשׁ, וּמִזֶּה אָנוּ צְרִיכִים לְהִזָּהֵר !

מָה אָנוּ עוֹשִׂים עֲבוּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעוֹשֶׂה כָּל כָּךְ הַרְבֵּה עֲבוּרֵנוּ ? קוֹדֶם כָּל לְדַבֵּר עִם עוֹד יְהוּדִי וְעוֹד יְהוּדִי וְעוֹד יְהוּדִי. לְהַרְאוֹת לָהֶם אֶת הַיְּפִי שֶׁל הַיַּהֲדוּת. נָקוּם וַנַּעֲבֹר בַּיִת בַּיִת, יְהוּדִי יְהוּדִי, לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד.

מַדּוּעַ לַאֲנָשִׁים הָרְחוֹקִים מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת יֵשׁ פְּנָיָה חַמָּה בַּלֵּב לַחֲסִידוּיוֹת כְּמוֹ חַבַּ״ד אוֹ בְּרֶסְלֶב? מָה כָּל כָּךְ מְיֻחָד בָּהֶם? הֵם חָשְׁפוּ צַד בַּיַּהֲדוּת שֶׁרְחוֹקִים לֹא מַכִּירִים - שִׂמְחָה! הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַלּוֹמֵד בַּתּוֹרָה לֹא מֻכֶּרֶת לָהֶם, כִּי הוּא סָפוּן בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ עַל הַגְּמָרָא וְנֶהֱנֶה הֲנָאַת גַּן עֵדֶן עַד שֶׁלֹּא אִכְפַּת לוֹ מִכָּל הָעוֹלָם הַזֶּה, אֶת הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ הֵם לֹא יְכוֹלִים לִרְאוֹת בָּרְחוֹבוֹת, אֲבָל כַּאֲשֶׁר חֲסִידִים נִגָּשִׁים אֲלֵיהֶם, רוֹקְדִים עִמָּם וּשְׂמֵחִים עִמָּם, לֹא שׁוֹפְטִים אוֹתָם, וּמַעֲנִיקִים לָהֶם זְכוּת לִקְרֹא פְּרָקֵי תְּהִלִּים אוֹ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, וְהַכֹּל בְּהַרְגָּשָׁה כִּי זוֹ מַתָּנָה מֵפְלָאָה, זֶה מַשְׁפִּיעַ.

לַאֲנָשִׁים שֶׁלֹּא זָכוּ לִלְמֹד תּוֹרָה, לֹא מִתְחַבֵּר לָהֶם שִׂמְחָה עִם יַהֲדוּת בְּיִחַד. הַיַּהֲדוּת תָּמִיד נִרְאֲתָה לָהֶם כְּמַשֶּׂהוּ שָׁחוֹר, קָשֶׁה, פְּרִימִיטִיבִי. פִּתְאוֹם רוֹאִים מִישֶׁהוּ חָבוּשׁ כִּפָּה וְהוּא שָׂמֵחַ, וּמֵאִיר לָהֶם פָּנִים, וְלֹא מְנַסֶּה לִכְפּוֹת עֲלֵיהֶם אֶת אֹרַח חַיָּיו אוֹ לִשְׁפּוֹט אוֹתָם כִּי הֵם שׁוֹנִים מִמֶּנּוּ. אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת קִדּוּשׁ ה׳ הֲכִי גָּדוֹל וְקִרּוּב הַלְּבָבוֹת הֲכִי גָּדוֹל בְּחִיּוּךְ! בְּמִלָּה טוֹבָה!

נִתְפַּלֵּל עַל עַם יִשְׂרָאֵל! נִתְפַּלֵּל עַל הָאַחֵר, עַל שָׁלוֹם, עַל אַחְדוּת, נִתְפַּלֵּל שֶׁנַּחֲזֹר כֻּלָּנוּ בִּתְשׁוּבָה אֶל זְרוֹעוֹתָיו שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ שְׁמְחַכֶּה לָנוּ בְּאַהֲבָה. אָדָם חַיָּב לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּל יְהוּדִי, אֲפִילוּ יְהוּדִי שֶׁהִרְשִׁיעַ בְּמַעֲשָׂיו, לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיִּזְכֶּה וְיַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, וְלֹא שֶׁיָּמוּת חָלִילָה.

בַּגְּמָרָא מְסֻפָּר כִּי בִּשְׁכוּנָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר בָּעַל הַנֵּס הָיוּ גָּרִים בְּרִיוֹנִים שֶׁצָּעֲרוּ אוֹתוֹ מְאֹד וְהוּא הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם שֶׁיָּמוּתוּ. שָׂמְעָה אוֹתוֹ בְּרוּרְיָה אִשְׁתּוֹ, וְאָמְרָה שֶׁיִּתְפַּלֵּל שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, כָּךְ עָשָׂה וְהֵם אָכֵן חָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה!

תֵּרַח אָבִיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה רָשָׁע, עוֹבֵד אֱלִילִים, הִסְגִּיר אֶת בְּנוֹ אַבְרָהָם לְנִמְרוֹד שֶׁיַּהֲרֹג אוֹתוֹ, אֲבָל הוּא חָזַר בִּתְשׁוּבָה, וְזָכָה שֶׁכָּל הָאָבוֹת וְהָאִמָּהוֹת יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ, אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שָׂרָה, רִבְקָה, רָחֵל, לֵאָה, זִלְפָּה וּבִלְהָה! כֻּלָּם! מִתֶּרַח! מָה הָיָה קוֹרֶה אִם מִישֶׁהוּ הָיָה מִתְפַּלֵּל שֶׁיָּמוּת?

וְכִי אָנוּ יוֹדְעִים מָה יָכוֹל לָצֵאת מֵיהוּדִי? שֶׁיִּהְיֶה הֲכִי רָחוֹק, הֲכִי קִיצוֹנִי, אֲנִי לֹא אֶשְׁנָא אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם. אֲנִי יָכוֹל לִשְׂנֹא אֶת מַעֲשָׂיו, לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְאִם צָרִיךְ גַּם לְהוֹקִיעַ אוֹתוֹ בְּרַבִּים עַד שֶׁיָּבִין אֶת עַקְמִימוּת מַעֲשָׂיו וְיִתַּקְּנֵם, זוֹ מִצְוָה, אֲבָל אֲנִי לֹא שׂוֹנֵא אֶת הָאָדָם עַצְמוֹ, אַף פַּעַם!

לֹא לְוַתֵּר עַל אַף יְהוּדִי! זֶה מָה שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ לִמֵּד אוֹתָנוּ. הוּא בָּא לְהִתְפַּלֵּל עַל הַיְחִידִים, "אַל תַּשְׁאִיר אַף אֶחָד מֵאֲחוֹרֶיךָ". אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "מָה תִּצְעַק אֵלַי? אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁאֲנִי כֵּן רוֹצֶה לְהַפְקִיר וְלוּ יְהוּדִי אֶחָד? אִם תִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם אַחְדוּת, אֲנִי מַצִּיל אֶת כֻּלָּם"!

אִם אָנוּ רוֹצִים לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ מוֹעִיל לַחֶבְרָה, נַתְחִיל לְהָפִיץ אַחְדוּת. נִקְרָא תְּהִלִּים עַל עַם יִשְׂרָאֵל, נַרְאֶה פָּנִים מְחַיְּכוֹת לְכָל יְהוּדִי. לֹא נִתְוַכֵּחַ עִם אַף אֶחָד. כָּל יְהוּדִי הוּא נְשָׁמָה טְהוֹרָה. כָּל יְהוּדִי הוּא נְשָׁמָה שֶׁצָּרִיךְ לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ!

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא וִתֵּר עַל אַף אֶחָד! בּוֹאוּ נִלְמַד מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, לֹא נְוַתֵּר עַל אַף יְהוּדִי. יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּזְכֶּה לְאַחְדוּת וּשְׁלֵמוּת, וְנִדְאַג אֶחָד לַשֵּׁנִי, וְלֹא נִתֵּן לְאַף אֶחָד לְהַעֲמִיק הַשֶּׂסַע בֵּינֵינוּ. וּכְמוֹ שֶׁהַפּוֹלִיטִיקָאִים יוֹדְעִים לְדָאֹג לְעַצְמָם וּלְהִסְתַּדֵּר בֵּינֵיהֶם בְּמִזְנוֹן הַכְּנֶסֶת אַחֲרֵי הַבְּחִירוֹת (וְאַחֲרֵי שֶׁפִּלְּגוּ אוֹתָנוּ וְשִׁסְּעוּ אוֹתָנוּ אֶחָד נֶגֶד הַשֵּׁנִי), כָּךְ אָנוּ צְרִיכִים לִלְמֹד לְהִסְתַּדֵּר בֵּינֵינוּ.

עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה כְּשֶׁיֵּשׁ לָנוּ אִינְטֶרֶס אֶחָד לְהָבִיא אֶת הַגְּאֻלָּה הָאֲמִתִּית לְכָאן, שֶׁיִּהְיֶה פֹּה מֶלֶךְ אֶחָד אֲמִתִּי, מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, אָז נִזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה לִשְׁמָהּ וּלְהִתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

יתרו

פָּרָשַׁת יִתְרוֹ פּוֹתַחַת בְּמִלִּים: "וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן חוֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹקִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם". מָה פֵּרוּשׁ "כֹּהֵן מִדְיָן"? אוֹמֵר אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ: רֹאשׁ לְמִדְיָן הָיָה וְאָדוּק בָּעֲבוֹדָה זָרָה! בַּמַּשְׁגִּים שֶׁל הַיּוֹם זֶה כְּמוֹ לִכְתֹּב עָלָיו שֶׁהוּא הָיָה הָאַפִּיפְיוֹר!

שׁוֹאֵל אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ: כָּךְ אוֹמְרִים עַל גֵּר צֶדֶק? לְהַזְכִּיר לוֹ אֶת עֲבָרוֹ כְּגוֹי? אָדָם בֶּן יוֹתֵר מִמֵּאָה בָּעַל מַעֲמָד שֶׁל אַפִּיפְיוֹר, כֻּלָּם בָּאִים אֵלָיו לְעֵצָה וְתֻשִׁיָּה, יֵשׁ לוֹ כֶּסֶף מַעֲמָד וְכָבוֹד, וְהוּא זוֹרֵק הַכֹּל וּבָא אֶל הַמִּדְבָּר לִדְבֹּק בְּעַם יִשְׂרָאֵל. עַל

אָדָם כָּזֶה מַזְכִּירִים אֶת עָבְרוֹ וַ״חֲטָאָיו״ כְּגוֹי? הֲרֵי זוֹ ״אוֹנָאַת דְּבָרִים״ מַמָּשׁ!

שְׁאֵלָה נוֹסֶפֶת עוֹלָה מֵהַזְּמַן בּוֹ בָּחַר יִתְרוֹ לָבֹא לַמִּדְבָּר. עַל הַמִּלִּים ״וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ״ שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא מָה שָׁמַע? וְעוֹנָה: שָׁמַע עַל קְרִיעַת יָם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק. מָה מְיֻחָד בִּשְׁנֵי דְּבָרִים אֵלּוּ מִתּוֹךְ שְׁלַל הַנִּסִּים שֶׁה׳ עָשָׂה בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵי כָּל הָעוֹלָם, שֶׁדַּוְקָא הֵם גָּרְמוּ לוֹ לְהַגִּיעַ?

וּמֵהֵיכָן הַכֹּחוֹת לַעֲזֹב הַכֹּל וּלְהַגִּיעַ? אֲנִי מַכִּיר אֲנָשִׁים בְּנֵי 20 ו-30 שֶׁמְּגַלִּים כָּעֵת כִּי הִסְתִּירוּ מֵהֶם אֶת הָאֱמֶת, וּמִתְוַדְּעִים אֶל עוֹלָם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת, וְלַמְרוֹת רְצוֹנָם לִדְבֹּק בַּתּוֹרָה, קָשֶׁה לָהֶם לְוַותֵּר עַל הַהֶרְגֵּלִים וְצוּרַת הַחַיִּים שֶׁחָיוּ בָּהּ עַד כֹּה. נִרְאֶה לָהֶם בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי לִשְׁמוֹר שַׁבָּת בִּלִי לְשַׂחֵק בַּטֶּלֶפוֹן הַסְּלוּלָרִי, בִּלִי לִנְסֹעַ לַיָּם אוֹ לָלֶכֶת לְכַדּוּרֶגֶל. פִּתְאוֹם אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּנֵס לְכָל מִסְעָדָה לִפְנֵי שֶׁבּוֹדְקִים שֶׁמַּה שֶּׁשָּׂמִים לוֹ בַּצַּלַּחַת הוּא לֹא גָּמָל שֶׁמֵּת בְּמַחְסוֹם עַזָּה הַמַּגָּשׁ לוֹ בְּמַסְוֶה שֶׁל בָּשָׂר בָּקָר. פִּתְאוֹם הוּא מְגַלֶּה שֶׁהַבְּגָדִים אֲמוּרִים לִהְיוֹת עַל גּוּפוֹ, וְאֵין מָקוֹם לַחֲמִשָּׁה עֲגִילִים בַּגַּבָּהּ וּלְשֶׁעָר יָרֹק, וְזֶה קָשֶׁה לוֹ. וְעַל מָה הוּא מְוַתֵּר בֶּאֱמֶת? עַל אֹכֶל לֹא בָּרִיא וְתִסְרֹקֶת מָבְחִילָה, וּצְפִיָּה בְּמֶשֶׁךְ שָׁעוֹת בַּמָּסָךְ הַקָּטָן שֶׁל הַפֶּלֶאפוֹן עַד שֶׁעֵינָיו כּוֹאֲבוֹת וּמֹחוֹ מִתְאַדֶּה? וְזֶה קָשֶׁה לוֹ!

וְהִנֵּה יִתְרוֹ מְוַתֵּר עַל 100 שָׁנִים שֶׁל גְּדֻלָּה, כֶּסֶף כַּחֲמִ וְכָבוֹד, וּבָא לַמִּדְבָּר בִּלִי כְּלוּם. אֵיךְ הוּא לֹא בּוֹכֶה שֶׁ״קָשֶׁה לוֹ״? יִתְרוֹ מַגִּיעַ וּמְגַלֶּה כִּי מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל מֻקָּף בְּעַנְנֵי כָבוֹד אֲשֶׁר לֹא נִפְתָּחִים לְפָנָיו. הוּא הַחוֹתֵן שֶׁל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְהוּא לֹא שׁוֹאֵל כֵּיצַד חֲתָנוֹ לֹא שׁוֹלֵחַ לוֹ הַזְמָנָה רִשְׁמִית, פּוֹרֵשׂ שָׁטִיחַ אָדֹם אוֹ לְפָחוֹת אֵיזוֹ לִימוּזִינָה קְטַנָּה שֶׁתַּסִּיעַ אוֹתוֹ אֶל הַמִּדְבָּר הַשּׁוֹמֵם.

כְּלוּם. יִתְרוֹ נִגַּשׁ אֶל הֶעָנָן יָחַד עִם בִּתּוֹ, אִשְׁתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וּשְׁנֵי נְכָדָיו גֵּרְשׁוֹם וֶאֱלִיעֶזֶר, בָּנָיו שֶׁל מֹשֶׁה, וְהוּא מְבַקֵּשׁ שֶׁיִּפְתְּחוּ לוֹ עֲבוּרוֹ. כְּשֶׁחָשַׁשׁ שֶׁאֵינוֹ נַעֲנֶה עֲבוּר זְכוּת עַצְמוֹ, בִּקֵּשׁ שֶׁיִּפְתְּחוּ לוֹ עֲבוּר בִּתּוֹ שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וּכְשֶׁחָשַׁב שֶׁלֹּא נַעֲנֶה גַּם עֲבוּר כָּךְ, בִּקֵּשׁ לְפָחוֹת שֶׁיִּפְתְּחוּ לָהֶם עֲבוּר גֵּרְשׁוֹם וֶאֱלִיעֶזֶר בָּנָיו שֶׁל מֹשֶׁה. הוּא הָיָה מוּכָן לִהְיוֹת טָפֵל לִנְכָדָיו שֶׁיַּכְנִיסוּ אוֹתוֹ "מִתַּחַת לַשֻּׁלְחָן", הָעִקָּר שֶׁיִּכָּנֵס, וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא מוּכָן לְוַתֵּר עַל הַמַּעֲמָד שֶׁלּוֹ בָּעוֹלָם מִמֶּנּוּ הוּא בָּא. אֵיךְ הוּא לֹא מְהַסֵּס אוֹ מְפַחֵד לַעֲשׂוֹת צָעַד כָּזֶה, וְעוֹד בְּגִיל כָּזֶה?

אֶלָּא הַכֹּל תָּלוּי בְּצוּרַת הַמַּחְשָׁבָה וְהַהִסְתַּכְּלוּת שֶׁל הָאָדָם. כַּאֲשֶׁר מִתְבּוֹנְנִים וּמְנַתְּחִים אֶת הַמַּצָּב לַאֲשׁוּרוֹ, מְגַלִּים כִּי דְּבָרִים הֵם לֹא כְּמוֹ שֶׁנִּרְאוּ בְּמַבָּט רִאשׁוֹן. נָהַג שָׁם תָּכְנַת "וֶויז" בָּרֶכֶב וְנוֹסֵעַ. הַקּוֹל הַיּוֹצֵא מִן הַמַּכְשִׁיר אוֹמֵר לוֹ כָּל כַּמָּה מֶטְרִים לְאָן לִפְנוֹת וּלְאֵיזֶה רְחוֹב הוּא עוֹמֵד לְהַגִּיעַ. הוּא "חָלַם" לְרֶגַע וּפִסְפֵּס אֶת הַפְּנִיָּה. הַמַּסְלוּל הַמְּצֻיָּר נֶעְלָם, וּבִמְקוֹמוֹ הוֹפִיעַ עִגּוּל מִסְתּוֹבֵב, וְקוֹל נָעִים וְשָׁקֵט אָמַר לוֹ בְּנַחַת: "מְחַשֵּׁב מַסְלוּל מֻחְדָּשׁ". לְאַחַר שְׁנִיָּה הוֹפִיעַ מַסְלוּל חָדָשׁ וְהַקּוֹל אָמַר לוֹ מָה עָלָיו לַעֲשׂוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בִּנְסִיעָתוֹ.

בְּכָל פַּעַם שֶׁאָנוּ "עוֹשִׂים פְּנִיָּה לֹא נָכוֹנָה" בַּחַיִּים אָנוּ רְגִילִים לִכְעֹס עַל עַצְמֵנוּ: "טִפֵּשׁ! אֵיךְ פִּסְפַּסְתָּ! מָה תַּעֲשֶׂה עַכְשָׁו? הָלַךְ הַכֹּל". "הַוֶּויז" מְגַלֶּה דֶּרֶךְ חֲדָשָׁה: "תֶּרַגַּע, מְחַשְּׁבִים מַסְלוּל מֻחְדָּשׁ. מָה קָרָה? אָז לֹא פָּנִיתָ שָׁם, עוֹד 200 מֶטֶר יֵשׁ עוֹד פְּנִיָּה, מָה קָרָה"? אָנוּ לֹא חוֹשְׁבִים אַחֲרֵי טָעוּת שֶׁעָשִׂינוּ כִּי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן אוֹ לְתַכְנֵן אֶת כָּל הַמַּסְלוּל מֻחְדָּשׁ וּלְהַמְשִׁיךְ בַּדֶּרֶךְ, אֶלָּא מִתְרַכְּזִים רַק בְּמַה שֶׁטָּעִינוּ, כַּמָּה פִּסְפַּסְנוּ, וְכַמָּה טִפְּשִׁים אֲנַחְנוּ, וּמִתּוֹךְ עַצְבוּת וְכַעַס פִּסְפַּסְנוּ אֶת

הַפְּנִיּוֹת הַבָּאוֹת שֶׁיְּכַלְּנוּ לַחְזֹר דַּרְכָּן עַל עִקְּבוֹתֵינוּ, וְהִתְרַחַקְנוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִיַּעֲדֵנוּ.

יִתְרוֹ הָיָה כֹּהֵן מִדְיָן. לְכְאוֹרָה הָיָה לוֹ הַכֹּל, אֲבָל לְמַעֲשֶׂה לֹא הָיָה לוֹ כְּלוּם. הוּא הָיָה אִישׁ אֱמֶת וְהוּא עֲדַיִן לֹא מָצָא אוֹתָהּ. גַּם כְּשֶׁיִּתְרוֹ עָבַד כָּל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבָּעוֹלָם, מַטָּרָתוֹ הָיְתָה אַחַת וְיִחִידָה: לִמְצוֹא מַהִי הָעֲבוֹדָה הָאֲמִתִּית, וְהָעֲבֹדָה שֶׁלֹּא עָצַר בְּשׁוּם עֲבוֹדָה זָרָה וְהִמְשִׁיךְ לְחַפֵּשׂ, מַרְאָה כִּי הוּא חָשׁ שֶׁהִיא שֶׁקֶר וְלֹא הִסְכִּים לַעֲבֹד אוֹתָהּ, אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה בְּמַעֲמַד שֶׁל כֹּהֵן בְּכָל עֲבוֹדָה כָּזוֹ וְיָכוֹל בְּקַלּוּת הָיָה לְהַרְוִיחַ כֶּסֶף מִכָּל הָאֲנָשִׁים הַתְּמִימִים וְהַטְּפְשִׁים שֶׁעוֹבְדִים פְּסָלִים וַאֲבָנִים. יִתְרוֹ לֹא רָצָה בְּכֶסֶף אוֹ בְּכֹחַ, הוּא רָצָה אֶת הָאֱמֶת.

וּמָה מְיֻחָד דַּוְקָא בִּקְרִיעַת יָם סוּף וּמִלְחָמָה בַּעֲמָלֵק שֶׁהוּא הִשְׁתַּכְנַע? הַנְּגוּדִיוּת שֶׁבָּהֶם שִׁבְּטָאָה אֶת הַהַנְהָגָה שֶׁל מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה שֶׁנִּהֵל ה׳, וְכִיצַד כָּל הַטֶּבַע כָּפוּף לַחֲלוּטִין לִרְצוֹנוֹ. בִּקְרִיעַת יָם סוּף עָשָׂה ה׳ נֵס כַּאֲשֶׁר בָּקַע אֶת הַיָּם לְ-12 גְּזָרִים וְהֶעֱבִיר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ סָגַר אֶת הַמַּיִם עַל הַמִּצְרִים. הַגּוֹיִם שָׁרָאוּ וְשָׁמְעוּ עַל כָּךְ הִתְלַהֲבוּ וְהִתְרַגְּשׁוּ מִנֵּס כָּזֶה גָּדוֹל, אֲבָל רַק יִתְרוֹ הִתְרַשֵּׁם מֵהַפְּרָטִים הַקְּטַנִּים שֶׁה׳ יָרַד אֲלֵיהֶם.

רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ כּוֹתֵב כִּי הַמִּצְרִים שֶׁטָּבְעוּ בְּיַם לֹא מֵתוּ כֻּלָּם בְּאוֹתָהּ צוּרָה, אֶלָּא לְפִי דַּרְגַּת רִשְׁעוּתָם. אֵלֶּה שֶׁהָיוּ הֲכִי פַּחוֹת גְּרוּעִים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר: ״צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת״, שֶׁשָּׁקְעוּ מִיָּד כַּעוֹפֶרֶת בַּמַּיִם וְסִבְלָם הָיָה קָצַר בְּטֶרֶם מָצְאוּ מוֹתָם. עַל הַבֵּינוֹנִיִּים לְעֻמַּת זֹאת נֶאֱמַר: ״יָרְדוּ בְמִצוֹלֹת כְּמוֹ אָבֶן״, הֵם לֹא צָלְלוּ מִיָּד, אֶלָּא יָרְדוּ לְאַט יוֹתֵר כְּמוֹ אֲבָנִים. וְאִלּוּ עַל הָרְשָׁעִים שֶׁבַּמִּצְרִים נֶאֱמַר: ״יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ״, שֶׁהָיוּ כַּקַּשׁ עַל פְּנֵי הַמַּיִם

שֶׁעוֹלֶה וַיּוֹרֵד שׁוּב וְשׁוּב בְּטֶרֶם הַמַּיִם מַכְבִּידִים עָלָיו וְשׁוֹקֵעַ, כָּךְ סָבְלוּ אוֹתָם מִצְרִים בְּטֶרֶם יָצְאָה נִשְׁמָתָם. עֲבָדוֹת אֵלּוּ הִרְשִׁימוּ אֶת יִתְרוֹ, כְּיַצֵּד הַמַּיִם סוֹגְרִים עַל כֻּלָּם כְּאַחַת, אַךְ כָּל אֶחָד מְקַבֵּל מֵהַמַּיִם יַחַס שׁוֹנֶה בְּהֶתְאֵם לְמַעֲשָׂיו? ! מִי יָכוֹל לִשְׁלוֹט שְׁלִיטָה מֻחְלֶטֶת וּמְלֵאָה כָּזוֹ בְּכָל הַפְּרָטִים הַקְּטַנִּים בְּרָמַת דִּיּוּק מַקְסִימָלִית כָּזוֹ? רַק ה׳ אֶחָד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא!

בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בְּיִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִים, ה׳ מָסַר בְּיַד הָעֲמָלֵקִים רַק אֶת אוֹתָם שֶׁנִּפְלְטוּ מִן הֶעָנָן בְּשֶׁל מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, אַךְ כְּשֶׁבָּאוּ לְהִלָּחֵם עַל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהֵם מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּכֹחוֹת כִּשּׁוּף מְיֻחָדִים שֶׁנִּבְחֲרוּ עַל פִּי מַעֲרְכוֹת הַכּוֹכָבִים וְהַשֶּׁמֶשׁ לְאוֹתוֹ יוֹם, ה׳ שִׁנָּה אֶת מַעֲרְכוֹת הַטֶּבַע וְהֶעֱמִיד אֶת הַשֶּׁמֶשׁ בִּמְקוֹמָהּ, וְכָךְ לֹא הִצְלִיחוּ עֲמָלֵק לְנַצֵּחַ וְלִפְגֹּעַ בְּמִי שֶׁלֹּא אָמוּר הָיָה לְהִפָּגַע, אַךְ יִשְׂרָאֵל עֲדַיִן לֹא הִצְלִיחוּ לְהַכְרִיעַ הַמִּלְחָמָה, כִּי הָיָה זֶה עָנְשָׁם עַל שֶׁיָּדַם רָפְתָה מִן הַתּוֹרָה וּבָשֵׁל כָּךְ הֵבִיא ה׳ אֶת עֲמָלֵק עֲלֵיהֶם מִלְּכַתְּחִלָּה.

יִתְרוֹ רָאָה כִּי עֲמָלֵק כֵּן הִצְלִיחוּ לַהֲרֹג אֶת מִי שֶׁנִּפְלַט מִן הֶעָנָן, וְעוֹד לִכְרוֹת אֶת מִלּוֹתֵיהֶם וּלְהַשְׁלִיךְ כְּלַפֵּי מַעְלָה בְּהַתְרָסָה לִפְנֵי ה׳, וּמִצַּד שֵׁנִי ה׳ הֶעֱמִיד אֶת הַשֶּׁמֶשׁ בִּמְקוֹמָהּ עַד שֶׁהֵם יִסּוֹגוּ וְלֹא יַהֲרְגוּ אָדָם נוֹסָף, נִמְצָא שֶׁהַיְכֹלֶת שֶׁלָּהֶם לַהֲרֹג מֵעוֹלָם לֹא הָיְתָה בְּיָדָם, אֶלָּא הֵם רַק שִׁמְּשׁוּ כְּלֵי מִשְׂחָק עַל הַלּוּחַ בְּיָדוֹ שֶׁל ה׳, בִּרְצוֹנוֹ לְהַעֲנִישׁ אֶת הַחוֹטְאִים מִסָּרָם בִּידֵי עֲמָלֵק, וּבִרְצוֹנוֹ לִשְׁמֹר עַל עַם יִשְׂרָאֵל עָצַר אֶת הָעֲמָלֵקִים כְּרוֹכֵב הַשּׁוֹלֵט בְּסוּסוֹ וּמוֹשְׁכוֹ בָּרֶסֶן. וְכָךְ לַמְרוֹת שֶׁעֲמָלֵק תּוֹקֵף אֶת כֻּלָּם וְנִלְחָם בְּכֻלָּם, נִפְגַּע רַק מִי שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ לְהֵעָנֵשׁ. וְכָאן רָאָה שְׁלִיטָה מֻחְלֶטֶת שֶׁל ה׳ שֶׁלֹּא מַחְטִיאָה כַּחוּט הַשַּׂעֲרָה.

אָמַר יִתְרוֹ לְעַצְמוֹ, מִי שֶׁשּׁוֹלֵט כָּךְ בְּאֵיתָנֵי הַטֶּבַע הַגְּדוֹלִים עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת חֶשׁוּבִים כָּאֵלֶּה מְדֻיָּקִים, וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בַּשֶּׁמֶשׁ וּבַיָּם כִּדֵי שֶׁבְּתוֹךְ קִבּוּצָה שֶׁל אֲנָשִׁים שֶׁיִּהְיוּ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וּבְאוֹתוֹ זְמַן כָּל אֶחָד יֵהָנֶה אוֹ יֵעָנֵשׁ בְּהֶתְאֵם לְהִתְנַהֲגוּת הָאִישִׁית שֶׁלּוֹ, זֶהוּ רַק אֵל אֶחָד לְלֹא שִׁתּוּף, כָּל הַכֹּחוֹת מְסוּרִים בְּיָדוֹ, וְאֵין בִּלְתּוֹ.

בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה בַּפָּרָשָׁה יִתְרוֹ מְזֻכָּר בִּשְׁנֵי תְּאָרִים, הוּא "כֹּהֵן מִדְיָן", וְ"חוֹתְנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה". פָּסוּק לְאַחַר מִכֵּן הַתּוֹרָה מַשְׁמִיטָה תֹּאַר אֶחָד וּמַשְׁאִירָה רַק אֶת תֹּאַרוֹ כְּחוֹתֵן מֹשֶׁה. לָאָן נֶעְלָם הַתֹּאַר "כֹּהֵן מִדְיָן"? וְכֵן גַּם בַּהֶמְשֵׁךְ, מִכָּאן וָהָלְאָה יִתְרוֹ מִתֹּאַר כְּחוֹתְנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בִּלְבַד.

אֶפְשָׁר לוֹמַר עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ כִּי בַּתְּחִלָּה "וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ", הוּא "שָׁמַע" אֶת הָרִחוּב שֶׁקּוֹרֵא לוֹ "כֹּהֵן מִדְיָן", הָעוֹלָם נָתַן לוֹ כָּבוֹד גָּדוֹל בְּתוֹר הָאַפִּיפְיוֹר שֶׁל יְמֵיהֶם, וְכַאֲשֶׁר מֹשֶׁה עָלָה לִגְדֻלָּה, הָעוֹלָם צָרַף לוֹ עוֹד תֹּאַר וְכָעֵת הוּא גַּם "כֹּהֵן מִדְיָן" וְגַם "חוֹתֵן מֹשֶׁה". כָּבוֹד כָּפוּל כִּבְיָכוֹל. אַתָּה גַּם הָאַפִּיפְיוֹר וְגַם חוֹתְנוֹ שֶׁל מִי שֶׁמְּדַבֵּר עִם ה' יְשִׁירוֹת. זֶה מָה שֶׁהוּא "שָׁמַע", אֲבָל "וַיִּקַּח יִתְרוֹ - חוֹתֵן מֹשֶׁה", לְעַצְמוֹ הוּא "לָקַח" רַק אֶת הַתֹּאַר "חוֹתֵן מֹשֶׁה". וְכִי אֵיזֶה כָּבוֹד יֵשׁ לִהְיוֹת הָאַפִּיפְיוֹר שֶׁהוּא "כֹּהֵן" שֶׁל עֲבוֹדַת שֶׁקֶר, כַּאֲשֶׁר הֶחָתָן שֶׁלּוֹ מְדַבֵּר עִם ה' יִתְבָּרַךְ וּמְקֻבָּל מִמֶּנּוּ תּוֹרַת אֱמֶת?

יִתְרוֹ עָשָׂה חֶשְׁבּוֹן מַסְלוּל מֻחְדָּשׁ. הוּא עָשָׂה עַד כֹּה אֶת כָּל הַפְּנִיּוֹת הַלֹּא נְכוֹנוֹת בְּמֵאָה שָׁנוֹת חַיָּיו וְלֹא הִתְיָאֵשׁ, כִּי הוּא רָצָה לְהַגִּיעַ אֶל הַיַּעַד, אֶל הָאֱמֶת. וְאִם כֵּן, גַּם אַחֲרֵי שֶׁהִגִּיעַ לִפְנִיָּה לֹא נְכוֹנָה שֶׁל "כֹּהֵן מִדְיָן" וְזֶה לְכְאוֹרָה הָיָה מָקוֹם "לֹא רַע" עֲבוּרוֹ לְשָׁהוֹת שָׁם, סוֹף סוֹף זֶה לֹא הַיַּעַד שֶׁהוּא רָצָה לְהַגִּיעַ

אֲלֵיו, אָז הוּא חִשֵּׁב מֵחָדָשׁ אֶת הַמַּסְלוּל, וּפָנָה אֶל הַמִּדְבָּר. הוּא לֹא הִתְיַחֵס לַאֲנָשִׁים שֶׁאָמְרוּ לוֹ: "וְכִי אַחֲרֵי כָּל כָּךְ הַרְבֵּה שָׁנִים שָׁאַתָּה טוֹעֶה בַּדֶּרֶךְ, עַכְשָׁו תִּפְנֶה לַכִּוּוּן הַשֵּׁנִי"? הוּא לֹא הִתְלַבֵּט אַף לְרֶגַע, וּבְרֶגַע שֶׁגִּלָּה שֶׁהַיַּעַד הָאֲמִתִּי בַּכִּוּוּן הַשֵּׁנִי הוּא חִשֵּׁב מַסְלוּל מֵחָדָשׁ וְנָסַע לְקֶרַאתוֹ.

מַדּוּעַ זֶה לֹא הָיָה "בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי" עֲבוּרוֹ? כִּי הָיְתָה לוֹ מִדַּת הָאֱמֶת, וְהוּא חִפֵּשׂ אוֹתָהּ בְּכָל מְחִיר וּבְכָל מָקוֹם, מִבְּלִי לְהַבִּיט יָמִין וּשְׂמֹאל. וּמִדָּה זוֹ חֲסֵרָה לְצַעֲרֵנוּ לָרַבִּים מֵאִתָּנוּ, חֲסֵרָה בַּשִּׁקּוּלִים שֶׁלָּנוּ וּבְהַחְלָטוֹת שֶׁלָּנוּ. מַדּוּעַ אֵינֶנּוּ מְנַהֲלִים אֶת כָּל חַיֵּינוּ כְּמוֹ "וֶוִיז"?

אָדָם מַגִּיעַ לְבֵיתוֹ עָיֵף מִיּוֹם עֲבוֹדָה, וְהִנֵּה הוּא עוֹד לֹא פָּתַח אֶת הַדֶּלֶת וּכְבָר שׁוֹמֵעַ אֶת הַיְלָדִים צוֹרְחִים וּמְקַפְּצִים בְּכָל הַבַּיִת, וְהָאִשָּׁה חֲסֵרַת הָאוֹנִים מְנַסָּה לִרְחֹץ אֶת הַתִּינוֹק וּלְהַשְׁתַּלֵּט עַל הַבַּלָּגָן תּוֹךְ שֶׁעֵינֶיהָ מִסְתַּכְּלוֹת עַל מְכוֹנַת הַכְּבִיסָה, וַאֲרוּחַת הָעֶרֶב שֶׁלּוֹ אֲפִילוּ לֹא בָּאָפֶק.

וְכָךְ בִּמְקוֹם לְהִתְעַצְבֵּן, הוּא נוֹשֵׂם עָמוֹק: "חִשּׁוּב מַסְלוּל מֵחָדָשׁ". הוּא קוֹרֵא לַיְלָדִים הַגְּדוֹלִים לְהִצְטָרֵף אֵלָיו לִנְסִיעָה לִקְנוֹת אֲרוּחַת עֶרֶב, בִּזְמַן שֶׁאִמָּא תִּסַּיֵּם עִם הַתִּינוֹק וְהַכְּבִיסָה. בִּמְקוֹם לְהִתְעַצְבֵּן וּלְהוֹסִיף שֶׁמֶן עַל הַמְּדוּרָה, הוּא שִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת הַיְלָדִים וְגַם הִרְוִיחַ מָנָה שׁוּאַרְמָה עַל הַדֶּרֶךְ, יוֹתֵר טוֹב מִזֶּה?

וְכָךְ בְּכָל תְּחוּמֵי הַחַיִּים. אָדָם מַגִּיעַ לַעֲבוֹדָה וְרוֹאֶה כִּי הַבּוֹס קָם עַל צַד שְׂמֹאל, אוֹ שֶׁהוּא עָדַיִן בַּחֲנָיָה כִּי הַשָּׁכֵן שֶׁלּוֹ הֶחְלִיט לַחֲנוֹת בַּאֲלַכְסוֹן וּלְהַעֲלִם לַחֲצִי שָׁעָה. וְאָז שְׁנֵיָּה לִפְנֵי שֶׁהוּא מִתְפָּרֵץ וּמְכַלֶּה אֶת זַעְמוֹ עַל רִכְבּוֹ שֶׁל הַשָּׁכֵן שֶׁעִמּוֹ

יַמְשִׁיךְ לָגוּר עוֹד 30 שָׁנָה לְאַחַר מִכֵּן, אוֹ צוֹעֵק עַל הַבּוֹס שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא יַשְׁאִיר אוֹתוֹ בָּעֲבוֹדָה 30 שָׁנִיּוֹת לְאַחַר מִכֵּן, הוּא נוֹשֵׂם עָמוֹק וּמְחַשֵּׁב מַסְלוּל מֵחָדָשׁ. לֹא קָרָה שׁוּם דָּבָר.

זֶה מָה שֶׁיִּתְרוֹ עָשָׂה כָּל חַיָּיו. בְּמֶשֶׁךְ 100 שָׁנָה הוּא חִפֵּשׂ אֶת הָאֱמֶת, כְּשֶׁהוּא פּוֹנֶה שׁוּב וְשׁוּב בַּמְּקוֹמוֹת הֲלֹא נְכוֹנִים, וְכָל פַּעַם כְּשֶׁגִּלָּה זֹאת הוּא חִשֵּׁב מַסְלוּל מֵחָדָשׁ. 100 שָׁנָה ! בְּלִי לְהִתְיָאֵשׁ !

הָבָה נִנְשׁוֹם עָמוֹק וּנְחַשֵּׁב מַסְלוּל מֵחָדָשׁ. לֹא קָרָה כְּלוּם ! אָז פִּסְפַּסְנוּ בַּפְּנִיָּה ! אִם נַעֲשֶׂה כָּךְ, נַגִּיעַ אֶל אַבָּא הַמְּחַכֶּה וּמְצַפֶּה לָנוּ בְּאַהֲבָה וְנַעֲגוּעִים, וְנַגִּיעַ הַבַּיְתָה בְּשָׁלוֹם.

משפטים

דִּין אָמָה עִבְרִיָּה חַל דַּוְקָא עַל יָלְדָה כְּשֶׁהִיא "קְטַנָּה".
מְדֻבָּר בָּאָדָם שֶׁמּוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ לְאַחֵר, וְהִיא מְשָׁרֶתֶת אוֹתוֹ וְיכוֹלָה
לְהִשְׁתַּחְרֵר בְּכַמָּה דְּרָכִים: כְּשֶׁתַּגִּיעַ לְגִיל נַעֲרוּת, אוֹ שֶׁעָבְדָה
עֲבוּרוֹ 6 שָׁנִים, אִם הִגִּיעָה שְׁנַת הַיּוֹבֵל, אוֹ אִם מִישֶׁהוּ פּוֹדֶה
אוֹתָהּ אַף נֶגֶד רְצוֹן אֲדוֹנָהּ וּמְשַׁלֵּם לוֹ אֶת הַמַּגִּיעַ לוֹ.

אָמָה עִבְרִיָּה אֵין פְּרוּשׁוֹ שֶׁהִיא נִמְכֶּרֶת לְשִׁפְחָה בְּזוּיָה
חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ כָּאן מִצְוַת "יִעוּד", לְיַעֵד אוֹתָהּ לְאִשָּׁה.
כְּלוֹמַר, בְּשֵׁשׁ שָׁנִים הַלָּלוּ שֶׁהִיא עוֹבֶדֶת בְּבֵית הָאָדוֹן, הוּא יָכוֹל
לִבְחֹר לָשֵׂאת אוֹתָהּ אוֹ לְהַשִּׁיאָהּ לִבְנוֹ. וְכָךְ תִּתָּכֵן מְצִיאוּת שֶׁל
אִישׁ חָסַר אֶמְצָעִים שֶׁאֵין לוֹ נְדוּנְיָה לְהָבִיא לְבֵתּוֹ, וְהִנֵּה הוּא

רוֹאֶה אִישׁ כָּשֵׁר וּבַעַל יְכוֹלוֹת שֶׁהוּא אוֹ בְּנוֹ יְכוֹלִים לִהְיוֹת בְּעָלִים רְאוּיִים לְבִתּוֹ, וּבִמְקוֹם שֶׁתִּזְדַּקֵּן בְּבֵיתָהּ בְּשֶׁל עֲנִיּוּתָהּ וְאוּלַי אַף תִּתְקַלְקֵל חָלִילָה, תַּעֲבֹד בְּבֵיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אִישׁ וְאוּלַי תִּנָּשֵׂא לוֹ. וּבְמִדָּה וְלֹא יִרְצֶה הָאָדוֹן וְיִשַּׁחְרֵר אוֹתָהּ, חֲרֵי שֶׁבַּכֶּסֶף שֶׁאָבִיהָ קִבֵּל עָלֶיהָ יוּכַל לָתֵת עֲבוּרָהּ נְדוּנְיָה וּלְהַשִּׂיאָהּ בְּכָבוֹד. כַּאֲשֶׁר אָנוּ חוֹשְׁבִים עַל הַתְּנָאִים בָּהֶם חָיוּ בַּיָּמִים הָהֵם, חֲרֵי יֵשׁ כָּאן הִגָּיוֹן וַאֲפִילוּ מִצְוָה לִדְאֹג לִבְנוֹת יִשְׂרָאֵל, בִּיחוּד בְּמִשְׁפָּחוֹת חֲסֵרוֹת אֶמְצָעִים, עַל מְנָת שֶׁיָּקִימוּ בָּתִּים בְּיִשְׂרָאֵל.

אֲבָל אָז אָנוּ קוֹרְאִים בַּגְּמָרָא עַל אָדָם שֶׁעוֹבֵר עַל מִצַוַת שְׁמִטַּת הַקַּרְקָעוֹת וְסוֹחֵר בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית שֶׁהַתּוֹרָה הִפְקִירָה אוֹתָם לְכָל אָדָם, וְהוּא מוֹכֵר אוֹתָם נֶגֶד חֻקֵּי הַתּוֹרָה. הַגְּמָרָא מַזְהִירָה כִּי אִישׁ זֶה עָבַר עֲבֵרָה כֹּה חֲמוּרָה שֶׁבְּגִנָּה הוּא מִתְדַּרְדֵּר מִדֶּחִי אֶל דֶּחִי בַּסֵּדֶר הַבָּא:

רִבִּי יוֹסֵי בְּרִבִּי חֲנִינָא אוֹמֵר: "בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה קָשָׁה אַבְקָה שֶׁל שְׁבִיעִית, אָדָם נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית לְסוֹף מוֹכֵר אֶת מְטַלְטְלָיו... לֹא הִרְגִּישׁ לַסּוֹף מוֹכֵר אֶת שְׁדוֹתָיו... לֹא בָּאת לְיָדוֹ עַד שֶׁמּוֹכֵר אֶת בֵּיתוֹ... לֹא בָּאת לְיָדוֹ עַד שֶׁמּוֹכֵר אֶת בְּתּוֹ... לֹא בָּאת לְיָדוֹ עַד שֶׁלָּוָה בְּרִבִּית... לֹא בָּאת לְיָדוֹ עַד שֶׁמּוֹכֵר אֶת עַצְמוֹ... לֹא לְךָ אֶלָּא לַגֵּר... וְלֹא לְגֵר צֶדֶק אֶלָּא לְגֵר תּוֹשָׁב, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר 'לְעֵקֶר', זֶה הַנִּמְכָּר לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים עַצְמָהּ"!

אוֹתוֹ אָדָם שֶׁלֹּא שָׂם לִבּוֹ לַחֲטָאָיו וְסוֹחֵר בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית, תְּחִלָּה מוֹכֵר אֶת כָּל חֲפָצָיו, לְאַחַר מִכֵּן כְּבָר יִצְטָרֵךְ לְמִכּוֹר שְׂדוֹתָיו וּבֵיתוֹ, אַחַר כָּךְ מוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה עִבְרִיָּה, וְאָז גַּם מוֹצֵא עַצְמוֹ לֹוֶה בְּרִבִּית וּמִסְתַּבֵּךְ עַד שֶׁמּוֹכֵר אֶת עַצְמוֹ

לִהְיוֹת שַׁמָּשׁ שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, כְּגוֹן לְעֶבֶד הַמְנַקֶּה אֶת הַשֵּׁרוּתִים בִּכְנֵסִיָּה!

אָז הִנֵּה רוֹאִים שֶׁבְּמַהֲלָךְ הַהִתְדַּרְדְּרוּת שֶׁלּוֹ, לְאַחַר שֶׁאִבֵּד אֶת הַכֶּסֶף וְלִפְנֵי שֶׁנִּנְקֶה שֵׁרוּתִים לִכְנֵסִיּוֹת, הוּא מוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה עִבְרִיָּה! כְּלוֹמַר מָה שֶׁקָּרָאנוּ בְּפָרָשַׁת "מִשְׁפָּטִים" וְחָשַׁבְנוּ לְמִצְוָה וּפִתְרוֹן לִבְנוֹת יִשְׂרָאֵל עֲנִיּוֹת, פִּתְאוֹם הָפַךְ לְעֹנֶשׁ לַעֲבָרָיָן הַסּוֹחֵר בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית, "בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה קָשָׁה אַבָּקָה שֶׁל שְׁבִיעִית" - הוּא מָכַר אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה! מַדּוּעַ זוֹ לֹא מִצְוָה, וְיוֹתֵר מִכָּךְ, מַדּוּעַ זֶה עֹנֶשׁ חָמוּר?

בְּמִשְׁפָּחוֹת בְּרִיאוֹת בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה הַמְּאֻשָּׁרִים בְּיוֹתֵר הֵם הַיְלָדִים. הַסִּבָּה הִיא שֶׁהַהוֹרִים עוֹשִׂים כָּל מַאֲמָץ לְגַדֵּל אֶת הַיֶּלֶד בַּחֲמָמָה, וְלֹא חוֹשְׂפִים אוֹתוֹ לִבְעָיוֹת הַיּוֹם-יוֹם וְתַחֲלוּאֵי הַחֶבְרָה. אָדָם נוֹרְמָלִי שֶׁבְּנוֹ בֶּן ה-4 מְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לִקְנוֹת לוֹ צַעֲצוּעַ, לֹא מוֹשִׁיב אֶת בְּנוֹ וּמַסְבִּיר לוֹ כִּי אַבָּא פֵּטֵר מֵהָעֲבוֹדָה וְהוּא לֹא יוֹדֵעַ כֵּיצַד הוּא יְתַפְרְנֵס כָּעֵת. יֶלֶד קָטָן לֹא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּתֵּף בִּבְעָיוֹת הַלְוּוֹ, אֶלָּא שֶׁיַּמְשִׁיךְ לַחֲשֹׁב שֶׁהַכֹּל בְּסֵדֶר וְאַבָּא יָכוֹל לִקְנוֹת לוֹ אֲבָל הֶחְלִיט לֹא לַעֲשׂוֹת זֹאת כְּרֶגַע. לֹא קָרָה כְּלוּם.

הוֹרִים חֲכָמִים מִתְוַכְּחִים בְּחַדְרֵי חֲדָרִים הֵיכָן וּמָתַי שֶׁצָּרִיךְ עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְפִתְרוֹן וּמִתְפַּיְסִים, וְלֹא לִצְעֹק אֶחָד עַל הַשֵּׁנִיָּה בְּאֶמְצַע הַסָּלוֹן. יֶלֶד לֹא אָמוּר לִרְאוֹת דְּבָרִים כָּאֵלֶּה. הוּא לֹא אָמוּר לָדַעַת אִם לַהוֹרִים יֵשׁ בְּעָיוֹת בְּרִיאוּת אוֹ פַּרְנָסָה, וְהוּא יָכוֹל לָלֶכֶת לַגַּן וּלְבֵית הַסֵּפֶר בְּשִׂמְחָה שֶׁהַכֹּל טוֹב, כַּאֲשֶׁר הַצָּרוֹת הַיְחִידוֹת שֶׁלּוֹ הֵן שֶׁהוּא אִבֵּד אֶת הַצַּעֲצוּעַ הָאָהוּב עָלָיו. לָכֵן יֶלֶד בָּרִיא בְּמִשְׁפָּחָה שְׁפוּיָה רוֹאֶה אֶת כָּל הָעוֹלָם בָּעֵינַיִם וְרֻדּוֹת וְשָׂמֵחַ בֶּאֱמֶת.

אֲבָל הַיֶּלֶד גָּדֵל, הַמִּשְׁקָפַיִם נִשְׁבָּרוֹת וְהוּא מַתְחִיל לְגַלּוֹת כִּי יֵשׁ צַד מְכֹעָר לָעוֹלָם וְלַאֲנָשִׁים שֶׁבּוֹ. הֶחָבֵר הֲכִי טוֹב מִכִּתָּה ב׳, פִּתְאֹם מַפְסִיק לְהִסְתּוֹבֵב אִתּוֹ, וּבְכִתָּה ח׳ כְּבָר מְסַפֵּר עָלָיו לְשׁוֹן הָרַע וּמְלַגְלֵג עָלָיו בַּהַפְסָקוֹת. וְאָז הוּא מִתְבַּגֵּר וְרוֹאֶה אֲנָשִׁים שֶׁמְּשַׁקְרִים וּמְרַמִּים, גּוֹנְבִים אוֹ נוֹהֲגִים בְּאַלִּימוּת, מְנַצְּלִים וְ״שָׁמִים לוֹ רֶגֶל״. וְאָז מַסְבִּירִים לוֹ כִּי אָסוּר לִהְיוֹת תָּמִים, כִּי תָּמִים זֶה טִפֵּשׁ וְהָעוֹלָם שָׂחֹר וְלֹא וָרֹד, וְאִם הוּא לֹא יִתְעוֹרֵר הוּא יִסְבֹּל כָּל חַיָּיו. וְהוּא מְקַבֵּל מָה שֶׁאוֹמְרִים לוֹ וְנִכְנָס לְעַצְבוּת.

מָה הִשְׁתַּנָּה בֶּאֱמֶת? מַדּוּעַ הוּא לֹא שָׂמַח כְּפִי שֶׁהָיָה בִּילָדוּתוֹ? כִּי כְּשֶׁהָיָה קָטָן הוּא חָשַׁב שֶׁאַבָּא שֶׁלּוֹ הוּא כָּל יָכוֹל, וְגַם אִם אָבִיו לֹא נַעֲנָה לִרְצוֹנוֹתָיו אֵין זֶה כִּי אָבִיו לֹא יָכוֹל אֶלָּא כִּי הוּא כָּעֵת לֹא רוֹצֶה, וְיֵשׁ לוֹ אֶת הַסִּבּוֹת שֶׁלּוֹ וְהוּא לֹא חַיָּב לְמְסֹר לוֹ דִּין וְחֶשְׁבּוֹן. וְגַם אָז הַיֶּלֶד לֹא שׂוֹנֵא אֶת אָבִיו אוֹ כּוֹעֵס עָלָיו כִּי הוּא יוֹדֵעַ שֶׁאַבָּא שֶׁלּוֹ אוֹהֵב אוֹתוֹ גַּם אִם הוּא לֹא נוֹתֵן לוֹ כָּל מָה שֶׁהוּא רוֹצֶה, כִּי אַבָּא יוֹדֵעַ יוֹתֵר טוֹב מִמֶּנּוּ מָה טוֹב בִּשְׁבִילוֹ, וְלָכֵן אֵין לַיֶּלֶד שׁוּם דְּאָגָה בָּעוֹלָם. אַבָּא תָּמִיד כָּאן בִּשְׁבִילוֹ.

אֲבָל כְּשֶׁהַיֶּלֶד מִתְבַּגֵּר וְהוּא צָרִיךְ לִסְמֹךְ וְלִבְטֹחַ עַל אָבִיו בַּשָּׁמַיִם כְּפִי שֶׁסָּמַךְ כְּיֶלֶד קָטָן עַל אָבִיו שֶׁבַּסָּלוֹן, מַשֶּׁהוּ שָׁם נִתְקָע. אֶת הָאַבָּא בַּסָּלוֹן אֲנִי רוֹאֶה, אֶת אַבָּא שֶׁבַּשָּׁמַיִם אֲנִי לֹא רוֹאֶה, אֵיפֹה אַבָּא? וְאָז פִּתְאוֹם כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה שֶׁלְּאַבָּא בַּסָּלוֹן אֵין כֹּחוֹת אֵינְסוֹפִיִּים לַעְזוֹר לִי בְּכָל דָּבָר, וְאֵין לִי יְדִיעָה וֶאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ לִי אַב בְּשָׁמַיִם שֶׁכֵּן יָכוֹל, אֲנִי נִכְנָס לַחֲרָדוֹת, חֲרֵי מִי יִדְאַג לִי? וְאִם אֵין מִי שֶׁיִּדְאַג לִי אֲנִי חַיָּב לִדְאֹג לְעַצְמִי, וְאִם אֲנִי דּוֹאֵג לְעַצְמִי וְרוֹצֶה לִשְׂרֹד אָז מֻתָּר גַּם לְשַׁקֵּר, לְרַמּוֹת וּלְעַגֵּל פִּנּוֹת חַס

וְשָׁלוֹם, כִּי כֻּלָּם עוֹשִׂים אֶת זֶה, ׳אָדָם לְאָדָם זְאֵב׳, אֵיךְ אֶתְפָּרְנֵס? מִמַּה אָחְיֶה? מַחֲשָׁבוֹת טוֹעוֹת אֵלּוּ נוֹבְעוֹת מִכָּךְ שֶׁהוּא לֹא רוֹאֶה אֶת אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם. הַמִּשְׁקָפַיִם הַוְּרֻדוֹת שֶׁלּוֹ רֻסְקוּ עַל יְדֵי אֲנָשִׁים רָעִים, וְהוּא מְקַבֵּל מַבָּט חָדָשׁ וְעָקֹם עַל הָעוֹלָם שֶׁמּוּלוֹ, מַבָּט שֶׁמְּקַלְקֵל לוֹ אֶת כָּל חַיָּיו.

וְגַם הַהוֹרִים תּוֹרְמִים לְכָךְ מִבְּלִי לָשִׂים לֵב, כְּשֶׁהֵם רוֹצִים לַעְזוֹר לַיֶּלֶד וּמְזָרְזִים אוֹתוֹ בְּגִיל צָעִיר ״לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ מֵעַצְמוֹ״ כָּל עוֹד הֵם כָּאן לַעְזוֹר לוֹ, כִּי הֵם לֹא יִחְיוּ לָנֶצַח וְאָז מִי יַעְזֹר לוֹ? וְאֵלֶּה דִּבְרֵי כְּפִירָה, וְכִי הֵם אֱלֶּה שֶׁעוֹזְרִים לוֹ עַכְשָׁיו? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - הוּא זֶה שֶׁעוֹזֵר לוֹ וְעוֹשֶׂה הַכֹּל עֲבוּרוֹ וְצָרִיךְ לְלַמֵּד אֶת הַיֶּלֶד לִפְנוֹת אֵלָיו, אַחֶרֶת הוּא בֶּאֱמֶת יַאֲמִין כִּי אֵין אַבָּא בַּשָּׁמַיִם שֶׁמַּשְׁגִּיחַ עָלָיו, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִכָּאן הַדֶּרֶךְ מְהִירָה לְהַתִּיר אֶת כָּל הָאִסּוּרִים בַּתּוֹרָה: ״אִם אֵין אֲנִי לִי, מִי לִי״? וְלִפּוֹל לְעַצְבוּת וּלְיֵאוּשׁ, אִם לֹא לְחַיֵּי פֶּשַׁע וְחָמוּר יוֹתֵר.

נָכוֹן שֶׁיֵּשׁ לְשַׁדֵּל הַיֶּלֶד לָנֵצַל זְמַנּוֹ הֵיטֵב מִגִּיל צָעִיר וְלַעְזֹר לוֹ בְּכָךְ, אַךְ יֵשׁ לְהַסְבִּיר לוֹ שֶׁכֻּלָּם הֵם רַק כֵּלִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְסַיֵּעַ בַּעֲדוֹ וְעָלָיו לְהוֹדוֹת עַל כָּךְ לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּכֵּלִים אֵלּוּ כָּל עוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לוֹ אוֹתָם.

בַּגְּמָרָא לוֹמֵד רִבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁבְּמִדָּה וְהָאֱמָה שֶׁחֻרְרָה וְהִיא עֲדַיִן קְטַנָּה אָמְנָם אָבִיהָ יָכוֹל עֲדַיִן לְקַבֵּל אֶת קִדּוּשֶׁיהָ אַךְ לֹא לְמוֹכְרָהּ בַּשְּׁנִית כְּאָמָה עִבְרִיָּה, וְדוֹרְשִׁים אֶת הַמִּלִּים ״בִּבְגָדוֹ בָּהּ״ - כֵּיוָן שֶׁבָּגַד בָּהּ שׁוּב אֵינוֹ רַשַּׁאי לְמוֹכְרָהּ! וְכָאן יָכוֹל הָאָב לְטָעֹן: מַדּוּעַ תַּאֲשִׁימוּ אוֹתִי בִּבְגִידָה? הֲרֵי אֲנִי עָנִי וְדָל אֶמְצָעִים, וְכָךְ אֲנִי דּוֹאֵג לַעֲתִידָהּ שֶׁל בִּתִּי, אֵין לִי אֶמְצָעִים לְחַתֵּן אוֹתָהּ עִם מִישֶׁהוּ רָאוּי, מִי יִדְאַג לָהּ אִם לֹא אֲנִי?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁמְּדַבֶּר כָּאן בְּחֹסֶר אֱמוּנָה, וְכִי הָאָדָם זָן וּמְפַרְנֵס? וְכִי הָאָדָם מְזַוֵּג זִוּוּגִים? הַכֹּל בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם שֶׁהִיא מִצְוַת אֱמוּנָה שֶׁהוֹתִירוּ לָנוּ.

וְלָכֵן אָדָם שֶׁפּוֹחֵר בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית דַּוְקָא הוּא זֶה שֶׁמּוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה עִבְרִיָּה, כִּי כָּל עִנְיַן דִּינֵי הַשְּׁמִיטָה הֵם מִבְחָן בֶּאֱמוּנָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, וּבַמִּבְחָן הַזֶּה הוּא נִכְשָׁל. 6 שָׁנִים אָדָם חוֹרֵשׁ, זוֹרֵעַ, מַשְׁקֶה וְקוֹצֵר וּבְסוֹף כָּל שָׁנָה מֵבִיא לְמְכִירָה. הוּא מַרְגִּישׁ וְחָשׁ שֶׁהוּא זֶה שֶׁדּוֹאֵג לְעַצְמוֹ. פִּתְאוֹם אוֹמְרִים לוֹ בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית אַל תִּגַּע בַּקַּרְקַע כָּל הַשָּׁנָה. מָה שֶׁתְּגַדֵּל אָסוּר מֵהַתּוֹרָה, מָה שֶׁיִּגְדַּל מֵעַצְמוֹ אָסוּר מִדְּרַבָּנָן. אַל תִּגַּע!

"וּמַה אֲנִי אֶחְיֶה? אֲנִי אִכָּר, הַאִם בַּשְּׁמִיטָה אֶהְפֹּךְ לְעֹבֵד הַיי-טֶק? מַמָּה אֶתְפַּרְנֵס"? וּמָה עוֹנִים לוֹ: "ה' יִדְאָג לְךָ, עַכְשָׁיו לֵךְ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ לִלְמֹד". וְהֵם אָכֵן הוֹלְכִים וְלוֹמְדִים. הִנֵּה עָבְרָה הַשָּׁנָה וְהֵם מְגַלִּים כִּי לֹא גָּוְעוּ בְּרָעָב וְלֹא חָסֵר לָהֶם דָּבָר מִכָּךְ שֶׁלֹּא עָבְדוּ, אֶלָּא נַהֲפֹךְ הוּא זָכוּ לְהַרְבֵּה תּוֹרָה שֶׁתְּלַוֶּה אוֹתָם גַּם לָעוֹלָם הַבָּא.

אוֹתוֹ אַב שֶׁמָּכַר אֶת בִּתּוֹ לֹא הֶאֱמִין שֶׁפַּרְנָסָה מִשָּׁמַיִם, הוּא הָיָה מְשֻׁכְנָע שֶׁ"גּוֹרָלוֹ בְּיָדוֹ", וְחָשַׁב שֶׁאִם יַעֲשֶׂה זֹאת בְּאִסּוּר הוּא יַרְוִיחַ יוֹתֵר, וְלָכֵן מָכַר פֵּרוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִפְקִירָם לְכֻלָּם בְּחִנָּם: "כֻּלָּם טִפְּשִׁים יוֹשְׁבִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְלוֹמְדִים, וְאִלּוּ אֲנִי כָּאן עוֹשֶׂה כֶּסֶף".

וּמָה קָרָה בְּסוֹף? כָּל אֵלֶּה שֶׁלֹּא עָבְדוּ וְלָמְדוּ כָּל הַשָּׁנָה גִּלּוּ כִּי כָּל מְזוֹנוֹתֵיהֶם הוּכְנוּ לָהֶם מֵרֹאשׁ מִבְּלִי שֶׁיִּטְרְחוּ, וְזֶה שֶׁטָּרַח וְעָבַד בְּאִסּוּר הִפְסִיד אֶת כָּל הַכֶּסֶף שֶׁעָשָׂה בְּאִסּוּר, וְעוֹד

מָכַר אֶת רְכוּשׁוֹ, אֶת בִּתּוֹ וּלְבַסּוֹף אַף אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד שֶׁמְּנַקֶּה שֵׁרוּתִים בִּכְנֵסִיּוֹת! זֶה הַהֶבְדֵּל בֵּין מִי שֶׁמַּאֲמִין בַּה׳ יִתְבָּרַךְ לְמִי שֶׁמַּאֲמִין בְּ״כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה״. וְלָכֵן מְכִירַת בִּתּוֹ הִיא כֹּה חֲמוּרָה, כִּי הִיא תּוֹצָאָה שֶׁל אָדָם הַלּוֹקֶה בִּבְטָחוֹנוֹ בַּה׳ יִתְבָּרַךְ.

עָלֵינוּ לְהַזְהֵר לֹא לִטְעוֹת כָּךְ עִם יְלָדֵינוּ שֶׁלָּנוּ. כְּשֶׁהַיֶּלֶד תָּמִים אָנוּ טוֹרְחִים לַעֲשׂוֹת לוֹ חָמָה, עָלֵינוּ לִפְעֹל שֶׁהִיא תִּשָּׁאֵר עִמּוֹ כָּל חַיָּיו. נְלַמֵּד אֶת הַיֶּלֶד מִגִּיל אֶפֶס, שֶׁאָנוּ נַעֲזֹר לוֹ וְנִשְׁמֹר עָלָיו כַּמָּה שֶׁאָנוּ יְכוֹלִים, אֲבָל ה׳ שׁוֹמֵר עָלָיו יוֹתֵר טוֹב מֵאִתָּנוּ, וְכָךְ כְּשֶׁיִּגְדַּל הוּא יִהְיֶה רָגוּעַ וְשָׂמֵחַ.

נִזְכֹּר גַּם שֶׁהַחֲמָמָה שֶׁלָּנוּ הִיא לֹא מַשְׁלֶמֶת עוֹד כְּשֶׁהוּא תִּינוֹק, שֶׁהֲרֵי כְּבָר בַּפָּעוּטוֹן יִהְיֶה אֵיזֶה יֶלֶד שֶׁיִּדְחֹף אוֹתוֹ וְיִקַּח לוֹ אֶת הַצַּעֲצוּעַ, וְתִינוֹק אַחֵר יַדְבִּיק אוֹתוֹ בְּכִנִּים אוֹ בְּשַׁפָּעַת וְהוּא יִשָּׁאֵר חוֹלֶה בַּבַּיִת. הוּא יָכוֹל לִפּוֹל בַּבַּיִת וְלִבְכּוֹת, הוּא מֵבִין שֶׁלֹּא הַכֹּל וָרֹד כְּבָר מֵהַהַתְחָלָה. הֲרֵי הַיֶּלֶד הוּא לֹא טִפֵּשׁ. הוּא רָאָה שֶׁפְּעָמִים לֹא מְקַבְּלִים מָה שֶׁרוֹצִים, פְּעָמִים מְקַבְּלִים דְּבָרִים שֶׁלֹּא רוֹצִים, גַּם דְּבָרִים מְצִיקִים אוֹ כּוֹאֲבִים. אָז אֵיךְ הוּא מַצְלִיחַ לִשְׁמוֹר עַל שִׂמְחָתוֹ? כִּי הוּא סוֹמֵךְ עַל אַבָּא הַיּוֹשֵׁב בַּחֶדֶר לְיַד, שֶׁתָּמִיד יִהְיֶה שָׁם בִּשְׁבִילוֹ וְיַעֲזֹר לוֹ כְּשֶׁהוּא יְבַקֵּשׁ.

גַּם לָנוּ יֵשׁ ״בְּרִיוֹנִים״ הַמְּצִיקִים לָנוּ, יֵשׁ לָנוּ בְּעָיוֹת בְּבְרִיאוּת וּבַפַּרְנָסָה, בְּשָׁלוֹם בַּיִת וְסִכְסוּכֵי שְׁכֵנִים. אֲנָשִׁים מְשַׁקְּרִים לָנוּ וּמְרַמִּים אוֹתָנוּ, רוֹדְפִים אוֹתָנוּ וְיוֹרְדִים לְחַיֵּינוּ. אֲבָל יֵשׁ לָנוּ אַבָּא בַּשָּׁמַיִם, וְאִם נִסְמֹךְ עָלָיו כְּמוֹ שֶׁסָּמַכְנוּ עַל הָאַבָּא בַּפָּלוֹן כְּשֶׁהָיִינוּ יְלָדִים, כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֹא יַפְרִיעוּ לָנוּ.

יֶלֶד שֶׁדַּחֲפוּ אוֹתוֹ בַּגָּן לֹא נִכְנַס לְדִכָּאוֹן עָמוֹק וּמְטֻפָּל בְּכַדּוּרִים. הוּא מְשַׂחֵק קְצָת עִם אַבָּא וְשׂוֹכֵחַ מֵהַצָּרוֹת. וְגַם אִם יִהְיוּ 2, 3 אוֹ 40 יְלָדִים רָעִים, יֵשׁ לוֹ אַבָּא שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ, זֶה מַסְפִּיק לוֹ.

מַדּוּעַ שֶׁמְּצִיאוּת זוֹ תִּשְׁתַּנֶּה כְּשֶׁהַיֶּלֶד יִהְיֶה בֶּן 30? שֶׁיִּהְיוּ מִלְיוֹן אֲנָשִׁים רָעִים בַּחוּץ, יֵשׁ לָנוּ אַבָּא בַּשָּׁמַיִם שֶׁאוֹהֵב אוֹתָנוּ וּמְחַבֵּק אוֹתָנוּ, תּוֹמֵךְ בָּנוּ וְנוֹתֵן לָנוּ כָּל מָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִים. אָסוּר לָתֵת לַאֲחֵרִים לָקַחַת אֶת הַמִּשְׁקָפַיִם הַוְרֻדּוֹת שֶׁל יְלָדֵינוּ, אֶלָּא לְהַשִּׂיג לָנוּ גַּם כֵּן זוּג כָּזֶה. לֹא נַהֲרֹס אֶת בִּטְחוֹנָם אֶלָּא נְחַזֵּק אֶת שֶׁלָּנוּ, וּנְגַלֶּה כִּי הָעוֹלָם כֵּן וָרֹד בֶּאֱמֶת. כְּמוֹ שֶׁסָּמַכְנוּ עַל אַבָּא בְּגִיל 5 וְ-6, כָּךְ נִסְמֹךְ עַל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם אַף בְּגִיל 50 וְ-60, וְכָךְ נִהְיֶה שְׂמֵחִים וּמְאֻשָּׁרִים וְחַסְרֵי דְּאָגוֹת, עַד יוֹמֵנוּ הָאַחֲרוֹן.

תרומה

אַף עַל פִּי שֶׁחִטְא הָעֵגֶל מִתֹּאַר בְּפָרָשַׁת "כִּי תִשָּׂא", חֲרֵי שֶׁאֵין מֵקְדָּם וּמְאֻחָר בַּתּוֹרָה, וּבָמְצִיאוּת חֵטְא הָעֵגֶל קָדַם לִבְנְיַת הַמִּשְׁכָּן.

אִם לֹא הָיוּ חוֹטְאִים וְכֵיוָן שֶׁה' עָשָׂה לָהֶם קִפִּיצַת הַדֶּרֶךְ, חֲרֵי שֶׁהָיוּ אֲמוּרִים לְהִכָּנֵס מִיָּד לָאָרֶץ עִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. עַם יִשְׂרָאֵל הָיָה כּוֹבֵשׁ אֶת הָאָרֶץ וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה מֵמְלַךְ לְמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ וּמֵקִים בֵּית מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן שֶׁלְּעוֹלָם לֹא הָיָה חָרֵב. הַכֹּל הָיָה מֻשְׁלָם. אֶת הַשְׁלֵמוּת הַזּוֹ הִפְסַדְנוּ.

עַל בְּנְיַת הַמִּשְׁכָּן הִכְרִיזוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּשֶׁיָּרַד מֹשֶׁה עִם הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים. תּוֹךְ 3 יָמִים גִּיְסוּ אֶת כָּל הֶחָמָרִים, הַבְּנָיָה

עַצְמָהּ נִמְשְׁכָה עַד כ״ה בְּכִסְלֵו, וַחֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן נִדְחֲתָה עַל יְדֵי ה׳ יִתְבָּרַךְ עַד א׳ בְּנִיסָן, כִּי ה׳ רָצָה שֶׁהוּא יֵקֶם בַּחֹדֶשׁ בּוֹ נוֹלָד יִצְחָק אָבִינוּ. מִכָּל מָקוֹם נִמְצָא כִּי הַתִּקּוּן לִפְגָם חֵטְא הָעֵגֶל הוּא בִּנְיָן הַמִּשְׁכָּן, וְאִם הַחֵטְא גָּרַם לְהֶפְסֵד שְׁלֵמוּת, הַמִּשְׁכָּן מְיַצֵּג שְׁלֵמוּת, כְּפִי שֶׁהָיָה הָעוֹלָם אָמוּר לִהְיוֹת לוּלֵא הָיָה חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן (שֶׁתָּקַן בְּמַעֲמַד הַר סִינַי וְחָזַר בְּעֶקְבוֹת חֵטְא הָעֵגֶל).

קְדֻשַּׁת מָקוֹם הַמִּקְדָּשׁ הִיא נִצְחִית, אֲבָל קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן הִיא שׁוֹנָה. כַּאֲשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ בַּחֵטְא הָעֵגֶל וְגָרְמוּ לִפְגָם גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, הֵם קִבְּלוּ כִּתְשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל לִבְנוֹת מִשְׁכַּן כִּתְשׁוּבָה. הַמִּשְׁכָּן נָדַד עִמָּם בַּמַּסָּעוֹת בַּמִּדְבָּר, וְהֵם הָיוּ מְפָרְקִים אוֹתוֹ בְּזְמַן הַמַּסָּע וּבוֹנִים אוֹתוֹ כַּאֲשֶׁר הָיוּ חוֹנִים. בְּזְמַן שֶׁהוּא הָיָה מוּקָם הוּא הָיָה בִּקְדֻשָּׁתוֹ כְּמוֹ בֵּית מִקְדָּשׁ לְכָל דָּבָר, כָּל מָה שֶׁאָסוּר בְּמִקְדַּשׁ אָסוּר בַּמִּשְׁכָּן. לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים נִכְנַס רַק כֹּהֵן גָּדוֹל וְרַק בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְרַק לַעֲבוֹדוֹת הַמְיֻחָדוֹת שֶׁל הַיּוֹם וְכָל הַזָּר הַקָּרֵב יוּמַת. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הָיוּ מְצֻוִּים לִנְסֹעַ וְלַחֲנוֹת בְּמָקוֹם אַחֵר וּפֵרְקוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן, לֹא נוֹתְרָה שׁוּם קְדֻשָּׁה בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא עָמַד שָׁם קוֹדֶם לָכֵן. בָּזֶה שׁוֹנֶה הַמִּשְׁכָּן מֵהַמִּקְדָּשׁ.

הַמִּשְׁכָּן שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִכְנַס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כַּאֲשֶׁר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בָּנָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּירוּשָׁלַיִם, גָּנַז אֶת הַמִּשְׁכָּן וְכָל כֵּלָיו בְּהַר הַבַּיִת, וּבִמְקוֹם זֹאת בָּנָה עֲבוּר מִקְדָּשׁוֹ כֵּלִים וּמִזְבֵּחַ חֲדָשִׁים, שֶׁיָּכוֹל הָיָה לְהַקְרִיב עֲלֵיהֶם אַלְפֵי קָרְבָּנוֹת בְּיוֹם. בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן עָמַד עַל תִּלּוֹ בְּמֶשֶׁךְ 410 שָׁנִים. בַּשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת לְמַלְכוּת יְהוּדָה תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר, כֵּלָיו וְאוֹצְרוֹתָיו נִבְזְזוּ עַל יְדֵי מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁל בָּבֶל, עַד שֶׁהֶחְרִיב מַלְכָּם הָרָשָׁע אֶת הַמִּקְדָּשׁ וּשְׂרָפוֹ עַד הַיְּסוֹד, וְהָיָה זֶה חֻרְבַּן בַּיִת רִאשׁוֹן.

הַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שָׁנִים לִפְנֵי שֶׁהַמִּקְדָּשׁ יֵחָרֵב וְאוֹצְרוֹתָיו יִפְּלוּ בִּידֵי הַגּוֹיִם, וְלָכֵן מֵהַר לִגְנֹז בְּהַר הַבַּיִת חֵלֶק מֵאוֹצְרוֹת הַבַּיִת כְּמוֹ אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בּוֹ הָיוּ לוּחוֹת הַבְּרִית, אֲבָל רוֹב כֵּלָיו שֶׁל הַמִּקְדָּשׁ נָדְדוּ בָּבֶלָה. בְּכָךְ תָּם עִדָּן בַּיִת רִאשׁוֹן.

70 שָׁנָה לְאַחַר הַחֻרְבָּן, לְאַחַר שֶׁמַּמְלֶכֶת בָּבֶל נִכְבְּשָׁה עַל יְדֵי מַלְכוּת פָּרַס, הִתִּיר מֶלֶךְ פָּרַס כֹּרֶשׁ הַשֵּׁנִי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מֵחָדָשׁ. עֶזְרָא הַסּוֹפֵר נִצֵּל אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת וּבָנָה מֵהֵר בִּנְיָן קָטָן וְצָנוּעַ בְּטֶרֶם הַשִּׁלְטוֹנוֹת יִתְחָרְטוּ. הַבִּנְיָן הַקָּטָן הַזֶּה עָמַד עַל תִּלּוֹ עַד יְמֵי שִׁלְטוֹן רוֹמִי עַל יִשְׂרָאֵל, אָז הַמֶּלֶךְ הוֹרְדוֹס הָרַס אֶת הַבִּנְיָן הַקָּטָן וּבָנָה בִּמְקוֹמוֹ בִּנְיָן מְפֹאָר עָלָיו נֶאֱמַר שְׁמִי שָׁלֹא רָאָה אוֹתוֹ לֹא רָאָה בִּנְיָן מְפֹאָר מֵעוֹלָם.

בַּיִת שֵׁנִי עַל שְׁנֵי גִּלְגּוּלָיו יָחַד עָמַד 420 שָׁנָה, עַד שֶׁטִּיטוּס קֵיסָר רוֹמִי הָרָשָׁע צַר עַל יְרוּשָׁלַיִם וְהֶחֱרִיב אוֹתוֹ. אוֹצְרוֹת הַבַּיִת הַשֵּׁנִי הוּעֲלוּ לְרוֹמָא וּמִתֵּעָדִים בְּפִסּוּל בְּמַה שֶׁנִּקְרָא "שַׁעַר טִיטוּס" בְּרוֹמָא, שָׁם נִתַּן לִרְאוֹת גְּלוּף שֶׁל דְּמוּת שְׁבוּיִם מִיהוּדָה הַמְּבִיאִים עִמָּם אֶת הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְרוֹמִי, וְכָל כְּלֵי הַזָּהָב וְהָעֹשֶׁר שֶׁל בַּיִת זֶה נִמְצָאִים עַד הַיּוֹם בְּמַרְתְּפֵי הַוָּתִיקָן בְּרוֹמִי, וְיֵחָזְרוּ לְמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בַּגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה. נִמְצָא שֶׁמְּהַמִּבְנֶה שֶׁל בַּיִת שֵׁנִי, כְּמוֹ שֶׁל קוֹדְמוֹ, לֹא נוֹתַר דָּבָר, לֹא הַמִּבְנֶה וְלֹא הַכֵּלִים.

אֲבָל הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּגְנַז עַל יְדֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ נוֹתַר בִּשְׁלֵמוּתוֹ בְּתוֹךְ הַר הַבַּיִת וּלְעָתִיד לָבוֹא בִּימֵי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ יִשְׁתַּמְּשׁוּ בּוֹ וּבְכֵלָיו, וְכָךְ אוֹתוֹ מִבְנֶה שֶׁרָאִינוּ בַּחֲשִׁיבוּתוֹ כְּנִמּוּכָה יוֹתֵר מִשֶּׁל הַמִּקְדָּשׁ, דַּוְקָא עִמּוֹ יַעַבְדוּ אֶת ה׳ בְּאַחֲרִית

הַיָּמִים. וְנִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה מַה מְיֻחָד בַּמִּשְׁכָּן שֶׁזָּכָה לְכָךְ וּמַה עוֹמֶק הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא הָעֵגֶל עַל יָדוֹ?

כַּאֲשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם, הֵם רָאוּ בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ כְּמְתֻוָּךְ בֵּינֵיהֶם לְבֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּכָל שֶׁהִתְקָרְבוּ אֶל מַעֲמַד הַר סִינַי, גָּבְרוּ בָּהֶם הַכִּסּוּפִים לִדְבֹק בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁאָמְרוּ לְמֹשֶׁה כִּי בְּמַעֲמַד קַבָּלַת הַתּוֹרָה כְּבָר אֵינָם חֲפֵצִים בְּתִוּוךְ וְמְעַנְיְנִים הֵם לִשְׁמֹעַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמָם. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁשָּׂמַח וּבֵרַךְ עַל רְצוֹנָם לִדְבֹק בּוֹ, צִוָּה אוֹתָם לְהִטָּהֵר לְמַעֲמַד הִתְגַּלּוּת הַשְּׁכִינָה. וְכָךְ פָּרְשׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְּשׁוֹתֵיהֶם 3 יָמִים קֹדֶם לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, טָבְלוּ בַּמִּקְוֶה וְהִגִּיעוּ אֶל הַמַּעֲמָד לִשְׁמֹעַ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמָם.

וְהִנֵּה רַק נִשְׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל ה', וְכָל הַדִּבְּרוֹת נֶאֶמְרוּ בְּקוֹל אֶחָד, מָה שֶּׁפֶּה אֱנוֹשִׁי לֹא יָכוֹל לוֹמַר וְאֹזֶן אֱנוֹשִׁית לֹא יְכוֹלָה לִשְׁמֹעַ. הֵם הִצְלִיחוּ לְהָבִין מֵאוֹתוֹ קוֹל אֶת שְׁנֵי הַדִּבְּרוֹת הָרִאשׁוֹנִים בְּטֶרֶם פָּרְחָה נִשְׁמָתָם מִן הַמַּעֲמָד וְהָיָה צָרִיךְ לְהָקִים אוֹתָם לִתְחִיָּה! 3 יָמִים שֶׁל הֲכָנָה לֹא הִסְפִּיקוּ עַל מְנָת לְהִשָּׁאֵר חַי בְּשׁוּמְעָם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר אֲלֵיהֶם פַּעַם אֶחָת!

מִיַּד נִגָּשִׁים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְדוֹרְשִׁים: "אֲנַחְנוּ לֹא נִמְצָאִים בְּדַרְגָּה כָּזוֹ שֶׁל קְדֻשָּׁה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְדַבֵּר אִתָּנוּ יְשִׁירוֹת וְנוּכַל לְהִשָּׁאֵר בַּחַיִּים, וְאִלּוּ אַתָּה מֹשֶׁה שֶׁכֵּן מְדַבֵּר עִמּוֹ אָנָּא תָּוֵךְ בֵּינֵינוּ, אֱמֹר לָנוּ מָה ה' רוֹצֶה מֵאִתָּנוּ וְנְקַבֵּל מִמְּךָ, כִּי אִם ה' יְדַבֵּר עִמָּנוּ יְשִׁירוֹת אֲנוּ נָמוּת". הֵם שׁוֹלְחִים אוֹתוֹ כְּנְצִיגָם לַעֲלוֹת אֶל הָהָר וּלְהוֹרִיד לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה.

הֵם רָאוּ שְׁמֹשָׁה רַבֵּנוּ עֲדַיִן לֹא מַגִּיעַ וְהִתְחִילוּ לַחֲשֹׁשׁ שֶׁמָּא קָרָה אֵיזֶה אָסוֹן. הַשָּׂטָן הֵחֵל לְהָפִיץ שְׁמוּעוֹת בַּמַּחֲנֶה

שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הִתְקָרֵב יוֹתֵר מִדַּי וּמֵת, וְהֶרְאָה לָהֶם אֶת מִטָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בַּשָּׁמַיִם, כִּבְיָכוֹל מֹשֶׁה מֵת! בְּתוֹךְ הַהֲמוּלָה קָמוּ אֲנָשִׁים עַל אַהֲרֹן וְדָרְשׁוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה לָהֶם מְתַוֵּךְ חָדָשׁ, עֵגֶל מִזָּהָב.

מַדּוּעַ עֵגֶל? גַּם אִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָכֵן נִפְטַר, וְכִי חֲסֵרִים צַדִּיקִים אֲחֵרִים שֶׁיָּקוּמוּ תַּחְתָּיו, מָה עִם אַהֲרֹן אָחִיו? מָה עִם יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן? מָה עִם חוּר בְּנָהּ שֶׁל מִרְיָם? מָה עִם נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב? חֲכָמִים וְצַדִּיקִים, מַדּוּעַ לֹא נִבְחַר בָּהֶם? אֶלָּא שֶׁהַמְּסִיתִים בָּאוּ בְּטַעֲנָה שְׁמִי שֶׁמִּתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִדַּי מְשֻׁלָּם בְּחַיָּיו. וְלָכֵן הַפִּתָּרוֹן, אָמְרוּ הָעֲרֵב רַב שֶׁהֵסִיתוּ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, הוּא מְתַוֵּךְ לְלֹא רוּחַ חַיִּים וּנְשָׁמָה, מִישֶׁהוּ שֶׁלֹּא יָמוּת, וְהִצִּיעוּ אֶת הָעֵגֶל.

אַהֲרֹן הַכֹּהֵן נִסָּה לִדְחוֹת כַּמָּה שֶׁיּוֹתֵר אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַזֶּה, וְבִקֵּשׁ מֵהֶם זָהָב רַב לִבְנָיָתוֹ וְשֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת הָעֲבוֹדָה לְבַדּוֹ, בְּמַחֲשָׁבָה שֶׁהַדָּבָר יִקַּח שָׁעוֹת רַבּוֹת וְעַד אָז מֹשֶׁה רַבֵּנוּ יַסְפִּיק לָרֶדֶת וְלַעֲצֹר אוֹתָם. אֲבָל בְּקֶרֶב הָעֲרֵב רַב הָיוּ כַּמָּה מְכַשְׁפִים שֶׁהִתְעָרְבוּ בְּמַהֲלַךְ הָעֲשִׂיָּה וְכָךְ הַשָּׂטָן סִיֵּעַ בְּיָדָם לְהָקִים אֶת הָעֵגֶל בְּטֶרֶם יָשׁוּב מֹשֶׁה וְנִכְשְׁלוּ כֻּלָּם בַּחֵטְא הֶחָמוּר.

לְמַעֲשֶׂה הָיוּ כָּאן שְׁתֵּי טָעֻיּוֹת שֶׁהוֹבִילוּ לִבְנִיַּת מְתַוֵּךְ "שֶׁלֹּא יָכוֹל לָמוּת". טָעוּת רִאשׁוֹנָה כְּרוּכָה בְּכָךְ שֶׁהֶאֱמִינוּ כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מֵת, חֲרֵי הוּא עָלָה לְשָׁם בְּמִצְוַת ה' וְלֹא יִתָּכֵן כִּי ה' יְצַוֶּה אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁיְּכוֹלָה לְצֵאת מִמֶּנּוּ תַּקָּלָה כֹּה גְּדוֹלָה שֶׁתּוֹתִיר אוֹתָם לְלֹא מוֹרֶה דֶּרֶךְ. וְלוּ יְצַיֵּר שֶׁתִּתָּכֵן מְצִיאוּת בָּהּ מֹשֶׁה כֵּן יָכוֹל לִמְצֹא אֶת מוֹתוֹ, מִי מְנָה אוֹתָם לְהַחְלִיט מִי יַחֲלִיף אוֹתוֹ? הַחְלָטָה כָּזוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת שֶׁל הַזְּקֵנִים וְלֹא שֶׁל הָאֲסַפְסוּף.

אֲבָל הַטָּעוּת הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁלָּהֶם הָיְתָה הַהֶבְנָה כִּי הֵם זְקוּקִים לְמִתּוּךְ בֵּינֵיהֶם לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. ה׳ יִתְבָּרַךְ בִּקֵּשׁ לְהַנְהִיג אֶת הָעָם יְשִׁירוּת, וְהוּא עָשָׂה לָהֶם אֶת כָּל הַנִּסִּים עַד כֹּה כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁהוּא קַיָּם עַל אַף שֶׁלֹּא רָאוּהוּ מֵעוֹלָם וְלֹא שָׁמְעוּ אֶת קוֹלוֹ, וְאָז בְּמַעֲמַד הַר סִינַי בִּקֵּשׁ לְהִתְגַּלּוֹת אֲלֵיהֶם בְּדִבּוּרוֹ, לְהַרְאוֹת לָהֶם כִּי אֵין הֵם מְסֻגָּלִים לִהְיוֹת בִּמְחִצָּתוֹ לְלֹא קֶשֶׁר לְכָל הַכָּנָה שֶׁיָּכִינוּ אֶת עַצְמָם, וְלָכֵן עֲלֵיהֶם לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְלִדְבֹּק בּוֹ עַל יְדֵי שֶׁהֵם דְּבֵקִים בְּתוֹרָתוֹ.

לְשֵׁם כָּךְ צָרִיךְ לִדְבֹּק בַּצַּדִּיקִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, לֹא שֶׁהֵם מְתַוְּכִים אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהֵם דְּבֵקִים בַּה׳, הֵם יְכוֹלִים לְלַמֵּד אוֹתָנוּ כֵּיצַד לִדְבֹּק בַּה׳ בְּעַצְמֵנוּ. אֶלָּא שֶׁפְּעָמִים רַבּוֹת אָנוּ מִתְעַצְּלִים לַעֲבֹד עַל עַצְמֵנוּ וְאָנוּ מְבַקְּשִׁים לְהִדָּבֵק בְּצַדִּיק שֶׁיַּעֲשֶׂה זֹאת עֲבוּרֵנוּ, וְיִתּוּךְ בֵּינֵינוּ לְבֵין ה׳.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל פּוֹתֵחַ תְּלוּת בְּמֹשֶׁה כְּמִתּוּךְ שֶׁיִּתְפַּלֵּל עֲבוּרָם וְלֹא כְּמוֹרֶה דֶּרֶךְ שֶׁיַּיצְּרִיךְ אוֹתָם לַעֲבֹד עַל עַצְמָם וּלְהִשְׁתַּנּוֹת (וְלָכֵן מִיַּד בְּהֵעָדְרוֹ חִפְּשׂוּ מִישֶׁהוּ אַחֵר לְהִתָּלוֹת בּוֹ וַאֲפִילוּ עֵגֶל וּבִלְבַּד שֶׁהֵם עַצְמָם לֹא יִשְׁתַּנּוּ), הֶחְלִיט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי עָלָיו לְהַרְאוֹת לָהֶם אֶת עוֹמֶק טָעוּתָם וּמָה בֶּאֱמֶת מִתְבַּקֵּשׁ מֵהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה. לְשֵׁם כָּךְ תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל שֶׁהֻצְּעָה כִּתְשׁוּבָה לְחֵטְא הָעֵגֶל וְחִפּוּשׂ אַחַר מִתּוּךְ הוּא בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן וּפְעֻלָּתוֹ.

וְכָךְ עַם יִשְׂרָאֵל מִתְבַּקֵּשׁ לְהָבִיא חֻפָּצִים גַּשְׁמִיִּים, זָהָב וְכֶסֶף עֵצִים וּבַדִּים. מִזֶּה הֵם הִרְכִּיבוּ בַּיִת לַה׳ יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּגוּר עִמָּם, הָיָה זֶה בַּיִת קָטָן וּמִתְפָּרֵק וְמֻעָמָס עַל 4 עֲגָלוֹת. הַקְּדֻשָּׁה לֹא נִמְצֵאת בְּמָקוֹם בּוֹ מֻנָּח הַמִּשְׁכָּן, הַקְּדֻשָּׁה נִמְצֵאת בִּבְנִיַּת הַמִּשְׁכָּן וְהַקָּמָתוֹ, וְאֶת זֶה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים בְּעַצְמָם, הֵם בּוֹנִים

וְהֵם מְפָרְקִים, בְּמוֹ יְדֵיהֶם הֵם קוֹבְעִים הֵיכָן תִּהְיֶה הַקְּדֻשָּׁה וְהֵם אֵלֶּה שֶׁמְּסַלְּקִים הַקְּדֻשָּׁה מֵאוֹתוֹ מָקוֹם.

הַמִּשְׁכָּן בָּא לְלַמְּדָם לֹא לְחַבֵּר אֶת הַקְּדֻשָּׁה לְזְמַן וּמָקוֹם מְסֻיָּמִים. וְכָךְ כֻּלָּם טוֹעִים לַחֲשֹׁב: "אִם הָיִיתִי גָּר בַּמָּקוֹם הַהוּא וְחַי בַּתְּקוּפָה הַהִיא הָיִיתִי יָכוֹל לִהְיוֹת קָדוֹשׁ וְטָהוֹר יוֹתֵר. יֵשׁ זְמַנִּים מְסֻיָּמִים וּמְקוֹמוֹת מְסֻיָּמִים וּמִמֵּילָא יֵשׁ רַק אֲנָשִׁים מְסֻיָּמִים שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֶל ה', אֲנִי לֹא יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֶל ה' בְּעַצְמִי וּלְהִתְקַדֵּשׁ בְּעַצְמִי, אֶלָּא לִמְצוֹא אֶת הָאִישׁ הַנָּכוֹן בַּזְּמַן הַנָּכוֹן בַּמָּקוֹם הַנָּכוֹן שֶׁכֵּן קָרוֹב אֶל ה' וּלְבַקֵּשׁ בִּרְכָה מִמֶּנּוּ", זֶה יוֹתֵר קַל מֵעֲבוֹדָה עַצְמִית.

אֲבָל הִנֵּה הֵם רוֹאִים כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁכֵּן הַשְּׁכִינָה יוֹרֶדֶת וְשׁוֹכֶנֶת שָׁם, וְאִלּוּ הֵם אֵלֶּה שֶׁבְּמוֹ יְדֵיהֶם בּוֹנִים אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה מִדְּבָרִים שֶׁהֵם הֵבִיאוּ. וְכֵן כָּל הַכֵּלִים שֶׁעָשׂוּ הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף הַכֹּל נִמְצָא בְּתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן, מִבַּחוּץ רוֹאִים רַק אֹסֶף שֶׁל קְרָשִׁים מֵעֵץ וַעֲלֵיהֶם יְרִיעוֹת בָּד הַמְכַסּוֹת אוֹתוֹ, לֹא רוֹאִים שׁוּם דָּבָר מְיֻחָד, דָּבָר קָטָן וּפָשׁוּט שֶׁהֵם בָּנוּ בִּיכוֹלוֹת וּבְכֹחוֹת שֶׁלָּהֶם וְהִנֵּה הוּא מֵכִיל אֶת שִׁיא הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה.

כַּאֲשֶׁר אֲנִי מַגִּיעַ אֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ עַל מְנָת לְהִתְפַּלֵּל וְלִלְמֹד, אֲנִי הוֹפֵךְ אֶת הַמָּקוֹם לְמִשְׁכָּן. זֹאת עַל יְדֵי כֹּחַ הָרָצוֹן בִּלְבַד, אֲנִי לֹא צָרִיךְ מַשֶּׁהוּ אַחֵר. אָז אָמְנָם מִקְדָּשׁ אֵינֶנּוּ יְכוֹלִים לְהָקִים, אֲבָל מִשְׁכָּן אָנוּ כֵּן יְכוֹלִים לִבְנוֹת. מִשְׁכָּן לֹא תָּלוּי בְּמָקוֹם הוּא תָּלוּי בִּבְנָיָה. וְכִי בֵּית כְּנֶסֶת הוּא לֹא מִשְׁכָּן? אֲנַחְנוּ עוֹבְדִים שָׁם אֶת ה', הַתְּפִלּוֹת הֵן כְּנֶגֶד קָרְבָּנוֹת, הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה שָׁם עָלֵינוּ, זוֹכִים לְהִדַּבֵּק בַּה' יִתְבָּרַךְ, בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה,

כְּשֶׁאָנוּ גַּם פּוֹקְדִים אֶת הַשְּׁעוּרִים וּמִתְיַעֲצִים בְּרַב. עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מַגִּיעִים אָנוּ בּוֹנִים אֶת הַמִּשְׁכָּן וּמוֹרִידִים אֶת הַקְּדֻשָּׁה.

וְזֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב עַל בְּנַיִת הַמִּשְׁכָּן: "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם". יְהוּדִי רוֹצֶה לִבְנוֹת מָקוֹם בּוֹ תִּשְׁכּוֹן הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה בָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמְגַלֶּה לָנוּ כִּי הַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא בַּלֵּב שֶׁלָּנוּ, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לָנוּ כִּי אֶת קְדֻשַׁ הַקְּדָשִׁים שֶׁל הַמִּשְׁכָּן צָרִיךְ לְהָכִין בְּתוֹכֵנוּ, זֶה הַמִּקְדָּשׁ הָאֲמִתִּי שֶׁה' רוֹצֶה בּוֹ. כַּאֲשֶׁר הַשְּׁכִינָה מַגִּיעָה אֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת הִיא לֹא בָּאָה לִשְׁרוֹת עַל הַחֲלוֹנוֹת אוֹ הַתֵּבָה, הִיא בָּאָה לִשְׁרוֹת עַל הַיְהוּדִים שֶׁנִּשְׁאָם לִבָּם לְהַגִּיעַ לְשָׁם לִדְבֵק בַּה'.

הַשֶּׁקֶר שֶׁל יֵצֶר הָרַע לְהַפְחִיד אוֹתָנוּ כִּי אִם נִתְקָרֵב יוֹתֵר מִדַּי אֲזַי "נָמוּת" לֹא צָרִיךְ לְהִסָּחֵף וְלִהְיוֹת "פָּאנָטִיִים". אַל לָנוּ לְהַקְשִׁיב לַיֵּצֶר הָרַע אֶלָּא נָקוּם וְנִבְנֶה אֶת הַמִּשְׁכָּן. נָבוֹא לְהִתְפַּלֵּל וְלִלְמֹד תּוֹרָה, נִלְמַד עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת לְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וּלְקַיֵּם, וְנִזְכֶּה שֶׁתֵּרֵד הַשְּׁכִינָה וְתִשְׁרֶה בְּלִבֵּנוּ.

תצוה

פָּרָשַׁת תְּצַוֶּה מַתְחִילָה בַּצִּוּוּי: ״וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד״. וּמַסְבִּיר רַשִׁ״י: ״הַזֵּיתִים הָיָה כּוֹתֵשׁ בְּמַכְתֶּשֶׁת וְאֵינוֹ טוֹחֲנָן בְּרֵחַיִם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהֵא בּוֹ שְׁמָרִים, וְאַחַר שֶׁהוֹצִיא טִפָּה רִאשׁוֹנָה, מַכְנִיסָן לָרֵחַיִם וְטוֹחֲנָן, וְהַשֶּׁמֶן הַשֵּׁנִי פָּסוּל לַמְּנוֹרָה וְכָשֵׁר לַמְּנָחוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר ׳כָּתִית לַמָּאוֹר׳, וְלֹא ׳כָּתִית לַמְּנָחוֹת׳״. כְּלוֹמַר יֵשׁ לְהָבִיא אֶת הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר עֲבוּר הַמְּנוֹרָה וְלֹא עֲבוּר הַמְּנָחוֹת שֶׁשָּׁם הוּא מְשַׁמֵּשׁ לַאֲכִילָה.

כְּדֵי לָרֶדֶת לְעֹמֶק הָעִנְיָן עָלֵינוּ לְהָבִין אֶת תַּהֲלִיךְ הַפָּקַת הַשֶּׁמֶן כָּתִית לַמָּאוֹר שֶׁהִשְׁתַּמְּשׁוּ בּוֹ לַמְּנוֹרָה. הַזֵּיתִים הָיוּ

מַבְשִׁילִים עַל הָעֵצִים בְּ-3 שְׁלַבִּים, הַשְׁלִישׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הָעֵץ הַקָּרוֹב אֶל הַשֶּׁמֶשׁ מַבְשִׁיל רִאשׁוֹן, אַחֲרֵי תְּקוּפָה מַבְשִׁיל הַחֵלֶק הָאֶמְצָעִי וּלְבַסּוֹף מַבְשִׁיל הַחֵלֶק הַתַּחְתּוֹן. בְּכָל אֶחָד מִ-3 הַתְּקוּפוֹת הָיוּ מוֹסְקִים הַזֵּיתִים, וּמוֹצִיאִים מֵהֶם אֶת הַשֶּׁמֶן בְּ-3 שְׁלַבִּים:

תְּחִלָּה מַנִּיחָם בְּתוֹךְ הַסַּל תּוֹךְ כְּדֵי מְסִיקָה מֵהָעֵץ וּכְתִישָׁה וְהַשֶּׁמֶן נִשְׁפָּךְ מִתּוֹכָם זֶה נִקְרָא "רִאשׁוֹן". לְאַחַר מִכֵּן מַנִּיחִים אוֹתָם תַּחַת קוֹרָה כְּבֵדָה שֶׁלּוֹחֶצֶת עֲלֵיהֶם וְיוֹצֵא מֵהֶם שֶׁמֶן נוֹסָף מִמִּשְׁקָל הַקּוֹרָה וְהוּא נִקְרָא "שֵׁנִי". אָז הוּא טוֹחֵן אֶת הַזֵּיתִים וּמַטְעִין עֲלֵיהֶם קוֹרָה בַּשְּׁנִית וַיוֹצֵא מֵהֶם שֶׁמֶן נוֹסָף הַנִּקְרָא "שְׁלִישִׁי". הָרִאשׁוֹן הוּא הַכָּתִית לַמָּאוֹר שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ לַמְּנוֹרָה וְהַשְּׁאָר לַמְּנָחוֹת. וְכָךְ עוֹשִׂים בְּכָל אַחַת מִ-3 הַתְּקוּפוֹת שֶׁמַּסִּיקִים זֵיתִים: הָרִאשׁוֹן לַמָּאוֹר וְהָאַחֲרִים לַמְּנָחוֹת.

מַדּוּעַ לֹא לָתֵת לַכֹּהֲנִים שֶׁמֶן טוֹב לֶאֱכוֹל אוֹתוֹ? אָז הָאֱמֶת שֶׁגַּם שְׁאָר הַשְּׁמָנִים הָיוּ מְצֻיָּנִים לַאֲכִילָה. הָיָה זֶה שֶׁמֶן זַיִת אֲמִתִּי שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא שֶׁמֶן גֶּפֶת מִפְּסֹלֶת שֶׁל זֵיתִים שֶׁמּוֹכְרִים לָנוּ בַּחֲנוּיוֹת הַיּוֹם, אֲבָל בְּכָל זֹאת הַמֶּחְבָּר בְּיוֹתֵר הוֹלֵךְ לַמָּאוֹר, מַדּוּעַ? בִּשְׁבִיל זֶה אָנוּ צְרִיכִים לְהָבִין מָה מְיֻחָד בְּאוֹר הַמְּנוֹרָה וּמָה הוּא מְיַצֵּג.

וְאֶפְשָׁר לוֹמַר כִּי הָאָדָם מֶרְכָּב מִגּוּף וּנְשָׁמָה וְכָךְ הַמְּנוֹרָה מְיַצֶּגֶת אֶת הָאָדָם, שֶׁהָאוֹר הוּא כְּנֶגֶד הַנְּשָׁמָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם", וְאִלּוּ הַמְּנָחוֹת שֶׁהֵן מַאֲכָל מְיַצְּגוֹת אֶת הַגּוּף הַחָמְרִי שֶׁמִּתְקַיֵּם עַל הַלֶּחֶם, אָז אֶת הַשֶּׁמֶן הַכָּתִית יֵשׁ לָתֵת לַמָּאוֹר, אֶת הַטּוֹב בְּיוֹתֵר יֵשׁ לָתֵת לַנְּשָׁמָה לֹא לַגּוּף. כַּמּוּבָן שֶׁלַּגּוּף צָרִיךְ לָתֵת גַּם טוֹב וְלֹא לְזַלְזֵל בּוֹ כִּי הוּא הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל

הַנְּשָׁמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְיֵשׁ לָנוּ צִוּוּי לִשְׁמֹר עָלָיו, אֲבָל הַטּוֹב בְּיוֹתֵר הוּא לְמִי שֶׁרוֹכֵב בַּמֶּרְכָּבָה, לִנְשָׁמָתֵנוּ.

אֲבָל גַּם תַּהֲלִיךְ הֲפָקַת הַשֶּׁמֶן שֶׁמַּצְרִיךְ כְּתִישָׁה וְהַפְעָלַת כֹּחַ וְרִסּוּק הַזֵּיתִים עַד שֶׁיֵּצֵא מֵהֶם חֹמֶר טוֹב, כָּל אֵלֶּה מְרַמְּזִים כִּי אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לַעֲמֹל לְהִתְאַמֵּץ וּלְהַשְׁקִיעַ כְּדֵי לְהַגִּיעַ לְהֶשְׁגִּים הֵן בַּחֹמֶר וְהֵן בָּרוּחַ, הֵן בְּגַשְׁמִיּוּת וְהֵן בְּרוּחָנִיּוּת, וְאַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לִטְרֹחַ עֲבוּר שְׁנֵיהֶם, צָרִיךְ לִזְכֹּר שֶׁעִקַּר הַטִּרְחָה צְרִיכָה לִהְיוֹת עֲבוּר הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחָנִיּוּת, עִקַּר וּתְחִלַּת הַכֹּחַ יֻפְנֶה אֶל הַתּוֹרָה, וְאָז שֶׁנַּשְׁקִיעַ בָּהּ הִיא תִּפּוֹל בְּשֶׁלָּה לְיַדֵּנוּ וְתָאִיר לָנוּ בְּאוֹר טוֹב.

אֲבָל עֲבוּר הַחֹמֶר יֵשׁ רַק לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְהַאֲמִין שֶׁפַּרְנָסָה מִשָּׁמַיִם, אַךְ אִם נִתְאַמֵּץ וְנִשְׁתַּדֵּל יוֹתֵר מִדַּי, נִטְעַן אֶת הַקּוֹרָה וְנִטְחַן וְנִטְעַן קוֹרָה בַּשְּׁנִית, בְּכָל פַּעַם נְקַבֵּל שֶׁמֶן פָּחוֹת טוֹב. הַהִשְׁתַּדְּלוּת הַיְתֵרָה לֹא תוֹסִיף לָנוּ מְאוּמָה חוּץ מִיגִיעָה וְטִרְחָה שֶׁאֵין בָּהּ צֹרֶךְ.

עַל הָאָדָם לִלְמֹד כִּי גַּם אִם יוֹסִיף עַל הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ עֲשֶׂרֶת מוֹנִים הוּא לֹא יָכוֹל לְהוֹסִיף אֲגוֹרָה בְּרִוָחָיו מִמָּה שֶׁנִּגְזַר לוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹבֵעַ כַּמָּה "נָטוּ" יַרְוִיחַ אוֹ יַפְסִיד בְּסוֹף הַשָּׁנָה, וְלָכֵן אִם אָדָם מַגְדִּיל אֶת הַהַכְנָסוֹת, הוּא גַּם יַגְדִּיל לוֹ אֶת הַהוֹצָאוֹת, כָּךְ שֶׁבַּשּׁוּרָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּסוֹף הַשָּׁנָה הַנֶּטוּ יִשָּׁאֵר כְּמוֹ שֶׁנִּקְבַּע לוֹ, וְכָל מָה שֶׁהוּא הוֹסִיף לְעַצְמוֹ זֶה שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת שֶׁל עָמָל לְהַרְוִיחַ יוֹתֵר וְאֹסֶף שֶׁל הוֹצָאוֹת לֹא הֶכְרֵחִיוֹת שֶׁנּוֹעֲדוּ לְבַטֵּל לוֹ אֶת אוֹתָם רְוָחִים נוֹסָפִים וְגַם גָּרְמוּ לוֹ לְצַעַר שֶׁיָּכוֹל הָיָה לְהִמָּנַע מִמֶּנּוּ, צַעַר שֶׁגָּזַר עַל עַצְמוֹ בְּשֶׁל הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ הַיְתֵרָה.

לָכֵן אֵין טַעַם לְבַזְבֵּז זְמַן וְכֹחַ מֵעֵבֶר לְמַה שֶּׁנָּחוּץ עַל הַחֹמֶר כִּי זֶה לֹא יַגְדִּיל אוֹתוֹ. הַבִּטָּחוֹן שֶׁלָּנוּ הוּא לֹא הָרֶוַח בַּבַּנְק שֶׁל מַטָּה, אֶלָּא מָה שֶׁהִפְקַדְנוּ בַּחֶשְׁבּוֹן שֶׁל מַעְלָה, כִּי בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת לֹא גּוֹזְרִים עָלֵינוּ, אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת וּלְהַגְדִּיל רְוָחִים לְלֹא הַגְבָּלָה.

אַךְ לְצַעֲרֵנוּ הָרַב רוֹאִים בַּמְּציאוּת כִּי רַבִּים וְטוֹבִים נִסְחָפִים לְהַשְׁקִיעַ אֶת זְמַנָּם וּמִרְצָם בַּמְּקוֹמוֹת הֲלֹא נְכוֹנִים, כְּשֶׁהַהִשְׁתַּדְּלוּת בַּפַּרְנָסָה עָבְרָה מִזְּמַן אֶת גְּבוּל הַטַּעַם הַטּוֹב וְהָפְכָה לְמִרְדָּף בְּלִתִּי פּוֹסֵק, וְאָדָם עוֹשֶׂה שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת וּמְחַפֵּשׂ כָּל הַזְּמַן כֵּיצַד לְהַגְדִּיל רְוָחָיו, וְכָךְ גַּם כְּשֶׁהוּא עוֹזֵב אֶת הָעֵסֶק בְּסוֹף הַיּוֹם, הָעֵסֶק לֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ וְהוּא מַמְשִׁיךְ לַחְשֹׁב עָלָיו גַּם בַּלֵּילוֹת שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים לְלֹא הַפְסָקָה. אֲבָל בַּתּוֹרָה לֹא רַק שֶׁלֹּא שָׁם שֶׁמֶן כָּתִית לַמָּאוֹר, לְפָעָמִים הוּא בְּקִשְׁי שָׁם שֶׁמֶן גֶּפֶת שֶׁיָּאִיר חֲלוּשׁוֹת, אֵין לוֹ זְמַן.

חַז״ל אָמְרוּ: ״הָאוֹמֵר שֶׁלִּי שֶׁלְּךָ וְשֶׁלְּךָ שֶׁלִּי זֶה עַם הָאָרֶץ״. הַפְּשָׁט הוּא שֶׁדַּרְכּוֹ הָעָם לְיַשֵּׁב אֶת הָאָרֶץ בָּעֲבוֹדָה עַל יְדֵי שֶׁאֶחָד עוֹזֵר לַשֵּׁנִי וְכָךְ הִיא מִתְיַשֶּׁבֶת, אֲבָל עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ אוֹמְרִים שֶׁיֵּצֶר הָרַע גּוֹרֵם לָאָדָם לַהֲפֹךְ אֶת הַיּוֹצְרוֹת, וּמָה שֶּׁ״שֶּׁלִּי״ - כְּלוֹמַר מָה שֶּׁקָּשׁוּר לַנְּשָׁמָה שֶׁלִּי וּלְחַיּוּתָהּ עַל יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת עַל זֶה אָנוּ אוֹמְרִים: ״שֶׁלְּךָ״ - שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַתָּה תִּדְאַג לִי, אֲבָל מָה שֶּׁשַּׁבֶּאֱמֶת ״שֶׁלְּךָ״ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁזּוֹ הַפַּרְנָסָה שֶׁלָּנוּ שֶׁהוּא כְּבָר קָצַב בִּתְחִלַּת הַשָּׁנָה, עַל זֶה אָנוּ אוֹמְרִים ״שֶׁלִּי״ שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לִרְאֹג וּלְפַרְנֵס אֶת עַצְמִי, וּמִי שֶׁחוֹשֵׁב כָּךְ שֶׁהוּא זֶה שֶׁעָמֵל לְהִתְפַּרְנֵס בָּעוֹלָם הַזֶּה וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָבִיא לוֹ אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת עַל מוּכָן, וְאִם לֹא אוֹתָם אָז אֶת שְׂכָרָם, חֲרֵי זֶה עַם הָאָרֶץ וְטִפֵּשׁ גָּמוּר!

אֲבָל יֵשׁ עוֹד פֵּרוּשׁ לְגַבֵּי חֲשִׁיבוּת שֶׁמֶן כָּתִית לַמָּאוֹר. רָאִינוּ מִדִּבְרֵי הַמִּשְׁנָה לָעֵיל כִּי הַשֶּׁמֶן "הָרִאשׁוֹן" הַיְנוּ הַשֶּׁמֶן שֶׁיּוֹצֵא מֵהַזֵּיתִים כְּבָר בִּכְתִישָׁה רִאשׁוֹנָה כְּשֶׁהֵם נְתָנִים בַּסָּל, עוֹד מִבְּלִי שֶׁשָּׁמוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַקּוֹרָה אֲפִילוּ פַּעַם אַחַת. הַשֶּׁמֶן הַטָּהוֹר פָּשׁוּט נִשְׁפָּךְ מִן הַזַּיִת הַחוּצָה. וְאִם נֹאמַר שֶׁהַשֶּׁמֶן הַזֶּה הַמְּשַׁמֵּשׁ לַמָּאוֹר הוּא רֶמֶז לַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ, מָה אִם כֵּן הַכַּוָּנָה שֶׁהַנְּשָׁמָה "נִשְׁפֶּכֶת הַחוּצָה"?

כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְבַּלְבֵּל וּמִתְעַסֵּק בַּחֹמֶר וּבְגַשְׁמִיּוּת אָזַי הַנְּשָׁמָה הַיְהוּדִית שֶׁלּוֹ הוֹלֶכֶת וְנֶעֱלֶמֶת מֵעַל פְּנֵי הַשֶּׁטַח, וְהוּא בְּקַלּוּת יָכוֹל לְהִתְדַּרְדֵּר וּלְהֶחָשֵׁב כְּגוֹי לְכָל דָּבָר. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁל הַיְהוּדִי לְעוֹלָם לֹא יוֹצֵאת מִמְּנוּ בְּחַיָּיו, חֲרֵי הִיא עֲדַיִן שָׁם וְאִם כֵּן עַל יְדֵי לְחִיצָה אַחַת נְכוֹנָה אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא אֶת הַשֶּׁמֶן הַזֶּה הַחוּצָה, לִגְרֹם לַנְּשָׁמָה שֶׁל הַיְהוּדִי לְצֵאת שׁוּב הַחוּצָה וּלְהָאִיר. הַיְהוּדִי מַלֵּא בְּקֻרְבָּשָׁה שֶׁמְּחַפֶּשֶׂת לְהִשָּׁפֵךְ הַחוּצָה.

הַיִּחוּד שֶׁל שֶׁמֶן זַיִת הוּא שֶׁהוּא לֹא מִתְעָרְבֵב בְּמַשְׁקִים אֲחֵרִים, אֶלָּא כָּל מַשְׁקֶה שֶׁנִּעָרְבֵב עִמּוֹ הַשֶּׁמֶן יְמַהֵר לָצוּף מֵעָלָיו וְלֹא לְהִתְעָרְבֵב עִמּוֹ. אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל זֶה מָה שֶׁאֲנִי רוֹצֶה מֵעַם יִשְׂרָאֵל. אֲנִי רוֹצֶה שֶׁיִּהְיוּ שֶׁמֶן זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר, אֲנִי רוֹצֶה שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁל הַיְהוּדִי לֹא תִּתְעָרְבֵב עִם קְלִפּוֹת הַטֻּמְאָה שֶׁל תַּרְבּוּיוֹת הַגּוֹיִם, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מֵשְׁפִּיעַ מִמַּעֲשֵׂיהֶם וְינַסֶּה לְהִדָּמוֹת לָהֶם.

עַל הַיְהוּדִי לָדַעַת כִּי נִשְׁמָתוֹ הִיא אָכֵן שֶׁמֶן וְאִם הוּא יְנַסֶּה בְּכָל כֹּחוֹ לְהִדַּבֵּק בַּגּוֹי, חֲרֵי הַגּוֹי עַצְמוֹ יִדְחֶה אוֹתוֹ, כִּי שֶׁמֶן לֹא מִתְמַזֵּג עִם חֳמָרִים אֲחֵרִים זֶה לֹא תָּלוּי בְּרָצוֹן זוֹ מְצִיאוּת, וְלֹא מְשַׁנֶּה אִם שׁוֹפְכִים אֶת הַשֶּׁמֶן לְתוֹךְ הַמַּשְׁקֶה אוֹ אֶת

הַמַּשְׁקֶה לְתוֹךְ הַשֶּׁמֶן, הַשֶּׁמֶן יִמְצָא אֶת עַצְמוֹ צָף לְמַעְלָה בְּסוֹף הַתַּהֲלִיךְ, בֵּין אִם רָצָה וּבֵין אִם לָאו.

הַנִּסָּיוֹן לְהַדְמוֹת לְגוֹיִם וְלִהְיוֹת "כְּכָל הָעַמִּים" נִדּוֹן לְכִשָּׁלוֹן מֵרֹאשׁ. וְגַם אִם אָנוּ נִהְיֶה אֵלֶּה שֶׁמּוּכָנִים לְוַתֵּר עַל יִחוּדֵנוּ, הַגּוֹיִם הֵם אֵלֶּה שֶׁיִּדְחוּ אוֹתָנוּ, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְנָה אֶת קִיּוּמוֹ שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בְּכָךְ שֶׁיִּהְיֶה עַם יְהוּדִי שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁעָמֵל עַל הַתּוֹרָה, וּבְנִסָּיוֹן שֶׁלָּנוּ לְהִתְחַמֵּק מֵהָעֲבוֹדָה הַזּוֹ וְלִהְיוֹת "מִישֶׁהוּ אַחֵר", אָנוּ מְבַקְּשִׁים לָדוּן אֶת כָּל הָעוֹלָם לִכְלָיָה, וְאֵין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוּם כַּוָּנָה לְאַפְשֵׁר לָנוּ לַהֲרֹס אֶת מָה שֶּׁבָּרָא.

צָרִיךְ לִזְכֹּר כִּי כַּמָּה שֶׁאָדָם טָהוֹר יוֹתֵר, הַסַּכָּנוֹת לְטַמֵּא אוֹתוֹ גְּדוֹלוֹת יוֹתֵר. וְלָכֵן אָדָם שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת יָכוֹל לְהִתְקַלְקֵל מִסְּמַרְטוּטפוֹן "כָּשֵׁר" יוֹתֵר מֵהֵר מֵאָדָם הָמֵי חַיֵּי אִסּוּר וּפְרִיקַת עֹל שֶׁיַּחְזִיק בְּמַכְשִׁיר "פָּרוּץ".

לָכֵן לְהַרְבֵּה בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה יֵשׁ בְּעָיָה בְּחִנּוּךְ הַיְלָדִים, כִּי הַהוֹרִים שֶׁנּוֹלְדוּ לְחַיִּים שֶׁל פְּרִיקַת עֹל פַּחוֹת "רְגִישִׁים" לַלִּכְלוּךְ הָרוּחָנִי בָּעוֹלָם מֵאֲשֶׁר יַלְדֵיהֶם שֶׁנּוֹלְדוּ בִּקְדֻשָּׁה. יֵשׁ מַסְבִּירִים כִּי יִצְחָק אָבִינוּ הִתְעַוֵּר בְּשֶׁל עֲשַׁן הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהָיוּ מַדְלִיקוֹת הַנָּשִׁים הָרְשָׁעוֹת שֶׁל עֵשָׂו בְּנוֹ, אֲבָל לְרִבְקָה זֶה לֹא הִזִּיק, כִּי הִיא נוֹלְדָה בְּבֵיתָם שֶׁל בְּתוּאֵל וְלָבָן שֶׁהָיוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, אָז אַף עַל פִּי שֶׁהִיא הָיְתָה צַדֶּקֶת מִלֵּידָתָהּ, הָיְתָה פַּחוֹת "רְגִישָׁה" לֶעָשָׁן זֶה מִיִּצְחָק אָבִינוּ שְׁנוֹלַד בִּקְדֻשָּׁה.

כַּמָּה עָלֵינוּ לְהַגְדִּיל אֶת הָרְגִישׁוּת לַטֻּמְאָה אֲצָלֵנוּ עַל מְנָת שֶׁנַּתְחִיל לְהָבִין כַּמָּה הִיא מְסַכֶּנֶת לִילָדֵינוּ, שֶׁכָּל דָּבָר חָדָשׁ נוֹצֵץ וּמְגֻרֶה אֶת סַקְרָנוּתָם. אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁעִשּׁוּן הוּא מְסֻכָּן,

וְלַמְרוֹת זֹאת כְּשֶׁיֹּאמְרוּ לוֹ לְהַפְסִיק לְעַשֵּׁן הוּא יִפְתַּח בְּמַסֶּכֶת תְּרוּצִים וְיָבִיא "הוֹכָחוֹת" מִמְּעַשָּׁנִים שֶׁנִּפְטְרוּ בְּגִיל 90 לְעֻמַּת צְעִירִים בְּרִיאִים שֶׁמֵּתוּ בְּגִיל 30 וְאֵין רְאָיוֹת וְאֵין הוֹכָחוֹת וְהַכֹּל בְּסֵדֶר. וְהִנֵּה כְּשֶׁבְּנוֹ בֶּן ה-10 יַכְנִיס סִיגָרִיָּה לְפִיו הוּא יִמְצָא אֶת עַצְמוֹ בְּסַכָּנַת חַיִּים מוּל זַעְמוֹ שֶׁל הָאָב, שֶׁיִּצְעַק וְיַעֲנִישׁ וְיַסְבִּיר לוֹ כַּמָּה הַדָּבָר אָסוּר וּמְסֻכָּן. וְאָז הָאָב יֵצֵא לְמִרְפֶּסֶת לְעַשֵּׁן סִיגָרִיָּה כְּדֵי לְהֵרָגַע!

הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהָעִשּׁוּן אָסוּר לֹא רַק לַיָּלֶד, אֲבָל לְעַצְמוֹ הוּא עוֹשֶׂה הַנָּחוֹת. וְהַתּוֹצָאָה? שֶׁרַבִּים מֵהַיְלָדִים הָאֵלֶּה גַּם יַהַפְכוּ לְמְעַשְּׁנִים. כָּל הַהַרְצָאוֹת וְהַצְּעָקוֹת שֶׁל אַבָּא עַל הַחֲמָרָה בָּעִנְיָן לֹא מִשְׁתַּוּוֹת לְדַקָּה אַחֲרֵי, בָּהּ אַבָּא מְסַיֵּם אֶת דְּבָרָיו וְיוֹצֵא לַמִּרְפֶּסֶת לְעַשֵּׁן בְּעַצְמוֹ.

אֲבָל בְּעִשּׁוּן הַמְעַשֵּׁן יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה לֹא בְּסֵדֶר שֶׁהַיֶּלֶד יְעַשֵּׁן. מַדּוּעַ עִם אִינְטֶר-מֵת וּסְמַרְטוּטְפוֹנִים זֶה אַחֶרֶת? גַּם לָאָב אֵין אִשּׁוּר לְהַחֲזִיק מַכְשִׁיר כָּזֶה, בְּקֹשִׁי הִתִּירוּ מַכְשִׁירִים מֻגְנִים לְצָרְכֵי עֲבוֹדָה, אֲבָל מָה יֶלֶד בֶּן 10 צָרִיךְ מַכְשִׁיר כָּזֶה? חֲרֵי עִם יָד עַל הַלֵּב כָּל אָדָם יוֹדֵעַ כַּמָּה זְמַן הוּא עוֹבֵד עִם הַמַּכְשִׁיר שֶׁלּוֹ וְכַמָּה זְמַן הוּא שׁוֹרֵף אֶת זְמַנּוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים, אָז מָה הֵם חוֹשְׁבִים שֶׁהַיֶּלֶד יַעֲשֶׂה עִם הַמַּכְשִׁיר?

אֲבָל זֶה כְּנֶגֶד זֶה בָּרָא ה' אֶת הָעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁאָדָם יָכוֹל בְּקַלּוּת רַבָּה לְהִתְרַחֵק וּבְמַכְשִׁיר אָרוּר אֶחָד לָרֶדֶת אֶל תְּהוֹם הַנְּשִׁיָּה, כָּךְ בְּאוֹתָהּ קַלּוּת אֶפְשָׁר לְהָעִיר אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁל הַיְּהוּדִי אִם לֹא מְוַתְּרִים לוֹ וְלֹא מְוַתְּרִים עָלָיו. יִשְׂרָאֵל וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם הֵם שֶׁמֶן וּמַיִם. אֵין לָנוּ קֶשֶׁר וְחִבּוּר עִמָּם וְעִם הַתַּרְבּוּת הַפְּרוּצָה שֶׁלָּהֶם. הַשֶּׁמֶן לַמָּאוֹר שׁוֹנֶה מֵהַשְּׁמָנִים הָאֲחֵרִים כִּי הַשֶּׁמֶן

לַמְּנָחוֹת וּלְקָרְבְּנוֹת נִשְׂרַף בַּמָּקוֹם, וְאִלּוּ הַשֶּׁמֶן לַמָּאוֹר הִדְלִיק אֶת הָאוֹר בִּמְנוֹרָה שֶׁיָּצָא מֵהַמִּקְדָּשׁ וְהֵאִיר לְכָל הָעוֹלָם!

לָכֵן לְעוֹלָם לֹא מְאֻחָר מִדַּי לְהַתְחִיל וְלִלְחֹץ לְהוֹצִיא אֶת הַשֶּׁמֶן מֵאִתָּנוּ, לְקַדֵּשׁ אֶת הַסְּבִיבָה שֶׁלָּנוּ וְאֶת שְׁמִירַת הָעֵינַיִם שֶׁלָּנוּ מִכָּל מִינֵי מַזִּיקִים הָרוֹצִים לְטַמֵּא אֶת הַשֶּׁמֶן, וְלִזְכּוֹת לְהָאִיר אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ, הִיא הַמְּנוֹרָה בַּמִּקְדָּשׁ.

כי תשא

בְּפָרָשַׁת "כִּי תִשָּׂא" קוֹרְאִים עַל חֵטְא הָעֵגֶל, וְעַל מְסִירוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁגִּלָּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְפַיֵּס אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמָחוֹל לְעַם יִשְׂרָאֵל עַל הֶעָוֹן הַנּוֹרָא, וְאַף לָתֵת לָהֶם לוּחוֹת שְׁנִיִּים בְּמָקוֹם הָרִאשׁוֹנִים שֶׁשָּׁבַר מֹשֶׁה. כַּאֲשֶׁר מְעַיְּנִים בְּמִלּוֹת הַפָּרָשָׁה, אֶפְשָׁר לִלְמֹד טוֹב יוֹתֵר עַל מָה בֶּאֱמֶת הָיָה חֲרוֹן אַפּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשָּׁם לִלְמֹד לְגַבֵּי עַצְמֵנוּ וַעֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ. וְכָךְ כָּתוּב בַּתּוֹרָה: "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ אֲשֶׁר הֶעֱלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וַיִּזְבְּחוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם".

כַּעֲסוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הָיָה רַק עַל שֶׁיֵּצֶר הָרַע הִצְלִיחַ לְהַפִּילָם, כִּי כָּל אָדָם יָכוֹל לִפּוֹל בַּמִּלְחָמָה עִם הַיֵּצֶר, זֶה אֱנוֹשִׁי וּלְשֵׁם כָּךְ גַּם נִבְרְאָה הַתְּשׁוּבָה. הַבְּעָיָה הָיְתָה שֶׁהֵם סָרוּ מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וְהַמְּהִירוּת הִיא שֶׁהִגְבִּירָה אֶת עֲוֹנָם.

הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת: "כָּךְ אֻמְּנוּתוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרַע, הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ, וּלְמָחָר אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ, וּלְמָחָר אוֹמֵר לוֹ לֵךְ עֲבֹד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - וְהוֹלֵךְ וְעוֹבֵד". יֵצֶר הָרַע עוֹבֵד בִּשְׁלַבִּים וּבְשִׁטָּתִיוּת עַד שֶׁמַּשִּׂיג אֶת מַטָּרָתוֹ, וּכְשֶׁמַּטָּרָתוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר לְהַחֲטִיא בַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים הָרֵי שֶׁהַזְּמַן הוּא אָרוֹךְ יוֹתֵר, כִּי יְהוּדִי כָּשֵׁר מִתְרַחֵק מֵעֲבוֹדָה זָרָה יוֹתֵר מִכָּל, שֶׁנֶּחְשָׁב לְכוֹפֵר בַּתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְלָכֵן כָּאן הָיְתָה טָעֲנָה עַל הַמְּהִירוּת בָּהּ הִצְלִיחַ הַיֵּצֶר לְהַפִּיל אוֹתָם לְלֹא הִתְנַגְּדוּת שֶׁל מַמָּשׁ.

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָמַר לָהֶם כִּי הוּא עוֹלֶה לָהָר לְ-40 יוֹם. הֵם סָפְרוּ מִיּוֹם שֶׁעָלָה וְלֹא מֵהַלַּיְלָה שֶׁלְּאַחֲרָיו, אַךְ מֹשֶׁה הִתְכַּוֵּן לְ-40 יוֹם תְּמִימִים לַיְלָה וָיוֹם. מֵחֲמַת טָעוּתָם בְּחִשּׁוּב הַיָּמִים הֵם חִכּוּ לוֹ שֶׁיֵּרֵד הַשְּׁכֵם בַּבֹּקֶר בְּט"ז בְּתַמּוּז (יוֹם לִפְנֵי הַתַּאֲרִיךְ הָאֲמִתִּי). בַּחֲצוֹת הַיּוֹם, לְאַחַר שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ אֵחַר לְהַגִּיעַ בְּ-6 שָׁעוֹת לְפִי חֶשְׁבּוֹנָם, הֵם קָמִים וְדוֹרְשִׁים מֵאַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁיַּעֲשֶׂה לָהֶם עֶגֶל! 6 שָׁעוֹת בִּלְבַד!

בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא מִתְחַנֵּן לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּסְלַח לְעַם יִשְׂרָאֵל וְלֹא יְכַלֵּם וְה' עוֹנֶה לוֹ "סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ", וְכֵן שֶׁיַּמְשִׁיךְ ה' בְּעַצְמוֹ לְהוֹבִילָם בְּמָקוֹם מַלְאַךְ שֶׁיֵּרֵאֶה לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ כְּפִי שֶׁתִּכְנֵן קוֹדֶם לָכֵן, וְגַם לָתֵת לָהֶם לוּחוֹת שְׁנִיִּים. רָאָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כִּי זוֹ שְׁעַת רָצוֹן וְהוֹסִיף עוֹד בַּקָּשָׁה: "וַיֹּאמַר הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדֶךָ", כְּלוֹמַר שֶׁהוּא רוֹצֶה לִרְאוֹתוֹ, כְּבָיכוֹל. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹנֶה לְמֹשֶׁה

רַבֵּנוּ: "לֹא תוּכַל לִרְאוֹת אֶת פָּנַי כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי וְנִצַּבְתָּ עַל הַצּוּר, וְהָיָה בַּעֲבֹר כְּבוֹדִי וְשַׂמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ עַד עָבְרִי, וַהֲסִרֹתִי אֶת כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ". כְּלוֹמַר: אִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי ה', לָכֵן יִכָּנֵס מֹשֶׁה אֶל מְעָרָה שֶׁבַּצּוּר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲבוֹר מֵעַל פָּנָיו כְּשֶׁהוּא יָנִיחַ אֶת כַּפּוֹ עַל פְּנֵי מֹשֶׁה, וּכְשֶׁיַּעֲבֹר מֵעָלָיו יָסִיר אֶת כַּפּוֹ וּמֹשֶׁה יִרְאֶה אֶת ה' רַק מֵאֲחוֹרָיו.

וְאֵינוֹ מוּבָן מָה בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, "הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדֶךָ"? הֲרֵי אֵין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוּף וּדְמוּת הַגּוּף, וְכֵן תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל ה': "וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ", הֲרֵי אֵין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא אָחוֹר וְלֹא פָּנִים, לֹא יָד וְלֹא רֶגֶל. אָז מָה בֶּאֱמֶת בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה, מָה עָנָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמָה זֶה קָשׁוּר לְ"סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ"?

אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא כִּי הַטַּעֲנָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל הָיְתָה שֶׁאֵינָם מְזַדְּרְזִים לְמִצְוָה כְּפִי שֶׁמְּזַדְּרְזִים לַעֲבֵרָה. כַּאֲשֶׁר אָסְפוּ תְּרוּמוֹת לַמִּשְׁכָּן כָּתוּב: "וַיָּבֹאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים כֹּל נְדִיב לֵב הֵבִיאוּ חָח וָנֶזֶם וְטַבַּעַת וְכוּמָז כָּל כְּלִי זָהָב וְכָל אִישׁ אֲשֶׁר הֵנִיף תְּנוּפַת זָהָב לַה'", וְאִלּוּ בְּחֵטְא הָעֵגֶל כָּתוּב: "וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם וַיָּבִיאוּ אֶל אַהֲרֹן".

כַּאֲשֶׁר זֶה עֲבוּר הַמִּשְׁכָּן, נְדִיבֵי הַלֵּב הֵם אֵלֶּה שֶׁהֵבִיאוּ נִזְמֵי זָהָב, אֲחֵרִים חָשְׁבוּ פַּעֲמַיִם, אַף בְּחֵטְא הָעֵגֶל מִהֲרוּ כָּל הַגְּבָרִים לְהָבִיא אֶת הַנְּזָמִים שֶׁהָיוּ עַל אָזְנֵיהֶם בּוֹ בַּמָּקוֹם!

וְכֵן בְּמַעֲמַד הַר סִינַי כָּתוּב: "וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת הָעָם לִקְרַאת הָאֱלֹקִים מִן הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר", מֹשֶׁה הָיָה צָרִיךְ לְזָרֵז אוֹתָם וְלַקָּרֵב אוֹתָם אֶל הָהָר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, וְאִלּוּ

בְּחֵטְא הַמְרַגְּלִים כָּתוּב: "וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כֻּלְּכֶם וַתֹּאמְרוּ נִשְׁלְחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ וְיַחְפְּרוּ לָנוּ אֶת הָאָרֶץ וְיָשִׁבוּ אֹתָנוּ דָּבָר אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נַעֲלֶה בָהּ וְאֶת הֶעָרִים אֲשֶׁר נָבֹא אֲלֵיהֶן", כֻּלָּם בָּאִים וּמִתְנַפְּלִים עַל מֹשֶׁה בִּזְרִיזוּת וּבְהִתְלַהֲבוּת לִשְׁלֹחַ מְרַגְּלִים לִבְדּוֹק אֶת הָאָרֶץ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִבְטִיחַ לָהֶם, לִרְאוֹת מֵרֹאשׁ אִם זֶה בֶּאֱמֶת מָה שֶׁסִּפְּרוּ לָהֶם, וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לְזָרֵז אוֹתָם.

כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל חָזוּ בְּנֵס קְרִיעַת יָם סוּף וּסְגִירָתוֹ עַל רוֹדְפֵיהֶם הַמִּצְרִיִּים, כָּתוּב: "אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה' וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה לַה' כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם", כְּלוֹמַר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא זֶה שֶׁדִּרְבֵּן אוֹתָם לָשִׁיר וּלְהוֹדוֹת לַה' וְלֹא יָזְמוּ זֹאת מֵעַצְמָם, אֲבָל כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת הוֹצָאַת הַדִּבָּה שֶׁל הַמְרַגְּלִים עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר: "וַתִּשָּׂא כָּל הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם וַיִּבְכּוּ הָעָם בַּלַּיְלָה הַהוּא", כֻּלָּם מִהֲרוּ "לָשִׁיר" וּלְהִתְבַּכְיֵין עַל מַר גּוֹרָלָם וְכֵיצַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חַס וְשָׁלוֹם הֵבִיא אוֹתָם לְמָקוֹם שֶׁיִּהְיֶה רַע לָהֶם.

וּמְסַיֵּמֶת הַגְּמָרָא אֶת הַדִּגְמָאוֹת בַּפָּסוּק: "אָכֵן הִשְׁכִּימוּ הִשְׁחִיתוּ כֹּל עֲלִילוֹתָם", וּמַסְבִּיר כִּי "כָּל הַשִּׁחָתָה שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין - בְּהַשְׁכָּמָה הָיוּ עוֹשִׂין אוֹתָהּ". בִּשְׁבִיל עֲבֵרָה הָיוּ מוּכָנִים לָקוּם לִפְנֵי הַזְּרִיחָה.

אָדָם יוֹשֵׁב בְּמִשְׂרָדוֹ וּפִתְאוֹם מְקַבֵּל שִׂיחַת טֶלֶפוֹן מֵחָבֵר: "מֹשֶׁה, אַתָּה יָכוֹל לִקְפֹּץ אֵלַי לַמַּחְלָקָה רֶגַע, יֵשׁ לִי בְּעָיָה בַּמַּחְשֵׁב", "אֵין לִי זְמַן אָחִי, יוֹתֵר מְאֻחָר", "בְּבַקָּשָׁה, תַּעֲשֶׂה לִי טוֹבָה, יֵשׁ לִי דוֹ"ח חָשׁוּב לְהָכִין וְהַתָּכְנָה נִתְקְעָה לִי", "אֲנִי יוֹדֵעַ, אֲבָל אֲנִי בְּאֶמְצַע מַשֶּׂהוּ אֵין לִי דַּקָּה לְעַצְמִי, עוֹד שָׁעָה בְּעֶרֶךְ, בְּסֵדֶר"? "זֶה 5 דַּקּוֹת בִּשְׁבִילְךָ, בְּבַקָּשָׁה", "אֵין לִי 5

דַּקּוֹת, מְחִילָה, אֵין לִי״. פִּתְאוֹם נִכְנַס בַּבֶּהָלָה מִישֶׁהוּ מֵהַחֶדֶר לְיַד: ״מֹשֶׁה, בּוֹא תִּרְאֶה, הַשּׁוֹמֵר בַּחֲנָיָה ׳הוֹלֵךְ מַכּוֹת׳ עִם חַיִּים מֵהַקְיוֹסְק״! מִיַּד הוּא טוֹרֵק אֶת הַטֶּלֶפוֹן וְרָץ עִם חֲבֵרוֹ לִרְאוֹת אֶת ״הַהַצָּגָה״, לְזֶה יֵשׁ לוֹ זְמַן. זֶה סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ. אִם כֵּן, נִמְצָא כִּי אַחַת הַסִּבּוֹת שֶׁסָּרִים מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ הִיא כִּי יֵשׁ בָּנוּ חֵלֶק שֶׁרוֹצֶה לָסוּר וּמְחַפֵּשׂ תֵּרוּץ וְאָנוּ צְרִיכִים לְבַעֲרוֹ מִקִּרְבֵּנוּ.

אֲבָל יֵשׁ עוֹד סִבָּה שֶׁגּוֹרֶמֶת לָרַבִּים לִסְטוֹת מִדֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ, וְהִיא פְּגַם חָמוּר בָּאֹפִי שֶׁל הָאָדָם, שֶׁפּוֹעֵל מַהֵר מִבְּלִי לַחְשֹׁב וְלִשְׁקֹל תָּמִיד אֶת הָעִנְיָן עַד תֵּמּוֹ, אֶלָּא מַרְגִּישׁ צֹרֶךְ לְהָגִיב מִיַּד, לָרוֹב מִתּוֹךְ לָחַץ וּמְצוּקָה. וְיָדוּעַ הַפִּתְגָּם הָעַמָּמִי: ״הַחִפָּזוֹן מִן הַשָּׂטָן״, כַּאֲשֶׁר עַל יְדֵי שֶׁהַיֵּצֶר מְעוֹרֵר אוֹתָנוּ לְמַהֵר לְהָגִיב, אָנוּ לֹא פְּנוּיִים לְהִתְבּוֹנֵן מָה יִהְיוּ הַתּוֹצָאוֹת הַהַרְסָנִיּוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂינוּ אֶלָּא רוֹאִים לְנֶגֶד עֵינֵינוּ רַק אֶת הַהֲנָאָה הָרִגְעִית.

הַמִּרְדָּף שֶׁלָּנוּ אַחַר עֲשִׂיַּת מַעֲשִׂים בִּמְהִירוּת גַּם יוֹצֶרֶת אֶצְלָנוּ הֲבָנָה מְעֻוָּתֶת שֶׁל הַמְּציאוּת. כַּאֲשֶׁר אָנוּ נִגָּשִׁים לְאָדָם וְשׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ שְׁלַל שְׁאֵלוֹת בְּכָל מִינֵי נוֹשְׂאִים, וּבְכָל דָּבָר הוּא שׁוֹלֵף תְּשׁוּבָה מִן הַשַּׁרְווּל אָנוּ מַחְזִיקִים אוֹתוֹ לְגָאוֹן מַמָּשׁ. אֲבָל כַּאֲשֶׁר נִגָּשִׁים אֶל רַב וְהוּא אוֹמֵר שֶׁהוּא צָרִיךְ לְבְדוֹק אֶת הָעִנְיָן וְלַחֲזֹר אֵלֵינוּ, אֲנַחְנוּ כְּבָר לֹא נַחְזֹר אֵלָיו בַּשֵּׁנִית. אִם הוּא לֹא שׁוֹלֵף 4 תְּשׁוּבוֹת לְכָל שְׁאֵלָה בַּמָּקוֹם, סִימָן עֲבוּרֵנוּ שֶׁהוּא לֹא חָכָם בִּמְיֻחָד, וְאֵינוֹ הַכְּתֹבֶת לִשְׁאֵלוֹת שֶׁלָּנוּ.

אֲבָל פְּעָמִים שֶׁאוֹתוֹ ״חָכָם״ שֶׁשָּׁלַף לָנוּ תְּשׁוּבוֹת מֵהַשַּׁרְווּל אֵין לוֹ מֻשָּׂג עַל מָה הוּא מְדַבֵּר, וְרַק הַבִּטָּחוֹן וְהַמְּהִירוּת שֶׁעָנָה לָנוּ הֵם שֶׁשִּׁכְנְעוּ אוֹתָנוּ שֶׁפָּנַשְׁנוּ גָּאוֹן אֲמִתִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּשׁוּבָה לְכָל שְׁאֵלָה. וְאִלּוּ אוֹתוֹ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁאָמַר שֶׁיִּבְדֹּק לָנוּ אֶת הָעִנְיָן, יְעַיֵּן שׁוּב בַּסְּפָרִים, יְחַשְּׁבֵן אֶת הַשִּׁיטוֹת

הָרִבּוֹת שֶׁל הַפּוֹסְקִים הַשּׁוֹנִים בַּהֲלָכָה, וְיִמְצָא לָנוּ פִּתָּרוֹן יְצִירָתִי בִּמְקוֹם סְתָם לֶאֱסוֹר הֵיכָן שֶׁמֻּתָּר, אוֹ חָלִילָה לְהֵפֶךְ. הוּא הֶחָכָם הָאֲמִתִּי וְהַשַּׁקּוּל, וּכְמַאֲמַר הַתַּנָּא: "הֲווּ מְתוּנִים בַּדִּין", וּפֵרֵשׁ רַבִּי עוֹבַדְיָה מִבַּרְטְנוּרָא: "כְּלוֹמַר מַמְתִּינִים קוֹדֵם שֶׁתִּפְסְקוּ אֶת הַדִּין". אֲבָל לָנוּ אֵין סַבְלָנוּת לְחַכּוֹת לֶחָכָם, אָנוּ רוֹצִים תְּשׁוּבָה בַּמָּקוֹם.

וְהַמַּצָּב מַחְמִיר בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ, דּוֹר הַמִּקְרוֹגָל. אָנוּ רְגִילִים לְקַבֵּל הַכֹּל בְּלְחִיצַת כַּפְתּוֹר. מִי רוֹצֶה לְחַכּוֹת שֶׁיַּעֲשׂוּ לוֹ קָפֶה עַל גָּזָיָה? אוּלַי בַּמִּלּוּאִים אוֹ בַּמִּדְבָּר כְּשֶׁאֵין חַשְׁמַל וְאֵין בְּרֵירָה. בַּבַּיִת נַרְתִּיחַ מַיִם בְּקוּמְקוּם חַשְׁמַלִי וְנִשְׁפֹּךְ לְתוֹכוֹ קָפֶה נָמֵס שֶׁמּוּכָן בְּשַׁקִּית, זֶה הַדּוֹר שֶׁלָּנוּ. וְלָכֵן בַּדּוֹר הַזֶּה יֵשׁ הַרְבֵּה יוֹתֵר בְּעָיוֹת מְדוּרוֹת קוֹדְמִים בַּיְחָסִים בֵּין בְּנֵי אָדָם, הֵן בָּעֲבוֹדָה וְהֵן בְּשָׁלוֹם בַּיִת, אֵין כֹּחַ לְהִתְאַמֵּץ אוֹ סַבְלָנוּת לְהַמְתִּין, רוֹצִים הַכֹּל מַהֵר וּמְיַד.

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָמַר: "הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדֶךָ", כְּלוֹמַר: "תַּרְאֶה לִי אֵיךְ פּוֹעֲלִים חֶשְׁבּוֹנוֹת שָׁמַיִם, כֵּיצַד צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְצַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ וְרָשָׁע וְרַע לוֹ. אֲנִי רוֹצֶה לָדַעַת כָּאן וְעַכְשָׁו, אֵיךְ זֶה עוֹבֵד, שֶׁאֲנִי אוּכַל לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל אָדָם וּלְהָבִין מִיַּד מַדּוּעַ קוֹרֶה לוֹ כָּךְ וְלֹא אַחֶרֶת". וְעַל זֶה עָנָה לוֹ ה' כִּי זֶה לֹא עוֹבֵד כָּךְ. כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא עוֹלָם הַהֶסְתֵּר.

וְכָךְ אוֹמֵר לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - "וְשַׂמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר", אֲנַחְנוּ בְּתוֹךְ מְעָרָה חֲשׁוּכָה, בְּנִסְיוֹנוֹת קָשִׁים, "וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ עַד עָבְרִי", גַּם כְּשֶׁאָנוּ בְּתוֹךְ הַקֹּשִׁי הוּא מְסוֹכֵךְ עָלֵינוּ שׁוֹמֵר וּמָגֵן עָלֵינוּ.

אֲבָל כְּשֶׁאֲנַחְנוּ בַּחֹשֶׁךְ אָנוּ לֹא רוֹאִים שֶׁהוּא אִתָּנוּ, וְרַק אַחֲרֵי שֶׁמִּסְתַּיֵּם הַנִּסָּיוֹן "וַהֲסִרֹתִי אֶת כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי", כְּלוֹמַר רַק אַחֲרֵי הַנִּסָּיוֹן, רַק אָז נָבִין שֶׁכָּל הַזְּמַן הוּא הָיָה אִתָּנוּ, "וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ" - בָּעוֹלָם הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לִרְאוֹת וּלְהָבִין הַכֹּל מֵרֹאשׁ עוֹד לִפְנֵי הַנִּסָּיוֹן. "כִּי" בָּעוֹלָם הַזֶּה "לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי", וְרַק כְּשֶׁאָדָם עוֹלֶה לָעוֹלָם הַבָּא, שָׁם כְּבָר אֵין שְׁאֵלוֹת, וְשָׁם הוּא כְּבָר רוֹאֶה וּמֵבִין מֵרֹאשׁ מַדּוּעַ פְּלוֹנִי וְאַלְמוֹנִי מְקַבְּלִים נִסָּיוֹן כָּזֶה אוֹ אַחֵר.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹדֵק אוֹתָנוּ בִּשְׁעוֹת לָחַץ. אָדָם שֶׁמְּעִירִים אוֹתוֹ בְּ-2 לִפְנוֹת בֹּקֶר וּמַתְחִילִים לִשְׁאוֹל אוֹתוֹ שְׁאֵלוֹת שׁוֹנוֹת, הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁהוּא יַצְלִיחַ לַעֲנוֹת עֲלֵיהֶן הֲכִי מַהֵר וּמִבְּלִי מַחֲשָׁבָה תְּהֶיְינָה אֵלּוּ שֶׁנּוֹגְעִים לַשֵּׁמוֹת שֶׁלּוֹ וְשֶׁל קְרוֹבָיו, פְּרָטִים אִישִׁיִּים, תְּעוּדַת זֶהוּת כְּתֹבֶת מְגוּרִים וְכַדּוֹמֶה. אֵלֶּה דְּבָרִים שֶׁלֹּא מַצְרִיכִים מַחֲשָׁבָה כִּי הוּא חַי אוֹתָם בַּיּוֹם יוֹם, זֶה מְחֻבָּר לַמַּהוּת וְלַזֶּהוּת שֶׁלּוֹ, לָמָּה שֶׁמַּעֲסִיק אוֹתוֹ וּמוֹשֵׁךְ אֶת לִבּוֹ.

לָכֵן הַתְּבִיעָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ", אִם מִהֲרוּ מִבְּלִי מַחֲשָׁבָה וְרָצוּ מִיָּד לַעֲשׂוֹת אֶת הַדָּבָר, סִימָן שֶׁבְּמָקוֹם מְסֻיָּם בְּלִבָּם הֵם רָצוּ בְּכָךְ, וְהָרָצוֹן הַזֶּה חָמוּר לֹא פָּחוֹת מֵהָעֲבֵרָה עַצְמָהּ, שֶׁכֵּן הַיֵּצֶר יָכוֹל לְפַתּוֹת אֶת הָאָדָם גַּם לַעֲבוֹד עֲבוֹדָה זָרָה, אֲבָל אִם הוּא מַצְלִיחַ מֵהֵר כָּל כָּךְ, סִימָן שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ לְפַתּוֹת אוֹתוֹ, הוּא כְּבָר הָיָה מוּכָן עוֹד בְּטֶרֶם פָּנוּ אֵלָיו. בַּתַּת מוּדָע וּבְעֹמֶק הַלֵּב כְּבָר הָיָה רָצוֹן לִפְרֹק עֹל וְרַק חִכָּה לְהִזְדַּמְּנוּת.

אִם כְּשֶׁנְּבַקֵּשׁ מֵאָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוָה, לִתְרֹם תְּרוּמָה, לְהַשְׁלִים מִנְיָן אוֹ לָבוֹא לִשְׁעוּר תּוֹרָה, הוּא עוֹשֶׂה חִישׁוּבִים

וְשִׁקּוּלִים שׁוֹנִים, מְהַסֵּס וְעוֹנָה בִּכְבֵדוּת, וְאִלּוּ כְּשֶׁנִּקְרָא לוֹ לְהִצְטָרֵף לְשִׂיחַת רְכִילוּת עֲסִיסִית הוּא עוֹזֵב מִיָּד אֶת כָּל עִסּוּקָיו וְרָץ לַמָּקוֹם, עָלָיו נֶאֱמַר "סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ". יֵשׁ לוֹ עֲבוֹדָה רַבָּה לְפָנָיו, לֹא רַק עַל הַמַּעֲשִׂים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, אֶלָּא בְּעִקָּר עַל הַקְּלִקּוּל הַפְּנִימִי שֶׁגּוֹרֵם לוֹ לָרוּץ אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִלְּכַתְּחִלָּה, שֶׁכֵּן לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ, וְאִם לֹא הָיָה פֶּתַח פָּתוּחַ בְּלִבּוֹ, יֵצֶר הָרַע לֹא הָיָה בָּא לְהִתְאָרֵחַ וּלְהִתְרוֹחַ אֶצְלוֹ.

אִם אָדָם שָׂם לֵב שֶׁהוּא סָר מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ, יִבְדֹּק אֶת עַצְמוֹ הַאִם הַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תַּאֲוֹת מְקֻלְקָלוֹת שֶׁהוּא מַדְחִיק וְלֹא מְטַפֵּל בָּהֶן עַד שֶׁהֵן מִתְפָּרְצוֹת, אוֹ שֶׁבִּגְלַל שֶׁהוּא לֹא שׁוֹקֵל דְּבָרִים עַד הַסּוֹף וּמְמַהֵר לְהָגִיב מִבְּלִי לַחְשֹׁב. עַל עֲבֵרוֹת שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה תָּמִיד, אֲבָל כְּשֶׁסָּרִים מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ, קָשֶׁה מְאֹד לַחְזֹר מַהֵר לַמַּסְלוּל. לָכֵן עָלֵינוּ לְהִתְבּוֹנֵן מֵאֵיזוֹ סִבָּה אָנוּ סָרִים מַהֵר, שֶׁנֵּדַע כֵּיצַד לִפְעֹל כֵּיצַד לַחְזֹר מַהֵר וְלֹא לָסוּר יוֹתֵר בַּשֵּׁנִית.

ויקהל

פָּרָשַׁת "וַיַּקְהֵל" נִקְרֵאת עַל שֵׁם הַצִּוּוּי הַמּוֹפִיעַ בִּתְחִלָּתָהּ: "וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם: אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אֹתָם". מִתְּחִלַּת הַתּוֹרָה וְעַד סוֹפָהּ אֵין בָּהּ פָּרָשָׁה שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֹאשָׁהּ "וַיַּקְהֵל" אֶלָּא זֹאת בִּלְבַד. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "עֲשֵׂה לְךָ קְהִלּוֹת גְּדוֹלוֹת וּדְרוֹשׁ לִפְנֵיהֶם בְּרַבִּים הִלְכוֹת שַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיִּלְמְדוּ מִמְּךָ דּוֹרוֹת הַבָּאִים לְהַקְהִיל קְהִלּוֹת בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, וְלִכְנֹס בְּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת לְלַמֵּד וּלְהוֹרוֹת לְיִשְׂרָאֵל דִּבְרֵי תוֹרָה אִסּוּר וְהֶתֵּר, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שְׁמִי הַגָּדוֹל מִתְקַלֵּס בֵּין בָּנָיו".

מִכָּאן אָמְרוּ: מֹשֶׁה תִּקֵּן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיְּהֵיוּ דּוֹרְשִׁין בְּעִנְיָנוֹ שֶׁל יוֹם: הִלְכוֹת פֶּסַח בְּפֶסַח, הִלְכוֹת עֲצֶרֶת בַּעֲצֶרֶת, הִלְכוֹת הַחַג בַּחָג. אָמַר מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל: "אִם אַתֶּם עוֹשִׂים כַּסֵּדֶר הַזֶּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲלֶה עֲלֵיכֶם 'כְּאִלּוּ הִמְלַכְתֶּם אוֹתִי בְּעוֹלָמִי'", שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאַתֶּם עֲדִי נְאוּם ה' וַאֲנִי אֵל".

הַמִּדְרָשׁ מַסְבִּיר כִּי הַצִּוּוּי הוּא לַעֲשׂוֹת קְהִלּוֹת קְהִלּוֹת לִדְרוֹשׁ בָּהֶם הִלְכוֹת שַׁבָּת, כְּלוֹמַר לִפְתֹּחַ שְׁעוּרֵי תּוֹרָה שֶׁיִּלְמְדוּ אֶת הַהֲלָכוֹת הַנּוֹגְעוֹת לַצִּבּוּר, וּפָתַח בְּשַׁבָּת שֶׁהִיא מִצְוָה חֲשׁוּבָה בְּחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם, וּמִכָּאן לָמְדוּ גַּם לִדְרוֹשׁ אֶת עִנְיְנֵי הַחַגִּים סָמוּךְ לַמּוֹעֵד עַל מְנָת שֶׁאֲנָשִׁים יֵדְעוּ כֵּיצַד לִנְהֹג. הַשִּׁעוּר בְּשַׁבָּת נִפְתָּח לִפְנֵי הַשִּׁעוּר עַל בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן, כְּדֵי לְלַמֵּד הָאֲנָשִׁים שֶׁהַמְלָכָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם הַזֶּה מַתְחִילָה בְּקִיּוּם הַמִּצְוֹת וְלֹא בִּבְנִיַּת הַמִּשְׁכָּן לְשֶׁם תֵּרֶד הַשְׁכִינָה, שֶׁכֵּן עַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה וַעֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת נַעֲשָׂה מָקוֹם לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָדוּר בְּעוֹלָמֵנוּ וּבְתוֹכֵנוּ, לְלֹא תְּלוּת בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל הַמִּשְׁכָּן.

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ לִפְתֹּחַ בְּשִׁעוּר עַל שַׁבָּת לִפְנֵי הִלְכוֹת בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן לְהַרְאוֹת אֶת חֲשִׁיבוּתָהּ וּקְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת. אֲבָל מַה שֶּׁמְּעַנְיֵן הוּא הַשִּׁנּוּי בַּדֶּרֶךְ בָּהּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֶעֱבִיר לָהֶם אֶת צִוּוּי הַשַּׁבָּת לְאַחַר שֶׁיָּרַד מִן הָהָר, לַצִּוּוּי שֶׁשָּׁמְעוּ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי כְּשֶׁקִּבְּלוּ אֶת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת.

בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת מוֹפִיעַ הַצִּוּוּי בַּמִּלִּים: "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ, וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה' אֱלֹקֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה" וְגוֹ'. לְעֻמַּת זֹאת כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מַקְהִיל אוֹתָם בְּפָרָשַׁת "וַיַּקְהֵל" הוּא פּוֹתֵחַ אֶת הַצִּוּוּי בְּמִלִּים: "שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לַה' כָּל הָעוֹשֶׂה בוֹ מְלָאכָה יוּמָת".

כְּלוֹמַר, בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת כָּתוּב ״תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ״, מַשְׁמַע אָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹד וְלַעֲמֹל בְּעַצְמוֹ בְּשִׁשֶּׁת הַיָּמִים עַל מְנָת שֶׁהַמְּלָאכָה תִּתְבַּצַּע, וְאִלּוּ לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל וְהוֹרָדַת הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים, מֹשֶׁה אוֹמֵר בַּצִּוּוּי: ״שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה״, מַשְׁמַע שֶׁהִיא תֵּעָשֶׂה מֵאֵלֶיהָ וְלֹא צָרִיךְ לִטְרֹחַ גַּם בִּימֵי הַחוֹל.

מַפְתֵּחַ הַפַּרְנָסָה הוּא בְּיָדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַמְּזוֹנוֹת שֶׁנִּקְצָבִים לָנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מֻרְכָּבִים מֵהִשְׁתַּדְּלוּת וֶאֱמוּנָה. הַהִשְׁתַּדְּלוּת וְהָאֱמוּנָה מַרְכִּיבִים אֶת 100 הָאָחוּזִים שֶׁבִּזְכוּתָם ה׳ זָן אוֹתָנוּ, וּכְכָל שֶׁנִּקְטִין אֶת מַרְכִּיב הָאֱמוּנָה אֲנַחְנוּ נַגְבִּיר אֶת הַצֹּרֶךְ בְּהִשְׁתַּדְּלוּת, וְלֹא נוֹסִיף לְכָךְ אֲגוּרָה שְׁחוּקָה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁנִּגְזַר, וְזוֹ הַקְּלָלָה שֶׁל ״בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם״.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה, אָזַי הוּא עוֹשֶׂה מִצְוַת הִשְׁתַּדְּלוּת אֲבָל לֹא מַאֲמִין בָּהּ אֶלָּא בַּה׳ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל יְדֵי הַהִשְׁתַּדְּלוּת הוּא בָּנָה כְּלִי שֶׁעָלֶיהָ תָּחוּל בִּרְכָתוֹ שֶׁל ה׳, וְלָכֵן אֵין טָעַם לַעֲבֹד שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת עַל חֶשְׁבּוֹן תּוֹרָה וּמִצְוֹת, כִּי לֹא רַק שֶׁלֹּא נוֹסִיף כָּךְ לְמָמוֹנֵנוּ, אֶלָּא גַּם נִגְרַע הַרְבֵּה מִגּוּפֵנוּ וּמִנִּשְׁמָתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא.

הַבְּעָיָה שֶׁלָּנוּ הִיא שֶׁמִּצְוַת הַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁלָּנוּ בְּעִנְיְנֵי פַּרְנָסָה דַּוְקָא הִיא יְכוֹלָה לְהַפִּיל אוֹתָנוּ בֶּאֱמוּנָה וּבְבִטָּחוֹן שֶׁה׳ אָכֵן זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, כִּי כַּאֲשֶׁר אֲנִי עוֹבֵד הַרְבֵּה שָׁעוֹת וּמַרְוִיחַ כֶּסֶף בְּיַחַס לְשָׁעוֹת אֵלֶּה, וַאֲנִי רוֹאֶה שֶׁעַל שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת אֲנִי מְקַבֵּל שָׂכָר נוֹסָף, אֲנִי מַתְחִיל לְהַאֲמִין כִּי אֲנִי זֶה שֶׁמְּפַרְנֵס אֶת עַצְמִי וְהַהִשְׁתַּדְּלוּת הִיא שֶׁמְּבִיאָה לַכֶּסֶף.

אֲנִי חֲרֵי לֹא יוֹדֵעַ מַה ה״נָּטוּ״ שֶׁגָּזְרוּ לִי בַּשָּׁמַיִם, וְכִי עַל יְדֵי שֶׁאַרְוִיחַ כֶּסֶף נוֹסָף בְּהִשְׁתַּדְּלוּת יִתְרָה אֲנִי אֶגְרֹם לְעַצְמִי לְהוֹצָאוֹת חֲדָשׁוֹת כְּדֵי שֶׁהַנָּטוּ יִשָּׁאֵר בִּמְקוֹמוֹ. נַהֲפֹךְ הוּא, אֲנִי אוֹסִיף לַעֲבֹד שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת וְאֶשְׁתַּדֵּל עוֹד יוֹתֵר רַק כְּדֵי לַעֲמֹד בְּהוֹצָאוֹת הַחֲדָשׁוֹת שֶׁנּוֹצְרוּ בִּגְלַל הַהִשְׁתַּדְּלוּת הַיְתֵרָה, וְנִמְצָא שֶׁאֲנִי עוֹבֵד לְחִנָּם, וּמְקַיֵּם בִּי אֶת הַקְּלָלָה שֶׁל ״בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם״.

וְכָךְ לִפְנֵי חֵטְא הָעֵגֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לָהֶם בְּמַעֲמַד הַר סִינַי כִּי בְּ-6 הַיָּמִים אָדָם יַעֲבֹד וְיַעֲשֶׂה מְלָאכָה, כְּדֵי לְהוֹרוֹת לוֹ שֶׁבְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי עָלָיו לָנוּחַ וְלִשְׁבּוֹת מִמְּלָאכָה וְזֶה הַצִּוּוּי הָעִקָּרִי, אֲבָל רַבִּים הֵבִינוּ בְּטָעוּת כִּי אוּלַי יֵשׁ צִוּוּי לַעֲבֹד בְּ-6 הַיָּמִים הָאֲחֵרִים וַעֲלֵיהֶם לִדְאֹג לְפַרְנָסַת עַצְמָם, וְלָכֵן כְּכָל שֶׁיַּעַבְדוּ יוֹתֵר יִתְפַּרְנְסוּ יוֹתֵר. הַתּוֹצָאָה שֶׁל מַחֲשָׁבָה כָּזוֹ יְכוֹלָה לְגָרֹם לָאֲנָשִׁים לַחְשֹׁב שֶׁאִם הַפַּרְנָסָה כְּרוּכָה בַּעֲמָלָם, חֲרֵי שֶׁאִם יַעַבְדוּ גַּם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הֵם יַגְדִּילוּ אֶת רְוָחֵיהֶם בִּשְׁבִיעִית, וְאוּלַי יוֹתֵר בְּתַעֲרִיף שַׁבָּת.

זֶה מַה שֶּׁרָמוּז בְּעֵגֶל הַזָּהָב, הַמְּרַמֵּז לְיֵצֶר הָרַע שֶׁל רְדִיפַת הַמָּמוֹן, עַד שֶׁאָדָם יַעֲבוֹר עַל דָּתוֹ וְדַעְתּוֹ לַעֲשׂוֹת עוֹד וְעוֹד כֶּסֶף. וְעַל זֶה צָעָקוּ הָעֶרֶב-רַב כְּשֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל: ״אֵלֶּה אֱלֹקֶיךָ יִשְׂרָאֵל״, וְכָךְ הֵם צוֹעֲקִים בַּאֲמֵרִיקָה עַד הַיּוֹם, כַּאֲשֶׁר הַחֻקָּה מַפְרִידָה דָּת וּמְדִינָה וְאָסוּר לְהַזְכִּיר חַס וְשָׁלוֹם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּבָתֵּי הַסֵּפֶר וּבַתִּקְשֹׁרֶת, אֲבָל מַדְפִּיסִים אֶת שְׁמוֹ בֶּהָדָר וּבְגָאוֹן עַל שְׁטָרוֹת הַדּוֹלָר וְכוֹתְבִים ״בַּה׳ אָנוּ בּוֹטְחִים״, וּמִתְכַּוְּנִים לַכֶּסֶף עַצְמוֹ שֶׁהוּא אֱלֹהֵיהֶם.

לָכֵן לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מַקְהִיל אוֹתָם וּמַסְבִּיר לָהֶם שׁוּב: ״שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה״ כְּלוֹמַר נַעֲשִׂית מֵאֵלֶיהָ,

מֵעַצְמָהּ. יֵשׁ אָמְנָם מִצְוַת הִשְׁתַּדְּלוּת אֲבָל אֵין קֶשֶׁר בֵּינָהּ לַמְּזוֹנוֹת שֶׁאָדָם יְקַבֵּל, כָּךְ שֶׁגַּם אִם יַחְלִיט לַעֲשׂוֹת שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת, בְּעִקָּר עַל חֶשְׁבּוֹן תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְהַמְּחֻיָּבוּיוֹת שֶׁלּוֹ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ, הוּא יְגַלֶּה כִּי חוּץ מִקְּלָלָה עַל גּוּפוֹ וְנִשְׁמָתוֹ הוּא לֹא הוֹסִיף גַּרְגִּיר אֶחָד לַמְּזוֹנוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ עָלָיו.

חֲשִׁיבוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הִיא בְּכָךְ שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת לְאָדָם תַּחֲנַת עֲצִירָה לִזְכֹּר כִּי הַפַּרְנָסָה שֶׁלּוֹ מַגִּיעָה מִלְמַעְלָה, וּכְרוּכָה בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְמָטָּה, וּבָהֶן קִדּוּשׁ הַשַּׁבָּת וְחִזּוּק הָאֱמוּנָה, הַכְּרוּכִים זֶה בָּזֶה. בְּצִוּוּי שֶׁל שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת כָּתוּב: "כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, עַל כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ", וְנִמְצָא שֶׁכָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת מַצְהִיר כִּי הוּא מַאֲמִין שֶׁה' בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּ-6 יָמִים, וּבְחִזּוּק שֶׁלּוֹ בֶּאֱמוּנָה זוֹ הוּא יַמְעִיט אֶת הַצֹּרֶךְ שֶׁלּוֹ בְּהִשְׁתַּדְּלוּת.

אֲבָל יֵשׁ עוֹד עִנְיָן לִלְמֹד מְהַסְמָכַת דִּינֵי שַׁבָּת לִבְנַיַּת הַמִּשְׁכָּן, עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ. הַצַּדִּיק תַּלְמִיד חָכָם הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כְּפִי שֶׁאָמְרוּ בַּזֹּהַר תַּלְמִידָיו שֶׁל רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי לְרַבָּם: "אַתָּה הוּא שַׁבָּת", וְלָכֵן יֵשׁ כָּאן לִמּוּד עַל חֲשִׁיבוּתָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

יֵצֶר הָרַע לֹא שׁוֹקֵט עַל שְׁמָרָיו, הוּא מַכִּיר אֶת דִּבְרֵי חַז"ל: "עֲשֵׂה לְךָ רַב וְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק". אָז אִם אָדָם דָּבֵק בְּתַלְמִיד חָכָם הוּא דָּבֵק בַּשְּׁכִינָה, אִם הוּא מִתְיַעֵץ עִם תַּלְמִיד חָכָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת תּוֹרָה חֲרֵי אֵין לוֹ יוֹתֵר סְפֵקוֹת שֶׁיְּכַרְסְמוּ בְּלִבּוֹ וְיַפִּילוּ אוֹתוֹ לְעַצְבוּת, וְהוּא הַיֵּצֶר מַה יִּהְיֶה עָלָיו? אָז הוּא

מְבַקֵּשׁ לְהַרְחִיק אֶת הָאָדָם מֵהָרַבָּנִים, בְּלִי דַּעַת תּוֹרָה הַיֵּצֶר יַהֲפֹךְ לַדֵּעָה הַמּוֹבִילָה בַּבַּיִת. חֲזַ״ל דִּקְדְּקוּ לוֹמַר ״עֲשֵׂה לְךָ רַב״ וְלֹא ״רַבָּנִים״, כִּי מַרְבֶּה דֵּעוֹת וְשִׁיטוֹת מַרְבֶּה דְּאָגָה.

אָדָם רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֶל ה׳ וּפִתְאוֹם רוֹאֶה כִּי כְּשֶׁהָיָה רָחוֹק כָּל ״הַדּוֹסִים״ נִרְאוּ לוֹ אוֹתוֹ דָּבָר, וּפִתְאוֹם הוּא מְגַלֶּה שֶׁיֵּשׁ קְבוּצוֹת קְבוּצוֹת, אֵלֶּה נוֹהֲגִים בַּהֲלָכוֹתֵיהֶם כְּמוֹ הַחָזוֹן אִי״שׁ, אֵלֶּה כְּמוֹ שֻׁלְחָן עָרוּךְ הָרַב, אֵלֶּה כְּמוֹ הַבֵּן אִישׁ חַי וְאֵלֶּה כְּמוֹ הָרַב עוֹבַדְיָה יוֹסֵף, וְהוּא מְבֻלְבָּל: מָה, יֵשׁ יוֹתֵר מִתּוֹרָה אַחַת? וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שַׁבָּת אַחַת וְכַשְׁרוּת אַחַת וְטָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה אַחַת, יֵשׁ עֲנָפִים וְהִדּוּרִים וְחֻמְרוֹת, וְשָׁם הוּא מְגַלֶּה שְׁזֶּה אוֹמֵר אָסוּר וְזֶה אוֹמֵר מֻתָּר.

וְאִם הוּא מְאַמֵּץ אֶת דַּעַת חֲזַ״ל לַעֲשׂוֹת רַב אֶחָד וְלִדְבֹּק בּוֹ וְאָז בֶּאֱמֶת אֵין לוֹ סְפֵקוֹת, נִכְנַס בּוֹ יֵצֶר אַחֵר שֶׁמַּסְבִּיר לוֹ כִּי הַשִּׁיטָה שֶׁל רַבּוֹ הִיא הַיְחִידָה וְכָל הַשְּׁאָר טוֹעִים, וְהוּא קָם וּפוֹעֵר פִּיו וְחוֹלֵק עַל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְצַדִּיקִים שֶׁחוֹלְקִים עַל רַבּוֹ בַּהֲלָכָה.

עָלֵינוּ לְהַזְהֵר וְלָדַעַת כִּי אֵין שׁוּם מַחְלֹקֶת בֵּין צַדִּיקִים וּגְדוֹלִים אֲמִתִּיִּים בַּתּוֹרָה וּבַמִּדּוֹת, לְמַעֵט מַחֲלוֹקוֹת בַּהֲלָכָה, בַּהֲבָנַת שׂוֹרֶשׁ הַסֵּגְיָה בְּנוּשֵׂא מְסֻיָּם, תּוֹךְ שֶׁכָּל צַד מִסְתַּמֵּךְ עַל הַרְבֵּה פּוֹסְקִים קוֹדְמִים שֶׁהֵבִינוּ כָּמוֹהוּ, מַשְׁמַע שֶׁמְּדֻבָּר בְּמַחֲלוֹקוֹת קְדוּמוֹת שֶׁנוֹצְרוּ לְאַחַר חֻרְבַּן הַבַּיִת וּפִזּוּר הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה.

חֲרִי לְכָל מְצָוָה יֵשׁ לְמַעְלָה טְעָמִים רַבִּים לְהַתִּיר וְלֶאֱסֹר וְכֵן הָלְאָה, וְכָךְ הַטְּעָמִים שֶׁל שְׁנֵי הַצְּדָדִים הֵם נְכוֹנִים לָהֶם וּלְמִי שֶׁהוֹלֵךְ עַל פִּי דַּרְכָּם וְיֵשׁ לָהֶם עַל מָה לְסָמֹךְ. אֲבָל מִי שֶׁרַק

מִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם וְלֹא מֵבִין אֶת הַכְּלָלִים מְפָרֵשׁ אֶת הַמַּחֲלֹקֶת בְּמֻשָּׂגִים שֶׁהוּא הִכִּיר בִּרְחוֹב, מִלְחֲמוֹת שֶׁל כָּבוֹד וְכֹחַ, וְהוּא קָם וְחוֹלֵק עַל גְּדוֹלֵי תוֹרָה שֶׁאֵינוֹ מִתְקָרֵב אַף לִקְדֻשַּׁת צִפָּרְנָם הַקְּטַנָּה.

מֵהֵיכָן אָנוּ לְמֵדִים שֶׁאָסוּר לָנוּ לִדְבֹּק בַּעֲצַת הַיֵּצֶר שֶׁכָּל מִי שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ עַל פִּי הַשִּׁיטָה שֶׁלִּי הוּא טוֹעֶה? מֵהַשַּׁבָּת! הַגְּמָרָא דָּנָה בְּאָדָם שֶׁהוֹלֵךְ יָמִים רַבִּים בַּמִּדְבָּר וְאִבֵּד אֶת סְפִירַת הַיָּמִים עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה יוֹם בַּשָּׁבוּעַ הוּא נִמְצָא, וְאִם כֵּן שַׁבָּת מַה יִהְיֶה עָלֶיהָ? לָכֵן הַגְּמָרָא אָמְרָה לוֹ שֶׁיִּסְפֹּר כָּל 6 יָמִים וְיִשְׁבֹּת בַּשְּׁבִיעִי לַמְּרוֹת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם סְפִירָתוֹ הָיְתָה נְכוֹנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח תּוֹרַת שַׁבָּת עַד שֶׁיַּחְזֹר לְמָקוֹם יִשּׁוּב וִיגַלֶּה שׁוּב אֶת מִנְיַן הַיָּמִים.

שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא חֲרֵי אוֹתוֹ אָדָם לֹא יוֹדֵעַ אִם הַיּוֹם שֶׁבָּחַר הוּא הַשַּׁבָּת הָאֲמִתִּית, מָה יִקְרֶה אִם הוּא יִצְטָרֵךְ לְהַבְעִיר אֵשׁ? מִי אָמַר לוֹ שֶׁאוֹתוֹ יוֹם שֶׁיִּרְצֶה לְהַבְעִיר אֵשׁ הוּא בֶּאֱמֶת יוֹם חוֹל שֶׁמּוֹתָר אוֹ יוֹם שַׁבָּת שֶׁאָסוּר? לָכֵן הַגְּמָרָא אָמְרָה כִּי כָּל הַשָּׁבוּעַ מֻתָּר לוֹ לַעֲשׂוֹת מְלָאכוֹת אֲסוּרוֹת רַק בְּמִקְרֶה שֶׁל פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ, דָּבָר שֶׁמֻּתָּר גַּם בַּשַּׁבָּת הָאֲמִתִּית, וּמִשְׁאָר מְלָאכוֹת יִמָּנַע בְּכָל יָמוֹת הַשָּׁבוּעַ, שֶׁמָּא אֶחָד מֵהֶם הוּא הַשַּׁבָּת הָאֲמִתִּית.

מַקְשָׁה הַגְּמָרָא שֶׁאִם בְּכָל 7 הַיָּמִים הוּא מַחְמִיר כְּמוֹ בְּשַׁבָּת לַעֲשׂוֹת רַק מְלָאכוֹת שֶׁל סָפֵק פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ וּלְהִמָּנַע מִכָּל הַשְּׁאָר, אָז מַה הוֹעִיל שֶׁקָּבַע יוֹם אֶחָד לְשַׁבָּת, אֵיךְ יַבְדִּיל בֵּינוֹ לְבֵין הָאֲחֵרִים אִם הוּא עוֹשֶׂה הַכֹּל אוֹתוֹ דָּבָר כְּמוֹ בְּשְׁאָר הַיָּמִים? וְעוֹנָה הַגְּמָרָא שֶׁהַהֶבְדֵּל בֵּין "הַשַּׁבָּת" שֶׁקָּבַע לְשְׁאָר

הַיָּמִים, שֶׁבַּיּוֹם הַזֶּה הוּא עוֹשֶׂה קִדּוּשׁ וְהַבְדָּלָה. לְמַעֵט הַקִּדּוּשׁ וְהַהַבְדָּלָה כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ חֲמוּרִים כְּשַׁבָּת לְעִנְיַן מְלָאכָה, עַד שֶׁיֵּדַע מִי הַשַּׁבָּת הָאֲמִתִּית. כֻּלָּם שַׁבָּת, רַק שֶׁבַּ״שַּׁבָּת״ שֶׁלּוֹ יֵשׁ קִדּוּשׁ וְהַבְדָּלָה, זֶה הַכֹּל.

אוֹמֵר רִבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלַב כָּךְ צְרִיכָה לִהְיוֹת הַהִסְתַּכְּלוּת שֶׁל יְהוּדִי שֶׁבָּחַר לוֹ רַב, כָּל הָרַבָּנִים הֵם ״שַׁבָּתוֹת״ בַּמִּדְבָּר הָרוּחָנִי בּוֹ אָנוּ נִמְצָאִים, בָּחַרְנוּ לָנוּ אֶחָד אוֹתוֹ הֶבְדַּלְנוּ וְקִדְּשָׁנוּ לָנוּ, זֶה לֹא אוֹמֵר שֶׁכָּל הַשְּׁאָר הָפְכוּ לְ״חוֹל״ חַס וְשָׁלוֹם, הֵם גַּם קְדֵשׁ.

וְאִם אָמַרְנוּ שֶׁתַּלְמִיד חָכָם הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, אָז כְּמוֹ שְׁמִי שֶׁשּׁוֹמֵר רַק ״חֵלֶק מֵהַשַּׁבָּת״ אָמְנָם יֵשׁ לוֹ שָׂכָר עַל כָּל מִצְוָה שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אֲבָל אֶת הַבְּרָכָה הָאֲמִתִּית וְהַמְּלֵאָה שֶׁל הַשַּׁבָּת הוּא לֹא יוּכַל לְקַבֵּל, כָּךְ מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ רַק לְ״חֵלֶק״ מִמַּה שֶׁהָרַב אוֹמֵר מַפְסִיד הַרְבֵּה מֵהַשֶּׁפַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהַעֲבִיר לָנוּ דֶּרֶךְ דַּעַת הַתּוֹרָה שֶׁעָשִׂינוּ.

כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבִינִים כִּי הַשַּׁבָּת הִיא מַתָּנָה מֵה׳ וְאֵין לָנוּ לְשַׁנּוֹת בָּהּ וְלַעֲשׂוֹת בָּהּ כִּרְצוֹנֵנוּ אֶלָּא כִּרְצוֹנוֹ וְכָךְ נְקַבֵּל שֶׁפַע מִלְמַעְלָה, כָּךְ תַּלְמִיד חָכָם בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁאָנוּ שׁוֹמְעִים מִמֶּנּוּ מַה הַתּוֹרָה רוֹצָה וְלֹא מָה לִבֵּנוּ חָפֵץ, וְהַשֶּׁפַע יַגִּיעַ אֵלֵינוּ דֶּרֶךְ דַּעַת הַתּוֹרָה שֶׁעָשִׂינוּ.

אָנוּ שָׁרִים בַּפִּיּוּט: ״כִּי אֶשְׁמְרָה שַׁבָּת, אֵל יִשְׁמְרֵנִי״, וְנִזְכֹּר שֶׁהוּא הַדִּין שֶׁכְּשֶׁנִּשְׁמֹר אֶת דִּבְרֵי הֶחָכָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, גַּם נִזְכֶּה לִשְׁמִירָה זוֹ.

פקודי

אוֹמְרִים חֲזַ״ל: ״אֵין הַבְּרָכָה שׁוֹרָה בַּדָּבָר הַשָּׁקוּל בַּדָּבָר הַמָּדוּד וּבַדָּבָר הַמָּנוּי, אֶלָּא בַּדָּבָר הַסָּמוּי מִן הָעַיִן״. וְכֵיוָן שֶׁהַבְּרָכָה לֹא שׁוֹרָה עַל הַסָּפוּר וְהַמָּנוּי, עוֹלָה תְּמִיהָה עַל הַחְלָטָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לָתֵת דִּין וְחֶשְׁבּוֹן מְפֹרָט עַל בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן, וְכָךְ בְּפָרָשַׁת ״פְּקוּדֵי״ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ סוֹפֵר וּמוֹנֶה וְשׁוֹקֵל לְהֵיכָן הָלַךְ כָּל שֶׁקֶל וְשֶׁקֶל שֶׁנִּתְרַם לַעֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן, הֵיכָן שֶׁבְּצוּ כָּל הַכֵּלִים שֶׁנִּתְרְמוּ, וְהַכֹּל סָפוּר עַד לַפְּרוּטָה הָאַחֲרוֹנָה.

הֲרֵי מֹשֶׁה רוֹצֶה לְהוֹרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה אֶל הַמִּשְׁכָּן, שֶׁזּוֹ הַבְּרָכָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת לָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כֵּיצַד אִם כֵּן

הוּא סוֹפֵר וּמוֹדֵד, וַהֲרֵי אֵין בְּרָכָה בַּסָּפוּר וּבַמִּדּוּד? מַדּוּעַ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ סָפַר וּמָדַד וְהִסְתַּפֵּק בְּאִבּוּד הַבְּרָכָה שֶׁל הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה?

הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא חָשַׁשׁ יוֹתֵר מֵחִלּוּל ה׳. חֲזַ״ל אוֹמְרִים עַל הַפָּסוּק ״וְהָיָה כְּצֵאת מֹשֶׁה אֶל הָאֹהֶל יָקוּמוּ כָּל הָעָם וְנִצְּבוּ אִישׁ פֶּתַח אָהֳלוֹ וְהִבִּיטוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה עַד בֹּאוֹ הָאֹהֱלָה״, שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִתְבּוֹנְנוּ עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָלַךְ לִקְרַאת אֹהֶל מוֹעֵד עָלָיו יָרַד עָנָן, סִימָן כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַכֶּה לְדַבֵּר עִמּוֹ שָׁם.

וּבְעוֹד הָעָם מַבִּיטִים בּוֹ מֵעָרְפּוֹ, הַצַּדִּיקִים הִתְקַנְּאוּ קִנְאַת סוֹפְרִים בִּגְדֻלָּתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל רַבָּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן אוֹתוֹ לְשִׂיחָה, אַךְ הָרְשָׁעִים הִבִּיטוּ וְהוֹצִיאוּ עָלָיו דִּבָּה: ״רְאוּ אֶת הַצָּוָּאר הַשָּׁמֶן שֶׁלּוֹ, זֶה מֵהַכֶּסֶף שֶׁלָּנוּ! וְהַיָּדַיִם הַשְּׁמֵנוֹת שֶׁלּוֹ, זֶה מֵהַכֶּסֶף שֶׁלָּנוּ! וְהָרַגְלַיִם הַשְּׁמֵנוֹת שֶׁלּוֹ, זֶה מֵהַכֶּסֶף שֶׁלָּנוּ! כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ זֶה עַל חֶשְׁבּוֹנֵנוּ מֵהַכֶּסֶף שֶׁלָּקַח מֵאִתָּנוּ״! הַדָּתִיִּים הָאֵלֶּה שֶׁחַיִּים עַל חֶשְׁבּוֹנֵנוּ.

וְלָכֵן מֹשֶׁה מְמַהֵר לָתֵת לָעָם דִּין וְחֶשְׁבּוֹן, הֵיכָן הַשְׁקִעוּ אוֹתָם 300,000 שֶׁקֶל שֶׁהָעָם נָתְנוּ, אַךְ הָיָה חָסֵר לְחֶשְׁבּוֹנוֹ 1,775 שְׁקָלִים שֶׁלֹּא זָכָר בְּמַה הֻשְׁקְעוּ. חָשַׁשׁ מֹשֶׁה מֵאוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁיַּחְשְׁדוּ בּוֹ, וְאַף שֶׁהָפַךְ לְאָדָם עָשִׁיר מְאֹד בִּזְכוּת הַפְּסֹלֶת שֶׁל הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים שֶׁהָיוּ מֵאֶבֶן סַנְפִּירְנוֹן, וְאִם כֵּן לְכְאוֹרָה מָה לוֹ וְלִסְכּוּם זָנִיחַ כָּזֶה, אַךְ הָרְשָׁעִים לֹא נוֹתְנִים לָעֲבָדוֹת לְבַלְבֵּל אוֹתָם.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵאִיר אֶת עֵינָיו וְהוּא נִזְכָּר בְּוָוִים שֶׁהִתְקִין בַּמִּשְׁכָּן, שֶׁשָּׁוִים הָיָה בְּדִיּוּק לַסְּכוּם הֶחָסֵר, שֶׁנֶּאֱמַר ״וְאֶת הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים (1,775) עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וְחִשַּׁק אֹתָם״. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁזּוֹ הַסִּבָּה

שֶׁבְּסִפְרֵי תּוֹרָה מְהֻדָּרִים כָּל הַיְּרִיעוֹת מַתְחִילוֹת בָּאוֹת וְא״וֹ (לְמַעֵט שִׁשָּׁה מְקוֹמוֹת), לְהַצְבִּיעַ עַל קְדֻשָּׁתוֹ וְחַפּוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא אֶמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת, וְיָעִיד עָלָיו הַסֵּפֶר וּלְסִימָן אוֹמְרִים פָּסוּק: ״עָשָׂה וָיִם לָעַמּוּדִים״.

אֲבָל יֵשׁ לִשְׁאוֹל כֵּיצַד יָכְלוּ לַחְשֹׁד לְכַתְּחִלָּה בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּמַעֲשֶׂה כָּזֶה שֶׁל גְּנֵבָה וּמְעִילָה? מִסֵּפֶר הָרַב אֵלְיָהוּ לוּפְיָאן זַצַ״ל, כִּי פַּעַם אַחַת עָבַר עַל יָד אַחַת הַחֲנֻיּוֹת בָּעֲיָרָה וְרָאָה אֶת הַסַּנְדְּלָר וְהַסַּפָּר הַמְקוֹמִיִּים יוֹשְׁבִים וְשׂוֹתִים כּוֹס קָפֶה וּמְשׂוֹחֲחִים בֵּינֵיהֶם. וְהִנֵּה פִּתְאוֹם הִגִּיעַ אֶל הַמָּקוֹם אָדָם זָר לֹא מְקוֹמִי שֶׁחִפֵּשׂ כְּתֹבֶת שֶׁל אָדָם שֶׁבָּא לְבַקֵּר מֵרָחוֹק. הָרַב הִבְחִין כִּי הַסַּנְדְּלָר מִיַּד הִבִּיט עַל נְעָלָיו שֶׁל הָאוֹרֵחַ, וְאִלּוּ הַסַּפָּר הִבִּיט עַל שְׂעָרוֹ. מַסְבִּיר הָרַב לוּפְיָאן שֶׁכָּל אֶחָד מִסְתַּכֵּל עַל הָעוֹלָם מֵהָעֵינַיִם שֶׁלּוֹ, מֵהֵיכָן שֶׁהוּא נִמְצָא וְלִבּוֹ שׁוֹרֶה.

וְכָךְ חָשְׁבוּ אוֹתָם רְשָׁעִים. הֲרֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָסַף כֶּסֶף רַב, מֵעַל לְ-300,000 שֶׁקֶל, שֶׁזֶּה מֵעַל לְ-54 טוֹן שֶׁל כֶּסֶף טָהוֹר! כָּל כָּךְ הַרְבֵּה כֶּסֶף עָבַר תַּחַת יָדוֹ, יִתָּכֵן שֶׁלֹּא שָׁם מְעַט בְּכִיסוֹ? הֲרֵי בָּעֵינַיִם שֶׁלָּהֶם, אִם הֵם הָיוּ בִּמְקוֹמוֹ לֹא הָיוּ עוֹשִׂים? רַק שֶׁמֹּשֶׁה צַדִּיק הוּא לֹא יִקַּח כְּמוֹ שֶׁהֵם הָיוּ לוֹקְחִים, הוּא יִסְתַּפֵּק בַּחֲצִי, אֲבָל כְּלוּם? נוּ, בֶּאֱמֶת! כָּכָה רָאוּ בְּעֵינֵיהֶם.

רָאָה זֹאת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאִפְשֵׁר לוֹ לִסְפֹּר וְלִמְדֹּד, כְּשֶׁהוּא מִתְכַּוֵּן לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָתוֹ וּלְבָרֵךְ גַּם אֶת הַסָּפוּר וְהַמָּנוּי. מֵאַחַר וְהַמִּשְׁכָּן הוּא תִּקּוּן לְחֵטְא הָעֶגֶל, הוּא חַיָּב לְהִתְנַדֵּב לְלֹא מַחֲלוֹקוֹת וְחֵטְא שֶׁל דִּבּוּר וּמַחְשָׁבָה לְגַבֵּי דָּבָר הַקָּשׁוּר לִבְנְיָתוֹ וְהַקָּמָתוֹ.

מַדּוּעַ עָשׂוּ דַּוְקָא עֵגֶל? הֲרֵי הָיָה לָהֶם אֶת אַהֲרֹן, חוּר, יְהוֹשֻׁעַ, נָדָב וַאֲבִיהוּ, אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר, כָּלֵב בֶּן יְפוּנֶה, נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב, מָה רַע בָּהֶם? כִּי הֵם רָצוּ "מְתַוְּכִים". בְּדָתוֹת הַשֶּׁקֶר יֵשׁ כֹּהֲנֵי דָּת הַמִּתְיַמְּרִים לְתַוֵּךְ בֵּינֵיהֶם לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהַשִּׁיג מְחִילָה לְכָל חֲטָאֵיהֶם, תְּמוּרַת תַּשְׁלוּם גָּבוֹהַּ כַּמּוּבָן, וְכָךְ גַּם הַחוֹטֵא וְגַם הַמְּתַוֵּךְ נִפְגָּשִׁים בַּגֵּיהִנֹּם. אֲבָל אֵצֶל עַם יִשְׂרָאֵל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר הֵם מוֹרֵי הוֹרָאָה, מַדְרִיכִים שֶׁמַּרְאִים לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ בַּעֲבוֹדַת ה', לֹא מְתַוְּכִים. ה' רוֹצֶה שֶׁנַּעֲבֹד אוֹתוֹ יְשִׁירוֹת, אַךְ כֵּיוָן שֶׁהֵם רָצוּ "מְתַוְּכִים", ה' הֵרְאָה לָהֶם וְלָנוּ שֶׁכָּל מְתַוֵּךְ שֶׁנִּבְחַר לָנוּ "שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת הָעֲבוֹדָה בִּשְׁבִילֵנוּ" הֲרֵי הוּא עֵגֶל זָהָב.

בַּעֲבוֹדַת ה' אֵין מְתַוְּכִים. ה' עוֹמֵד מוּל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יְשִׁירוֹת, מַדּוּעַ אָנוּ מְחַפְּשִׂים מְתַוֵּךְ? נְדַבֵּר עִמּוֹ יְשִׁירוֹת. זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, שֶׁכֵּן מָה הָעִקָּר בּוֹ? הַחִבּוּר אֶל ה' יְשִׁירוֹת, הֲבָאַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הַחוֹטֵא שֶׁשָּׁב מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה, שִׁבָּרוֹן לִבּוֹ וּתְפִלּוֹתָיו עֵת הוּא רוֹאֶה כֵּיצַד הַקָּרְבָּן מֻקְרָב תַּחְתָּיו וְנִסְלַח לוֹ בְּשֶׁל רַחֲמֵי ה' עָלָיו שֶׁעוֹשֶׂה לוֹ פִּדְיוֹן נֶפֶשׁ בְּשֶׂה אוֹ עֵגֶל בְּמָקוֹם לָקַחְתּ אוֹתוֹ.

הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים. פֵּרוּשׁ הַמִּילָה "עֲבוֹדָה" הוּא עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיְתָה בַּמִּשְׁכָּן וּבְבָתֵּי הַמִּקְדָּשׁ. מִיּוֹם שֶׁחָרַב הַבַּיִת וְאֵין יוֹתֵר עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת, הָעֲבוֹדָה הִיא הַתְּפִלָּה, וְכֵן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם עַל פִּי הַגְּמָרָא, אֵיזוֹהִי עֲבוֹדָה שֶׁהִיא בַּלֵּב? הֲרֵי זוֹ תְּפִלָּה.

זֶה הַתִּקּוּן שֶׁלָּנוּ, יֵשׁ בַּתְּפִלָּה כֹּחַ לְתַקֵּן אֲפִילוּ חֵטְא חָמוּר כְּמוֹ חֵטְא הָעֵגֶל. זוֹ הַמְּהוּת הָאֲמִתִּית שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, הַחִבּוּר אֶל ה', וְזוֹ גַּם הַמְּהוּת הָאֲמִתִּית שֶׁל הַתְּפִלָּה. הָעֲבוֹדָה, כְּלוֹמַר הַתְּפִלָּה, הִיא הַתִּקּוּן הָאֲמִתִּי לְחֵטְא הָעֵגֶל. לָכֵן הִתִּיר ה' לְמֹשֶׁה

לִסְפֹּר וְלִמְנוֹת אֶת הוֹצָאוֹת הַמִּשְׁכָּן כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהֵא לְזוּת שְׂפָתַיִם, עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה הַפְרָעוֹת בְּכַוָּנָה בָּעֲבוֹדָה, שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת מִתְעָרְבְּבוֹת בָּהּ. וְכָךְ בַּתְּפִלָּה, יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהָבִיא בְּרָכָה כַּאֲשֶׁר אָנוּ מְפַנִּים אֶת לִבֵּנוּ וּמְסַלְּקִים מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת מִתּוֹכֵנוּ.

אָז מַדּוּעַ הַתְּפִלָּה שֶׁלָּנוּ לֹא נִרְאֵית כָּךְ? פֵּרְשׁוּ חֲזַ"ל אֶת הַפָּסוּק "כְּרֶם זֵלוּת לִבְנֵי אָדָם", אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִים בָּהֶם? זוֹ הַתְּפִלָּה! אֲנַחְנוּ מְזַלְזְלִים בַּתְּפִלָּה. בָּעֲבוֹדָה שֶׁעָלֶיהָ הָעוֹלָם עוֹמֵד. וְקָשֶׁה מַדּוּעַ לוֹמַר שִׁמְזַלְזְלִים בִּתְפִלָּה? וְכִי אֲנָשִׁים שֶׁמִּתְפַּלְּלִים לֹא בָּאוּ לְדַבֵּר עִם ה'? לֹא הִתְכַּנְּסוּ לְמִנְיָן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְקָרְאוּ מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר? אִם הֵם לֹא מַאֲמִינִים בַּה' יִתְבָּרַךְ, הֵם הָיוּ נִמְצָאִים עַתָּה בְּמָקוֹם אַחֵר, בָּעוֹלָם בַּחוּץ, רוֹדְפִים אַחֲרֵי הֶבֶל וָרִיק. עֶצֶם בּוֹאָם לְמִנְיָן לְהִתְפַּלֵּל כְּסֵדֶר, זוֹ הוֹכָחָה כִּי הֵם כֵּן מַחְשִׁיבִים אֶת הַתְּפִלָּה, אָז מָה רוֹצִים מֵאוֹתָם מִתְפַּלְּלִים?

אֶלָּא שֶׁאָמְנָם אוֹתָם אֲנָשִׁים מַאֲמִינִים בַּתְּפִלָּה, לָכֵן הֵם מִתְפַּלְּלִים אוֹתָהּ, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ טָעוּת בְּהַעֲרָכָה הָאֲמִתִּית שֶׁלָּהּ. אָנוּ לֹא מַעֲרִיכִים עַד כַּמָּה יְכוֹלָה הַתְּפִלָּה לְכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל הָעֲוונוֹת שֶׁעָשִׂינוּ, אֲפִילוּ בְּמֵזִיד וּבְשׁאָט נֶפֶשׁ, תְּפִלָּה שֶׁל תְּשׁוּבָה יְכוֹלָה לְכַפֵּר עַל הַכֹּל. וְאַף לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל יִסּוּרִים שֶׁהֵם לְעִתִּים חֵלֶק בִּלְתִּי נִפְרָד מֵהַתְּשׁוּבָה, תְּפִלָּה מְבַטֶּלֶת אוֹתָם, כְּמוֹ הַקָּרְבָּנוֹת.

הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת שֶׁכַּאֲשֶׁר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל עָמַד לְהִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם, בִּקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ תַּלְמִידָיו שֶׁיְּלַמֵּד אוֹתָם הֲלָכוֹת וּמוּסָר, שֶׁכֵּן כָּל הַתּוֹרָה הָיְתָה מֻעֲבֶרֶת בְּעַל פֶּה מִדּוֹר לְדוֹר

וּבְפִטְירָתוֹ יִקַּח עִמּוֹ אֶת כָּל מָה שֶׁלֹּא הִסְפִּיק לְלַמֵּד. וְשָׁם בָּחַר רִבִּי אֶלִיעֶזֶר לְלַמֵּד אוֹתָם לְמוּד חָשׁוּב: "וּכְשֶׁאַתֶּם מִתְפַּלְלִים, דְּעוּ לִפְנֵי מִי אַתֶּם עוֹמְדִים". וְכִי זֶה הַלִּמּוּד הֶחָשׁוּב שֶׁחָשַׁשְׁנוּ שֶׁיִּקַּח עִמּוֹ? חֲרֵי כָּל יֶלֶד קָטָן יוֹדֵעַ שֶׁהוּא עוֹמֵד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מָה בִּקֵּשׁ הָרַב לְלַמֵּד אֶת תַּלְמִידָיו?

אֶלָּא שֶׁמִּדְּבָר פֹּה בְּתַנָּא שֶׁדִּקְדֵּק בְּמִלּוֹתָיו. פֵּרוּשׁ הַמִּלָּה "לִפְנֵי" הִיא בַּעֲלַת מַשְׁמָעוּת נוֹסֶפֶת, יֵשׁ לָהּ מַשְׁמָעוּת גַּם מִבְּחִינַת זְמַן, דְּעוּ שֶׁאַתֶּם עוֹמְדִים לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי מִישֶׁהוּ אַחֵר שֶׁאָמוּר לְהִתְפַּלֵּל כָּעֵת - הַמַּלְאָכִי הַשָּׁרֵת אוֹמְרִים "קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", כְּלוֹמַר הֵם מֻרְשִׁים לְהַזְכִּיר אֶת שֵׁם ה' רַק אַחֲרֵי 3 מִלִּים, וְאִלּוּ אָנוּ מְבָרְכִים בַּתְּפִלָּה "בָּרוּךְ אַתָּה ה' מֶלֶךְ הָעוֹלָם", וּמַזְכִּירִים אֶת שְׁמוֹ לְאַחַר שְׁתֵּי מִלִּים. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמַּלְאָכִים שֶׁל מַעְלָה לֹא מֻרְשִׁים לוֹמַר קְדֻשָּׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּטֶרֶם עַם יִשְׂרָאֵל יֹאמַר קְדֻשָּׁה לְמָטָּה בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית. וְזֶה שֶׁאָמַר לָהֶם רִבִּי אֶלִיעֶזֶר "דְּעוּ לִפְנֵי מִי אַתֶּם עוֹמְדִים".

עוֹמְדִים כָּל הַמַּלְאָכִים עוֹד מִלִּפְנֵי עַמּוּד הַשַּׁחַר, מִתְרַגְּשִׁים לִקְרַאת אֲמִירַת קְדֻשָּׁה בִּפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּנִימוּס וַאֲדִיבוּת הֵם אוֹמְרִים זֶה לָזֶה לְהִתְכּוֹנֵן. יֶשְׁנָם מַלְאָכִים שֶׁחִכּוּ לַתּוֹר הַזֶּה מֵאוֹת שָׁנִים, יֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁנִּבְרְאוּ רַק עַל מְנָת אֲמִירַת קְדֻשָּׁה אַחַת זוֹ וּלְאַחַר מִכֵּן יִסַּיְמוּ תַּפְקִידָם וְיֵעָלְמוּ, וְכֻלָּם מִתּוּחִים וּמִתְרַגְּשִׁים.

וְהִנֵּה מוֹדִיעִים לָהֶם שֶׁעֲלֵיהֶם לְהִתְאַזֵּר בְּסַבְלָנוּת לִפְנֵי כְּנִיסָתָם אֶל הַמֶּלֶךְ לוֹמַר קְדֻשָּׁה, שֶׁכֵּן ה' יִתְבָּרַךְ מְחַכֶּה קוֹדֶם לַקְּדֻשָּׁה שֶׁל רְאוּבֵן בֶּן שִׁמְעוֹן מֵחוֹלוֹן. הַמַּלְאָכִים תּוֹהִים, אֵיזוֹ קְדֻשָּׁה יָכוֹל כְּבָר אוֹתוֹ בֶּן תְּמוּתָה לוֹמַר, שֶׁעוֹלָה עַל שֶׁלָּהֶם? זוֹ

בֶּטַח קְדֻשָּׁה הַנֶּאֱמֶרֶת בְּכָל כָּךְ הַרְבֵּה תְּשׁוּקָה וָאֵשׁ שֶׁמַּלְאָכִים לֹא יְכוֹלִים לְהִשְׁתַּוּוֹת לָהּ, וְלָכֵן הִיא נֶאֱמֶרֶת רִאשׁוֹנָה. וְכָךְ הֵם מַבִּיטִים מִלְמַעְלָה עַל בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁל רְאוּבֵן בֶּן שִׁמְעוֹן וּמְחַכִּים. הַתְּפִלָּה הֻחֱלָה, וּרְאוּבֵן עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ. פְּסוּקֵי דְזִמְרָה, שִׁירַת הַיָּם, קַדִּישׁ... וְהִנֵּה בִּתְחִלַּת בָּרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, כַּמָּה דַּקּוֹת לִפְנֵי תְּחִלַּת תְּפִילַת הָעֲמִידָה, נִכְנַס רְאוּבֵן בֶּן שִׁמְעוֹן עִם כּוֹס קָפֶה אֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת, מֵנִיחַ מַהֵר אֶת הַתְּפִלִּין וְהַצִּיצִית, וּכְשֶׁשְּׁלִיחַ הַצִּבּוּר אוֹמֵר אֶת הַקְּדוּשָׁה, הוּא מְשַׁרְבֵּב "קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ", תּוֹךְ כְּדֵי שֶׁהוּא כּוֹרֵךְ אֶת רְצוּעַת הַתְּפִלִּין שֶׁעַל יָדוֹ וּמַבִּיט בַּמַּרְאָה שֶׁאָכֵן הַתְּפִלִּין שֶׁל הָרֹאשׁ יוֹשְׁבִים בִּמְקוֹמָן.

רוֹאִים זֹאת הַמַּלְאָכִים מִלְמַעְלָה וְאֵינָם מַאֲמִינִים! בִּשְׁבִיל זֶה חִכִּינוּ כָּל הַשָּׁעוֹת הַלָּלוּ? מִילְיוֹנֵי מַלְאָכִים נִמְנָעִים מִלְהַלֵּל וּלְקַלֵּס אֶת ה', בִּשְׁבִיל אֵיזֶה רְאוּבֵן שֶׁבָּא עִם כּוֹס קָפֶה וְאוֹמֵר קְדֻשָּׁה תּוֹךְ כְּדֵי שֶׁהוּא בּוֹדֵק עַצְמוֹ בַּמַּרְאָה הַקְּטַנָּה? וְכִי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ עוֹלָה עַל שֶׁלָּנוּ? הַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ עוֹלָה עַל שֶׁלָּנוּ?! וְהַתְּשׁוּבָה הִיא: **כֵּן!** הַתְּפִלָּה שֶׁל יְהוּדִי עוֹלָה עַל זוֹ שֶׁל הַמַּלְאָכִים, רַק שֶׁהַיְּהוּדִי לֹא יוֹדֵעַ זֹאת, אָז כָּךְ הִיא נִרְאֵית!

כַּאֲשֶׁר אָדָם נִמְצָא בִּמְצוּקָה הוּא מוֹצֵא עַצְמוֹ מִתְפַּלֵּל מִכָּל הַלֵּב. כַּאֲשֶׁר הוּא מֵבִין כִּי אָזְלוּ כָּל הַדְּרָכִים הָאֲחֵרוֹת לִפְתֹּר אֶת בְּעָיָתוֹ, הוּא נִזְכָּר לְפֶתַע כִּי יְשָׁנָה רַק דֶּרֶךְ אַחַת אֲמִתִּית לִפְתֹּר אֶת הַבְּעָיָה וְדָוְקָא אוֹתָהּ הוּא לֹא עָשָׂה, לְדַבֵּר עִם ה'. לְעִתִּים לְאָדָם יֵשׁ מַחְסוֹם לְבַקֵּשׁ לְעַצְמוֹ, מֵעֵין בּוּשָׁה שֶׁבָּאָה מִצַּד הַיֵּצֶר, אֲבָל עַל אֲחֵרִים הוּא לֹא מִתְבַּיֵּשׁ, כֵּיוָן שֶׁזּוֹ מִצְוָה. יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל עַל עַצְמָם וְלֹא מִתְפַּלְּלִים, אֲבָל כְּשֶׁרוֹאִים חָבֵר קָרוֹב אוֹ בֶּן מִשְׁפָּחָה בְּצָרָה הֵם מִתְפַּלְּלִים מֵעֹמֶק דִּלְבָּא.

לְהִתְפַּלֵּל עַל אֲחֵרִים יוֹתֵר קַל לְךָ? אָז תִּתְפַּלֵּל עַל אֲחֵרִים. וּמִמֵּילָא תֵּעָנֶה גַּם עֲבוּר עַצְמְךָ, שֶׁכָּל הַמְּבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל חֲבֵרוֹ נַעֲנָה תְּחִלָּה. לְמִי אֵין חָבֵר אוֹ קָרוֹב בְּמְצוּקָה, מְעֻכְּבֵי שִׁדּוּךְ אוֹ לְלֹא יְלָדִים, בְּעָיוֹת פַּרְנָסָה אוֹ מַחֲלוֹת לֹא עָלֵינוּ, בְּעָיוֹת שָׁלוֹם בָּיִת וּסְתָם עַצְבוּת וְחֹסֶר שִׂמְחַת חַיִּים מִכָּל מִינֵי צָרוֹת וּמוּעָקוֹת? תִּתְפַּלֵּל עָלָיו מֵעֻמְקָא דְּלִבָּא וּמִמֵּילָא תְּקַבֵּל אַתָּה בְּרָכָה בְּאוֹתָם דְּבָרִים וְהָעִקָּר שֶׁנִּמְצָא כִּי אַתָּה מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה אֲמִתִּית מֵהַלֵּב.

בּוֹאוּ נִתְפַּלֵּל מִכָּל הַלֵּב וְנָבִיא בְּרָכָה גַּם הֵיכָן שֶׁלֹּא אֲמוּרָה לִהְיוֹת בְּרָכָה, כְּבָיְכוֹל, אַף בַּסָּפוּר וּבַמָּנוּי וּבַמְּדוּד, כִּי זוֹ הַמַּטָּרָה הָאֲמִתִּית שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, לְהִתְחַבֵּר וּלְהִתְקָרֵב אֶל הַבּוֹרֵא שֶׁיָּגוּר בֵּינֵינוּ.

חֲמִשׁ

וַיִּקְרָא

להצלחת

משפחת **לב-רן**

ה' יתברך יברך את כל בני
המשפחה באושר ועושר בביתם,
פרנסה בשפע, בריאות איתנה,
שלום בית ונחת רוח יהודית
מכל יוצאי חלציהם

להצלחת

משפחת **דנינו**

ה' יתברך יברך את כל בני
המשפחה באושר ועושר בביתם,
פרנסה בשפע, בריאות איתנה,
שלום בית ונחת רוח יהודית
מכל יוצאי חלציהם

ויקרא

בְּפָרָשַׁת "וַיִּקְרָא" יֵשׁ פְּנִיָּה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: "**וַיִּקְרָא** אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר". עִם סִיּוּם בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן, יִחֵד ה' אֶת אֹהֶל מוֹעֵד לַמָּקוֹם בּוֹ ה' מִתְגַּלֶּה אֶל מֹשֶׁה וּמְלַמֵּד אוֹתוֹ אֶת כָּל הַצִּוּוּיִים וְהַלִּמּוּדִים שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲבִיר לְעַם יִשְׂרָאֵל.

בְּכָל הַפְּעָמִים בַּתּוֹרָה שֶׁפָּנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל מֹשֶׁה, הַתּוֹרָה כּוֹתֶבֶת "**וַיֹּאמֶר** ה' אֶל מֹשֶׁה" אוֹ "**וַיְדַבֵּר** ה' אֶל מֹשֶׁה", הַלָּשׁוֹן "וַיִּקְרָא" מוֹפִיעָה בַּתּוֹרָה רַק ג' פְּעָמִים, בַּסְּנֶה הַבּוֹעֵר: "וַיַּרְא ה' כִּי סָר לִרְאוֹת **וַיִּקְרָא** אֵלָיו אֱלֹקִים מִתּוֹךְ הַסְּנֶה

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי", בְּמַעֲמַד הַר סִינַי: "וַיִּשְׁכֹּן כְּבוֹד ה' עַל הַר סִינַי וַיְכַסֵּהוּ הֶעָנָן שִׁשֶּׁת יָמִים **וַיִּקְרָא** אֶל מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתּוֹךְ הֶעָנָן", וְכָאן בְּפָרָשַׁת "וַיִּקְרָא", כְּשֶׁהוּא מְיַחֵד עִמּוֹ אֶת הַדִּבּוּר בְּאֹהֶל מוֹעֵד.

רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ: "וַיִּקְרָא - לְשׁוֹן חִבָּה, לְשׁוֹן שֶׁמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, וְקָרָא זֶה אֶל זֶה". אִם כֵּן, זוֹ לָשׁוֹן שֶׁל חִבָּה וְקִרְבָה, וְיֵשׁ לְהָבִין מַדּוּעַ דַּוְקָא בְּג' מְקוֹמוֹת אֵלֶּה הָיָה חָשׁוּב לַה' לְהַרְאוֹת חִבָּה וְקִרְבָה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ.

אִם נִתְבּוֹנֵן עַל מַעֲמָד הַסְּנֶה, מוּבָן הַצֹּרֶךְ בְּהַבָּעַת חִבָּה וְקִרְבָה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר לְהִתְגַּלּוֹת בִּפְנֵי אָדָם, מָה שֶׁלֹּא הָיָה נָפוּץ בְּדִיּוּק בְּיָמָיו שֶׁל מֹשֶׁה. הַקּוֹל שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִשְׁמַע אֵלָיו וְקָרָא לוֹ, מְבַקֵּשׁ לָתֵת בְּיָדוֹ תַּפְקִיד אַדִּיר, לְהוֹצִיא עַם שָׁלֵם מֵעַבְדוּת מִמִּצְרַיִם שֶׁהָיְתָה הַמַּמְלָכָה הַמְכֻשֶּׁפֶת וְהַחֲזָקָה בְּיוֹתֵר בָּאָזוֹר, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה הַיָּחִיד שֶׁהִצְלִיחַ לִבְרֹחַ מִמֶּנָּה קוֹדֵם לָכֵן. וְהִנֵּה הוּא רוֹעֶה צֹאן, כְּבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן, וּמְתַבֵּקֵשׁ לִהְיוֹת הַגּוֹאֵל שֶׁל כָּל אוֹתָם מִילְיוֹנֵי אֲנָשִׁים שֶׁמַּחְכִּים לַגְּאוּלָה עַשְׂרוֹת שָׁנִים. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה עָנָו מְאֹד, הָיָה בָּטוּחַ כִּי הוּא לֹא הָאִישׁ הַמַּתְאִים לַמְּשִׁימָה וְסֵרַב לְקַבְּלָהּ. לָכֵן הָיָה צָרִיךְ לָשׁוֹן "וַיִּקְרָא" שֶׁל חִבָּה וְקִרְבָה.

גַּם בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר "וַיִּקְרָא", בְּמַעֲמַד הַר סִינַי, מוּבָן הַצֹּרֶךְ בִּלְשׁוֹן חִבָּה וְקִרְבָה. בַּתְּחִלָּה בִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמְסֹר לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, אַךְ כֻּלָּם פָּרָחָה נִשְׁמָתָם בַּדִּבּוּר הָרִאשׁוֹן וְהַשֵּׁנִי וְהָיָה צָרִיךְ ה' לְהַחְיוֹתָם. לָכֵן מָסַר לְמֹשֶׁה אֶת שְׁאָר הַדִּבְּרוֹת וְהוּא מְסָרָם לְעַם יִשְׂרָאֵל. אַךְ כַּאֲשֶׁר הִתְבַּקֵּשׁ לַעֲלוֹת אֶל הָהָר לְקַבֵּל פֵּרוּשׁ הַתּוֹרָה, אָזַי גַּם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַצְמוֹ לֹא הָיָה רָאוּי, מִבְּחִינָה גַּשְׁמִית, לְהִכָּנֵס חֻצְיוֹ

אֶל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לְקַבֵּל אוֹתָהּ. הַמִּדְרָשׁ אוֹמֵר כִּי 7 יָמִים רִאשׁוֹנִים מִתּוֹךְ 40 יוֹם שֶׁהָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל הָהָר, כִּסָּה אוֹתוֹ עָנָן שֶׁשִּׁנָּה אוֹתוֹ, כָּךְ שֶׁבִּטֵּל מִמֶּנּוּ כָּל צֹרֶךְ גַּשְׁמִי שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁהֵעִיד עַל עַצְמוֹ שֶׁכָּל הָ-40 יוֹם הָאֵלֶּה הוּא לֹא אָכַל וְלֹא שָׁתָה וְלֹא יָשָׁן, כִּי הָפַךְ לְיֵשׁוּת רוּחָנִית כְּמַלְאַךְ. כָּךְ גַּם עָמַד מוּל הַמַּלְאָכִים שֶׁהִתְנַגְּדוּ לְמְסִירַת הַתּוֹרָה לַתַּחְתּוֹנִים. אָז מוּבֶנֶת לְשׁוֹן הַחִבָּה "וַיִּקְרָא", שֶׁקָּרָא לוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתּוֹךְ הֶעָנָן עַל הָהָר, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר לָצֵאת לְהִתְעַמֵּת עִם הַמַּלְאָכִים וּלְהוֹרִיד אֶת הַתּוֹרָה מַטָּה.

הַפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית שֶׁמּוֹפִיעָה הַלָּשׁוֹן "וַיִּקְרָא" הִיא בַּפָּרָשָׁה הַנִּקְרֵאת כָּךְ, הַמְּדַבֶּרֶת עַל חֲנֻכַּת אֹהֶל מוֹעֵד. וְגַם כָּאן הָיָה צָרִיךְ לָשׁוֹן שֶׁל חִבָּה וְקִרְבָה, כִּי בְּנִית הַמִּשְׁכָּן הָיְתָה תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל לְחֵטְא הָעֶגֶל. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ חָשַׁשׁ כִּי אֵין כַּפָּרָה לְחֵטְא כֹּה גָּדוֹל, וְאַף שֶׁהִתְפַּלֵּל וְה' גִּלָּה לוֹ אֶת י"ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים וְסָלַח לָהֶם, וְהוֹרִיד לָהֶם לוּחוֹת שְׁנִיִּים, עֲדַיִן הָיָה חָשַׁשׁ כִּי חֵטְא הָעֶגֶל לֹא נִסְלַח בִּמְלוֹאוֹ.

בְּשִׁבְעַת הַיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל חֹדֶשׁ אַדָּר, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֵקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן בְּכָל יוֹם וּפֵרֵק אוֹתוֹ בָּעֶרֶב, כִּי עֲדַיִן לֹא יָרְדָה הַשְּׁכִינָה לִשְׁכּוֹן בְּיִשְׂרָאֵל. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מָשַׁח מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת אָחִיו אַהֲרֹן לַכֹּהֵן, וּכְשֶׁזֶּה נִכְנַס פְּנִימָה, עֲדַיִן לֹא יָרְדָה הַשְּׁכִינָה, וְנֶעֱצַב אַהֲרֹן, כִּי חָשַׁשׁ שֶׁלֹּא נִסְלַח לָהֶם עַל חֵטְא הָעֶגֶל, עַד שֶׁהִתְפַּלְּלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל ה' וְהַשְּׁכִינָה יָרְדָה וְשָׁכְנָה בַּמִּשְׁכָּן. מִכָּאן לְמֵדִים כַּמָּה חָשְׁשׁוּ כֻּלָּם שֶׁיִּתָּכֵן וְאֵין מְחִילָה שְׁלֵמָה עַל חֵטְא הָעֶגֶל. אָז כַּאֲשֶׁר ה' מְבַקֵּשׁ מִמֹּשֶׁה לְהַכְנִיס אֶל אֹהֶל מוֹעֵד,

הוּא נוֹקֵט בִּלְשׁוֹן "וַיִּקְרָא" לָשׁוֹן שֶׁל חִבָּה וְקִרְבָה, לְהַרְגִּיעוֹ כִּי חָפֵץ ה' בְּקָרְבָתָם גַּם לְאַחַר שֶׁחָטְאוּ וַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה.

אֲבָל מַדּוּעַ כָּאן כָּתוּב "וַיִּקְרָא" עִם אָלֶ"ף זְעִירָא? כִּי גַּם אַחֲרֵי שֶׁה' קָרָא לוֹ בַּסְּנֶה וְיִחֵד עִמּוֹ דִּבּוּר בַּשֵּׁם הַוָ"ה, מָה שֶׁהוּא לֹא עָשָׂה עִם כָּל הָאָבוֹת הַקּוֹדְמִים, וְאַחֲרֵי שֶׁהֶעֱלָה אוֹתוֹ לְהַר סִינַי וְעִמֵּת אוֹתוֹ עִם מַלְאָכִים וְנָתַן לוֹ לְהוֹרִיד אֶת הַתּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם, וְאַחֲרֵי שֶׁנָּתַן לוֹ לְהָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן, אַחֲרֵי כָּל זֹאת, כְּשֶׁהוּא קוֹרֵא לוֹ בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כּוֹתֵב בַּתּוֹרָה "וַיִּקְרָא" עִם א' זְעִירָא, שֶׁכֵּן הוּא לֹא רָצָה לִכְתֹּב אֶת הָא' כְּלָל, אֶלָּא רָצָה שֶׁיִּהְיֶה כָּתוּב "וַיִּקֹּר", "הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִקְרֶה בָּחַר לְדַבֵּר עִמִּי, שֶׁחֲרֵי כֻּלָּם טוֹבִים וּרְאוּיִים מִמֶּנִּי"! וּמִכַּיָּן שֶׁצִּוּוּ אוֹתוֹ לִכְתֹּב "וַיִּקְרָא", וְהוּא לֹא יְשַׁנֶּה מִצִּוּוּי ה', הוּא הִקְטִין אוֹתָהּ. עַד כָּאן הִגִּיעָה עֲנָוְתָנוּתוֹ!

אֲבָל יֵשׁ עוֹד עִנְיָן שֶׁל "וַיִּקְרָא" בְּא' זְעִירָא. מֵרָחוֹק זֶה נִרְאָה "וַיִּקֹּר", וְרַק כְּשֶׁמִּתְקָרְבִים אֶל הַסֵּפֶר רוֹאִים אֶת הָא' בְּסוֹף הַמִּלָּה. הַלָּשׁוֹן שֶׁל "וַיִּקֹּר" הוּא לְשׁוֹן "מִקְרֶה". כָּךְ הִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל בִּלְעָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּקַּר אֱלֹקִים אֶל בִּלְעָם". זוֹ תְּפִיסַת הַמַּחְשָׁבָה שֶׁל גּוֹי, יֵשׁ אוֹתָנוּ בְּנֵי הָאָדָם בָּאָרֶץ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּשָּׁמַיִם. הַגּוֹי לֹא מִתְכַּחֵשׁ לְקִיּוּמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא רַק לְרַעְיוֹן הַהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִית. ה' פּוֹעֵל כְּבָיְכוֹל בְּמַעֲרֶכֶת נִפְרֶדֶת מֵאִתָּנוּ, עֶלְיוֹנָה וַחֲשׁוּבָה מְאֹד, כְּשֶׁמִּדֵּי פַּעַם הוּא נִזְכָּר לְהַצִּיץ לְמָטָּה בָּנוּ הַקָּטַנִּים. הוּא לֹא מַשְׁגִּיחַ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, יֵשׁ לוֹ שָׂרִים שֶׁעוֹשִׂים אֶת זֶה, אֶלָּא מִדֵּי פַּעַם הוּא מִסְתַּכֵּל לְמָטָּה וְרוֹאֶה אוֹתָנוּ בְּעַצְמוֹ, וְהוּא מִתְעַצְבֵּן, אָז צָרִיךְ לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה! כָּךְ הַגּוֹי חוֹשֵׁב, וְלָכֵן מָצִינוּ שֶׁהֵם חוֹזְרִים

בִּתְשׁוּבָה מִפַּחַד, כִּי הֵם מַאֲמִינִים שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים וְשֶׁמַּגִּיעַ לָהֶם עֹנֶשׁ אִם תּוֹפְסִים אוֹתָם.

אֲבָל הָאֱמֶת, כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְבּוֹנֵן בַּדְּבָרִים לְעָמְקָם, הוּא מְגַלֶּה כִּי אֵין "מִקְרֶה". כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מִסְתַּכְּלִים בַּפְּרָטִים הַקְּטַנִּים, אָנוּ רוֹאִים אִ' זְעֵירָא, אִ' שֶׁהִיא אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - הוּא מֵאָחוֹרֵי כָּל "הַמִּקְרִים" הָאֵלֶּה. אֵין "וַיִּקָּר", יֵשׁ "וַיִּקְרָא". הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פּוֹנֶה אֵלַי דֶּרֶךְ כָּל הַמִּתְרַחֵשׁ עִמִּי וּסְבִיבִי, הַכֹּל מְכֻוָּן וְהַכֹּל מְתֻכְנָן.

בַּתְּחִלָּה כָּל הַנְּשָׁמוֹת הָיוּ לְמַעְלָה תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, נֶהֱנִים מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. אֶלָּא שֶׁלַּמְרוֹת שֶׁנֶּהֱנוּ מִכָּל הַשֶּׁפַע הָאֱלֹקִי שֶׁנִּתַּן לָהֶן, הָיְתָה לָהֶם הַרְגָּשָׁה רָעָה, הַנִּקְרֵאת "נַהֲמָא דְּכִיסוּפָא", כְּלוֹמַר "לֶחֶם הַבּוּשֶׁת", הֵן מְקַבְּלוֹת צְדָקָה וּנְדָבָה מֵה' יִתְבָּרַךְ כְּקִבְּצָנִים הַפּוֹשְׁטִים יָד. כַּמָּה אֶפְשָׁר לִחְיוֹת עַל שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אַחֵר מִבְּלִי לָתֵת דָּבָר בִּתְמוּרָה? זוֹ בּוּשָׁה נוֹרָאִית לְהַרְגִּישׁ נִזְקָק.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִבְחִין בְּמִצּוּקָתָם הִצִּיעַ פִּתָּרוֹן, שֶׁיַּרְוִיחוּ אֶת מְקוֹמָם עַל שֻׁלְחָנוֹ. עַל יְדֵי שֶׁיִּבְרָא עוֹלָם שֶׁהִתְקַיִּם 6,000 שָׁנָה, בּוֹ יַעַבְרוּ נְסִיּוֹנוֹת וּמִלְחָמוֹת מוּל יֵצֶר הָרַע, וְגַם גִּלְגּוּלִים וְגֵיהִנֹּם כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְתַקֵּן בְּמִקְרֶה שֶׁנִּכְשְׁלוּ בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה וְהַשְּׁנִיָּה וְהָעֲשִׂירִית.

וְעוֹלָה הַשְּׁאֵלָה, מַדּוּעַ זֶה הַפִּתָּרוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הֲרֵי הוּא כָּל יָכוֹל! וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ פִּתָּרוֹן הַרְבֵּה יוֹתֵר קַל, אִם יֵשׁ לַנְּשָׁמוֹת תְּחוּשָׁה שֶׁל בּוּשָׁה, ה' יָכוֹל לִמְחֹק לָהֶם אֶת

הַבּוּשָׁה בְּהֶרֶף עַיִן וְשָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל! מִי צָרִיךְ לָבוֹא לָעוֹלָם שֶׁלָּנוּ, וְלַעֲבֹר אֶת כָּל מָה שֶׁהוּא עוֹבֵר? שֶׁיִּמְחַק אֶת הַבּוּשָׁה וְזֶהוּ.

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא, שֶׁאִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מֵסִיר לָנוּ אֶת הַבּוּשָׁה, כְּפִי שֶׁבְּוַדַּאי יָכוֹל הָיָה לַעֲשׂוֹת, וְהָיִינוּ נִשְׁאָרִים בָּעוֹלָם הַהוּא לְקַבֵּל אֶת כָּל הַמַּנְעָמִים, וְנֶהֱנִים מֵהֶם לְלֹא בוּשָׁה, הָיִינוּ מְפַסְפְּסִים מַתָּנָה הַרְבֵּה יוֹתֵר גְּדוֹלָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לָתֵת לָנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. יֵשׁ דָּבָר אֶחָד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהַאֲצִיל עָלֵינוּ מִתּוֹכוֹ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם עוֹלָם אַחֵר. כֹּחַ אֱלֹקִי שֶׁרַק לוֹ יֵשׁ אוֹתוֹ, אֲבָל בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁלָּנוּ, וְרַק כָּאן, גַּם לָנוּ יֵשׁ אֶפְשָׁרוּת לַחֲווֹת אוֹתוֹ: כֹּחַ הַנְּתִינָה.

הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלָּנוּ הֵן חֵלֶק מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁנָּפַח נְשָׁמָה בָּאָדָם הָרִאשׁוֹן, וּכְבָר אָמְרוּ חַכְמֵי הַסּוֹד מָאן דְּנָפַח מִתּוֹכֵיהּ נָפַח. יֵשׁ בָּנוּ נִיצוֹץ אֱלֹקִי, וְהַנִּיצוֹץ הָאֱלֹקִי הַזֶּה לֹא יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְשִׂיא הַתַּכְלִית וְהַשִּׁמּוּשׁ שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי כֹּחַ הַקְּבָלָה, אֶלָּא אַךְ וְרַק עַל יְדֵי כֹּחַ הַנְּתִינָה, וְאֵין כֹּחַ נְתִינָה בָּעוֹלָם הַבָּא, רַק לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, הַמַּלְאָכִים, הָאוֹפַנִּים, כֻּלָּם רַק מְקַבְּלִים. הָיָה צָרִיךְ לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי רַק כָּאן יֵשׁ לָנוּ יְכֹלֶת לַעֲשׂוֹת מָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְזֶה לָתֵת. בְּרֵגַע שֶׁהָאָדָם נוֹתֵן, הוּא מַתְחִיל לְהָבִין וּלְהַרְגִּישׁ מָה הַתַּכְלִית הַיְכוֹלוֹת וְהַפֹּחוֹת הָאֲמִתִּיִּים שֶׁלּוֹ.

אִם אָדָם יִתְבּוֹנֵן, יְגַלֶּה כִּי הָאֲנָשִׁים הֲכִי אֲהוּבִים עָלָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה, אַף יוֹתֵר מֵעַצְמוֹ, אֵלֶּה הַיְלָדִים שֶׁלּוֹ. זֶה נוֹבֵעַ מִכֹּחַ הַנְּתִינָה, שֶׁהֲרֵי מֵרֶגַע שֶׁנּוֹלְדוּ הוּא נוֹתֵן וּמוֹסֵר מֵעַצְמוֹ, מִבְּלִי לְקַבֵּל תְּמוּרָה וּלְצַפּוֹת לְשָׂכָר.

יְלָדִים כְּשֶׁהֵם קְטַנִּים רוֹאִים בַּאֲבִיהֶם דְּמוּת רוּחָנִית וְגַשְׁמִית חֲכָמָה וַחֲזָקָה. אַבָּא יוֹדֵעַ הַכֹּל, אַבָּא יָכוֹל לְתַקֵּן וְלִבְנוֹת הַכֹּל, לַעֲשׂוֹת הַכֹּל. מַדּוּעַ הוּא מַרְגִּישׁ כָּךְ? כִּי הָאָב רַק נוֹתֵן לוֹ, זוֹ תְּחוּשָׁה אֱלֹקִית שְׁמַקְרִינָה הַחוּצָה וְהַיֶּלֶד חָשׁ בָּהּ. אֶת הַתְּחוּשָׁה הַזּוֹ אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְהַרְגִּישׁ רַק בָּעוֹלָם הַזֶּה, זֶה "הָרוּחַ הַנָּקִי" שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. כְּשֶׁה' הֵבִיא אוֹתָנוּ לָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא הֵבִיא אוֹתָנוּ לְטוֹבָתֵנוּ, שֶׁגַּם אָנוּ נִזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ מֵהַכֹּחַ הָאֱלֹקִי הַזֶּה.

כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, הוּא הִבִּיט 6,000 שָׁנָה קָדִימָה, רָאָה הַכֹּל מִתְּחִלָּתוֹ עַד סוֹפוֹ, כָּל הַנְּפִילוֹת וְכָל הָעֲלִיּוֹת שֶׁל הָאָדָם, שָׁקַל אֶת הַכֹּל בְּמֹאזְנַיִם וְאָז מָצָא שֶׁנּוֹחַ לִבְרֹא מֵאֶשֶׁר לֹא לִבְרֹא. אִם אֲנַחְנוּ מִסְתַּכְּלִים מִנְּקוּדַת הַזְּמַן שֶׁל יָמֵינוּ אֲחוֹרָה, הָרֵי שֶׁחָוִינוּ חֶרְבָּן שֶׁל שְׁנֵי בָּתֵּי מִקְדָּשׁ, גָּלוּת שֶׁל 2,000 שָׁנָה, הִתְבּוֹלְלוּת, שׁוֹאָה וּפֶרְעָנוּיוֹת, עַם יִשְׂרָאֵל הָיָה אָמוּר לַעֲמוֹד עַל מִלְיָארְד אִישׁ בִּרְבּוּי טִבְעִי, וְלֹא עַל מִלְיוֹנִים בּוֹדְדִים. הָאֲסוֹנוֹת הַמִּתְרַחֲשִׁים בְּיָמֵינוּ הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִים, אִם לַה' בַּשּׁוּרָה הַתַּחְתּוֹנָה כָּל זֶה מִשְׁתַּלֵּם, סִימָן שֶׁהַחֵלֶק הַטּוֹב עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ.

ה' הִבִּיט קָדִימָה וְרָאָה שֶׁהַטּוֹב מְנַצֵּחַ, וְאִם זֶה לֹא נִרְאָה לָנוּ כָּךְ, סִימָן שֶׁרֹב הַטּוֹב הָאֱמִתִּי עֲדַיִן בְּדַרְכּוֹ אֵלֵינוּ. קָשֶׁה לָנוּ לְהָבִין זֹאת כִּי "כְּרֵגַע" זֶה לֹא נִרְאָה טוֹב, "כְּרֵגַע" קָשֶׁה לָנוּ וְרַע לָנוּ, וַאֲנַחְנוּ לֹא מְבִינִים מַדּוּעַ הַיִּסּוּרִים לֹא נִגְמָרִים. אֲבָל אִם נִסְתַּכֵּל בַּתְּמוּנָה הַגְּדוֹלָה, שֶׁכָּל הָעוֹבֵר עָלֵינוּ מְהַוֶּה חֵלֶק מִמַּהֲלַךְ אֶחָד גָּדוֹל מְאֹד, וְשֶׁבְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר הַכֹּל יִשְׁתַּלֵּם, כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁל 6,000 שָׁנָה, נָבִין שֶׁמַּשֶּׁהוּ אָמוּר לְהִתְרַחֵשׁ בְּקָרוֹב מְאֹד,

בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ, לִקְרַאת סוֹף הַתְּקוּפָה הַזּוֹ, וְהוּא יַכְרִיעַ אֶת כַּף הַמֹּאזְנַיִם הָאֵלֶּה. אִם נִתְבּוֹנֵן אוּלַי נַתְחִיל לְהָבִין מְעַט מִמַּה שֶׁמְּצַפֶּה לָנוּ.

יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל אָדָם מֵהַנְּקֻדָּה בָּהּ הוּא נִמְצָא, מֵהָעִינַיִם שֶׁלּוֹ. לְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת הַנִּסָּיוֹן שֶׁלּוֹ, אֵין "יַיְקֶר", יֵשׁ "וַיִּקְרָא", כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מִסְתַּכְּלִים בִּפְנִים מִקָּרוֹב, אָנוּ רוֹאִים אֶת אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם. הָאוֹת א׳ נִמְצֵאת בְּסוֹף הַמִּלָּה, דַּוְקָא בַּסּוֹף, אַחֲרֵי שֶׁעָבַרְנוּ אֶת כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת, מְבִינִים בַּסּוֹף מַדּוּעַ וְכַמָּה זֶה הִשְׁתַּלֵּם. וּבֵינְתַיִם? אֱמוּנָה.

מִצְוָה בּוֹדֶדֶת יְכוֹלָה לְחַלֵּץ אוֹתָנוּ מִכָּל הַצָּרוֹת שֶׁלָּנוּ. הַמִּצְוָה הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר הִיא לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ ה׳ וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּכֹּחַ הָאֱלֹקִי שֶׁבְּתוֹכֵנוּ - **לָתֵת**!!! גְּמִילוּת חֲסָדִים, צְדָקָה, עֶזְרָה לְמִישֶׁהוּ. נְתִינָה לֹא חַיֶּבֶת לִהְיוֹת בְּכֶסֶף, פְּעָמִים מַסְפִּיק מִלָּה טוֹבָה, חִיּוּךְ, אֹזֶן קַשֶּׁבֶת, יָד תּוֹמֶכֶת, לָתֵת!!

כְּשֶׁנִּתֵּן לַאֲחֵרִים, נַרְגִּישׁ פִּתְאוֹם אֶת הַזְּכוּת לְנַצֵּל אֶת הַכֹּחַ וּלְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה הַכִּי גְּדוֹלָה שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת, וְעַד כַּמָּה הַמִּצְוָה הַזֹּאת תְּרוֹמֵם אוֹתָנוּ. זוֹ הַזְּכוּת שֶׁלָּנוּ, שֶׁבִּזְכוּתָהּ נִגָּאֵל מֵהַצָּרוֹת הָאִישִׁיּוֹת שֶׁלָּנוּ וְנִזְכֶּה גַּם לִגְאֻלָּה כְּלָלִית לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל.

צו

בְּפָרָשַׁת "צַו" אָנוּ לְמֵדִים עַל סוּגֵי הַקָּרְבָּנוֹת הַשׁוֹנִים, שֶׁרֻבָּם כְּכֻלָּם לְכַפָּרַת עֲוֹנוֹת אוֹ עוֹלוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ. יוֹצֵא דֹּפֶן הוּא קָרְבָּן הַתּוֹדָה, עַד שֶׁדָּרְשׁוּ חֲזַ"ל בְּפָרָשָׁתֵנוּ כִּי לֶעָתִיד לָבוֹא כָּל הַקָּרְבָּנוֹת יִתְבַּטְּלוּ וְקָרְבָּן תּוֹדָה יִשָּׁאֵר. קָרְבָּן תּוֹדָה הוּא עֲבוּר יְשׁוּעָה מֵאַרְבָּעָה סוּגֵי מְצוּקָה, וַעֲלֵיהֶם מִתְבַּסֶּסֶת בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל שֶׁל יָמֵינוּ. אַרְבַּעַת הָאֲנָשִׁים הַחַיָּבִים בְּתוֹדָה הֵם מִי שֶׁהָלַךְ בַּמִּדְבָּר שֶׁהִיא דֶּרֶךְ סַכָּנָה וְה' יִתְבָּרַךְ הֵבִיא אוֹתוֹ לְיַעֲדוֹ בְּשָׁלוֹם, מִי שֶׁפֵּרַשׁ לַיָּם שֶׁגַּם הוּא מָקוֹם סַכָּנָה וְה' שָׁמַר עָלָיו, מִי שֶׁחָלָה וְעָבַר יִסּוּרִים וְהַקָּב"ה הִבְרִיאוֹ וּמִי שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים וּבַשֶּׁבִי וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹשִׁיעוֹ.

מַדּוּעַ דַּוְקָא 4 אֵלֶּה חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לַה׳ בְּקָרְבָּן בִּזְמַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבְבִרְכַּת הַגּוֹמֵל בְּיָמֵינוּ? הֲרֵי יֵשׁ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה סוּגֵי יְשׁוּעוֹת אֲחֵרִים שֶׁה׳ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ, מַדּוּעַ עֲלֵיהֶם אֵין בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל? וּמַדּוּעַ סֵדֶר הַמּוֹדִים שׁוֹנֶה בְּמִזְמוֹר ק״ז בִּתְהִלִּים לְעֻמַּת הַגְּמָרָא? וּמַדּוּעַ שָׂרִים אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה דַּוְקָא בַּחַגִּים?

בְּמִזְמוֹר ק״ז דָּוִד הַמֶּלֶךְ מַזְכִּיר תְּחִלָּה אֶת הַהוֹלֵךְ בַּמִּדְבָּר, אַחֲרָיו אֶת הֶחָבוּשׁ, הַשְּׁלִישִׁי הוּא הַחוֹלֶה וּלְבַסּוֹף הַפּוֹרֵשׂ בַּיָּם. לְעֻמַּת זֹאת חֲזַ״ל מוֹנִים וּלְמֵדִים בַּגְּמָרָא אֶת הַמִּקְרִים בְּסֵדֶר אַחֵר: ״יוֹרְדֵי הַיָּם, הוֹלְכֵי מִדְבָּרוֹת, וּמִי שֶׁהָיָה חוֹלֶה וְנִתְרַפֵּא, וּמִי שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים, וְיָצָא״. מַדּוּעַ שִׁינּוּ אֶת הַסֵּדֶר? אֶת הַשְּׁאֵלָה הַזּוֹ שׁוֹאֲלִים בַּעֲלֵי הַתּוֹסְפוֹת עַל הַגְּמָרָא וְעוֹנִים כִּי הַסֵּדֶר שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ הוּא מִן הַמְּסֻכָּן בְּיוֹתֵר לָמְסֻכָּן פַּחוֹת, וְאִלּוּ הַגְּמָרָא נָקְטָה מֵהַמָּצוּי יוֹתֵר לַמָּצוּי פַּחוֹת.

נִמְצָא כִּי הַמְּסֻכָּן בְּיוֹתֵר הוּא הַמִּדְבָּר. יְצִיאָה לַדְּרָכִים הָיְתָה מְלֻוָּה בַּסַּכָּנוֹת שֶׁל שׁוֹדְדִים וְחַיּוֹת רָעוֹת. כְּנֶגֶד דֶּרֶךְ זוֹ אָנוּ מְבָרְכִים הַיּוֹם בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל עַל נְסִיעוֹת אֲרֻכּוֹת בֵּין עָרִים בִּמְקוֹמוֹת לֹא מְיוּשָׁבִים, בְּשֶׁל הַסַּכָּנָה שֶׁיֵּשׁ בַּדְּרָכִים.

שָׁאַלְנוּ גַּם מַדּוּעַ נִבְחְרוּ דַּוְקָא 4 מִקְרִים אֵלֶּה וְלֹא מִקְרִים אֲחֵרִים? אֶת הַשְּׁאֵלָה הַזּוֹ שָׁאַל מַהַרְשָׁ״א הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁוֹ לַגְּמָרָא. מַסְבִּיר הַמַּהַרְשָׁ״א כִּי 4 הַמִּקְרִים מְסַמְּלִים 4 מְנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם בַּעֲבוֹדַת ה׳ שֶׁלּוֹ: בְּעָיוֹת פַּרְנָסָה, שׁוֹנְאִים, חֻלְשָׁה טִבְעִית שֶׁל הַגּוּף, וְעֹשֶׁר.

הַפַּרְנָסָה הִיא נִסָּיוֹן קָשֶׁה לְאָדָם, וְכַאֲשֶׁר הוּא נִמְצָא בְּמַצָּב כַּלְכָּלִי דָּחוּק וְטָרוּד כָּל הַיּוֹם מֵהֵיכָן יָבִיא כֶּסֶף לְשַׁלֵּם אֶת כָּל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת הַשּׁוֹטְפִים וּלְשַׁלֵּם אֶת כָּל הַהוֹצָאוֹת הַהֶכְרְחִיּוֹת,

וַעֲלֵיהֶם מוֹסִיף גַּם כְּאֵלֶּה שֶׁלֹּא מַמָּשׁ הֶכְרֵחִיּוֹת אֲבָל נַפְשׁוֹ חָשְׁקָה בָּהֶם, וְכָךְ בְּעוֹד שֶׁגּוּפוֹ נָע מִמָּקוֹם אֶחָד לְמִשְׁנֵהוּ, רֹאשׁוֹ וְלִבּוֹ נִמְצָאִים בְּמָקוֹם אֶחָד: בְּמַחְשָׁבָה מֵהֵיכָן יָבִיא עוֹד כֶּסֶף. וְגַם אִם הוּא עוֹצֵר מִכָּל הִשְׁתַּדְּלוּיוֹתָיו וְהַשָּׁעוֹת הַרְבּוֹת שֶׁהוּא עוֹבֵד כְּדֵי לָלֶכֶת לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לִשְׁמוֹעַ שִׁעוּר תּוֹרָה קָצַר, הַמַּחְשָׁבָה שֶׁלּוֹ לֹא שָׁם בִּכְלָל, וּבְעוֹד שֶׁשְּׂפָתָיו אוֹלַי נָעוֹת, הַלֵּב נוֹדֵד אֶל הָאַרְנָק.

מְנִיעָה אַחֶרֶת הִיא **שׁוֹנְאִים**. אָז אָמְנָם בַּגָּלוּת הָיוּ אֵלֶּה שׁוֹנְאִים גּוֹיִם בְּעִקָּר שֶׁהִוּוּ סַכָּנַת חַיִּים, וְגַם הַיּוֹם הַיִּשְׁמְעֵאלִים לֹא נוֹתְנִים לָנוּ מָנוֹחַ בְּאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ וְלֹא הַנּוֹצְרִים בַּגּוֹלָה, אֲבָל לָאָדָם יֵשׁ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים שֶׁמַּפְרִיעִים לוֹ בְּמַהֲלַךְ הַיּוֹם, בְּעִקָּר כִּי הוּא לֹא עוֹבֵד עַל הַמִּדּוֹת שֶׁלּוֹ, וְכָךְ כְּשֶׁשְּׁנֵי אֲנָשִׁים נִפְגָּשִׁים וְלֹא מוּכָנִים לְוַתֵּר וּלְהִסְתַּדֵּר, מַהֵר מְאֹד יִמְצְאוּ אֶת עַצְמָם עוֹמְדִים מוּל אֲנָשִׁים בָּעֲבוֹדָה בַּבַּיִת וּבַשְּׁכוּנָה שֶׁמִּתְעַמְּתִים אִתָּם עַל כָּל צַעַד וָשַׁעַל. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ פְּעָמִים אֲנָשִׁים רָעִים מִטִּבְעָם שֶׁמְּצִיקִים לְלֹא סִבָּה טִבְעִית נִרְאֵית לָעַיִן, פְּעָמִים רַבּוֹת הַדָּבָר נוֹבֵעַ מֵחֹסֶר רָצוֹן טוֹב שֶׁל אֲנָשִׁים לְוַתֵּר וּלְהִסְתַּדֵּר. אָז "שׁוֹנְאִים" כְּאֵלֶּה גַּם יְכוֹלִים לְהַפְרִיעַ בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁל הָאָדָם.

הַמְּנִיעָה הַשְּׁלִישִׁית נִמְצֵאת אֵצֶל אֲנָשִׁים שֶׁמִּטִּבְעָם הֵם **חַלָּשִׁים**, חוֹלִים בַּגּוּף אוֹ אַף בַּנֶּפֶשׁ, וְהַתּוֹרָה מַתִּישָׁה אֶת כֹּחָם. אָדָם שֶׁעוֹבֵד בְּיָדָיו הֲרֵי שֶׁהֵם יִכְאֲבוּ לוֹ בְּסוֹף הַיּוֹם, וְכֵן אָדָם שֶׁעוֹבֵד בְּרַגְלָיו אוֹ סוֹחֵב דְּבָרִים עַל גַּבּוֹ, הָאֱבָר שֶׁאָנוּ מְאַמְּצִים בְּיוֹתֵר הוּא שֶׁיִּכְאַב אִם לֹא נִתֵּן לוֹ מְנוּחָה מַסְפֶּקֶת. אֲבָל הֶעָמֵל בַּתּוֹרָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בַּנְּשָׁמָה הַנִּמְצֵאת בְּמוֹחוֹ, וּמִי שֶׁעָמֵל עִם מֹחוֹ מוֹצֵא שֶׁכָּל גּוּפוֹ כּוֹאֵב, וְלָכֵן נֶאֱמַר שֶׁתּוֹרָה מַתִּישָׁה כֹּחוֹ שֶׁל

אָדָם. וְאִם אָדָם זֶה בְּאֹפֶן טִבְעִי חַלָּשׁ בְּגוּפוֹ, הֲרֵי שֶׁהֶעָמֵל בַּתּוֹרָה אָמוּר לִהְיוֹת לוֹ קָשֶׁה שִׁבְעָתַיִם אַף מֵאָדָם רָגִיל.

וְהַסִּפָּה הָרְבִיעִית הַמַּפְרִיעָה בַּעֲבוֹדַת ה׳ הִיא **עֹשֶׁר**, וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הֶחָכָם מִכָּל אָדָם: ״יֵשׁ רָעָה חוֹלָה רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ״. וּכְבָר הִזְהִירוּ חֲזַ״ל כִּי הַמַּרְכֶּבָה נְכָסִים מַרְכֶּבָה דְּאָגָה, וְכָךְ הַמָּמוֹן מוֹצִיא אֶת הָאָדָם לֹא רַק מֵעֲבוֹדַת ה׳ אֶלָּא אַף מֵחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא, שֶׁכָּל מַחְשְׁבוֹתָיו וְנַפְשׁוֹ שְׁקוּעִים בְּתַאֲוַת הַמָּמוֹן.

מַסְבִּיר הַמַּהַרְשָׁ״א כִּי **הַמִּדְבָּר** מְיַצֵּג אֶת מְנִיעַת הַפַּרְנָסָה, **הֶחָבוּשׁ** מְיַצֵּג אֶת מְנִיעַת הַשׁוֹנְאִים, **הַחוֹלֶה** הוּא כְּנֶגֶד הַחַלָּשׁ בְּגוּפוֹ מִטִּבְעוֹ **וְהַיָּם** הוּא נֶגֶד מְנִיעַת הָעֹשֶׁר. עַל יְדֵי פְּסוּקֵי הַמִּזְמוֹר אָנוּ רוֹאִים כֵּיצַד יֵצֶר הָרַע גּוֹרֵם לִיצִירַת הַמְּנִיעוֹת הַנַּ״ל, וְכֵיצַד ה׳ מוֹשִׁיעָם מִתּוֹךְ מַחְשָׁבוֹת הַיֵּצֶר לְהָבִין אֶת הָאֱמֶת וּלְהוֹדוֹת לַה׳ יִתְבָּרַךְ.

כָּךְ בַּמִּדְבָּר תָּעוּ וְטָעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְחָשְׁשׁוּ כָּל הַזְּמַן לַפַּרְנָסָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ״. הֵם דָּאֲגוּ וְהִתְלוֹנְנוּ: מָה יֹאכְלוּ וּמָה יִשְׁתּוּ וְיֵצֵד יַשִּׂיגוּ אֶת צָרְכֵיהֶם בַּמִּדְבָּר? וְכָךְ נָדְדוּ מִמָּקוֹם לַמָּקוֹם כְּמוֹ אוֹתָם הַמִּתְרוֹצְצִים בַּעֲבוֹדָתָם לְחַפֵּשׂ מָקוֹר לָזוּן אֶת עַצְמָם. וּבְכָל הַזְּמַן הַזֶּה ה׳ עָשָׂה לָהֶם נִסִּים, הוֹצִיא לָהֶם מַיִם מִן הַסֶּלַע וְלֶחֶם וּבָשָׂר מִן הַשָּׁמַיִם, לְלַמֵּד אוֹתָם כִּי הַפַּרְנָסָה הִיא בְּיָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהוּא זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, וְנָתַן לָהֶם מֵחַסְדּוֹ גַּם כְּשֶׁהִתְנַהֲגוּ לֹא כַּשּׁוּרָה וּבָכוּ לְחִנָּם וְלֹא הָיָה מַגִּיעַ לָהֶם, וְכַאֲשֶׁר זָכוּ לְהָבִין וּלְהַפְנִים כִּי מְנִיעַת הַפַּרְנָסָה הִיא תַּרְגִּיל שֶׁל יֵצֶר הָרַע וּמַפְתֵּחַ הַפַּרְנָסָה בְּיָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוֹאִיל לָנוּ, אֲזַי ״יוֹדוּ לַה׳ חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם״.

עַל הֶחָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים בַּמִּזְמוֹר נִכְתַּב: "יוֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֳנִי וּבַרְזֶל". הֶחָבוּשׁ מְסַמֵּל אֶת הַשּׁוֹנְאִים. הַשּׁוֹנְאִים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם הָיוּ הַמִּצְרִים שֶׁחָבְשׁוּ אוֹתָם וְכָבְלוּ אוֹתָם בְּכַבְלֵי בַּרְזֶל כְּשֶׁהֵם מְשַׁעְבְּדִים אוֹתָם וּמַעֲבִידִים אוֹתָם בְּפָרֶךְ. וְכָךְ הֵם פָּרְשׁוּ מֵעֲבוֹדַת ה' וְנָפְלוּ לַעֲבוֹד עֲבוֹדָה זָרָה כִּי הִשְׁתַּעְבְּדוּ גַּם נַפְשִׁית לַאֲדוֹנֵיהֶם הַמִּצְרִים וְלֹא יָכְלוּ אַף לְדַמְיֵן שֶׁאֶפְשָׁר יִהְיֶה לְהוֹצִיאָם מִתַּחַת יָדָם. גַּם מֹשֶׁה עַצְמוֹ נֶאֱלַץ תְּחִלָּה לִבְרֹחַ מִמִּצְרַיִם, וְהָאָרֶץ עַצְמָהּ הָיְתָה סְגוּרָה וּמְסֻגֶּרֶת וְשׁוּם עֶבֶד לֹא הִצְלִיחַ לִבְרֹחַ מֵעוֹלָם. אֲבָל אָז הֵם זָעֲקוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהוּא הוֹצִיאָם מֵעֲבוֹדַת לְחֵירוּת, כְּשֶׁהוּא מַכֶּה אֶת צָרֵיהֶם.

הַשְּׁלִישִׁי הַמֻּזְכָּר בַּמִּזְמוֹר הוּא הַחוֹלֶה, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֱוִילִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנוֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ". כְּבָר אָמְרוּ חֲזַ"ל כִּי אֵין יִסּוּרִים בְּלֹא עָוֹן, וּמִמֵּילָא כַּאֲשֶׁר אָדָם חוֹלֶה יְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הוּא דָּבֵק בַּה', חֹלִי זֶה לֹא אָמוּר לְהַפְרִיעַ לוֹ לַעֲבוֹד אֶת ה'. וּמַסְבִּיר הַמַּהַרְשָׁ"א שֶׁהַחוֹלֶה מוֹאֵס בָּאֲכִילָה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמָיו מַחְשִׁיב לוֹ זֹאת לְתַעֲנִית, כִּי הוּא מְמָרֵק אֶת עֲוֹנוֹתָיו בְּיִסּוּרִים אֵלֶּה, וּכְשֶׁזּוֹעֲקִים לוֹ הוּא מַצִּילָם. וְזֶה שֶׁהִבְטִיחַ לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹקֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו - כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רֹפְאֶךָ". כָּךְ רָאוּ בַּמִּדְבָּר כִּי כָּל הַמַּכּוֹת וְהַמִּיתָה הָיוּ בַּעֲוֹנוֹת בִּלְבַד, וּכְשֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה הַגְּזֵרוֹת בֵּטְלוּ. וְגַם עַל זֶה הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב.

הַמְּנִיעָה הָרְבִיעִית הִיא עֹשֶׁר. כְּנֶגְדָּהּ מָשְׁלוּ אֶת יוֹרְדֵי הַיָּם שֶׁהָיוּ סוֹחֲרִים שֶׁיָּכְלוּ לְאַבֵּד אֶת כָּל עָשְׁרָם בְּבַת אַחַת אִם תִּטְבַּע הָאֳנִיָּה עִם כָּל הַסְּחוֹרָה, וְחָשְׁשׁוּ כָּל הַזְּמַן וְנִבְהֲלוּ עַל מָמוֹנָם. כָּךְ הַבָּהוּל עַל מָמוֹנוֹ עָסוּק וְטָבוּעַ בְּתַאֲוַת הַמָּמוֹן עַד שֶׁאֵינוֹ מְיַשֵּׁב לַעֲבוֹד אֶת ה׳. חֲזַ״ל דָּרְשׁוּ עַל הַפָּסוּק: ״וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הִיא (הַתּוֹרָה) לֵאמֹר מִי יַעֲבָר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקָּחֶהָ לָנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה״, כִּי הַתּוֹרָה לֹא נִמְצֵאת לֹא בְּסוֹחֲרִים וְלֹא בְּתַגָּרִים שֶׁרֹאשָׁם מֵעֵבֶר לַיָּם. וְהִנֵּה הֶרְאָה לָהֶם ה׳ בִּיצִיאָתָם מִמִּצְרַיִם כִּי ה׳ הוּא זֶה שֶׁמַּעֲשִׁיר וְכַאֲשֶׁר אָדָם דָּבֵק בּוֹ הָעֹשֶׁר יָבוֹא עַד אֵלָיו וּמִבְּלִי בְּהִילוּת, כְּפִי שֶׁרָאִינוּ כִּי הַיָּם פָּלַט לָהֶם אֶת כָּל הַזָּהָב וְהָאוֹצָרוֹת שֶׁתָּלוּ הַמִּצְרִים עַל סוּסֵיהֶם בַּמִּרְדָּף אַחֲרֵיהֶם לִפְנֵי שֶׁטָּבְעוּ בַּיָּם.

אֲבָל עֲדַיִן נוֹתְרָה עוֹד שְׁאֵלָה אַחַת, מַדּוּעַ בַּחַגִּים אָנוּ שָׁרִים אֶת מִזְמוֹר ק״ז שֶׁמְּדַבֵּר עַל הָאֲנָשִׁים הַמְּבִיאִים קָרְבָּן תּוֹדָה? אֶלָּא שֶׁבְּכָל הַמְּנִיעוֹת הַנַּ״ל שֶׁהִפְרִיעוּ לִיהוּדִי לַעֲבוֹד אֶת ה׳, בָּרֲגַע שֶׁהוּא זָעַק לַה׳ שֶׁיַּצִּילוֹ וְהֶאֱמִין כִּי רַק הוּא יָכוֹל לְהוֹשִׁיעוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיַּד גְּאָלוֹ. אִם אָדָם זוֹכֵר שֶׁה׳ תָּמִיד נִמְצָא עִמּוֹ הוּא יָכוֹל לָצֵאת מִכָּל צָרָה וּמְצוּקָה. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּסוֹף הַמִּזְמוֹר: ״יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ״. כְּשֶׁאָדָם שָׂמֵחַ בְּבוֹרְאוֹ וּבְאַהֲבָתוֹ אֵלָיו מִיַּד נוֹפְלוֹת מִמֶּנּוּ כָּל הַמְּנִיעוֹת וְנִסְתָּם פִּיהֶם שֶׁל כָּל מְקַטְרְגָיו וְשׂוֹנְאָיו. וְזֶה הַקֶּשֶׁר לְחַגִּים, כִּי בָּהֶם הַתּוֹרָה צִוְּתָה אוֹתָנוּ: ״וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ... וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ״. וְלָכֵן הַחַגִּים נִקְרָאִים ״יָמִים טוֹבִים״, כִּי עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה טוֹב לָנוּ וְאָנוּ מוֹדִים לַה׳, וְזֶהוּ הַהַלֵּל שֶׁאָנוּ שָׁרִים בַּחַגִּים.

הַשִּׂמְחָה הִיא הַמַּפְתֵּחַ לְהַפָּטֵר מִמְּנִיעַת הַשּׂוֹנְאִים (״חֲבוּשׁ״), כִּי אָדָם הַנִּמְצָא בְּשִׂמְחָה אִי אֶפְשָׁר לִפְגֹּעַ בּוֹ. זֹאת לָמַדְנוּ מֵהָמָן הָרָשָׁע שֶׁאִסְתֵּר הַמַּלְכָּה בִּקְשָׁה לְהַפִּילוֹ בַּמִּשְׁתֶּה הָרִאשׁוֹן אַךְ רָאֲתָה כִּי הוּא שָׂרוּי בְּשִׂמְחָה וְאִי אֶפְשָׁר לִפְגֹּעַ בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב״. אָז אִם רָשָׁע כְּהָמָן שֶׁשָּׂמַח שִׂמְחָה רִגְעִית שֶׁל עִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הָיָה בְּלִתִּי פָּגִיעַ לְרֶגַע אֶחָד, הָרֵי יְהוּדִי הַשָּׂמֵחַ בְּבוֹרְאוֹ שִׂמְחָה תְּמִידִית, אֵין שׂוֹנֵא בָּעוֹלָם שֶׁיָּכוֹל לְהַפְרִיעַ לוֹ.

הַשִּׂמְחָה מְסִירָה גַּם אֶת דַּאֲגַת הַפַּרְנָסָה (״מִדְבָּר״). כַּאֲשֶׁר יֵצֵר הָרַע מְשַׂכְנֵעַ אוֹתָנוּ שֶׁהַפַּרְנָסָה תְּלוּיָה בָּנוּ אָנוּ כָּל הַזְּמַן טְרוּדִים וְדוֹאֲגִים, הָרֵי כֵּיצַד נוּכַל לְפַעֵל לְהַשִּׂיג פַּת לֶחֶם בְּעוֹלָם בּוֹ יֵשׁ 8 מִלְיָארְד אִישׁ הָעֲמֵלִים גַּם הֵם לְהַשִּׂיג אֶת אוֹתָהּ פַּת לְפָנֵינוּ? אֲבָל אִם יֵשׁ לָנוּ חָכְמָה בִּינָה וְדַעַת לְהָבִין כִּי ה׳ זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, אָנוּ מִתְמַלְּאִים בְּשִׂמְחָה וּבִטָּחוֹן שֶׁמַּרְחִיבִים אֶת לִבֵּנוּ, וְיִצְיאָתֵנוּ לַעֲבוֹדָה הִיא רַק לְשֵׁם קִיּוּם מִצְוַת הִשְׁתַּדְּלוּת, צָנוֹר אֶחָד מִנֵּי רַבִּים דַּרְכּוֹ יָבוֹא אֵלֵינוּ הַשֶּׁפַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּבָר קָבַע לָנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאַף אֶחָד לֹא יָכוֹל לָקַחַת אוֹתוֹ מֵאִתָּנוּ.

הַשִּׂמְחָה הִיא גַּם הַפִּתְרוֹן לִמְנִיעַת הָעֹשֶׁר (״יָם״). הַגְּמָרָא מְגַלָּה כִּי אֵין עָנִי וְעָשִׁיר אֶלָּא בְּדַעַת. אָדָם יָכוֹל לְהַחֲזִיק בְּיָדָיו הוֹן שֶׁל מִילְיוֹנֵי דּוֹלָרִים, אֲבָל אִם הוּא עָנִי בְּדַעַת וְחוֹשֵׁב רַק עַל ״כִּחִי וְעוֹצֶם יָדִי״, הָרֵי שֶׁאֵין לוֹ שַׁלְוַת הַדַּעַת וְכָל הַזְּמַן בָּהוּל עַל מָמוֹנוֹ, שֶׁמָּא יִקְחוּ לוֹ אֶת כַּסְפּוֹ מִמֶּנּוּ, וְיַחֲשֹׁד בְּכָל מִי שֶׁיְּנַסֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו אִם רוֹצִים בְּקִרְבָתוֹ אוֹ בְּקִרְבַת אַרְנָקוֹ. אֲבָל אָדָם שֶׁהוּא עָשִׁיר בְּדַעַת וְיוֹדֵעַ כִּי הַכֹּל מֵה׳, גַּם אִם בְּאַרְנָקוֹ אֵין

אָגוּרָה שְׂחוֹקָה, הָרֵי לִבּוֹ מַלֵּא עַד אֶפֶס מָקוֹם וְהוּא בְּשִׂמְחָה כִּי הוּא יוֹדֵעַ שֶׁה׳ לְעוֹלָם לֹא יַעַזְבֵנוּ וּמִמֵּילָא לֹא חָסֵר לוֹ דָּבָר, וְכִי לָמָּה הוּא צָרִיךְ כֶּסֶף בָּאַרְנָק אִם הַמֶּלֶךְ עוֹמֵד לְצִדּוֹ בְּכָל אֲשֶׁר יֵלֵךְ, וּבְרֵעַ אֶחָד יָכוֹל לְהַשְׂלִים לוֹ אֶת כָּל חֶסְרוֹנוֹ?

הַשִּׂמְחָה הִיא גַּם רְפוּאָה שְׁלֵמָה לַגּוּף (״חוֹלֶה״) וּכְפִי שֶׁמַּסְבִּיר רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב כִּי מִצָּוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, שֶׁהַשִּׂמְחָה מַשְׁפִּיעָה עַל הַנֶּפֶשׁ שֶׁמֵּרְכָּב מֵעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפָקִים וְכַאֲשֶׁר כֻּלָּם נִמְצָאִים בְּשִׂמְחָה וְלֹא נוֹפְלִים לְעַצְבוּת הָרֵי שֶׁהַגּוּף מִתְפַּקֵּד וְהַנֶּפֶשׁ רַעֲנָנָה, וְהָאָדָם בָּרִיא בַּגּוּף וּבַנֶּפֶשׁ.

כֻּלָּנוּ שְׂמֵחִים בַּחַגִּים וּמַרְגִּישִׁים כֵּיצַד כָּל 4 מְנִיעוֹת אֵלֶּה סָרוֹת מֵעָלֵינוּ. וְכֵיצַד פּוֹתֵחַ הַמִּזְמוֹר? ״הוֹדוּ לַה׳ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ״. אֶת ״הַטּוֹב״ שֶׁהִיא הַשִּׂמְחָה, לֹא נִשְׁמֹר רַק לַחַגִּים, אֶלָּא ״לְעוֹלָם״, כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. הַשִּׂמְחָה בַּחַגִּים לֹא נוֹבַעַת מִכָּךְ שֶׁיֵּשׁ לִי חֹפֶשׁ מֵהָעֲבוֹדָה אוֹ הָאֹכֶל יוֹתֵר טָעִים, הַשִּׂמְחָה נוֹבַעַת מִכָּךְ שֶׁהַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה עָלֵינוּ בְּעֵת שֶׁאָנוּ יוֹשְׁבִים עִם יְקִירֵנוּ וּמִתְפַּלְלִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, לְבוּשִׁים וּמְבֻשָּׂמִים, וְאֵין טְרָדוֹת הַיּוֹם יוֹם מִתְרוֹצְצוֹת בְּמַחְשְׁבוֹתֵינוּ, וְאָז יֵשׁ מָקוֹם לְהַכְנִיס שָׁם קְצָת תּוֹרָה וֶאֱמוּנָה.

וְכִי טֶמְבֶּלְוִיזְיָה וּסְמַרְטוּטְפוֹנִים סוֹגְרִים רַק בְּיוֹם טוֹב? נַהֲפֹךְ הוּא, עַל יְדֵי שֶׁנְּסַלֵּק אוֹתָם מֵחַיֵּינוּ, כָּל יוֹם יִהְיֶה ״יוֹם טוֹב״, כִּי נַקִּיף עַצְמֵנוּ בַּאֲנָשִׁים עִמָּם יֵשׁ לָנוּ קֶשֶׁר אֱנוֹשִׁי חָם וְנִתְמַלֵּא בְּשִׂמְחָה, אֶת יֵצֶר הָרַע נִדְחֶה לְ״אַחֲרֵי הַחַגִּים״, וְיִשָּׁאֵר רַק לְהוֹדוֹת לַה׳ כִּי טוֹב לָנוּ, וְשֶׁחַסְדּוֹ נִמְשָׁךְ וְיִמָּשֵׁךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם.

שמיני

בְּפָרָשַׁת ׳שְׁמִינִי׳ מִתְאָרֶת מִיתָתָם שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא בָּנָיו שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן: ״וַיִּקְחוּ בְנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מַחְתָּתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֵן אֵשׁ וַיָּשִׂימוּ עָלֶיהָ קְטֹרֶת וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה׳ אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתָם. וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה׳ וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמֻתוּ לִפְנֵי ה׳״. מֵאַחַר שֶׁהֵם עָבְרוּ עַל צִוּוּי ה׳ בְּכָךְ שֶׁהִקְרִיבוּ אֵשׁ זָרָה שֶׁלֹּא צִוּוּ אוֹתָם לְהָבִיאָהּ, יָצְאָה לְשׁוֹן אֵשׁ מִתּוֹךְ הַמִּזְבֵּחַ שֶׁנִּכְנְסָה לְתוֹךְ נְחִירֵיהֶם וְשָׁלְפָה אֶת נִשְׁמָתָם הַחוּצָה, אַף מוֹתִירָה אֶת גּוּפָם שָׁלֵם. מַהִי הָאֵשׁ הַזָּרָה שֶׁהִקְרִיבוּ? מָה הָיְתָה הָעֲבֵרָה?

כַּמּוּבָן שֶׁאֵין לָנוּ מֻשָּׂג וַהֲבָנָה בִּגְדֻלָּתָם שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא וְכִיצַד ה׳ מְדַקְדֵּק עִם צַדִּיקִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, אֲבָל אוּלַי

נִתַּן לְסַבֵּר אֶת הָאֹזֶן עַל יְדֵי שֶׁנַּבִּיט קְצָת יוֹתֵר לָעֹמֶק בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁעָשׂוּ אוֹתָם, וּנְגַלֶּה נִדְבָּךְ נוֹסָף שֶׁיְּלַמֵּד אוֹתָנוּ לְגַבֵּי יָמֵינוּ וַעֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ.

נָדָב וַאֲבִיהוּא הָיוּ גְּדוֹלִים כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְהָיוּ אֲמוּרִים לִהְיוֹת הַיּוֹרְשִׁים שֶׁלָּהֶם בַּעֲבוֹדָתָם בְּהַנְהָגַת הָעָם כְּפִי שֶׁהֵם עַצְמָם יָדְעוּ וְהִרְהֲרוּ בֵּינָם לְבֵין עַצְמָם. אֶחָד מֵהֶם הָיָה אָמוּר לִהְיוֹת הַמֶּלֶךְ תַּחַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהַשֵּׁנִי הָיָה אָמוּר לִהְיוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל תַּחַת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן.

אֶלָּא שֶׁהַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת כִּי אָדָם שֶׁאֵין לוֹ יְלָדִים לֹא יָכוֹל לָשֶׁבֶת בְּבֵית דִּין שֶׁדָּן בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, וְזֹאת כֵּיוָן שֶׁהַצַּעַר שֶׁל גִּדּוּל בָּנִים מְפַתֵּחַ בָּאָדָם סַבְלָנוּת וְחֶסֶד, וְאִלּוּ אָדָם שֶׁלֹּא הָיוּ לוֹ יְלָדִים הוּא נוֹטֶה יוֹתֵר לְמִדַּת הַדִּין, וּבְדִינֵי נְפָשׁוֹת הַתּוֹרָה מְחַפֶּשֶׂת תָּמִיד אַחֲרֵי מִי שֶׁיָּכוֹל לִמְצוֹא כַּף זְכוּת אֲמִתִּית עֲבוּר הַנֶּאֱשָׁם (בְּמִדָּה וּבֶאֱמֶת יֵשׁ כָּזוֹ), וְאָדָם שֶׁחֲסֵרִים לוֹ הָרַחֲמִים הַמִּתְפַּתְּחִים בְּמִצִיאוּת שֶׁל גִּדּוּל מִשְׁפָּחָה לֹא יִמְצָא בּוֹ נְקוּדָה זוֹ בְּמִדָּה מַסְפֶּקֶת.

וּמִכֵּיוָן שֶׁנָּדָב וַאֲבִיהוּא הָיוּ אֲמוּרִים לְהַנְהִיג אֶת הָעָם, הַמֶּלֶךְ אָמוּר לְטַפֵּל בְּכָל צָרְכֵיהֶם שֶׁל הָעָם וְלִשְׁמֹעַ לְכָל טַעֲנוֹתֵיהֶם, וְאִלּוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אָמוּר לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם וּלְבַקֵּשׁ עֲבוּרָם רַחֲמִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חֲרֵי בְכָךְ שֶׁהֵם נִמְנָעוּ מִלָּשֵׂאת נָשִׁים וּלְגַדֵּל בָּנִים חֲרֵי הֵם הָיוּ מַנְהִיגִים אֶת הָעָם מִצַּד הַדִּין וְלֹא יָכְלוּ אִם כֵּן לָשֵׂאת אֶת עַם יִשְׂרָאֵל עַל טִרְחוֹתָיו וּלְגַלּוֹת כְּלַפָּיו אֶת אוֹתָהּ סַבְלָנוּת וְאוֹתָם רַחֲמִים שֶׁגִּלּוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.

וְעַל דֶּרֶךְ זֶה אֶפְשָׁר לְהָבִין מָה שֶׁאָמְרוּ זֶה לָזֶה: ״עוֹד יָמוּתוּ שְׁנֵי זְקֵנִים אֵלּוּ, וַאֲנַחְנוּ נוֹהֲגִים בְּשָׂרָה עַל הַצִּבּוּר תַּחְתֵּיהֶם״. אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁיְּחַלּוּ לְמוֹתָם שֶׁל אֲבִיהֶם וְדוֹדָם עַל מְנָת לָרֶשֶׁת אֶת מְקוֹמָם, אֶלָּא דִּבְּרוּ עַל כָּךְ שֶׁבַּיּוֹם שֶׁהֵם יַנְהִיגוּ אֶת הָעָם, הֵם יִנָּהֲגוּ בִּשְׂרָרָה, כְּלוֹמַר יַעֲמִידוּ אֶת הָעָם בַּמָּקוֹם. מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן ״זְקֵנִים״ הֵם, כְּלוֹמַר רַחְמָנִים וְרַכִּים מִדֵּי כְּלַפֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. הָעָם הַזֶּה הוּא קָשֶׁה עֹרֶף חוֹטֵא וּמִתְלוֹנֵן, פּוֹגֵם וּמַאֲשִׁים אֲחֵרִים, וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן רַק מִתְפַּלְלִים עֲלֵיהֶם וּמְבַקְּשִׁים מֵה׳ שֶׁיְּרַחֵם עֲלֵיהֶם וְאַף מִתְבַּטְּלִים בִּפְנֵיהֶם וְאוֹמְרִים לָהֶם: ״וְנַחְנוּ מָה כִּי תַלִּינוּ עָלֵינוּ״, כְּלוֹמַר: ״אָנוּ אֶפֶס לְעֻמַּתְכֶם, אָז מַדּוּעַ אַתֶּם בָּאִים לְהִתְלוֹנֵן אֶצְלֵנוּ? אֲנַחְנוּ כְּלוּם״! מֶלֶךְ וְכֹהֵן גָּדוֹל מִתְבַּטְּלִים בִּפְנֵי עַם קְשֵׁה עֹרֶף בַּכְיָין וְעַצְלָן! חֲצוּפִים הָעָם הַזֶּה! כְּשֶׁאֲנַחְנוּ נַעֲמֹד בִּמְקוֹם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, אֲנַחְנוּ כְּבָר נַעֲמִיד אוֹתָם בַּמָּקוֹם וְנִנָּהֵג בָּהֶם בַּיָּד הַתַּקִּיפָה שֶׁהֵם זְקוּקִים לָהּ כָּל כָּךְ!

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הָיוּ ״זְקֵנִים״, כְּלוֹמַר חֲכָמִים, וְיָדְעוּ כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַנְהִיג אֶת הָעָם בְּמִדַּת הַדִּין. אַךְ בִּגְלַל שֶׁלְּנָדָב וַאֲבִיהוּא לֹא הָיוּ יְלָדִים מִשֶּׁלָּהֶם לֹא יָכְלוּ לְהִתְחַבֵּר מַסְפִּיק אֶל צַעַר הַזּוּלַת. זֶה הַחִסָּרוֹן שֶׁהָיָה לְבָנָיו שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁלֹּא נָשְׂאוּ נָשִׁים.

רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלַב מַסְבִּיר כִּי הַמָּקוֹר שֶׁל הָאִשָּׁה הוּא מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הָעַצְבוּת, וְלָכֵן עַל יְדֵי שֶׁאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה הוּא מְקַבֵּל מִשִּׁימָה חֲשׁוּבָה לְתַקֵּן אֶת הָעַצְבוּת וְהַדִּינִים וּלְהַמְתִּיקָם עַל יְדֵי שֶׁהוּא מְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ. וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַתּוֹרָה צִוְּתָה עַל הָאָדָם לְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ כַּכָּתוּב: ״וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקָח״, וַחֲזַ״ל אָמְרוּ לָנוּ: ״כָּל אָדָם שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה

שָׂרוּי בְּלֹא שִׂמְחָה". וְעִקַּר מִצְוַת הַזִּוּוּג לַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה לְשִׂמְחָה שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה.

וּמוֹסִיף וּמַסְבִּיר כִּי זוֹ הָיְתָה טָעוּתָם שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא: "נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁנִּכְנְסוּ לְהַקְטִיר קְטֹרֶת וְלֹא נָשְׂאוּ אִשָּׁה, עַל כֵּן נֶעֶנְשׁוּ בְּמִיתָה, כִּי הַבְּרוּר וְהַיִּחוּד הֲנַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַקְּטֹרֶת הַמְּשַׂמַּחַת לֵב, הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁמְּהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲתֻנָּה, בְּחִינַת זִוּוּג וּקְדֻשָּׁה, כְּדֵי לְבָרֵר וְלַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה הַנֶּאֱחָז בָּאִשָּׁה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה כִּי לֹא רָצוּ לִישָּׂא אִשָּׁה, כִּי הָיוּ אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים צַדִּיקִים נוֹרָאִים וּקְדוֹשִׁים מְאֹד, וְהָיוּ רוֹצִים לִהְיוֹת דְּבֵקִים בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד תָּמִיד, וְלֹא רָצוּ לָצֵאת לַחוּץ לְפִי שָׁעָה אֶל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְהַכְנִיסוֹ לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמִּצְוָה לִישָּׂא אִשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי לֹא רָצוּ לְהוֹרִיד עַצְמָם לְשָׁם לְהָפוּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, אֲבָל פָּגְמוּ בָּזֶה, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה דַּוְקָא, כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נֶעֶנְשׁוּ עַל יְדֵי הַקְּטֹרֶת, כִּי עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַקְּטֹרֶת אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם מִי שֶׁהוּא נָשׂוּי, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, וּלְבָרֵר הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת נִשּׂוּאִין, בְּחִינַת קְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב וְכַנַּ"ל".

כְּלוֹמַר נָדָב וַאֲבִיהוּא לֹא נָשְׂאוּ נָשִׁים כִּי חָשְׁשׁוּ שֶׁהַדָּבָר הַזֶּה יַפְרִיעַ לָהֶם לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה מַתְמֶדֶת, כִּי עַל יְדֵי חַיֵּי מִשְׁפָּחָה נִכְנֶסֶת עֲצָבוּת שֶׁצְּרִיכִים לַעֲמֹל כְּדֵי לְסַלְּקָהּ וּלְהַכְנִיס שִׂמְחָה בְּמִקּוֹמָהּ וְאֵלּוּ כָּעֵת הֵם כְּבָר נִמְצָאִים בְּשִׂמְחָה, אָז בִּשְׁבִיל מָה "לְהַכְנִיס רֹאשׁ בָּרִיא לְמִטָּה חוֹלָה"? אַף הָאֱמֶת הִיא כִּי דַּוְקָא הֲפִיכַת הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה לְשִׂמְחָה הִיא הַדֶּרֶךְ לְהַגִּיעַ לְשִׂמְחָה שְׁלֵמָה וַאֲמִתִּית הַנִּחוֹצָה לָאָדָם בַּעֲבוֹדַת ה', וּבִבְרִיחָתָם

מֵעֲמַל זֶה הֵם לֹא יָכְלוּ לַעֲבֹד אֶת ה׳ כְּפִי הַנִּצָּרְךְ מֵהֶם וְזוֹ הָאֵשׁ הַזָּרָה שֶׁהִכְנִיסוּ לַעֲבוֹדָתָם.

גַּם הַהֶסְבֵּר שֶׁהָיוּ שְׁתוּיֵי יַיִן אֵינוֹ שֶׁהִשְׁתַּכְּרוּ וְזָלְזְלוּ בַּמִּצְוֹת, חַס וְשָׁלוֹם. יַיִן הוּא רֶמֶז לְסוֹדוֹת הַתּוֹרָה, כִּי תּוֹרַת הַסּוֹד נִלְמֶדֶת מֵרַב לְתַלְמִיד דַּוְקָא כְּשֶׁדַּעְתּוֹ רְחָבָה וְכֵיוָן שֶׁיַּיִן מַרְחִיב דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם, יָכְלוּ אוֹתָם תַּלְמִידִים לְהָבִין דְּבָרִים נִשְׂגָּבִים וּגְבוֹהִים מְאֹד. וְלָכֵן אֶפְשָׁר לוֹמַר עַל נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁנִּכְנְסוּ לַעֲבֹד "שְׁתוּיֵי יַיִן", כְּלוֹמַר פְּרוּשִׁים מֵעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְנָעִים בָּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים. הֵם הֵבִינוּ שֶׁכְּדֵי לְהִשָּׁאֵר בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה כָּזוֹ הֵם לֹא יְכוֹלִים לְהַקְשִׁיב לִדְבוּרֵי הָאִשָּׁה הָאֲרֻכִּים וּלְהַחְלִיף חִתּוּלִים לַיֶּלֶד, וְלָכֵן לֹא נָשְׂאוּ אִשָּׁה.

אֲבָל אִשָּׁה וִילָדִים הֵם שֶׁמְּפַתְּחִים אֵצֶל אָדָם חֶמְלָה וְרַחֲמִים, וְלָכֵן שׁוֹפְטֵי הַסַּנְהֶדְרִין שֶׁדָּנוּ בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת הָיוּ חַיָּבִים לָשֵׂאת אִשָּׁה, וְגַם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁמְּכַפֵּר עַל כָּל הָעָם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים חַיָּב לִהְיוֹת נָשׂוּי !

מַדּוּעַ יֵשׁ חֲשִׁיבוּת כֹּה גְּדוֹלָה לָשֵׂאת אִשָּׁה ? כִּי כַּאֲשֶׁר אָנוּ מְבַקְּשִׁים לְהַכְרִיעַ בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, לְהַנְהִיג אֶת הָעָם וּלְהוֹבִיל אוֹתוֹ לִגְבָהִים רוּחָנִיִּים וּלְסַיֵּעַ לָהֶם לְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, יֵשׁ צֹרֶךְ לָרֶדֶת מַטָּה אֶל הַתַּחְתּוֹנִים כְּדֵי לְהַעֲלוֹתָם לְמַעְלָה. יֵשׁ לָרֶדֶת אֶל הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה וּלְהָפְכָם לְשִׂמְחָה. אִי אֶפְשָׁר לְהוֹבִיל אֶת הָעָם מִצַּד מִדַּת הַדִּין, לִנְהֹג בָּהֶם בִּשְׂרָרָה, כְּפִי שֶׁהֵם חָשְׁבוּ לַעֲשׂוֹת.

וְלָכֵן נֶעֱנְשׁוּ דַּוְקָא בְּמַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת, כִּיוָן שֶׁבִּקְטֹרֶת הָיוּ 11 סַמְמָנִים לִיצוֹר אֶת רֵיחַ הַקְּטֹרֶת שֶׁהָיָה נִיחוֹחַ לַה׳, וּבְעוֹד 10 מִתּוֹכָם הָיוּ עִשְׂבֵי בְּשָׂמִים, הַמַּרְכִּיב הָ-11 הָיָה הַחֶלְבְּנָה שֶׁרֵיחוֹ

הָיָה רָע, וְאֵין מַעֲשֶׂה הַקְּטֹרֶת שָׁלֵם בִּלְעָדָיו. וְלֹא רַק זֹאת, אֶלָּא שֶׁהוּא הָיָה גּוֹרֵם לְסַמְמָן הַנִּקְרָא "כִּפַּת הַיַּרְדֵּן" לְהוֹצִיא אֶת הָרֵיחַ הַטּוֹב הַטָּמוּן בּוֹ, כְּלוֹמַר שֶׁבִּזְכוּת הַחֶלְבְּנָה שֶׁרֵיחָהּ רָע גַּם כִּפַּת הַיַּרְדֵּן הִצְלִיחָה לְתָרֵם לְרֵיחַ הַנִּיחוֹחַ שֶׁל הַקְּטֹרֶת. לֹא רַק שֶׁצֵּרְפְנוּ אֶת "הָרָשָׁע" וְרֵיחוֹ הָרָע נָעְלָם בַּחֲבוּרָה, אֶלָּא הוּא גַּם "הוֹצִיא אֶת הַטּוֹב" מֵאֲחֵרִים. וְזוֹ הַחָכְמָה שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת לִגְדוֹלֵי וּמַנְהִיגֵי הַדּוֹר, הַיְכֹלֶת לָרֶדֶת לְמַטָּה וּלְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת הָאֲחֵרִים לְמַעְלָה.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר מְבַקְּשִׁים לִשְׁלוֹט מִמִּדַּת הַדִּין חָרֵי זוֹ אֵשׁ זָרָה. תּוֹרָה שֶׁלֹּא מִעֹרֶב בָּהּ חֶסֶד הִיא אֵשׁ שׂוֹרֶפֶת עֲבוּר כָּל הָרְחוֹקִים שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֶל הַתּוֹרָה וּמִדַּת הַדִּין תַּרְחִיק אוֹתָם. אָדָם לֹא אוֹהֵב לִשְׁמֹעַ שֶׁהוּא רָשָׁע, בּוֹגֵד, כּוֹפֵר וְאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. אֶת זֶה הוּא מַרְגִּישׁ בְּחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם הָרֵיקִים שֶׁלּוֹ מִבְּלִי שֶׁהַתּוֹרָה תֹּאמַר לוֹ זֹאת, הוּא רוֹצֶה לִרְאוֹת כֵּיצַד הַתּוֹרָה מַצִּיעָה לְמַלֵּא לוֹ אֶת הֵרִיק הַזֶּה. אִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב לְלֹא חֶסֶד, שֶׁהֲרֵי עַל הַתּוֹרָה נֶאֱמַר: "דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם".

מַנְהִיג אֲמִתִּי הוּא זֶה שֶׁמְּסֻגָּל לְהָבִין וּלְהִתְחַבֵּר לְכָל אָדָם, לְהַרְגִּישׁ אֶת כְּאֵבוֹ וְאֶת נְקוּדַת מַבָּטוֹ, לָדַעַת לִמְצוֹא אֶת הַנְּקֻדָּה הַמַּפְעִילָה אוֹתוֹ וְדַרְכָּהּ לְהוֹבִיל אוֹתוֹ אֶל הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה וּלְהוֹצִיא אוֹתוֹ מֵהַבְּצָה הַסְּרוּחָה וְהַטּוֹבָעָנִית בָּהּ הוּא שָׁרוּי וְהוֹלֵךְ לְאִבּוּד. יֵשׁ צֹרֶךְ לְהִזְדַּהוֹת עִם הָאָדָם הַשֹּׁנִי בְּעֵת שֶׁמְּבַקְּשִׁים לְקָרְבוֹ, וְכַאֲשֶׁר עוֹסְקִים עִם אֲנָשִׁים כָּאֵלֶּה, צָרִיךְ לְהַחֲזִיק בִּקְרֻבָתָהּ עֶלְיוֹנָה וּבְשִׂמְחָה שְׁלֵמָה עַל מְנָת לֹא לְהִטָּמֵא בְּעַצְמָם בְּמַהֲלַךְ תַּהֲלִיךְ קֵרוּב וְחִזּוּק הָעָם. אֲבָל מֵאַחַר וּבָנָיו שֶׁל אַהֲרֹן לֹא נָשְׂאוּ נָשִׁים, וְלֹא עָבְרוּ אֶת הַתַּהֲלִיךְ שֶׁל הִתְחַבְּרוּת

לְיָגוֹן וַאֲנָחָה כְּדֵי לְהוֹפְכוֹ מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה, הָיְתָה חֲסֵרָה לָהֶם הַתְּכוּנָה הַנִּחוּצָה הַזּוֹ לְהִתְחַבֵּר לְעָם שֶׁנִּמְצָא בְּדַרְגָּה נְמוּכָה מֵהֶם וּלְטַהֲרוֹ וּלְרוֹמְמוֹ.

אֶלָּא אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁכֵּן הָיָה נָשׂוּי וְהִגִּיעַ בַּעֲבוֹדָתוֹ לְדַרְגָּה שֶׁל אֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְשִׂמְחָה שְׁלֵמָה, שֶׁיָּכוֹל לַהֲפֹךְ יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן, וְהָיָה יָכוֹל לָרֶדֶת אֶל הָאֲנָשִׁים הַנְּמוֹכִים בְּיוֹתֵר וּלְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה בְּחֶסֶד וּבְמִתְיקוּת, הֲרֵי יֵשׁ לוֹ חִבּוּר מְיֻחָד וְעָמֹק עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּחִבּוּר כָּזֶה כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לֹא לְהִתְעַצֵּב וּלְהִתְאַבֵּל עַל בָּנָיו, הוּא מְקַבֵּל הַדִּין בְּהַכְנָעָה וּשְׁלֵמוּת וּבֶאֱמֶת לֹא עָצֵב בְּלִבּוֹ, וְהָרְאָיָה שֶׁהַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה עַל יָדָיו וְהוּא יָכוֹל לְבָרֵךְ אֶת הָעָם כֻּלּוֹ ! בַּיּוֹם בּוֹ מֵתוּ בָּנָיו עַל פָּנָיו ! זוֹ הָאֵשׁ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁה׳ חָפֵץ בָּהּ מִמַּנְהִיגֵי עַמּוֹ.

מְסֻפָּר עַל יְהוּדִי רָחוֹק מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת הַמִּתְגּוֹרֵר בְּחֵיפָה, וְהִנֵּה הוּא הִגִּיעַ אֶל הַכֹּתֶל בִּירוּשָׁלַיִם, הִפְשִׁיל אֶת שַׁרְווּל יָד שְׂמֹאל וְצָעַק בְּקוֹל כִּי הוּא הִגִּיעַ הַיּוֹם לִירוּשָׁלַיִם עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְהָנִיחַ תְּפִלִּין ! מִיַּד הִתְגּוֹדְדוּ סְבִיבוֹ אֲנָשִׁים טוֹבִים הָעוֹסְקִים בְּקֶרוּב לְתוֹרָה וּמִצְווֹת וְנִסּוּ לְשַׁכְנְעוֹ וּלְשַׁדְּלוֹ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, וְהוּא בְּשֶׁלּוֹ מַכְרִיז כִּי לֹא יַצְלִיחוּ וְהוּא הִגִּיעַ הַיּוֹם עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְהָנִיחַ !

לְפֶתַע נִגַּשׁ אֵלָיו רַב זָקֵן וְחָכָם, חִיֵּךְ אֵלָיו בִּנְעִימוּת וְשָׁאַל : ״אִם אַתָּה מַצְהִיר כִּי אַתָּה לֹא מַאֲמִין בְּמִצְוַת תְּפִלִּין, וְכִי מְדֻבָּר בִּשְׁטוּת וַהֲבָלִים חַס וְשָׁלוֹם, וְכִי מִצְוָה זוֹ לֹא קְשׁוּרָה אֵלֶיךָ וְאֶל צוּרַת חַיֶּיךָ וְלֹא מְעַנְיֶנֶת אוֹתְךָ כְּלָל, מַדּוּעַ הִטְרַחְתָּ אֶת

עַצְמְךָ לָבוֹא מֵחֵיפָה לִירוּשָׁלַיִם? הַאִם עֲבוּר דָּבָר שָׁאַתָּה לֹא מַאֲמִין בּוֹ וְלֹא מִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹתוֹ? אִם בֶּאֱמֶת אֵין מִצְוָה זוֹ נוֹגַעַת לְךָ, הָיִיתָ נִשְׁאַר בַּבַּיִת, וּמִשָּׁם צוֹחֵק בְּלִבְּךָ עַל כָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה זוֹ. מָה בָּעַר בְּנַפְשְׁךָ לְהַגִּיעַ עַד לְכָאן, לְהַפְשִׁיל שַׁרְווּלְךָ וְלִצְעֹק בְּרַבִּים כִּי אֵינְךָ מִתְכַּוֵּן לְהָנִיחַ תְּפִלִּין? וְהַתְּשׁוּבָה הִיא: הַנְּשָׁמָה שֶׁלְּךָ כֵּן רוֹצָה בַּמִּצְוָה! אָז הִיא הֵבִיאָה אוֹתְךָ לְכָאן כִּי הִיא רוֹצָה לְהָנִיחַ תְּפִלִּין! אַחֶרֶת הָיִיתָ עֲדַיִן יוֹשֵׁב בְּבֵיתְךָ בָּרְגָעִים אֵלֶּה וְלֹא עוֹמֵד כָּאן מוּל כָּל הָאֲנָשִׁים הַטּוֹבִים הָאֵלֶּה שֶׁמַּצִּיעִים לְךָ אֶת הַתְּפִלִּין שֶׁלָּהֶם לְהָנִיחַ״.

הַבָּחוּר הִפְנִים אֶת דִּבְרֵי הָרַב, וְאָז כְּשֶׁעֵינָיו דּוֹמְעוֹת הוּא פָּנָה אֶל אֶחָד הַיְּהוּדִים הַטּוֹבִים שֶׁנִּגְּשׁוּ אֵלָיו עִם הַתְּפִלִּין שֶׁלָּהֶם וּבִקֵּשׁ שֶׁיְּסַיֵּעַ לוֹ לְהָנִיחָם! אוֹתוֹ בָּחוּר שֶׁעַד לִפְנֵי כַּמָּה דַּקּוֹת חָשְׁבוּ רַבִּים שֶׁהוּא רָשָׁע לְהַכְעִיס שֶׁבָּא לְהַתְרִיס כְּנֶגֶד הַקְּדֻשָּׁה, הִתְגַּלָּה כִּיהוּדִי טוֹב אַךְ מְבֻלְבָּל שֶׁהָיָה צָרִיךְ אֶת חַסְדֵי ה׳ לִרְאוֹת אֶת הָאוֹר.

עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ דּוֹאֲגִים לְהָאִיר אֶחָד לַשֵּׁנִי לְרַחֵם לִדְאֹג וְלֶאֱהֹב זֶה אֶת זֶה, אָז אָנוּ הוֹפְכִים לִהְיוֹת רְאוּיִם לַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה. זוֹ הָאֵשׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה שֶׁנַּקְרִיב לְפָנָיו.

תזריע

פָּרָשַׁת "תַּזְרִיעַ" דָּנָה בְּדִינֵי טֻמְאָה שֶׁל יוֹלֶדֶת מְצֹרָע וְזָב. דִּינֵי הַצָּרַעַת מְחַבְּרִים אֶת הַפָּרָשָׁה לְפָרָשַׁת "מְצֹרָע" שֶׁאַחֲרֶיהָ, שָׁם מְפֹרָטִים דִּינֵי נִגְעֵי בָּתִּים בְּגָדִים וְהָאָדָם עַצְמוֹ.

לְכָל סוּג שֶׁל נֶגַע יֵשׁ כְּלָלִים כֵּיצַד מְטַמְּאִים אֶת הַנֶּגַע וְכֵיצַד נִטְהָרִים מִמֶּנּוּ. לְאַחַר שֶׁמְּסַיְּמִים לָדוּן בְּדִינֵי הַנְּגָעִים וְהַצָּרַעַת, מְטַפְּלִים בְּדִינֵי הַזָּבִים וְהַזָּבוֹת שֶׁהִיא טֻמְאָה אַחֶרֶת בְּגוּפוֹ שֶׁל אָדָם, וּבְכָךְ הַתּוֹרָה מְרַכֶּזֶת בְּפָרָשׁוֹת אֵלּוּ אֶת רוֹב דִּינֵי טֻמְאַת הַגּוּף.

הַפָּרָשׁוֹת נִקְרָאוֹת בְּסְמִיכוּת לְרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן, וְלֹא בִּכְדִי. כְּדֵי לְהָבִין אֶת הַקֶּשֶׁר בֵּין חֹדֶשׁ נִיסָן לְדִינֵי טָהֳרָה וְטֻמְאָה, יֵשׁ תְּחִלָּה לְהִתְבּוֹנֵן בְּפָרָשׁוֹת אֵלּוּ.

שְׁאֵלָה הָעוֹלָה הִיא מַדּוּעַ שְׁתֵּי הַפָּרָשׁוֹת שֶׁמְּרַכְּזוֹת בְּתוֹכָן דִּינֵי טֻמְאָה וְטָהֳרָה נִפְתָּחוֹת דַּוְקָא בְּדִינֵי טֻמְאַת הַיּוֹלֶדֶת שֶׁטֻּמְאָתָהּ הִיא כְּאִשָּׁה נִדָּה וְדִינֵי טָהֳרָתָהּ, וְשָׁם מֻזְכֶּרֶת מִצְוַת בְּרִית הַמִּילָה לְבֵן זָכָר. כֵּיצַד הִשְׁתַּרְבְּבָה מִצְוָה כָּה קְדוֹשָׁה וַחֲשׁוּבָה לְתוֹךְ הָרְשִׁימָה הָאֲרֻכָּה שֶׁל טֻמְאוֹת הַגּוּף הַחֲמוּרוֹת? מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין בְּרִית הַמִּילָה לְטֻמְאוֹת הַמֻּזְכָּרוֹת בַּפָּרָשָׁה?

הָבָה נְעַיֵּן בְּמִצְוַת הַבְּרִית עַצְמָהּ. מְדֻבָּר בְּתַהֲלִיךְ בּוֹ מְקֻדָּשִׁים אֶת הַיֶּלֶד הַיְהוּדִי הַנִּכְנָס בִּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּסִירִים מִמֶּנּוּ אֶת הָעָרְלָה, שֶׁהִיא סֶמֶל לַטֻּמְאָה הַדְּבוּקָה בִּבְשָׂרוֹ. וְיֵשׁ לִשְׁאוֹל, חֲרֵי הָעָרְלָה הִיא טֻמְאָה כֹּה חֲמוּרָה שֶׁיֵּשׁ לְהָסִיר אוֹתָהּ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְלֵידָה וְלֹא לְהִתְמַהְמֵהַּ (אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ אֹנֶס), עַד שֶׁאֲפִילוּ אִם יוֹם הַשְּׁמִינִי לַלֵּידָה חַל בְּיוֹם כִּפּוּרִים שֶׁחָל בְּשַׁבָּת, הַבְּרִית דּוֹחָה אֶת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת וְיוֹם כִּפּוּר וּמָלִים אוֹתוֹ, אִם כָּךְ מַדּוּעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הַבֵּן עִם עָרְלָה זוֹ לְכַתְּחִלָּה? מַדּוּעַ אֵינוֹ נוֹלָד מָהוּל?

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחְלִיט לִבְרוֹא אֶת הָאָדָם בְּחֹסֶר שְׁלֵמוּת, וּלְהַשְׁאִיר לוֹ מָקוֹם לִשְׁאֹף לְהַגִּיעַ לִשְׁלֵמוּת זוֹ וּלְהַשִּׂיגָהּ מִתּוֹךְ מָקוֹם שֶׁל חֹסֶר, וְלָכֵן הוּא נוֹלָד עִם טֻמְאָה חֲמוּרָה שֶׁל עָרְלָה עָלָיו, וְהוּא חַיָּב לְהִשָּׁאֵר עִמָּהּ 8 יָמִים וְלֹא לָמוּל לִפְנֵי כֵן. מַדּוּעַ דַּוְקָא 8 יָמִים? יֵשׁ מַסְבִּירִים כִּי אִם הוּא מַמְתִּין 8 יָמִים מִיּוֹם לֵידָתוֹ, אָז לֹא מְשַׁנֶּה בְּאֵיזֶה יוֹם בַּשָּׁבוּעַ הוּא נוֹלָד, חַיֶּבֶת לַעֲבוֹר עָלָיו לְפָחוֹת שַׁבָּת אַחַת שֶׁזְּכוּתָהּ מְגִנָּה עָלָיו. וְאֶפְשָׁר לִרְמֹז בְּכָךְ לַבְּרִית שֶׁהִיא מַעֲבַר מִמַּצַּב שֶׁל "חוֹל" לְמַצָּב שֶׁל "קֹדֶשׁ", וְלָכֵן נִקְרֵאת "בְּרִית קֹדֶשׁ".

תִּינוֹק הוּא סֶמֶל לְהִתְחַדְּשׁוּת כִּי הַכֹּל חָדָשׁ עֲבוּרוֹ, וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא מַכִּיר הוּא שָׁמַח בּוֹ וּמִתְעַנְיֵן בּוֹ וְלֹא מְשַׁנֶּה לוֹ מָה

קָרָה לוֹ רֵגַע לִפְנֵי, הוּא מִתְרַגֵּשׁ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ. וְלָכֵן אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהוּא נוֹלָד דַּוְקָא עִם עָרְלָה שֶׁהִיא טְמֵאָה מְאֹד וְנִפְטָר מִמֶּנָּה, כְּדֵי לִרְמֹז לָנוּ כִּי גַּם אִם אָנוּ שְׁקוּעִים בְּטֻמְאָה וּבְחֹסֶר שְׁלֵמוּת, אָסוּר לָנוּ לְהִתְקַע בַּמָּקוֹם אֶלָּא לְחַפֵּשׂ לְהִתְחַדֵּשׁ.

הַתּוֹרָה עוֹבֶרֶת מִיַּד מֵעִנְיַן טֻמְאַת הַלֵּידָה וּמְצַוַּת הַבְּרִית לְדִינֵי נְגָעִים. נִגְעֵי הַצָּרַעַת בָּאִים לָאָדָם מִכַּמָּה סִבּוֹת, אַךְ הַגְּדוֹלָה מִכֻּלָּן הִיא עֲבֵרָה שֶׁל לָשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוּת. אָדָם שֶׁרוֹאֶה נֶגַע כָּזֶה עַל קִירוֹת בֵּיתוֹ, עַל בְּגָדָיו אוֹ אֲפִילוּ עַל גּוּפוֹ מַמָּשׁ אֵינוֹ הוֹפֵךְ מִיַּד לְטַמֵּא, אֶלָּא הוּא צָרִיךְ לָלֶכֶת לְכֹהֵן שֶׁיִּבְדֹּק אֶת הַנֶּגַע וְיַכְרִיז בְּפִיו "טָמֵא" אוֹ "טָהוֹר". עַד שֶׁהַכֹּהֵן לֹא יוֹצִיא מִפִּיו אֶת הַמִּלָּה "טָמֵא", אֵין הַנֶּגַע מְטַמֵּא.

הַגְּמָרָא מְגַלָּה לָנוּ כִּי אָדָם כֵּן רוֹאֶה אֶת נִגְעֵי עַצְמוֹ הוּא רַק לֹא יוֹדֵעַ זֹאת. כַּאֲשֶׁר רוֹאֶה "נְגָעִים" אֵצֶל אֲחֵרִים אֵלֶּה בְּעֶצֶם נִגְעֵי עַצְמוֹ, כְּלוֹמַר כָּל הַפּוֹסֵל בְּמוּמוֹ פּוֹסֵל. אִם הוּא מֵאַבְחֵן בַּאֲנָשִׁים אֲחֵרִים תְּכוּנוֹת רָעוֹת שׁוֹנוֹת, עָלָיו לְחַפֵּשׂ בְּתוֹךְ עַצְמוֹ אִם אֵין לוֹ אֶת הַתְּכוּנוֹת הַנַּ"ל וְלָכֵן לִבּוֹ נוֹטֶה לִרְאוֹת אוֹתָם אֵצֶל הַסְּבִיבָה. אִם כָּל הָעוֹלָם נִרְאֶה לִי פִּתְאוֹם עַצְבָנִי מִדַּי אוֹ עָצוּב מִדַּי, אוּלַי זֶה נִרְאֶה לִי כָּךְ כִּי אֲנִי עַצְבָנִי וְעָצוּב.

כֵּיוָן שֶׁאָדָם לֹא רוֹאֶה אֶת נִגְעֵי עַצְמוֹ עַל עַצְמוֹ אֶלָּא עַל אֲחֵרִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רִחֵם עָלָיו וְנָתַן לוֹ נֶגַע צָרַעַת. בָּרֵגַע שֶׁרָאָה עַל הַגּוּף שֶׁלּוֹ אֶת הַנֶּגַע, הוּא הָיָה חַיָּב לְחַפֵּשׂ מָה הַבְּעָיָה בּוֹ עַצְמוֹ. הוּא כְּבָר לֹא יָכוֹל לְהַאֲשִׁים מִישֶׁהוּ אַחֵר.

נִמְצָא שֶׁהַצָּרַעַת הָיְתָה זְכוּת גְּדוֹלָה לָאָדָם וְאִפְשָׁרָה לוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית וּלְתַקֵּן אֶת מִדּוֹתָיו, וְגַם הָעֲבֵדָה שֶׁהִיא

עָבְרָה בָּרֵגַע שֶׁהִשְׁלִים אֶת תְּשׁוּבָתוֹ הָיְתָה זוֹ מַתָּנָה מִן ה׳, כִּי כָּךְ הַיֵּצֶר לֹא יָכוֹל הָיָה לַשֶּׁקֶר לוֹ שֶׁהוּא בְּסֵדֶר וְאֵין מָה לְתַקֵּן, שֶׁהֲרֵי גּוּפוֹ שֶׁלּוֹ אוֹמֵר לוֹ אִם סַיֵּם אֶת עֲבוֹדָתוֹ בִּנְקֻדָּה זוֹ אוֹ לֹא.

אֲבָל מַדּוּעַ הַמְצֹרָע צָרִיךְ לְגַלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ כְּחֵלֶק מִתַּהֲלִיךְ הַהִטַּהֲרוּת? הוּא עָשָׂה תְּשׁוּבָה שֶׁהִתְקַבְּלָה וְלִכְאוֹרָה הוּא לֹא צָרִיךְ לַעֲבֹר עוֹד תַּהֲלִיךְ שֶׁיָּכוֹל לְהִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ, שֶׁהֲרֵי נִגְמָר הָעִנְיָן וְהוּא נִטְהָר. יֵשׁ לוֹ שֵׂעָר פָּרוּעַ? שֶׁיִּסְתַּפֵּר, אֲבָל לָמָּה לַעֲשׂוֹת קָרַחַת? מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין שְׂעָרוֹ לְטָהֳרָה שֶׁלּוֹ?

צָרִיךְ לְהָבִין אֶת שֹׁרֶשׁ הָעֲבֵרָה. מַדּוּעַ אֲנָשִׁים רַבִּים עִם אֲחֵרִים, מְקַנְּאִים בָּהֶם וּמִתְחָרִים בָּהֶם, מְדַבְּרִים עֲלֵיהֶם לָשׁוֹן הָרַע וְהוֹצָאַת דִּבָּה וּרְכִילוּת? וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁרֹב הָאֲנָשִׁים חָשִׁים כִּי הֵם חַיִּים בְּסֶרֶט קוֹלְנוֹעַ בּוֹ הֵם הַגִּבּוֹר הָרָאשִׁי וְכָל שְׁאָר הָעוֹלָם הֵם נִצָּבִים שֶׁאֲמוּרִים לִפְעֹל בְּהֶתְאֵם לַעֲלִילָה הָרָאשִׁית שֶׁלּוֹ.

וְכַאֲשֶׁר זוֹ הַמַּחֲשָׁבָה שְׁמוֹבִילָה אוֹתָם, הֲרֵי כַּאֲשֶׁר הָרָצוֹן הָאִישִׁי שֶׁל שְׁנֵי אֲנָשִׁים כָּאֵלֶּה מִתְנַגֵּשׁ, וְאַף אֶחָד לֹא מוּכָן לְפַנּוֹת אֶת דַּרְכּוֹ לַשֵּׁנִי, שֶׁהֲרֵי הוּא ״הַכּוֹכָב״ וְהַשֵּׁנִי הוּא רַק ״נִצָּב״, אָז מַתְחִילָה מִלְחֶמֶת עוֹלָם: הָאִישׁ מוּלִי הוּא רָשָׁע, הוּא מְקַנֵּא בִּי, הוּא רוֹצֶה לִפְגֹּעַ בִּי, הוּא מִתְחָרֶה בִּי, הוּא עוֹשֶׂה לִי עַיִן הָרַע, הוּא גּוֹנֵב לִי לָקוֹחוֹת בָּעֲבוֹדָה, בִּגְלָלוֹ אֲנִי לֹא מִתְחַתֵּן וְאֵין לִי יְלָדִים, הַכֹּל בִּגְלַל הַשֵּׁנִי.

וְהַדָּבָר מִתְבַּטֵּא בְּעִקָּר בְּעִנְיְנֵי הַפַּרְנָסָה. אָדָם בָּעַל חֲנוּת מְגַלֶּה כִּי מוּלוֹ פָּתְחוּ חֲנוּת אַחֶרֶת הַמּוֹכֶרֶת אֶת אוֹתָם מוּצָרִים, אוֹ אֲפִילוּ חֲנוּת שֶׁל רֶשֶׁת שֶׁיְּכוֹלָה לִמְכּוֹר בַּחֲצִי מְחִיר וְהִנֵּה הֵם ״גָּנְבוּ״ לוֹ אֶת הַפַּרְנָסָה. וְאִם כֵּן הַכֹּל מֻתָּר בַּמִּלְחָמָה, לְשַׁקֵּר

וּלְהוֹצִיא דָּבָה וּלְרָכִל וּלְהָסִית, לְקַנֵּא וּלְהַדִּיחַ וְלִפְגֹּעַ, הֲרֵי ״הֵם הִתְחִילוּ״.

אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁמְּגַלְּחִים לַמְּצֹרָע אֶת שְׂעָרוֹ, הוּא מַבְחִין בְּכָל הַנְּקֻדּוֹת הַקְּטַנּוֹת וְהַחוֹרִים הַמּוֹפִיעִים בְּעוֹרוֹ וְעַל קַרְקַפְתּוֹ, אֵלֶּה הַגּוּמּוֹת מֵהֵן יוֹצְאוֹת הַשְּׂעָרוֹת וְיוֹנְקוֹת אֶת חִיּוּתָן. וְאָז הוּא מַבְחִין כִּי אֵין אֲפִילוּ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת שֶׁיִּנְקוּ מֵאוֹתָהּ גּוּמָּא. אָמְנָם כַּאֲשֶׁר הַשֵּׂעָר צוֹמֵחַ פֶּרֶא נִרְאָה שֶׁיֵּשׁ עֲרֵבוּבְיָה וּמִלְחֶמֶת הִשָּׂרְדוּת בֵּין הַשְּׂעָרוֹת מִי יוֹתֵר חָזָק וְגָדוֹל מִמִּי, מִי יִחְיֶה וּמִי יִנָּשׁוֹר, רַק אַחֲרֵי הַתִּגְלַחַת מְגַלֶּה הָאָדָם כִּי בְּכָל הַזְּמַן הַזֶּה לְכָל שְׂעָרָה הָיְתָה ״פַּרְנָסָה״ מְשֻׁלָּהּ שֶׁאַף אֶחָד לֹא נָגַע בָּהּ.

וְלָכֵן אָמְרוּ חֲזַ״ל אֵין אָדָם נוֹגֵעַ בַּמּוּכָן לַחֲבֵרוֹ כְּמִלֹּא נִימָא, כְּלוֹמַר אֲפִילוּ בְּשַׂעֲרָה, לִרְמֹז לְעִנְיָן זֶה שֶׁלְּכָל שְׂעָרָה יֵשׁ אֶת הַגּוּמָּא שֶׁלָּהּ וְאַף שְׂעָרָה לֹא יְכוֹלָה לְהַדִּיחַ אוֹתָהּ וְלָשֶׁבֶת שָׁם בִּמְקוֹמָהּ.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמָיו הַמְּרֻבִּים דָּאַג לְכָל שְׂעָרָה שֶׁיִּהְיֶה לָהּ מְקוֹר יְנִיקָה וְחִיּוּת מִשֶּׁלָּהּ, אָז לְאָדָם שֶׁמֵּכִיל אֶת כָּל הַשְּׂעָרוֹת הַנַּ״ל אֵין מְקוֹר חִיּוּת מִשֶּׁלּוֹ? וְכִי מִישֶׁהוּ אַחֵר כֵּן יָכוֹל לָקַחַת אֶת הַמּוּכָן לוֹ? אִם לְשַׂעֲרוֹת שֶׁל הָאָדָם ה׳ דּוֹאֵג, לְאָדָם עַצְמוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן? זוֹ הַהִתְעוֹרְרוּת שְׁזּוֹכֶה לָהּ הַמְּצֹרָע הַנִּטְהָר בְּעֵת שֶׁהוּא מְגַלֵּחַ אֶת שְׂעָרוֹ.

פָּרָשׁוֹת הַנִּגְעִים מַתְחִילוֹת דַּוְקָא בְּלֵדַת הַתִּינוֹק וּמִילָתוֹ, לִרְמֹז לָנוּ כִּי כַּאֲשֶׁר הַתִּינוֹק נוֹלָד הוּא לֹא יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת כְּלוּם וְהוּא צָרִיךְ שֶׁהַסְּבִיבָה תִּדְאַג לוֹ, כָּל חִיּוּתוֹ תְּלוּיָה בַּאֲחֵרִים, וְהוּא יוֹדֵעַ כִּי אֲחֵרִים דּוֹאֲגִים לוֹ, רַק הוּא צָרִיךְ לִקְרֹא לָהֶם וְהֵם יָבוֹאוּ

וְיִדְאַגוּ לוֹ. הוּא לֹא כּוֹעֵס וְלֹא מְקַנֵּא, הוּא לֹא עָצוּב וְלֹא דוֹאֵג, יֵשׁ לוֹ יְדִיעָה פְּנִימִית כִּי יֵשׁ אַבָּא וְאִמָּא בַּסְּבִיבָה שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲזֹר לוֹ וְלָתֵת לוֹ אֶת צְרָכָיו.

כָּל הַטֶּמְאוֹת וְהַנְּגָעִים מַגִּיעִים לְאָדָם כֵּיוָן שֶׁכְּשֶׁהוּא גַּדֵּל הוּא שׁוֹכֵחַ אֶת הַמְּצִיאוּת שֶׁלּוֹ כְּתִינוֹק שֶׁאֲחֵרִים דּוֹאֲגִים לוֹ וְלֹא מֵבִין כִּי עַד יוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן יֵשׁ לוֹ אַבָּא שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁדּוֹאֵג לוֹ וְהוּא רַק צָרִיךְ לִקְרֹא לוֹ. הוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא דּוֹאֵג לְעַצְמוֹ וְכָאן מַתְחִילוֹת כָּל הַבְּעָיוֹת.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא אוֹתָנוּ לֹא מֻשְׁלָמִים וְרוֹמֵז לָנוּ כִּי הַדֶּרֶךְ לְהִתְקָרֵב לִשְׁלֵמוּת וּלְהָסִיר אֶת הָעָרְלָה הִיא עַל יְדֵי שֶׁנַּעֲזֹר בְּ"אַבָּא" שֶׁיָּסִיר מֵאִתָּנוּ אֶת הָעָרְלָה, שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ כְּתִינוֹק וְשֶׁ"תַּעֲבֹר עָלֵינוּ שַׁבָּת", שֶׁנְּבַקֵּשׁ לְהִתְקַדֵּשׁ. וְלָכֵן פָּרָשׁוֹת "תַּזְרִיעַ"-"מְצֹרָע" נִקְרָאוֹת בְּסִמִיכוּת לְרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן, אֲשֶׁר בָּהּ קוֹרֵא הַמַּפְטִיר אֶת "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם", בּוֹ צִוּוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם לְקַדֵּשׁ אֶת הֶחָדָשִׁים, לִמְנוֹת אֶת חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה מִנִּיסָן וּלְצַיֵּן אֶת חַג הַפֶּסַח. כֵּיוָן שֶׁחֹדֶשׁ נִיסָן הוּא כֻּלּוֹ בְּסִימָן שֶׁל הִתְחַדְּשׁוּת, לָקוּם וּלְהִטָּהֵר מִמַּצָּב שֶׁל 49 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וּלְהִתְקַדֵּשׁ.

בַּפָּסוּק כָּתוּב: "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה". מָה הַכַּוָּנָה "רִאשׁוֹן"? הַחוֹזֶה מִלֻּבְלִין, אָחַז שֶׁחֹדֶשׁ נִיסָן נִקְרָא "רִאשׁוֹן" כִּי בְּ-12 הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל חֹדֶשׁ זֶה אֶפְשָׁר לְאָדָם לָדַעַת מָה יִקְרֶה עִמּוֹ כָּל הַשָּׁנָה, שֶׁכֵּן כָּל יוֹם הוּא כְּנֶגֶד חֹדֶשׁ בַּשָּׁנָה.

אִם יָמִים אֵלֶּה מְבַטְּאִים אֶת הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, חֲרֵי שֶׁאִם אָנוּ מִשְׁתַּדְּלִים לְשַׁפֵּר הִתְנַהֲגוּתֵנוּ וַהֲלִיכוֹתֵנוּ בְּיָמִים אֵלֶּה אָנוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל סִיָּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא לְכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. 12 הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים

שֶׁל חֹדֶשׁ נִיסָן הֵם יָמִים בָּהֶם הַיֶּצֶר אוֹהֵב לְהִשְׁתּוֹלֵל כְּכָל שֶׁמִּתְקָרְבִים אֶל חַג הַפֶּסַח, וְכָךְ מַתְחִילִים הַלַּחַץ וְהַמְּרִיבוֹת סָבִיב הַנִּקְיוֹנוֹת, הַהֲכָנוֹת לַחַג וְאֵצֶל מִי מִתְאָרְחִים. אָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ כִּי דַּוְקָא יָמִים אֵלֶּה הֵם קְשׁוּרִים לַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, חֲרֵי אִם יִשְׁבֹּר אֶת טִבְעוֹ וְיַחְזִיק בְּשִׂמְחָה וְסַלְחָנוּת וְעַיִן טוֹבָה כָּאן, יִזְכֶּה לְסַיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא שֶׁכָּךְ יִהְיֶה אִתּוֹ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ.

כְּמוֹ שֶׁבָּחָגִים אָנוּ נֶהֱנִים לָשֶׁבֶת בְּשִׂמְחָה וְרֹגַע עִם אֲנָשִׁים שֶׁאָנוּ אוֹהֲבִים, וְאָנוּ שָׂמִים בַּצַּד אֶת כָּל הָרִיבִים וְהַלְחָצִים שֶׁל הַיּוֹם יוֹם שֶׁלֹּא יָעִיבוּ עַל שִׂמְחַת הֶחָג, חֲרֵי בְּנִיסָן בּוֹ נִצְטַוֵּינוּ לְקַדֵּשׁ אֶת הַחֹדֶשׁ וְעַל פִּיו לִקְבֹּעַ לָנוּ אֶת הַחַגִּים אָנוּ צְרִיכִים לָחוּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲלַת "יוֹם טוֹב קָטָן", בְּכָל יוֹם אָנוּ צְרִיכִים לְהָנִיחַ אֶת כָּל הַשְּׁטוּיוֹת בַּצַּד וְלֵהָנוֹת מֵהַיּוֹם עַצְמוֹ. כָּל יִשְׂרָאֵל נֶחְשָׁבִים לִטְהוֹרִים בַּחַגִּים, אֲבָל כַּאֲשֶׁר אָדָם עוֹבֵד עַל עַצְמוֹ לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם, לִהְיוֹת יוֹם טוֹב בְּעַצְמוֹ בְּכָל יוֹם, חֲרֵי הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת טָהוֹר כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ.

אָנוּ אֵלֶּה שֶׁבּוֹחֲרִים לְהָנִיחַ אֶת כָּל טְרָדוֹת הַיּוֹם בַּצַּד וְלֵהָנוֹת מֵהַחַג, הַפֹּחַ בְּיָדֵינוּ לָתֵת סֵדֶר עֲדִיפוּיוֹת לְמַה שֶׁקּוֹרֶה לָנוּ בְּמַהֲלַךְ הַיּוֹם, מָה חָשׁוּב יוֹתֵר וּמָה חָשׁוּב פַּחוֹת, כָּךְ אָנוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל הַשָּׁנָה. כַּאֲשֶׁר יָבוֹא יֵצֶר הָרַע וְיֹאמַר לָנוּ כִּי פְּלוֹנִי עָשָׂה לָנוּ כָּךְ וְאַלְמוֹנִי אָמַר עָלֵינוּ כָּךְ, נֹאמַר לוֹ: "אֲנִי עָסוּק כָּרֶגַע, דַּבֵּר אִתִּי אַחֲרֵי הַחַגִּים".

כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם יֵשׁ לוֹ דִּין שֶׁל תִּינוֹק שֶׁנּוֹלַד מֻחְדָּשׁ. מָה שֶׁקִּלְקֵל נֶחְשָׁב לְעָרְלָה - צָרִיךְ לַחְתֹּךְ וְלִהְיוֹת קְדוֹשִׁים. בְּאוֹתוֹ רֶגַע זֶה נִרְאָה כּוֹאֵב, אֵיךְ הוּא יִסְתַּדֵּר בְּלִי כַּדּוּרֶגֶל בְּשַׁבָּת? בְּלִי אִינְטֶר-מֵת פָּרוּץ? בְּלִי לָלֶכֶת

לָחוֹף הַמִּעֲרָב אוֹ לִרְקֹד בְּמוֹעֲדוֹנֵי הוֹלֶלוּת? אֶת כָּל זֶה הוּא "מַקְרִיב" עַכְשָׁו, עָרְלָה שֶׁהוּא חוֹתֵךְ בִּכְאֵב רַב וּבְמִסִּירוּת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ עַל מְנָת לְהִטָּהֵר.

אַחֲרֵי שֶׁהוּא יִהְיֶה עָמוֹק בְּתוֹךְ עוֹלָם שׁוֹמְרֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וְיַבִּיט אֲחוֹרָה, כָּל הַדְּבָרִים שֶׁוִּתֵּר עֲלֵיהֶם יֵרָאוּ כַּדָּבָר מָאוּס שֶׁהוּא לֹא הֵבִין אֵיךְ חָפַץ בָּהֶם מִלְּכַתְּחִלָּה.

זֶה הַהֶבְדֵּל בֵּין הָעָרְלָה כְּשֶׁהִיא מְחֻבֶּרֶת לַגּוּף לְבֵין הָעָרְלָה לְאַחַר הַבְּרִית, אוֹתוֹ חֵלֶק שֶׁנִּרְאֶה כְּהֶמְשֵׁךְ טִבְעִי שֶׁל גּוּפִי הוֹפֵךְ לַחֲתִיכַת בָּשָׂר מְאוּסָה שֶׁאָנוּ מְמַהֲרִים לְקַבֵּר בַּעֲפַר וּלְהָסִיר מִנֶּגֶד עֵינֵינוּ. אַף אֶחָד לֹא רוֹצֶה בְּעָרְלָה כְּשֶׁהִיא מְנֻתֶּקֶת מֵהַגּוּף.

זֶה הַחִבּוּר בֵּין חֹדֶשׁ נִיסָן לְפָרָשׁוֹת הַנִּגְעִים וּלְמִצְוַת בְּרִית הַמִּילָה, לִרְמֹז לָנוּ כִּי גַּם אַחֲרֵי שֶׁנִּטְמָאִים תָּמִיד אֶפְשָׁר לְהִטָּהֵר, כַּאֲשֶׁר מְבַקְּשִׁים לְהִתְחַדֵּשׁ, כּוֹרְתִים מֵעָלֵינוּ אֶת הָעָרְלָה, מִתְחָרְטִים עַל נִגְעֵי הֶעָבָר וּבַחֲרָטָה כֵּנָה זוֹ מוֹחֲקִים אֶת רֹשֶׁם הָעֲבֵרָה, מִתְחַזְּקִים כִּי הַכֹּל מִן ה' וְהוּא זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וְכִי אָנוּ כָּל חַיֵּינוּ תִּינוֹקוֹת שֶׁל אַבָּא שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁדּוֹאֵג בֶּאֱמֶת לְכָל צְרָכֵינוּ וּמְסַפֵּק כָּל מַחְסוֹרֵנוּ, וְלָכֵן אָנוּ תָּמִיד צְרִיכִים לִהְיוֹת "רִאשׁוֹן", לִהְיוֹת בְּשִׂמְחַת הַחַגִּים, טְהוֹרִים וּשְׂמֵחִים וּמַסִּיחִים דְּעָתֵנוּ מִשְּׁטֻיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְאִלּוּ אֶת יֵצֶר הָרַע שֶׁמְּבַקֵּשׁ לְהַצִּיק לָנוּ נִדְחֶה בְּאֶלֶגַנְטִיּוֹת לְ"אַחֲרֵי הַחַגִּים".

מצורע

בְּפָרָשַׁת "מְצוֹרָע" יֵשׁ אֶת כָּל דִּינֵי נְגָעִים, וּמְלַמְּדִים חֲזַ"ל שֶׁמְּדַבֵּר בִּנְגָעִים הַבָּאִים עַל הָאָדָם, בְּגָדָיו וּבֵיתוֹ בְּשֶׁל חֲטָאָיו וַעֲוונוֹתָיו, וּבְרֹאשָׁן לְשׁוֹן הָרַע.

כַּאֲשֶׁר קוֹרְאִים אֶת הַפָּרָשׁוֹת עַל דִּינֵי נְגָעִים וְלוֹמְדִים אֶת הַמִּשְׁנָיוֹת וְאֶת הַהֲלָכוֹת, נֶחְשָׁפִים לְכַמָּה פְּרָטִים מְעַנְיְנִים. אָנוּ רוֹאִים אֶת רַחֲמָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמַּחְלִיט לְהַעֲנִישׁ אֶת הַחוֹטֵא בִּלְשׁוֹן הָרַע עַל יְדֵי נְגָעִים, וְאֵינוֹ מְמַהֵר לְהַכּוֹת אֶת גּוּפוֹ שֶׁל הַחוֹטֵא, אֶלָּא בַּתְּחִלָּה מַכֶּה אֶת קֵירוֹת בֵּיתוֹ, וּכְשֶׁאֵינוֹ

לוֹמֵד לָקַח מַכֶּה אֶת בְּגָדָיו בִּנְגָעִים, וְרַק אִם עוֹמֵד בְּמֶרְיוֹ מַכֶּה אוֹתוֹ עַצְמוֹ בְּגוּפוֹ עַד כְּדֵי שֶׁרוּחוֹ תִּשָּׁבֵר וְיַחְזוֹר בִּתְשׁוּבָה.

כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לְאַבְחֵן אֶת הַנְּגָעִים, הֵם צְרִיכִים לִהְיוֹת בַּמָּקוֹם הַנִּגְלֶה לָעָיִן. אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּעִין נֶגַע בִּפְנִים אָזְנוֹ לְמָשָׁל, אֵין זֶה נֶגַע צָרַעַת. כָּךְ גַּם בְּדִינֵי בָּתִּים, הַכֹּהֵן שֶׁמַּכְרִיז צָרִיךְ לְהִכָּנֵס אֶל תּוֹךְ הַבַּיִת, לִרְאוֹת אֶת הַנֶּגַע הַיָּרוֹק אוֹ הָאָדוֹם שֶׁהִתְפַּשֵּׁט עַל הַקִּיר, לָצֵאת אֶל מִחוּץ לַבַּיִת וּלְהַכְרִיז "טָמֵא", וְרַק אָז הַבַּיִת טָמֵא.

כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ לְאַבְחֵן אֶת הַנֶּגַע בַּיּוֹם לְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. בַּבַּיִת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ חַלּוֹנוֹת מֵהֶם נִכְנָס אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ פְּנִימָה בַּיּוֹם, עַל מְנָת שֶׁנִּתֵּן יִהְיֶה לִרְאוֹת אֶת הַנְּגָעִים. אַךְ מָה הַדִּין כַּאֲשֶׁר לְאָדָם אֵין חַלּוֹנוֹת לְבֵיתוֹ? הוּא גָּר בֵּין אַרְבָּעָה קִירוֹת אֲטוּמִים וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹר הַנֵּר בִּלְבַד? וְהִנֵּה הוּא רוֹאֶה כִּי כְּתָמִים יְרוּקִים וַאֲדוֹמִים מִתְפַּשְׁטִים עַל קִירוֹתָיו וְקוֹרֵא לַכֹּהֵן.

הַכֹּהֵן אוֹמֵר לוֹ כִּי עָלָיו לְאַבְחֵן לְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ בַּיּוֹם וְלֹא לְאוֹר נֵרוֹת. הַאִם הָאִישׁ צָרִיךְ לִשְׁבֹּר פֶּתַח בְּקִירוֹתָיו עַל מְנָת שֶׁאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ יִכָּנֵס פְּנִימָה? הַתְּשׁוּבָה הִיא: לֹא! אִם כֵּן כֵּיצַד יְאַבְחֲנוּ אוֹתוֹ? אֶלָּא שֶׁהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁלֹּא יְאַבְחֲנוּ אוֹתוֹ, וּבֵיתוֹ נִשְׁאַר טָהוֹר, כִּי טֻמְאָתוֹ לֹא תִּלּוּיָה בַּנֶּגַע אֶלָּא בְּהַכְרָזָתוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן וְכָאן הוּא לֹא יָכוֹל לְבַדּוֹק וּלְהַכְרִיז, וְלָכֵן בֵּיתוֹ טָהוֹר מִדִּין תּוֹרָה!

מִכָּאן לָמְדוּ בַּעֲלֵי הַמּוּסָר יְסוֹד גָּדוֹל. בָּיִת בְּלִי חַלּוֹנוֹת הוּא רֶמֶז לְאָדָם צָנוּעַ וְעָנָו הַמַּסְתִּיר עַצְמוֹ מִן הַבְּרִיּוֹת. גַּם אִם יְצָרוֹ פַּחַז עָלָיו וְהוּא חָטָא וְיֵשׁ לוֹ עֲוֹונוֹת, וְנִרְאָה לוֹ כִּי הוּא לוֹקֶה בִּנְגָעִים, וְרָאוּי הָיָה שֶׁיַּכְרִיזוּ לְעֵינֵי כָּל כִּי "טָמֵא" הוּא,

כֵּיוָן שֶׁהוּא לֹא מִתְגָּאֶה וּמַרְאֶה הַחוּצָה אֶת תְּכוּלָתוֹ אֶלָּא שׁוֹמֵר וּמַצְנִיעַ דְּרָכָיו, שֶׁאֵין לָנוּ חֲלוֹנוֹת וּפְתָחִים לְהַצִּיץ לְתוֹכוֹ, אֲזַי לֹא מַכְרִיזִים עָלָיו בַּשָּׁמַיִם "טָמֵא".

וְזֶהוּ מֵחַסְדֵי ה', שֶׁאָדָם שֶׁהוּא צָנוּעַ וְיֵשׁ לוֹ לֵב נִשְׁבָּר אֵין ה' נִפְרָע מִמֶּנּוּ בְּגָלוּי, וְהוּא זוֹכֶה לְבַטֵּל מֵעָלָיו גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת, כִּי דֶּרֶךְ הָעֲנָוָה יַגִּיעַ לִתְשׁוּבָה מִבְּלִי שֶׁיִּצְטָרְכוּ לְהַכּוֹת בּוֹ וּלְיַסֵּר אוֹתוֹ. נִמְצָא שֶׁמִּדַּת הָעֲנָוָה טוֹבָה הִיא לְקָרְבוֹ אֶל ה' חֲזָרָה לְלֹא צַעַר וְ"עֹנַשִּׁים", וְלָכֵן כְּדַאי לָנוּ מְאֹד לִרְכֹּשׁ מִדָּה זוֹ.

עֲנָוָה אֵין פֵּרוּשָׁהּ שֶׁאָדָם יַחְשֹׁב שֶׁהוּא לֹא שָׁוֶה שׁוּם דָּבָר, אֶלָּא שֶׁיָּבִין שֶׁיֵּשׁ לוֹ כִּשְׁרוֹנוֹת רַבִּים וּמְיֻחָדִים רַק לוֹ, אַף הֵם אֵינָם סִבָּה לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ אֶלָּא לְהָבִין כִּי מְדֻבָּר בְּמַתָּנוֹת בְּהַשְׁאָלָה מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעִמָּם אַחֲרָיוּת רַבָּה. וְכִי אָדָם שֶׁמְּקַבֵּל מִשְׂרָד מְצַיֵּד מֵהַחֶבְרָה שֶׁהוּא עוֹבֵד עֲבוּרָהּ מִתְגָּאֶה בַּמִּשְׂרָד? הֲרֵי בָּרֶגַע שֶׁיִּסְתַּיֵּם תַּפְקִידוֹ הוּא מְפַנֶּה אוֹתוֹ וְחוֹזֵר לְבֵיתוֹ, אָז בְּמַה יֵשׁ לוֹ לְהִתְגָּאוֹת? אֶלָּא יֵשׁ לוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמִּשְׂרָד בִּתְבוּנָה וּבְאַחֲרָיוּת לְצֹרֶךְ הַמְּלָאכָה הַמֻּטֶלֶת עָלָיו. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל: "אִם לָמַדְתָּ תּוֹרָה הַרְבֵּה אַל תַּחְזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ, כִּי לְכָךְ נוֹצַרְתָּ", כְּלוֹמַר הַכִּשְׁרוֹנוֹת הֵם מִשָּׁמַיִם, הָאַחֲרָיוּת הַבָּאָה עִמָּם מֻטֶלֶת עָלֵינוּ.

וְכָךְ רָאִינוּ בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוֹרִיד הַתּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם, וּבְרַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא שֶׁהֶעֱלָה אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה עַל הַכְּתָב שֶׁלֹּא תֵּאָבֵד בְּשֶׁל יִסּוּרֵי הַגָּלֻיּוֹת. הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הֵעִידָה עַל הָרִאשׁוֹן: "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכֹּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה", וְהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה הִכְרִיזָה עַל הַשֵּׁנִי: "מִשֶּׁמֵּת רַבִּי,

בָּטְלָה עֲנָוָה וְיִרְאַת חֵטְא״. אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא שֶׁמִּמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ וְעַד רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא לֹא נִרְאוּ תּוֹרָה וּגְדֻלָּה בְּמָקוֹם אֶחָד, כְּלוֹמַר שֶׁשְּׁנֵיהֶם הָיוּ חֲכָמִים מְאֹד בַּתּוֹרָה וּבָרוּחָנִיּוּת, וְגַם גְּדוֹלִים בָּעֹשֶׁר וּבַמַּלְכוּת, שֶׁכֵּן הָיוּ נְשִׂיאֵי הָעָם.

בְּמָקוֹם אַחֵר אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא: ״הָרוֹצֶה שֶׁיַּחְכִּים יַדְרִים, וְשֶׁיַּעֲשִׁיר יַצְפִּין״, וּמַסְבִּירָה לְעִנְיָן הַתְּפִלָּה שֶׁיְּצַדֵּד לְכִוּוּן דָּרוֹם אִם רוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל עַל חָכְמָה וּלְכִוּוּן צָפוֹן אִם רְצוֹנוֹ לְהִתְפַּלֵּל עַל עֹשֶׁר גַּשְׁמִי. נִמְצָא שֶׁמִּי שֶׁמְּבַקֵּשׁ עַל זֶה לֹא יָכוֹל לְבַקֵּשׁ עַל זֶה, שֶׁחָכְמַת הַתּוֹרָה וְעֹשֶׁר גַּשְׁמִי לֹא יְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם יַחְדָּיו תַּחַת קוֹרַת גַּג אַחַת.

אִם כֵּן, כֵּיצַד הִיא הִתְקַיְּמָה בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְרַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא שֶׁהֵבִיאוּ לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, וְהָיוּ עֲשִׁירֵי עוֹלָם וּמְלָכִים?

אֶת הַתְּשׁוּבָה מַסְבִּיר רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב עַל יְדֵי סִפּוּר: בִּימֵי הַמַּגִּיד זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הָיָה אִישׁ עָשִׁיר וּמְיֻחָס, וְהָיָה מִתְנַגֵּד לְאַנְשֵׁי הַמַּגִּיד, וְסִפְּרוּ לוֹ אֲנָשָׁיו מִזֶּה הָאִישׁ, וְאָמַר לָהֶם שֶׁיִּרְאוּ לְקָרֵב אוֹתוֹ אֵלָיו, וּלְהִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה מְאֹד וּלְהִתְפַּלֵּל לְה׳ יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעֲזֹר לָהֶם, וְכֵן עָשׂוּ עַד שֶׁעָזָרָם ה׳. שֶׁהֵבִיאוּ אוֹתוֹ לְהַמַּגִּיד זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְנַעֲשָׂה אִישׁ כָּשֵׁר יֶרֶא שָׁמַיִם, אַךְ הִתְחִיל לְיַרֵּד מִנְכָסָיו.

וְאָמַר הַמַּגִּיד זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאֵלּוּ שְׁנֵיהֶם אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, הַיְנוּ תּוֹרָה וּגְדֻלָּה, כִּי הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. נִמְצָא כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַחְכִּים עוֹמֵד לְדָרוֹם. עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַעֲשִׁיר, כִּי כְּשֶׁהוּא בַּדָּרוֹם אֲזַי אֵינֶנּוּ בַּצָּפוֹן וַעֲשִׁירוּת בַּצָּפוֹן, וְכֵן לְהֶפֶךְ, כִּי אִם, אִם הוּא בְּתַכְלִית הָעֲנָוָה

שֶׁהוּא אַיִן מַמָּשׁ, אֲזַי אֵינוֹ עוֹמֵד בְּשׁוּם צַד כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר עָלָיו שֶׁהוּא בַּצָּפוֹן אוֹ בַּדָּרוֹם מֵאַחַר שֶׁהוּא אַיִן וְאֶפֶס מַמָּשׁ, עַל כֵּן אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה תּוֹרָה וּגְדֻלָּה בְּמָקוֹם אֶחָד, כְּגוֹן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ (רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא).

חָכְמָה נִמְצֵאת בַּדָּרוֹם וְעֹשֶׁר בַּצָּפוֹן וְאִם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֶת שְׁנֵיהֶם, כִּי כְּשֶׁנּוֹטִים לְכִוּוּן דָּרוֹם הִתְרַחַקְנוּ מֵהַצָּפוֹן וּלְהֵפֶךְ. אֲבָל כַּאֲשֶׁר אָדָם רוֹכֵשׁ אֶת מִדַּת הָעֲנָוָה וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ כְּאַיִן וְכָאֶפֶס, הֲרֵי הוּא לֹא תּוֹפֵס מָקוֹם, וְאָז מִתְקַיְּמִים בּוֹ גַּם חָכְמָה וְגַם גְּדֻלָּה.

וּכְדֵי שֶׁנְּקַבֵּל מֵשָׁם וַהֲבָנָה בְּמַעֲלַת הָעֲנָוָה, בַּחֲשִׁיבוּתָהּ בַּעֲבוֹדַת ה׳ וּבְהַשְׁלָכָתָהּ עַל מַהֲלַךְ חַיֵּינוּ, הֲרֵי שֶׁעָלֵינוּ לִקְרֹא אֶת אִגֶּרֶת הָרַמְבַּ״ן, שֶׁכָּתַב רַבִּי מֹשֶׁה בֶּן נַחְמָן זָצוּק״ל לִבְנוֹ נַחְמָן שֶׁלָּמַד בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה בָּעִיר קָטָלוֹנְיָה הַרְחֵק מֵאָבִיו, וְאָבִיו דָּאג לִשְׁלֹחַ לוֹ אִגֶּרֶת עִם הַנְהָגוֹת נְכוֹנוֹת וְצִוָּה עָלָיו לִקְרֹא בָּהּ לְפָחוֹת פַּעַם בְּשָׁבוּעַ עַל מְנָת לְיַשְּׁמָהּ וְלִנְהֹג עַל פִּיהָ.

כּוֹתֵב הָרַמְבַּ״ן בְּאִגַּרְתּוֹ כִּי הַמַּפְתֵּחַ לְהַצְלָחָה בַּחַיִּים הַכֹּל מַתְחִיל וְנִגְמָר בַּעֲנָוָה. עַל הָאָדָם לִרְכֹּשׁ מִדָּה זוֹ וּלְהִתְנַהֵג בָּהּ תָּמִיד, וּבוֹ בַּזְּמַן לִבְרֹחַ מֵהַגַּאֲוָה וּמֵהַכַּעַס שֶׁיּוֹצְרִים אֶת הַהֶפֶךְ. הָעֲנָוָה הִיא הַמַּפְתֵּחַ לְהַשִּׂיג יִרְאַת שָׁמַיִם, וְהִיא הַמִּדָּה הַטּוֹבָה מִכָּל הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת.

מַדּוּעַ עֲנָוָה מְבִיאָה לְיִרְאַת שָׁמַיִם? כִּי הִיא מְבִיאָה קוֹדֶם כָּל לְבִטּוּל שֶׁל עַצְמוֹ וּלְהַכִּיר בִּשְׁפָלוּתוֹ. הָרַמְבַּ״ן לִמֵּד אֶת בְּנוֹ לְהִתְבּוֹנֵן עַל הַדְּבָרִים הַחֲשׁוּבִים בֶּאֱמֶת, שֶׁכֵּן אִם הוּא יִתְנַהֵג

בַּעֲנָוָה הוּא יִזְכֶּה לְרוּחַ הַשְׁכִינָה שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא!

כְּדֵי שֶׁאָדָם יִשְׂאַף לַעֲנָוָה עָלָיו קוֹדֶם לְהָבִין גַּם אֶת הַחֶמְרָה שֶׁל גַּאֲוָה. גַּאֲוָה אֵינָהּ עֲבֵרָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אֶלָּא הִיא מִדָּה מַשְׁחֶתֶת שֶׁמְּבִיאָהּ אֶת הָאָדָם לַעֲבוֹר עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה! אָדָם הַמִּתְגָּאֶה: "כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה", נִמְצָא שֶׁכּוֹפֵר בְּטוּבָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִמְצָא כּוֹפֵר בַּתּוֹרָה כֻּלָּהּ! וּבַמֶּה יֵשׁ לְאָדָם לְהִתְגָּאוֹת? בָּעֹשֶׁר? זֶה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּכָבוֹד? בְּחָכְמָה? גַּם הֵם מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּמַה יִתְגָּאֶה?

מָשָׁל לְנָהָג שֶׁל מִלְיוֹנֵר שֶׁנּוֹהֵג בַּמֶּרְצֶדֶס שֶׁל הַבּוֹס שֶׁלּוֹ וּמִתְגָּאֶה בִּפְנֵי הָאֲנָשִׁים בָּרְחוֹב. וְכֻלָּם לוֹעֲגִים לְאוֹתוֹ שׁוֹטֶה: "מָה אַתָּה מִתְגָּאֶה, הֲרֵי הָרֶכֶב לֹא שֶׁלְּךָ כְּלָל, וְאִם יְסַלֵּקְךָ הַמַּעֲבִיד מִתַּפְקִידְךָ, וְכִי תִּקַּח הָרֶכֶב עִמְּךָ"?

הַכֹּל שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אִם אֲנִי חוֹשֵׁב לְרֶגַע שֶׁיֵּשׁ מַשֶּׁהוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא שֶׁלִּי פִּסְפַּסְתִּי אֶת כָּל הָרַעְיוֹן, כִּי נִמְצָא שֶׁאֲנִי מַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ עוֹד מַשֶּׁהוּ מִלְּבַדּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. אִם אָדָם חוֹשֵׁב שֶׁגַּם מִמֶּנּוּ יֵשׁ מַשֶּׁהוּ, זֶה הַמַּפְתֵּחַ לְהַרְבֵּה בְּעָיוֹת שֶׁתִּכַּנַּסְנָה לְחַיָּיו.

אָז אֵיךְ אֶפְשָׁר לִהְיוֹת עֲנָוִים? קוֹדֶם כָּל לֹא לִצְעֹק. אָדָם צָרִיךְ לְדַבֵּר בְּנַחַת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ: "דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים". אָדָם שֶׁצּוֹעֵק מַרְאֶה כִּי הוּא לַחוּץ וּמְאַבֵּד שְׁלִיטָה. אָדָם שֶׁמְּדַבֵּר בְּרוֹגַע סִימָן שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בָּעִנְיָנִים.

לָכֵן גַּם בְּחִנּוּךְ יְלָדִים קְטַנִּים בַּבָּיִת לְעִתִּים יֵשׁ לִנְהוֹג בְּתַקִּיפוּת וּנְחִישׁוּת, אֲבָל לְעוֹלָם אֵין הֶתֵּר לִצְעוֹק. כְּשֶׁאָנוּ

צוֹעֲקִים אָנוּ מַלְחִיצִים אֶת הַיְלָדִים וּמְשַׁדְּרִים לָהֶם חוֹסֶר בִּטָּחוֹן וּשְׁלִיטָה. וְיוֹתֵר מִכָּךְ, הַיֶּלֶד לוֹמֵד מֵאִתָּנוּ שֶׁעַל יְדֵי צְעָקוֹת נִתַּן לְהַשִּׂיג אֶת רְצוֹנוֹ, וְכָךְ יִתְנַהֵג בְּמֶשֶׁךְ חַיָּיו!

צָרִיךְ לָלֶכֶת עִם הָרֹאשׁ כָּפוּף. אֵין הַכַּוָּנָה דַּוְקָא פִּיזִית שֶׁיְהַלֵּךְ כְּבַת יַעֲנָה בָּרְחוֹב, אֶלָּא שֶׁ"יוֹרִיד אֶת הָרֹאשׁ", יִתְנַהֵג בַּעֲנָוָה וְיִתֵּן כָּבוֹד לְכָל אָדָם שֶׁהוּא רוֹאֶה כְּאִלּוּ הוּא טוֹב מִמֶּנּוּ, וְלֹא יִסְתַּכֵּל עָלָיו כַּ"אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד" וּ"מִי אַתָּה שֶׁתַּגִּיד לִי מָה לַעֲשׂוֹת וְאֵיךְ לְהִתְנַהֵג", אֶלָּא נִלְמַד מִרַבֵּי חֲנִינָא שֶׁהֵעִיד עַל עַצְמוֹ: "הַרְבֵּה לִמַּדְתִּי מֵרַבּוֹתַי, וּמֵחֲבֵרַי יוֹתֵר מֵרַבּוֹתַי, וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם".

כַּאֲשֶׁר אֲנִי מִתְיַחֵס לְכָל אֶחָד בַּעֲנָוָה וּמְכַבֵּד אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא גָּדוֹל מִמֶּנִּי, אֲנִי אָכֵן זוֹכֶה לִלְמֹד מִמֶּנּוּ דְּבָרִים חֲדָשִׁים וְלִגְדֹּל וְלִצְמֹחַ, דְּבָרִים שֶׁהָיִיתִי מְאַבֵּד לוּ הָיִיתִי מִזַּלְזֵל בָּהֶם וְחוֹשֵׁב: "מָה הֵם כְּבָר יְכוֹלִים לְהוֹעִיל לִי". וְלָכֵן אָמְרוּ חֲזַ"ל: "יְהִי כְבוֹד תַּלְמִידְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ, וּכְבוֹד חֲבֵרְךָ כְּמוֹרָא רַבְּךָ, וּמוֹרָא רַבְּךָ כְּמוֹרָא שָׁמַיִם", תָּמִיד תִּתְיַחֵס לְכָל אֶחָד כְּאִלּוּ הוּא בְּדַרְגָּה אַחַת גְּבוֹהָה יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת.

וְכָךְ אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִתְבּוֹנֵן בְּכָל אֶחָד בְּמַה מַעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה מִשֶּׁלָּנוּ. אִם הוּא חָכָם אוֹ עָשִׁיר יוֹתֵר מֵאִתָּנוּ נִכְבָּד אוֹתוֹ כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָאָה שֶׁהוּא יוֹתֵר רָאוּי מֵאִתָּנוּ לְקַבֵּל אֶת הַחָכְמָה וְהָעֹשֶׁר, שֶׁהֲרֵי הֵם מֵה' יִתְבָּרַךְ וְהוּא מַחְלִיט לְמִי לְתִתָּם, אָז יֵשׁ בָּהֶם מַשֶּׁהוּ שֶׁאֵין בָּנוּ וְלָכֵן זָכוּ.

וְאִם הוּא רָשׁ אוֹ פַּחוֹת חָכָם וְעָשִׁיר מֵאִתָּנוּ, וְה' בָּחַר בָּנוּ עַל פָּנָיו לְקַבֵּל יוֹתֵר כֵּלִים, סִימָן שֶׁהַכֵּלִים בָּאִים עִם יוֹתֵר

אַחֲרָיוּת, וּמִי יוֹדֵעַ אִם אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים אֶת הַמֵּטָל עָלֵינוּ בְּכֵלִים שֶׁבִּרְשׁוּתֵנוּ, לְעֵמַת הָאִישׁ שֶׁלְּפָנֵינוּ שֶׁלּוֹ כֵּלִים קְטַנִּים יוֹתֵר אַךְ אוּלַי הוּא מְנַצֵּלָם עַד תֻּמָּם, וְאִם כֵּן הוּא עוֹשֶׂה רָצוֹן ה׳ יוֹתֵר מֵאִתָּנוּ וְקָרוֹב אֵלָיו מֵאִתָּנוּ. בְּכָל אֶחָד צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ אֶת הַנְּקֻדָּה בָּהּ הוּא יוֹתֵר טוֹב מֵאִתָּנוּ, כִּי לְכָל יְהוּדִי יֵשׁ נְקוּדָה אַחַת שֶׁהוּא טוֹב בָּהּ מִכֻּלָּם.

עִקַּר מַהוּתָהּ שֶׁל עֲנָוָה, הַיְכֹלֶת וְהַדֲרָגָה לְהִתְבַּטֵּל לִפְנֵי כָּל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הִתְבַּטֵּל אַף לָרָשָׁעִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. לֹא בִּגְלַל שִׁפְלוּת דַּעְתּוֹ שֶׁחָשַׁב שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה דָּבָר, אֶלָּא הוּא רָאָה אֶת הַנְּקֻדָּה הַטּוֹבָה וְהַמְיֻחֶדֶת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל יְהוּדִי וְהִתְבַּטֵּל אֵלֶיהָ. הָעֲבָדָה שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה עָנָיו מִכָּל אָדָם לֹא הוֹרִידָהּ מִגְּדֻלָּתוֹ בְּמְאוּמָה, אֶלָּא נַהֲפוֹךְ הוּא, הוּא זָכָה לִהְיוֹת הַמַּנְהִיג הַמֶּלֶךְ וְהַנָּבִיא הַגָּדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל עַד בּוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ.

נִזְכּוֹר שֶׁיֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵעָלֵינוּ וְלָכֵן אָנוּ צְרִיכִים לְהִתְנַהֵג בְּאֹרֶךְ אַפַּיִם לְבָנָיו, כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ וְאֵין לָנוּ לְהִתְרַגֵּז וְלִכְעוֹס, אֶלָּא לְהִתְנַהֵג בְּנַחַת וּבְאַהֲבָה כְּלַפֵּי כָּל יְהוּדִי. וְאַחֲרֵי שֶׁאָנוּ מִתְחַזְּקִים בַּעֲנָוָה אֶפְשָׁר לְחַזֵּק אֶת יִרְאַת הַשָּׁמַיִם וַעֲבוֹדַת ה׳ שֶׁלָּנוּ שֶׁנִּלְמַד עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת, נִתְפַּלֵּל אֶל ה׳ לְסַיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא וְנֻדְרְבֵן עַצְמֵנוּ לְחַזֵּק אֶת עֲנָוְתָנוּתֵנוּ וּמְמֵילָא לְהַגְדִּיל אֶת הַשְׁגָּחַת ה׳ עָלֵינוּ וְהַהַצְלָחָה בְּדַרְכֵּנוּ בַּחַיִּים.

נִמְצָא שֶׁהַמַּפְתֵּחַ לִבְרָכָה וְהַצְלָחָה נִמְצָא בְּיָדֵינוּ, אִם נוֹרִיד אֶת הָרֹאשׁ וְנַפְנֶה מָקוֹם לַשְׁכִינָה לָרֶדֶת וְלִשְׁרוֹת עָלֵינוּ.

אחרי מות

פָּרָשַׁת ״אַחֲרֵי מוֹת״ עוֹסֶקֶת בְּהִלְכוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים, יוֹם בּוֹ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מְנַצֵּל אֶת הַיּוֹם הַגָּדוֹל לְכַפֵּר עַל כָּל הָעֲוונוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל. יוֹם זֶה יָדוּעַ כְּיוֹם שֶׁל סְלִיחָה וְכַפָּרָה.

כְּשֶׁאֲנַחְנוּ פּוֹתְחִים אֶת הַסִּדּוּר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, אֲנַחְנוּ מִסְתַּכְּלִים בְּנֵסַח הַתְּפִלָּה, לוֹמְדִים מֵהַמִּלִּים כִּי אָכֵן יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יוֹם שֶׁל מְחִילָה, יוֹם שֶׁל סְלִיחָה וְכַפָּרָה. רַק דָּבָר אֶחָד לֹא כָּתוּב בְּכָל הַתְּפִלּוֹת, לֹא כָּתוּב שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יוֹם מַתָּן תּוֹרָה. הָעִקָּר חָסֵר מִן הַסֵּפֶר. מַדּוּעַ?

אִם יִשְׁאֲלוּ אוֹתָנוּ מָתַי זֶה יוֹם מַתָּן תּוֹרָה, נַעֲנֶה: "בְּשָׁבוּעוֹת". מְקַשְׁטִים אֶת הַבַּיִת בִּפְרָחִים, לוֹמְדִים כָּל הַלַּיְלָה, אוֹכְלִים גְּבִינָה בַּבֹּקֶר. מְסַיְּמִים אֶת מְגִלַּת רוּת, קוֹרְאִים תְּהִלִּים, שׁוֹמְעִים אֶת הַסִּפּוּר אֵיךְ כֻּלָּם הִתְרַגְּשׁוּ עַל הַר סִינַי וְשָׁמְעוּ אֶת הַשּׁוֹפָרוֹת. אֲבָל הָאֱמֶת הִיא שֶׁבְּשָׁבוּעוֹת הָיָה רַק מַעֲמָד הַר סִינַי. שָׁם שָׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקֹשִׁי שְׁנֵי דִּבְּרוֹת מִפִּי הַגְּבוּרָה וּמֵתוּ בַּמָּקוֹם! הָיָה צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת אוֹתָם! אֶת שְׁאָר הַדִּבְּרוֹת הֵם כְּבָר שָׁמְעוּ מִפִּי מֹשֶׁה.

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָה לְהַר סִינַי לְמֶשֶׁךְ 40 יוֹם, וְיָרַד עִם הַתּוֹרָה בִּכְתָב מִפָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית עַד מַעֲמַד הַר סִינַי, וְעִם כָּל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. הוּא יָרַד בְּי"ז בְּתַמּוּז, רָאָה אֶת חֵטְא הָעֶגֶל, שָׁבַר אֶת הַלּוּחוֹת וְעָלָה שׁוּב לְהָר לְמֶשֶׁךְ 40 יוֹם נוֹסָפִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים. הוּא יָרַד בַּשָּׁנִית בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, הִרְגִּיעַ אֶת הָעָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סָלַח לָהֶם, כַּכָּתוּב: "וַיֹּאמֶר ה' סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ", וְעָלָה בַּשְּׁלִישִׁית לְעוֹד 40 יוֹם נוֹסָפִים, לְקַבֵּל אֶת הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים!

וּמָתַי הוּא יָרַד עִם הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים? בָּעֲשִׂירִי בְּתִשְׁרֵי, שְׁנַת 2,449 לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, יוֹם הַכִּפּוּרִים הָרִאשׁוֹן. אָז יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יוֹם מַתַּן תּוֹרָה! מַדּוּעַ זֶה לֹא כָּתוּב בְּשׁוּם מָקוֹם בְּסֵדֶר הַיּוֹם?

הַמִּדְרָשׁ אוֹמֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם עַל תְּנַאי, כָּל קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הֻתְנָה, שְׁבְּעוֹד 2,448 שָׁנִים מֵרֶגַע בְּרִיאָתוֹ, ה' יִתְבָּרַךְ יָצִיעַ אֶת הַתּוֹרָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, אִם יַסְכִּימוּ לְקַבֵּל אוֹתָהּ, אֲזַי הָעוֹלָם יִשָּׁאֵר, וְאִם יְסָרְבוּ, הָעוֹלָם יַחְזֹר לְתֹהוּ וָבֹהוּ! מִבְּחִינַת הָאֱנוֹשׁוּת, לֹא הָיָה רֶגַע חָשׁוּב יוֹתֵר מִזֶּמַן קַבָּלַת הַתּוֹרָה. בְּדָבָר זֶה תָּלוּי קִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ. עַד

לְאוֹתוֹ רֶגַע, הָעוֹלָם חַי עַל חֶסֶד, שֶׁינְהֲגוּ טוֹב אֶחָד עִם הַשֵּׁנִי, וּמִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחֶסֶד (כִּי כָּל עוֹד לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה, אֵין מָה שֶׁיְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם).

הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת שֶׁהַשְּׁאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּשְׁאַל אָדָם בַּשָּׁמַיִם הִיא: 'נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה'? כִּי עַל זֶה הָיָה קַיָּם הָעוֹלָם עַד מַתַּן תּוֹרָה. לָזֶה הִתְכַּוְּנוּ חַז"ל: "קֶדְמָה דֶּרֶךְ אֶרֶץ אֶת הַתּוֹרָה". "דֶּרֶךְ אֶרֶץ" פֵּרוּשׁוֹ מִסְחָר, מַשָּׂא וּמַתָּן, יְשׁוּב הָעוֹלָם. 2,448 שָׁנָה לִפְנֵי שֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה הָעוֹלָם הָיָה קַיָּם עַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, וְהַכֹּל הָיָה עַל תְּנַאי, שֶׁיִּשְׂרָאֵל יַסְכִּימוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה.

מִכָּאן שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים הָרִאשׁוֹן, הוּא יוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָאֱמִתִּי! כִּי כָּל מָה שֶׁהָיָה עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה עַל תְּנַאי. אָז מַדּוּעַ כָּל זֶה לֹא כָּתוּב בְּשׁוּם מָקוֹם? עִם כָּל הַכָּבוֹד לִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה, וְלִבְכִיוֹת וּלְתַחֲנוּנִים, לִכְתִיבָה וְלַחֲתִימָה, הֵיכָן מַתָּן תּוֹרָה? מַדּוּעַ זֶה לֹא כָּתוּב? כְּשֶׁשָּׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת 10 הַדִּבְּרוֹת בְּמַעֲמַד הַר סִינַי, עָשִׂינוּ מִזֶּה חַג שָׁלֵם, כְּשֶׁנִּתְּנָה לָנוּ כָּל הַתּוֹרָה, לֹא נַזְכִּיר אֶת זֶה אֲפִילוּ בְּמִלָּה אַחַת?

אֶלָּא שֶׁאָמְנָם מַתַּן תּוֹרָה הוּא דָּבָר חָשׁוּב מְאֹד, הַשְּׁאֵלָה הִיא מִי מְקַבֵּל אוֹתָהּ. הַיּוֹם יֵשׁ תַּרְגּוּם שֶׁל הַגְּמָרָא לְסִינִית וְקוֹרְיָאנִית, יוֹשְׁבִים סִינִים וְקוֹרְיָאנִים וְלוֹמְדִים גְּמָרָא! הֵם הִגִּיעוּ לַמַּסְקָנָה שֶׁסּוֹד הַחָכְמָה שֶׁל הָעָם הַיְּהוּדִי נָעוּץ בַּתַּלְמוּד! יוֹשְׁבִים צַ'אנְג יַאנְג וְיִינְג מִינְג וְלוֹמְדִים מַחֲלוֹקוֹת אַבַּיֵי וְרָבָא! הַאִם זֶה מֵבִיא אוֹתָם לְדַרְגָּה קְדוֹשָׁה כָּמוֹנוּ? הַאִם זֶה גּוֹרֵם לָהֶם לְהֵיטִיב אֶת מִדּוֹתֵיהֶם? לִהְיוֹת מְנֻמָּסִים יוֹתֵר? לִהְיוֹת יוֹתֵר בְּנֵי

אָדָם? כַּמּוּבָן שֶׁלֹּא! סֻגְיוֹת דִּינֵי נְזִיקִין הַמּוֹפִיעִים בַּגְּמָרוֹת כְּמוֹ 'בָּבָא קַמָּא' אוֹ 'בַּבָּא מְצִיעָא' נִלְמָדוֹת בַּאוּנִיבֶרְסִיטָה בַּפָּקוּלְטָה לְמִשְׁפָּטִים, עַל יְדֵי עוֹרְכֵי דִּין שֶׁלֹּא שׁוֹמְרִים תּוֹרָה וּמִצְווֹת, הַאִם זֶה נִקְרָא לִמּוּד תּוֹרָה? לֹא! לָכֵן זֶה גַּם לֹא מַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת טוֹבִים יוֹתֵר.

אָז מִי נֶחְשָׁב לוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה? מִי רָאוּי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה? זֶה הָרַעְיוֹן שֶׁעוֹמֵד מֵאֲחוֹרֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, זֶה הָרַעְיוֹן שֶׁל הַסְלִיחָה וְהַכַּפָּרָה וְהַהִתְחַדְּשׁוּת. אֲנַחְנוּ רוֹצִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה? הַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, בִּזְמַן תְּפִילַת הַנְּעִילָה, אַחֲרֵי שֶׁעָבְרוּ אֶת כָּל תַּהֲלִיךְ הַכַּפָּרָה, כְּלוֹמַר הַתּוֹרָה נִתֶּנֶת לְמִי שֶׁנִּטְהַר בִּפְנֵי ה'!

אִם אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה קַיֶּמֶת עַל תְּנַאי שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, זֶה אוֹמֵר שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים מִתְחַבֵּר עִם בְּרִיאַת הָעוֹלָם, עִם הָרַעְיוֹן שֶׁל "בְּרֵאשִׁית".

מָה הָרַעְיוֹן שֶׁל 'בְּרֵאשִׁית'? מַדּוּעַ הַתּוֹרָה בּוֹחֶרֶת לְהַתְחִיל דַּוְקָא בַּמִּלָּה 'בְּרֵאשִׁית', בָּאוֹת בֵּי"ת? הָאוֹת הָרִאשׁוֹנָה בָּאָלֶ"ף בֵּי"ת הִיא אָלֶ"ף, לָמָּה לֹא מַתְחִילִים עִם אָלֶ"ף? מִי שֶׁכֵּן מַתְחִילִים בָּאוֹת אָלֶ"ף הֵם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: "אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים". אָז מַדּוּעַ סֵפֶר הַתּוֹרָה עַצְמוֹ מַתְחִיל בָּאוֹת בֵּי"ת? כְּדֵי לְלַמְּדֵנוּ שְׁנֵי דְּבָרִים:

הָרִאשׁוֹן, 'בְּרֵאשִׁית', מָה שֶּׁבָּרָאתִי בָּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹ לֹא הַהַתְחָלָה. קָדְמָה לָהּ הַתּוֹרָה. הַתּוֹרָה קָדְמָה 2,000 שָׁנָה לִבְרִיאַת הָעוֹלָם. לָכֵן הַתּוֹרָה (10 הַדִּבְּרוֹת) מַתְחִילָה בְּאָלֶ"ף, וְתֵאוּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם (בְּרֵאשִׁית) פּוֹתֵחַ בְּבֵי"ת.

סִבָּה נוֹסֶפֶת לְהַתְחִיל בָּאוֹת בֵּי"ת, הַמִּלָּה "רֵאשִׁית" פְּרוּשָׁהּ הַתְחָלָה, כְּלוֹמַר "בְּרֵאשִׁית" פֵּרוּשׁוֹ לַחְזוֹר לַהַתְחָלָה, לְהִתְחַדֵּשׁ, כָּל הַזְּמַן!

הָעוֹלָם נִבְרָא יֵשׁ מֵאַיִן, לֹא אָמוּר לְעַנְיֵן אוֹתִי מָה הָיָה לְפָנַי וּמָה יִהְיֶה אַחֲרַי. הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת: "כָּל הַמִּסְתַּכֵּל בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים רָאוּי לוֹ כְּאִלּוּ לֹא בָּא לָעוֹלָם: מָה לְמַעְלָה (מֵעַל לָרָקִיעַ שֶׁעַל רָאשֵׁי חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ) מָה לְמָטָּה (לְמָטָּה מֵהֶן) מָה לְפָנִים (מָה הָיָה לִפְנֵי בְּרִיאַת הָעוֹלָם) מָה לְאָחוֹר (מָה יִהְיֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים)".

רָאוּי לוֹ כְּאִלּוּ לֹא בָּא לָעוֹלָם! מַדּוּעַ? כִּי זוֹ הִתְעַסְּקוּת בִּכְלוּם. אִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר לָנוּ עִם הַמּוֹחַ שֶׁלָּנוּ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. אֶלָּא צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּכָאן וְעַכְשָׁו, עִם הַכֵּלִים שֶׁנָּתְנוּ לָנוּ כָּרֶגַע. 'בְּרֵאשִׁית' פְּרוּשָׁהּ הִתְחַדְּשׁוּת. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר נְקוּדָה בַּזְּמַן (עַד שֶׁהוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם לֹא הָיָה קַיָּם הַמֻּשָּׂג "זְמַן"), וּמֵאוֹתָהּ נְקוּדָה מַתְחִילָה בְּרִיאַת הָעוֹלָם. לֹא מְעַנְיֵן מָה הָיָה לְפָנֵי.

וְכֵיוָן שֶׁהָאָדָם הוּא עוֹלָם קָטָן, גַּם לְאָדָם יֵשׁ נְקוּדַת בְּרֵאשִׁית. נְקוּדָה שֶׁמִּמֶּנָּה אֲנִי מַתְחִיל מֵחָדָשׁ. לֹא מְעַנְיֵן אוֹתִי מָה הָיָה לְפָנַי, אֲנִי לֹא שׁוֹאֵל גַּם מָה הָיָה לִפְנֵי, אֵין הַתְחָלָה, יֵשׁ נְקוּדַת בְּרֵאשִׁית.

אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית: "מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית". "בְּרֵאשִׁית" לֹא הָיְתָה פַּעַם אַחַת! כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מַגִּיעִים לִשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, אֲנַחְנוּ קוֹרְאִים אֶת פָּרָשַׁת "וְזֹאת הַבְּרָכָה" הַחוֹתֶמֶת אֶת הַתּוֹרָה, וּמִיָּד לְאַחַר מִכֵּן אָנוּ מַעֲלִים אֶת חָתָן "בְּרֵאשִׁית" וּמַתְחִילִים אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ. אֵין נְקוּדַת

הַתְחָלָה אַחַת בִּלְבַד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵחָדָשׁ בְּכָל שְׁנִיָּה וּשְׁנִיָּה.

עָלֵינוּ לָדַעַת כִּי אֲנַחְנוּ בְּעֶצֶם כֻּלָּנוּ חֻלְקִיקִים קְטַנְטַנִּים שֶׁל אוֹר שֶׁמִּסְתּוֹבְבִים בִּמְהִירוּת מַדְהִימָה סְבִיב עַצְמָם, וְהַסִּיבּוּב הוּא כָּל כָּךְ מָהִיר שֶׁנּוֹצֶרֶת אַשְׁלָיָה שֶׁל צְפִיפוּת, אַשְׁלָיָה שֶׁל הַדָּבָר לוֹ אֲנַחְנוּ קוֹרְאִים "חֹמֶר". לָכֵן הָעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא עוֹלָם הַשֶּׁקֶר, כִּי אֵין דָּבָר כָּזֶה שֶׁנִּקְרָא "חֹמֶר". כָּל מָה שֶׁאֲנִי מַרְגִּישׁ, אֶת הַגּוּף שֶׁלִּי, אֶת הַשֻּׁלְחָן שֶׁלִּי, הַכֹּל זֶה חֻלְקִיקִים שֶׁל אוֹר שֶׁמִּסְתּוֹבְבִים מַהֵר מְאֹד סְבִיב עַצְמָם. וּמֵהֵיכָן מַגִּיעַ הָאוֹר הַזֶּה? זֶה הָאוֹר הָאֱלֹקִי.

מִי מְסוֹבֵב אֶת כָּל הָאוֹר הַזֶּה? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּכָל שְׁנִיָּה וּשְׁנִיָּה. הַחֻלְקִיקִים הָאֵלֶּה לֹא עוֹצְרִים שְׁנִיָּה אַחַת, כִּי אִם יֵעָשׂוּ זֹאת הַכֹּל יִתְאַדֶּה וְיֵעָלֵם! מָה שֶׁיּוֹצֵר אֶת הַחֹמֶר הוּא לֹא הַחֻלְקִיקִים, אֶלָּא הַתְּנוּעָה שֶׁלָּהֶם (צְפִיפוּת הַחֹמֶר נוֹבַעַת מִמְּהִירוּת הַתְּנוּעָה, כְּכָל שֶׁהַחֹמֶר נִרְאֶה בְּעֵינֵינוּ קָשֶׁה יוֹתֵר, זֶהוּ מְשׁוּם שֶׁמְּהִירוּת הַתְּנוּעָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר), וּבְכָל שְׁנִיָּה וּשְׁנִיָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסוֹבֵב אֶת הַחֻלְקִיקִים, הוּא בּוֹרֵא אֶת הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ.

מִכָּאן נִלְמַד שֶׁאֲנִי שֶׁעָמַדְתִּי כָּאן לִפְנֵי כַּמָּה שְׁנִיּוֹת אֵינוֹ אוֹתוֹ אָדָם שֶׁעוֹמֵד כָּאן עַכְשָׁו. בְּכָל שְׁנִיָּה הָאָדָם מִתְחַדֵּשׁ מֵחָדָשׁ, בְּכָל שְׁנִיָּה כָּל הַטֶּבַע מִתְחַדֵּשׁ מֵחָדָשׁ! בָּעֵינַיִם שֶׁלָּנוּ הַכֹּל נִרְאֶה אוֹתוֹ דָּבָר, לֹא הִשְׁתַּנָּה כְּלוּם. אֲנִי עֲדַיִן עוֹמֵד בְּאוֹתוֹ חֶדֶר, הַכֹּל נִרְאֶה אוֹתוֹ דָּבָר, אֲבָל אֲנַחְנוּ כָּל שְׁנִיָּה מִתְחַדְּשִׁים מֵחָדָשׁ. וּכְשֶׁם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא בְּכָל רֶגַע אֶת כָּל הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ, כֵּיוָן שֶׁהַיְּהוּדִי הוּא עוֹלָם קָטָן, גַּם הַיְּהוּדִי מִתְחַדֵּשׁ בְּכָל שְׁנִיָּה מֵחָדָשׁ, בַּחֵלֶק הָרוּחָנִי שֶׁלּוֹ!

אֲבָל דָּבָר זֶה לֹא נִתְפַּס בְּשִׂכְלֵנוּ. לָכֵן ה׳ יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עֲבוּרֵנוּ תַּחֲנוֹת, רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹם הַכִּפּוּרִים. דָּבָר כָּזֶה אֲנַחְנוּ מְסֻגָּלִים לְעַכֵּל, יוֹם בְּשָׁנָה. לֹא מְשַׁנֶּה מָה עָשִׂיתִי בְּשָׁנָה שֶׁעָבְרָה, הִגַּעְתִּי לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, נִשְׁפַּטְתִּי, קִבַּלְתִּי אֶת הַמִּכְסָה לְשָׁנָה הַבָּאָה. מִי לַטּוֹב, מִי לַמּוֹטָב, ה׳ יְרַחֵם. אֲבָל נֶחְתָּם עַכְשָׁו תַּקְצִיב חָדָשׁ. אֲנִי יָכוֹל לְעַרְעֵר עָלָיו בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וַאֲנִי יָכוֹל לְכַפֵּר עַל מָה שֶׁעָשִׂיתִי.

הָאֱמֶת שֶׁגַּם זֶה קָצַת לֹא מוּבָן לָנוּ, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל 30 שָׁנָה וּלְתַקֵּן בְּשָׁעָה אַחַת? אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְגַלֶּה לָנוּ כִּי הוּא יָצָר בִּשְׂבִילֵנוּ נְקוּדַת אִפּוּס. בַּנְּקוּדָה הַזּוֹ בַּזְּמַן אֶפְשָׁר לְהִתְנַקּוֹת.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מְבַקֵּשׁ לְהַעֲנִישׁ אוֹתָנוּ, הוּא מְצַפֶּה שֶׁנְּבִין אֶת הַמַּהוּת הָעֲמֻקָּה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, נְקוּדַת הַבְּרֵאשִׁית! כָּל הָעוֹלָם מִתְחַדֵּשׁ! לֹא מְשַׁנֶּה מָה עָשִׂיתָ, כַּמָּה קִלְקַלְתָּ, בְּמִי פָּגַעְתָּ, יֵשׁ לְךָ אֶפְשָׁרוּת לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ! זוֹ הַמַּתָּנָה הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁה׳ יִתְבָּרַךְ יָכוֹל הָיָה לָתֵת לָנוּ! לֹא מְשַׁנֶּה מָה גָּרַמְתָּ, לֹא מְשַׁנֶּה מָה עָשִׂיתָ, אַתָּה יָכוֹל לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ! זֶה דָּבָר שֶׁלֹּא נִתְפַּס בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי!

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר זְרוֹק אֶת הַשֵּׂכֶל שֶׁלְּךָ, תַּכְנִיס קְצָת שֵׂכֶל אֱלֹקִי. לְדָבָר כָּזֶה צָרִיךְ 40 יְמֵי הַכָּנָה! רַק כְּדֵי שֶׁלָּאַט לְאַט נָבִין בְּמֹחֵנוּ הַזָּעִיר אֶת הָרַעְיוֹן שֶׁאָנוּ בֶּאֱמֶת יְכוֹלִים לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ, שֶׁאָנוּ בֶּאֱמֶת יְכוֹלִים לְהִשְׁתַּנּוֹת לְטוֹבָה!

יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁנּוֹשְׂאִים מִשְׁקָעִים, שִׂנְאָה וְטִינָה כְּלַפֵּי אֲחֵרִים גַּם לְתְקוּפוֹת שֶׁל 40 וַ-50 שָׁנָה! שְׁנֵי אַחִים לֹא יְדַבְּרוּ

60 שָׁנָה בִּגְלַל שֶׁבְּאֵיזוֹ חֲתֻנָּה מִשְׁפַּחְתִּית הוּא אָמַר לוֹ הֶעָרָה לֹא בַּמָּקוֹם! אָז אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזּוֹכֵר הַכֹּל לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת, יִשְׁכַּח וְיִסְלַח לָנוּ עַל הַכֹּל?

אֲבָל צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ בָּא בִּטְרוּנְיָה עִם בְּרִיּוֹתָיו, נַהֲפֹךְ הוּא, הוּא מְחַפֵּשׂ שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ, וְלָכֵן הוּא אוֹמֵר לָנוּ שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים צָרִיךְ לִהְיוֹת עִם לֵב בּוֹכֶה וְשָׁבוּר, זוֹ תְּשׁוּבָה, אֲבָל כְּשֶׁנַּגִּיעַ אֶל תְּפִילַת הַנְּעִילָה, נִצְעָק מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, בָּרוּךְ ה' אַחֲרֵי שֶׁעָשִׂינוּ יוֹם שֶׁל תְּשׁוּבָה, נַאֲמִין שֶׁהִיא הִתְקַבְּלָה! מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה, כָּל יוֹם נַעֲשֶׂה חֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה! כָּל יוֹם! לֹא נִחַכֶּה לַיּוֹם הַכִּפּוּרִים הַבָּא, נִתְחַדֵּשׁ כָּל יוֹם מֵחָדָשׁ, זֶה מָה שֶׁה' רוֹצֶה.

הַמַּטָּרָה שֶׁלָּנוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים זֶה לֹא רַק לְהַזִּיל דְּמָעוֹת וְלִבְכּוֹת, אֶלָּא בֶּאֱמֶת לְהַרְהֵר בְּמַעֲשֵׂינוּ, לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה גַּם כְּלַפֵּי אֲנָשִׁים שֶׁפָּגַעְנוּ בָּהֶם.

אִם סוֹף סוֹף נִכְנַס לָנוּ לָרֹאשׁ שֶׁיֵּשׁ כָּזֶה דָּבָר שֶׁנִּקְרָא תְּשׁוּבָה וְהִתְחַדְּשׁוּת בְּכָל רֶגַע, אֲזַי אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה כָּל יוֹם. כָּךְ בְּסוֹף הַיּוֹם יַעֲשֶׂה 5 דַּקּוֹת שֶׁל תְּשׁוּבָה עַל מָה שֶׁעָבַר עָלָיו הַיּוֹם וְלֹא הָיָה בְּסֵדֶר, יִתְבּוֹנֵן בְּמַעֲשָׂיו. כְּשֶׁהוּא יַגִּיעַ לְיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יִהְיֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר נָקִי, הַרְבֵּה יוֹתֵר קַל וְהַרְבֵּה יוֹתֵר שָׂמֵחַ. 5 דַּקּוֹת תְּשׁוּבָה בְּסוֹף כָּל יוֹם. עִם מִי דִּבַּרְתִּי הַיּוֹם? הַאִם יָכֹלְתִּי לוֹמַר כָּךְ אוֹ לוֹמַר אַחֶרֶת? הַאִם הִתְנַהַגְתִּי לֹא בְּסֵדֶר? אוּלַי הַתְּפִלָּה שֶׁלִּי טְעוּנָה שִׁפּוּר? אָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ 5 דַּקּוֹת בְּכָל יוֹם, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יְפַחֵד פַּחוֹת. הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מַגִּיעַ עִם מִטְעָן הַרְבֵּה יוֹתֵר קַל עַל הַגַּב.

קדושים

פָּרָשַׁת "קְדוֹשִׁים" מַתְחִילָה בַּצִּוּוּי שֶׁעַל פָּנָיו נִרְאָה לֹא מוּבָן. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר "דַּבֵּר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם".

כְּשֶׁצִּוָּה אוֹתָנוּ ה' בַּמִּצְוֹות הַשּׁוֹנוֹת עַד כֹּה, אָמַר לָנוּ גַּם מָה לַעֲשׂוֹת. וּמָה שֶׁלֹּא פֹּרַט בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, פֵּרְטוּ לָנוּ חֲזַ"ל בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מָה בְּדִיּוּק לַעֲשׂוֹת, הַכֹּל מְפֹרָט וּמֻסְבָּר, אֵיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְוָה. מָה זֶה "קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ"? אִם אֲנִי אָמוּר לִהְיוֹת קָדוֹשׁ, שֶׁיַּסְבִּירוּ לִי מָה זֶה, כֵּיצַד לִהְיוֹת קָדוֹשׁ.

קָדְמוּ לְצִוּוּי זֶה שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת חֲשׁוּבוֹת, הַפָּרָשָׁה מִמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרִים וּמֵעָרָיוֹת. אִם אָדָם לֹא מַשְׂגִּיחַ עַל מָה שֶׁהוּא אוֹכֵל וְעִם מִי הוּא מִתְחַבֵּר, הֲרֵי שֶׁמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרִים וּבִיאוֹת אֲסוּרוֹת אוֹטְמִים אֶת מֹחוֹ שֶׁל הָאָדָם לְכָל דָּבָר שֶׁבַּקְדֻשָּׁה, וְלָכֵן אֵין טָעַם לְצַוּוֹת עַל אָדָם לִהְיוֹת קָדוֹשׁ כְּשֶׁהוּא אוֹכֵל טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת וְשָׁקוּעַ בְּטֻמְאַת הָעֲרָיוֹת. אָדָם יָכוֹל לָלֶכֶת לְשִׁעוּרֵי תּוֹרָה בְּמֶשֶׁךְ שָׁנִים, אַךְ אִם הוּא לֹא נִזְהָר מָה הוּא מַכְנִיס לְפִיו וְעִם מִי הוּא נִמְצָא, הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יַכְבִּידוּ וְיַעְכְּבוּ אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁסָּבִיר לְהָנִיחַ שֶׁהוּא יִשָּׁבֵר וְיִתְיָאֵשׁ בָּאֶמְצַע.

כַּמּוּבָן שֶׁאִם הוּא יַמְשִׁיךְ, גַּם מֵהַמָּקוֹם הֲכִי טָמֵא שֶׁהוּא יִפּוֹל אֵלָיו, אִם הוּא כָּל הַזְּמַן אוֹחֵז בַּתּוֹרָה, סוֹפוֹ שֶׁהִיא תְּטַהֵר אוֹתוֹ, אֲבָל יֵשׁ מִי שֶׁעוֹבֵר אֶת הַתַּהֲלִיךְ בְּדֶרֶךְ קָצָרָה, וְיֵשׁ שֶׁעוֹשֶׂה זֹאת בַּדֶּרֶךְ הָאֲרֻכָּה, כְּשֶׁבֶּן אָדָם לֹא נִזְהָר בַּעֲרָיוֹת וּבְמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, הוּא נֶאֱטָם רוּחָנִית וְהַדֶּרֶךְ שֶׁלּוֹ לֹא מִסְתַּיֶּמֶת.

כָּל יְהוּדִי יוֹדֵעַ לְמִתֹּחַ קַו אֱדוֹם כְּלַפֵּי עֲרָיוֹת וּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים בְּרוּרִים, כְּגוֹן בָּשָׂר עִם חָלָב אוֹ בָּשָׂר חֲזִיר, וְכֵן בַּעֲרָיוֹת כְּגוֹן אִמּוֹ אוֹ אֲחוֹתוֹ, וְאֵשֶׁת אִישׁ. קַו אָדֹם. בָּרוּר שֶׁכָּל עַם יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים מִטִּבְעָם. אֲבָל אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִזָּהֵר גַּם בִּדְבָרִים שֶׁנִּרְאִים קְטַנִּים הַקְּשׁוּרִים לְמַאֲכָלוֹת וַעֲרָיוֹת הָאוֹטְמִים אֶת הַלֵּב.

צָרִיךְ לְהִזָּהֵר בְּמַאֲכָלוֹת, גַּם בְּחוּץ לָאָרֶץ. אֲנָשִׁים הַטַּסִים לְחוּץ לָאָרֶץ, מַחְלִיטִים שֶׁהֵם לֹא אוֹכְלִים שָׁם בָּשָׂר כִּי זֶה טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת, וְאוֹכְלִים רַק "פַּרְוָה", רַק "סְפָגְטִי", לֹא מִסְתַּבְּכִים עִם בָּשָׂר אוֹ חָלָב. וּמִי אָמַר שֶׁסְּפָגְטִי מֻתָּר לֶאֱכוֹל? הֲרֵי אֶת הַסְּפָגְטִי הַזֶּה בִּשְּׁלוּ בְּאוֹתָם כֵּלִים שֶׁהֵם מְבַשְּׁלִים טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת וַחֲזִיר, וְגַם אִם הָאֹכֶל הוּא "פַּרְוָה" הוּא טָרֵף! זֶה אוֹטֵם

לְאָדָם אֶת הַמֹּחַ, הוּא חוֹזֵר לָאָרֶץ וְלֹא מֵבִין מַדּוּעַ הוּא כָּבֵד יוֹתֵר רוּחָנִית.

גַּם בַּעֲרָיוֹת צָרִיךְ לְהַזְהִיר. יֵשׁ פְּעָמִים שֶׁאִשְׁתּוֹ שֶׁל הָאָדָם אֲסוּרָה עָלָיו! מִי שֶׁלֹּא שׁוֹמֵר טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה וְאִשְׁתּוֹ לֹא טוֹבֶלֶת בְּמִקְוֶה, הֲרֵי הִיא טְמֵאַת נִדָּה, וְכָךְ אָדָם יָכוֹל לְטַמֵּא וּלְטַמְטֵם אֶת עַצְמוֹ גַּם עִם אִשְׁתּוֹ! וְאָמְנָם יְהוּדִים קְדוֹשִׁים פּוֹרְשִׁים מֵאֵשֶׁת אִישׁ, אֲבָל גַּם הַפְּנוּיוֹת הֵן טְמֵאוֹת נִדָּה, שֶׁהֲרֵי הֵן לֹא טוֹבְלוֹת.

וְיֵשׁ מְצִיאוּת חֲדָשָׁה וּמְזַעְזַעַת שֶׁל "פְּרוּדוֹת". הָאִשָּׁה לֹא מִתְגָּרֶשֶׁת מִבַּעֲלָהּ אֶלָּא חַיִּים בִּנְפִרָד, וְהִיא הוֹלֶכֶת עִם אֲחֵרִים, וַהֲרֵי הִיא אֵשֶׁת אִישׁ לְכָל דָּבָר! הַהוֹלֵךְ עִמָּהּ חוֹטֵא בַּחֵטְא הֶחָמוּר בְּיוֹתֵר, עָלָיו הַגְּמָרָא אָמְרָה כֻּלָּם יוֹרְדִים לַגֵּיהִנֹּם וְעוֹלִים, חוּץ מֵהַבָּא עַל אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁיּוֹרֵד וְלֹא עוֹלֶה!

נִמְצָא שֶׁאָדָם אוֹכֵל לֹא כָּשֵׁר וְנִטְמָא בַּעֲרָיוֹת מִבְּלִי לָדַעַת, וּמַגִּיעַ לְבֵית הַכְּנֶסֶת 20 שָׁנָה בְּרָצוֹן טוֹב לְהִתְקַדֵּם וּכְלוּם לֹא נִכְנַס לָרֹאשׁ! אָטוּם! וְהוּא לֹא מֵבִין מַדּוּעַ, כִּי אַף אֶחָד לֹא הִסְבִּיר לוֹ שֶׁמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרִים זֶה לֹא רַק בָּשָׂר וְחָלָב, וַעֲרָיוֹת זֶה לֹא רַק אֵשֶׁת אִישׁ.

אָז בָּרוּךְ ה', אַחֲרֵי שֶׁהֵבִנּוּ וְלָקַחְנוּ עַל עַצְמֵנוּ לְהִתְחַזֵּק בְּעִנְיַן מַאֲכָלוֹת וַעֲרָיוֹת, אִמַּצְנוּ לְעַצְמֵנוּ אֶת הִלְכוֹת טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, וּמַשְׁגִּיחִים הֵיטֵב לְגַבֵּי מָה אָנוּ אוֹכְלִים, וְהַמֹּחַ נִפְתָּח יוֹתֵר לַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עַכְשָׁו תַּסְבִּירוּ לִי מָה זֶה "קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ". אֲנִי רוֹצֶה לָדַעַת.

אֶת הַמַּפְתֵּחַ לַהֲבָנָה אֶפְשָׁר לִמְצוֹא בְּהֶמְשֵׁךְ הַפָּרָשָׁה, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה לִפְרֹשׁ מֵעֲבוֹדָה זָרָה וּמִלָּלֶכֶת לְכָל מִינֵי מְכַשְּׁפִים טְמֵאִים וּמְגַלֵּי עֲתִידוֹת וּמְסַיְּם "וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים". רַשְׁ"י הַקָּדוֹשׁ מַסְבִּיר: "וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם: זוֹ פְּרִישׁוּת עֲבוֹדַת אֱלִילִים". זֶה הַפֵּרוּשׁ שֶׁל לִהְיוֹת קָדוֹשׁ: אַל תַּעֲבֹד עֲבוֹדַת אֱלִילִים. אִם כָּךְ, כֻּלָּנוּ קְדוֹשִׁים! אֲנַחְנוּ לֹא מִשְׁתַּחֲוִים לְשׁוּם פֶּסֶל, לֹא הוֹלְכִים לִכְנֵסִיּוֹת, אֲנַחְנוּ קְדוֹשֵׁי עֶלְיוֹן!

אֲבָל כְּמוֹ שֶׁלָּמַדְנוּ לְגַבֵּי עֲרָיוֹת וּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, שֶׁמָּצָאנוּ עַצְמֵנוּ נִכְשָׁלִים מֵחוֹסֶר יְדִיעָה וַהֲבָנָה מָה הֵן כָּל הָעֲרָיוֹת הָאֲסוּרוֹת וּמָה הֵם כָּל הַמַּאֲכָלִים הָאֲסוּרִים, גַּם בַּעֲבוֹדַת אֱלִילִים יֵשׁ דְּקְדּוּקִים שֶׁנֶּעֱלָמִים מֵעֵינֵינוּ. יֵשׁ שְׁנֵי סוּגֵי עֲבוֹדָה זָרָה, יֵשׁ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁאֲנָשִׁים עוֹבְדִים אֶל אַחֵר בִּמְקוֹם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הֵם מַאֲמִינִים בְּכָל מִינֵי אֱלִילִים וְכוֹחוֹת וְאוֹתָם וְאֶת צַלְמֵיהֶם הֵם עוֹבְדִים. וְיֵשׁ עֲבוֹדָה זָרָה דַּגְמַת הַנַּצְרוּת, שֶׁהִיא נִקְרֵאת "שִׁתּוּף". הֵם מַאֲמִינִים בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל לֹא רַק, יֵשׁ לוֹ "עוֹזֵר", יֵשׁ לוֹ "בֵּן", יֵשׁ עוֹד מִישֶׁהוּ לְצִדּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָז אֲנַחְנוּ לֹא מַאֲמִינִים בַּשִּׁטּוּיוֹת הַנַּ"ל, וְכַמּוּבָן שֶׁאֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ, אֲבָל צְרִיכִים אָנוּ לְבָדּוֹק אֶת עַצְמֵנוּ עַד כַּמָּה אָנוּ מַאֲמִינִים בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ בְּלִבֵּנוּ, וְהָאֵם אָנוּ לֹא סוֹמְכִים עַל עוֹד מַשֶּׁהוּ.

הַמִּלָּה "קָדוֹשׁ" בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ פֵּרוּשָׁהּ "מְיֻחָד". בֵּין לְטוֹב וּבֵין לְרָע. אִשָּׁה שֶׁיְּחֻדָּה עַצְמָהּ לַעֲבֵרָה נִקְרֵאת "קְדֵשָׁה", מִשֹּׁרֶשׁ ק.ד.ש., שֶׁכֵּן הִיא "מְיֻחֶדֶת" לַעֲבֵרָה. אָדָם שֶׁמִּתְאָרֵס וְשָׂם טַבַּעַת עַל יַד אֲרוּסָתוֹ, אוֹמֵר: "הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי כְּדָת

מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל", וְהַכַּוָּנָה "הָרֵי אָתְּ מְיֻחֶדֶת לִי", הִיא נֶאֱסְרָה עַל כָּל אַנְשֵׁי הָעוֹלָם, מְיֻחֶדֶת רַק לְבַעֲלָהּ.

קָדוֹשׁ פֵּרוּשׁוֹ "מְיֻחָד". כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר "קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי", אֵין הַכַּוָּנָה "תִּהְיוּ כָּמוֹנִי", אֵין דְּרִישָׁה כָּזֹאת מֵאִתָּנוּ לִהְיוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאַף הַמִּדְרָשׁ שׁוֹאֵל: "קְדֹשִׁים תִּהְיוּ, יָכוֹל כָּמוֹנִי? תַּלְמוּד לוֹמַר: כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי, קְדֻשָּׁתִי לְמַעְלָה מִקְדֻשַּׁתְכֶם". אֲנוּ לֹא יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ לְדַרְגַּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל ה', אָז מָה הַצִּוּוּי? תִּהְיוּ מְיֻחָדִים כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְיֻחָד.

וְכִיצַד אֲנִי יָכוֹל לִהְיוֹת "מְיֻחָד"? לִפְרֹשׁ מֵעֲבוֹדַת אֱלִילִים, כְּלוֹמַר לִפְרֹשׁ מִמַּחְשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁמַּפְרִיעוֹת לִי לָאֱמוּנָה שֶׁלִּי. כַּאֲשֶׁר אֲנִי מַאֲמִין בַּה' וּמַאֲמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה, אֲבָל אֲנִי מַאֲמִין גַּם קְצָת בְּכֹחִי וְעֹצֶם יָדִי, קְצָת בְּהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה, זוֹ עֲבוֹדָה שֶׁל שִׁתּוּף!

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה אוֹתָנוּ שֶׁנַּעֲשֶׂה הִשְׁתַּדְּלוּת, אֲבָל מִבְחָן הָאֱמוּנָה הוּא שֶׁנַּעֲשֶׂה אֶת הַהִשְׁתַּדְּלוּת וְלֹא נַאֲמִין בָּהּ. אִם אָדָם יֵשֵׁב בַּבַּיִת וְלֹא יַעֲשֶׂה כְּלוּם וְיַגִּיעַ אֵלָיו כָּל יוֹם כֶּסֶף הַבַּיְתָה מֵהָעָנָנִים, בֶּטַח שֶׁהוּא "יַאֲמִין" בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל אִם הוּא יֵצֵא וַיַּעֲשֶׂה פְּעֻלָּה, וְהוּא רוֹאֶה שֶׁ"בִּגְלַל" פְּעֻלָּה זוֹ הוּא מְקַבֵּל כֶּסֶף, וּבְכָל זֹאת הוּא יְתַבֵּקֵשׁ לְהַאֲמִין שֶׁאֵין קֶשֶׁר בֵּין הַכֶּסֶף לַפְּעֻלָּה שֶׁעָשָׂה, זֶה כְּבָר יוֹתֵר קָשֶׁה.

מִבְחָן הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּי שֶׁל הָאָדָם הוּא עַד כַּמָּה הוּא מִתְקַדֵּשׁ לַעֲבוֹד אֶת ה'. לְהַאֲמִין שֶׁאֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ וְכִי כָּל הַהִשְׁתַּדְּלוּת וְהַמַּעֲשִׂים שֶׁהוּא נוֹקֵט בָּהֶם אֵינָם אֶלָּא תַּעְתּוּעַ

עֵינַיִם, וְכִי הַכֹּל כְּבָר נִקְבָּע עַל יְדֵי ה׳, כַּמָּה יַרְוִיחַ וְכַמָּה יַפְסִיד וְאֵין בְּיָדוֹ לְהַעֲלוֹת וּלְהוֹרִיד, גַּם לֹא בְּשָׁעוֹת נוֹסָפוֹת.

יֵשׁ מַחְלֹקֶת תַּנָּאִים לְגַבֵּי בָּעַל חַיִּים הַנִּקְרָא ״כּוֹי״, הַאִם הוּא חַיָּה אוֹ בְּהֵמָה אוֹ בְּרִיָּה בִּפְנֵי עַצְמָה. יֵשׁ חָיוֹת כְּשֵׁרוֹת שֶׁמּוּתָּר לֶאֱכוֹל (צְבִי, אַיָּל), וְכֵן יֵשׁ בְּהֵמוֹת כְּשֵׁרוֹת לַאֲכִילָה (פָּרָה, כִּבְשָׂה), אַךְ יֵשׁ הֶבְדֵּל בַּהֲלָכוֹת. לְדֻגְמָא, כְּשֶׁשּׁוֹחֲטִים חַיָּה וְעוֹף יֵשׁ מִצְוָה לְכַסּוֹת אֶת הַדָּם, בִּבְהֵמָה אֵין חִיּוּב. יֵשׁ חֵלֶק הַנִּקְרָא ״חֵלֶב״ שֶׁהוּא שֻׁמָּן שֶׁאָסוּר בָּאֲכִילָה בִּבְהֵמָה, אַךְ מֻתָּר בְּחַיָּה וְעוֹף. וְלָכֵן לְגַבֵּי כּוֹי חֲכָמִים לֹא הִצְלִיחוּ לְהַכְרִיעַ אִם הוּא חַיָּה אוֹ בְּהֵמָה, וּמַחְמִירִים עָלָיו אֶת חוּמְרוֹת שְׁנֵיהֶם.

דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ אֶפְשָׁר לוֹמַר כִּי כּוֹ״י הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל ״כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי״. אָדָם שֶׁמַּאֲמִין כִּי ״כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה״ הוּא סָפֵק חַיָּה סָפֵק בְּהֵמָה וְלֹא הִכְרִיעוּ בּוֹ רַבָּנָן, וְלָכֵן מַחְמִירִים אִתּוֹ מִשָּׁמַיִם.

צָרִיךְ לָדַעַת אֶת הָעִקָּר. אָדָם צָרִיךְ לְיַחֵד וּלְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ. הַדָּבָר מִתְבַּטֵּא בַּגִּישָׁה שֶׁלּוֹ לְכָל עֲבוֹדַת ה׳ שֶׁלּוֹ. אָדָם שֶׁאוֹמֵר כָּל הַזְּמַן ״קָשֶׁה לִי לְהִתְפַּלֵּל״, ״קָשֶׁה לִי לִלְמֹד״, קָשֶׁה, קָשֶׁה... מַדּוּעַ הַכֹּל קָשֶׁה לוֹ? כִּי הוּא לוֹקֵחַ אֶת זֶה קָשֶׁה. בֶּן אָדָם שֶׁאוֹהֵב אֶת מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לֹא קָשֶׁה לוֹ.

כָּתוּב בַּחֲז״ל שֶׁאֶחָד מֵרַחֲמֵי ה׳ עָלֵינוּ הוּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה שֶׁכָּל אָדָם יֹאהַב אֶת הַמְּלָאכָה שֶׁלּוֹ, אַחֶרֶת כֻּלָּם הָיוּ מְחַפְּשִׂים עֲבוֹדוֹת ״נְקִיּוֹת״ עִם רֶוַח רַב, וְאָז מִי הָיָה עוֹבֵד בְּדָגִים? מִי הָיָה מְעַבֵּד עוֹרוֹת? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אוֹתוֹ כָּךְ, מִי יִטַּפֵּל לְךָ בַּבִּיּוּב אִם כֻּלָּם יִשְׂנְאוּ אֶת זֶה? וְכָךְ הוּא עוֹשֶׂה אֶת

הָעֲבוֹדָה וְלֹא מִתְיַחֵס לְמָה שֶׁאֲחֵרִים חוֹשְׁבִים עָלָיו וְעַל עֲבוֹדָתוֹ וּמָה אוֹמְרִים עָלָיו, זוֹ הַפַּרְנָסָה שֶׁלּוֹ.

כָּךְ גַּם בַּעֲבוֹדַת ה׳. אֲנַחְנוּ מִתְיַחֲסִים יוֹתֵר מִדַּי לַאֲנָשִׁים סְבִיבֵנוּ. אֵיךְ אֲנַחְנוּ נִרְאִים, אֵיךְ אֲנַחְנוּ מִתְנַהֲגִים, אֵיךְ אֲנַחְנוּ מְדַבְּרִים. אֲנַחְנוּ מְבַזְבְּזִים אֶת הַזְּמַן לֹא נָכוֹן, אֲנַחְנוּ לֹא מִסְתַּכְּלִים עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מָה הוּא חוֹשֵׁב, רַק מָה הַסְּבִיבָה חוֹשֶׁבֶת. שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ מַתְחִיל אֶת סֵפֶר קֹהֶלֶת בַּמִּלִּים ״הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל״, 7 פְּעָמִים ״הֶבֶל״, וּמְסַיֵּם אֶת הַסֵּפֶר ״סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע, אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם״. זֶה כְּנֶגֶד זֶה. שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ מַרְאֶה לָנוּ מָה קוֹרֶה כְּשֶׁאַתָּה עוֹבֵד אֶת ה׳, וּמָה קוֹרֶה כְּשֶׁאַתָּה עוֹבֵד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה.

מַדּוּעַ 7 פְּעָמִים ״הֶבֶל״? חֲז״ל אוֹמְרִים שֶׁ-7 גִּלְגּוּלִים עוֹבֵר הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. בְּגִיל שָׁנָה הוּא מֶלֶךְ, כֻּלָּם מְנַשְּׁקִים וּמְחַבְּקִים אוֹתוֹ. בְּגִיל שְׁנָתַיִם הוּא כְּמוֹ חֲזִיר, כָּל הַיּוֹם מְלַכְלֵךְ וּמִתְלַכְלֵךְ וְדוֹחֵף הַכֹּל לַפֶּה. בְּגִיל 10 הוּא נִהְיֶה גְּדִי, רָץ, מְשְׁתּוֹלֵל, מְקַפֵּץ, שׁוֹבֵר אֶת הַכֹּל וְלֹא אִכְפַּת לוֹ. בְּגִיל 20 הוּא נִהְיֶה סוּס, כֻּלּוֹ גַּאֲוָה, מְחַזֵּר אַחֲרֵי בַּת זוּג, בְּגִיל 30 מִתְחַתֵּן וְצָרִיךְ פַּרְנָסָה וְנִהְיֶה לַחֲמוֹר, צָרִיךְ לַעֲבוֹד קָשֶׁה. בְּגִיל 40 יֵשׁ לוֹ כְּבָר יְלָדִים, הוּא נִהְיֶה כְּכֶלֶב, הוּא מֵעֵז פָּנָיו כְּכֶלֶב לְהָבִיא אֹכֶל לַיְלָדִים. בְּגִיל 70 כְּשֶׁכָּל הַגּוּף שָׁבוּר, וְהַמֹּחַ בּוֹגֵד בּוֹ, הוּא נִהְיֶה כְּקוֹף שֶׁכֻּלָּם מְלַגְלְגִים עָלָיו, כָּךְ נִרְאָה מִי שֶׁחַי עִם ה״הֶבֶל הַבָּלִים״. אֲבָל מִצַּד שֵׁנִי ״סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר״, מִי שֶׁחַי כָּךְ וְלֹא אַחַר הַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, נִשְׁאַר בֶּן מֶלֶךְ מִתְּחִלָּה עַד סוֹף.

וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם פְּרוּשׁוֹ פְּרִישׁוּת מֵעֲבוֹדַת אֱלִילִים. פְּרִישׁוּת מֵהַשִּׁתּוּף שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הַסְּבִיבָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהָעֲבוֹדָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַכֶּסֶף, יֵשׁ רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כָּל הַמַּהוּת שֶׁל הַיַּהֲדוּת עוֹמֶדֶת עַל "אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ".

אָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מְאֹד בֶּאֱמוּנָה. הַדְּרִישָׁה "קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ" אֵינָהּ דָּבָר שֶׁל מָה בְּכָךְ, זוֹ עֲבוֹדָה לְכָל הַחַיִּים. אֲבָל אֲנַחְנוּ אֲמוּרִים לִשְׁאֹף לְהַגִּיעַ לְדַרְגָּה הַזֹּאת. כְּשֶׁאָדָם מְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ וּמִתְחַבֵּר אֶל ה', הוּא רוֹאֶה הַרְבֵּה יְשׁוּעוֹת, כִּי בּוֹרֵא עוֹלָם הוּא הַמָּקוֹר לְכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בַּחַיִּים. הוּא מְקוֹר הַכֹּחַ, הוּא הַמָּנוּעַ הַמַּפְעִיל אוֹתָנוּ.

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִתְחַבֵּר לַבִּטָּחוֹן בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ, לֹא לִהְיוֹת "כּוֹי", סָפֵק חַיָּה סָפֵק בְּהֵמָה שֶׁסּוֹמֵךְ עַל כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי. לֹא לַעֲבוֹד שִׁתּוּף, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁלָּנוּ, לְזֹכֶר כִּי אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ. נְבַקֵּשׁ לִשְׁמוֹר עַל עַצְמֵנוּ, לְטַהֵר עַצְמֵנוּ, מָה אֲנַחְנוּ אוֹכְלִים, מָה לוֹבְשִׁים, אֵיךְ מִתְנַהֲגִים. לְהַרְגִּישׁ שֶׁאָנוּ בְּנֵי מְלָכִים, לְהַרְאוֹת שֶׁאֲנַחְנוּ בְּנֵי מְלָכִים. אָז אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת נִהְיֶה בְּנֵי מְלָכִים!

אמור

הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת כִּי פַּעַם אַחַת גָּזְרָה רוֹמִי שָׁלוֹשׁ גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת עַל עַם יִשְׂרָאֵל: שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ בְּרִית מִילָה, שֶׁלֹּא יִשְׁמְרוּ עַל טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, וְשֶׁלֹּא יִשְׁמְרוּ שַׁבָּת. קָפַץ יְהוּדִי בְּשֵׁם רְאוּבֵן בֶּן אִסְטְרוּבָּלִי, שֶׁהִכִּיר בְּנִבְכֵי הַדִּפְלוֹמַטְיָה וְהַפּוֹלִיטִיקָה הָרוֹמִית וְאָמַר שֶׁהוּא יְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה. הָלַךְ אוֹתוֹ רְאוּבֵן, הִתְלַבֵּשׁ וְהִסְתַּפֵּר כְּמוֹתָם, נִדְחַף אֶל פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְשָׁאַל:

"מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אוֹיֵב יֵעָנִי אוֹ יַעֲשִׂיר"? אָמְרוּ לוֹ "יֵעָנִי". אָמַר לָהֶם "אִם כֵּן, לֹא יַעֲשׂוּ מְלָאכָה בְּשַׁבָּת כְּדֵי

שֶׁיַּעֲנוּ״. הִסְכִּימוּ וּבִטְלוּ אֶת גְּזֵירַת הַשַּׁבָּת. ״מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אוֹיֵב יַכְחִישׁ אוֹ יַבְרִיא״? ״יַכְחִישׁ״. ״אִם כֵּן, יָמוּלוּ בְּנֵיהֶם לִשְׁמוֹנָה יָמִים - וַיַּכְחִישׁוּ״. אָמְרוּ צוֹדֵק, שֶׁיִּהְיוּ חֲלָשִׁים תְּנוּ לָהֶם לַעֲשׂוֹת בְּרִית מִילָה. ״מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אוֹיֵב יִרְבֶּה אוֹ יִתְמַעֵט״? ״יִתְמַעֵט״. ״אִם כֵּן - לֹא יִבְעֲלוּ נִדּוֹת, שֶׁכֵּן פְּעָמִים אִשָּׁה אֲסוּרָה עַל בַּעְלָהּ שָׁבוּעַ וּפְעָמִים שְׁבוּעַיִם, וְאִם לֹא יִשְׁמְרוּ עַל טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, יִפְרוּ וְיִרְבּוּ כָּל הַזְּמַן״. בִּטְלוּ אֶת גְּזֵירַת הַמְּקֻוָּאוֹת. חָזַר רְאוּבֵן בֶּן אִסְטְרוּבְּלִי לִירוּשָׁלַיִם בְּחָשְׁבוֹ שֶׁהִצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל.

אַךְ נִכְנְסוּ הַיּוֹעֲצִים אֶל הַמֶּלֶךְ וְהֵבִינוּ כִּי יָד יְהוּדִי הָיְתָה בַּדָּבָר וְהֶחֱזִירוּ אֶת הַגְּזֵרוֹת עַל כַּנָּם. אָמְרוּ רַבָּנָן מָה נַעֲשֶׂה עַכְשָׁו? נִשְׁלַח פּוֹלִיטִיקָאִי יוֹתֵר מְשֻׁפְשָׁף? עוֹרֵךְ דִּין? לֹא! נִשְׁלַח חָכָם מְלֻמָּד בְּנִסִּים. וְכָךְ שָׁלְחוּ אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, מִתּוֹךְ מַחֲשָׁבָה שֶׁהוּא יִזְכֶּה לְנֵס וִיבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה. וְכָךְ יָצָא רַשְׁבִּ״י לְרוֹמִי בְּלִי שׁוּם תָּכְנִית בְּיָדוֹ וְרַק אֱמוּנָתוֹ בַּה׳ יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּמְצִיא לוֹ יְשׁוּעָה. אֵלָיו הִצְטָרֵף רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסֵי.

בַּדֶּרֶךְ פָּגְשׁוּ בְּשֵׂד בְּשֵׁם בֶּן תֵּמַלְיוֹן, וְהוּא שָׁאַל אוֹתָם אִם הֵם רוֹצִים שֶׁיָּבוֹא עִמָּם וְיִסַּיַּע לָהֶם? בָּכָה רַשְׁבִּ״י, שֶׁהֲרֵי שִׁפְחַת אָבִיו (הַכַּוָּנָה לְהָגָר שִׁפְחַת אַבְרָהָם אָבִינוּ) זָכְתָה לִרְאוֹת 4 מַלְאָכִים בַּמִּדְבָּר שֶׁבָּאוּ לִקְרָאתָהּ, וַאֲנִי זוֹכֶה רַק לְשֵׂד? אַךְ כֵּיוָן שֶׁזֶּה מָה שֶׁנִּשְׁלַח מִשָּׁמַיִם, גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה. קָפַץ בֶּן תֵּמַלְיוֹן לְרוֹמִי וְנִכְנַס בְּתוֹךְ בַּת הַקֵּיסָר וּמִיַּד זוֹ הִשְׁתַּגְּעָה. וְכָךְ הַקֵּיסָר רוֹאֶה אֶת בִּתּוֹ קוֹרַעַת בְּגָדֶיהָ, מוֹשֶׁכֶת בְּשַׂעֲרוֹתֶיהָ וְמַזִּילָה רִיר, וְכֻלּוֹ דְּמָעוֹת. הָרוֹפְאִים לֹא יוֹדְעִים

מָה לַעֲשׂוֹת עִמָּהּ. בֵּין לְבֵין הֵיא צוֹרַחַת "הָבִיאוּ לִי אֶת בֶּן יוֹחַאי, הָבִיאוּ לִי אֶת בֶּן יוֹחַאי".

כְּשֶׁהִגִּיעוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי וַחֲבֵרוֹ לְאַרְמוֹן, הוֹדִיעוּ לְמֶלֶךְ כִּי יֵשׁ יְהוּדִי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו מִירוּשָׁלַיִם. מִיַּד כְּשֶׁשָּׁמַע אֶת שְׁמוֹ הִכְנִיסוֹ פְּנִימָה, וְאָמַר לוֹ כִּי אִם יוּכַל לְהַצִּיל אֶת בִּתּוֹ הוּא יִתֵּן לוֹ כָּל מָה שֶׁיִּרְצֶה מֵאוֹצָר גְּנָזָיו. יָצְאוּ כֻּלָּם מֵהַחֶדֶר, וְנִשְׁאֲרוּ רַק רַשְׁבִּ"י וּבַת הַקֵּיסָר. מִיַּד אָמַר רַשְׁבִּ"י לְבֶן תִּמַלְיוֹן לָצֵאת מִמֶּנָּה וְזֶה קָפַץ הַחוּצָה וְנֶעְלַם וְהַבַּת הִבְרִיאָה וְחָזְרָה לִשְׁפִיוּתָהּ. הַקֵּיסָר שָׂמַח כָּל כָּךְ וּפָתַח אֶת אוֹצַר גְּנָזָיו בִּפְנֵי רַשְׁבִּ"י וְרַבִּי אֶלְעָזָר. הֵם רָאוּ אֶת הָאַגֶּרֶת עִם הַגְּזֵרוֹת שֶׁגַּם הִיא הָיְתָה מֻנַּחַת שָׁם וְקָרְעוּ אוֹתָהּ לַחֲתִיכוֹת וּבְכָךְ בִּטְלוּ הַגְּזֵרוֹת.

מִתּוֹךְ הַסִּפּוּר עוֹלוֹת שְׁתֵּי שְׁאֵלוֹת, הָרִאשׁוֹנָה הִיא מַדּוּעַ גִּלְגֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הַסִּפּוּר עִם רְאוּבֵן בֶּן אִסְטְרוּבָּלִי שֶׁיֵּלֵךְ וְיִפְעַל, וַיַּצְלִיחַ בַּתְּחִלָּה וְאָז הַכֹּל יִכָּשֵׁל? הָרֵי ה' יוֹדֵעַ הַכֹּל מֵרֹאשׁ, שְׁיִּגְרֹם לַחֲכָמִים לִשְׁלֹחַ אֶת רַשְׁבִּ"י לְכַתְּחִלָּה! וְדָבָר שֵׁנִי, מַדּוּעַ רַשְׁבִּ"י בּוֹכֶה כְּשֶׁהוּא מְקַבֵּל עֶזְרָה מִשָּׁמַיִם בְּצוּרַת שֵׂד? מָה אִכְפַּת לְךָ אִם זֶה שֵׂד אוֹ מַלְאָךְ אוֹ כָּל דָּבָר אַחֵר? עֶצֶם זֶה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה לְךָ נֵס וְשׁוֹלֵחַ לְךָ עֶזְרָה עַל-טִבְעִית, זוֹ סִבָּה לִפְתֹּחַ בְּרִקּוּדִים. עוֹבְדָה, בִּזְכוּת הַשֵּׂד הִצְלִיחַ רַשְׁבִּ"י בִּשְׁלִיחוּתוֹ.

כָּתוּב בַּגְּמָרָא: "וְאָמַר חִזְקִיָּה אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: רָאִיתִי בְּנֵי עֲלִיָּה וְהֵן מוּעָטִין, אִם אֶלֶף

הֵן - אֲנִי וּבְנִי מֵהֵן, אִם מֵאָה הֵן - אֲנִי וּבְנִי מֵהֵן, אִם שְׁנַיִם הֵן - אֲנִי וּבְנִי הֵן". רַשְׁבַּ"י אָמַר כִּי לְמַעֲלַת 'בְּנֵי עֲלִיָּה' לֹא מַגִּיעִים רַבִּים, אִם יֵשׁ אֶלֶף כָּאֵלֶּה בְּכָל הָעוֹלָם, הוּא וּבְנוֹ אֶלְעָזָר בְּתוֹכָם, וְכֵן אִם יֵשׁ מֵאָה, אוֹ עֲשָׂרָה, וְאִם שְׁנַיִם בְּכָל הָעוֹלָם זֶה הוּא וּבְנוֹ. מַדּוּעַ עָצַר כָּאן? מַדּוּעַ לֹא הִמְשִׁיךְ וְאִם יֵשׁ רַק אֶחָד כָּזֶה, אֲנִי הוּא... רַשְׁבַּ"י עוֹצֵר בִּשְׁנַיִם, מַדּוּעַ? וְעוֹד שְׁאֵלָה. כַּאֲשֶׁר גָּזְרָה מַלְכוּת הָרִשְׁעָה גְּזַר דִּין מָוֶת עַל רַשְׁבַּ"י שֶׁדִּבֵּר בִּגְנוּתָהּ הוּא בָּרַח עִם בְּנוֹ. מַדּוּעַ שֶׁהַבֵּן יִסְבֹּל עִמּוֹ לְלֹא צֹרֶךְ?

הַתְּשׁוּבָה נִמְצֵאת בְּפָרָשַׁת "אֱמֹר". הַפָּרָשָׁה מַתְחִילָה בַּצִּוּוּי: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו". בְּתוֹךְ הַצִּוּוּי הָאוֹסֵר עַל הַכֹּהֲנִים לְהִטָּמֵא לַמֵּתִים כְּמוֹ שְׁאָר יִשְׂרָאֵל, חוֹזֵר ה' עַל הַמִּלִּים "אֱמֹר" וְ"אָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם", חֲזָרָה הַנִּרְאֵית לִכְאוֹרָה מְיֻתֶּרֶת.

מִכָּאן לָמְדוּ חַז"ל שֶׁיֵּשׁ צִוּוּי עַל הַגְּדוֹלִים לְהַזְהִיר אֶת הַקְּטַנִּים. הַגָּדוֹל צָרִיךְ לְחַנֵּךְ אֶת הַקָּטָן לְמִצְוֹת. אֲבָל מַדּוּעַ בָּחַר ה' לְלַמֵּד אֶת הַכְּלָל הַזֶּה דַּוְקָא בַּמִּצְוָה הַזֹּאת שֶׁשַּׁיֶּכֶת לַכֹּהֲנִים בִּלְבַד? גָּדוֹל צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ קָטָן מִכָּל הָעֲבֵרוֹת, יֶלֶד שֶׁמַּגִּיעַ לְגִיל 6-7 וְיֵשׁ לוֹ בִּינָה חַיָּב בְּכָל הַמִּצְוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה מִדְּרַבָּנָן מִטַּעַם מִצְוַת חִנּוּךְ. אָז אֶת הַכְּלָל שֶׁהַגָּדוֹל חַיָּב לְלַמֵּד אֶת הַקָּטָן נִלְמַד דַּוְקָא מִצִּוּוּי עַל הַכֹּהֲנִים לְהַפְרִישׁ אֶת יַלְדֵיהֶם מִטֻּמְאַת מֵתִים?

וּתְשׁוּבָה אַחַת לְכָל הַשְּׁאֵלוֹת. רַשְׁבַּ"י מְלַמֵּד אוֹתָנוּ יְסוֹד גָּדוֹל, הַדָּבָר הֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר שֶׁעַל הַיְּהוּדִי לַעֲשׂוֹת זֶה לְדָאֹג שֶׁדּוֹר הַהֶמְשֵׁךְ שֶׁלּוֹ יֵלֵךְ בְּעִקְבוֹתָיו וְיִהְיֶה גַּם הוּא יָרֵא

שָׁמַיִם וְשׁוֹמֵר מִצְוַת. לָכֵן אִם הָיָה בּוֹרֵחַ בְּלִי בֵּנוֹ, לֹא עָשָׂה בְּכָךְ דָּבָר. הוּא לֹא בּוֹרֵחַ בִּשְׁבִיל לִשְׁמוֹר עַל חַיָּיו, הוּא פַּחַד שֶׁאִם יִפְגְּעוּ בּוֹ, מִי יְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ? וְלָכֵן לָקַח אוֹתוֹ עִמּוֹ לִלְמֹד תּוֹרָה.

וְלָכֵן גַּם בַּתּוֹרָה בָּחַר ה׳ לְלַמֵּד שֶׁהַגְּדוֹלִים מְצֻוִּים עַל הַקְּטַנִּים דַּוְקָא בְּאִסּוּר הַכֹּהֲנִים לְהִטָּמֵא לַמֵּתִים. כָּל גָּדוֹל מְלַמֵּד אֶת הַקָּטָן עַל הַשַּׁבָּת, אוֹ עַל כַּשְׁרוּת, וְהַיֶּלֶד מְקַבֵּל כִּי כֵּלָם עוֹשִׂים זֹאת. אֲבָל לְהִטָּמֵא לָמֵת אָסוּר רַק לַכֹּהֲנִים. גְּדוֹל הַדּוֹר נִפְטַר, מֵאוֹת אֲלָפִים יוֹצְאִים לְלַוּוֹתוֹ, עוֹלִים עַל הַצִּיּוּן, וְרַק הַכֹּהֵן לֹא. שׁוֹאֵל הַיֶּלֶד אֶת אָבִיו: ״אַבָּא אֲנִי גַּם רוֹצֶה לַעֲלוֹת לַצִּיּוּן כְּמוֹ כָּל הַחֲבֵרִים, זֶה גְּדוֹל הַדּוֹר, מַדּוּעַ אָנוּ נִשְׁאָרִים בַּבַּיִת״? וְעוֹנֶה לוֹ אָבִיו ״אַתָּה לֹא יָכוֹל, אַתָּה כֹּהֵן״. הַיֶּלֶד מֻשְׁפָּע מִכֹּחַ הֶהָמוֹן, אִם כֻּלָּם הוֹלְכִים זֶה כַּנִּרְאֶה בְּסֵדֶר. אֲבָל הָאָב מְצֻוֶּה לְהַסְבִּיר לִבְנוֹ ״אֲפִילוּ שֶׁכֻּלָּם עוֹשִׂים, אַתָּה לֹא כְּמוֹ כֻּלָּם, אַתָּה שׁוֹנֶה. אַתָּה קָדוֹשׁ״.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר ״וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ״, כָּל עַם יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת כֹּהֲנִים לַה׳ יִתְבָּרַךְ. וְעָלֵינוּ צִוָּה ״קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ״. קָדוֹשׁ הוּא מְיֻחָד, הוּא לֹא כְּמוֹ כֻּלָּם, וְגַם כְּשֶׁכֻּלָּם עוֹשִׂים מַשֶּׁהוּ זֶה לֹא אוֹמֵר שֶׁלְּךָ מֻתָּר (וּפְעָמִים שֶׁגַּם לָהֶם אָסוּר), אֶלָּא צָרִיךְ לְבָרֵר כָּל מִקְרֶה לְגוּפוֹ מָה מֻתָּר, מָה אָסוּר וּמָה רָאוּי. שֶׁכֵּן גַּם לֹא כָּל מָה שֶׁמֻּתָּר, רָאוּי לַעֲשׂוֹתוֹ.

רְאוּבֵן בֶּן אִסְטְרוּבְּלִי פָּעַל לְטוֹבַת עַם יִשְׂרָאֵל. אֲבָל הַפְּעֻלָּה שֶׁהוּא עָשָׂה הָיְתָה כְּרוּכָה לְהִדָּמוֹת לַגּוֹיִם וּלְדַרְכָּם.

לְהִתְלַבֵּשׁ כְּמוֹתָם, לְהִסְתַּפֵּר כְּמוֹתָם, לְדַבֵּר כְּמוֹתָם, "נַשְׁפִּיעַ מִבִּפְנִים". הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִבֵּב אֶת כָּל הָעִנְיָן שֶׁלֹּא יַצְלִיחַ, כְּדֵי לְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁאִם אָנוּ רוֹצִים לְהַשִּׂיג אֶת הַמַּטָּרָה שֶׁלָּנוּ, אָסוּר שֶׁזֶּה יִהְיֶה כָּרוּךְ בְּוִתּוּר עַל הָעֶקְרוֹנוֹת הַמַּגְדִּירִים אוֹתָנוּ. יֵשׁ לָנוּ תּוֹרָה, יֵשׁ לָנוּ דֶּרֶךְ, הַמַּטָּרָה לֹא מְקַדֶּשֶׁת אֶת הָאֶמְצָעִים. אֲנַחְנוּ לֹא מַתְאִימִים אֶת הַדֶּרֶךְ לַבְּעָיוֹת, אֶלָּא אֶת הַבְּעָיוֹת לַדֶּרֶךְ. כְּשֶׁנֵּלֶךְ בַּדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה, בַּדֶּרֶךְ הַתּוֹרָה, הַכֹּל יִסְתַּדֵּר, וְנִרְאֶה נָסִים אִם צָרִיךְ. כִּי זֹאת הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה.

וְלָכֵן רַשְׁבַּ"י בָּכָה כְּשֶׁפָּגַשׁ אֶת הַשֵּׂד. הוּא לִמֵּד אוֹתָנוּ, לִפְנֵי שֶׁאֲנִי מְלַמֵּד אֶת הַבֵּן, אֲנִי צָרִיךְ לִבְדּוֹק אֶת עַצְמִי מָה לֹא בְּסֵדֶר בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלִּי. רַשְׁבַּ"י הָיָה בַּמְּעָרָה, גְּלָה סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, הָפַךְ לְמְלַמֵּד בְּנִסִּים, הָיָה תַּלְמִיד חָכָם אַדִּיר, מִנּוּ אוֹתוֹ לַתַּפְקִיד מִתּוֹךְ יְדִיעָה שֶׁוַּדַּאי יִתְרַחֵשׁ לוֹ נֵס ! יְכוֹלָה הָיְתָה לְהִכָּנֵס בּוֹ מַחֲשָׁבָה שֶׁהִגֵּה אָכֵן הוּא מַשֶּׁהוּ מְיֻחָד וּבִזְכוּתוֹ יִנָּצְלוּ יִשְׂרָאֵל. אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ לוֹ שֵׂד, לוֹמַר לוֹ "אֲפִילוּ לַדַּרְגָּה שֶׁל הַשִּׂפְחָה שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא הִגַּעְתָּ". אָדָם כָּל הַזְּמַן צָרִיךְ לְהַגִּיד "מָתַי יַגִּיעוּ מַעֲשַׂי לְמַעֲשֵׂי אֲבוֹתַי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב", וּלְרַשְׁבַּ"י עָנוּ, לֹא רַק שֶׁלֹּא הִגַּעְתָּ לְמַעֲשֵׂי אֲבוֹתֶיךָ, לֹא הִגַּעְתָּ גַּם לְמַעֲשֵׂי הַשִּׂפְחָה שֶׁל אֲבוֹתֶיךָ, שֶׁהִיא רָאֲתָה כַּמָּה וְכַמָּה מַלְאָכִים וְאַתָּה מְקַבֵּל שֵׂד. אָז הוּא הִתְחִיל לִבְכּוֹת, בְּכִי שֶׁל אָדָם שֶׁמִּשְׁתּוֹקֵק לְהִטָּהֵר יוֹתֵר, וּלְהִתְקַדֵּשׁ יוֹתֵר, וּלְהִתְקָרֵב יוֹתֵר אֶל ה', לִהְיוֹת רָאוּי יוֹתֵר בִּפְנֵי ה'.

אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בְּדוֹר תַּהְפּוּכוֹת. יֵשׁ הַרְבֵּה הַשְׁפָּעוֹת רָעוֹת בַּסְּבִיבָה שֶׁרוֹצוֹת לְהַרְעִיל וּלְקַלְקֵל אוֹתָנוּ מִגִּיל אֶפֶס,

וְהֵן מִתְלַבְּשׁוֹת עַל הַיְלָדִים, כִּי מָה שֶׁנִּשְׁתַּל עָקוּם צוֹמֵחַ עָקוּם, וּכְשֶׁנִּהְיָה כְּבָר עֵץ כִּמְעַט בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי לְיַשֵּׁר אוֹתוֹ. רַשְׁבַּ״י הֶעְדִּיף לָקַחַת אֶת הַבֵּן שֶׁלּוֹ לַמְּעָרָה עִמּוֹ שֶׁיֹּאכַל חֲרוּבִים 13 שָׁנָה וְיִלְמַד תּוֹרָה, מֵאֲשֶׁר שֶׁיִּסְתּוֹבֵב בְּרוֹמָא בְּעֹשֶׁר וְיִתְקַלְקֵל.

כַּמָּה אָדָם טוֹרֵחַ בְּחַיָּיו עֲבוּר יְלָדָיו. אָדָם עוֹבֵד שָׁעוֹת רַבּוֹת כָּל יוֹם כְּדֵי לִקְנוֹת לִילָדִים מָה שֶׁהֵם צְרִיכִים, לְסַפֵּק לָהֶם אֹכֶל וְקוֹרַת גַּג. וְאַחַר כָּךְ מַשְׁקִיעַ גַּם בַּחוּגִים וּבְגָדִים וּמַתָּרוֹת וְצַעֲצוּעִים, שֶׁיִּהְיוּ שְׂמֵחִים. כַּמָּה שָׁעוֹת הוּא מַשְׁקִיעַ, כַּמָּה מֵהַכְּחוֹת שֶׁלּוֹ, וּמֵהַבְּרִיאוּת שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כָּל מָה שֶׁהֵם צְרִיכִים לְעוֹלָם הַזֶּה. וְכַמָּה מַשְׁקִיעַ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם לָעוֹלָם הַבָּא? הֲרֵי בָּעוֹלָם הַזֶּה, בַּמִּקְרֶה הַטּוֹב יִהְיוּ לוֹ 70 שָׁנָה לִחְיוֹת בּוֹ וְלָתֵת. אָז קָנָה לַיָּלֶד בַּיִת וּמְכוֹנִית, וּשְׁמֹר לוֹ עַל הַיְלָדִים שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁהוּא יַעֲבֹד עוֹד שָׁעוֹת לִדְאֹג לַצְּרָכִים הַגַּשְׁמִיִּים שֶׁל הַנֶּכֶד, וְאַחֲרֵי 70 שָׁנָה אָדָם הוֹלֵךְ לְעוֹלָמוֹ. מָה נִשְׁאַר לָעוֹלָם הַבָּא, הַנִּצְחִי?

יֵשׁ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה פִּתּוּיִים בַּחוּץ, וְצָרִיךְ לַעֲמוֹד עַל הַמִּשְׁמָר, לוֹמַר לַיָּלֶד ״אַתָּה לֹא כְּמוֹ כֻּלָּם, אַתָּה מְיֻחָד״. זֹאת עֲבוֹדָה קָשָׁה, וְלִפְעָמִים אָנוּ מַרְגִּישִׁים כִּי אֵין לָנוּ כּוֹחַ. אֲנַחְנוּ עֲמֻלִּים כָּל הַיּוֹם לְסַפֵּק אֶת כָּל מָה שֶׁהֵם צְרִיכִים לָעוֹלָם הַזֶּה, מַגִּיעִים הַבַּיְתָה עֲיֵפִים וְנִרְדָּמִים עַל הַסַּפָּה מוּל הַטֶּמְבְּלְוִיזְיָה. אֵין לָנוּ כֹּחַ לָתֵת לַיָּלֶד אֶת הַחִנּוּךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ, וְזֶה הָעִקָּר.

כָּתוּב בַּתּוֹרָה שֶׁכָּל הַמְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה נֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ הוּא קִבְּלָהּ בְּהַר סִינַי מִפִּי הַגְּבוּרָה. זוֹ

הַחֲשִׁיבוּת שֶׁה׳ נָתַן לְחִנּוּךְ הַיְלָדִים. כָּל מַעֲשֶׂה קָטָן שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים, כָּל מַאֲמָץ וְהַשְׁקָעָה קְטַנָּה שֶׁאָנוּ נוֹתְנִים וּמַשְׁקִיעִים בְּיַלְדֵנוּ בַּעֲבוֹדַת ה׳, זֶה נֶחֱרָט לוֹ בְּלִבּוֹ, וְזֶה יָכוֹל גַּם לְהַחְזִיר אוֹתוֹ מִתְּהוֹמֵי נְשָׁיָה, גַּם עִם כָּל הַפִּתּוּיִים שֶׁיָּדִיחוּ אוֹתוֹ, יִהְיֶה לוֹ לְאָן לַחְזוֹר.

וְכַמָּה פִּתּוּיִים וְרַעַל יֵשׁ בַּחוּץ. וּבִפְנִים. בַּמַּחְשְׁבִים וּבָאִינְטֶרְנֶט. הַזְּמִינוּת שֶׁל כָּל הָרִשְׁעוּת בָּאִינְטֶרְנֶט הִיא מַפְחִידָה. הַיֶּלֶד הַקָּטָן מִסְתַּגֵּר בַּחֲדַר וְהַהוֹרֶה אוֹמֵר ״טוֹב, לְפָחוֹת הוּא לֹא מִסְתּוֹבֵב בָּרְחוֹב״. לָמָּה הוּא צָרִיךְ לְהִסְתּוֹבֵב בָּרְחוֹב? הוּא מֵבִיא אֶת כָּל הָרְחוֹב לַחֶדֶר, וְלֹא רַק אֶת הָרְחוֹב הָרָאשִׁי, אֶלָּא גַּם אֶת הַסִּמְטָאוֹת הָאֲפֵלוֹת שֶׁהוּא לֹא הָיָה מְהַלֵּךְ בָּהֶן בַּחוּץ!

הַאִם אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת יוֹדְעִים מָה הַיֶּלֶד שֶׁלָּנוּ רוֹאֶה? הֵיכָן הַיֶּלֶד שֶׁלָּנוּ גּוֹלֵשׁ? הַיּוֹם זֶה אֲפִילּוּ בַּפֶּלְאפוֹן שֶׁלּוֹ. הוּא כְּבָר לֹא צָרִיךְ לְהִתְחַבֵּא בַּחֶדֶר, יֵצֶר הָרַע הוֹלֵךְ אִתּוֹ לְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ, לְבֵית הַסֵּפֶר, לָאוֹטוֹבּוּס, לְכָל מָקוֹם. פֶּשַׁע, עֲרָיוֹת, וּשְׁאָר מַרְעִין בִּישִׁין, וְהַהוֹרִים הַתְּמִימִים בְּסָלוֹן לֹא יוֹדְעִים עַד שֶׁזֶּה יִתְפָּרֵץ וְיִהְיֶה מְאֻחָר מִדַּי.

הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל רַשְׁבַּ״י הוּא שֶׁכְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ לִהְיוֹת עַם קָדוֹשׁ, צְרִיכִים לַעֲבוֹד. דְּבָרִים טוֹבִים לֹא בָּאִים בְּקַלּוּת אֶלָּא בַּעֲמַל. ״לֹא יָגַעְתָּ וּמָצָאתָ אַל תַּאֲמִין״. נַשְׁקִיעַ בַּיְלָדִים שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם עוֹלָם הַבָּא, וּמִמֵּילָא יִהְיֶה לָהֶם גַּם עוֹלָם הַזֶּה אֲמִתִּי (וְגַם לָנוּ). וְגַם אִם הִתְבַּגַּרְתָּ, יֵשׁ לְךָ נֶכֶד? תַּשְׁקִיעַ בַּנֶּכֶד. אֲפִילּוּ אִם הוּא בָּא פַּעַם בְּשָׁבוּעַ, קַח אוֹתוֹ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, תֵּן לוֹ שֶׁיִּטְעַם מֵהַדָּבָר הָאֲמִתִּי, וְתִרְאֶה מִזֶּה רַק אוֹרוֹת וּבְרָכָה. הַזּוֹרְעִים בְּדִמְעָה, בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ.

בהר

פָּרָשַׁת "בְּהַר" מַתְחִילָה בַּמִּלִּים: "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה **בְּהַר סִינַי** לֵאמֹר", וְשַׁאֲלוּ חֲזַ"ל חֲרֵי בִּשְׁאָר הַמִּקוֹמוֹת כָּתוּב "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר", מַדּוּעַ חָשׁוּב הָיָה לְצַיֵּן כָּאן שֶׁהַנֶּאֱמַר הָיָה בְּהַר סִינַי? מָה גַּם שֶׁהַמִּצְוָה הַמְּתֹאֶרֶת מִיַּד לְאַחַר מִכֵּן הִיא מִצְוַת שְׁמִטַּת הָאָרֶץ, וְעַל זֶה שׁוֹאֲלִים: "מָה עִנְיַן שְׁמִטָּה אֵצֶל הַר סִינַי"? כָּל הַמִּצְוֹת נִתְּנוּ עַל הַר סִינַי בְּמַעֲמַד קַבָּלַת הַתּוֹרָה, מַדּוּעַ לְצַיֵּן דַּוְקָא מִצְוָה זוֹ? אִם הַתּוֹרָה רָצְתָה לְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁכָּל הַמִּצְוֹת נֶאֶמְרוּ בְּסִינַי עַל יְדֵי שֶׁיִּבְחֲרוּ מִצְוָה

אַחַת עַל דְּקְדּוּקֶיהָ וַיֹּאמְרוּ שָׁם שֶׁזֶּה נֶאֱמַר בְּהַר סִינַי, מַדּוּעַ בָּחְרוּ לַעֲשׂוֹת זֹאת דַּוְקָא עִם מִצְוַת שְׁמִטָּה?

וּכְשֶׁנִּקְרָא אֶת דִּינֵי הַשְּׁמִטָּה עוֹלוֹת שְׁאֵלוֹת נוֹסָפוֹת. הַצִּוּוּי הָיָה לִמְנוֹת אֶת הַשָּׁנִים לְפִי קְבוּצוֹת שֶׁל 7 שָׁנִים הַנִּקְרָאוֹת "שָׁבוּעַ". הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית בַּשָּׁבוּעַ הִיא שְׁנַת שְׁמִטָּה בָּהּ אָדָם לֹא עוֹבֵד אֶת הַקַּרְקַע, לֹא מְגַדֵּל וְלֹא קוֹצֵר, לֹא חוֹרֵשׁ וְלֹא זוֹרֵעַ. בְּשָׁנָה הַשְּׁמִינִית הוּא מֵרֵשֶׁה לַחֲזוֹר לַעֲבֹד. הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית הִיא לְמַעֲשֶׂה הַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה בַּ"שָּׁבוּעַ" הֶחָדָשׁ. וְכָךְ אַחֲרֵי 7 שָׁבוּעוֹת שֶׁהֵם 49 שָׁנִים, כַּאֲשֶׁר הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שֶׁל הַשָּׁבוּעַ הַשְּׁבִיעִי הִיא שְׁנַת שְׁמִטָּה, מַגִּיעָה הַשָּׁנָה הַ-50 שֶׁהִיא שְׁנַת יוֹבֵל. שְׁנַת הַיּוֹבֵל הַחַלָּה פַּעַם בַּ-50 שָׁנָה, גַּם הִיא שְׁנַת שְׁמִטָּה.

נִמְצָא שֶׁחַקְלָאִי שֶׁשָּׁבַת בְּשָׁנָה הָ-49 שֶׁהִיא שְׁנַת שְׁמִיטָה, שׁוֹבֶת שָׁנָה נוֹסֶפֶת! שְׁנָתַיִם אֵינוֹ עוֹבֵד לֹא מְגַדֵּל וְלֹא מַצְמִיחַ, לֹא חוֹרֵשׁ לֹא זוֹרֵעַ וְלֹא קוֹצֵר! אָדָם יָכוֹל לַחֲשֹׁשׁ מֵהֵיכָן תִּהְיֶה פַּרְנָסָתוֹ לִתְקוּפָה כֹּה אֲרֻכָּה? חֲרֵי הוּא חָי מִגִּדּוּלֵי הַקַּרְקַע הַזּוֹ, מָה יִקְרֶה אִם לֹא יַעֲבֹד שְׁנָתַיִם שְׁלֵמוֹת? ה' שֶׁמְּצַוֶּה עַל יִשְׂרָאֵל אֶת הַצִּוּוּי הַנַּ"ל גַּם מַבְטִיחַ לָהֶם כִּי לֹא יִנָּזְקוּ חָלִילָה מִלִּשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְנָתַתִּי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂת אֶת הַתְּבוּאָה לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים". וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, חֲרֵי ה' הִבְטִיחַ לָהֶם שֶׁהָאֲדָמָה תִּתֵּן אֶת פִּרְיָהּ וְהֵם יִשְׂבְּעוּ לָבֶטַח עָלֶיהָ, מָה יֵשׁ לָהֶם לַחְשֹׁשׁ? וּמָה תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ לְאוֹתָם מֵדְאָגִים לַמְּרוֹת הַבְטָחָתוֹ? "וְצִוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם

בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂת אֶת הַתְּבוּאָה לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים. וּזְרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִת וַאֲכַלְתֶּם מִן הַתְּבוּאָה יָשָׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית עַד בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹּאכְלוּ יָשָׁן". ה' מַבְטִיחַ לָהֶם בְּרָכָה שֶׁבַּשָּׁנָה ה-48, שֶׁהִיא הַשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית בַּשָּׁבוּעַ הַשְּׁבִיעִי, תֵּצֵא תְּבוּאָה פִּי 3 מֵהָרָגִיל וְהִיא תַּסְפִּיק גַּם לַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית, הַשְּׁמִינִית (הַיּוֹבֵל) וְהַתְּשִׁיעִית עַד שֶׁיְּצֵמַח בָּהּ יְבוּל חָדָשׁ!

לְכְאוֹרָה לֹא מוּבָן, בִּתְחִלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לָהֶם כִּי הָאָרֶץ תִּתֵּן אֶת פִּרְיָהּ וְיִשְׁבּוּ עָלֶיהָ לָבֶטַח, אֲבָל לֹא פֵּרֵט כֵּיצַד בֶּאֱמֶת יָזוּן אוֹתָם בִּשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים שֶׁלֹּא יַעַבְדוּ אֶת הַקַּרְקַע. וְרַק אַחֲרֵי שֶׁהִצִּיג אֶת הַטַּעֲנָה שֶׁהֵם יַעֲלוּ וְאֶת הַחֲשָׁשׁוֹת לַמְרוֹת הַבְּטָחָה זוֹ, פֵּרֵט לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ אֶת פִּרְטֵי הַנֵּס מֵעַל לַטֶּבַע, בּוֹ יְקַבְּלוּ בְּשָׁנָה אַחַת תְּבוּאָה בְּכַמּוּת מִשֻּׁלֶּשֶׁת שֶׁתַּסְפִּיק לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים. מַשְׁמַע שֶׁאִם לֹא הָיָה צוֹפֶה שֶׁיִּשְׁאֲלוּ אוֹתוֹ אֶת הַשְּׁאֵלָה הַזּוֹ, לֹא הָיָה טוֹרֵחַ לְפָרֵט לָהֶם אֶת פִּרְטֵי הַנֵּס. מַדּוּעַ? מָה הַהֶבְדֵּל בֵּין אִם הָיוּ מִתְלוֹנְנִים לְבֵין הָיוּ שׁוֹתְקִים וְלֹא חוֹקְרִים אַחֲרָיו?

בַּהֶמְשֵׁךְ הַפָּרָשָׁה מִתְוַדְּעִים אָנוּ לְמִצְווֹת אֲחֵרוֹת, כְּגוֹן אִסּוּר הַלְוָאָה בְּרִבִּית בֵּין יְהוּדִים, הָאִסּוּר חַל עַל הַלּוֶה וְעַל הַמַּלְוֶה וְעַל הָעֵדִים לַהַלְוָאָה וְעַל כָּל מִי שֶׁיָּדוּ קְשׁוּרָה לְהַלְוָאָה זוֹ. אֶת עִנְיַן הָאִסּוּר הֶחָמוּר חוֹתֵם ה' בַּמִּלִּים: "אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹקִים", נִשְׁאַל עַתָּה מָה עִנְיַן אִסּוּר רִבִּית אֵצֶל יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הָאָרֶץ?

וּבְהֶמְשֵׁךְ הַפָּרָשָׁה דִּין נוֹסָף: "וְכִי תַשִּׂיג יַד גֵּר וְתוֹשָׁב עִמָּךְ וּמָךְ אָחִיךָ עִמּוֹ וְנִמְכַּר לְגֵר תּוֹשָׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֵקֶר מִשְׁפַּחַת

גֵּר. אוֹ דּוֹדוֹ אוֹ בֶּן דּוֹדוֹ יִגְאָלֶנּוּ אוֹ מִשְּׁאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאָלֶנּוּ אוֹ הִשִּׂיגָה יָדוֹ וְנִגְאָל״. מִדֶּבָר עַל אָדָם עָנִי שֶׁמָּכַר אֶת עַצְמוֹ לְעַבְדוּת לְגֵּר אוֹ גּוֹי עַבְדֵי ״עֵקֶר״, שֶׁמַּסְבִּירִים חֲזַ״ל כִּי זֶה גּוֹי עוֹבֵד כּוֹכָבִים, כְּלוֹמַר הַיְהוּדִי הֶעָנִי מָכַר אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת שָׂרַת וּמְנַקֶּה שֵׁרוּתִים בְּכְנֶסְיָה בְּשֶׁל עָנְיוֹ, וְלָכֵן יֵשׁ עִנְיַן לְסַיֵּעַ לוֹ לַחְזֹר לִהְיוֹת בְּמִחִיצַת יִשְׂרָאֵל אֶחָיו, וְהוּא יַעֲבֹד אֶת אָחִיו הַיְהוּדִי אֲשֶׁר גָּאַל אוֹתוֹ מִיְּדֵי הַגּוֹי. וְהַפָּרָשָׁה מִסְתַּיֶּמֶת בַּפָּסוּק: ״אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ אֲנִי ה׳״. מָה הַקָּו הַמַּחֲבֵּר בֵּין כָּל הַנּוֹשְׂאִים הַנַּ״ל?

מַסְבִּיר הַכֶּלִי יָקָר כִּי עִקַּר עִנְיַן הַמִּצְוָה שֶׁל שְׁמִטָּה הוּא מִצְוַת אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן בַּה׳ יִתְבָּרַךְ. אָדָם עוֹבֵד אֶת הַקַּרְקַע 6 שָׁנִים וְרוֹאֶה פְּרִי עֲמָלוֹ, הוּא חָשׁ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה וְיוֹצֵר וְהוּא מְפַרְנֵס אֶת עַצְמוֹ בְּכָבוֹד וְלֹא נִזְקָק לַבְּרִיּוֹת. אֶת מָה שֶׁהוּא זָרַע וְקָצַר הוּא מְאַחְסֵן בַּמַּחְסָן וְיֵשׁ לוֹ בְּמַה לָזוּן אֶת עַצְמוֹ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, עַד שֶׁיִּצְמַח הַיְבוּל שֶׁל הַשָּׁנָה הַבָּאָה.

וְהִנֵּה בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית בָּאִים אֶל אוֹתוֹ אָדָם וְאוֹמְרִים לוֹ כִּי אָסוּר לוֹ לִזְרֹעַ וְלִקְצֹר בְּמֶשֶׁךְ שָׁנָה שְׁלֵמָה, וּמָה שֶׁהוּא קָצַר עַתָּה בְּסוֹף שָׁנָה שִׁשִּׁית אָמוּר לְהַסְפִּיק גַּם לַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וְגַם לְרוֹב שָׁנָה שְׁמִינִית, כִּי רַק בִּתְחִלָּתָהּ יוּכַל לִזְרֹעַ וְאִלּוּ לִקְצֹר וּלְאַחְסֵן רַק בְּסוֹפָהּ, וְיִצְטָרֵךְ לְהִסְתַּפֵּק לִשְׁנָתַיִם בִּתְבוּאָה שֶׁמַּסְפִּיקָה לוֹ כָּל שָׁנָה רַק לְשָׁנָה אַחַת.

מוּבָן כָּעֵת כִּיצַד אָדָם שֶׁלֹּא מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה חוֹשֵׁשׁ כִּיצַד יָזוּן אֶת עַצְמוֹ בַּשָּׁנִים בָּהֶם לֹא תִּהְיֶה תְּבוּאָה שֶׁיִּצֹּר וַיִּשְׁמֹר לְעֵת צֹרֶךְ.

וְהִנֵּה שְׁנַת הַיּוֹבֵל הַמַּגִּיעָה לְאַחַר שְׁנַת שְׁמִטָּה וְגַם הִיא שְׁנַת שְׁמִטָּה בְּעַצְמָהּ, חֲרֵי כָּעֵת אָדָם שֶׁקָּצַר תְּבוּאַת שָׁנָה שִׁשִּׁית, בַּשְּׁבִיעִית וּבַשְּׁמִינִית לֹא זוֹרֵעַ כְּלָל, וּבַתְּשִׁיעִית מַתְחִיל לִזְרֹעַ וְלֹא יִקְצֹר עַד סוֹפָהּ, וְנִמְצָא שֶׁכָּעֵת הוּא מִתְבַּקֵּשׁ כְּבָיְכוֹל לְהִסְתַּדֵּר עִם מָזוֹן שֶׁל שָׁנָה אַחַת לְמֶשֶׁךְ 3 שָׁנִים ; ה׳ מֵבִין לִלְבּוֹ וְאָכֵן מַבְטִיחוֹ : ״וְנָתַתִּי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְעָשְׂתָה אֶת הַתְּבוּאָה לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים״. אִם תְּקַיֵּם אֶת מִצְוֹתַי וַדַּאי שֶׁלֹּא תִּפָּגַע מִכְּךָ, אֶלָּא אַף תַּרְוִיחַ.

כֵּיצַד יִהְיוּ אֲנָשִׁים שֶׁיִּשְׁאֲלוּ ״מָה נֹּאכַל״ ? וְיוֹתֵר מִכֵּךְ, מַדּוּעַ לְאוֹתָם שׁוֹאֲלִים מֻבְטָח שֶׁיֵּצֵא לָהֶם יְבוּל מְשֻׁלָּשׁ שֶׁיַּסְפִּיק לְכָל הַשָּׁנִים ? מַשְׁמַע שֶׁאִם הָיוּ שׁוֹמְעִים אֶת צִוּוּי ה׳ בְּלִי לִשְׁאוֹל לֹא הָיָה מֻבְטָח לָהֶם יְבוּל לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים וְנִמְצָא שְׁמִי שֶׁשּׁוֹאֵל עַל ה׳ נִשְׁכָּר ? לֹא מוּבָן.

אֶלָּא יֵשׁ כָּאן שְׁתֵּי בְּרָכוֹת לִשְׁנֵי סוּגֵי אֲנָשִׁים. נִקַּח לְדֻגְמָא שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם מְגַדֵּל וְצוֹרֵךְ 300 קִילוֹ לְשָׁנָה. הָרִאשׁוֹן שֶׁצִּוּוּ אוֹתוֹ לֹא לַעֲבֹד שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְהֻבְטַח לוֹ כִּי יֹאכַל לָשָׂבַע וְלֹא שָׁאַל שְׁאֵלוֹת אַחַר ה׳, יָצָא לוֹ יְבוּל שֶׁל 300 קִילוֹ. וְכֵיצַד יִסְתַּדֵּר בַּשָּׁנָתַיִם לְאַחַר מִכֵּן ? ה׳ יְבָרֵךְ אוֹתוֹ שֶׁהוּא יֹאכַל לָשָׂבַע, כְּלוֹמַר בְּשׁוֹנֶה מִכָּל שָׁנָה רְגִילָה בָּהּ הוּא יֹאכַל 300 קִילוֹ לְשָׁנָה, בַּשָּׁנִים שְׁבִיעִית שְׁמִינִית וּתְשִׁיעִית הוּא יֹאכַל 100 קִילוֹ בְּשָׁנָה וְיִשְׂבַּע מֵהֶם ; ״אוֹכֵל קֶמְצָא וּמִתְבָּרֵךְ בְּמֵעָיו״. הַבְּרָכָה תִּהְיֶה בּוֹ שֶׁמָּזוֹן שֶׁמַּסְפִּיק לְשָׁנָה יָזוּן אוֹתוֹ לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים. נִמְצָא שֶׁהוּא עָבַד עֲבוֹדָה רְגִילָה בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְזֶה הִסְפִּיק לוֹ לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים.

לְעֵמַת זֹאת שְׁכֵנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם בָּכָה וְשָׁאַל אֶת ה׳ עַל צִוּוּיוֹ, הֲרֵי אִם הוּא יִשְׁמַע לַה׳ מָה הוּא יֹאכַל? מִי יִדְאָג לוֹ? עַל זֶה עָנָה לוֹ ה׳ כִּי הוּא יְקַבֵּל יְבוּל מְשֻׁלָּשׁ 900 קִילוֹ. הוּא יִצְטָרֵךְ לַעֲבֹד פִּי 3 בִּזְמַן הַקְּצִירָה וְהָאִחְסוּן וְיִצְטָרֵךְ פִּי 3 מַחְסָנִים מִשָּׁנָה רְגִילָה. גַּם הוּא יֹאכַל כָּל 3 הַשָּׁנִים הַלָּלוּ, אֲבָל בִּגְלַל שֶׁחָשַׁב שֶׁהוּא זֶה שֶׁצָּרִיךְ לִטְרֹחַ, בֶּאֱמֶת נָתְנוּ לוֹ לִטְרֹחַ פִּי 3 מִשְּׁכֵנוֹ הַמַּאֲמִין שֶׁעָבַד בְּאוֹתָהּ שָׁנָה כָּרָגִיל וְהָיָה לוֹ מָה לֶאֱכוֹל וְלִשְׂבֹּעַ מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתָן 3 שָׁנִים בָּהֶם לֹא הָיָה יְבוּל. נִמְצָא שֶׁהַהֶבְדֵּל בֵּין אוֹתָם שְׁנֵי אֲנָשִׁים הוּא עוֹמֶק הָאֱמוּנָה וְהַבִּטָּחוֹן בַּה׳ יִתְבָּרַךְ.

וְכֵן בְּהַלָּוָאָה, שֶׁהַלְוֶה נִכְשָׁל בְּמִבְחַן הָאֱמוּנָה, שֶׁטּוֹעֶה לַחְשֹׁב כִּי ה׳ כְּבָיְכוֹל לֹא יָכוֹל לְפַרְנְסוֹ חָלִילָה בִּדְרָכִים כְּשֵׁרוֹת, וְאִם הַלְוֶה נִכְשָׁל בְּמִבְחַן הָאֱמוּנָה שֶׁלּוֹ, הֲרֵי שֶׁהַמַּלְוֶה נוֹפֵל שְׁבָעָתַיִם. אָדָם שֶׁמַּלְוֶה בְּרִבִּית סוֹמֵךְ עַל הָרְוָחִים שֶׁכַּסְפּוֹ עוֹשֶׂה עֲבוּרוֹ. הוּא מֵסִיר אֶת בִּטְחוֹנוֹ מֵה׳ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא זֶה שֶׁזָּן וּמְפַרְנֵס אוֹתוֹ. וְזֶה הַקֶּשֶׁר בֵּין אִסּוּר רִבִּית לִיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי כָּל הַסִּבָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוּת וְשִׁעְבּוּד לְפַרְעֹה עַל מְנָת שֶׁנַּעֲבֹד אוֹתוֹ וְנַאֲמִין בּוֹ, וְעַל סְמַךְ זֶה הוּא הֵבִיאָנוּ אֶל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

כַּאֲשֶׁר אָנוּ מְאַבְּדִים אֶת הָאֱמוּנָה וְהַבִּטָּחוֹן בַּה׳, אָנוּ שׁוֹמְטִים אֶת הַקַּרְקַע מִתַּחַת רַגְלֵינוּ, וְלָכֵן גָּלִינוּ פַּעֲמַיִם מֵאַרְצֵנוּ בְּשֶׁל עֲוֹנוֹתֵינוּ בְּמִצְוֹת בֵּין אָדָם לְמָקוֹם וּבֵין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, שֶׁהֲרֵי לְלֹא בִּטָּחוֹן שֶׁיֵּשׁ דִּין וְיֵשׁ אֱלֹקִים שֶׁזָּן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, אָדָם פּוֹרֵק עֹל וְעוֹשֶׂה כָּל שֶׁבִּיכְלָתוֹ "לִדְאֹג לְעַצְמוֹ", גַּם עַל חֶשְׁבּוֹן פְּגִיעָה בַּאֲחֵרִים וְלַעֲבֹר עַל כָּל חֻקֵּי הַתּוֹרָה, וּבְזֶה לַחְזֹר לְאוֹתָם 49 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה מֵהֶם יָצָאנוּ בִּיצִיאָתֵנוּ מִמִּצְרַיִם.

בְּאוֹתָהּ פָּרָשָׁה קָרָאנוּ עַל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁמָּכַר עַצְמוֹ לְ״עֵקֶר״, כְּלוֹמַר שַׁמַּשׁ שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, מְנַקֶּה שֵׁרוּתִים שֶׁל כְּנֵסִיָּה. הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת כִּי זֶה עוֹנְשׁוֹ שֶׁל מִי שֶׁסָּחַר בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית. בַּזְּמַן שֶׁה׳ הוֹרָה לְכֻלָּם לְהַפְקִיר אֶת הַפֵּרוֹת בַּשָּׂדוֹת, הוּא הִגִּיעַ עִם מַשָּׂאִית הֶעְמִיס אֶת הַכֹּל וְהִתְחִיל לִמְכּוֹר בַּשּׁוּק. הוּא הָיָה בָּטוּחַ שֶׁהוּא חָכָם גָּדוֹל וְעוֹשֶׂה רְוָחִים רַבִּים. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁעָשָׂה אִסּוּר - אוֹמְרִים חֲזַ״ל כִּי הוּא יֵלֵךְ וְיִתְדַּרְדֵּר, יַפְסִיד אֶת הוֹנוֹ וְאֶת בֵּיתוֹ, יִלְוֶה כֶּסֶף בְּרִבִּית לְלֹא יְכֹלֶת לְהַחֲזִיר וּבַסּוֹף יִמְכֹּר אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד לְבֵית עֲבוֹדָה זָרָה. וְהַכֹּל הִתְחִיל מֵ״רְוָחִים קַלִּים״ שֶׁל מִסְחָר בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית בְּאִסּוּר. וּמַדּוּעַ הוּא עָשָׂה זֹאת? כִּי הוּא חָשַׁב שֶׁהוּא מְפַרְנֵס אֶת עַצְמוֹ וְאִם לֹא יַעֲשֶׂה זֹאת, מַמָּה יִחְיֶה? הָיָה לוֹ פִּגַּם בֶּאֱמוּנָה.

הַפִּגָּם בֶּאֱמוּנָה הוּא הַקַּו הַמְחַבֵּר שֶׁל כָּל הַפָּרָשִׁיּוֹת הַשּׁוֹנוֹת שֶׁנֶּאֶמְרוּ בְּפָרָשַׁת ״בְּהַר״. פִּגַּם זֶה גּוֹרֵם לְאָדָם לַחְשֹׁשׁ מָה יִהְיֶה עִמּוֹ אִם יִקְנִים מִצְוַת שְׁמִטַּת קַרְקָעוֹת, וְכֵן גּוֹרֵם לוֹ לְלְווֹת וּלְהַלְווֹת בְּרִבִּית, וּלְבַסּוֹף אַף לִמְכּוֹר אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד כְּשֶׁמַּשׁ לַעֲבֹדָה זָרָה! הַפָּרָשָׁה מְסַתַּיֶּמֶת בְּצִוּוּי: ״אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ אֲנִי ה׳״. הַשַּׁבָּת שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְהִיא מִצְוַת הָאֱמוּנָה הַחֲזָקָה בְּיוֹתֵר, כִּי אָדָם שֶׁשּׁוֹמֵר שַׁבָּת מַאֲמִין ״כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה׳ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ״. חֲזַ״ל אָמְרוּ כִּי כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת, אֲפִילוּ אִם בַּעֲבָרוֹ עָבַד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, מָחוּל לוֹ; אֵין הַצָּהֳרַת אֱמוּנָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִשְּׁמִירַת הַשַּׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ.

כַּאֲשֶׁר נַכְנִיס לִלְבֵּנוּ אֶת הָאֱמוּנָה כִּי יֵשׁ בּוֹרֵא לָעוֹלָם שֶׁבָּרָא אֶת הַכֹּל בְּשִׁשָּׁה יָמִים, מִמֵּילָא מִתְחַזֶּקֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלָּנוּ

בְּקִיּוּמָהּ שֶׁל הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים שֶׁהוּא זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וְעָלֵינוּ יֵשׁ רַק מִצְוַת הִשְׁתַּדְּלוּת בִּלְבַד. מִכָּאן כְּבָר אֵין לָנוּ חֲשָׁשׁ מָה יִהְיֶה עִמָּנוּ בַּשְּׁבִיעִית, אָנוּ לֹא מַלְוִים אוֹ לוֹוִים בְּרִבִּית, לֹא מְשַׁקְּרִים וְלֹא גּוֹנְבִים וְלֹא סוֹחֲרִים בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית אוֹ בְּשָׁאָר דִּבְרֵי אִסּוּר, שֶׁהֲרֵי ה׳ הוּא לָנוּ וַאֲנַחְנוּ רַק צְרִיכִים לֹא לְהַפְרִיעַ וְלֹא לְקַלְקֵל. אִם אָנוּ מִתְחַזְּקִים בֶּאֱמוּנָה אָזַי יִתְקַיֵּם בָּנוּ: ״וְנָתְנָה הָאָרֶץ פִּרְיָהּ וַאֲכַלְתֶּם לָשֹׂבַע וישַׁבְתֶּם לָבֶטַח עָלֶיהָ״.

וְזוֹ הַתְּשׁוּבָה לַשְּׁאֵלָה: מָה עִנְיַן שְׁמִטָּה אֵצֶל הַר סִינַי? כֵּיוָן שֶׁבְּמַעֲמַד הַר סִינַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זָכוּ לִשְׁמוֹעַ אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְהָיוּ בְּדַרְגַּת בְּטָחוֹן וֶאֱמוּנָה גְּדוֹלִים שֶׁרָאוּ וְחָשׁוּ אֶת ה׳ וְהַשְׁגָּחָתוֹ עֲלֵיהֶם, הֵם זָעֲקוּ: ״כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה׳ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע״. הֵם הִרְגִּישׁוּ אֶת הַחִבּוּר אֶל ה׳ יִתְבָּרַךְ, הָיָה בָּרוּר לָהֶם בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כִּי כָּל מָה שֶׁיִּתֵּן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זֶה רַק לְטוֹבָתָם וְלַהֲנָאָתָם הַמְלֵאָה, וְכָךְ בֶּאֱמֶת הָיָה.

אִם כֵּן כָּל הַדִּינִים הַבָּאִים בְּפָרָשָׁה זוֹ קְשׁוּרִים לְעֹמֶק הָאֱמוּנָה. כְּשֶׁנַּזְכִּיר לְעַצְמֵנוּ שֶׁאֶת הַצִּוּוּיִים הָאֵלֶּה קִבַּלְנוּ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי, שָׁם הָיְתָה לָנוּ אֱמוּנָה וִידִיעָה שְׁלֵמָה שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתֵנוּ וְאָכֵן לֹא הִתְבַּדִּינוּ, שׁוּב לֹא נִפּוֹל לַעֲצַת הַיֵּצֶר לַעֲשׂוֹת אִסּוּרִים שׁוֹנִים כְּדֵי ״לְהַרְוִיחַ״ אוֹ ״לְהִתְפַּרְנֵס״, וְנֵדַע בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁרַק כַּאֲשֶׁר נְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּהַר סִינַי נִזְכֶּה לִרְאוֹת אֶת הַבְּרָכָה הָאֲמִתִּית בְּכָל עַנְפֵי חַיֵּינוּ.

בחקתי

כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹצִים לְתָאֵר אָדָם גָּדוֹל שֶׁנּוֹדַע בְּצִדְקוּתוֹ, בְּתוֹרָתוֹ וּבְמִדּוֹתָיו, אָנוּ מְכַנִּים אוֹתוֹ "קָדוֹשׁ וְטָהוֹר". אֲבָל כַּאֲשֶׁר לְמֵדִים חֻמָּשׁ "וַיִּקְרָא" אָנוּ מְגַלִּים כִּי אֵלֶּה שְׁנֵי מֻשָּׂגִים סוֹתְרִים כְּבָיְכוֹל, שֶׁכֵּן 'טָהוֹר' נִקְרָא רַק מִי שֶׁנִּטְמָא קֹדֶם וְעָבַר תַּהֲלִיךְ טָהֳרָה שֶׁבְּסוֹפוֹ זוֹכֶה לַתֹּאַר 'טָהוֹר', וְאִלּוּ 'קָדוֹשׁ' פֵּרוּשׁוֹ מְיֻחָד שֶׁאֵין וְלֹא הָיָה בּוֹ מוּם, כִּי אִם נוֹפֵל בּוֹ מוּם הִתְחַלֵּל מִקְּדֻשָּׁתוֹ. נִמְצָא אִם כֵּן בְּפַשְׁטוּת כִּי מִי שֶׁהוּא טָהוֹר כְּבָר לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת קָדוֹשׁ וּמִי שֶׁהוּא קָדוֹשׁ אֵינוֹ טָהוֹר.

וְכָךְ רָאינוּ כִּי הַכֹּהֲנִים שֶׁעָבְדוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת קְדוֹשִׁים, כְּלוֹמַר לְלֹא מוּם. לֹא רַק רוּחָנִית אֶלָּא גַּם גּוּפָנִית, אֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יָכְלוּ לָגֶשֶׁת כֹּהֲנִים חַסְרֵי אֵיבָרִים אוֹ בַּעֲלֵי מוּמִים אֲחֵרִים, וַאֲפִילוּ עֵינֵיהֶם אוֹ אָזְנֵיהֶם הָיוּ קְטַנִּים אוֹ גְּדוֹלִים מִדַּי בְּיַחַס לְרֹאשָׁם כְּבָר לֹא יָכְלוּ לַעֲבֹד בְּקֹדֶשׁ פְּנִימָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַתּוֹרָה נוֹתֶנֶת חֲשִׁיבוּת לִשְׁלֵמוּת רוּחָנִית פְּנִימִית וְלֹא לְצוּרָה חִיצוֹנִית שֶׁל אָדָם, בְּמִקְרֶה שֶׁל הַכֹּהֲנִים הָיָה הַדָּבָר שׁוֹנֶה כֵּיוָן שֶׁהֵם הָיוּ מְשָׁרְתֵי הַמֶּלֶךְ הֵם הָיוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת שְׁלֵמִים גַּם בְּצוּרָתָם וְלֹא רַק בְּפְנִימִיּוּתָם. קָדוֹשׁ פֵּרוּשׁוֹ מֻשְׁלָם.

אֲבָל טָהוֹר לְעֻמָּתוֹ פֵּרוּשׁוֹ שֶׁהָיָה טָמֵא. אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת טָהוֹר מִבְּלִי לְהִטָּמֵא קוֹדֶם. לָכֵן הַמֻּשָּׂג "קָדוֹשׁ וְטָהוֹר" הוּא כְּבָיְכוֹל סְתִירָה פְּנִימִית. מִי שֶׁהִתְחַלֵּל מִקְדָּשָׁתוֹ לֹא יָכוֹל לַחְזֹר וְלִהְיוֹת קָדוֹשׁ. אִשָּׁה שֶׁהִתְחַלְּלָה מִקְדָּשָׁתָהּ וְיכוֹלָה לִהְיוֹת צַדְקָנִית וְאֵשֶׁת גְּדוֹל הַדּוֹר וְאִמָּא לְצַדִּיקִים גְּדוֹלִים, לְהִנָּשֵׂא לַכֹּהֵן הִיא לֹא יְכוֹלָה.

בְּחֻמָּשׁ "וַיִּקְרָא" אָנוּ לְמֵדִים עַל כַּמָּה וְכַמָּה סוּגֵי טֻמְאוֹת וּמִכְלָם אָדָם יָכוֹל לְהִטָּהֵר. לְדֻגְמָא יֵשׁ אֶת הַטֻּמְאָה הַחֲמוּרָה שֶׁל צָרַעַת, יֵשׁ טֻמְאַת זִיבָה, וְיֵשׁ אֶת טֻמְאַת הַנִּדָּה. אֲבָל בְּלֵב חֻמָּשׁ "וַיִּקְרָא" הַדָּן בְּעִנְיְנֵי טֻמְאָה וְטָהֳרָה יֵשׁ צִוּוּי אֶחָד הַקָּשׁוּר לִקְדֻשָּׁה דַּוְקָא, בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל: "דַּבֵּר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם". אִם עַד עַכְשָׁו דָּנוּ כֵּיצַד אָנוּ יְכוֹלִים לְהִטָּהֵר מְטֻמְאָתֵנוּ וְלִזְכּוֹת לַתֹּאַר "טָהוֹר", הֲרֵי אָנוּ מְגַלִּים כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דּוֹרֵשׁ מֵאִתָּנוּ לִהְיוֹת קְדוֹשִׁים, מֻשְׁלָמִים לְלֹא מוּם! "אַתֶּם תִּהְיוּ קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי", כְּמוֹ

שֶׁה׳ הוּא קָדוֹשׁ וּמֻשְׁלָם, כָּךְ אָנוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת! זוֹ לֹא מִשְׁאֶלֶת לֵב אֶלָּא דְּרִישָׁה וְצִוּוּי!

וְהִנֵּה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הֶחְכָּם מִכָּל אָדָם אוֹמֵר: "כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא", אֵין מְצִיאוּת לִהְיוֹת מֻשְׁלָם! זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁלֹּא יִתָּכֵן לִהְיוֹת "קָדוֹשׁ" לְלֹא מוּם כְּלָל. אֲבָל מִצַּד שִׁנּוּי ה׳ אָכֵן צִוָּה אוֹתָנוּ "קְדֹשִׁים תִּהְיוּ", וְיֵשׁ לָנוּ כְּלָל שֶׁה׳ לֹא מְצַוֵּה אוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ שֶׁאֵינוֹ בִּיכֹלְתֵּנוּ. אָז אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהָבִין מָה עֹמֶק הַצִּוּוּי כָּאן, כֵּיצַד ה׳ מְבַקֵּשׁ שֶׁנִּהְיֶה קְדוֹשִׁים, לַמְרוֹת שֶׁאֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא?

לְמַעֲשֶׂה כֵּן מָצָאנוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁיָּכוֹל לַהֲפֹךְ לְקָדוֹשׁ לַמְרוֹת שֶׁהָיָה טָמֵא. הָאִישׁ הַזֶּה הוּא הַגֵּר. הַגֵּר נוֹלָד לָעוֹלָם כְּגוֹי בֶּן לְאַחַת מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם. הוּא בָּא מִטִּפָּה פְּסוּלָה וּמֻתָּר לוֹ לְהִטָּמֵא לְרֹב הַדְּבָרִים שֶׁלִּיהוּדִי הַמִּתְבַּקֵּשׁ לְהִתְקַדֵּשׁ אָסוּר: לֶאֱכוֹל טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת וַחֲזִיר, לֶאֱכוֹל בָּשָׂר וְחָלָב, לִלְבּוֹשׁ שַׁעַטְנֵז, לִזְרֹעַ כִּלְאַיִם, לְחַלֵּל שַׁבָּת.

לְגוֹי אָמְנָם יֵשׁ 7 מִצְוֹת בְּנֵי נֹחַ וְאִם הוּא לֹא מְקַיֵּם אוֹתָן הוּא חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם, אֲבָל גַּם גּוֹי טָמֵא שֶׁלֹּא מְקַיֵּם מִצְוֹת אֵלֶּה, שֶׁכְּלוֹ קֶלְפָּה טְמֵאָה וַחֲסַר נְשָׁמָה שַׁיָּיִשׁ רַק לִיהוּדִים, אִם הוּא מִתְגַּיֵּר מָל וְטוֹבֵל, הֲרֵי בִּיצִיאָתוֹ מֵהַמִּקְוֶה הוּא מְקַבֵּל נֶפֶשׁ אֱלֹקִית מִן הַשָּׁמַיִם וְהוּא הוֹפֵךְ לִיהוּדִי קָדוֹשׁ. אֵין לוֹ שׁוּם חֵטְא אוֹ עָוֹן הוּא כְּתִינוֹק שֶׁנּוֹלַד זֶה עַתָּה. אֵין לוֹ אֲפִילוּ טֻמְאַת מֵת! אֵין בּוֹ מוּם, קָדוֹשׁ! גֵּר שֶׁהִתְגַּיֵּר כְּתִינוֹק שֶׁנּוֹלַד דָּמֵי, הוּא נוֹלָד עַתָּה! נְשָׁמָה יְהוּדִית יְרֻדָה לָעוֹלָם וְנִכְנְסָה בְּגוּפוֹ.

הֵיכָן רָאִינוּ מַצָּב כָּזֶה אֵצֶל עַם יִשְׂרָאֵל? בְּמַעֲמַד הַר סִינַי. כַּאֲשֶׁר עַם יִשְׂרָאֵל נִצָּב לְמַרְגְּלוֹת הַר סִינַי וְקִבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כֻּלָּם נֶחְשְׁבוּ לְגֵרִים, תִּינוֹקוֹת שֶׁזֶּה עַתָּה נוֹלְדוּ: מַזָּל טוֹב! הֵם גַּם הִגִּיעוּ לְדַרְגָּה שֶׁל קְדֻשָּׁה, לַמְרוֹת שֶׁרַק 50 יוֹם קוֹדֵם לָכֵן הֵם הָיוּ בְּ-49 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וְכִמְעַט אָבְדוּ מִן הָעוֹלָם! וְהִנֵּה כָּעֵת הֵם עוֹמְדִים לְמַרְגְּלוֹת הַר סִינַי וְרוֹאִים אֶת הַמַּעֲמָד הַגָּדוֹל וְשׁוֹמְעִים אֶת קוֹלוֹ שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם אוֹמֵר לָהֶם אֶת הַדִּבְּרוֹת הָרִאשׁוֹנִים, בְּטֶרֶם פָּרְחָה נִשְׁמָתָם מִן הַמַּעֲמָד. קְדוֹשֵׁי עֶלְיוֹן! כָּל מָה שֶׁהָיָה קוֹדֵם לָכֵן נִמְחַק.

מַעֲמָד הַר סִינַי הֵבִיא לֹא רַק לִשְׁלֵמוּת רוּחָנִית אֶלָּא גַּם לִשְׁלֵמוּת גּוּפָנִית. כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ לְגַבֵּי הַכֹּהֲנִים שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת שְׁלֵמִים גַּם בְּגוּפָם כִּי הֵם צָבָא ה' שֶׁמְּיַצֵּג אוֹתוֹ, וּמֶלֶךְ מִתְפָּאֵר בְּחַיָּלָיו גַּם מִבְּחִינָה חִיצוֹנִית כִּי זֶה כְּבוֹדוֹ, כָּךְ כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמַד הַר סִינַי הָיוּ צְרִיכִים לְהִתְקַדֵּשׁ מִבְּחִינָה גּוּפָנִית, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכְרִיז: "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לִהְיוֹת "מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים", שְׁלֵמִים רוּחָנִית וְגַשְׁמִית כְּדֵי לַעֲבֹד אֶת ה'.

כַּאֲשֶׁר אָדָם לוֹקֶה בְּגוּפוֹ בֵּין מִלֵּדָה וּבֵין בְּמַהֲלַךְ חַיָּיו, הַכֹּל הוּא חֵלֶק מִתִּקּוּן אֱלֹקִי לִנְשָׁמָתוֹ וְקָשׁוּר לְמַעֲשָׂיו בְּגִלְגּוּל זֶה אוֹ בְּגִלְגּוּלִים קוֹדְמִים, וְכָךְ נִגְזַר עַל אוֹתוֹ אָדָם לְמַהֲלַךְ חַיָּיו בָּעוֹלָם הַזֶּה. אֲבָל בְּמַעֲמַד הַר סִינַי יָרְדוּ 600 אֶלֶף נְשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ תַּחַת הַכִּסֵּא עַל מְנָת לְהַכְנֵס בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִמֵּילָא זוֹ הָיְתָה לֵידָתָם הָרִאשׁוֹנָה וְאֵין חֶשְׁבּוֹנוֹת קוֹדְמִים שֶׁמַּצְרִיכִים לִקּוּי גּוּפָנִי כָּזֶה אוֹ אַחֵר בְּגוּפָם לְצֹרֶךְ תִּקּוּן נִשְׁמָתָם, כִּי יָרְדָה לָהֶם נְשָׁמָה

חֲדָשָׁה לְלֹא חֵטְא. כָּל הַמּוּמִים שֶׁהָיוּ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מִמִּצְרַיִם נֶעֱלְמוּ כְּלֹא הָיוּ, הֵם נוֹלְדוּ מֻחָדָשׁ בְּרִיאִים וּשְׁלֵמִים.

אֲבָל אֲנַחְנוּ עֲדַיִן צְרִיכִים לְהָבִין אֶת הַצִּוּוּי לִהְיוֹת קְדוֹשִׁים. הֲרֵי רָאִינוּ כִּי רַק גֵּרִים כִּבְיָכוֹל יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ לְמַצָּב שֶׁל קָדוֹשׁ גַּם אַחֲרֵי שֶׁנִּטְמְאוּ, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמַד הַר סִינַי הָיוּ בְּמַעֲמַד שֶׁל גֵּרִים הַנִּכְנָסִים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, אֲבָל הַצִּוּוּי שֶׁל ה׳ שֶׁנִּהְיָה קְדוֹשִׁים נֶאֱמַר לְאַחַר מַעֲמַד הַר סִינַי, לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל ! אַחֲרֵי שֶׁקִּלְקְלוּ וְיכוֹלִים רַק לְהִטָּהֵר אֲבָל לֹא לְהִתְקַדֵּשׁ, כִּבְיָכוֹל. אִם כֵּן מָה מַּשְׁמָעוּת הַצִּוּוּי אָז וְהַיּוֹם ?

מַעֲמַד הַר סִינַי בּוֹ הִתְכַּפְּרוּ עֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהִגִּיעוּ לְמַעֲמַד שֶׁל "קְדוֹשִׁים" הָיָה בְּעֶצֶם מֵעֵין חֵפָּה בָּהּ קֻשְּׁרוּ קִשְׁרֵי נִשּׂוּאִין בֵּינֵינוּ לְבֵין ה׳ יִתְבָּרַךְ, הוּא הֻחָתָן. מִכָּאן לָמְדוּ בַּגְּמָרָא כִּי חָתָן וְכַלָּה בְּעֵת חֻפָּתָם מוּחָלִים לָהֶם עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, שֶׁכֵּן מַעֲמַד חֻפָּתָם הוּא מֵעֵין מַעֲמַד הַר סִינָי.

חָתָן וְכַלָּה חֲכָמִים שֶׁמְּבִינִים אֶת גֹּדֶל הַמַּעֲמָד לֹא מְבַזְבְּזִים אֶת יוֹם הַחֻפָּה לְצְלוּמִים מְשֻׁתָּפִים עַל חוֹף הַיָּם, אֶלָּא מְכִינִים אֶת עַצְמָם לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁיִּמְחַק לָהֶם אֶת הַכֹּל וְיַאֲפְשֵׁר לָהֶם לִפְתֹּחַ דַּף חָדָשׁ כְּמוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמַד הַר סִינָי. יֵשׁ עֲדוֹת הַנּוֹהֲגוֹת שֶׁהֶחָתָן וְהַכַּלָּה אֲפִילוּ צָמִים בְּיוֹם הַחֻפָּה, וְיֵשׁ שֶׁמִּתְוַדִּים בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁל יוֹם הַחֻפָּה אֶת וִדּוּי רַבִּנוּ נִסִּים בִּתְפִלַּת הַלַּחַשׁ, שֶׁהוּא הַוִּדּוּי הָאָרֹךְ שֶׁאָנוּ נוֹהֲגִים לְהִתְוַדּוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים ! זֶהוּ גֹּדֶל הַמַּעֲמָד !

אָמַר פַּעַם יְהוּדִי חָכָם כִּי יוֹם הַחֻפָּה שֶׁל חָתָן וְכַלָּה בְּיִשְׂרָאֵל הוּא יוֹם כֹּה גָּדוֹל, רַק חֲבָל שֶׁנָּתְנוּ אוֹתוֹ לָאֲנָשִׁים כָּל

כָּךְ קְטַנִּים, כְּלוֹמַר שֶׁהֶחָתָן וְהַכַּלָּה מֵרֹב הִתְרַגְּשׁוּתָם לְהַגִּיעַ לְחֻפָּה עָצְמָה, לֹא עוֹצְרִים לְהָבִין אֶת הַמַּשְׁמָעוּת הָאֲמִתִּית שֶׁל הַמַּעֲמָד הַזֶּה. וְכָךְ לְצַעֲרֵנוּ יֵשׁ הַרְבֵּה רְחוֹקִים אֲשֶׁר בִּמְקוֹם שֶׁיִּמְחֲלוּ לָהֶם עַל כָּל הָעַוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם תַּחַת הַחֻפָּה, הֵם מוֹסִיפִים עַוֹנוֹת חֲדָשִׁים עַל הַיְשָׁנִים, כַּאֲשֶׁר מִתְלַבְּשִׁים בִּפְרִיצוּת וְרוֹקְדִים בְּעֵרוּב גְּבָרִים וְנָשִׁים, מִשְׁתַּכְּרִים וּמִתְהוֹלְלִים. יֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁאַף טוֹרְחִים לַעֲשׂוֹת מוֹפַע שֶׁלֹּם שֶׁמַּטָּרָתוֹ לְנַקֵּר אֶת עֵינֵי הָאוֹרְחִים שֶׁיְּדַבְּרוּ עֲלֵיהֶם, וְהַתּוֹצָאָה הִיא שֶׁהֵם מוֹשְׁכִים לְעַצְמָם עַיִן רָעָה וּכְבָר לְאַחַר הַחֻפָּה מַתְחִילוֹת הַבְּעָיוֹת, רִיבִים פַּרְנָסָה בְּרִיאוּת עִכּוּב בִּילָדִים וְעוֹד, לֹא עָלֵינוּ! אֵיזֶה בִּזְבּוּז! זֶה יוֹם שֶׁיָּכוֹל לְהִוָּולֵד מֵחָדָשׁ כְּמוֹ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי!

חָתָן אָכֵן יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְדַרְגַּת קָדוֹשׁ, אֲבָל הַצִּוּוּי "וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים" הוּא עַל כָּל רֶגַע וְרֶגַע מֵחַיֵּי הָאָדָם, יֵשׁ לְכָל יְהוּדִי אֶפְשָׁרוּת לְהִתְקַדֵּשׁ בְּכָל רֶגַע. מַהִי אֶפְשָׁרוּת זוֹ? כְּשֶׁאָנוּ קוֹרְאִים אֶת חֻמָּשׁ "וַיִּקְרָא" אָנוּ לְמֵדִים לְאָרְכּוֹ עַל טָהֳרָה, אֲבָל בִּשְׁתֵּי הַפָּרָשׁוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת "בְּהַר" וּ"בְּחֻקֹּתַי" אָנוּ מוֹצְאִים גַּם אֶת הַקְּדֻשָּׁה.

פָּרָשַׁת "בְּהַר" מַתְחִילָה בְּדִינֵי שְׁבִיעִית פּוֹתַחַת בַּמִּלִּים: "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר", וְשׁוֹאֵל הַמִּדְרָשׁ מַדּוּעַ דַּוְקָא בְּמִצְוָה זוֹ נֶאֱמַר שֶׁה' דִּבֵּר עִם מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי, הֲרֵי כָּל הַמִּצְוֹת נֶאֶמְרוּ שָׁם? וְעוֹנֶה הַמִּדְרָשׁ כְּדֵי לְהָקִישׁ אֶת מִצְוַת שְׁמִטָּה לְשְׁאָר הַמִּצְוֹת, מָה מִצְוַת שְׁמִטָּה עַל כָּל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ נִתְּנָה בְּסִינַי, כָּךְ כָּל הַמִּצְוֹת עַל פְּרָטֵיהֶן וְדִקְדּוּקֵיהֶן נִתְּנוּ בְּהַר סִינָי.

בְּהַר סִינַי, בְּאוֹתוֹ מַעֲמָד שֶׁל חֻפָּה בֵּינֵינוּ לְבֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁם נִמְחֲלוּ לָנוּ כָּל הָעַוֹנוֹת, שָׁם נִתְּנָה הַתּוֹרָה. וּכְשֵׁם

שֶׁהֲפַכְנוּ לִקְדוֹשִׁים מֵעֶצֶם הַמַּעֲמָד, כָּךְ עַל יְדֵי הַכֶּלִי שֶׁקִּבַּלְנוּ מֶה׳ כְּמַתְּנַת הַקְּדוּשִׁין הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אָנוּ יְכוֹלִים לְהִתְקַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ.

וְזֶה פָּרָשַׁת "בְּחֻקֹּתַי", שֶׁפּוֹתַחַת בְּמִלִּים: "אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם", כְּלוֹמַר כְּדֵי לִזְכּוֹת בְּכָל הַבְּרָכוֹת הַמְּתֹאָרוֹת לְאַחַר מִכֵּן צָרִיךְ לָלֶכֶת בִּדְרָכֵי הַתּוֹרָה, לִלְמֹד עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת. לִלְמֹד עַל מְנָת לְלַמֵּד.

וְזֶה שֶׁאָמְרָה הַגְּמָרָא כִּי כָּל הַמְּלַמֵּד אֶת בְּנוֹ וְאֶת בֶּן בְּנוֹ (נֶכְדּוֹ) תּוֹרָה, נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ קִבֵּל עַתָּה אֶת הַתּוֹרָה מִסִּינָי. אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁאָב וּבְנוֹ אוֹ סָב וְנֶכְדּוֹ פּוֹתְחִים חֻמָּשׁ וְקוֹרְאִים פֶּרוּשׁ רַשִׁ"י וּלְפֶתַע פִּתְאוֹם יִשְׁמְעוּ שׁוֹפָרוֹת וְקוֹלוֹת וּבְרָקִים, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁבְּמַעֲמַד הַר סִינַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹרִיד עִם הַתּוֹרָה גַּם שֶׁפַע רוּחָנִי שֶׁקִּדֵּשׁ אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, כָּךְ עַתָּה אָדָם שֶׁיּוֹשֵׁב לְלַמֵּד אֶת צֶאֱצָאָיו תּוֹרָה יוֹרֵד אוֹתוֹ שֶׁפַע וּמְקַדֵּשׁ אוֹתָם.

אָז בְּמָקוֹם שֶׁסַּבָּא יְסַפֵּר לְנֶכְדּוֹ הַקָּטָן עַל הַדַּרְדָּסִים אוֹ סְנְדָּרְלָה, אוֹ שֶׁיִּרְאוּ סֶרֶט מְצֻיָּר שֶׁיְּצָרוּ גּוֹיִם טְמֵאִים שֶׁכֻּלּוֹ אַלִּימוּת פְּרִיצוּת וְנִבּוּלֵי פֶּה בְּמַעֲטָפָה מְתוּקָה לִשְׁרֹף אֶת נִשְׁמַת הַיֶּלֶד הָרַךְ, הַסַּבָּא יְסַפֵּר לַנֶּכֶד עַל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְעַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְיִזְכֶּה לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ בְּמָקוֹם לְטַמֵּא אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם!

וְכֵן קַל וָחֹמֶר שֶׁאָדָם יִלְמַד לְעַצְמוֹ לִפְנֵי שֶׁיִּפְנֶה לְלַמֵּד לַאֲחֵרִים, אֵיךְ הוּא יָכוֹל לָשֶׁבֶת לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ אִם לוֹ עַצְמוֹ אֵין יָד וְרֶגֶל בְּתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה? אֵיךְ הוּא יָכוֹל לְבַזְבֵּז אֶת זְמַנּוֹ לַהֶבֶל וָרִיק כַּאֲשֶׁר בְּמֶרְחַק סֵפֶר מִמֶּנּוּ מְחַכֶּה כֹּחַ אַדִּיר לְקַדֵּשׁ

אוֹתוֹ וְלִמְחֹק לוֹ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו וְיִסּוּרָיו? מַמָּשׁ כְּמוֹ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי!

חֲרֵי כְּשֶׁנִּרְצֶה לְהִטָּהֵר מֵעֲבֵרוֹת שֶׁעָשִׂינוּ וּנְחַפֵּשׂ בִּסְפָרִים קַדְמוֹנִים מָה "הַתִּקּוּן" לְכָל אַחַת מֵעֲבֵרוֹת אֵלּוּ, אָנוּ נָרִים יָדַיִם עוֹד בְּטֶרֶם נַתְחִיל! כַּמָּה תַּעֲנִיּוֹת וְצוֹמוֹת וְגִלְגּוּלֵי שֶׁלֶג וְיִסּוּרִים צָרִיךְ לַעֲבוֹר כְּדֵי לְכַפֵּר עַל מַחֲשָׁבָה לֹא כְּשֵׁרָה אַחַת! שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל מַעֲשִׂים! שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל עֲשִׂיָּתָם כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים עַד שֶׁדָּשׁ בָּהֶם בַּעֲקֵבוֹ! חֲרֵי אֶלֶף שְׁנוֹת חַיִּים לֹא יַסְפִּיקוּ!

אֲבָל אִם בִּמְקוֹם לְהִטָּהֵר הוּא יְבַקֵּשׁ לְהִתְקַדֵּשׁ, לִמְחֹק כָּל שֶׁעָשָׂה כְּלֹא הָיָה, חֲרֵי יְבַקֵּשׁ לַחֲזוֹר לְמַעֲמַד הַר סִינַי שָׁם נִשְׁמָתוֹ הָיְתָה יָחַד עִם נִשְׁמוֹת כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנּוֹלְדוּ וְעוֹד לֹא נוֹלְדוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ עוֹמֵד הַיּוֹם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵינוּ וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם". בִּשְׁבִיל זֶה יֵשׁ אֶת הַתִּקּוּן הַגָּדוֹל מִכֻּלָּם שֶׁמְּבִיא אוֹתָנוּ לִשְׁלֵמוּת - דְּבֵקוּת בַּתּוֹרָה, לִלְמֹד עַל מְנָת לְלַמֵּד, לִלְמֹד עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת, לִשְׁמוֹר וּלְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת. וְאָז יְכוֹלִים לַהֲפֹךְ לִקְדוֹשִׁים מַמָּשׁ. זֶה יִקָּרֵה "אִם בְּחֻקּוֹתַי תֵּלֵכוּ", וְעַל זֶה פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ: "שֶׁתִּהְיוּ עֲמֵלִים בַּתּוֹרָה". חֲרֵי לָנוּ חִדּוּשׁ עָצוּם, הֶעָמֵל בַּתּוֹרָה הוּא כֹּחַ אַדִּיר שֶׁמְּקַדֵּשׁ וּמְחַדֵּשׁ אוֹתָנוּ כִּתְינוֹק קָטָן שֶׁזֶּה עַתָּה נוֹלָד נָקִי לְלֹא חֵטְא.

חֲמֵשׁ

בַּמִּדְבָּר

לעילוי נשמת
האשה היקרה
והאם והסבתא המסורה

שולמית ראובן

בת **משה ורחל** ז"ל

נלב"ע
כ"ט בתמוז התשס"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

במדבר

חֲמֻשׁ "בַּמִּדְבָּר" נִפְתָּח בְּמִפְקָד הֲנַעֲשֶׂה בִּתְחִלַּת הַפָּרָשָׁה הָרִאשׁוֹנָה בַּסֵּפֶר. יֶשְׁנָם 4 מִפְקָדִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה לְעָם יִשְׂרָאֵל מִיְּצִיאַת מִצְרַיִם וְעַד הַכְּנִיסָה לְאֶרֶץ. 3 הַמִּפְקָדִים הָרִאשׁוֹנִים נַעֲשׂוּ בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה. גַּם רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ הִתְעוֹרֵר לְתִכְיפוּת הַמִּפְקָדִים וְכָתַב שֶׁמִּתּוֹךְ חִבָּתָם חוֹזֵר וְמוֹנָם, מָשָׁל לְאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְהֲלוֹמִים בַּכִּיס וּמִדֵּי פַּעַם מוֹצִיא אוֹתָם לְסוֹפְרָם מֵרֹב שִׂמְחָתוֹ בָּהֶם.

אִם נִסְתַּכֵּל עַל 4 הַמִּפְקָדִים שֶׁנַּעֲשׂוּ, 3 מִתּוֹכָם מוּבָנִים עַל פְּנֵיהֶם. הַמִּפְקָד הָרִאשׁוֹן נַעֲשָׂה אַחֲרֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם, לִרְאוֹת

מִי נוֹתַר לְאַחַר מַכַּת חֹשֶׁךְ וְזָכָה לְהִגָּאֵל. בְּמַכַּת חֹשֶׁךְ מֵתוּ 80 אָחוּז, אֵלֶּה הָיוּ אֲנָשִׁים שֶׁהִתְיָאֲשׁוּ מֵהַגְּאֻלָּה, אַף עַל פִּי שֶׁזָּכוּ לִרְאוֹת 8 מַכּוֹת עַל מִצְרַיִם כְּנֶגֶד הַטֶּבַע. אָדָם שֶׁלֹּא מִתְיָאֵשׁ, יָכוֹל לְגִבּוֹר וְלִצְלוֹחַ אֶת כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר עִם מְעַט אֱמוּנָה בְּחֵיקוֹ, אֲבָל אִם נָפַל לְיֵאוּשׁ, אֲפִילוּ יִרְאֶה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעֵינַיִם שֶׁהוּא בָּא לִקְרָאתוֹ, זֶה לֹא יַעֲזֹר לוֹ. לָכֵן צָרִיךְ לְהִזָּהֵר מִיֵּאוּשׁ, שֶׁהוּא הַכְּלִי הָעִקָּרִי שֶׁל יֵצֶר הָרַע עַד הַיּוֹם. לָכֵן הָיָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִפְקָד לְאַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם לִרְאוֹת כַּמָּה נוֹתְרוּ. וְסָפְרוּ אֶת כָּל הַגְּבָרִים בַּגִּילָאִים 20 עַד 60, אֲנָשִׁים הָרְאוּיִים לָצֵאת לַמִּלְחָמָה.

הַמִּפְקָד הַשֵּׁנִי הָיָה בְּתַמּוּז שֶׁל אוֹתָהּ שָׁנָה, אַחֲרֵי חֵטְא הָעֵגֶל. לִרְאוֹת מִי נוֹתַר אַחֲרֵי הָעֹנֶשׁ עַל הַחֵטְא. אָמְנָם אֶת הָעֵגֶל עָצְמוֹ יָזְמוּ וַעֲשׂוּ הָעֶרֶב רַב, רָצְחוּ אֶת חוּר בְּנָהּ שֶׁל מִרְיָם וְכָפוּ אֶת אַהֲרֹן לַעֲשׂוֹת עֵגֶל. וְהִנֵּה בִּגְלַל חֵטְא הָעֵגֶל הָרְגוּ בְּנֵי לֵוִי 3,000 אִישׁ, כְּלוֹמַר חוּץ מֵהָעֶרֶב רַב הָיוּ גַּם 3,000 מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֶסְתּוּ עַל יָדָם, וְהִשְׁתַּתְּפוּ בְּחֵטְא הָעֵגֶל מַמָּשׁ, לְצַד הָאֲחֵרִים שֶׁלֹּא מִחוּ. כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ יָרַד מִן הָהָר עִם הַלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנִים וְרָאָה אוֹתָם חוֹטְאִים בְּחֵטְא הָעֵגֶל הוּא שָׁבַר אֶת הַלּוּחוֹת אָז נֶעֱמַד מֹשֶׁה מוּל הָעָם וְצָעַק "מִי לַה' אֵלָי". בְּעִקְבוֹת הַהַכְרָזָה הַזּוֹ, מִהֲרוּ כָּל שֵׁבֶט לֵוִי לָלֹא יוֹצֵא מִן הַכְּלָל וְנֶעֶמְדוּ לְצִדּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. אַף אֶחָד מֵהֶם לֹא חָטָא בְּחֵטְא הָעֵגֶל. אֲבָל בִּשְׁאָר הַשְּׁבָטִים הָיְתָה הִתְלַבְּטוּת. הֵם הִסְּסוּ עַד שֶׁבָּאוּ, וְגַם אָז לֹא בָּאוּ כֻּלָּם, מִכָּל שֵׁבֶט הָיוּ כָּאֵלֶּה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מֵאָחוֹר, אֵלֶּה שֶׁלֹּא רָצוּ לְהִדָּבֵק בַּה', וְהֵם נֶעֱנְשׁוּ עַל כָּךְ. לָכֵן הָיָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִפְקָד מִי נוֹתַר. גַּם הַמִּפְקָד הַזֶּה מוּבָן. זֶה הָיָה הַמִּפְקָד הַשֵּׁנִי.

הַמִּפְקָד הָרְבִיעִי הָיָה לְאַחַר 40 שָׁנָה, לִרְאוֹת אֶת הַדּוֹר הַחָדָשׁ שֶׁנּוֹלַד בַּמִּדְבָּר בְּרֵבּוֹ, לְבָרֵר מִי נִכְנַס לְאֶרֶץ, שֶׁכֵּן דּוֹר הַמִּדְבָּר לֹא נִכְנַס בַּסּוֹף לְאֶרֶץ בְּעִקְבוֹת חֵטְא הַמְרַגְּלִים. לָכֵן הָיָה צָרִיךְ לִמְנוֹת מִי כֵּן נִכְנַס עִם יְהוֹשֻׁעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. גַּם מִפְקָד זֶה מוּבָן.

אֲבָל הַמִּפְקָד הַשְּׁלִישִׁי בּוֹ פּוֹתֵחַ סֵפֶר בַּמִּדְבָּר, הוּא לֹא מוּבָן. הַמִּפְקָד נַעֲרֹךְ כַּמָּה חֳדָשִׁים לְאַחַר קוֹדְמוֹ, וּמְעַט יוֹתֵר מִשָּׁנָה מֵהָרִאשׁוֹן. אִם סוֹפְרִים אֶת כָּל הַגְּבָרִים בְּטְוַח שֶׁל 20 עַד 60, מָה כְּבָר נִשְׁתַּנָּה מֵהַמִּפְקָד הַקּוֹדֵם?

וְעוֹד דָּבָר, בְּשׁוֹנֶה מִשְּׁלֹשֶׁת הַמִּפְקָדִים הָאֲחֵרִים, שֶׁגַּם בָּהֶם סָפְרוּ גְּבָרִים בְּגִילְאֵי 20 עַד 60, כָּאן הָיוּ גַּם מִפְקַד בְּכוֹרוֹת וּמִפְקָד לְשֵׁבֶט לֵוִי, עַל מְנָת לְהָמִיר אֶת קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹרוֹת בְּאַנְשֵׁי שֵׁבֶט לֵוִי. עַד חֵטְא הָעֵגֶל, מִי שֶׁהָיָה אָמוּר לַעֲבוֹד בַּמִּשְׁכָּן הָיוּ הַבְּכוֹרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ", שֶׁמִּכָּל מִשְׁפָּחָה כְּמַעַט יִהְיֶה כֹּהֵן וְהוּא הַבֵּן הַבְּכוֹר. בְּעִקְבוֹת חֵטְא הָעֵגֶל הֻחְלַט לְהַעֲבִיר אֶת הַקְּדֻשָּׁה לְשֵׁבֶט לֵוִי שֶׁלֹּא הִשְׁתַּתֵּף בַּחֵטְא. הָיָה צָרִיךְ לְהַפְקִיעַ אֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁכָּל בְּכוֹר נוֹלָד לְתוֹכָהּ וּלְהַעֲבִירָהּ לִידֵי אִישׁ מִשֵּׁבֶט לֵוִי. כָּל בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל הוּא קָדוֹשׁ מִבֶּטֶן וְצָרִיךְ לִפְדּוֹת קְדֻשָּׁתוֹ.

שָׁאֲלוּ פַּעַם אֶת הַגָּאוֹן הֶחָסִיד רַבִּי בּוֹנִים מִפְּשִׁיסְחָה, אִם בְּכוֹר נוֹלָד עִם קְדֻשָּׁה מַדּוּעַ פּוֹדִים לוֹ אוֹתָהּ? הֲרֵי כָּל כָּךְ קָשֶׁה לִהְיוֹת קָדוֹשׁ, וְזֶה כְּבָר נוֹלָד קָדוֹשׁ, מַדּוּעַ לָקַחַת לוֹ אֶת הַקְּדֻשָּׁה? וַעֲנָה הָרַב בּוֹנִים, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֶה קְדוֹשִׁים מִלֵּדָה, הוּא רוֹצֶה שֶׁאֲנָשִׁים יַעַבְדוּ עַל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם. לְאַף אֶחָד אֵין בַּעֲלוּת עַל הַקְּדֻשָּׁה, מִי שֶׁיַּעֲמֹל יַגִּיעַ לַקְּדֻשָּׁה מֵעַצְמוֹ, וְזוֹ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁה' רוֹצֶה בָּהּ. מָה שֶּׁבָּא בְּקַלּוּת הוֹלֵךְ

בְּקַלּוּת, אֲבָל זֶה שֶׁעוֹבֵד עַל הַקְּדֻשָּׁה וּמַרְוִיחַ אוֹתָהּ, הִיא נִשְׁאֶרֶת עִמּוֹ כָּל חַיָּיו.

3 הַמִּפְקָדִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ: בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל וְלִפְנֵי חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן, הֵם כֻּלָּם תַּחֲנוֹת צִיּוֹן בְּחַיָּיו שֶׁל אָדָם. הַמִּפְקָד הָרִאשׁוֹן שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא כְּנֶגֶד לֵידָתוֹ שֶׁל אָדָם וּבִיאָתוֹ לָעוֹלָם הַזֶּה. יָצָא עִם חָדָשׁ לָעוֹלָם, עִם יִשְׂרָאֵל. וּמַדּוּעַ צָרִיךְ לִסְפֹּר? כִּי בְּהַרְבֵּה לְיַדּוֹת לֹא עָלֵינוּ יֵשׁ נְפָלִים, יְלָדִים שֶׁלֹּא מִתְקַיְּמִים, אִם מֵתִים בַּלֵּידָה וְאִם בְּתוֹךְ 30 הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים לַלֵּידָה, אָז עֲדַיִן לֹא נֶחְשָׁב לָוָלָד אֶלָּא לְנֶפֶל. לָכֵן הַמִּפְקָד הָרִאשׁוֹן לִסְפֹּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁסָּפְרוּ אֶת הַוָּלָד כְּתִינוֹק וְלֹא כְּנֶפֶל, לֹא עָלֵינוּ. אָדָם בָּא לָעוֹלָם - זוֹ יְצִיאַת מִצְרַיִם.

הַמִּפְקָד הַשֵּׁנִי לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל, הוּא נְקוּדָה בְּחַיָּיו שֶׁל כָּל אָדָם וְאָדָם, בָּהּ ה׳ קוֹרֵא לוֹ מִתּוֹךְ מַהֲלַךְ הַחַיִּים בּוֹ הוּא נִמְצָא. ה׳ פּוֹנֶה אֶל אוֹתוֹ אָדָם בִּנְקֻדָּה כָּזוֹ אוֹ אַחֶרֶת בְּחַיָּיו, וְצוֹעֵק ״מִי לַה׳ אֵלָי״. וְלֹא מְשַׁנֶּה הֵיכָן אַתָּה נִמְצָא וּמָה עָשִׂיתָ עַד כֹּה, וּלְהֵיכָן נָפַלְתָּ וְכַמָּה קִלְקַלְתָּ, דַּוְקָא בִּגְלַל הַנְּפִילָה, דַּוְקָא בִּגְלַל הַקִּלְקוּל, בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם הֲכִי עָמוֹק, שָׁם ה׳ יִקְרָא לְךָ. אָז אוֹמֵר ה׳: ״אִם עַכְשָׁו תִּשְׁמַע מִיַּד לַקְּרִיאָה, תֶּחְדַּל מִכָּל מַעֲשֶׂיךָ הָרָעִים, מִבְּלִי לְהִתְעַצֵּב, לְהִתְיָאֵשׁ וְלִשְׁקֹעַ בְּמַחְשָׁבוֹת וְהִסּוּסִים, אֶלָּא תִּזְרֹק הַכֹּל וַתָּבוֹא אֵלַי עַכְשָׁו כִּי קָרָאתִי לְךָ, לֹא רַק שֶׁאֶמְחֹל לְךָ עַל כָּל מָה שֶׁעָשִׂיתָ, אֲנִי אֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ קָדוֹשׁ״! הַלְוַאי רָצוֹ אֶל מֹשֶׁה וְהִתְקַדְּשׁוּ. ה׳ קָרָא לָהֶם. וּמֵהֵיכָן? מִתּוֹךְ חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁבְּגִלְּלוֹ הָיָה צָרִיךְ לִשְׁבֹּר אֶת הַלּוּחוֹת. וּמָה ה׳ מַכְרִיז לָעָם? ״מִי לַה׳ אֵלַי״. מִי שֶׁבָּא אֲנִי סוֹלֵחַ לוֹ! שֵׁבֶט לֵוִי שֶׁהִזְדָּרֵז, נִהְיָה קָדוֹשׁ. לְהִזְדָּרֵז לְמִצְוָה! כְּשֶׁה׳ קוֹרֵא לִי וַאֲנִי מִתְלַבֵּט וּמִתְחַבֵּט,

חוֹשֵׁב פְּעָמַיִם וְשָׁלוֹשׁ וְרַק בַּסּוֹף מַגִּיעַ, אֲנִי אָמְנָם אֲקַבֵּל שָׂכָר כְּשֶׁאָבוֹא בַּסּוֹף, אֲבָל גַּם אַפְסִיד הֲמוֹן, כַּמָּה יָכֹלְתִּי לְהַרְוִיחַ אִם הָיִיתִי עוֹזֵב הַכֹּל וְרָץ. אִם אֲנִי רָץ אֲנִי רוֹאֶה יְשׁוּעוֹת!

הַמִּפְקָד הַשְּׁלִישִׁי בְּפָרָשַׁת "בַּמִּדְבָּר" נַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן. הַמִּשְׁכָּן הָיָה כְּגַן עֵדֶן, כְּמוֹ הָעוֹלָם לִפְנֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, לְלֹא קִלְקוּל. אִם כֵּן, חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן מְיַצֶּגֶת אֶת הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלָּנוּ. מִי מַגִּיעַ לַמִּפְקָד הַשְּׁלִישִׁי? אִם נִבְדֹּק אֶת הַמִּסְפָּרִים מֵהַמִּפְקָד הַשֵּׁנִי לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל, וְהַמִּפְקָד הַשְּׁלִישִׁי לִפְנֵי חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן, נִרְאֶה אֶת אוֹתָם הַמִּסְפָּרִים. לָכֵן הָיָה חָשׁוּב לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּפְקָד הַשְּׁלִישִׁי, לְהַרְאוֹת לָנוּ שֶׁכָּל מִי שֶׁרָץ לַה' כְּשֶׁקָּרָא לוֹ, אֲפִילוּ שֶׁהָיָה בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּית בְּאוֹתוֹ רֶגַע, כֵּיוָן שֶׁעָזַב הַכֹּל וְרָץ לַה', הוּא הִגִּיעַ לַמִּשְׁכָּן.

וְנִלְמַד לְגַבֵּינוּ, לְכָל מִי שֶׁעוֹבֵר נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים בְּחַיָּיו, וְיֵצֵר הָרַע עוֹבֵד שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת לְיַאֲשׁוֹ. לְיֵצֵר הָרַע פַּחוֹת חָשׁוּב לְהַחֲטִיא אוֹתָנוּ וְיוֹתֵר חָשׁוּב לוֹ לְיַאֵשׁ אוֹתָנוּ לְאַחַר הַחֵטְא שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, שֶׁהֲרֵי אִם נַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה מֵאַהֲבָה, מְמִילָא הַחֲטָאִים יַהַפְכוּ לִזְכֻיּוֹת, וְלָכֵן עִקַּר עֲבוֹדָתוֹ לִמְנוֹעַ אֶת הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי יֵאוּשׁ, שֶׁהֲרֵי אָדָם עִם עֲבֵרָה אַחַת וְיֵאוּשׁ שֶׁבְּגִינוֹ לֹא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, גָּרוּעַ יוֹתֵר מֵאָדָם עִם 1,000 עֲבֵרוֹת שֶׁלֹּא מִתְיָאֵשׁ וּבַסּוֹף גּוֹבֵר עַל הַיֵּצֶר וְחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה מְלֵאָה מֵאַהֲבָה וְכָל עֲוֹונוֹתָיו נִמְחָקִים כֻּלָּא חָיוּ. לָכֵן כָּל מִי שֶׁלֹּא הִתְיָאֵשׁ, שֶׁשָּׁמַע אֶת ה' קוֹרֵא לוֹ וְרָץ, הוּא הִגִּיעַ לַמִּפְקָד הַשְּׁלִישִׁי.

אֲבָל יֵשׁ כָּאן עוֹד דָּבָר חָשׁוּב וְעִקָּרִי. מָה מוֹתִיר אָדָם לְבָנָיו אַחֲרָיו? אִם אָדָם לֹא הוֹאֵג לָרוּחָנִיּוּת שֶׁל יְלָדָיו שֶׁיִּגְדְּלוּ

לִהְיוֹת יִרְאֵי שָׁמַיִם וְשׁוֹמְרֵי מִצְווֹת בְּעַצְמָם, לֹא שָׁוֶה כָּל עֲמָלוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. בִּמְקוֹם לְהוֹתִיר לָהֶם רְכוּשׁ רַב שֶׁיִּתְקוֹטְטוּ הָאַחִים זֶה עִם זֶה עַד כְּדֵי שִׂנְאָה וּמִלְחָמָה, יוֹתִיר לָהֶם מִדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיְּסַיְּעוּ לָהֶם לִחְיוֹת בְּשָׁלוֹם וּבְשַׁלְוָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּלְזַכּוֹת לָעוֹלָם הַבָּא. הַיּוֹם נִכְנָסִים לְחֶדֶר שֶׁל יֶלֶד בְּיִשְׂרָאֵל וְרוֹאִים עֲשָׂרוֹת סוּגֵי חֲלְצוֹת, זוּגוֹת נַעֲלַיִם, חֲגוֹרוֹת וּמִכְנָסַיִם, מַחְשֵׁב וְטֶלֶוִיזְיָה, וּבְכָל הַחֶדֶר אֵין אֲפִילוּ סֵפֶר תְּהִלִּים אֶחָד לִרְפוּאָה!

הַמִּפְקָד הָרִבִיעִי הוּא שֶׁל הַבָּנִים שֶׁנִּכְנְסוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁגַּם זֶה הָעוֹלָם הַבָּא. כְּשֶׁנַּשְׁוֶה אֶת הַמִּסְפָּרִים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ וְשֶׁל אֲבוֹתֵיהֶם בַּמִּפְקָד שֶׁלָּנוּ כָּאן, נְקַבֵּל מִסְפָּרִים דּוֹמִים. לוֹמַר לְךָ, כָּל מִי שֶׁהֶעֱמִיד בֵּן תַּחְתָּיו שֶׁנִּכְנַס לְגַן עֵדֶן, גַּם הָאָב נִכְנַס בִּזְכוּתוֹ לְגַן עֵדֶן. זֶה הַהֶמְשֵׁךְ.

4 הַמִּפְקָדִים הָאֵלֶּה הֵם שֶׁל בְּנֵי 20 עַד 60 הַיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה. וְאֵין מִלְחָמָה אֶלָּא כְּנֶגֶד יֵצֶר הָרַע. וְהַגִּילָאִים 20 עַד 60 הֵם כְּנֶגֶד הַחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה. אָדָם הַחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, כָּל מָה שֶׁעָשָׂה עַד גִּיל 20 לֹא דָּנִים אוֹתוֹ בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה, וְכָל מָה שֶׁנִּלְחַם בַּיֵּצֶר עַד גִּיל 60 זֶה עִקַּר הַמִּלְחָמָה, כִּי אַחֲרֵי גִּיל 60 הַגּוּף נָחְלָשׁ וְעִמּוֹ הַיֵּצֶר (חוץ מִיֵּצֶר הַכָּבוֹד שֶׁעוֹלֶה כְּנֶגֶד שְׁאַר הַיְּצָרִים שֶׁדָּעֲכוּ) אָדָם בֶּן 60 מִתְאַוֶּה פַּחוֹת לְתַאֲווֹת הַגַּשְׁמִיּוֹת כְּמוֹ אָדָם בֶּן 30. בַּגִּילָאִים 20 עַד 60, כְּשֶׁפֹּחוֹ שֶׁל אָדָם בְּמָתְנָיו וְיֵשׁ לוֹ דָּם חָם וְיֵצָרִים וְתַאֲווֹת חֲזָקִים וְהוּא מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם זֶה הַנִּצָּחוֹן הַגָּדוֹל. אֵלֶּה הַיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה, מִלְחָמָה בְּיֵצֶר הָרַע שֶׁנִּלְחָם בָּהֶם בְּגִילָאִים אֵלּוּ בְּכָל הַכֹּחַ.

שֶׁבֶט לֵוִי מְיַצֵּג אֶת הַצַּדִּיקִים. אֵלֶּה שֶׁגָּדְלוּ בְּתוֹךְ עוֹלָם שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְווֹת וּמֵעוֹלָם לֹא טָעֲמוּ טָעַם חֵטְא. וְהֵם נִסְפָּרִים

מִגִּיל חֹדֶשׁ וָמַעְלָה לְלֹא הַגְבָּלָה. וְאֵין גִּיל מַקְסִימָלִי, כִּי הוּא צַדִּיק עַד יוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן. אַשְׁרָיו וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ.

בָּעַל הַתְּשׁוּבָה שֶׁרוֹאֶה וּמְקַנֵּא בּוֹ קְנָאַת סוֹפְרִים, לִבּוֹ נִצְבַּט בְּקִרְבּוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא טוֹרֵחַ וְלוֹמֵד וּמִתְקַדֵּשׁ, הַזְּכְרוֹנוֹת שֶׁל קִלְקוּלָיו הָרַבִּים מַעֲצִיבִים אֶת לִבּוֹ. אָמְנָם אִם חָזַר מֵאַהֲבָה כָּל הַזְּדוֹנוֹת הָפְכוּ בַּשָּׁמַיִם לִזְכֻיּוֹת, וְנֶאֱמַר שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִים לַעֲמֹד, וּבְכָל זֹאת הוּא זוֹכֵר אֶת הָעֲבֵרוֹת שֶׁעָשָׂה וְאֶת כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת שֶׁיָּכוֹל הָיָה לַעֲשׂוֹת בִּמְקוֹם, כְּמוֹ אוֹתוֹ שֵׁבֶט לֵוִי, כְּמוֹ אוֹתוֹ צַדִּיק, וְזֶה כּוֹאֵב לוֹ.

הִנֵּה הַצַּדִּיק הַצָּעִיר לוֹמֵד תּוֹרָה כְּבָר מִגִּיל 3, מְסַיֵּם אֶת הַשַּׁ״ס בְּגִיל צָעִיר, מִתְחַתֵּן וְאָב לִילָדִים תְּמִימִים וְצַדִּיקִים, בְּעוֹד שֶׁבַּעַל הַתְּשׁוּבָה בַּגִּילָאִים הָאֵלֶּה רָאָה שְׁטֻיּוֹת בַּטֶּלֶוִיזְיָה וּבְזִבְּז שָׁנִים רַבּוֹת בְּחוֹף הַיָּם וְבַמּוֹעֲדוֹנִים, אֹחַר לְהִתְחַתֵּן וּלְהָבִיא יְלָדִים לָעוֹלָם. הוּא מַבִּיט בִּדְמָעוֹת עַל כָּל הַזְּמַן שֶׁיָּכֹל לְנַצֵּל וְשָׁרַף בְּמוֹ יָדָיו. הוּא מִתְאַמֵּץ, בָּא לְשַׁעוּרִים, חֶלְקָם מֵבִין וְחֶלְקָם לֹא, אוֹ שֶׁנּוֹפְלוֹת עָלָיו כִּבְדוּת וְתַרְדֵּמָה, וְגַם מָה שֶׁכֵּן נִלְחָם וְשָׂאַל וְהֵבִין, הוּא שׁוֹכֵחַ הֲרוֹב בַּדֶּרֶךְ חֲזָרָה הַבָּיְתָה. וְאָז אוֹתוֹ חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה שׁוֹאֵל עַצְמוֹ ״אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לְהִשְׁתַּוּוֹת לְ׳לֵוִי׳ בָּעוֹלָם הַזֶּה? אָמְנָם יֵשׁ שָׂכָר רַב בָּעוֹלָם הַבָּא, אֲבָל הֵיכָן יֵשׁ לִי אֶת הַהַרְגָּשָׁה הַטּוֹבָה בָּעוֹלָם הַזֶּה״?

אֲבָל בָּעַל הַתְּשׁוּבָה הַנַּ״ל לֹא מֵבִין מָה ה׳ רוֹצֶה מִמֶּנּוּ. כִּי אִם ה׳ הָיָה רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק מִלֵּדָה הָיָה מוֹלִיד אוֹתוֹ בִּסְבִיבָה שֶׁתְּלַמֵּד אוֹתוֹ תּוֹרָה וְלֹא שְׁטֻיּוֹת. וּמַדּוּעַ בְּכָל זֹאת נוֹלָד

הֵיכָן שֶׁנּוֹלַד וְגָדַל הֵיכָן שֶׁגָּדַל? כִּי ה׳ רָצָה שֶׁיִּמְצְאוּ אוֹתוֹ וְיַגִּיעוּ אֵלָיו מֵאוֹתָם מְקוֹמוֹת.

אוֹמֵר ה׳ הִסְתַּכְּלוּ עַל הַמִּפְקָד שֶׁל הַבְּכוֹרוֹת. אֶת הַבְּכוֹרוֹת סוֹפְרִים מִגִּיל חֹדֶשׁ וָמַעְלָה בְּדִיּוּק כְּמוֹ אֶת שֵׁבֶט לֵוִי. מִי הֵם ״הַבְּכוֹרוֹת״? אֵלֶּה יְלָדָיו שֶׁל הַחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה. כַּאֲשֶׁר אָדָם שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה מַכְנִיס אֶת הַתּוֹרָה הַבָּיְתָה בְּשִׂמְחָה וְאַהֲבָה, הוּא מַדְבִּיק אֶת יְלָדָיו וְהֵם גְּדֵלִים לִהְיוֹת כְּמוֹ הַלְוִיִּם, צַדִּיקִים מִיַּלְדוּת. כָּל יֶלֶד שֶׁהָאָב מַשְׁקִיעַ בּוֹ הוּא קָדוֹשׁ, ״בְּכוֹר״, מִלְּשׁוֹן חֲשִׁיבוּת, הַיֶּלֶד הַזֶּה כְּבָר יִהְיֶה צַדִּיק בִּזְכוּת אַבָּא שֶׁלּוֹ. וּמִי שֶׁיְּלָדָיו כְּבָר גְּדוֹלִים, שֶׁיַּשְׁקִיעַ בַּנְּכָדִים, שֶׁבְּנֵי בָּנִים הֲרֵי הֵם כְּבָנִים.

הַיְלָדִים שֶׁלָּנוּ! זֶה הַמִּפְקָד הָאַחֲרוֹן! אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לָדַעַת כִּי אָנוּ נִסְפָּרִים עַל הַיְלָדִים שֶׁלָּנוּ, שֶׁיִּהְיוּ צַדִּיקִים וְזֶה יִהְיֶה הַתִּקּוּן הָאֲמִתִּי שֶׁלָּנוּ!

נשא

לְלֵוִי בֶּן יַעֲקֹב הָיוּ 3 בָּנִים: גֵּרְשׁוֹן הַבְּכוֹר, קְהָת וּמְרָרִי, וּמֵהֶם יָצְאוּ 3 מִשְׁפְּחוֹת גְּדוֹלוֹת הַנּוֹשְׂאוֹת אֶת שְׁמָן, וְהֵן עָבְדוּ בַּעֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן בְּתַפְקִידִים שׁוֹנִים. בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר מַזְכִּירִים אֶת 3 הַמִּשְׁפָּחוֹת, הַסֵּדֶר פּוֹתֵחַ בְּגֵרְשׁוֹן שֶׁהוּא הַבְּכוֹר. אַף הִנֵּה בַּחִבּוּר בֵּין פָּרָשׁוֹת "בַּמִּדְבָּר" וְ"נָשֹׂא", פּוֹנֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל מֹשֶׁה וּפוֹתֵחַ בְּהוֹרָאוֹת לְמִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי וְרַק לְאַחַר מִכֵּן מַמְשִׁיךְ עִם צִוּוּי לְגַבֵּי מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשֻׁנִי. מַדּוּעַ בָּחַר הַפַּעַם הַזּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִפְסֹחַ עַל הַבְּכוֹר וּלְצַוּוֹת קוֹדֶם עַל הַקְּהָתִי?

שְׁאֵלָה דּוֹמָה מוּפִיעָה בְּסוֹף פָּרָשַׁת "נָשֹׂא" כַּאֲשֶׁר נְשִׂיאֵי הַשְּׁבָטִים מְבִיאִים כָּל אֶחָד קָרְבָּן לְרֶגֶל חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן, כַּאֲשֶׁר כָּל נָשִׂיא זוֹכֶה לְהָבִיאוֹ בְּיוֹם אַחֵר. בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מַגִּיעַ הַנָּשִׂיא שֶׁל שֵׁבֶט יְהוּדָה נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב, וְאַף עַל פִּי שֶׁרְאוּבֵן הוּא הַבְּכוֹר, שֵׁבֶט יְהוּדָה נִבְחָר לַמַּלְכוּת וְעַל כֵּן מֶלֶךְ צוֹעֵד בָּרֹאשׁ. בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי מְבַקֵּשׁ נָשִׂיא שֵׁבֶט רְאוּבֵן לְהַקְרִיב אֲבָל הוּא מְגַלֶּה כִּי מַקְדִּימִים לְפָנָיו אֶת נָשִׂיא שֵׁבֶט יִשָּׂשכָר. מַדּוּעַ מְדַלְּגִים עַל הַבְּכוֹר?

עַל הַבְּחִירָה בַּצָּווּי לַקָּהָתִי לִפְנֵי הַגֵּרְשֻׁנִי אוֹמְרִים חֲזַ"ל: "יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים" מְדַבֵּר בִּקְהָת וְגֵרְשׁוֹן, אַף עַל פִּי שֶׁגֵּרְשׁוֹן בְּכוֹר וּמָצִינוּ שֶׁבְּכָל מָקוֹם חָלַק הַכָּתוּב כָּבוֹד לַבְּכוֹר, לְפִי שֶׁהָיָה קְהָת טוֹעֵן הָאָרוֹן שֶׁשָּׁם הַתּוֹרָה הִקְדִּימוֹ הַכָּתוּב לְגֵרְשׁוֹן, שֶׁבַּתְּחִלָּה אָמַר: "נָשֹׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי קְהָת", וְאַחַר כָּךְ אוֹמֵר: "נָשֹׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵּרְשׁוֹן" וְגוֹ', חֲזַ"ל: "יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים", מִבְּכוֹר שֶׁיָּצָא רִאשׁוֹן, וְאֵין "פְּנִינִים" אֶלָּא תְּחִלָּה, כְּמָה דְּתֵימָא: "וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל".

כְּלוֹמַר יֶשְׁנָה עֲדִיפוּת לַקָּהָתִי עַל הַגֵּרְשֻׁנִי, שֶׁכֵּן בְּנֵי קְהָת הָיוּ נוֹשְׂאֵי אֲרוֹן הַבְּרִית שֶׁהִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וַחֲשִׁיבוּתָהּ עוֹלָה עַל בְּכוֹרָה, וְלָכֵן אַף עַל פִּי שֶׁבְּכָל מָקוֹם חָלְקוּ כָּבוֹד לַבְּכוֹר בַּתְּאוּרִים וּבַצָּווּיִם, כָּאן פָּתְחוּ בִּבְנֵי קְהָת שֶׁהֵם עֲדִיפִים כִּי כֻּתֶּר תּוֹרָה חָשׁוּב יוֹתֵר. וְזֶה גַּם הַתֵּרוּץ מַדּוּעַ שֵׁבֶט יִשָּׂשכָר הִקְרִיב קוֹדֶם לְשֵׁבֶט רְאוּבֵן, כִּי שֵׁבֶט יִשָּׂשכָר הָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה, וְשֵׁבֶט זְבוּלוּן תָּמַךְ בּוֹ וְלָכֵן גַּם הוּא קָדַם לִרְאוּבֵן, כִּי גַּם תּוֹמְכֵי לוֹמְדֵי הַתּוֹרָה חֲשׁוּבִים יוֹתֵר מִבְּכוֹרָה.

שׁוֹאֵל ה"כְּלִי יָקָר": הָרֵי גֵּרְשׁוֹן צָרִיךְ לְהַמָּנוֹת רִאשׁוֹן כֵּיוָן שֶׁהוּא הַבְּכוֹר, וּמָה שֶׁתִּרְצוּ חֲזַ"ל שֶׁבָּחֲרוּ בִּקְהָת קוֹדֶם כֵּיוָן

שֶׁהוּא קִבֵּל אֶת מִצְוַת נְשִׂיאַת הַתּוֹרָה זֶה עַצְמוֹ קוּשְׁיָה, מַדּוּעַ לֹא נָתְנוּ אֶת נְשִׂיאַת הַתּוֹרָה לַגֵּרְשֹׁנִי שֶׁהוּא הַבְּכוֹר וְלַתּוֹרָה מִשְׁפָּט הַבְּכוֹרָה וְהָיוּ פּוֹתְחִים עִמּוֹ, מַדּוּעַ דִּלְגוּ עָלָיו וְנָתְנוּ אֶת הַתּוֹרָה לַקְּהָתִי וּבְכָךְ גָּרְמוּ שֶׁיֵּחָשֵׁב יוֹתֵר וְיִפְתְּחוּ עִמּוֹ?

כָּתוּב בַּמִּשְׁנָה: ג׳ כְּתָרִים הֵם כֶּתֶר תּוֹרָה, כֶּתֶר כְּהוּנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְאִלּוּ בַּגְּמָרָא מְפָרֵט רַבִּי יוֹחָנָן: ״שְׁלֹשָׁה זֵרִים (כְּתָרִים) הֵן, שֶׁל מִזְבֵּחַ (כֶּתֶר כְּהוּנָּה) וְשֶׁל אַרוֹן (כֶּתֶר תּוֹרָה) וְשֶׁל שֻׁלְחָן (כֶּתֶר מַלְכוּת). שֶׁל מִזְבֵּחַ זָכָה אַהֲרֹן וּנְטָלוֹ, שֶׁל שֻׁלְחָן זָכָה דָּוִד וּנְטָלוֹ, שֶׁל אַרוֹן עֲדַיִן מֻנָּח הוּא כָּל הָרוֹצֶה לִיקַּח יָבֹא וְיִקַּח. שֶׁמָּא תֹּאמַר פַּחוֹת הוּא, תַּלְמוּד לוֹמַר: בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ״.

כֶּתֶר כְּהוּנָּה נִתַּן לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְזַרְעוֹ. אָדָם יְהֵיה הַצַּדִּיק וְהַקָּדוֹשׁ בְּיוֹתֵר, אִם אָבִיו אֵינוֹ כֹּהֵן הוּא לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת כֹּהֵן. נִמְצָא שֶׁכֶּתֶר כְּהוּנָּה לֹא נִתַּן לְהִקָּנוֹת, אֶלָּא נוֹלָדִים אֵלָיו. וְהוּא הַדִּין בְּכֶתֶר מְלוּכָה. מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל הֻבְטְחָה לְדָוִד הַמֶּלֶךְ וּלְזַרְעוֹ. בְּדֶרֶךְ כְּלָל הַבֵּן הַבְּכוֹר יָרַשׁ אֶת הַמְּלוּכָה תַּחַת אָבִיו אַף הָיוּ פְּעָמִים שֶׁנִּבְחַר בֵּן אַחֵר שֶׁהָיָה רָאוּי יוֹתֵר, כְּמוֹ בְּמִקְרֶה שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה בְּנוֹ הָרְבִיעִי שֶׁל דָּוִד. אֲבָל הַמֶּלֶךְ צָרִיךְ לְהִוָּלֵד מִזַּרְעוֹ שֶׁל דָּוִד. אָז גַּם הַצַּדִּיק וְהֶחָכָם בְּיוֹתֵר לֹא יִהְיֶה מֶלֶךְ אִם אֵינוֹ מִזַּרְעוֹ שֶׁל דָּוִד, נוֹלָדִים לַתַּפְקִיד הַזֶּה.

זְכוּת אַחֶרֶת שֶׁנִּתְּנָה מִלֵּדָה הִיא זְכוּת הַבְּכוֹרָה, הַבְּכוֹר הוּא זֶה שֶׁנּוֹלַד רִאשׁוֹן וְלוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכוֹרָה גַּם לְנַחֲלָה, שֶׁיּוֹרֵשׁ חֵלֶק כָּפוּל בִּנְכָסֵי אָבִיו עַל פְּנֵי שְׁאָר אֶחָיו. וְאִם יִפָּטֵר בְּחַיֵּי אָבִיו, אָחִיו שֶׁנּוֹלַד אַחֲרָיו לֹא יְקַבֵּל חֵלֶק כָּפוּל בַּיְרוּשָׁה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא הֶאָח הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר בַּחַיִּים בִּזְמַן הַיְרוּשָׁה, כֵּיוָן שֶׁבְּכוֹר יֵשׁ

רַק אֶחָד, מִי שֶׁנּוֹלַד כָּזֶה. נִמְצָא שֶׁכֶּתֶר כְּהוּנָה וְכֶתֶר מַלְכוּת וְכֵן מִשְׁפָּט הַבְּכוֹרָה, כֻּלָּן זְכֻיּוֹת מוּלָדוֹת שֶׁלֹּא נִתַּן לְהַשִּׂיגָן בְּכֹחוֹת עַצְמֵנוּ.

אֲבָל רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר כִּי כֶּתֶר תּוֹרָה מֻנָּח בְּקֶרֶן זָוִית וְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה אָז יָבוֹא וְיִקַּח, זֶה בְּהֶפְקֵר בְּחִנָּם מוּכָן וּמְזֻמָּן, אַתָּה רוֹצֶה תִּקַּח. כְּשֶׁאֲנִי מְחַפֵּשׂ סְחוֹרָה יוֹקֶרֶתִית וַאֲנִי מַגִּיעַ לַחֲנֻיּוֹת יְחוּדִיּוֹת וְהֵן מְסָרְבוֹת לִמְכּוֹר לִי אֶת הַסְּחוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לִי אֶת הַכֶּסֶף כִּי הֵם מוֹכְרִים רַק לַחֲבֵרֵי מוֹעֲדוֹן וְהֵם לֹא מְקַבְּלִים חֲבֵרִים חֲדָשִׁים, וְהִנֵּה אֲנִי יוֹצֵא הַחוּצָה וְנִגַּשׁ אֵלַי מִישֶׁהוּ בָּרְחוֹב וְאוֹמֵר לִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּשְׁבִילִי מָה שֶׁאֲנִי מְחַפֵּשׂ בַּדּוּכָן הַמְּאֻלְתָּר שֶׁלּוֹ בְּקֶרֶן הָרְחוֹב וְהוּא מוּכָן לָתֵת לִי אוֹתָהּ בְּחִנָּם, מָה אֲנִי אָמוּר לַחְשֹׁב עַל הַסְּחוֹרָה שֶׁלּוֹ? אוֹמֵר לוֹ: 'לֹא תּוֹדָה' וְאַמְשִׁיךְ הָלְאָה. סְחוֹרָה אֲשֶׁר נִמְכֶּרֶת בְּהוֹן רַב וְרַק לְחַבְרֵי מוֹעֲדוֹן, וְכָךְ מִישֶׁהוּ פָּשׁוּט בָּרְחוֹב מַחֲזִיק בָּהּ וּמוּכָן לָתֵת אוֹתָהּ בְּחִנָּם? מַשֶּׁהוּ לֹא בְּסֵדֶר בַּסְּחוֹרָה שֶׁלּוֹ.

לָכֵן מֵהַר רַבִּי יוֹחָנָן לְהַזְהִיר אוֹתָנוּ שֶׁלֹּא נִטְעֶה לַחְשֹׁב כָּךְ: "שֶׁמָּא תֹּאמַר פָּחוּת הוּא", שֶׁמָּא תֹּאמַר שֶׁהַתּוֹרָה הִיא סְחוֹרָה פְּחוּתָה וְלָכֵן הִיא מְחֻלֶּקֶת חִנָּם? תַּלְמוּד לוֹמַר בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ, מִי שֶׁמַּחֲזִיק בַּכֶּתֶר הַזֶּה הוּא הַמֶּלֶךְ הָאֲמִתִּי! זֶה הַכֶּתֶר הַיָּקָר מִכֻּלָּם!

וְזֶה מָה שֶׁמַּסְבִּיר הַכְּלִי יָקָר: אִם הַגֶּרְשֵׁנִי הָיָה מְקַבֵּל אֶת הַזְּכוּת לָשֵׂאת אֶת אֲרוֹן הַבְּרִית, לֹא הָיִינוּ לוֹמְדִים עַל חֲשִׁיבוּת שֶׁל לוֹמְדֵי הַתּוֹרָה וְהָיִינוּ אוֹמְרִים שֶׁפּוֹתְחִים עִם גֵּרְשׁוֹן הוּא בִּגְלַל שֶׁהוּא בְּכוֹר, וְכֵן שֶׁרַק לַבְּכוֹר וְלָחָשׁוּב רָאוּי לִלְמֹד תּוֹרָה, וְלָכֵן בָּחַר לָתֵת הָאָרוֹן לָקְהָתִים, שֶׁיִּלְמְדוּ כִּי כֶּתֶר תּוֹרָה עוֹלֶה עַל כֻּלָּם, דַּוְקָא בִּגְלַל שֶׁהוּא לֹא מוֹעֲדוֹן סָגוּר שֶׁנּוֹלָדִים לְתוֹכוֹ, אֶלָּא

נִרְכַּשׁ עַל יְדֵי מִי שֶׁחָפֵץ בּוֹ וַעֲמַל לְהַשִּׂיגוֹ, וּבְכָךְ עוֹלֶה עַל כֹּהֵן גָּדוֹל מֶלֶךְ וּבְכוֹר שֶׁלֹּא עָמְלוּ כְּמוֹתוֹ עַל מְנָת לְהַשִּׂיג אֶת כִּתְרָם.

יֵשׁ כְּהוּנָה, בְּכוֹרָה וּמַלְכוּת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּמֵשָׂגִים שֶׁל מַעְלָה. אִם בַּמֵּשָׂגִים שֶׁל מַטָּה מֶלֶךְ נוֹלָד לְמֶלֶךְ, כֹּהֵן נוֹלָד לְכֹהֵן וּבְכוֹר הוּא זֶה שֶׁנּוֹלַד רִאשׁוֹן, בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים כָּל הַכִּתָּרִים הָאֵלֶּה הֵם כֵּן נִתָּנִים לִרְכִישָׁה עַל יְדֵי כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ.

וְהִנֵּה לְגַבֵּי מְלוּכָה וּכְהֻנָּה בְּכָל יִשְׂרָאֵל, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה לְצַוּוֹת לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל: "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ, אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". וּלְגַבֵּי בְּכוֹרָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: "וְאָמַרְתָּ אֶל פַּרְעֹה כֹּה אָמַר ה' בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל". וְכֵן אָמְרוּ חַז"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת: "כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם". אָז הִנֵּה כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם כֹּהֲנִים, בְּכוֹרוֹת וּמְלָכִים, אֵיךְ זֶה יִתָּכֵן?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁכִּיוָן שֶׁה' נָתַן לָעָם יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה וְכָל אֶחָד יָכוֹל לִלְמֹד מִמֶּנָּה, הֲרֵי מִי שֶׁיִּמְסֹר נַפְשׁוֹ עָלֶיהָ וְיִזְכֶּה בְּכֶתֶר שֶׁל תּוֹרָה, הוּא הַכֹּהֵן הָאֲמִתִּי, הוּא הַבְּכוֹר הָאֲמִתִּי, וְהוּא גַּם הַמֶּלֶךְ הָאֲמִתִּי, שֶׁנֶּאֱמַר "בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ"!

וְיֵשׁ תֵּרוּץ אַחֵר מַדּוּעַ בֶּאֱמֶת בָּחֲרוּ וְהֶעֱדִיפוּ אֶת קְהָת עַל גֵּרְשׁוֹן. קְהָת וְגֵרְשׁוֹן הֵם צֶאֱצָאָיו שֶׁל לֵוִי בֶּן יַעֲקֹב. שִׁמְעוֹן וְלֵוִי בְּנֵי יַעֲקֹב הָיוּ קְרוֹבִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם לְאֵלֶּה שֶׁל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְאֵין לָנוּ שִׂיג וְשִׂיחַ וְקֶצֶהוּ שֶׁל מֵשָׂג בְּדַרְגָּתָם וּמַעֲלָתָם. אַךְ יָחַד עִם כָּל הַתְּכוּנוֹת הַמֻּפְלָאוֹת שֶׁהָיוּ לְכָל י"ב הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים, שִׁמְעוֹן וְלֵוִי בַּעַר דָּמָם בְּקִרְבָּם מִקְדַּשׁ

וְקִנְאַת ה׳, וּפְעָמִים פָּעֲלוּ מַהֵר מִדַּי, וְעַל כָּךְ יָצָא כַּעֲסוֹ שֶׁל אֲבִיהֶם יַעֲקֹב אָבִינוּ.

תְּכוּנָה זוֹ שֶׁלָּהֶם הָיְתָה לִצְנִינִים בְּעֵינֵי יַעֲקֹב אֲבִיהֶם שֶׁהֶחְלִיט בְּבִרְכָתוֹ לְבָנָיו לְהָפִיצָם שֶׁלֹּא תִּהְיֶה לָהֶם נַחֲלָה מִשֶּׁלָּהֶם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכָךְ שֵׁבֶט לֵוִי פֻּזַּר בְּעָרֵי לְוִיִּם בֵּין שְׁאָר הַשְּׁבָטִים, וְשֵׁבֶט שִׁמְעוֹן גָּר בֶּעָרִים בְּתוֹךְ נַחֲלַת שֵׁבֶט יְהוּדָה.

נִמְצָא שֶׁבִּבְחִירַת קְהָת עַל פְּנֵי גֵּרְשׁוֹן יֵשׁ מֵעֵין תִּקּוּן לְלֵוִי אֲבִיהֶם, לִרְאוֹת כֵּיצַד מֵגִיב הַבְּכוֹר אֲשֶׁר מְדַלְּגִים עָלָיו כְּבָיָכוֹל וּמַעֲבִירִים אֶת כֶּתֶר הַתּוֹרָה לְאָחִיו הַקָּטָן מִמֶּנּוּ. הַאִם הוּא יָקוּם וְיִתְרַעֵם, כְּפִי שֶׁעָשָׂה נְשִׂיא שֵׁבֶט רְאוּבֵן בַּחֲנֻכַּת הַמִּקְדָּשׁ כְּשֶׁרָאָה שֶׁנָּשִׂיא שֵׁבֶט יִשָּׂשכָר מַקְרִיב לְפָנָיו, אוֹ שֶׁגֵּרְשׁוֹן יְקַבֵּל דִּין תּוֹרָה בְּאַהֲבָה, שֶׁהֲרֵי חֲלוּקַת הַתַּפְקִידִים הָיְתָה עַל פִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיַד מֹשֶׁה, וְאִם כֵּן זוֹ דַּעַת הַתּוֹרָה שֶׁקָּבְעָה כָּךְ. הַאִם מְקַבְּלִים דַּעַת תּוֹרָה וּמְכַבְּדִים אוֹתָהּ?

וְהַתֵּרוּצִים מִתְחַבְּרִים, כִּי רַק מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּמְכַבֵּד אֶת לוֹמְדֶיהָ וְיֵשׁ לוֹ דַּעַת תּוֹרָה כִּי הוּא דָּבֵק בַּחָכְמָיְהָ, רַק הוּא זוֹכֶה לַעֲבוֹד עַל מִדּוֹתָיו וּלְתַקֵּן לֹא רַק אֶת עַצְמוֹ אֶלָּא אַף אֶת מַעֲשֵׂי אֲבוֹתָיו! זוֹ כֹּחָהּ שֶׁל הַתּוֹרָה! רַק בַּעֲמַל עָלֶיהָ וּבְדֶבֶקוּת לְלוֹמְדֶיהָ אֶפְשָׁר לְמַגֵּר מִדּוֹת רָעוֹת כְּמוֹ כַּעַס וְקִנְאָה וּשְׂאָר מַרְעִין בִּישִׁין, וּמִמֵּילָא יוֹדְעִים לְהַכְתִּיר אֶת הֶעָמֵל עַל הַתּוֹרָה בְּכֶתֶר שֶׁעוֹלֶה עַל כֻּלָּם.

אָנוּ חַיִּים בְּעוֹלָם ״מוֹדֶרְנִי״ בּוֹ קֶצֶב הַחַיִּים הוּא יוֹתֵר מִדַּי מָהִיר לַיְכֹלֶת שֶׁלָּנוּ לַעֲמֹד בּוֹ בַּמְּצִיאוּת. לוּחַ הַזְּמַנִּים הַיּוֹמִי שֶׁלָּנוּ בַּיּוֹמָן זֶהֶה לְלוּחַ זְמַנִּים שְׁבוּעִי שֶׁל אַבָּא שֶׁלָּנוּ. כַּמּוּבָן שֶׁאָנוּ לֹא מַסְפִּיקִים הַכֹּל וּבָאִים בְּאַשְׁמָה אֶל עַצְמֵנוּ, לֹא שֶׁהַלּוּחַ

צָפוּף מִדַּי אֶלָּא שֶׁאֲנַחְנוּ אוֹ הַסְּבִיבָה עַצְלָנִים וְלֹא יוֹדְעִים לַעֲבוֹד. וְאֶת הַכַּעַס וְהַתִּסְכּוּל וְהָאַכְזָבוֹת הוּא נוֹשֵׂא עִמּוֹ בַּפְּקָקִים הַבָּיְתָה וּפוֹרֵק הַכֹּל עַל אִשְׁתּוֹ וְהַיְלָדִים. אָדָם יַבִּיט עַל הַצוּרָה בָּהּ הוּא מְחַנֵּךְ אֶת בָּנָיו וְיִשְׁאַל אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם שֶׁהוּא צוֹעֵק עֲלֵיהֶם, כַּמָּה מֵהַצְּעָקוֹת זֶה מִתּוֹךְ רָצוֹן לְחַנֵּךְ וּלְהַרְתִּיעַ וְכַמָּה מִתּוֹךְ רָצוֹן לִפְרֹק עֲצַבָּיו?

אִשָּׁה הוֹלֶכֶת לַבַּנְק, חוֹנָה מִסְפַּר רְחוֹבוֹת מִשָּׁם בְּשֶׁל מְצוּקַת חֲנָיָה, וְגוֹרֶרֶת בְּיָדָהּ אֶת בִּתָּהּ בַּת ה-4 בְּרִיצָה מְהִירָה. הַיַּלְדָּה מִתְעַכֶּבֶת וּמִתְעַיֶּפֶת וּמְבַקֶּשֶׁת לַעֲצֹר, וְהָאֵם מִסְתּוֹבֶבֶת וְצוֹעֶקֶת וּמְאַיֶּמֶת וְגוֹעֶרֶת בָּהּ עַל שֶׁהִיא מְעַכֶּבֶת אוֹתָהּ וּמִתְנַהֶגֶת כְּמוֹ יָלְדָה. מָה אָתְּ פּוֹרֶקֶת עָלֶיהָ אֶת הַלְּחָצִים שֶׁלָּךְ? יָלְדָה בַּת 4 לֹא אֲמוּרָה לָרוּץ עִמָּךְ בְּמָרָתוֹן אֶל הַתּוֹר.

מָרָן הֶחָזוֹן אִי״שׁ הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ בְּמִנְיָן בְּשֶׁל חֻלְשָׁתוֹ. פַּעַם אַחַת הִגִּיעַ אַב עִם בְּנוֹ הַקָּטָן לְהִתְפַּלֵּל עִם גְּדוֹל הַדּוֹר, וְהַיֶּלֶד הֶחְלִיט לִשְׂחֹק וּלְהַרְעִישׁ (כְּמִנְהָג יְלָדִים בְּרִיאִים) דַּוְקָא בִּזְמַן הַתְּפִלָּה. הָאָב נִלְחַץ וְהִתְבַּיֵּשׁ מִשְּׁאָר מֵהַמִּתְפַּלְּלִים כְּשֶׁהוּא גּוֹעֵר בַּיֶּלֶד וּמַרִים אֶת קוֹלוֹ וּמַרְאֶה לוֹ תְּנוּעוֹת מְאַיְּמוֹת עַל מְנָת שֶׁזֶּה יַפְסִיק לִהְיוֹת יֶלֶד וַיַּהֲפֹךְ בְּאֹפֶן פֶּלֶא לְמִבֶּגֶר מֵבִין עִנְיָן. בְּתֹם הַתְּפִלָּה קָרָא אֵלָיו הֶחָזוֹן אִישׁ אֶת אוֹתוֹ אַב וְאָמַר לוֹ: ״הַיּוֹם הַבֵּן שֶׁלְּךָ לָמַד מִמְּךָ שְׁנֵי דְּבָרִים, הוּא לָמַד שֶׁתְּפִלַּת עֲמִידָה הִיא דָּבָר חָשׁוּב שֶׁאָסוּר לְהַפְרִיעַ, וְהוּא לָמַד גַּם שֶׁמּוֹתַר לְכְעוֹס וּלְהִתְעַצְבֵּן. אֵיזֶה לִמּוּד מֵהַשָּׁנִים אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁהוּא יִקַּח עִמּוֹ לְהֶמְשֵׁךְ חַיָּיו״? בִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ כֹּתֶר תּוֹרָה, לִלְמוֹד וּלְרַכֵּשׁ אֶת דַּרְכּוֹ שֶׁל ה׳, לְהִתְעַדֵּן וּלְהִיוֹת בְּנֵי אָדָם רְאוּיִים וּלְזַכּוֹת גַּם לִבְכוֹרָה כְּהוּנָּה וּמַלְכוּת.

סִפֵּר לִי אַבְרֵךְ בָּעַל תְּשׁוּבָה כִּי כְּשֶׁהָיָה עֲדַיִן רָחוֹק הָיוּ לוֹ שְׁאֵלוֹת וּסְפֵקוֹת, וְגַם אַחֲרֵי שֶׁשָּׁמַע שִׁעוּרֵי מוּסַר וְאֶמֶץ לְעַצְמוֹ מִצְווֹת, הַשְּׁאֵלוֹת וְהַסְּפֵקוֹת נִקְרוּ בּוֹ וְהֶחְלִישׁוּ אוֹתוֹ מְאֹד בְּכָל עֲבוֹדָתוֹ. הוּא הָלַךְ לְסֶמִינָר שֶׁל בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁסִּפֵּק לוֹ תְּשׁוּבוֹת וְשִׁכְנְעוּ בַּאֲמִתּוּת הַתּוֹרָה, וַעֲדַיִן הָיוּ שְׁאֵלוֹת וּסְפֵקוֹת וְחֻלְשׁוֹת. אֲבָל מֵרֹגַע שֶׁהָפַךְ לְאַבְרֵךְ וְהֵחֵל לִלְמֹד וְלַעֲמֹל בַּתּוֹרָה, רָאוּ זֶה פֶּלֶא כָּל הַשְּׁאֵלוֹת וְהַסְּפֵקוֹת נֶעֶלְמוּ. הוּא אָמַר לִי שֶׁאֶלֶף סֶמִינָרִים לֹא יְכוֹלִים לְהוֹכִיחַ וּלְהַפְנִים בּוֹ אֶת הָאֱמוּנָה בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל ה׳ כְּמוֹ שֶׁדֶּף גְּמָרָא אֶחָד עִם רַשִׁ״י וְתוֹסְפוֹת יְכוֹלִים. אֵיךְ אֶפְשָׁר לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה בִּקְדֻשָּׁה וְלֹא לִרְאוֹת אֶת הָאֱמֶת מִבַּצְבֵּצֶת מִתּוֹכָהּ וְצוֹעֶקֶת לְתוֹךְ הַנְּשָׁמָה?

כַּאֲשֶׁר אָדָם רוֹאֶה סֵפֶר תּוֹרָה הוּא מִיַּד נֶעֱמַד וּמְבַקֵּשׁ לְנַשֵּׁק אוֹתוֹ. בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה הוּא מִתְאַמֵּץ לִזְכּוֹת לִרְקֹד עִמּוֹ וְלוּ לְרֶגַע אֶחָד. אֲבָל כַּמָּה יוֹשְׁבִים לִפְתֹּחַ וְלַעֲמֹל לְהָבִין מָה כָּתוּב בַּסֵּפֶר הַזֶּה? הָעֲמֵלִים בַּתּוֹרָה יִזְכּוּ לֹא רַק בְּכֶתֶר תּוֹרָה, אֶלָּא בְּמַלְכוּת כְּהוּנָּה וּבְכוֹרָה! נָשִׂים אֶת כֶּתֶר הַתּוֹרָה עַל רֹאשֵׁנוּ, וְאָז תָּחוּלָּנָה עָלֵינוּ כָּל הַבְּרָכוֹת.

בהעלתך

פָּרָשַׁת "בְּהַעֲלוֹתְךָ" נִקְרֵאת לְאַחַר חַג הַשָּׁבוּעוֹת. כַּאֲשֶׁר אָנוּ מִתְבּוֹנְנִים בְּפָרָשַׁת "בְּהַעֲלוֹתְךָ" וְבֶחָג שָׁבוּעוֹת עַצְמוֹ, עוֹלוֹת כַּמָּה שְׁאֵלוֹת שֶׁהַתְּשׁוּבָה עֲלֵיהֶן נוֹתֶנֶת בְּיָדֵינוּ מַבָּט נוֹסָף עַל הָעֲבוֹדָה הַמִּתְבַּקֶּשֶׁת מֵאִתָּנוּ. מַדּוּעַ שׁוֹנֶה חַג הַשָּׁבוּעוֹת מִשְּׁנֵי הָרְגָלִים הָאֲחֵרִים פֶּסַח וְסֻכּוֹת, שֶׁאֵין לוֹ חוֹל הַמּוֹעֵד וְהוּא נִמְשָׁךְ יוֹם אֶחָד בִּלְבַד?

הַהֶסְבֵּר טָמוּן בְּהִתְבּוֹנְנוּת בָּאוֹרוֹת הַמְיֻחָדִים שֶׁל הַחַגִּים. לְכָל מוֹעֵד יֵשׁ אוֹר רוּחָנִי מְיֻחָד מְאֹד שֶׁאֵין אוֹתוֹ בִּשְׁאָר הַשָּׁנָה, וְאֵין לָנוּ יְכֹלֶת לִתְפֹּס אֶת הָאוֹר הַזֶּה בְּיוֹם אֶחָד, הַכֵּלִים

שֶׁלָּנוּ קְטַנִּים מִדַּי וְלָכֵן הָאוֹר נִמְשָׁךְ עַל פְּנֵי מִסְפַּר יָמִים. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יֵשׁ אוֹר גָּדוֹל שֶׁל דִּין וְרַחֲמִים מְהוּלִים יַחְדָּיו עַד שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ עַל פְּנֵי יוֹמָיִם. הָאוֹר שֶׁל הַכַּפָּרָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים נִמְשָׁךְ עַד סֻכּוֹת. גַּם אוֹר הַדְּבֵקוּת בַּשְּׁכִינָה שֶׁל סֻכּוֹת וְאוֹר הַגְּאֻלָּה שֶׁל פֶּסַח נִמְשָׁכִים עַל פְּנֵי 8 וְ-7 יָמִים. הַרְבֵּה אוֹר מַצְרִיךְ זְמַן מְמֻשָּׁךְ יוֹתֵר לִקְלֹט אוֹתוֹ.

אִם כֵּן, הָאוֹר שֶׁל שָׁבוּעוֹת הוּא הָאוֹר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה, וְזֶה אָמוּר לִהְיוֹת הָאוֹר הֲכִי גָּדוֹל שֶׁמַּצְרִיךְ הֲכִי הַרְבֵּה זְמַן. מַדּוּעַ נָתְנוּ לָנוּ רַק יוֹם אֶחָד? הַתְּשׁוּבָה הִיא כִּי אָמְנָם הָאוֹר יוֹרֵד בַּיּוֹם הַזֶּה, אֲבָל הַכֵּלִים לִקְלֹט אוֹתוֹ מִתְפָּרְסִים עַל פְּנֵי כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ! כָּל הַשָּׁנָה הִיא "חֹל הַמּוֹעֵד" שֶׁל חַג הַשָּׁבוּעוֹת, שֶׁל אִמּוּץ אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִים בְּשָׁבוּעוֹת וּפְתוּחוֹ בְּיָדֵינוּ לְאֹרֶךְ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, עַד לְתוֹסֶפֶת אוֹר שֶׁנְּקַבֵּל בֶּחָג הַשָּׁבוּעוֹת שֶׁלְּאַחֲרָיו. חֲרֵי בַּשּׁוֹפָר תּוֹקְעִים יוֹמָיִם, בַּצּוֹם צָמִים יוֹם אֶחָד, בַּסֻּכָּה יוֹשְׁבִים 7 יָמִים וְגַם אֶת הֶחָמֵץ בֵּעַרְנוּ לְ-7 יָמִים, הַמִּצּוֹת מֻגְבָּלוֹת בִּזְמַן, אֲבָל תּוֹרָה הִיא לְכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ.

הָאוֹר שֶׁל הַתּוֹרָה הוּא אוֹר מְיֻחָד שֶׁיָּכוֹל לְהַחֲזִיר אֶת הָאָדָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. יֵשׁ אוֹר אֵינְסוֹף עִמּוֹ בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת אֲבָל הָאוֹר הַזֶּה חַיָּב לִהְיוֹת בְּהֶסְתֵּר פָּנִים כִּי הַכֹּל מִתְבַּטֵּל כְּלַפֵּי הָאֵינְסוֹף. אֲבָל יֵשׁ מָקוֹם אֶחָד בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּגִלּוּי פָּנִים מַמָּשׁ וְהוּא בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְלָכֵן אָדָם שֶׁעָמֵל בַּתּוֹרָה וְלוֹמֵד לִשְׁמָהּ מִתּוֹךְ יְדִיעָה כִּי הוּא מִתְקַשֵּׁר דַּרְכָּהּ אֶל ה' מַמָּשׁ, הוּא זוֹכֶה לְהַדְבֵּק בְּאוֹר אֵינְסוֹף וּמְמֵילָא יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת שֶׁלּוֹ, כִּי הַכֹּל מִתְבַּטֵּל לְעֻמַּת הָאֵינְסוֹף.

רֶמֶז לְכָךְ נוֹכַל לְקַבֵּל מִסְּמִיכוּת חַג הַשָּׁבוּעוֹת וְהָאוֹר הַמְּיֻחָד שֶׁל הַתּוֹרָה הַיּוֹרֵד עַל הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ זְמַן, לְבֵין פָּרָשַׁת "בְּהַעֲלוֹתְךָ", שָׁם מְצַוֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ: "דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת". עַל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן נֶאֱמַר כִּי הָיָה אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לְתוֹרָה. עַל יְדֵי הִתְנַהֲלוּת שֶׁל חֶסֶד וְהֶאָרַת פָּנִים הוּא הִצְלִיחַ לְקָרֵב רַבִּים אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְפַיֵּס בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְצַוּוֹת אֶת אַהֲרֹן עַל הַדְּלָקַת הַמְּנוֹרָה, כִּי הִיא חֵלֶק חָשׁוּב מֵעֲבוֹדַת ה' שֶׁלּוֹ וּמַטָּרָתוֹ לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְאָכֵן אַהֲרֹן מְקַיֵּם אֶת צִוּוּיוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הֶעֱלָה נֵרוֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה".

מָה הָרֶמֶז הַנִּלְמָד מִמְּנוֹרָה זוֹ? חַז"ל לָמְדוּ כִּי אַהֲרֹן עָמַד אֶל מוּל הַנֵּר הַמַּעֲרָבִי (מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה), שֶׁהוּא הַנֵּר הָאֶמְצָעִי בִּמְנוֹרַת 7 הַקָּנִים שֶׁהָיְתָה בַּמִּשְׁכָּן, וְדָלַק תָּמִיד. בִּקְצֵה כָּל אֶחָד מִן הַקָּנִים הָיְתָה כּוֹס מְלֵאָה שֶׁמֶן בָּהּ הִנִּיחוּ אֶת הַפְּתִילָה וְהִדְלִיקוּ אוֹתָהּ. אֲבָל הַלֶּהָבוֹת לֹא דָּלְקוּ בְּשָׁוֶה, אֶלָּא 3 הַלֶּהָבוֹת שֶׁבַּפְּתִילוֹת מִימִין לַנֵּר הָאֶמְצָעִי פָּנוּ לְכִוּוּן שְׂמֹאל, וְ-3 הַלֶּהָבוֹת מִשְּׂמֹאל לַנֵּר הָאֶמְצָעִי פָּנוּ לְכִוּוּן יָמִין, וְנִמְצָא כִּי כָּל 6 הַלֶּהָבוֹת פּוֹנוֹת לְכִוּוּן הַנֵּר הָאֶמְצָעִי, הוּא הַנֵּר הַמַּעֲרָבִי. וְכָאן טָמוּן הָרֶמֶז לְסוּגֵי הַנְּשָׁמוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וְכֵיצַד לְקָרֵב אוֹתָן אֶל ה'.

יֵשׁ לָנוּ 7 רוֹעִים שֶׁעָמְדוּ לְעָם יִשְׂרָאֵל, הָאָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְדָוִד הַמֶּלֶךְ. יָדוּעַ כִּי הֵם גַּם עוֹמְדִים אֶל מוּל 7 הַסְּפִירוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: אַבְרָהָם כְּנֶגֶד סְפִירַת הַחֶסֶד, יִצְחָק כְּנֶגֶד סְפִירַת גְּבוּרָה, יַעֲקֹב

כְּנֶגֶד סְפִירַת תִּפְאֶרֶת, מֹשֶׁה כְּנֶגֶד סְפִירַת נֵצַח, אַהֲרֹן כְּנֶגֶד סְפִירַת הוֹד, יוֹסֵף כְּנֶגֶד סְפִירַת יְסוֹד וְדָוִד כְּנֶגֶד סְפִירַת מַלְכוּת. כָּל רוֹעֶה וְהַסְּפִירָה שֶׁלּוֹ כְּנֶגֶד קָנֶה בַּמְּנוֹרָה וְחֵלֶק מֵעֲבוֹדַת ה׳ שֶׁל כָּל יְהוּדִי.

הַקָּנֶה הָרִאשׁוֹן כְּנֶגֶד אַבְרָהָם אָבִינוּ עַמּוּד הַחֶסֶד. כְּדֵי לִהְיוֹת עוֹבֵד ה׳ אֲמִתִּי צְרִיכָה שֶׁתִּהְיֶה לִיהוּדִי תְּכוּנָה שֶׁל גְּמִילוּת חֲסָדִים. בַּחֲסִידוּת אוֹמְרִים כִּי עַל יְהוּדִי לָחוּשׁ כִּי כָּל תַּכְלִית קִיּוּמוֹ שֶׁל יְהוּדִי הִיא עֲבוּר יְהוּדִים אֲחֵרִים וְלֹא עֲבוּר עַצְמוֹ, וְלָכֵן לִבּוֹ נִמְצָא בְּצַד שְׂמֹאל וְלֹא בְּצַד יָמִין שֶׁהוּא הֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר, כִּי הַלֵּב שֶׁלּוֹ הוּא לֹא עֲבוּרוֹ אֶלָּא עֲבוּר הַיְּהוּדִי שֶׁבָּא מוּלוֹ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ חֶסֶד, וְנִמְצָא שֶׁלִּבּוֹ הוּא לְיָמִין הַיְּהוּדִי הַשֵּׁנִי.

הַקָּנֶה הַשֵּׁנִי כְּנֶגֶד יִצְחָק אָבִינוּ הוּא עַמּוּד הַגְּבוּרָה, וְנִקְרָא שְׁמוֹ יִצְחָק, כִּי הוּא מַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים עַל יְדֵי הֱיוֹתוֹ עַמּוּד הָעֲבוֹדָה, אִם זוֹ עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת בִּזְמַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְאִם זוֹ עֲבוֹדָה בַּלֵּב בְּיָמֵינוּ שֶׁמַּחֲלִיפָה אֶת הַקָּרְבָּנוֹת וְהִיא הַתְּפִלָּה. לָכֵן בְּנוֹסָף לִהְיוֹת הַיְּהוּדִי גּוֹמֵל חֲסָדִים עִם אֲחֵרִים עָלָיו לִגְמֹל חֲסָדִים עִם עַצְמוֹ עַל יְדֵי קֶשֶׁר עִם בּוֹרֵא עוֹלָם הַנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי הַתְּפִלּוֹת, שֶׁדַּרְכָּן הוּא זוֹכֶה לִדְבֵק בַּה׳ יִתְבָּרַךְ.

הַקָּנֶה הַשְּׁלִישִׁי הוּא כְּנֶגֶד יַעֲקֹב שֶׁהוּא עַמּוּד הַתִּפְאֶרֶת. עַל יַעֲקֹב נֶאֱמַר: ״וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם״, שֶׁהָיָה אִישׁ אֱמֶת, לָכֵן נִקְרָא ״תָּם״ כְּלוֹמַר ״שָׁלֵם״ בִּפְנֵי ה׳, כִּי אֱמֶת הִיא הַמִּדָּה הַשְּׁלֵמָה וְהַחֲשׁוּבָה בְּיוֹתֵר עֲבוּר ה׳, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל כִּי חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא ״אֱמֶת״.

הַקָּנֶה הָרְבִיעִי, הַגֵּר הַמַּעֲרָבִי, הוּא כְּנֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא עַמּוּד הַנֵּצַח. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא זֶה שֶׁהוֹרִיד אֶת הַתּוֹרָה לָעָם

יִשְׂרָאֵל וְאַף נִקְרָאָה עַל שְׁמוֹ: "תּוֹרַת מֹשֶׁה". מִדַּת נֵצַח מְרַמֶּזֶת עַל נְצָחִיּוּת וְנִצָּחוֹן, וְכָךְ גַּם תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה הִיא נְצָחִית וְהִיא הַמַּפְתֵּחַ לְנֵצַח אֶת יֵצֶר הָרַע וּלְהַגְשִׁים אֶת תַּכְלִיתֵנוּ, וְלָכֵן עַל כָּל יְהוּדִי לִדְבֹּק בָּהּ כָּל חַיָּיו וְלִלְמֹד עַל מְנָת לְלַמֵּד לִשְׁמֹר לְקַיֵּם וְלַעֲשׂוֹת.

הַקָּנָה הַחֲמִישִׁי הוּא כְּנֶגֶד אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁהוּא עַמּוּד הַהוֹד. וּבְנוֹסָף לְכָךְ שֶׁיְּהוּדִי גּוֹמֵל חֲסָדִים, מִתְפַּלֵּל, אוֹחֵז בְּמִדַּת הָאֱמֶת וְלוֹמֵד תּוֹרָה, ה"הוֹד" שֶׁלּוֹ הוּא בְּכָךְ שֶׁהוּא אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לְתוֹרָה. שָׁלוֹם הוּא מִשְּׁמוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן מִי שֶׁ"אוֹהֵב שָׁלוֹם", כְּלוֹמַר אוֹהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָז הוּא "רוֹדֵף שָׁלוֹם", כְּלוֹמַר מְבַקֵּשׁ לְהַמְלִיכוֹ עַל הַבְּרִיּוֹת עַל יְדֵי שֶׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם וּמְקָרְבָם אֶל הַתּוֹרָה וְזֶה אֶל זֶה. לָכֵן אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל הִיא חֵלֶק בִּלְתִּי נִפְרָד מֵעֲבוֹדַת ה' שֶׁל הַיְּהוּדִי.

הַקָּנָה הַשִּׁשִּׁי הוּא כְּנֶגֶד יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא עַמּוּד הַיְּסוֹד. יוֹסֵף הַצַּדִּיק מְסַמֵּל אֶת שְׁמִירַת הַבְּרִית הִיא הַיְּסוֹד, וְזֹאת עַל יְדֵי שְׁמִירַת הָעֵינַיִם וּשְׁמִירַת הַמַּחֲשָׁבָה. הוּא שֶׁהוֹרִיד אֶת הַכֹּחַ לְכָל יְהוּדִי לַעֲמֹד מוּל פִּתּוּיִים קָשִׁים, עַל יְדֵי שֶׁהִצְלִיחַ לַעֲמֹד מוּל הַנִּסְיוֹנוֹת הָעֲצוּמִים שֶׁהָיוּ לוֹ בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה בִּירַת הַפְּרִיצוּת וְהַזִּמָּה שֶׁל הָעוֹלָם. וְעַל יְדֵי שֶׁשָּׁמַר אֶת עֵינָיו גָּרַם לְכָךְ שֶׁעַיִן הָרַע לֹא יְכוֹלָה לִשְׁלֹט בּוֹ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר: "בֵּן פּוֹרָת יוֹסֵף בֵּן פּוֹרָת עָלֵי עָיִן", וְאָמְרוּ חַזַ"ל שֶׁיֵּשׁ לִקְרֹא "עוֹלֵי עַיִן", כְּלוֹמַר מִתְעַלֶּה מֵעַל עַיִן הָרַע. לָכֵן עַל כָּל עוֹבֵד ה' לִשְׁמוֹר עַל הַבְּרִית, לִשְׁמוֹר עַל טָהֳרַ עֵינָיו וְלִבּוֹ וְלֹא לָתוּר אַחַר אֱלֹהִים אֲחֵרִים, בִּדְמוּת שֶׁלָּל הַפִּתּוּיִים שֶׁיֵּשׁ לַיֵּצֶר לְהַצִּיעַ לָנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. יְהוּדִי

שֶׁשּׁוֹמֵר עַל טָהֳרָתוֹ זוֹכֶה לִרְאוֹת בְּעֵינָיו מַרְאוֹת רוּחָנִיִּים שֶׁרַק עֵינַיִם טְהוֹרוֹת וּשְׁמוּרוֹת יְכוֹלוֹת לִרְאוֹת.

הַקָּנֶה הַשְּׁבִיעִי הוּא כְּנֶגֶד דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא עַמּוּד הַמַּלְכוּת. בְּכָל עוֹלָם מֵהָעוֹלָמוֹת הָרוּחָנִיִּים שֶׁבָּרָא ה׳, הַסְּפִירָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּיוֹתֵר הִיא סְפִירַת מַלְכוּת, שֶׁתַּפְקִידָהּ לְקַלֵּט אֶת כָּל הָאוֹרוֹת מֵהַסְּפִירוֹת שֶׁמֵּעָלֶיהָ וּלְהַעֲבִירָן לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁמִּתַּחְתֶּיהָ. נִמְצָא שֶׁלַּמַּלְכוּת אֵין אוֹר מִשֶּׁלָּהּ, וְלָכֵן דַּוְקָא הִיא זוֹכָה לְהָאִיר לְעוֹלָם שָׁלֵם שֶׁאַחֲרֶיהָ. מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל זוֹכֶה לִמְלֹךְ עַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ בְּיוֹתֵר וְדַרְכּוֹ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, דַּוְקָא כַּאֲשֶׁר הוּא מִתְבַּטֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא כְּאוֹתָם רוֹדָנִים שׁוֹטִים שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁמִּתְנַהֲלִים בְּגַסּוּת רוּחַ עַד שֶׁהָעָם שֶׁלָּהֶם קָם עֲלֵיהֶם וּמְבַקֵּשׁ לְהוֹרְגָם ! וְכָךְ זוֹכֶה כָּל יְהוּדִי עַל יְדֵי הִתְבַּטְּלוּת לִמְלֹךְ עַל יְצָרוֹ.

אַךְ לַמְרוֹת שֶׁיֵּשׁ כָּאן 7 מִדּוֹת וְכֻלָּן נְחוּצוֹת לַעֲבוֹדַת ה׳, עֲדַיִן כָּל הַלֶּהָבוֹת פּוֹנוֹת לְכִוּוּן הַנֵּר הַמַּעֲרָבִי, כְּלוֹמַר הַמִּדּוֹת שֶׁל גְּמִילוּת-חֲסָדִים תְּפִלָּה אֱמֶת שָׁלוֹם שְׁמִירַת-הַבְּרִית וְהִתְבַּטְּלוּת, כֻּלָּן פּוֹנוֹת וְשׁוֹאֲבוֹת כֹּחַ מֵאוֹר הַתּוֹרָה הַנִּצְחִית, הוּא הָאוֹר הָאֶמְצָעִי שֶׁל הַנֵּר הַמַּעֲרָבִי כְּנֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. כָּל שְׁאָר הַמִּדּוֹת הֵן חֲשׁוּבוֹת וְחִיּוּנִיּוֹת לַעֲבוֹדַת ה׳, אֲבָל הַתּוֹרָה הִיא הַלֵּב וּבְלִי לֵב אִי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת כְּלָל. בְּלִי תּוֹרָה הַיְּהוּדִי חָשׁוּב כַּמֵּת. רַק עַל יְדֵי הַתּוֹרָה אֲנִי לוֹמֵד מַהִי גְּמִילוּת חֲסָדִים אֲמִתִּית, מַהִי תְּפִלָּה וּמַהִי אֱמֶת, מַהוּ שָׁלוֹם מַהִי שְׁמִירַת עֵינַיִם וּבְרִית וּמַהִי הִתְבַּטְּלוּת. הַכֹּחַ מַגִּיעַ מֵהָאוֹר הָאֱלֹקִי שֶׁבַּתּוֹרָה.

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּפָּסוּק: ״וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הֶעֱלָה נֵרוֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה׳ אֶת מֹשֶׁה״, הָאוֹר שֶׁיֵּשׁ בִּידֵי אַהֲרֹן הוּא הָאוֹר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אֶת מֹשֶׁה, כְּלוֹמַר

נָתַן לוֹ לְהַעֲבִיר הָלְאָה וְאַהֲרֹן שֶׁהִתְבַּטֵּל בִּפְנֵי מֹשֶׁה קִבֵּל מֵהָאוֹר הַזֶּה וְיָכוֹל לְהַדְלִיק אֶת הָאוֹר בְּעַצְמוֹ, כִּי זוֹ הַשַּׁרְשֶׁרֶת שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁמְּקַבְּלִים תַּלְמִיד מֵרַבּוֹ וְהָרַב מֵרַבּוֹ עַד לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שֶׁהוֹרִיד אֶת הָאוֹר שֶׁל הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְנָתַן לָנוּ אֶת הָאֶפְשָׁרוּת לְהַדְלִיק אֶת אוֹר הַמְּנוֹרָה הַזּוֹ וּלְהִתְחַבֵּר דַּרְכָּהּ אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם. כִּי כְּשֶׁאֲנִי מִתְבַּטֵּל לָרַב שֶׁמְּלַמֵּד אוֹתִי מָה הַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת וּמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כְּאִלּוּ קִבַּלְתִּי אוֹתָהּ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ מִסִּינַי שֶׁקִּבְּלָהּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָז הַמְּנוֹרָה דּוֹלֶקֶת, הַתּוֹרָה עוֹבֶרֶת עוֹד דּוֹר וּבוֹעֶרֶת בָּנוּ. אֲנִי מִתְחַבֵּר לָדוֹר שֶׁלְּפָנַי שֶׁהִתְחַבֵּר לָזֶה שֶׁלְּפָנָיו וְהוּא לָזֶה שֶׁלְּפָנָיו וְאַף אֶחָד לֹא שִׁנָּה כְּלוּם, כְּמוֹ שֶׁה׳ צִוָּה לְמֹשֶׁה.

הַחָכְמָה הַגְּדוֹלָה וְהָעֲבוֹדָה הַקָּשָׁה הִיא לְהִתְמוֹדֵד מוּל כָּל מִינֵי רוּחוֹת חֲדָשׁוֹת וְאוֹפְנוֹת מִתְחַלְּפוֹת בַּחֶבְרָה, הַמְבַקְּשׁוֹת לְנַתֵּק אֶת הַקֶּשֶׁר בֵּין רַב לְתַלְמִיד וְלִגְרֹם לְאָדָם לְטָעוֹת כִּי הוּא יוֹדֵעַ יוֹתֵר טוֹב, וּמִמֶּנּוּ תַּתְחִיל שַׁרְשֶׁרֶת חֲדָשָׁה. וּלְאֹרֶךְ כָּל הַשָּׁנִים מֵאָז קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְעַד הַיּוֹם רָאִינוּ כִּי בְּכָל פַּעַם שֶׁקָּמוּ כָּאֵלֶּה שֶׁבִּקְּשׁוּ שֶׁתַּתְחִיל שַׁרְשֶׁרֶת חֲדָשָׁה מֵהֶם וְלֹא הִצְטָרְפוּ לַשַּׁרְשֶׁרֶת הָאֲמִתִּית שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִמֹּשֶׁה וְהַר סִינַי, כֻּלָּם הוֹבִילוּ לְבוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים, הִתְבּוֹלְלוּ וְנֶעֶלְמוּ. אָדָם צָרִיךְ לַעֲמֹד עִקֵּשׁ אֶל מוּל עֵצוֹת הַיֵּצֶר "לְהִתְקַדֵּם" כְּשֶׁמַּטְרָתוֹ לְקַדֵּם אוֹתָנוּ לִבְאֵר תַּחְתִּית.

וְגַם עִנְיַן זֶה רָמוּז בַּמְּנוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר: "וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא, כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה ה׳ אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנוֹרָה". הַמְּנוֹרָה הִיא רֶמֶז לְתוֹרָה וְצוּרַת הַלְּמִידָה שֶׁלָּהּ, לַעֲשׂוֹת כְּשֵׁם שֶׁה׳ הוֹרָה לְמֹשֶׁה, עָלֶיהָ לִהְיוֹת מִקְשָׁה אַחַת, כְּלוֹמַר כְּשֵׁם שֶׁנִּתְּנָה כָּךְ הִיא

נוֹתֶרֶת לְלֹא שִׁנּוּיִים תּוֹסְפוֹת וְחֶסְרוֹנוֹת, וְכֵן "מִקְשָׁה" מִלְּשׁוֹן "עַקְשָׁנוּת", שֶׁצָּרִיךְ לַעֲמֹד עַל כָּךְ שֶׁלֹּא יְבַקְּשׁוּ כָּל מִינֵי רְשָׁעִים לַעֲשׂוֹת בָּהּ שִׁנּוּיִים לְפִי גְּחַמָתָם. לָכֵן הַמְּנוֹרָה הִיא מִזָּהָב, כִּי זֶה הַחֹמֶר הַיָּחִיד שֶׁלְּעוֹלָם נוֹתַר עַל כַּנּוֹ וְלֹא מִתְקַלְקֵל וְמִתְעַפֵּשׁ.

וְזֶה שֶׁמַּסְמִיכִים אֶת פָּרָשַׁת "בְּהַעֲלוֹתְךָ" לְחַג הַשָּׁבוּעוֹת, כִּי לְאַחַר שֶׁקִּבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה, צָרִיךְ לְהֵטִיב אֶת הַנֵּרוֹת בְּכָל יוֹם, לְקַבֵּעַ עִתִּים לַתּוֹרָה עַל מְנָת שֶׁהָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הֶחָג לֹא יִתְבַּזְבֵּז מִבֵּין יָדֵינוּ, שֶׁכֵּן אוֹר כָּזֶה גָּדוֹל זָקוּק לִימֵי כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ כְּדֵי לְקַבְּלוֹ. כַּאֲשֶׁר יֵשׁ לִי עִתִּים לַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם וָיוֹם.

וְעַל זֶה נֶאֱמַר שִׁבְחוֹ שֶׁל אַהֲרֹן בְּקִיּוּם הַצִּוּוּי שֶׁל הַטָּבַת הַנֵּרוֹת, שֶׁהוּא "לֹא שִׁנָּה". וְאִם נִשְׁאַל וְכִי זוֹ חָכְמָה שֶׁלֹּא לְשַׁנּוֹת מִדִּבְרֵי ה', חֲרֵי כָּךְ ה' צִוָּה? חֲרֵי שֶׁאָנוּ רוֹאִים עִם כָּל הָרוּחוֹת הַטְּמֵאוֹת שֶׁנּוֹשְׁבוֹת בַּחוּץ, כִּי זוֹ כָּל הַחָכְמָה כֻּלָּהּ! רַק עַל יְדֵי שֶׁמְּטִיבִים אֶת אוֹתָהּ מְנוֹרָה לְלֹא שִׁנּוּי, שֶׁלּוֹמְדִים אֶת הַתּוֹרָה כְּפִי שֶׁקִּבַּלְנוּ אוֹתָהּ בְּטָהֳרָתָהּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, רַק כָּךְ אָנוּ זוֹכִים לְהַבְעִיר אֶת הָאֵשׁ הָאֲמִתִּית וְלִדְבֹּק בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבַבָּא.

שלח לך

אֲנַחְנוּ מַכִּירִים אֶת פָּרָשַׁת "שְׁלַח לְךָ" בְּשֵׁם "פָּרָשַׁת הַמְרַגְּלִים", שָׁם מְסֻפָּר עַל 12 אֲנָשִׁים שֶׁנִּבְחֲרוּ אֶחָד מִכָּל שֵׁבֶט, לְהִפָּנֵס אֶל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְדַוֵּחַ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטֶרֶם כְּנִיסָתָם אֶל הָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת. 12 הָאֲנָשִׁים שֶׁנִּבְחֲרוּ לַמְּשִׁימָה הָיוּ אֲנָשִׁים חֲשׁוּבִים וּגְדוֹלִים מְאֹד, הַנִּבְחָרִים שֶׁבְּכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט. אוֹמֵר הָאָר"י זָ"ל הַקָּדוֹשׁ כִּי בְּכָל אֶחָד מֵהַמְרַגְּלִים הִתְעַבְּרָה נְשָׁמָה שֶׁל אֶחָד מִ-12 בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, לְסַיֵּעַ לָהֶם בַּמְּשִׁימָה, שֶׁכֵּן הֵם נִכְנְסוּ לָאָרֶץ שֶׁיּוֹשְׁבֶיהָ הָיוּ אֲנָשִׁים רָעִים וּטְמֵאִים וְהָיְתָה סַכָּנָה רוּחָנִית עֲבוּרָם.

וְכָךְ הִתְעַבְּרָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁל רְאוּבֵן בֶּן יַעֲקֹב בְּשִׁמְעוֹן בֶּן זִכּוּר שֶׁנִּשְׁלַח לָתוּר הָאָרֶץ מִטַּעַם שֵׁבֶט רְאוּבֵן, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן בֶּן יַעֲקֹב הִתְעַבְּרָה בְּשָׁפָט בֶּן חוֹרִי לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן וְכֵן בְּכָל שָׁאַר הָאֲנָשִׁים. שֵׁבֶט יוֹסֵף מֻרְכָּב מִשְּׁנֵי שְׁבָטִים, אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה. נִשְׁמָת יוֹסֵף בֶּן יַעֲקֹב הִתְעַבְּרָה בְּגַדִּי בֶּן סוּסִי לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה, וְלָכֵן כָּתוּב: "לְמַטֵּה יוֹסֵף לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה גַּדִּי בֶּן סוּסִי". וְכֵיוָן שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק לֹא יָכוֹל הָיָה לְהִתְעַבֵּר בִּשְׁנֵי שְׁלִיחִים, נִמְצָא כִּי יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן שֶׁנִּשְׁלַח מִטַּעַם מַטֵּה אֶפְרַיִם נוֹתַר אִם כָּךְ לְלֹא נִשְׁמָה שֶׁל אֶחָד מִבְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁתִּתְעַבֵּר בּוֹ. כַּאֲשֶׁר רָאָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כִּי יְהוֹשֻׁעַ נוֹתַר "לְלֹא הֲגָנָה" הוּא בֵּרַךְ אוֹתוֹ שֶׁה' יוֹשִׁיעוּ מֵעֲצַת הַמְרַגְּלִים, וּבְקֵשׁ כִּי גַּם בּוֹ תִּתְעַבֵּר נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, הִיא נִשְׁמָתוֹ שֶׁל לֵוִי בֶּן יַעֲקֹב, שֶׁכֵּן שֵׁבֶט לֵוִי לֹא שָׁלַח שָׁלִיחַ לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ. אָז בִּזְכוּת הַתְּפִלָּה שֶׁל מֹשֶׁה מִשֵּׁבֶט לֵוִי יָרְדָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁל לֵוִי בֶּן יַעֲקֹב וְהִתְעַבְּרָה בִּיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר נִכְנְסוּ הַשְּׁלִיחִים לָאָרֶץ וְתָקַף אוֹתָם יֵצֶר הָרַע לְרַכֵּל וּלְרַגֵּל וּלְהוֹצִיא דִּבָּה עַל הָאָרֶץ, עָזְבוּ אוֹתָם הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים - יָצְאוּ מִתּוֹכָם הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל בְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁהִתְעַבְּרוּ בָּהֶם וּפָרְחוּ לָהֶם. אוֹמֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ אָדָם שֶׁמְּשַׁקֵּר וּמְדַבֵּר לְשׁוֹן הָרַע הַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ עַצְמָהּ עוֹזֶבֶת אוֹתוֹ אַט אַט, כָּל שֶׁכֵּן נְשָׁמָה שֶׁל שֵׁבֶט קָדוֹשׁ שֶׁהִתְעַבְּרָה בּוֹ!

כַּאֲשֶׁר חָזְרוּ הַמְרַגְּלִים עִם עֲצָתָם הָרָעָה וְהוֹצִיאוּ דִּבָּה עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֵם גָּרְמוּ לָעָם יִשְׂרָאֵל לִבְכּוֹת בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם וְלִדְרֹשׁ מִמֹּשֶׁה שֶׁיַּחֲזִירֵם לְמִצְרַיִם. הַנִּסָּיוֹן שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן וְכָלֵב בֶּן יְפֻנֶּה לְשַׁכְנֵעַ אוֹתָם כִּי שֶׁקֶר דִּבְּרוּ הָאֲחֵרִים הֵבִיאָה לְסִכּוּן חַיֵּיהֶם שֶׁהָעָם בִּקֵּשׁ לִרְגֹּם אוֹתָם בָּאֲבָנִים! וְכָךְ הָעָם

הִתְעַקֵּשׁ לְבַכּוֹת וּלְהִתְחָרֵט שֶׁלּוֹקְחִים אוֹתָם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הִפְנוּ עֹרֶף לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהֶחְלִיטוּ לַחֲזֹר לְמִצְרַיִם!

אָז הִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהִבִּיעַ אֶת כַּעֲסוֹ עַל הַמַּעֲשֶׂה הֶחָמוּר שֶׁל הַמְרַגְּלִים וְהִתְנַהֲגוּתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהוֹדִיעַ לוֹ שֶׁיִּבַּשֵּׁר לָעָם אֶת חֶמְרַת מַעֲשֵׂם וְהֶעֱנִישָׁם. עַל כְּפִיּוּת הַטּוֹבָה הַזּוֹ כְּבָר לֹא סָלַח לָהֶם כְּמוֹ בְּכָל הַפְּעָמִים הַקּוֹדְמוֹת שֶׁהִכְעִיסוּ אוֹתוֹ. נִגְזַר עֲלֵיהֶם לְהִסְתּוֹבֵב בַּמִּדְבָּר בְּמֶשֶׁךְ 40 שָׁנָה וְשָׁם לָמוּת וּלְהִקָּבֵר, וְרַק בְּנֵיהֶם שֶׁעֲלֵיהֶם הֵם בָּכוּ כִּי כִּבְיָכוֹל הוֹצִיא אוֹתָם ה' לָמוּת בַּמִּדְבָּר, הֵם אֵלֶּה שֶׁיִּכָּנְסוּ וְיִרְשׁוּ אֶת הָאָרֶץ בִּמְקוֹם הוֹרֵיהֶם כְּפוּיֵי הַטּוֹבָה.

אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא עַל הַפָּסוּק: "וַתִּשָּׂא כָּל הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם וַיִּבְכּוּ הָעָם בַּלַּיְלָה הַהוּא" - אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: "אוֹתוֹ הַיּוֹם ט' בְּאָב הָיָה, אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: 'אַתֶּם בְּכִיתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם, אֲנִי קוֹבֵעַ לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת'". וְכָאן יֵשׁ כְּלָל, כָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה דָּבָר לֹא טוֹב לְחִנָּם, לֹא יַעֲזֹב אֶת הָעוֹלָם עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה זֹאת מִתּוֹךְ סִבָּה אֲמִתִּית, וּכְפִי שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה: "וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לִטֹּל (מִקֶּפֶת הַצְּדָקָה לַעֲנִיִּים) וְנוֹטֵל, אֵינוֹ נִפְטָר מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁיִּצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת... וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ לֹא חִגֵּר (צוֹלֵעַ), וְלֹא סוּמָא (עִוֵּר), וְלֹא פִּסֵּחַ (נָכֶה בְּרַגְלָיו), וְעוֹשֶׂה עַצְמוֹ כְּאַחַד מֵהֶם (לְרַמּוֹת אֲחֵרִים שֶׁיְּרַחֲמוּ עָלָיו וְיִתְּנוּ לוֹ צְדָקָה), אֵינוֹ מֵת מִן הַזִּקְנָה עַד שֶׁיִּהְיֶה כְּאֶחָד מֵהֶם", מִי שֶׁמִּתְחַזֶּה לֶעָנִי וּנְכֵה לְהוֹצִיא כֶּסֶף מֵאֲנָשִׁים, סוֹפוֹ שֶׁיִּהְיֶה עָנִי וּנְכֵה בֶּאֱמֶת. וְגַם כָּאן כְּלָל לְחַיִּים - מִי שֶׁנּוֹהֵג "לִבְכּוֹת", מִשָּׁמַיִם כְּבָר יְסַפְּקוּ לוֹ הַרְבֵּה סִבּוֹת לִבְכּוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן.

רָאינוּ בַּגְּמָרָא שֶׁמְּיַשֶּׁבֶת סְתִירָה בֵּין שְׁנֵי פְּסוּקִים. בַּתּוֹרָה כָּתוּב: "פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים וְעַל בְּנֵי בָנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים", מַשְׁמַע שֶׁבַּעֲבוּר עֲוֹן הָאָבוֹת נֶעֱנָשִׁים גַּם הַבָּנִים, הַנְּכָדִים (בְּנֵי בָּנִים) הַנִּינִים (שִׁלֵּשִׁים) וּבְנֵי הַנִּינִים (רִבֵּעִים), אַרְבָּעָה דּוֹרוֹת עֲדַיִן מְשַׁלְּמִים עַל הָעֲבֵרָה שֶׁל זְקֵנָם! וְאִלּוּ בְּמָקוֹם אַחֵר כָּתוּב: "לֹא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים וּבָנִים לֹא יוּמְתוּ עַל אָבוֹת אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יוּמָתוּ", אֵין אָדָם נֶעֱנָשׁ עַל מַעֲשֵׂי אֲבוֹתָיו. וְהַגְּמָרָא מְיַשֶּׁבֶת "כָּאן כְּשֶׁאוֹחֲזִים מַעֲשֵׂי אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם וְכָאן שֶׁלֹּא אוֹחֲזִים מַעֲשֵׂי אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם", כְּלוֹמַר כַּאֲשֶׁר הַבֵּן חוֹטֵא כְּמוֹ אָבִיו מוֹסִיפִים לְעוֹנְשׁוֹ גַּם עֹנֶשׁ עַל מַעֲשֵׂה אָבִיו, אֲבָל אִם הַבֵּן צַדִּיק וַדַּאי שֶׁלֹּא יֵעָנֵשׁ עַל מַעֲשֵׂי אָבִיו.

אִם כֵּן נִלְמַד לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁאִם אֲבוֹתֵינוּ בָּכוּ בְּכִי שֶׁל חִנָּם וּבִגְלָלוֹ נִגְזַר כִּי בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה בְּכִי לְדוֹרוֹת, חֲרֵי שֶׁאִם נִשְׂמַח "שִׂמְחָה שֶׁל חִנָּם", נִזְכֶּה לְשִׂמְחָה שֶׁל דּוֹרוֹת! וְכָאן נִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה הַגְּדוֹלָה: אֵיךְ מַגִּיעִים לְ"שִׂמְחָה שֶׁל חִנָּם"? לִבְכּוֹת בְּחִנָּם כֻּלָּם יוֹדְעִים. לַמְרוֹת שֶׁהֵם יֹאמְרוּ כִּי אֵין זוֹ בְּכִיָּה שֶׁל "חִנָּם", יֵשׁ לָהֶם בָּעָיוֹת אֲמִתִּיּוֹת, מַדּוּעַ נִקְרָא לָזֶה בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם וְנַעֲלִיב אוֹתָם? אַךְ זוֹ בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם כִּי הַבְּכִי נוֹצָר בְּעִקְבוֹת כָּךְ שֶׁאוֹתוֹ אָדָם מִתְעַלֵּם וְכוֹפֵר בְּשִׁטְתִיּוּת בְּכָל הַטּוֹב שֶׁכֵּן קִבֵּל וּמִתְעַקֵּשׁ לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הַדְּבָרִים שֶׁ"מַּפְרִיעִים" לוֹ וְלֹא יַעְצֹר לֶהֱנוֹת לְרֶגַע מֵהַטּוֹב שֶׁכְּבָר קִבֵּל, עַד שֶׁגַּם אֶת זֶה יִקְחוּ לוֹ וְיִתְּנוּ לוֹ סִבָּה אֲמִתִּית לִבְכּוֹת, אֲבָל אָז כְּבָר יִהְיֶה מְאֻחָר. אָז אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְשִׂמְחָה שֶׁל חִנָּם אִם אָנוּ מִתְרַכְּזִים בְּאֹפֶן אוֹטוֹמָטִי בָּ"רָע"? אֶת הַתְּשׁוּבָה לַשְּׁאֵלָה הַזּוֹ נְגַלֶּה עַל יְדֵי שֶׁנַּחְזוֹר לְמִרְגָּלִים וְנִתְחַקֶּה אַחַר סוֹד נְפִילָתָם.

כַּאֲשֶׁר הַמְרַגְּלִים חָזְרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם תִּאֲרוּ אֶת הֶעָרִים הַבְּצוּרוֹת בָּהֶם יוֹשֵׁב עַם עָז, יִלְדֵי עֲנָק בִּגֹבַהּ שֶׁל כַּמָּה וְכַמָּה מֶטְרִים, וְלֹא נִרְגְּעוּ עַד שֶׁהוֹסִיפוּ אֶת פַּרְשָׁנוּתָם וְחַוַּת דַּעְתָּם לַתְּמוּנָה: "אֶפֶס כִּי עַז הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּאָרֶץ וְהֶעָרִים בְּצֻרוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד וְגַם יְלִדֵי הָעֲנָק רָאינוּ שָׁם... לֹא נוּכַל לַעֲלוֹת אֶל הָעָם כִּי חָזָק הוּא מִמֶּנּוּ". וְאָמְרוּ חַז"ל: אַל תִּקְרָא "מִמֶּנּוּ" כְּלוֹמַר "מֵאִתָּנוּ", אֶלָּא "מִמֶּנּוּ" - מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חַס וְשָׁלוֹם! הִגִּיעוּ לִכְפִירָה שֶׁגַּם ה' יִתְבָּרַךְ לֹא יוּכַל לַעְזוֹר לָהֶם אֶל מוּל עֲנָקִים אֵלּוּ, חָלִילָה!

מִי שֶׁמִּתְבּוֹנֵן בְּדִבְרֵיהֶם בְּכֹבֶד רֹאשׁ וּבְיִשּׁוּב הַדַּעַת מֵיָּד מוֹצָא סְתִירוֹת בְּתוֹךְ טְעוּנֵיהֶם. הַמְרַגְּלִים אָמְרוּ: "כִּי עַז הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּאָרֶץ וְהֶעָרִים בְּצֻרוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד": הֵם עַם חָזָק מְאֹד וְיֵשׁ לָהֶם חוֹמוֹת. אִם הֵם עַם כֹּה עָז עַד שֶׁהַמְרַגְּלִים כָּפְרוּ לוֹמַר שֶׁאֶפִילוּ ה' חַס וְשָׁלוֹם לֹא יוּכַל לַעֲזֹר לָהֶם נֶגְדָּם, מַדּוּעַ הֵם מִתְבַּצְּרִים מֵאֲחוֹרֵי חוֹמוֹת? הִמְשִׁיכוּ הַמְרַגְּלִים לְסַפֵּר כֵּיצַד רָאוּ אֶת "יִלִדֵי הָעֲנָק" וְכֵיצַד הֵם נִרְאוּ לְיָדָם כַּחֲגָבִים, וּבְאוֹתָהּ נְשִׁימָה אָמְרוּ: "אֶרֶץ אוֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִיא וְכָל הָעָם אֲשֶׁר רָאינוּ בְתוֹכָהּ אַנְשֵׁי מִדּוֹת" - הֵם כֻּלָּם עֲנָקִים וַחֲזָקִים וְהָאָרֶץ הִיא מַזִּיקָה וְכֻלָּם מֵתִים שָׁם... תַּחְלִיטוּ הָאָרֶץ טוֹבָה שֶׁמַּצְמִיחָה לוֹחֲמֵי עֲנָק אוֹ רָעָה שֶׁהוֹרֶגֶת אוֹתָם?

אָדָם לֹא יָכוֹל לַחֲשֹׁב שְׁתֵּי מַחְשָׁבוֹת בּוֹ זְמַנִּית, אִם הוּא מִתְרַכֵּז בְּמַחְשָׁבָה אַחַת מִמֵּילָא אֵין מָקוֹם לְמַחְשָׁבוֹת אֲחֵרוֹת לְהִכָּנֵס וּלְבַלְבְּלוֹ, אֲבָל אִם הוּא מַטֶּה אָזְנוֹ לְיֵצֶר הָרַע, חֲרֵי זֶה יַחֲלִיף לוֹ בְּרֹאשׁ עֲשָׂרוֹת מַחְשָׁבוֹת בְּמְהִירוּת כֹּה רַבָּה עַד שֶׁהוּא מֻתָּשׁ וְלֹא עוֹצֵר לְהִתְבּוֹנֵן כִּי הַתְּמוּנוֹת סוֹתְרוֹת זוֹ אֶת זוֹ שֶׁכֵּן

מְקוֹרָן בְּשֶׁקֶר. הַיֵּצֶר לֹא צָרִיךְ לִהְיוֹת הֶגְיוֹנִי, אִם שׁוֹטְפִים לָנוּ אֶת הָרֹאשׁ בְּמַחְשָׁבוֹת רַבּוֹת וּמְשְׁתַּנּוֹת אֵין לָנוּ זְמַן לְעַכֵּל וּלְנַתֵּחַ כְּדֵי לִרְאוֹת אֶת הַשֶּׁקֶר שֶׁבָּהֶן.

אָמַר פַּעַם יְהוּדִי חָכָם אֶחָד כִּי הַסִּבָּה שֶׁכָּל כָּךְ קָשֶׁה לִמְצוֹא אֶתְרוֹג מְהֻדָּר לְלֹא פְּגָמִים לְחַג הַסֻּכּוֹת כִּי זוֹ הַמְצָוָה. אִם הַמְצָוָה הָיְתָה אֶתְרוֹג עִם פְּגָמִים לֹא הָיִינוּ מוֹצְאִים אֲפִילוּ אֶחָד שֶׁאֵינוֹ מֻשְׁלָם ! זֶה יֵצֶר הָרַע ! הוּא הוֹפֵךְ אֶת הַיּוֹצְרוֹת, מַתִּיר אֶת הָאָסוּר וְאוֹסֵר אֶת הַמֻּתָּר, מְפַחִיד מִפְּנֵי הַטּוֹב וּמְשַׁבֵּחַ בְּהִתְלַהֲבוּת אֶת הָרַע. אָדָם צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁמָּה שֶׁמַּפְרִיעַ לוֹ לְהַשִּׂיג שִׂמְחָה וְגוֹרֵם לוֹ בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם וְעֶצֶב זֶה אַךְ וְרַק יֵצֶר הָרַע שֶׁיּוֹשֵׁב בַּמֹּחַ וּמְשַׁגֵּעַ אוֹתוֹ, וְהָאָדָם מְאַפְשֵׁר לוֹ.

כַּמָּה פְּעָמִים רַבְּנוּ עִם אֲנָשִׁים וְאָמַרְנוּ דְּבָרִים שֶׁלֹּא הָיִינוּ צְרִיכִים לוֹמַר, הִסְתַּכְסַכְנוּ עִם אֲנָשִׁים וְהָרַסְנוּ קְשָׁרִים טוֹבִים וַחֲשׁוּבִים, וְהַכֹּל בְּרֶגַע אֶחָד שֶׁל כַּעַס וְחֹסֶר מַחֲשָׁבָה, רֶגַע שֶׁל אִי זְהִירוּת - רֶגַע בּוֹ מָסַרְנוּ אֶת הַמּוֹשְׁכוֹת לְיֵצֶר הָרַע לְהַסִּיעַ אוֹתָנוּ לְאֵין מוֹצָא.

כַּאֲשֶׁר אָנוּ קָמִים בַּבֹּקֶר מֵהַשֵּׁינָה אָנוּ מְגַלִּים כִּי רוֹב הַדְּבָרִים שֶׁהִפְחִידוּ אוֹתָנוּ וְהִטְרִידוּ אֶת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ אֶתְמוֹל נִרְאִים הַרְבֵּה פַּחוֹת גְּרוֹעַ, לַמְרוֹת שֶׁלֹּא פָּעַלְנוּ שׁוּם פְּעֻלָּה עַדַיִן בַּנּדוֹן. עֶצֶם הַשֵּׁינָה עַצְמָהּ הָיָה פֶּסֶק זְמַן לְאַזֵּן אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת וּלְקָרֵר אֶת הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁל הַיֵּצֶר בְּמָה שֶׁעֵינָיו שׁוֹלְטוֹת. כַּמָּה מִן הַצַּעַר וְהַכְּאֵב שֶׁהָיוּ בִּלְתִּי נִסְבָּלִים מִמַּעֲשִׂים שֶׁקָּרוּ לָנוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם וְחַשְׁנוּ כִּי אָנוּ רוֹצִים שֶׁהָאֲדָמָה תִּבְלַע אוֹתָנוּ בְּאוֹתוֹ רֶגַע, פִּתְאוֹם נֶעֱלָמִים וְלֹא עוֹמְדִים שׁוּב בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם.

אִם נַרְגִּיל אֶת עַצְמֵנוּ "לִישׁוֹן עַל זֶה לַיְלָה" עַל כָּל הַחְלָטָה חֲשׁוּבָה יוֹתֵר אוֹ פַּחוֹת, אוֹ עַל כָּל תְּגוּבָה שֶׁנִּרְצֶה לְהָגִיב עַל מַשֶּׁהוּ שֶׁקָּרָה לָנוּ, נַחְסֹךְ לְעַצְמֵנוּ הַרְבֵּה עָגְמַת נֶפֶשׁ וּמַעֲשִׂים שֶׁנִּתְחָרֵט עֲלֵיהֶם וְלֹא נוּכַל לַהֲשִׁיבָם.

עָלֵינוּ לָדַעַת כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ. הוּא כֵּן הִכְנִיס אוֹתָנוּ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וְכֵן נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְכֵן בָּחַר בְּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, וְכֵן נָתַן לָנוּ אֶת הַמְּשִׁימָה לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו לְגַלּוֹת אוֹתוֹ מִן הַהֶסְתֵּר וְלַעֲבֹד אוֹתוֹ וְלִדְבֹּק בּוֹ. כְּשֶׁאֲנַחְנוּ נַעֲשֶׂה אֶת הַמְּשִׁימָה הַזּוֹ וְנֵדַע שֶׁמִּכָּל שְׁמוֹנָה מִלְיָארְד בְּנֵי אָדָם ה׳ בָּחַר דַּוְקָא בָּנוּ לַמְּשִׁימָה, מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הֶעְדִּיף אוֹתָנוּ, אֶת הַקְּבוּצָה הַקְּטַנָּה הַזּוֹ הַנִּקְרֵאת "יְהוּדִים שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת", עַל פְּנֵי 8 מִלְיָארְד אֲנָשִׁים אֲחֵרִים, אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא לִשְׂמֹחַ? וְזוֹ אֲפִילוּ לֹא שִׂמְחָה שֶׁל חִנָּם זוֹ שִׂמְחָה אֲמִתִּית מְאֹד! רַק הַבְּכִי וְהַדְּאָגוֹת הֵן חִנָּם, חֲרֵי יֵשׁ לִי מֶלֶךְ שֶׁאוֹהֵב אוֹתִי דּוֹאֵג לִי וְזָן וּמְפַרְנֵס אוֹתִי, עַל מָה יֵשׁ לִבְכּוֹת?

וְכָךְ אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִתָּנוּ: "אַתָּה הַבֵּן שֶׁלִּי, אֲנִי כָּל יָכוֹל וַאֲנִי רוֹצֶה לָתֵת לְךָ הַכֹּל, הַכֹּל שֶׁלְּךָ. אָז מָה אַתָּה מִתְפַּלֵּל עַל פַּרְנָסָה, עַל חֲתִיכַת לֶחֶם, אֲנִי הֵעַרְתִּי אוֹתְךָ בַּבֹּקֶר וְהֶחְזַרְתִּי לְךָ אֶת הַנְּשָׁמָה, סִימָן שֶׁאֲנִי אָזוּן אוֹתְךָ הַיּוֹם, אֲנִי אֲגַדֵּל אוֹתְךָ וְאֶבְנֶה אוֹתְךָ, שֵׁב תִּלְמַד אֲנִי אֲדַאֵג לְךָ. הַחֵלֶק שֶׁלְּךָ הוּא מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, תַּשְׁאִיר אֶת הַשְּׁאָר לִי". כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ בֶּן יָחִיד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַכֹּל שֶׁלָּנוּ! רַק נַעֲשֶׂה אֶת חֶלְקֵנוּ!

יֵשׁ לָנוּ "סִדּוּר מַלֵּא" מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִי לֹא שָׂמֵחַ בְּסִדּוּר מַלֵּא? כְּשֶׁזֶּה יִקָּלֵט בְּרֹאשֵׁנוּ, נַתְחִיל עִם שִׂמְחָה שֶׁל חִנָּם שֶׁתַּהֲפֹךְ מַהֵר מְאֹד לְשִׂמְחָה שֶׁל אֱמֶת, כִּי נִתְבּוֹנֵן בְּיִשּׁוּב הַדַּעַת וּנְגַלֶּה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ הַרְבֵּה סִבּוֹת לִשְׂמֹחַ, וְלוּ רַק בִּזְכוּת שֶׁאָנוּ יְהוּדִים, עַל זֶה לְבַד יֵשׁ לִשְׂמֹחַ יוֹמָם וָלַיְלָה וּלְבָרֵךְ עַל כָּךְ כָּל בֹּקֶר בְּשֵׁם וּמַלְכוּת: "בָּרוּךְ שֶׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי", כָּל הַשְּׁאָר זֶה בּוֹנוּס. אָנוּ יְהוּדִים וְיֵשׁ לָנוּ עוֹלָם הַבָּא, אִם נִשְׂמַח בָּזֶה יִהְיֶה לָנוּ גַּם הָעוֹלָם הַזֶּה.

קרח

בְּפָרָשַׁת "קֹרַח" אָנוּ לְמֵדִים עַל הַסַּכָּנָה שֶׁיֵּשׁ בְּמַחֲלֹקֶת. קֹרַח בֶּן יִצְהָר בֶּן קְהָת בֶּן לֵוִי הָיָה בֶּן דּוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, תַּלְמִיד חָכָם וְצַדִּיק וְנוֹשֵׂא אֲרוֹן הַבְּרִית. וְהִנֵּה דַּוְקָא הוּא קָם לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן. קֹרַח הָיָה נֶכְדּוֹ הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל קְהָת בֶּן לֵוִי. שְׁנֵי הַנֶּכְדִּים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה, אֶחָד הִתְמַנָּה לְכֹהֵן וְהַשֵּׁנִי לְמֶלֶךְ. נִמְצָא שֶׁהַתַּפְקִיד הַבָּכִיר הַשְּׁלִישִׁי הָיָה אָמוּר לִהְיוֹת לְקֹרַח לְפִי הֲבָנָתוֹ, אֲבָל הִנֵּה הַתַּפְקִיד שֶׁל "נְשִׂיא בֵּית אַב לְמִשְׁפְּחוֹת הַקְּהָתִי" נִתַּן לְבֶן דּוֹדוֹ הַקָּטָן מִמֶּנּוּ אֱלִיצָפָן בֶּן עוּזִיאֵל, וְזֶה עוֹרֵר אֶת זַעְמוֹ.

יִהְיֶה הַהֶסְבֵּר אֲשֶׁר יִהְיֶה, הַאִם הַמַּחֲלֹקֶת הָיְתָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁל קֹרַח לְשֵׁם שָׁמַיִם אוֹ מִתּוֹךְ קִנְאָה וּמְדוֹת רָעוֹת, הָעִרְעוּר עַל הָאֱמוּן בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֵכִיל בְּתוֹכוֹ הַשְׁלָכוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר מַרְחִיקוֹת לֶכֶת, כְּמוֹ שֶׁהָיָה נִרְאָה מִקְּרִיאָה שִׁטְחִית שֶׁל הַפָּרָשָׁה. חֲרֵי אִם הָעָם הָיָה הוֹלֵךְ אַחֲרֵי קֹרַח וּמְקַבֵּל אֶת טַעֲנָתוֹ, הוּא הָיָה מְבַטֵּל בְּכָךְ אֶת כָּל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁחֲרֵי הִיא כֻּלָּהּ נִמְסָרָה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְבַדּוֹ מִפִּי הַשְּׁמוּעָה וְהוּא הֶעֱבִיר לָהֶם, וְאִם אֵין לָהֶם אֱמוּן בּוֹ חָלִילָה וְיִקַּבְּלוּ אֶת הַהַשְׁמָצָה שֶׁל קֹרַח שֶׁמֹּשֶׁה בּוֹדֶה דְּבָרִים מִלִּבּוֹ, חֲרֵי כָּל אֶחָד יְפָרֵשׁ אֶת הַתּוֹרָה לְפִי תַּאֲוֹת לִבּוֹ (כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂים הָרְפוֹרְמִים וְהַקּוֹנְסֶרְבָּטִיבִים בְּיָמֵינוּ) וְאַף אֶחָד לֹא יִלְמַד אוֹתָהּ לַאֲמִתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה.

כֵּיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְנָה אֶת כָּל קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְלִמּוּדָהּ לַאֲמִתָּהּ, חֲרֵי בְּכָךְ שֶׁכָּל אֶחָד יִפְרֹשׁ לְעַצְמוֹ וְיַעֲשֶׂה בַּתּוֹרָה כְּחֶפְצוֹ וְלֹא כִּרְצוֹן שָׁמַיִם, נִמְצָא שֶׁאֵין מִי שֶׁלּוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה כְּפִי שֶׁה' הִתְכַּוֵּן וּמִמֵּילָא אֵין מָה שֶׁיְקַיֵּם וְיַחֲיֶה אֶת הָעוֹלָם וְכֻלּוֹ יַחְזֹר לְתֹהוּ וָבֹהוּ, כִּי כָּל הָעוֹלָם הָיָה קַיָּם עַל תְּנַאי שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יְקַבֵּל וְיְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה ! כְּלוֹמַר הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל קֹרַח יָכְלָה לְהִסְתַּיֵּם בְּחֻרְבָּן הָעוֹלָם לוּ הָיָה מַצְלִיחַ לְסַיֵּם אֶת "הַהֶפְכָה" שֶׁנִּסָּה לְבַצֵּעַ !

וְאִם לָנוּ נִרְאָה כִּי סִכּוּיֵי הַצְלָחָתוֹ שֶׁל קֹרַח הָיוּ קְלוּשִׁים, כִּי מִי יָכוֹל לַחֲלֹק כְּבִיכוֹל עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁכֻּלָּם רָאוּ אֶת כָּל הַנִּסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יָדוֹ וְהוּא שֶׁהוֹרִיד אֶת הַלּוּחוֹת וְהַתּוֹרָה מֵהַר סִינַי, חֲרֵי אָנוּ רוֹאִים כִּי קֹרַח הִצְלִיחַ לְהָדִיחַ אַחֲרָיו 250 רָאשֵׁי סַנְהֶדְרָאוֹת, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים עֲצוּמִים וּגְדוֹלִים בְּעַצְמָם, וְרַבָּם מִשֶּׁבֶט רְאוּבֵן שֶׁהָיוּ בְּצַד הַמַּחֲנֶה שֶׁל קֹרַח. וְגַם אַחֲרֵי שֶׁהָאֲדָמָה פָּצְתָה אֶת פִּיהָ וּבָלְעָה אֶת כָּל בַּעֲלֵי הַמַּחֲלֹקֶת, עֲדַיִן קָמוּ לַמָּחָרָת

מֵעַל לַ-10,000 אִישׁ לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּלֹּנוּ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמָּחֳרָת עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן לֵאמֹר אַתֶּם הֲמִתֶּם אֶת עַם ה'", כִּי הַהֶסְתָּה שֶׁל קֹרַח עֲדַיִן פּוֹעֶפַּעָה בְּדָמָם!

אִם כֵּן מַעֲשֵׂהוּ שֶׁל קֹרַח מַרְאֶה כִּבְיָכוֹל שֶׁאִישׁ רָשָׁע הָיָה, וְזֶה מָה שְׁאָמַר רַשִׁ"י בְּפָרָשָׁה הַמִּתְאָרֶת אֶת סֵדֶר הַמַּחֲנוֹת עַל קְרָבָתוֹ שֶׁל קֹרַח לְשֵׁבֶט רְאוּבֵן (וּלְדָתָן וַאֲבִירָם שֶׁהִשְׁתַּיְּכוּ לְשֵׁבֶט זֶה וְהִתְחַבְּרוּ עִמּוֹ לַמַּחֲלֹקֶת): "מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי קְהָת יַחֲנוּ וְגוֹ' תֵּימָנָה וְגוֹ' - וְסִמּוּכִין לָהֶם דֶּגֶל רְאוּבֵן הַחוֹנִים תֵּימָנָה, אוֹי לָרָשָׁע וְאוֹי לִשְׁכֵנוֹ, לְכָךְ מֻקָּם דָּתָן וַאֲבִירָם וּ-250 אִישׁ עִם קֹרַח וַעֲדָתוֹ שֶׁנִּמְשְׁכוּ עִמָּהֶם בְּמַחְלוֹקְתָם". לְכְאוֹרָה כֵּיוָן שֶׁהָיוּ שְׁכֵנִים שֶׁל אָדָם רָשָׁע לָקוּ בִּגְלָלוֹ.

אֲבָל קֹרַח לֹא הָיָה אָדָם פָּשׁוּט כְּלָל וּכְלָל. הָאָר"י זָ"ל הַקָּדוֹשׁ דָּרַשׁ בַּפָּסוּק: "צַדִּי**ק** כַּתָּמָ**ר** יִפְרָ**ח**", סוֹפֵי תֵּבוֹת "קֹרַח" - שֶׁלֶּעָתִיד לָבוֹא הוּא יָקוּם לְתִחְיָה וְיַחְזֹר אֶל מַחֲנֵה הַצַּדִּיקִים. מִצֶּאֱצָאָיו יָצְאוּ אֶלְקָנָה וְחַנָּה, הוֹרָיו שֶׁל שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא שֶׁהָיָה הַשּׁוֹפֵט הָאַחֲרוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּבְיָמָיו שָׂרְתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל נְבִיאִים רַבִּים בִּזְכוּתוֹ.

בָּנָיו שֶׁל קֹרַח זָכוּ לִכְתֹּב מִזְמוֹרִים לְסֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁהָיוּ נֶאֱמָרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְאָנוּ קוֹרְאִים בָּהֶם כָּל יוֹם. וּמֵעַל לְכָל, קֹרַח הָיָה נוֹשֵׂא אֲרוֹן הַבְּרִית! לֹא כָּל אֶחָד נִמְצָא רָאוּי לָשֵׂאת אֶת הָאָרוֹן, שֶׁכֵּן לֵוִי שֶׁהָיָה מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבָה לֹא טוֹבָה הָיָה מֵת מִיָּד בּוֹ בַּמָּקוֹם, וְזֶה מָה שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁ"הָאָרוֹן מְכַלֶּה אֶת נוֹשְׂאָיו". וְהִנֵּה קֹרַח נוֹשֵׂא אֶת הָאָרוֹן עִמּוֹ

מִמַּעֲמָד הַר סִינַי וְעַד לְמוֹתוֹ בְּעִקְבוֹת הַמַּחֲלֹקֶת, מַשְׁמַע שֶׁהָיָה שָׁרוּי בִּקְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה וַאֲפִילוּ לְלֹא שׁוּם מַחֲשָׁבָה זָרָה, הַלָּזֶה נִקְרָא רָשָׁע?

שְׁאֵלָה אַחֶרֶת עוֹלָה מִפְּרוּשׁוֹ שֶׁל רַשִׁ"י, שֶׁכָּתַב "אוֹי לָרָשָׁע אוֹי לִשְׁכֶנוֹ", כְּאִלּוּ דָּתָן וַאֲבִירָם הָיוּ מִסְכְּנִים שֶׁנִּפְגְּעוּ אַךְ וְרַק מִכֵּיוָן שֶׁהָיוּ שְׁכֵנִים שֶׁל אָדָם רָשָׁע כְּקֹרַח. א

כָּל חַזַ"ל מְגַלִּים לָנוּ כִּי דָּתָן וַאֲבִירָם הָיוּ אֲנָשִׁים רְשָׁעִים בִּפְנֵי עַצְמָם, שֶׁבִּקְּשׁוּ לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עוֹד לִפְנֵי שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם! הֵם הָיוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים הַנִּצִּים שֶׁהִלְשִׁינוּ לְפַרְעֹה עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כְּשֶׁהָיָה נָסִיךְ מִצְרַיִם כִּי הָרַג אֶת הָאִישׁ הַמִּצְרִי, וְלָכֵן מֹשֶׁה הָיָה צָרִיךְ לַעֲזֹב וְלִבְרֹחַ מִשָּׁם. וְכַאֲשֶׁר הוֹצִיא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הֵם הָיוּ בְּאַרְמוֹן פַּרְעֹה אַחֲרֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם כְּשֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טָעוּ בַּמִּדְבָּר וְהֵם נָתְנוּ לְפַרְעֹה אֶת הָעֵצָה לְצֵאת לַמִּדְבָּר לִתְפֹּס אֶת יוֹצְאֵי מִצְרַיִם! וּכְשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ אָמַר לָעָם יִשְׂרָאֵל כִּי בְּשַׁבָּת לֹא יֵרֵד מָן מֵהַשָּׁמַיִם וְלָכֵן שֶׁלֹּא יֵצְאוּ לְחַפֵּשׂ וְלִלְקֹט, יָצְאוּ דָּתָן וַאֲבִירָם לְפַזֵּר מֵהֶמָּן שֶׁלָּהֶם בַּחוּץ, כְּדֵי לְשַׁכְנֵעַ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁמֹּשֶׁה שִׁקֵּר לָהֶם! וַעֲלֵיהֶם אוֹמֵר רַשִׁ"י: "אוֹי לָרָשָׁע אוֹי לִשְׁכֶנוֹ"?

אֶלָּא אֶפְשָׁר לִקְרֹא זֹאת אַחֶרֶת: "אוֹי לָרָשָׁע וְאוֹי לִשְׁכֶנוֹ, לְכָךְ לָקוּ מֵהֶם דָּתָן וַאֲבִירָם ו-250 אִישׁ עִם קֹרַח וַעֲדָתוֹ, שֶׁנִּמְשְׁכוּ עִמָּהֶם בְּמַחְלוֹקְתָם" - דָּתָן וַאֲבִירָם אָכֵן לָקוּ בַּמַּחְלֹקֶת שֶׁעוֹרֵר קֹרַח, אֲבָל לֹא בִּגְלַל שֶׁהָיוּ שְׁכֵנָיו שֶׁל רָשָׁע, אֶלָּא הֵם הָיוּ הָרְשָׁעִים וְהוּא הָיָה שְׁכֵנָם! וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר קֹרַח הִתְעוֹרֵר לַעֲשׂוֹת מַחְלֹקֶת שֶׁבְּגִנְּהָ הָיָה אָמוּר לְהֵעָנֵשׁ בְּמִיתָה מְשֻׁנָּה, נֶעֶנְשׁוּ גַּם אוֹתָם רְשָׁעִים עַל רִשְׁעוּתָם שֶׁלָּהֶם!

חַז״ל מְסַפְּרִים כִּי אִשְׁתּוֹ שֶׁל קֹרַח לָעֲגָה לוֹ וְהָיְתָה זוֹ שֶׁהֵסִיתָה אוֹתוֹ רְאשׁוֹנָה נֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְטָעֲנָה שֶׁמֹּשֶׁה לוֹעֵג לָהֶם וּבוֹדֶה הֲלָכוֹת מִלִּבּוֹ. אָז יָצָא קֹרַח כּוֹעֵס מֵאָהֳלוֹ וְעָבַר לְיַד אָהֳלָם שֶׁל דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁכְּבָר הָיוּ נִצָּבִים בְּפֶתַח אָהֳלֵיהֶם וְהָיָה בְּלִבָּם לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה בְּעִנְיַן אַחֵר, וְכָךְ עוֹדְדוּ אוֹתוֹ וְהִצְטָרְפוּ אֵלָיו לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה, וְאִם כֵּן הֵם הָיוּ אֵלֶּה שֶׁהֵדִיחוּ אוֹתוֹ ! מִכָּאן נִלְמַד עַד כַּמָּה מְסֻכָּן לִהְיוֹת בִּמְחִיצַת שְׁכֵנִים רָעִים, שֶׁגַּם אָדָם בְּדַרְגָּתוֹ שֶׁל קֹרַח שֶׁהָיָה נוֹשֵׂא הָאָרוֹן וְהָיָה צַדִּיק וְקָדוֹשׁ, מָצָא אֶת עַצְמוֹ נִבְלַע מִתַּחַת לָאֲדָמָה !

אָדָם שֶׁצָּרִיךְ לִנְסֹעַ לַמִּזְרָח הָרָחוֹק, אָמוּר לַעֲבוֹר סִדְרָה אֲרֻכָּה שֶׁל חִסּוּנִים הַנִּמְשֶׁכֶת עַל פְּנֵי כַּמָּה יָמִים, נֶגֶד כָּל הַזִּהוּמִים וְהַמַּחֲלוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתָן מְדִינוֹת ! רַק מִכְּמוֹת הַזְּרִיקוֹת כְּבָר יוֹצֵא לוֹ הַחֶשֶׁק לִנְסֹעַ לְשָׁם. כִּי כְּשֶׁנּוֹסְעִים לִסְבִיבָה לֹא טוֹבָה צָרִיךְ חִסּוּנִים, וְגַם זֶה רַק בְּתוֹר הִשְׁתַּדְּלוּת וּבְמִקְרִים רַבִּים אֲנָשִׁים לָקוּ בְּמַחֲלוֹת לַמְרוֹת הַחִסּוּנִים אַף בִּשְׁהוּת קְצָרָה, וְלָכֵן הַהִשְׁתַּדְּלוּת הָאֱמִתִּית שֶׁמֻּטֶּלֶת עַל הָאָדָם הִיא לַעֲשׂוֹת כְּכָל שֶׁבִּיכְלָתוֹ שֶׁלֹּא לְהַגִּיעַ לִסְבִיבָה כָּזוֹ לְכַתְּחִלָּה, וְאִם נִקְלַע לְשָׁם בָּעַל כָּרְחוֹ, לְקַצֵּר שְׁהוּתוֹ שָׁם כְּכָל הָאֶפְשָׁר.

וְאֶפְשָׁר לוֹמַר כִּי הַפָּרָשָׁה נִקְרֵאת עַל שֵׁם קֹרַח וְהָאַשְׁמָה עַל הַמַּחֲלֹקֶת נָפְלָה עָלָיו, כֵּיוָן שֶׁהוּא לֹא עָשָׂה מָה שֶׁהָיָה מוּטָל עָלָיו לְהִתְרַחֵק מֵהַשְׁפָּעַת הַשְּׁכֵנִים הָרָעִים, אֶלָּא דָּבַק בָּהֶם וְנִדְבַּק מִמִּדּוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת. אֲנָשִׁים רַבִּים נוֹתְנִים לַחַיִּים לְהוֹבִיל אוֹתָם בִּמְקוֹם לָקַחַת שְׁלִיטָה וְלִזּוּם בְּעַצְמָם. וְכָךְ הֵם מִתְיַחֲסִים לְהַרְבֵּה דְּבָרִים רָעִים בְּחַיֵּיהֶם כִּגְזֵרָה מִשָּׁמַיִם וּמַשְׁלִימִים עִם מְצִיאוּת לֹא טוֹבָה, לַמְרוֹת שֶׁעַל יְדֵי הִשְׁתַּדְּלוּת אֲמִיצָה הָיוּ יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת

וּלְהֵיטִיב. אִם מַשֶּׁהוּ אֵינוֹ כָּרָאוּי בִּסְבִיבָתֵנוּ אָסוּר "לְהַשְׁלִים" עִם זֶה, אֶלָּא לִנְקֹט בִּצְעָדִים הַנְּכוֹנִים עַל מְנָת לְהָגֵן עַל עַצְמֵנוּ מֵהַשְׁפָּעָה שְׁלִילִית.

לְכָל אָדָם יֵשׁ תַּפְקִיד וְתַכְלִית בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁיּוּעָדוּ לוֹ מִשָּׁמַיִם. כַּאֲשֶׁר הוּא לֹא מְחַפֵּשׂ מַהִי תַּכְלִיתוֹ וְלֹא מְקַיֵּם אֶת תַּפְקִידוֹ אֶלָּא מִסְתַּכֵּל לַצְּדָדִים וְרוֹצֶה בְּ"חַיֵּיהֶם" שֶׁל אֲחֵרִים, הֲרֵי שֶׁלֹּא רַק שֶׁלֹּא יַשִּׂיג אֶת חֶלְקָם וְ"חַיֵּיהֶם" שֶׁל הָאֲחֵרִים כִּי הֵם לֹא נִגְזְרוּ לוֹ, אֶלָּא גַּם מָה שֶּׁנִּגְזַר לוֹ הוּא יְאַבֵּד, כִּי מָה שֶּׁנִּגְזַר עָלָיו הוּא שֶׁלּוֹ בִּתְנַאי שֶׁיִּשְׁמֹר עָלָיו לְתַחְזֵק אוֹתוֹ, וְכַאֲשֶׁר אָדָם מַזְנִיחַ אֶת רְכוּשׁוֹ הוּא מִתְקַלְקֵל וּמִתְבַּלֶּה. לָכֵן גַּם אִם נִגְזְרוּ עָלֵינוּ דְּבָרִים טוֹבִים, אִם לֹא נַעֲשֶׂה אֶת הַהִשְׁתַּדְּלוּת לִשְׁמֹר אוֹתָם וְלִהְיוֹת רְאוּיִים לְהַחֲזִיק בָּהֶם, גַּם הֵם יִפְּלוּ בֵּין אֶצְבְּעוֹתֵינוּ.

קֹרַח הָיָה נוֹשֵׂא הָאָרוֹן, זֶה הַתַּפְקִיד הַבָּכִיר בְּיוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ בְּקֶרֶב שִׁבְטֵי לֵוִי. וְאָמְרוּ חֲכָמִים כִּי רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמָנוֹת אֶת קֹרַח לְלֵוִי גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁאַהֲרֹן הוּא כֹּהֵן גָּדוֹל, וְכָךְ הָיְתָה מֻבְטַחַת גְּדֻלָּה לְקֹרַח וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו עַד קֵץ הַדּוֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה עִם אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, וּבַמַּעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ הִפְסִיד לוֹ וּלְזַרְעוֹ וּלְעוֹלָם כֻּלּוֹ, שֶׁכֵּן לֹא מֻנָּה "לֵוִי גָּדוֹל" אַחַר תַּחְתָּיו וְהַקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ נִמְנְעָה מֵעַם יִשְׂרָאֵל.

וַעֲבוּר מָה הוּא הִפְסִיד אֶת הַגְּדֻלָּה הַזּוֹ? כִּי הוּא לֹא קִבֵּל אֶת הַתַּפְקִיד שֶׁל "נְשִׂיא בֵּית אָב לְמִשְׁפְּחוֹת הַקְּהָתִי". וַהֲרֵי הַתַּפְקִיד שֶׁלּוֹ הָרְבֵּה יוֹתֵר חָשׁוּב, אָז מַדּוּעַ הוּא מְקֻנָּא?

יֵשׁ לִי חָבֵר שֶׁעַל כָּל מָה שֶׁקּוֹרֶה לוֹ הוּא עוֹנֶה: "הַחַיִּים דְּבָשׁ", וְהַמִּילָה דְּבָ"שׁ הִיא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל דַּ"יֵּנוּ בְּ"מַה שֶּׁ"יֵּשׁ.

עַד כַּמָּה רְחוֹקָה הַמַּחְשָׁבָה שֶׁל הָאָדָם מִתְּפִיסָה זוֹ, כַּאֲשֶׁר אֵין לוֹ אֶת דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמּוּסָר שֶׁיְּתַקְּנוּ אוֹתוֹ.

בְּמַחְשָׁבָה חָמְרִית שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, אָדָם שֶׁיֹּאמַר "דַּיֵּנוּ, זֶה מַסְפִּיק לִי", חֲרֵי לֹא יִתְּנוּ לוֹ יוֹתֵר, לָכֵן הוּא לֹא מוּדֶה שֶׁטּוֹב לוֹ. עַל הָאָדָם לְהוֹדוֹת עַל מָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ, וְלֹא לִטְעוֹת לְהַשְׁוֹוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל לַצְּדָדִים מָה שֶׁיֵּשׁ לַאֲחֵרִים כִּי אֵין מַלְכוּת אַחַת נוֹגַעַת בַּחֲבֶרְתָּהּ כְּמִלֹּא נִימָא, כְּלוֹמַר מָה שֶׁנִּגְזַר עַל כָּל אֶחָד אֵין מִישֶׁהוּ אַחֵר יָכוֹל לְהוֹסִיף לוֹ עָלֶיהָ אוֹ לִגְרֹעַ לוֹ מִמֶּנָּה, גַּם אִם נִרְאֶה לְמַרְאִית עַיִן שֶׁכָּךְ הֵם הַדְּבָרִים, חֲרֵי הַכֹּל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָבִיא אֶת הָאָדָם אֶל הַמַּצָּב שֶׁנִּגְזַר עָלָיו. אִם יְקַבֵּל זֹאת בְּשִׂמְחָה וְיוֹדֶה לַה', בְּמָקוֹם לְקַנֵּא בַּאֲחֵרִים וּ"לְהִתְאַכְזֵב מִמַּצָּבוֹ", בְּגִלַּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַחֲשָׁבוֹת מֵטְעוֹת מָה "טּוֹב" לוֹ וּמָה "מַגִּיעַ" לוֹ, הוּא יִזְכֶּה לֵהָנוֹת מִכָּל הַטּוֹב שֶׁבָּאֱמֶת כְּבָר יֵשׁ לוֹ.

הַתּוֹרָה מַזְהִירָה אוֹתָנוּ: "לַפֶּתַח חַטַּאת רֹבֵץ", יֵצֶר הָרַע מְחַכֶּה לָנוּ בַּחוּץ שֶׁנִּסְתַּכֵּל עָלָיו וְנִפְתַּח לוֹ פֶּתַח. קֹרַח הָיָה אִישׁ קָדוֹשׁ וְהָיָה אָמוּר לִהְיוֹת אַף קָדוֹשׁ עוֹד יוֹתֵר וְלִהְיוֹת לֵוִי גָּדוֹל, אֲבָל הוּא הֵסָּת עַל יְדֵי אֲחֵרִים, אִשָּׁה רָעָה וּשְׁכֵנִים רְשָׁעִים, שֶׁכֻּלָּם הִסְבִּירוּ לוֹ כִּי מַגִּיעַ לוֹ יוֹתֵר, וּמָה שֶׁקִּבְּלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֶה לֹא חֶלְקָם אֶלָּא חֶלְקוֹ שֶׁלּוֹ, וְעָלָיו לָקוּם וְלִדְרוֹשׁ בְּכֹחַ "אֶת הַמַּגִּיעַ לוֹ". וְסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר הוּא מָשַׁךְ אַחֲרָיו עוֹד 250 אֲנָשִׁים חֲכָמִים וּגְדוֹלִים, שֶׁכֻּלָּם הִסְתַּכְּלוּ גַּם הֵם לַצְּדָדִים וְרָצוּ לְעַצְמָם תַּפְקִיד עוֹד יוֹתֵר גָּדוֹל, וּבְסוֹף כֻּלָּם נִבְלְעוּ בָּאֲדָמָה עִם מִשְׁפְּחֹתָם וּרְכוּשָׁם, וְלֹא נוֹתַר מֵהֶם זֵכֶר.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר אֲנִי מוֹרִיד אֶת מַבָּטִי מְהַפִּתּוּחִים בַּצְּדָדִים וּמְכַוֵּן אוֹתוֹ אֶל סֵפֶר הַתּוֹרָה הַמּוֹרֶה לִי אֶת הַדֶּרֶךְ כֵּיצַד לִנְהֹג, וּמִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה כִּי כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לִי זֶה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַכֹּל מָדוּד וְשָׁקוּל וּלְטוֹבָתִי, וְאַף אֶחָד לֹא יָכוֹל לָקַחַת מִמֶּנִּי אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁגָּזְרוּ לִי מִלְמַעְלָה, חוּץ מִמֶּנִּי עַצְמִי אִם אֲאַבֵּד אֶת שִׂקּוּל הַדַּעַת שֶׁלִּי, אֲזַי אֲנִי אוֹכַל בֶּאֱמֶת לִשְׂמוֹחַ בְּמַה שֶׁיֵּשׁ לִי כִּי בֶּאֱמֶת רָאוּי לִשְׂמוֹחַ, אַחֲרֵי הַכֹּל הַחַיִּים שֶׁלָּנוּ הֵם אָכֵן דְּבָשׁ, אִם נַרְגִּיל עַצְמֵנוּ בְּמִדָּה שֶׁל דְּבָ״שׁ - דַּיֵּנוּ בְּמַה שֶׁיֵּשׁ.

חקת

בְּפָרָשַׁת "חֻקַּת" אָנוּ לְמֵדִים עַל מִצְוַת פָּרָה אֲדוּמָה וְעַל פִּטִירָתָם שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּמִרְיָם הַנְּבִיאָה שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם מִשְּׁלֹשֶׁת הָרוֹעִים שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר. חֲזַ"ל אוֹמְרִים כִּי דּוֹר הַמִּדְבָּר זָכָה לִשְׁלוֹשָׁה נְסִים בְּשֶׁל שְׁלוֹשֶׁת הָרוֹעִים, לְמָן שֶׁיָּרַד מֵהַשָּׁמַיִם בִּזְכוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, לְעַנְנֵי הַכָּבוֹד בִּזְכוּת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, וּלְבְאֵר מַיִם מִתְגַּלְגֶּלֶת עִמָּם בַּמִּדְבָּר בְּשֶׁל מִרְיָם הַנְּבִיאָה. כַּאֲשֶׁר מִרְיָם נִפְטְרָה בְּאֵר הַמַּיִם פָּסְקָה מִלִּפְעֹל וְלָעָם יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ מַיִם. בְּאוֹתוֹ זְמַן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הָיוּ בְּאָהֳלָם יוֹשְׁבִים שִׁבְעָה עַל אֲחוֹתָם,

וְהִנֵּה עַם יִשְׂרָאֵל כֻּלּוֹ נִגַּשׁ אֶל הָאֹהֶל. אַךְ לֹא בָּאוּ לְנַחֵם אוֹתָם עַל מוֹת מִרְיָם הַצַּדֶּקֶת, אֶלָּא לְהִתְלוֹנֵן כִּי אֵין מַיִם!

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נוֹפֵל עַל פָּנָיו לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְאָז ה׳ מִתְגַּלֶּה אֲלָיו וּמְצַוֵּה: וַיְדַבֵּר ה׳ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: ״קַח אֶת הַמַּטֶּה וְהַקְהֵל אֶת הָעֵדָה אַתָּה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מֵימָיו וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם מִן הַסֶּלַע וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם״.

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ קִבֵּל צִוּוּי לָקַחַת אֶת מַטֵּהוּ וּלְדַבֵּר אֶל הַסֶּלַע, אֲבָל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כּוֹעֵס עַל הָאֲנָשִׁים שֶׁהִתְלוֹנְנוּ וְלֹא הֶאֱמִינוּ בַּה׳ שֶׁיִּתֵּן לָהֶם מַיִם, וְאָמְרוּ חַז״ל כֵּיוָן שֶׁבָּא לִכְלָל כַּעַס בָּא לִכְלָל טָעוּת, וְכָךְ הוּא שְׁנָה מִצְוּוִי ה׳: ״וַיֵּרֶם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם וַיֵּצְאוּ מַיִם רַבִּים וַתֵּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם״.

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מַכֶּה אֶת הַסֶּלַע פַּעֲמַיִם בְּמָקוֹם לְדַבֵּר עִמּוֹ שֶׁיּוֹצִיא מַיִם, וּמִיַּד ה׳ מִתְגַּלֶּה אֲלָיו בַּשֵּׁנִית: וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן: ״יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקָּהָל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם״. מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן נֶעֱנָשִׁים יַחְדָּיו עַל שְׁתֵּי הַמַּכּוֹת שֶׁל מֹשֶׁה בַּסֶּלַע, מֹשֶׁה עַל שֶׁהִכָּה אֶת הַסֶּלַע וְאַהֲרֹן עַל שֶׁלֹּא עָצַר אוֹתוֹ. הָעֹנֶשׁ הוּא שֶׁהֵם לֹא יִזְכּוּ לְהַכְנִיס אֶת עַם יִשְׂרָאֵל אֶל הָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת לְאַחַר כָּל 40 שְׁנוֹת הַנְּהָגָתָם בַּמִּדְבָּר עִם כָּל הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִים שֶׁהָיוּ לָהֶם מֵהַטַּרַח בַּדֶּרֶךְ.

הַגָּאוֹן ׳בַּת עַיִן׳ כָּתַב כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ חָשַׁב שֶׁכֵּיוָן שֶׁהוּא פָּגַם בְּפִיו וּבְדִבּוּרוֹ כְּשֶׁכָּעַס עַל כָּל אוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁהִתְנַפְּלוּ עָלָיו וְקָרָא לָהֶם ״מוֹרִים״, אַחֲרֵי הַכֹּל הֵם בְּנֵי עַם קָדוֹשׁ, אִם כֵּן הוּא כְּבָר לֹא יוּכַל לַעֲשׂוֹת נֵס בְּדִבּוּר, כִּי פֶּה שֶׁפָּתוּחַ שֶׁלֹּא לִרְצוֹן ה׳,

נַעֲשָׂה סָתוּם לְצֹרֶךְ ה׳, וְלָכֵן הוּא צָרִיךְ כָּעֵת לְהַכּוֹת אֶת הַסֶּלַע כְּדֵי שֶׁיֵּצְאוּ מַיִם. אֲבָל הוּא לֹא הֶעֱרִיךְ מַסְפִּיק אֶת עָמְקָהּ וְכֹחָהּ שֶׁל הַתְּשׁוּבָה, וְאַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה מִיָּד לְאַחַר שֶׁיָּצְאוּ הַמִּלִּים הַקָּשׁוֹת מִפִּיו, הוּא לֹא הֶאֱמִין שֶׁזֶּה מַסְפִּיק כְּדֵי לְתַקֵּן, וְעַל זֶה הוֹכִיחַ אוֹתוֹ ה׳, שֶׁעַל יְהוּדִי תָּמִיד לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה בְּחַסְדֵי ה׳ יִתְבָּרַךְ וּבְקַבָּלַת תְּשׁוּבָה שֶׁנַּעֲשֵׂית מִלֵּב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה.

הַמִּדְרָשׁ אוֹמֵר שֶׁאִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה נִכְנָס לָאָרֶץ וּבוֹנֶה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּעַצְמוֹ הוּא הָיָה קַיָּם לְעוֹלָם, לֹא הָיָה חָרְבָּן בַּיִת רִאשׁוֹן וְלֹא חָרְבָּן בַּיִת שֵׁנִי, אֶלָּא בַּיִת אֶחָד שֶׁעוֹמֵד לָעַד. אִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הָיָה מְשֻׁנֶּה בְּמַעֲשֵׂה הַסֶּלַע וּמְדַבֵּר אֵלָיו בְּמָקוֹם לְהַכּוֹת אוֹתוֹ, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלּוֹ הָיָה קַיָּם לָנֶצַח, כִּי אַחֲרֵי שֶׁכֻּלָּם הָיוּ רוֹאִים מָה הַכֹּחַ שֶׁל הַדִּבּוּר וְכַמָּה טוֹב (אוֹ רַע) אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת אִתּוֹ, נֶס מַמָּשׁ (וּכְנֶגְדּוֹ פֻּרְעָנֻיּוֹת לֹא עָלֵינוּ), אֲזַי הָיוּ נִזְהָרִים בְּדִבּוּרָם וַחֲפָצִים לְקַדְּשׁוֹ.

חֲרֵי כָּל אָדָם שֶׁמּוֹכִיחִים אוֹתוֹ עַל דִּבּוּר לָשׁוֹן הָרַע מִתְגּוֹנֵן מִיָּד: ״מָה כְּבָר עָשִׂיתִי? סַךְ הַכֹּל אָמַרְתִּי עַל פְּלוֹנִי כָּךְ וְכָךְ, זֶה לֹא שֶׁהִרְבַּצְתִּי לוֹ אוֹ מַשֶּׁהוּ כָּזֶה״! וְכֵיוָן שֶׁמֹּשֶׁה הִכָּה בַּסֶּלַע, הֵם אָמְרוּ: ״אַדְרַבָּא, אֵין בַּדִּבּוּר מַמָּשׁ, כִּי אִם דִּבּוּר הָיָה בֶּאֱמֶת חָזָק כְּמוֹ מַעֲשֶׂה, מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר אֶל הַסֶּלַע וְלֹא מַכֵּה אוֹתוֹ״. עַל יְדֵי מַעֲשֶׂה זֶה נֶחְלְשׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּהֲבָנַת וְהַפְנָמַת חֻמְרַת כֹּחַ הַדִּבּוּר, וּמִמֵּילָא כָּעֵת יְדַבְּרוּ לְשׁוֹן הָרַע וְהַבַּיִת יֵחָרֵב. מֹשֶׁה הוּא שְׁלִיחַ ה׳, כָּל מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מְבִינִים כֻּלָּם שֶׁכָּךְ ה׳ אָמַר לוֹ לַעֲשׂוֹת, וְאִם הוּא מַכֵּה סִימָן שֶׁבְּדִבּוּר לְבַד אֵין מַמָּשׁ. וְלָכֵן עַל מְנִיעַת הַתְּשׁוּבָה מֵהֶם מֹשֶׁה נֶעֱנַשׁ שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לָאָרֶץ.

בְּאוֹתָהּ פָּרָשָׁה הַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ אֶת דִּין אֵפֶר פָּרָה אֲדוּמָה שֶׁמְּטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאַת מֵת שֶׁהִיא הַחֲמוּרָה מִכָּל הַטֻּמְאוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה. וִידוּעִים דִּבְרֵי חֲזַ"ל כִּי מִצְוָה זוֹ הִיא מִצְוָה סְתוּמָה שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה טַעֲמָהּ אֶלָּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּלְבַד, וְגַם שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ נִסָּה וְלֹא הִצְלִיחַ לְהַגִּיעַ לָעֹמֶק טַעֲמֵיהּ שֶׁל הַמִּצְוָה הַזּוֹ וְעַל זֶה הֵעִיד שְׁלֹמֹה עַל עַצְמוֹ: "אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי".

אֶלָּא הַכַּוָּנָה יוֹתֵר עֲמוּקָה, הַטַּעַם שֶׁל הַמִּצְוָה הוּא שֶׁאֵין לָהּ טָעַם! הַסִּבָּה לַעֲבֵרָה וּלְכִשָּׁלוֹן שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְעוּצָה בַּשְּׁאֵלָה: "לָמָּה"? יֵצֶר הָרַע הוּא זֶה שֶׁשּׁוֹתֵל בָּנוּ אֶת הַסְּפֵקוֹת וּמְעוֹרֵר בָּנוּ אֶת הַשְּׁאֵלוֹת הֲלֹא נְכוֹנוּת. כָּךְ נוֹצַר בָּנוּ רָצוֹן לְהָבִין כָּל דָּבָר, גַּם דְּבָרִים שֶׁהֵם מֵעֵבֶר לַהֲבָנָתֵנוּ, וְשָׁם מַתְחִילוֹת הַצָּרוֹת. חֲרֵי גַּם אִם נִחְיֶה 1,000 שָׁנָה זֶה לֹא יַסְפִּיק שֶׁנֵּרֵד לְעָמְקָהּ וְשָׁרְשָׁהּ שֶׁל מִצְוָה אַחַת. אֲבָל הַסָּפֵק חוֹפֵר וַאֲנַחְנוּ שׁוֹאֲלִים שְׁאֵלוֹת: "לָמָּה"?

מֵעוֹלָם לֹא רָאִיתִי מִישֶׁהוּ חוֹקֵר אֶת הָרוֹפֵא לְגַבֵּי הָאִבְחוּן שֶׁלּוֹ מִי אָמַר לוֹ שֶׁהוּא צוֹדֵק וּמֵאֵיפֹה הִגִּיעַ לַמַּסְקָנוֹת שֶׁלּוֹ. לֹא חוֹקְרִים אֶת רוֹפֵא הַשִּׁנַּיִם וְלֹא אֶת הַמּוֹסַכְנִיק, וַאֲפִילּוּ לֹא בּוֹדְקִים מִי הוֹפֵךְ לָנוּ אֶת הָהַמְבּוּרְגֶּר מֵאֲחוֹרָה בַּמִּסְעָדָה (וְדַוְקָא אֶת זֶה כֵּן כְּדַאי לַחְקוֹר וְלִשְׁאֹל). אֲבָל כְּשֶׁהָרַב אוֹמֵר כִּי הַלָּכָה הִיא כָּךְ וְכָךְ, מִיַּד בָּאוֹת 1,000 שְׁאֵלוֹת: "לָמָּה? מִי אָמַר לְךָ"? זֶה הַסָּפֵק שֶׁמַּגִּיעַ מֵחֹטְא הָעֵגֶל. לִפְנֵי הָעֵגֶל נֶאֱמַר: "וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיֹּאמְרוּ כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", אַחֲרֵי הָעֵגֶל נִשְׁאֲרוּ רַק עִם שְׁאֵלוֹת.

מִצְוַת פָּרָה אֲדוּמָה הִיא הַתִּקּוּן לִפְגָם הַסָּפֵק שֶׁנִּשְׁתַּל בָּהֶם. הַתְּשׁוּבָה לַשְּׁאֵלָה "לָמָּה?" הִיא "כָּכָה"! חָטָאנוּ

כְּשֶׁשָּׁאַלְנוּ "לָמָּה"? "מָה הַטַּעַם"? וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁנַּעֲשֶׂה מַשֶּׂהוּ מִבְּלִי לָדַעַת מָה הַטַּעַם וְזֶה גַּם לֹא יְעַנְיֵן אוֹתָנוּ, כִּי אָנוּ לֹא עוֹשִׂים מָה שֶׁנִּרְאָה לָנוּ אוֹ מוּבָן לָנוּ, אָנוּ עוֹשִׂים רַק מָה שֶׁצִּוָּה אוֹתָנוּ ה'. נְקוּדָה.

הָרַעְיוֹן שֶׁל עֹמֶק הַתְּשׁוּבָה הוּא מֵעֵבֶר לַהֲבָנָתֵנוּ, מֵעֵבֶר לְמָה שֶׁהַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי יָכוֹל לְהַשִּׂיג. אֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁאָדָם יַעֲשֶׂה דָּבָר נוֹרָאִי עִם הַשְׂלָכוֹת קָשׁוֹת עָלָיו וְעַל הַסְּבִיבָה, וּבְעִקְבוֹת פְּעֻלָּה אַחֶרֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרִאשׁוֹן יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה וְהוּא יַהֲפֹךְ לְאָדָם טוֹב יוֹתֵר וּבְמַצָּב טוֹב יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהָיָה לוּלֵא הָיָה עוֹשֶׂה אֶת אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה נוֹרָא קֹדֶם לָכֵן? אִם בֶּאֱמֶת נִתְחָרֵט עַל מַעֲשֵׂינוּ מִכָּל הַלֵּב וְנִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה בְּחַסְדֵי ה' וְנִשְׁמַח שֶׁהוּא רַחוּם וּמְכַפֵּר עָוֹן, לֹא רַק שֶׁיִּמְחֲקוּ לָנוּ אֶת פִּשְׁעֵנוּ, אֶלָּא הֵם יַהֲפְכוּ לִזְכֻיּוֹת וּנְקַבֵּל עֲלֵיהֶם פְּרָס, וְזוֹ הַדַּרְגָּה הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר בַּתְּשׁוּבָה - תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה בָּהּ זְדוֹנוֹת נֶהֱפָכוֹת לִזְכֻיּוֹת.

גַּם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהֵבִין אֶת מַעֲלַת הַתְּשׁוּבָה לֹא יָדַע אֶת עֹמֶק הַתְּשׁוּבָה כֻּלָּהּ, וְזֶה לַמְרוֹת שֶׁהוּא יָדַע אֶת הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כְּמוֹ שֶׁאַף אָדָם לֹא יֵדַע עַד בּוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ. מַחְשַׁבְתּוֹ הָיְתָה שֶׁאִם קִלְקֵל בַּפֶּה הוּא לֹא יוּכַל לְתַקֵּן וְזוֹ הָיְתָה טָעוּת כֵּיוָן שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה מִכָּל לִבּוֹ וְהִיא הִתְקַבְּלָה בַּמָּקוֹם בִּמְלֹאָהּ.

כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָה לְהַר סִינַי לָקַחַת אֶת הַלּוּחוֹת, הַמַּלְאָכִים אָמְרוּ מִי זֶה בֶּן אָדָם זֶה שֶׁנִּכְנַס בֵּינֵינוּ, יְלוּד אִשָּׁה? זֶה יִקַּח אֶת הַתּוֹרָה מֵאִתָּנוּ? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּקֵּשׁ שֶׁמֹּשֶׁה יַעֲנֶה לָהֶם תְּשׁוּבָה אֲבָל הוּא פַּחַד. ה' חִזֵּק אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִפְגְּעוּ בּוֹ וְאָז מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עוֹנֶה לָהֶם וּמוֹכִיחַ לָהֶם כִּי הַתּוֹרָה רְאוּיָה לִבְנֵי

הָאָדָם, כִּי יֵשׁ שָׁם הַרְבֵּה מִצְוֹות עֲשֵׂה וְלֹא-תַּעֲשֶׂה שֶׁלַּמַּלְאָכִים אֵין שַׂיָכוּת בָּהֶן, שֶׁכֵּן אֵין לָהֶם הוֹרִים לְכַבֵּד אוֹ קְנָאָה וְתַאֲוָה לִרְצֹחַ וְלִגְנֹב וְלַחְטֹא בַּעֲרָיוֹת, וְאִם הַתּוֹרָה מְצַוָּה לְקַיֵּם מִצְוֹות אֵלּוּ וְלִפְרֹשׁ מֵעֲבֵרוֹת אֵלּוּ, חֲרִי הִיא מִיֶּעֱדֶת לְמִי שֶׁשַּׂיָּךְ לְקַיְּמָן.

אֲבָל עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ אֶפְשָׁר לוֹמַר כִּי כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה לַעֲנוֹת לָהֶם תְּשׁוּבָה, מֹשֶׁה אָמַר כִּי פַּחַד מֵהֶבֶל פִּיהֶם, שֶׁכֵּן הֵם קְדוֹשִׁים, אֵין לָהֶם עֲבֵרוֹת, אֵין לָהֶם יֵצֶר רַע, הֵם מַלְאָכִים, הֵם שָׂרִים לִפְנֵי ה׳ כָּל יוֹם, מֵעוֹלָם לֹא טִנְּפוּ אֶת דִּבּוּרָם, קִלְקְלוּ בְּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם אוֹ פָּגְמוּ בְּעֵינֵיהֶם, לְאַף אֶחָד מֵהֶם לֹא הָיָה אַיְיפוֹן וְאִינְטֶרְנֶט פְּרוּצִים, הֵם לֹא עָקְבוּ אַחֲרֵי ״הָאָח הַגָּדוֹל״, הֵם צַדִּיקִים ! אַתָּה מַשְׁוֶה אוֹתִי אֲלֵיהֶם ? אֵיךְ אֲנִי אֲדַבֵּר ? אֲנִי רַק אֶתְקָרֵב אֲלֵיהֶם וְהֵם יִשְׂרְפוּ אוֹתִי בְּהֶבֶל פִּיהֶם, מֵהַקְּדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם ! אֲנִי בָּשָׂר וְדָם.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְתַקֵּן אוֹתוֹ: אֶחֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדִי וַחֲזוֹר לָהֶם: ״תְּשׁוּבָה״ ! אַתָּה כְּאָדָם יָכוֹל לְהַגִּיעַ לַדַּרְגָּה יוֹתֵר גְּבוֹהָה מֵהֶם, כִּי לְךָ יֵשׁ דָּבָר שֶׁנִּקְרָא ״תְּשׁוּבָה״. לַמַּלְאָכִים אֵין יֵצֶר הָרַע, לְךָ יֵשׁ וּבְכָל פַּעַם שֶׁאַתָּה כּוֹבֵשׁ אוֹתוֹ אַתָּה מֵעַל לַמַּלְאָךְ, וְגַם אִם בְּכָל זֹאת יֵצֶר הָרַע הִצְלִיחַ לְמְשׁוֹךְ אוֹתְךָ מַטָּה פֹּה וְשָׁם, אִם מִיָּד תִּתְעַשֵּׁת וְתַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, שׁוּב אַתָּה מֵעַל לַמַּלְאָכִים. לָהֶם אֵין שַׂיָכוּת לַחֲטָאִים וְלָכֵן אֵין לָהֶם גַּם שַׂיָכוּת לִ״תְּשׁוּבָה״, וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַתּוֹרָה צְרִיכָה לִהְיוֹת שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם.

בְּכָל בֹּקֶר אוֹמֵר כָּל יְהוּדִי: ״מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה, רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ״. יֵשׁ כְּלָל שֶׁכָּל הַפּוֹגֵעַ בִּכְבוֹד אָבִיו אוֹ רַבּוֹ, אִם הָאָב אוֹ הָרַב מוֹחֲלִים כְּבוֹדָם מָחוּל, אֲבָל הַפּוֹגֵעַ בִּכְבוֹד מַלְכוּת וְהַמֶּלֶךְ מוֹחֵל, אֵין כְּבוֹדוֹ מָחוּל ! מֶלֶךְ לֹא יָכוֹל לִמְחֹל עַל פְּגִיעָה בּוֹ. אִם כֵּן בְּכָל פַּעַם

שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים עֲבֵרוֹת אָנוּ פּוֹגְעִים בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים, וּבְכָל לַיְלָה כְּשֶׁאָנוּ יְשֵׁנִים הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ עוֹלָה לְמַעְלָה וְנוֹתֶנֶת דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לַה׳ עַל כָּל מַעֲשֵׂינוּ. אָז אִם הִתְנַהַגְנוּ לֹא כָּרָאוּי וְנִמְצָא שְׁפָּגַעְנוּ בַּמֶּלֶךְ, כֵּיצַד זֶה שֶׁהוּא מַחְזִיר לָנוּ אֶת נִשְׁמָתֵנוּ?

וְזֶה הַפְּרוּשׁ: ״מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ״ - אֲנִי מוֹדֶה וּמִתְוַדֶּה שֶׁחָטָאתִי, וּלְמִי? לְ״מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם״. וְכֵיצַד הַמֶּלֶךְ הֵגִיב עַל הַפְּגִיעָה בִּכְבוֹדוֹ: ״שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה״, וְכֵיצַד עָשָׂה זֹאת, שֶׁהֲרֵי מֶלֶךְ שֶׁמּוֹחֵל עַל כְּבוֹדוֹ אֵין כְּבוֹדוֹ מָחוּל? ״רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ״, כִּי הָאֱמוּנָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּי הִיא רַבָּה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאֲמִין בִּי! הוּא מַאֲמִין שֶׁאֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְאִם אֲנִי אֶנָּצֵל אֶת הַמְּתָנָה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה מִשְׂמְחָה וְאַהֲבָה מִמֵּילָא הָעֲבֵרוֹת יַהַפְכוּ לִזְכֻיּוֹת, וְהַפְּגִיעָה בַּמֶּלֶךְ תִּמָּחֵק כְּאִלּוּ לֹא הָיְתָה מֵעוֹלָם, וּמִמֵּילָא אֵין לַמֶּלֶךְ עַל מָה לִמְחֹל כִּי אֵין שׁוּם פְּגִיעָה רְשׁוּמָה לְפָנָיו!

יָבוֹא יֵצֶר הָרַע לִשְׁתּוֹל בָּנוּ אֶת סְפֵקוֹתָיו כְּהֶרְגֵּלוֹ: ״מִי אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁאַתָּה? אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁאַתָּה בֶּאֱמֶת יָכוֹל לְתַקֵּן? שֶׁלְּךָ יֵשׁ תְּשׁוּבָה״? וְאָנוּ נַעֲנֶה לוֹ: ״אֶתְמוֹל בַּלַּיְלָה נִשְׁפַּטְתִּי, וְהַמֶּלֶךְ הָעִיר אוֹתִי בַּבֹּקֶר. וְכָךְ הַמֶּלֶךְ שׁוֹפֵט אוֹתִי כָּל יוֹם מֵחָדָשׁ. אִם הוּא הֵעִיר אוֹתִי בַּבֹּקֶר, סִימָן שֶׁהַיּוֹם אֲנִי עֲדַיִן יָכוֹל לְתַקֵּן. אִם חַס וְשָׁלוֹם הָיִיתִי מַגִּיעַ לְמַצָּב שֶׁאֲנִי בֶּאֱמֶת לֹא יָכוֹל לְתַקֵּן, ה׳ לֹא הָיָה מַחְזִיר לִי אֶת נִשְׁמָתִי. אִם כֵּן מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים אוֹמֵר לִי שֶׁאֱמוּנָתוֹ בִּי רַבָּה, שֶׁאֲנִי עֲדַיִן יָכוֹל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְשֶׁהוּא רוֹצֶה בָּהּ. אָז אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאֲמִין בִּי, מִי אַתָּה שֶׁתֹּאמַר לִי שֶׁאֲנִי לֹא יָכוֹל לְתַקֵּן״?!

אֶת הַשְּׁאֵלוֹת וְהַסְּפֵקוֹת שֶׁל יֵצֶר הָרַע אֲנִי אַשְׁאִיר לוֹ וְלָעֶגֶל שֶׁלּוֹ, אֲנִי אַחְזִיק בְּמִצְוַת פָּרָה אֲדֻמָּה, לֹא לִשְׁאוֹל "לָמָּה", אֶלָּא "אֵיךְ": אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרִי? אִם אַחֲרֵי כָּל מָה שֶׁעָשִׂיתִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲדַיִן מַאֲמִין בִּי וְרוֹצֶה בִּי וְלָכֵן הוּא מֵעִיר אוֹתִי לְעוֹד יוֹם שֶׁל חַיִּים, אֲנִי אֶתְפֹּס אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת לִדְבֹּק בּוֹ וְלִזְכּוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבַבָּא.

בלק

אָמְרוּ חֲזַ״ל כִּי 3 מְלָכִים וְ-4 הֶדְיוֹטוֹת אֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהִרְשִׁיעוּ וְלֹא עָשׂוּ תְּשׁוּבָה, וְרִשְׁעוּתָם הָיְתָה כֹּה גְּדוֹלָה שֶׁאֵין לָהּ תַּקָּנָה בָּעוֹלָם הַבָּא לְלֹא תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. הַמְּלָכִים הֵם יָרָבְעָם בֶּן נְבָט וְאַחְאָב בֶּן עָמְרִי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל, וּמְנַשֶּׁה בֶּן חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה. 4 הַהֶדְיוֹטוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא הֵם גֵּיחֲזִי, דּוֹאֵג, אֲחִיתֹפֶל, וּבִלְעָם !

3 הַמְּלָכִים וּ-3 הַהֶדְיוֹטוֹת הָאֲחֵרִים כֻּלָּם יְהוּדִים, בִּלְעָם לְעֻמַּת זֹאת הָיָה גּוֹי רָשָׁע וְטָמֵא, עָסַק בְּכִשּׁוּף וְטֻמְאָה, שְׁטוּף זִמָּה וְתַאֲב בְּצַע, מְקַלֵּל אֲנָשִׁים וּמֵטִיל עַיִן הָרַע, וְהוּא זֶה שֶׁיָּעַץ

לְפַרְעֹה לְשַׁעְבֵּד אֶת הַיְהוּדִים בְּמִצְרַיִם לְעַבְדוּת וּלְשַׁבֵּר אֶת רוּחָם וְגוּפָם ! הוּא נִטְמָא לָאָתוֹן שֶׁלוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְחַבֵּר אֶל כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה וְלַעֲשׂוֹת רַע לַאֲנָשִׁים, וְאַף הִצִּיעַ לַגּוֹיִם לְהַפְקִיר אֶת הַבָּנוֹת שֶׁלָּהֶם לִזְנוּת כְּדֵי לְהַכְשִׁיל אֶת יִשְׂרָאֵל וְלִגְרֹם לַחֲרוֹן אַף שֶׁיָּבִיא לְמוֹתָם !

וְנִשְׁאֶלֶת שְׁאֵלָה, מָה הַחִדּוּשׁ שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא ? מַדּוּעַ נַחְשׁוֹב שֶׁאוּלַי הָיָה לוֹ סִכּוּי כָּזֶה ? גּוֹי רָשָׁע וְטָמֵא שֶׁלֹּא עָשָׂה טוֹב מֵימָיו ! וְכִי הוּא הַיָּחִיד ? מָה עִם נְבוּכַדְנֶאצַּר טִיטוּס אַנְטִיּוֹכוּס הִיטְלֶר סָדָאם חוּסֵיין וְיָאסֵר עָרָפַאת, יִמַּח שְׁמָם וְזִכְרָם ? לְמִישֶׁהוּ יֵשׁ סָפֵק קַל שֶׁכָּל אֵלֶּה נִשְׁרָפִים בַּגֵּיהִנֹּם ?

אֶלָּא שֶׁלַּמְרוֹת רִשְׁעוּתוֹ וְטֻמְאָתוֹ שֶׁל בִּלְעָם, הוּא לֹא הָיָה אָדָם פָּשׁוּט כְּלָל. הָיָה זֶה אָדָם שֶׁה' הִתְגַּלָּה אֵלָיו, וְהָפַךְ אוֹתוֹ לְנָבִיא גָּדוֹל בַּגּוֹיִם כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּיִשְׂרָאֵל ! לְאֹרֶךְ כָּל פָּרָשַׁת "בָּלָק" רוֹאִים כֵּיצַד בִּלְעָם מַכְרִיז שׁוּב וְשׁוּב בְּפָנֵי בָּלָק כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - הוּא הַמַּחְלִיט הַיְחִידִי בָּעוֹלָם מָה יִקְרֶה וְאֵין לַעֲשׂוֹת דָּבָר נֶגֶד רְצוֹנוֹ, וַאֲפִילוּ הַדִּבּוּר שֶׁבְּפִיו אֵינוֹ בִּשְׁלִיטָתוֹ שֶׁלּוֹ אֶלָּא שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם ! הוּא מַבִּיט בְּעַם יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ וּבַשְּׁכִינָה הַשּׁוֹרָה עָלָיו, וּמְבַקֵּשׁ עַל עַצְמוֹ : "תָּמוֹת נַפְשִׁי מוֹת יְשָׁרִים וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמוֹהוּ", בִּלְעָם רָאָה וְהִשְׁתּוֹקֵק : אֲנִי רוֹצֶה לָמוּת כְּמוֹ יְהוּדִי, אֲנִי רוֹצֶה עוֹלָם הַבָּא שֶׁל יְהוּדִי !

עִם הַצָּהֳרוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁל אֱמוּנָה בְּכֹחוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְשֶׁהוּא מְנַהֵל הָעוֹלָם וְאֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ, הָיִינוּ חוֹשְׁבִים שֶׁגַּם עִם הָעֲבֵרוֹת שֶׁעָשָׂה, אוּלַי כֵּן יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, אוּלַי גֵּיהִנֹּם אוֹ גִּלְגּוּל אֲבָל בַּסּוֹף עוֹלָם הַבָּא. מָה הוּא שׁוֹנֶה מֵהַרְבֵּה יְהוּדִים טוֹבִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֱמוּנָה אֲבָל גַּם יֵצֶר רַע שֶׁהֵם מִתְפַּתִּים לִפּוֹל אַחֲרָיו בְּסִכְלוּתָם וּלְקַלְקֵל ? אָמְנָם יֵשׁ עֲבֵרוֹת שֶׁאֵין לָהֶם תִּקּוּן

לְלֹא תְשׁוּבָה, אֲבָל יֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁגִּיהִנֹּם וְגִלְגּוּל כֵּן מְתַקְּנִים, מַדּוּעַ בִּלְעָם לֹא יִמָּנֶה עִם הַקְּבוּצָה הַשְּׁנִיָּה?

אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ הֶבְדֵּל גָּדוֹל בֵּין יִשְׂרָאֵל לָאֻמּוֹת הָעוֹלָם. יִשְׂרָאֵל בְּמַהוּתוֹ הַפְּנִימִית הוּא קָדוֹשׁ, הוּא רוֹצֶה לִדְבֹּק בַּה׳ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, אַךְ יֵשׁ יֵצֶר רַע שֶׁמַּפְרִיעַ וְעִמּוֹ הוּא נִלְחָם. לָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרֵף אֵצֶל יְהוּדִי מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֶׂה וְגַם אִם לֹא עָשָׂה אֶת הַמַּעֲשֶׂה מְקַבֵּל שָׂכָר עַל הַמַּחֲשָׁבָה, כִּי זוֹ מַהוּתוֹ הָאֲמִתִּית, אֲבָל כְּשֶׁחוֹשֵׁב עַל עֲבֵרָה וְלֹא עוֹשֶׂה אוֹתָהּ הוּא לֹא נֶעֱנָשׁ עַל הַמַּחֲשָׁבָה, כִּי הַמַּחֲשָׁבָה הִיא מִצַּד הַיֵּצֶר. וְאִלּוּ אֵצֶל אֻמּוֹת הָעוֹלָם הַמַּצָּב הוּא הָפוּךְ לַחֲלוּטִין. הֵם טְמֵאִים בִּפְנִימִיּוּתָם, שֶׁכֵּן אַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּל בְּנֵי אָדָם זֵהֲמוּ בִּפְנִימִיּוּתָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעָרָיו", אֲבָל בְּמַעֲמַד הַר סִינַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נָקוּ מִזֻּהֲמָה פְּנִימִית זוֹ, וְהַטֻּמְאָה שֻׁלָּהֶם נִקְרֵאת "קְלִפָּה", כְּלוֹמַר טֻמְאָה חִיצוֹנִית שֶׁנִּדְבֶּקֶת בָּהֶם וּמַקִּיפָה אוֹתָם. לְעֻמָּתָם הַגּוֹי נוֹתַר טָמֵא מִבִּפְנִים, וְאִם חָשַׁב לַעֲשׂוֹת טוֹב וְלֹא עָשָׂה לֹא מְקַבֵּל שָׂכָר, זוֹ לֹא מַחֲשָׁבָה שֶׁלּוֹ זוֹ לֹא הַמַּהוּת שֶׁלּוֹ! וּלְהֵפֶךְ, חָשַׁב לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָה וְלֹא עָבַר נֶעֱנָשׁ עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ, כִּי זֶה בֶּאֱמֶת בָּא מִמֶּנּוּ!

פַּעַם אַחַת הִגִּיעַ יְהוּדִי נְצוּל שׁוֹאָה לְמָרָן הַגָּאוֹן הָרַב אֶלְיָשִׁיב זַצ״ל לִשְׁאוֹל שְׁאֵלָה קָשָׁה. בִּזְמַן הַמִּלְחָמָה הָאֲרוּרָה הוּא נִצַּל עַל יְדֵי כֹּמֶר שְׁוֵיצָרִי שֶׁרָאָה אֶת צְבִעוּתָהּ וְאַכְזָרִיּוּתָהּ שֶׁל הַכְּנֵסִיָּה, וְסִכֵּן חַיָּיו לְהַחְבִּיא יְהוּדִים בְּבֵיתוֹ לְאֹרֶךְ הַמִּלְחָמָה, וְאוֹתוֹ יְהוּדִי הָיָה אֶחָד מֵהֶם. אַחֲרֵי שֶׁנִּגְמְרָה הַמִּלְחָמָה, אוֹתוֹ יְהוּדִי זָכָה לַעֲלוֹת לְאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ וּלְהָקִים בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל,

וּלְאֹרֶךְ כָּל הַשָּׁנִים הַנַּ״ל שָׁמַר עַל קֶשֶׁר עִם אוֹתוֹ כְּמֶר חָסִיד אֱמוּת עוֹלָם.

וְהִנֵּה הִגִּיעַ אֵלָיו מִכְתַּב מֵאוֹתוֹ כְּמֶר שֶׁבִּשֵּׁר לוֹ כִּי הוּא עוֹמֵד לְהִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם בְּשֵׂל מַחֲלָה, וּמֵאַחַר שֶׁנִּקְשְׁרָה נַפְשׁוֹ בָּעָם הַיְהוּדִי וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שָׁלַח מִכְתַּב לַכְּנֵסִיָּה בּוֹ הוּא מוֹדִיעַ כִּי אֵין בְּכַוָּנָתוֹ לְהִקָּבֵר בְּבֵית הָעַלְמִין שֶׁלָּהֶם, וְהוּא מְבַקֵּשׁ לְהִטָּמֵן בְּקֶבֶר יִשְׂרָאֵל ! אוֹתוֹ יְהוּדִי בִּקֵּשׁ לִשְׁאוֹל אֶת הָרַב הַאִם אֶפְשָׁר לִמְצוֹא אֵיזוֹ דֶּרֶךְ לְאַפְשֵׁר אֶת הַדָּבָר מִבְּחִינָה הִלְכָתִית שֶׁהַכְּמֶר יִקָּבֵר בְּקֶבֶר יִשְׂרָאֵל ? הָרַב אֶלְיָשִׁיב עָנָה כִּי אוֹתוֹ כְּמֶר נוֹצְרִי הוּא חָסִיד אֱמוּת עוֹלָם וְיֵשׁ לוֹ גַּן עֵדֶן שֶׁל גּוֹיִם (יֵשׁ כָּזֶה דָּבָר, רַק שֶׁאֵין שָׁם הַרְבֵּה אֲנָשִׁים), וּמַגִּיעַ לוֹ הַרְבֵּה הַכָּרַת הַטּוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבַבָּא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא גּוֹרֵעַ שָׂכָר אַף בְּרִיָּה, יְהוּדִי אוֹ גּוֹי, אֲבָל לְהִקָּבֵר בְּקֶבֶר יִשְׂרָאֵל זֶה הוּא לֹא יָכוֹל ! לְעוֹלָם !

אוֹתוֹ יְהוּדִי קִבֵּל אֶת הַתְּשׁוּבָה וְיָצָא בַּחֲשָׁשׁ לְבַשֵּׂר לִידִידוֹ מַצִּיל נַפְשׁוֹ עַל הַהַחְלָטָה. הַכְּמֶר לְשֶׁעָבַר דַּוְקָא קִבֵּל הַדְּבָרִים בַּהֲבָנָה רַבָּה וְאָמַר כִּי הַעֲרָכָתוֹ לַדָּת הַיְהוּדִית רַק הוֹלֶכֶת וּגְדֵלָה כְּשֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁלֹּא עוֹשִׂים הַנָּחוֹת וּמַשּׂוֹא פָּנִים בַּהֲלָכָה, בְּעוֹד שֶׁבַּכְּנֵסִיָּה הָיוּ מוּכָנִים אֲפִילוּ לְשַׁנּוֹת אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁבִיל כַּמָּה דּוֹלָרִים, וְאָז הוּא הִצִּיעַ הַצָּעָה אַחֶרֶת, שֶׁהוּא יְצַוֶּה שֶׁיִּשְׂרְפוּ אֶת גּוּפוֹ וְאֶת הָאֵפֶר יְפַזְּרוּ בְּבֵית עָלְמִין שֶׁל יְהוּדִים, שֶׁיִּהְיֶה אֵפֶר לְרַגְלֵי צַדִּיקִים.

נִגַּשׁ הַיְהוּדִי אֶל הָרַב עִם הָעִצָּה הַחֲדָשָׁה, אֲבָל הַתְּשׁוּבָה הָיְתָה זֵהָה, לֹא רַק שֶׁאוֹתוֹ גּוֹי לֹא יָכוֹל לָבֹא בְּקֶבֶר יִשְׂרָאֵל, הוּא אַף לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת שָׁם כְּאֵפֶר מְפֻזָּר לְרַגְלֵי יִשְׂרָאֵל, אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּגוֹי וּלְקַבֵּל עוֹלָם הַבָּא שֶׁל יְהוּדִי ! מִי

שֶׁרוֹצֶה מְנוּחָה אַחֲרוֹנָה וְעוֹלָם הַבָּא שֶׁל יְהוּדִי, צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּזֶה גַּם בְּחַיָּיו בָּעוֹלָם הַזֶּה!

בְּמִצִיאוּת הַמְצַעֶרֶת שֶׁל יָמֵינוּ יֵשׁ יוֹתֵר מִדַּי יְהוּדִים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים לְהַעֲרִיךְ מָה זֶה עוֹלָם הַזֶּה שֶׁל יְהוּדִי, שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל עוֹלָם הַבָּא שֶׁלּוֹ. הַגּוֹיִם מְבִינִים לְפָחוֹת בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁל יְהוּדִי, וְאִלּוּ הַיְהוּדִי לֹא מֵבִין אֲפִילּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁלּוֹ. מוֹכְרִים אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת עֲבוּר נָזִיד עֲדָשִׁים וַאֲפִילּוּ לֹא נֶהֱנִים מֵהַטַּעַם.

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהָבִין וּלְהַפְנִים אֵיזוֹ זְכוּת זוֹ לְהִוָּלֵד יְהוּדִי, שֶׁה׳ בָּחַר בִּי לִהְיוֹת יְהוּדִי עִם עוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא וְלֹא גּוֹי שֶׁאֵין לוֹ אֶת שְׁנֵיהֶם. גַּם בִּלְעָם שֶׁהָיָה גּוֹי טָמֵא וְרָצָה לְהוֹצִיא אוֹתָנוּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, גַּם הוּא הֵבִין מָה זֶה לִהְיוֹת יְהוּדִי, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁלֹּא רָצָה לְוַתֵּר עַל תַּאֲוֹתָיו הוּא בִּקֵּשׁ לְהַמְשִׁיךְ לִחְיוֹת כְּגוֹי וְרַק לָמוּת כִּיהוּדִי, וְזֶה כַּמּוּבָן אִי אֶפְשָׁר.

וְהִנֵּה בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ אָנוּ רוֹאִים הַרְבֵּה יְהוּדִים שֶׁלֹּא נוֹתְנִים לְבָּם לִסְתִירָה זוֹ. חֲרֵי כָּל יְהוּדִי שֶׁנִּשְׁאַל אוֹתוֹ אִם הוּא מַאֲמִין בַּה׳ יִתְבָּרַךְ, הוּא יֵעָלֵב מֵעֶצֶם הַשְּׁאֵלָה, כַּמּוּבָן שֶׁהוּא מַאֲמִין! אֲבָל כְּשֶׁנִּבְרַר מָה מִן הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת הוּא מְקַיֵּם, נִגָּלָה הַרְבֵּה פְּעָמִים שֶׁאוֹתוֹ "מַאֲמִין" לֹא שׁוֹמֵר שַׁבָּת אוֹ כַּשְׁרוּת, טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה אוֹ אֲפִילּוּ אֶת לְשׁוֹנוֹ, שֶׁלֹּא נְדַבֵּר שֶׁאֵינוֹ קוֹבֵעַ עִתִּים לְתוֹרָה, וְעַל זוֹ הַדֶּרֶךְ.

וְאָנוּ עוֹמְדִים מְבֻלְבָּלִים וְשׁוֹאֲלִים, אֵיךְ אוֹתָם אֲנָשִׁים מַצְהִירִים בְּלֵב שָׁלֵם עַל אֱמוּנָתָם בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּמֹשֶׁה אֱמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת, אֲבָל זֶה לֹא בָּא לִידֵי בִּטּוּי בְּחַיֵּיהֶם מֵעֵבֶר לְהַצָּהָרוֹת בְּלִבַּד? מֵילָא אִם אָדָם יֹאמַר לָנוּ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁצָּרִיךְ

לְקַיֵּם כָּל הַכָּתוּב בַּתּוֹרָה, רַק שֶׁיִּצְרוֹ גּוֹבֵר עָלָיו, שֶׁזֶּה לֹא בְּסֵדֶר לְעַשֵּׁן בְּשַׁבָּת אֲבָל זֶה קָשֶׁה לוֹ, אָז הַצְּהָרָתוֹ שֶׁהוּא מַאֲמִין מוּבָנֶת, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁמַּה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לֹא בְּסֵדֶר, רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ תֵּרוּצִים לְשַׁכְנֵעַ עַצְמוֹ מַדּוּעַ הוּא לֹא מְקַיֵּם אֶת הַדְּבָרִים שֶׁהוּא מְקַבֵּל שֶׁהֵם הָאֱמֶת. אֲבָל אִם הוּא מַצְהִיר בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא מַאֲמִין בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבְתוֹרַת הָאֱמֶת, אֲבָל הוּא לֹא רוֹאֶה שׁוּם סְתִירָה בְּכָךְ שֶׁהוּא מְעַשֵּׁן בְּשַׁבָּת אוֹ אוֹכֵל טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת, זֶה כְּבָר לֹא מוּבָן, אֵיךְ הַסְּתִירָה לֹא מַפְרִיעָה לוֹ?

אוֹתָהּ שְׁאֵלָה נִשְׁאֶלֶת עַל בִּלְעָם הָרָשָׁע, הֲרֵי הוּא מַצְהִיר כִּי הוּא מַאֲמִין בְּבוֹרֵא עוֹלָם וְאֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ וְרַק הוּא קוֹבֵעַ מָה יִהְיֶה, וְכֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בָּבַת עֵינוֹ וְכֻלָּם רוֹאִים אֵיךְ ה' יִתְבָּרַךְ מָגֵן עֲלֵיהֶם בְּצוּרָה פְּלִאִית וְאֵי אֶפְשָׁר לִפְגֹּעַ בָּהֶם נֶגֶד רְצוֹן ה', וּבְכָל זֹאת הוּא רָץ לְקַלְלָם וְלֹא שָׁם לִבּוֹ לְשׁוּם סִימָן בַּדֶּרֶךְ כּוֹלֵל אָתוֹן מְדַבֶּרֶת וּמַלְאַךְ עִם חֶרֶב שְׁלוּפָה! מַבִּיעַ חֲרָטָה בְּפָנֵי הַמַּלְאָךְ וּמִיַּד מַמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל! וְאַחֲרֵי שֶׁהוּא נִכְשָׁל וְה' הָפַךְ קִלְלוֹתָיו לִבְרָכוֹת הוּא מְנַסֶּה פַּעַם שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית, וְכִשֶּׁנִּכְשָׁל בְּכֻלָּן מְיַעֵץ לְבָלָק לְהַפְקִיר אֶת בְּנוֹת הַגּוֹיִם כְּדֵי לְהַכְשִׁיל אֶת יִשְׂרָאֵל בַּעֲרָיוֹת וּבַעֲבוֹדָה זָרָה, וְזֶה אַחֲרֵי שֶׁהִתְנַבֵּא כִּי בְּאַחֲרִית הַיָּמִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְנַצְּחוּ אֶת כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם וְיַעֲנִישׁוּ אוֹתָם עַל מַעֲשֵׂיהֶם. כֵּיצַד יְהוּדִי יָכוֹל לְהַצְהִיר: "אֲנִי מַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ" וּלְחַלֵּל שַׁבָּת וְלֹא לְהַרְגִּישׁ בְּשׁוּם סְתִירָה?

פָּרָשׁוֹת הַתּוֹרָה מְחֻלָּקוֹת כָּל אַחַת לְכַמָּה פָּרְשִׁיּוֹת, לְפִי הַנּוֹשְׂאִים הַשּׁוֹנִים שֶׁבָּהֶן, כָּל נוֹשֵׂא חָדָשׁ הוּא בְּפָרָשָׁיָה נִפְרֶדֶת. אֲבָל פָּרָשַׁת "בָּלָק" הִיא פָּרָשָׁה אַחַת אֲרֻכָּה לְלֹא הַפְסָקוֹת. אֵין עֲצִירוֹת בַּדֶּרֶךְ. כָּאן רָמְזוּ מַדּוּעַ בִּלְעָם לֹא רָאָה אֶת הַסְּתִירָה

בְּמַעֲשָׂיו, וְכֵיצַד יְהוּדִי יָכוֹל לִחְיוֹת בַּסְּתִירָה בֵּין אֱמוּנָתוֹ לְמַעֲשָׂיו וְלֹא לִרְאוֹת - כִּי אֵין לוֹ מַעֲצוֹרִים. אֵין לוֹ תַּחֲנוֹת בָּהֶן הוּא עוֹצֵר וּמִתְבּוֹנֵן עַל מַעֲשָׂיו בְּשִׂקּוּל הַדַּעַת.

בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית וְהָאַחֲרוֹנָה שֶׁבֵּרַךְ בִּלְעָם אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבֵּחַ וְאָמַר: "מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל". בִּלְעָם רָאָה שֶׁפְּתְחֵי אׇהֳלֵיהֶם אֵינָם מְכֻוָּנִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, אֵין פִּתְחוֹ שֶׁל אֶחָד מוּל פֶּתַח חֲבֵרוֹ. מָה הוּא הִתְלַהֵב מַכֵּךְ?

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל סוֹבְבוּ אֶת הָאׇהֶל שֶׁהֵם לֹא יָצִיצוּ לַשְּׁכֵנִים אֲפִילוּ בְּשׁוֹגֵג וַאֲפִילוּ בְּאֹנֶס. מָה שֶּׁיֵּשׁ לַשָּׁכֵן שֶׁלִּי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לַבְּרִיאוּת, אֲנִי לֹא רוֹצֶה שֶׁיֵּצֵר הָרַע יִגְרֹם לִי לְקַנֵּא בּוֹ אוֹ לָשִׂים בּוֹ אֶת עֵינִי חָלִילָה, שֶׁיִּשָּׁאֵר שְׁכֵנִי סָמוּי כְּדֵי שֶׁתִּתְקַיֵּם בּוֹ הַבְּרָכָה, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ טוֹב! כִּי אִם אֲנִי אֶתְעַסֵּק בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁל הֶחָבֵר שֶׁלִּי אֲנִי אֲאַבֵּד אֶת הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלִּי!

כָּתוּב בַּגְּמָרָא שֶׁפָּקְעָה עֵינוֹ שֶׁל בִּלְעָם, שֶׁבִּשֵּׁל צְנִיעוּתָם וְטָהֳרַת מַחֲשַׁבְתָּם לֹא יָכוֹל הָיָה לְהַטִּיל בָּהֶם עַיִן הָרַע וְעֵינוֹ שֶׁלּוֹ נִפְקְעָה מִמְּקוֹמָהּ! בִּגְלַל שֶׁבִּקְּשׁוּ לְהִשָּׁאֵר סְמוּיִים מִן הָעַיִן וְלֹא חִשְּׁטוּ אֶחָד לַשֵּׁנִי, עַיִן הָרַע לֹא יְכוֹלָה הָיְתָה לִשְׁלוֹט בָּהֶם! מִי שֶׁלֹּא מִתְבַּלֵּט וְדוֹחֵף אַפּוֹ לִמְקוֹמוֹת שֶׁלֹּא שַׂיָּכִים לוֹ, לֹא מְעוֹרֵר עָלָיו קִטְרוּגִים וְעַיִן הָרַע לֹא שׁוֹלֶטֶת בּוֹ!

עָלֵינוּ לְהַזְהֵר מִטָּעוּתוֹ שֶׁל בִּלְעָם שֶׁלֹּא עָצַר לַחֲשֹׁב וּלְהָבִין כִּי לֹא נִתַּן לִחְיוֹת כְּגוֹי וְלָמוּת כִּיהוּדִי. מִי שֶׁהוּא גּוֹי וַאֲפִילוּ חָסִיד אֻמּוֹת עוֹלָם, לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת אֲפִילוּ אֶפֶר מְפֻזָּר בְּבֵית עָלְמִין יְהוּדִי, כָּל שֶׁכֵּן לְקַבֵּל חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁל יְהוּדִים. לִהְיוֹת יְהוּדִי זוֹ זְכוּת!

כַּאֲשֶׁר נַעְצוֹר מִמִּרוֹץ הַחַיִּים הַמָּהִיר לְתַחֲנוֹת שֶׁל חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ וְהִתְבּוֹנְנוּת, וְלֹא נִדְהַר לְלֹא הַפְסָקָה אֶל הָאֲבַדּוֹן כְּמוֹ בִּלְעָם, נִזְכֶּה לִרְאוֹת כַּמָּה אָנוּ בֶּאֱמֶת שָׁוִים וְנִשְׁאַף לַעֲלוֹת עוֹד וְעוֹד לְמַעְלָה, וְלֹא רַק שֶׁנִּזְכֶּה לְחֶלְקֵנוּ בָּעוֹלָם הַבָּא, אֶלָּא נַתְחִיל לִחְיוֹת בֶּאֱמֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה.

פינחס

בְּפָרָשַׁת "פִּנְחָס" כַּאֲשֶׁר מוֹנִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מוֹפִיעַ פָּסוּק שֶׁלְּכְאוֹרָה נִרְאָה לֹא שַׁיָּךְ: "וּבְנֵי קֹרַח לֹא מֵתוּ", הַמְצַיֵּן אֵרוּעַ שֶׁחָל 39 שָׁנָה לִפְנֵי כֵּן, כַּאֲשֶׁר הָאֲדָמָה פָּצְתָה אֶת פִּיהָ לִבְלֹעַ אֶת קֹרַח וַעֲדָתוֹ וְרַק כָּעֵת מְגַלִּים כִּי בָּנָיו שְׁחָלְקוּ עַל מֹשֶׁה נוֹתְרוּ בַּחַיִּים. וְזֶה כָּתוּב כָּאן כְּדֵי לְחַבֵּר אֶת הַשָּׁכָר הַנִּצְחִי שֶׁקִּבֵּל פִּינְחָס כָּאן עַל קִנְאָתוֹ לַה', לַשָּׁכָר הַנִּצְחִי שֶׁקִּבְּלוּ בְּנֵי קֹרַח.

מִבְּנֵי קֹרַח אֵלּוּ, יָצָא שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, וְהֵם כָּתְבוּ מִזְמוֹרִים שֶׁנִּכְנְסוּ לְסֵפֶר תְּהִלִּים. כָּל תְּפִילַת מִנְחָה אָנוּ מַתְחִילִים עִם הַמִּזְמוֹר "לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר", זֶהוּ אֶחָד

הַמְזַמְּרִים שֶׁבְּנֵי קֹרַח אָמְרוּ וְדָוִד הַמֶּלֶךְ הִכְנִיס אוֹתָם לְתַהֲלִים ! קְדוֹשֵׁי עֶלְיוֹן ! אֵיךְ זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת ?

חֲזַ״ל מְסַפְּרִים עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁמָּחַל עַל כְּבוֹדוֹ לְצֹרֶךְ הַשָּׁלוֹם. הוּא הֶבִין שֶׁמַּחְלֹקֶת זֶה אֵשׁ, וְאִם לֹא עוֹצְרִים אוֹתָהּ הִיא מִתְפַּשֶּׁטֶת וְשׁוֹרֶפֶת הַכֹּל ! מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָלַךְ לְאוֹתָם אֵלֶּה שֶׁחוֹלְקִים עָלָיו, וּכְשֶׁהוּא מִתְקָרֵב לַמַּחֲנֶה, הֵם לֹא עוֹמְדִים לְפָנָיו ! גְּדוֹל הַדּוֹר ! הוּא נְשִׂיא וּמֶלֶךְ, וְהָרַב שֶׁלָּהֶם, וְלֹא עוֹמְדִים לְפָנָיו ! מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִגִּיעַ כְּמְעַט עַד אֲלֵיהֶם, וְאַף אֶחָד לֹא עוֹמֵד.

יוֹשְׁבִים בְּנֵי קֹרַח לְיַד אֲבִיהֶם וְשׁוֹאֲלִים אֶת עַצְמָם מָה לַעֲשׂוֹת ? הִתְלַבְּטוּת קָשָׁה עוֹבֶרֶת בְּרֹאשָׁם, ״אִם נַעֲמֹד זֶה נֶגֶד רָצוֹן הָאַבָּא, חוֹלְקִים עַל אָבִינוּ, וְעוֹד בְּפַרְהֶסְיָה ! זֶה חִלּוּל הַשֵּׁם ! נַעֲבֹר עַל כִּבּוּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ ! אִם אֲנִי לֹא עוֹמֵד, זֶה פְּגִיעָה בִּכְבוֹד הָרַב, כְּבוֹד הָרַב מוּל כְּבוֹד הָאָב ! בְּמַה אֲנִי אֶבְחַר״ ? הֵם לֹא עָמְדוּ ! וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ מִתְקָרֵב וְהֵם לֹא עוֹמְדִים, מִתְלַבְּטִים. כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ מַגִּיעַ מַמָּשׁ אֶל הַמָּקוֹם בּוֹ הֵם יָשְׁבוּ, הֵם עוֹמְדִים לְאַט לְאַט, בְּפַחַד, רַק קִדָּה קְצָרָה וּמַיָּד מְמַהֲרִים לָשֶׁבֶת. אַף אֶחָד לֹא שָׂם לֵב בִּכְלָל ! זֶה כָּל מָה שֶׁהֵם עָשׂוּ ! הֵם לֹא פָּרְשׁוּ מֵהַמַּחֲלֹקֶת, לֹא חָלְקוּ עַל אַבָּא, כְּשֶׁאֲבִיהֶם בָּא לַמַּחֲרֶת עִם כֻּלָּם לַחְלֹק עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, הֵם בָּאוּ אִתּוֹ ! כָּל מָה שֶׁעָשׂוּ הָיָה רַק הַקִּימָה הַקְּטַנָּה הַזֹּאת.

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ : ״אִם כְּמוֹת כָּל הָאָדָם יְמֻתוּן אֵלֶּה וּפְקֻדַּת כָּל הָאָדָם יִפָּקֵד עֲלֵיהֶם לֹא ה׳ שְׁלָחָנִי, וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה׳ וּפָצְתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבָלְעָה אֹתָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וְיָרְדוּ חַיִּים שְׁאֹלָה וִידַעְתֶּם כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת ה״׳, כְּלוֹמַר, הוּא מְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּכֶּה אוֹתָם בְּמִיתָה

מְיֻחֶדֶת שֶׁיִּרְאוּ כֻּלָּם כִּי הִיא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּא יֵחָשֵׁב שַׁקְרָן בְּעֵינֵי הָעָם!

כָּתוּב שֶׁהָאֲדָמָה פָּתְחָה אֶת פִּיהָ. זוֹ לֹא אֵיזוֹ רְעִידַת אֲדָמָה, אֶלָּא בְּאַלְפִּית שְׁנִיָּה נִפְעֲרָה הַקַּרְקַע תַּחְתֵּיהֶם לִשְׁנֵי הַצְּדָדִים, רֶגַע אֶחָד הֵם בָּאֲוִיר, וְאָז נוֹפְלִים לְמָטָּה! אֵין הִזְדַּמְּנוּת עֲבוּרָם לְהִרְהוּר תְּשׁוּבָה! אֵין אַף שְׁנִיָּה אַחַת, רֶגַע אֶחָד הֵם עוֹמְדִים עַל הַקַּרְקַע, וּשְׁנִיָּה אַחֲרֵי נוֹפְלִים לְתוֹךְ הַגֵּיהִנֹּם! אֵין לָהֶם זְמַן לְהִרְהוּר, לַחֲרָטָה, אֵין לָהֶם זְמַן לִכְלוּם!

אֲבָל בְּנֵי קֹרַח, כֵּיוָן שֶׁהֵם עָשׂוּ אֶת הַקִּימָה הַהִיא לִפְנֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, הָיְתָה לָהֶם זְכוּת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְהַצִּילָם. אָז הוּא נָתַן לָהֶם הִזְדַּמְּנוּת! לְכֻלָּם הָאֲדָמָה פָּתְחָה אֶת פִּיהָ, אֵצֶל בְּנֵי קֹרַח הָאֲדָמָה נָטְתָה בַּאֲלַכְסוֹן, מֵעֵין מִדְרוֹן, הֵם הִתְגַּלְגְּלוּ שְׁנִיָּה שְׁתַּיִם, וְאָז נָפְלוּ. בַּשְּׁנִיָּה הַזֹּאת הֵם הִרְהֲרוּ תְּשׁוּבָה! הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְקִין לָהֶם מָקוֹם גָּבוֹהַּ בְּתוֹךְ הַגֵּיהִנֹּם וְהֵם עָמְדוּ עָלָיו! כָּל הָאֲחֵרִים נָפְלוּ לַגֵּיהִנֹּם פְּנִימָה! הַכֹּל בִּזְכוּת רֶגַע אֶחָד שֶׁל אֱמֶת, שֶׁקָּמוּ עֲבוּר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ.

וַאֲנִי שׁוֹאֵל, הָיְתָה לָהֶם בְּסַךְ הַכֹּל שְׁנִיָּה אַחַת! אֵיזֶה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה אֶפְשָׁר כְּבָר לְהַרְהֵר בִּשְׁנִיָּה אַחַת? וְלֹא סְתָם הִרְהוּר תְּשׁוּבָה. אֶלָּא אֶחָד כָּזֶה שֶׁיְּצַיְּלֵם מִמַּחְלֹקֶת עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ!

הַגְּמָרָא מְבִיאָה דֻּגְמָאוֹת לְאָדָם שֶׁמְּקַדֵּשׁ אִשָּׁה עַל תְּנַאי, שֶׁאִם הַתְּנַאי מִתְקַיֵּם הַקִּדּוּשִׁין חָלִים, וְאִם הַתְּנַאי לֹא מִתְקַיֵּם הִיא לֹא מְקֻדֶּשֶׁת לוֹ. אַחַת הַדֻּגְמָאוֹת הִיא עַל רָשָׁע גָּמוּר (רָשָׁע גָּמוּר! רוֹצֵחַ! גַּנָּב! נוֹאֵף!) שֶׁמְּקַדֵּשׁ אִשָּׁה, עָנַד לָהּ טַבְּעַת עַל הָאֶצְבַּע

וְאוֹמֵר "הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּטַבַּעַת זוֹ עַל מְנָת שֶׁאֲנִי צַדִּיק גָּמוּר" ! לֹא "אֲנִי רוֹצֶה לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה", אֶלָּא "עַל מְנָת שֶׁאֲנִי צַדִּיק גָּמוּר", עַכְשָׁו ! וְעַל צִיּוּר זֶה פּוֹסֶקֶת הַגְּמָרָא שֶׁהָאִשָּׁה הַזּוֹ הִיא מְקֻדֶּשֶׁת (מְפֻפֶּקֶת) ! לָמָּה ? שֶׁמָּא הִרְהֵר תְּשׁוּבָה, וְאִם כֵּן, הֲרֵי הִיא מְקֻדֶּשֶׁת ! אֲנוּ לֹא יוֹדְעִים אִם הִרְהֵר תְּשׁוּבָה אוֹ לֹא, לָכֵן זֶה רַק סָפֵק !

וַאֲנִי שׁוֹאֵל, הֲרֵי זֶה עוֹד יוֹתֵר קָשֶׁה מִבְּנֵי קֹרַח ! מִשְּׁנֵיָּה שֶׁל הִרְהוּר תְּשׁוּבָה הָפַכְתָּ אוֹתוֹ מֵרָשָׁע גָּמוּר לְצַדִּיק גָּמוּר ? מֵילָא, תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ בָּעַל תְּשׁוּבָה, חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר ? וְאִם הוּא חָטָא בֵּין אָדָם לְאָדָם ? הֲרֵי הַמִּשְׁנָה אוֹמֶרֶת : "עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, אֵין יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר עַד שֶׁיְּרַצֶּה אֶת חֲבֵרוֹ" ! צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ אֶת הָאָדָם שֶׁפָּגַעְנוּ בּוֹ וּלְבַקֵּשׁ סְלִיחָתוֹ ! אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לִהְיוֹת צַדִּיק גָּמוּר בִּשְׁנֵיָּה שֶׁל מַחֲשָׁבָה אִם גָּזַלְתִּי ? צָרִיךְ לְהַחְזִיר אֶת הַגֶּזֶל ! וְאִם שִׁקַּרְתִּי ? צָרִיךְ לְהִתְוַדּוֹת ! אִם גָּנַבְתִּי מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֲנִי צָרִיךְ לְהַחְזִיר עִם קֶנֶס ! יֵשׁ עוֹד תִּקּוּנִים שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת, לֹא מַסְפִּיקָה מַחֲשָׁבָה בִּלְבַד ! אָז כֵּיצַד יִתָּכֵן שֶׁאִם הִרְהֵר תְּשׁוּבָה הוּא צַדִּיק גָּמוּר ? מַשֶּׁהוּ לֹא מִסְתַּדֵּר !

הַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁכְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּנָה אֶת הַמַּנְגָּנוֹן שֶׁל תְּשׁוּבָה, הוּא הִרְכִּיבוֹ מִשְּׁנֵי שְׁלַבִּים. הַשָּׁלָב הָרִאשׁוֹן נִקְרָא חֲרָטָה, וְהַשָּׁלָב הַשֵּׁנִי נִקְרָא תִּקּוּן. הַחֲרָטָה זֶה צַעַר עַל מָה שֶׁעָשִׂיתִי, וְהַתִּקּוּן זוֹ הַדֶּרֶךְ לְתַקֵּן מָה שֶׁקִּלְקַלְתִּי. כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה עֲבֵרָה יֵשׁ לָהּ שְׁנֵי מִישׁוֹרִים, יֵשׁ לָהּ נֵזֶק בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּגוֹן גָּנַבְתִּי מִמִּישֶׁהוּ, שִׁקַּרְתִּי, פָּגַעְתִּי, וְיֵשׁ אֶת הַנֵּזֶק בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁמַּצְרִיךְ תִּקּוּן רוּחָנִי, יֵשׁ עוֹלָמוֹת שְׁלֵמִים שֶׁהָרַסְתִּי ! לְכָל דָּבָר כָּזֶה יֵשׁ תִּקּוּן. יֵשׁ תִּקּוּנִים. אֶלָּא שֶׁבְּלִי חֲרָטָה זֶה לֹא שָׁוֶה ! עִקַּר

הַדְּרִישָׁה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאִתָּנוּ הִיא הַחֲרָטָה. כַּמּוּבָן שֶׁחֲרָטָה בְּלִי תִּכְנוּן לְתַקֵּן גַּם לֹא שָׁוֶה, אַךְ חֲרָטָה עִם רָצוֹן לְתַקֵּן הִיא שֶׁעוֹשָׂה אֶת כָּל הַהֶבְדֵּל.

צָרִיךְ לָדַעַת כִּי לְמַעְלָה יֵשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיֵשׁ אֶת בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה, מַלְאָכִים סָנֵגוֹרִים וְקָטֵגוֹרִים. הַקָּטֵגוֹרִים הֵם הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּבְרְאוּ מִמַּעֲשֵׂי הָעֲבֵרוֹת שֶׁל הָאָדָם, וְהֵם דּוֹרְשִׁים לְהַעֲנִישׁ אֶת הָאָדָם וּלְהַפְרַע מִמֶּנּוּ, וּכְדֵי לְפַיֵּס אֶת כָּל הַמְּקַטְרְגִים, חַיָּבִים לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַתִּקּוּן.

אֲבָל כְּדֵי לְפַיֵּס אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְזֶה צָרִיךְ חֲרָטָה כֵּנָה. זֹאת אוֹמֶרֶת, לְתַקֵּן מָה שֶׁקִּלְקַלְנוּ יָכוֹל לִפְעָמִים לָקַחַת שָׁנִים, לְהִתְחָרֵט עַל מָה שֶׁעָשִׂינוּ לוֹקֵחַ שְׁנִיָּה אַחַת בְּדִיּוּק! זֶה מַסְפִּיק לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! כִּי הוּא בּוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב, וְיוֹדֵעַ שֶׁאֲנַחְנוּ מְתַכְנְנִים בִּרְצִינוּת גַּם לְתַקֵּן, זוֹ לֹא סְתָם חֲרָטָה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר "רְשָׁעִים מְלֵאִים חֲרָטָה". אִם הוּא רוֹאֶה שֶׁבִּשְׁנִיָּה זוֹ אָנוּ מְצַטַעֲרִים, זֶה מַסְפִּיק לוֹ! אֵיזוֹ מַתָּנָה אַדִּירָה זוֹ! אִם הוּא רוֹאֶה שֶׁאָנוּ מְצַטַעֲרִים, זֶה מַסְפִּיק לוֹ! בְּאוֹתוֹ רֶגַע, בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִבְּחִינָתוֹ אֲנַחְנוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים! וּמָה עִם כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ עַכְשָׁו לְתַקֵּן? ה' יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לָנוּ אֶת הַזְּמַן שֶׁאָנוּ צְרִיכִים, וְכֵן אֶת הַכֹּחַ, וְאֶת הַכֵּלִים! מַדּוּעַ? כִּי עֲבוּרוֹ כְּבָר מָחוּל לָנוּ!

אָז מָה יָכְלוּ לְהַרְהֵר בְּנֵי קֹרַח בִּשְׁנִיָּה אַחַת שֶׁהִתְגַּלְגְּלוּ? "חֲבָל", "מִצְטַעֵר", אַף לֹא "חֲבָל שֶׁעָשִׂיתִי", זֶה כְּבָר שְׁתֵּי מִלִּים! אֶלָּא מִלָּה אַחַת, 'חֲבָל', 'מִצְטַעֵר', 'סְלִיחָה', מִלָּה אַחַת. הֵם לֹא צְרִיכִים לְהַגִּיד אֶת זֶה, הֵם צְרִיכִים לַחֲשֹׁב אֶת זֶה!

צְרִיכִים לְהַרְגִּישׁ אֶת זֶה ! אֲנִי מַרְגִּישׁ "סְלִיחָה", מַרְגִּישׁ "חֲבָל". וְאָז יֹאמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "זֶהוּ, זֶה אֲמִתִּי", וְיִסְלַח לִי בְּאוֹתוֹ רֶגַע ! כָּל הַשְּׁאָר מָה שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן הוּא כְּבָר יִתֵּן לִי, הוּא יִתֵּן לִי אֶת הַכֵּלִים, אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת, כָּל מָה שֶׁאֲנִי צָרִיךְ. אִם הַכַּוָּנָה שֶׁלִּי אֲמִתִּית. וְהֵיכָן זֶה מִתְבַּטֵּא ? בַּחֲרָטָה שֶׁלִּי.

כֻּלָּנוּ נִמְצָאִים כָּעֵת בְּחַבְלֵי מָשִׁיחַ, הַזְּמַן קָצַר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה וְיֵצֶר הָרַע מַפִּיל עוֹד וְעוֹד חֲלָלִים. כֵּיצַד אֶפְשָׁר לְהַאֲמִין שֶׁרַבֵּנוּ כְּכֻלָּנוּ נִנָּצֵל וְנִגָּאֵל ? אִם יִהְיֶה לְכָל אֶחָד הִרְהוּר תְּשׁוּבָה, הוּא יָכוֹל לְהֶחָשֵׁב צַדִּיק גָּמוּר ! כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה לְכָל אֶחָד, צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם אֶת מָה שֶׁלִּבְנֵי קֹרַח הָיָה, זְכוּת שֶׁל מְצָוָה ! תַּפְקִידֵנוּ לִתְפֹּס עוֹד וְעוֹד יְהוּדִים וּלְשַׁכְנְעָם שֶׁיִּקְחוּ עַל עַצְמָם מִצְוָה אַחַת, אַחַת ! נְשַׁכְנֵעַ, נְדַבֵּר עִם יְהוּדִי 5 דַּקּוֹת בַּתּוֹר בַּבַּנְק, 5 דַּקּוֹת בַּמּוֹנִית, 5 דַּקּוֹת ! נָגִיד לוֹ "קַח עָלֶיךָ נְטִילַת יָדַיִם", אוֹ "תִּקְרָא פֶּרֶק תְּהִלִּים בְּיוֹם, מָה אִכְפַּת לְךָ ? מַשֶּׁהוּ".

לִפְנֵי שֶׁהַמָּשִׁיחַ מַגִּיעַ, יֵשׁ תְּקִיעַת שׁוֹפָר אַרְכָּה שֶׁכֻּלָּם שׁוֹמְעִים, וְאִם לְכָל אֶחָד שֶׁנִּפְגֹּשׁ וּנְשַׁכְנֵעַ, אֲנַחְנוּ נַצְמִיד מִצְוָה אַחַת, הַמִּצְוָה הַזֹּאת תִּהְיֶה לוֹ לִזְכוּת. בְּעֶזְרַת הַזְּכוּת הַזּוֹ, כְּשֶׁתִּשְׁמַע הַתְּקִיעָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְזַכֶּה אוֹתוֹ לְהַרְהֵר תְּשׁוּבָה. מִמֵּילָא, בַּהִרְהוּר תְּשׁוּבָה הַזֶּה, בַּשְּׁנִיָּה שֶׁל תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר, בַּשְּׁנִיָּה לִפְנֵי שֶׁהַמָּשִׁיחַ מַגִּיעַ, הֵם כֻּלָּם יֵחָשְׁבוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים לִפְנֵי ה', וְכָךְ כֻּלָּם יְכוֹלִים לְהִנָּצֵל !

תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר תִּתְפֹּס אוֹתָם עִם 17 עֲגִילִים בַּגַּבָּה עוֹמְדִים בְּאֶמְצַע גֵּיהִנֹּם(!) אֲבָל בִּגְלַל שֶׁלִּפְנֵי שָׁבוּעַ שִׁכְנַעְנוּ אֶחָד כָּזֶה שֶׁיַּשְׁלִים מִנְיָן, זֶה הִצִּיל אוֹתוֹ בַּשְּׁנִיָּה שֶׁל הַשּׁוֹפָר ! וְהַבֵּן דּוֹד שֶׁלִּי שֶׁלֹּא מַכִּיר בְּשַׁבָּת, וְלֹא מַכִּיר בִּתְפִלִּין, אֲנִי שִׁכְנַעְתִּי אוֹתוֹ לִקְרֹא פֶּרֶק תְּהִלִּים אֶחָד בְּיוֹם, אָמַרְתִּי לוֹ בִּשְׁבִיל אִמָּא,

בִּשְׁבִיל אַבָּא, בִּשְׁבִיל סַבָּא שֶׁנִּפְטַר, וְהוּא קוֹרֵא כָּל יוֹם פֶּרֶק תְּהִלִּים. בִּתְקִיעַת שׁוֹפַר זֶה יַסְפִּיק כְּדֵי שֶׁיִּנָּצֵל!

רַבִּי לֵוִי יִצְחָק מִבֶּרְדִּיטֶשֶב, סָנֵגוֹרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אָמַר פַּעַם: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֶת כָּל הַתֵּאוּרִים שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם לִפְרָטֵי פְּרָטִים, שַׁמְתָּ בַּסֵּפֶר 'רֵאשִׁית חָכְמָה' שֶׁנִּמְצָא עָמוֹק בְּתוֹךְ הַמַּדָּף, אֲבָל אֶת הַתַּאֲוּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה פָּרַשְׁתָּ לָנוּ אֶל מוּל הָעֵינַיִם! אִם רַק תָּשִׂים אֶת הַתַּאֲוּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּתוֹךְ סֵפֶר 'רֵאשִׁית חָכְמָה' וְאִלּוּ אֶת הַגֵּיהִנֹּם מוּל הָעֵינַיִם, אֲנִי מַבְטִיחַ לְךָ, אַף אֶחָד לֹא חוֹטֵא"! אָז יֵשׁ לָנוּ כַּף זְכוּת, בּוֹאוּ נְנַצֵּל אוֹתָהּ.

כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ "כְּבִישׁ עוֹקֵף", יֵשׁ גַּם כְּבִישׁ עוֹקֵף גֵּיהִנֹּם! אֵיךְ? עַל יְדֵי הִרְהוּר תְּשׁוּבָה! עַל יְדֵי שֶׁאֲנִי גּוֹרֵם לְבֶן אָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוָה אַחַת, אוּלַי מֵהַמִּצְוָה הַזֹּאת יִגַּלְגְּלוּ זְכוּת לְאוֹתוֹ אָדָם לְהַרְהֵר תְּשׁוּבָה! בַּשּׁוּרָה הַתַּחְתּוֹנָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֲכִי אוֹהֵב אֶת אֵלּוּ שֶׁמְּקָרְבִים! אֶת אֵלּוּ שֶׁמְּזַכִּים רַבִּים! לְזַכּוֹת רַבִּים זֶה לֹא רַק לַעֲמוֹד וְלִמְסֹר שִׁעוּר לְ-100 אִישׁ! הַאִם יֵשׁ זְכוּי רַבִּים יוֹתֵר אַדִּיר מִלְּתְפּוֹס יְהוּדִי אֶחָד בְּיוֹם שִׁישִׁי, לָתֵת לוֹ שְׁנֵי נֵרוֹת קְטַנִּים שֶׁיַּדְלִיק לְשַׁבָּת? אוּלַי יְדַלֵּק לוֹ מַשֶּׁהוּ בַּלֵּב? זֶהוּ זְכוּי הָרַבִּים!

נִתֵּן לוֹ דִּיסְק, נֹאמַר לוֹ שֶׁבְּיוֹם תְּפִלִּין לְ-5 דַּקּוֹת כָּל יוֹם, שֶׁיִּקְרָא פֶּרֶק תְּהִלִּים, זֶה זְכוּי הָרַבִּים! מָה זֶה יַעֲשֶׂה לוֹ הָלְאָה? אִם זֶה יִגְרֹם לוֹ לְהִרְהוּר תְּשׁוּבָה, כָּל הַטּוֹב שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ, כָּל הַמִּצְוֹות, וּמֵהַיְלָדִים שֶׁלּוֹ וּמֵהַנְּכָדִים שֶׁלּוֹ, אָנוּ נְקַבֵּל שָׂכָר עַל הַכֹּל! וְאָנוּ עוֹלִים לְמַעְלָה אַחֲרֵי 120 וּמְגַלִּים שֶׁחִלַּקְנוּ כַּמָּה

דִּיסְקִים וּמָסָרְנוּ כַּמָּה נֵרוֹת וְהִנֵּה עֲשָׂרוֹת מִשְׁפָּחוֹת וְצֶאֱצָאִים יִרְאֵי שָׁמַיִם נִזְקָפִים לְזַכּוֹתֵנוּ ! אֲנָשִׁים שֶׁאָנוּ לֹא מַכִּירִים בִּכְלָל !

זוֹ הַדֶּרֶךְ הָאֲמִתִּית לָצֵאת מִן הַגֵּיהִנֹּם ! הַמָּשִׁיחַ יָבוֹא בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן, וַאֲנַחְנוּ לֹא רוֹצִים שֶׁיִּתְפֹּס אוֹתָנוּ לֹא מוּכָנִים. אֲנַחְנוּ רוֹצִים, שֶׁכְּשֶׁיִּשַׁמַּע הַשּׁוֹפָר כֻּלָּם יְהַרְהֲרוּ תְּשׁוּבָה ! אֲבָל לְהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה, רַבּוֹתַי, זוֹ לֹא בְּחִירָה שֶׁלָּנוּ ! לְהַרְהֵר תְּשׁוּבָה זוֹ זְכוּת ! זֶה מָה שֶׁלִּמַּדְנוּ מִבְּנֵי קֹרַח. וּכְדֵי שֶׁתִּהְיֶה זְכוּת, צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לְאָדָם מְצָוָה, צָרִיךְ לְזַכּוֹת כָּל אֶחָד בְּמִצְוָה אַחַת, אַחַת, זֶה מַסְפִּיק ! בְּנֵי קֹרַח, הֵם אָמְרוּ רַק "חֶבֶל", וַתִּרְאוּ אֵיזֶה שָׂכָר הֵם קִבְּלוּ.

לַעֲשׂוֹת מִצְוָה כָּזֹאת, לְקָרֵב כָּל אֶחָד, קָרוֹב מִשְׁפָּחָה, אָח, אֲחוֹת, דּוֹדָה. מִצְוָה אַחַת שֶׁיִּקָּחוּ, שֶׁיִּהְיוּ מוּכָנִים שֶׁכְּשֶׁתִּשָּׁמַע תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר שֶׁל בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ בְּעֲזָרַת הַשֵּׁם, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. יְהִי רָצוֹן שֶׁתְּקִיעָה זוֹ תִּשָּׁמַע בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, וְכוּלָּנוּ יָחַד נוּכַל לָצֵאת וּלְקַבֵּל אֶת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה, אָמֵן וְאָמֵן..

מטות

בְּפָרָשַׁת "מַטּוֹת" אָנוּ לְמֵדִים עַל הַפֹּחַ שֶׁל דִּבּוּר כְּשֶׁעוֹסְקִים בִּנְדָרִים. נֶדֶר הוּא בְּדִבּוּר וְלֹא בְּמַעֲשֶׂה, וְאַף עַל פִּי כֵן הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ יָכוֹל לַהֲפֹךְ דָּבָר מֵתֵּר לְדַבֵּר אָסוּר וְאַף לְהֵעָנֵשׁ אִם הוּא עוֹבֵר עַל דִּבְרֵי עַצְמוֹ! הַדִּבּוּר הוּא אֶחָד מִלְּבוּשֵׁי הַנְּשָׁמָה וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר הוּא יָכוֹל לַהֲפֹךְ מֶרְכָּבָה לַשְׁכִינָה מִצַּד אֶחָד אוֹ לַקְלִפָּה מִצַּד שֵׁנִי, חַס וְחָלִילָה.

אָדָם לֹא מֵבִין מָה הַפֹּחַ וְהַסַּכָּנָה בְּדִבּוּר "חָפְשִׁי" לְלֹא מַחְשָׁבָה וְשֶׁלֹּא עַל פִּי הַהֲלָכָה. מִי שֶׁלֹּא מַשְׁגִּיחַ עַל הַמִּלִּים הַיּוֹצְאוֹת מִפִּיו דּוֹמֶה לְיֶלֶד קָטָן שֶׁרָץ בָּרְחוֹבוֹת עִם אֶקְדָּח טָעוּן.

כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה יֶלֶד שֶׁרָץ עִם אֶקְדָּח טָעוּן אֲנִי יוֹדֵעַ לִתְפֹּס מַחֲסֶה וּלְהִזָּהֵר מִפָּנָיו בְּטֶרֶם יִפְגַּע בִּי בְּשֶׁל חֹסֶר דַּעְתּוֹ, אֲבָל לְצַעֲרֵנוּ אֵין לָנוּ דַּעַת דּוֹמָה לְהִזָּהֵר מֵאֲנָשִׁים הָרָצִים עִם לָשׁוֹן טְעוּנָה בָּרְחוֹבוֹת, וּלְעִתִּים אָנוּ אַף רָצִים לִקְרָאתָם בִּמְקוֹם לִבְרֹחַ מִפְּנֵיהֶם.

כָּתוּב בַּמִּשְׁנָה: "נִמְצָא הָאוֹמֵר בְּפִיו יוֹתֵר מִן הָעוּשֶׂה מַעֲשֶׂה, שֶׁכֵּן מָצִינוּ שֶׁלֹּא נֶחְתַּם גְּזַר דִּין עַל אֲבוֹתֵינוּ בַּמִּדְבָּר אֶלָּא עַל לְשׁוֹן הָרַע, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְנַסּוּ אוֹתִי זֶה 10 פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי". עַם יִשְׂרָאֵל הִכְעִיסוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא 10 פְּעָמִים בַּמִּדְבָּר, כַּאֲשֶׁר הַפַּעַם הָעֲשִׂירִית הָיְתָה בְּחֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁהוֹצִיאוּ אֶת דִּבַּת הָאָרֶץ רָעָה. אֲבָל קָדְמוּ לְמַעֲשֶׂה זֶה 9 פְּעָמִים אֲחֵרוֹת, וְהַגְּמָרָא מוֹנָה אֶת כֻּלָּן.

כַּאֲשֶׁר עוֹבְרִים עַל הָרְשִׁימָה שֶׁל 10 הַפְּעָמִים, 9 מֵהֶן הָיוּ בְּחֵטְא שֶׁל דִּבּוּר, מִתְּלוּנוֹת שָׁוְא וְעַד הוֹצֵאתָ דִּבָּה וּלְשׁוֹן הָרַע, מְהוּלוֹת בַּחֲרָטָה עַל שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וּבְטַעֲנוֹת כְּלַפֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "הוֹצֵאתָנוּ לָמוּת בַּמִּדְבָּר". הַחֵטְא הַיָּחִיד שֶׁהָיָה מַעֲשֶׂה הוּא חֵטְא עֲשִׂית הָעֵגֶל. עַל הַחֲטָאִים שֶׁעָשׂוּ בְּדִבּוּר לֹא נִסְלַח לָהֶם כְּפִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סָלַח עַל חֵטְא הָעֵגֶל בִּשְׁעָתוֹ, הֵם רַק הִצְטַבְּרוּ עַד לַחֵטְא הָעֲשִׂירִי שֶׁהִגְדִּישׁ אֶת הַסְּאָה. וְגַם חֵטְא הָעֵגֶל נִמְחָל בִּזְמַנּוֹ וְחָזַר עַל יְדֵי חֵטְא שֶׁל דִּבּוּר.

כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָה אֶל הָהָר בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה, לְאַחַר שֶׁשָּׁבַר אֶת הַלּוּחוֹת בְּעִקְבוֹת חֵטְא הָעֵגֶל וְהָרַג אֶת הַחוֹטְאִים וְהַמַּחְטִיאִים בַּפַּעַל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה כִּי בְּמַעֲמַד הַר סִינַי עַם יִשְׂרָאֵל שָׁמַע אֶת שְׁנֵי הַדִּבְּרוֹת הָרִאשׁוֹנִים מִפִּי הַגְּבוּרָה, בְּטֶרֶם פָּרְחָה נִשְׁמָתָם וְשָׁמְעוּ אֶת שְׁאָר הַדִּבְּרוֹת מִמֹּשֶׁה

רַבֵּנוּ. בִּשְׁנֵי הַדִּבְּרוֹת הָרִאשׁוֹנִים נֶאֱמַר לָהֶם כִּי ה׳ הוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם וְלֹא יִהְיוּ לָהֶם אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָיו. וְהִנֵּה בְּחֵטְא הָעֵגֶל עָבְרוּ עַל שְׁנֵי הַדִּבְּרוֹת, כְּשֶׁעָשׂוּ לְעַצְמָם אֱלוֹהַּ וְהִכְרִיזוּ ״אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם״! מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָנָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי שְׁנֵי הַדִּבְּרוֹת הַנ״ל נֶאֶמְרוּ בִּלְשׁוֹן יָחִיד וְאִם כֵּן עַם יִשְׂרָאֵל חָשַׁב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה לְמֹשֶׁה לְבַדּוֹ לִזְכֹּר כִּי הוּא הוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם וְשֶׁלֹּא יִהְיוּ לוֹ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָיו, מִמֵּילָא הֵם לֹא אֲשֵׁמִים בַּהֲפָרַת שְׁנֵי הַדִּבְּרוֹת בְּמֵזִיד.

כְּשָׁנָה לְאַחַר מִכֵּן מַגִּיעַ בֶּן דּוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, קֹרַח בֶּן יִצְהָר, וּמְעוֹרֵר מַחְלֹקֶת עַל מֹשֶׁה. כְּדֵי לִגְרוֹר אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים אַחֲרָיו, הוּא בָּא לְעוֹרֵר עַל הַיְסוֹד שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא הָרַב שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִים לְהַקְשִׁיב לוֹ, שֶׁנִּבְחַר עַל יְדֵי ה׳ שֶׁמְּדַבֵּר רַק עִמּוֹ, וְלָכֵן אָמַר: ״רַב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה׳ וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קְהַל ה׳״? הַמִּדְרָשׁ מְבָאֵר אֶת טַעֲנָתוֹ שֶׁל קֹרַח: ״וַיִּקָּהֵל עֲלֵיהֶם קֹרַח. אָמַר לָהֶם: רַב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים, וְכֻלָּם שָׁמְעוּ בְּסִינַי, אֲנֹכִי ה׳ אֱלֹהֶיךָ. וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ״? הַטַּעֲנָה שֶׁל קֹרַח הִיא כִּי מֹשֶׁה אֵינוֹ יוֹתֵר מִיֶּחִד מֵהֶם, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּבֵּר אֶל כֻּלָּם בְּמַעֲמַד הַר סִינַי! בְּמִלִּים אֵלּוּ מַמָּשׁ שָׁמַט קֹרַח אֶת טְעוּן הַהֲגָנָה שֶׁל מֹשֶׁה לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל, שֶׁהָעָם הֵבִין בְּטָעוּת כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּבֵּר רַק אֵלָיו, וְהִנֵּה מַצְהִיר קֹרַח קָבָל עַם וְעֵדָה, כְּשֶׁהַצִּבּוּר הַמּוֹסָת מְהַנְהֵן בְּהַסְכָּמָה: ״הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּבֵּר אִתָּנוּ! גַּם לָנוּ הָיָה הַצִּוּוּי״! מִיַּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַחֲזִיר לִרְשִׁימַת הָעֲבֵרוֹת גַּם אֶת הַחוֹב שֶׁל חֵטְא הָעֵגֶל, וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁחַז״ל אוֹמְרִים כִּי 10 פְּעָמִים

הִכְעִיסוּ אוֹתוֹ בַּמִּדְבָּר, אַף עַל פִּי שֶׁעַל הָעֵגֶל נִסְלַח לָהֶם בִּשְׁעָתוֹ. נִמְצָא שֶׁעַל כָּל 10 הַפְּעָמִים הֵם הִתְחַיְּבוּ בְּדִבּוּר!

עַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ: "מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד לָשׁוֹן". כַּאֲשֶׁר לֹא נִזְהֲרוּ בְּדִבּוּר וְהִכְעִיסוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא 10 פְּעָמִים בַּמִּדְבָּר עַל יְדֵי לְשׁוֹנָם, כָּךְ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שִׁנָּה וְשִׁדֵּד אֶת כָּל מַעֲרֻכוֹת הַטֶּבַע לְהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים, אִבְּדוּ אֶת הַזְּכוּת לְהִכָּנֵס אֶל הָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת וּמֵתוּ בַּמִּדְבָּר. כַּמָּה אָדָם צָרִיךְ לְהִזָּהֵר בַּדְּבָרִים הַיּוֹצְאִים מִפִּיו, שֶׁכֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַחְזִירָם וְלָרֹב נִגְרַם נֶזֶק שֶׁלֹּא תָּמִיד קַל לְתַקֵּן, אִם בִּכְלָל.

מִי שֶׁבִּקֵּר בְּבֵית הָעָלְמִין שֶׁל סְגוּלָה הַקַּיָּם מֵעַל לַ-130 שָׁנָה, יִרְאֶה כִּי עַל הַמַּצֵּבָה שֶׁל הַנִּפְטָר הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּטְמַן שָׁם כָּתוּב: "בְּרִית כְּרוּתָה לַשְּׁפָתַיִם". פַּעַם הִתְעַנְיֵן מְבַקֵּר אֶחָד מָה הַסִּפּוּר הַטָּמוּן מֵאֲחוֹרֵי מַצֵּבָה זוֹ וְגִלָּה סִפּוּר מְזַעְזֵעַ. כַּאֲשֶׁר הֵקִימוּ אֶת בֵּית הָעָלְמִין, הִגִּיעוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲנָשִׁים רַבִּים לְטֶקֶס שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁם. אָמַר אֶחָד הַנּוֹכְחִים לַחֲבֵרוֹ: "מְעַנְיֵן מִי יִהְיֶה הָרִאשׁוֹן שֶׁיִּטָּמֵן כָּאן"? שֶׁמֵּעַ אוֹתָם בָּחוּר צָעִיר וְהִכְרִיז בִּבְדִיחוּת וּלְלֹא מַחֲשָׁבָה: "אֲנִי מִתְנַדֵּב לִהְיוֹת הָרִאשׁוֹן". לֹא עָבְרוּ יָמִים מְעַטִּים וְאוֹתוֹ צָעִיר נֶהֱרַג בִּתְאוּנָה, וְאָכֵן "זָכָה" לִהְיוֹת הָרִאשׁוֹן שֶׁחָנַךְ אֶת בֵּית הָעָלְמִין. לָכֵן כָּתְבוּ עַל מַצֵּבָתוֹ: "בְּרִית כְּרוּתָה לַשְּׁפָתַיִם", לְלַמֵּד עַד כַּמָּה אָדָם צָרִיךְ לְהִזָּהֵר מֵהַמִּלִּים שֶׁיּוֹצְאוֹת מִפִּיו, גַּם כְּאֵלּוּ שֶׁ"לֹא הִתְכַּוֵּן" וְ"רַק בִּצְחוֹק".

וּכְשֵׁם שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מִדִּבּוּר שְׁלִילִי, כָּךְ עָלֵינוּ לְהַרְבּוֹת בְּדִבּוּר חִיּוּבִי וְלֹא לְצַמְצֵם בּוֹ, כִּי אָנוּ לֹא יוֹדְעִים מָתַי יֵשׁ שְׁעַת רָצוֹן בַּשָּׁמַיִם, וּכְפִי שֶׁרָאִינוּ שֶׁדְּבָרִים שְׁלִילִיִּים נִשְׁמָעִים

וּמִתְקַיְּמִים, כָּךְ גַּם דְּבָרִים חִיּוּבִיִּים מִתְגַּשְּׁמִים בְּשָׁעוֹת אֵלֶּה כְּמַאֲמָרָן, וְלָכֵן גַּם לְגַבֵּי דִּבּוּר חִיּוּבִי עָלֵינוּ לִלְמֹד שֶׁאִם אָנוּ "מִתְקַמְּצְנִים" בְּמִלִּים וּבַבַּקָּשׁוֹת וְלֹא מְבָאֲרִים דְּבָרֵינוּ, גַּם בַּקָּשָׁה אוֹ מַאֲמָר חִיּוּבִי יְכוֹלִים לִהְיוֹת מְסֻכָּנִים בִּגְלַל נִסּוּחַ לֹא מְדֻקְדָּק שֶׁל הַמִּלִּים בָּהֶן בָּחַרְנוּ לְבַטֵּא עַצְמֵנוּ.

בְּסֵפֶר שְׁמוּאֵל מְסֻפָּר עַל חַנָּה אֵשֶׁת אֶלְקָנָה שֶׁלֹּא זָכְתָה לַפְּרִי בֶּטֶן בְּמֶשֶׁךְ שָׁנִים רַבּוֹת, עַד שֶׁפַּעַם אַחַת כְּשֶׁעָלוּ לָרֶגֶל, נִשְׁבְּרָה חַנָּה וּבִתְפִלָּה מֵעֻמְקָא דִּלְבָּא הִצִּיעָה "עִסְקָה" לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "ה' צְבָאוֹת אִם רָאֹה תִּרְאֶה בָּעֳנִי אֲמָתֶךָ וּזְכַרְתַּנִי וְלֹא תִשְׁכַּח אֶת אֲמָתֶךָ וְנָתַתָּה לַאֲמָתְךָ זֶרַע אֲנָשִׁים, וּנְתַתִּיו לַה' כָּל יְמֵי חַיָּיו וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ". וְאָכֵן זְמַן קָצַר לְאַחַר מִכֵּן הִיא נִפְקְדָה בִּבְנָהּ שְׁמוּאֵל, וּלְאַחַר שְׁנָתַיִם שֶׁנִּגְמַל מִינִיקָתוֹ, הֶעֱלָתָה אוֹתוֹ לְשִׁילֹה שֶׁיַּעֲבֹד אֶת ה' בְּתוֹר לֵוִי בַּמִּשְׁכָּן כָּל יְמֵי חַיָּיו, כְּשֶׁהִיא אוֹמֶרֶת לְבַעֲלָהּ: "עַד יִגָּמֵל הַנַּעַר וַהֲבִאֹתִיו וְנִרְאָה אֶת פְּנֵי ה' וְיָשַׁב שָׁם עַד **עוֹלָם**". לְאַחַר מִכֵּן זָכְתָה לְאַרְבָּעָה יְלָדִים נוֹסָפִים, אַךְ לִשְׁמוּאֵל הִיא דְּאָגָה לְשִׁלֹּחַ מְעִיל חָדָשׁ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ.

שְׁמוּאֵל נִפְטַר בְּגִיל 52, וְהַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת שֶׁנִּפְטַר בְּגִיל צָעִיר יַחֲסִית הִיא בִּגְלַל שֶׁאִמּוֹ הִבְטִיחָה כִּי הִיא מַקְדִּישָׁהּ אוֹתוֹ לְכָל יְמֵי חַיָּיו, וְשֶׁיְּשַׁמֵּשׁ שָׁם עַד עוֹלָם, וְכֵיוָן שֶׁלֵּוִי עוֹבֵד בַּמִּשְׁכָּן רַק 50 שָׁנָה, זֶהוּ "עוֹלָמוֹ" שֶׁל לֵוִי, וְהִיא הֶעֱלָתָה אוֹתוֹ לְשִׁילֹה בְּגִיל שְׁנָתַיִם, אָז בִּמְלֹאוֹת 52 שָׁנִים הוּא נִפְטַר, שֶׁכֵּן תָּם "עוֹלָמוֹ" וְלָכֵן אֱלֹה הָיוּ "כָּל יְמֵי חַיָּיו". אֲזַי מוֹתוֹ הָיָה בְּשֶׁל בְּרִית כְּרוּתָה לַשָּׁפָתַיִם. כִּי כְּשֶׁמְּדַבְּרִים לְטוֹבָה וּמִתְפַּלְּלִים

לְטוֹבָה וּמְבַקְּשִׁים לְטוֹבָה, כָּאן תָּמִיד יֵשׁ לְהַרְחִיב וּלְהוֹסִיף. מַדּוּעַ לַחֲסֹךְ בְּמִלִּים טוֹבוֹת?

אָסוּר לְהוֹצִיא מִלִּים שְׁלִילִיּוֹת מֵהַפֶּה. חָבֵר חָכָם אָמַר לִי פַּעַם כִּי בְּאוֹצָר הַמִּלִּים שֶׁל הַיְהוּדִי לֹא צְרִיכָה לִהְיוֹת הַמִּילָה "אֵין" חוץ מִמָּקוֹם אֶחָד: "אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ". אָסוּר לוֹמַר: "אֵין לִי כֶּסֶף", "אֵין לִי כֹּחַ", אֲנַחְנוּ עֲלוּלִים לִכְרוֹת גּוֹרָלֵנוּ בְּשִׂפְתוֹתֵינוּ. אָדָם חוֹזֵר מִקְּנִיּוֹת עִם שַׂקִּיּוֹת בְּשִׂתֵּי יָדָיו וְאִשְׁתּוֹ אוֹמֶרֶת לוֹ בִּכְנִיסָתוֹ שֶׁהִיא זְקוּקָה שֶׁיַּעֲבִיר לָהּ חָפֵץ כָּלְשֶׁהוּ, וְהוּא מֵיָּד עוֹנֶה: "אֵין לִי יָדַיִם"! מָה זֹאת אוֹמֶרֶת אֵין לוֹ יָדַיִם? "בָּרוּךְ ה' יֵשׁ לִי שְׁתֵּי יָדַיִם מְתַפְקְדוֹת וּבְרִיאוֹת, הֵן רַק תְּפוּסוֹת כָּרֶגַע".

כַּמָּה אָנוּ צְרִיכִים לְעַדְכֵּן אֶת הַמִּילוֹן שֶׁלָּנוּ. "דַּבֵּר טוֹב - יִהְיֶה טוֹב", זֶה לֹא סְטִיקֶר זוֹ תְּפִיסַת חַיִּים. הַדִּבּוּר שֶׁלָּנוּ מַגִּיעַ מֵהַנְּשָׁמָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָפַח בָּנוּ, זֶהוּ הַכֹּחַ שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתִי עִם עוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים. כָּל דִּבּוּר שֶׁאֲנִי מוֹצִיא מִפִּי הוּא בָּעַל הַשְׁלָכוֹת אֱינְסוֹפִיּוֹת בְּמֻנָּחִים רוּחָנִיִּים, הֵן לְחִיּוּב וְהֵן לִשְׁלִילָה חָלִילָה. לָכֵן אָנוּ מִתְפַּלְּלִים בְּחִתּוּךְ הַמִּלִּים בַּשְּׂפָתַיִם אַף עַל פִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ אֶת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ, כִּי עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה, הַמִּלִּים יוֹצְרוֹת אֶת הַכֶּלִי שֶׁקּוֹלֵט אֶת הַשֶּׁפַע הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם בְּהֶתְאֵם לַמַּחְשָׁבוֹת שֶׁלָּנוּ, וְלוּלֵא הַדִּבּוּר, לֹא הָיִינוּ זוֹכִים לִרְאוֹת אֶת רְצוֹנוֹת לִבֵּנוּ מִתְגַּשְּׁמִים. הַדִּבּוּר מַשְׁפִּיעַ.

כָּל אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת מוּדָע שֶׁבְּדִבּוּר חִיּוּבִי הוּא יָכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ עַל כָּל הַסְּבִיבָה שֶׁלּוֹ לְחִיּוּב, וְאִם דִּבּוּרוֹ שְׁלִילִי הוּא יָכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ עַל כָּל הַסְּבִיבָה שֶׁלּוֹ לְרָעָה. הַרְבֵּה יְהוּדִים אֲשֶׁר נִמְצְאִים בְּמַצָּבִים קָשִׁים מִבְּחִינָה בְּרִיאוּתִית אוֹ כַּלְכָּלִית וְאִי אֶפְשָׁר לַעְזוֹר לָהֶם מֵהַבְּחִינָה הַזּוֹ, לְאַחַר שִׂיחַת חִזּוּק הֵם

מַרְגִּישִׁים שֶׁנִּסְכוּ בָּהֶם חַיִּים חֲדָשִׁים וְכֹחוֹת מְחֻדָּשִׁים לְהִתְמוֹדֵד עִם הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם. שִׂיחָה חִיּוּבִית יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת נִפְלָאוֹת עֲבוּר אָדָם, וְכָל מָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִים זֶה רַק רָצוֹן טוֹב לַעְזוֹר וּנְקֻדַּת מַבָּט חִיּוּבִית, וְהַכֹּל טוֹב.

כַּמָּה מִלָּה טוֹבָה יְכוֹלָה לְשַׁנּוֹת אֶת חַיֵּי הַבַּיִת שֶׁלָּנוּ לְטוֹבָה, כַּמָּה יְכוֹלָה לְעוֹדֵד אָדָם שֶׁנָּפְלוּ פָּנָיו. מָתַי אָמַרְנוּ תּוֹדָה לְאִשָּׁה עַל הָאֲרוּחָה הַטְּעִימָה שֶׁעָשְׂתָה, הַבְּגָדִים שֶׁכִּבְּסָה אוֹ הַבַּיִת שֶׁנִּקְּתָה? מָתַי אָמַרְנוּ תּוֹדָה לַבַּעַל שֶׁתִּקֵּן דְּבָרִים בַּבַּיִת אוֹ עָשָׂה קְנִיּוֹת? אָדָם רָעֵב לְמִלָּה טוֹבָה, וְכָךְ אָדָם זַר שֶׁיּוֹדֶה לוֹ מֵעֹמֶק הַלֵּב עַל עֶזְרָה שֶׁקִּבֵּל מֵחֲבֵרוֹ, יִגְלֶה כִּי אוֹתוֹ חָבֵר מוּכָן לָבוֹא כָּעֵת גַּם בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה לְחַלֵּץ אוֹתוֹ מִכְּבִישׁ בּוֹ הוּא נִתְקַע, כִּי הַתּוֹדָה שֶׁלּוֹ חִיְּתָה אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכָּל כֶּסֶף אוֹ תְּמוּרָה אַחֶרֶת שֶׁהָיָה מְקַבֵּל עַל עֶזְרָתוֹ.

לְעֵמַת זֹאת אִשְׁתּוֹ מֻפְתַּעַת וְכוֹעֶסֶת, כֵּיצַד בַּעְלָהּ קָם בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה לַעְזוֹר לְאִישָׁה חָבֵר שֶׁנִּתְקַע בַּכְּבִישׁ, וְאִלּוּ הַבֶּחֱרָז בָּאַמְבַּטְיָה מְטַפְּטֵף כְּבָר חֳדָשִׁים וְהוּא אֲפִילּוּ לֹא טוֹרֵחַ לְהַחְלִיף גּוּמְיָה! אֶלָּא שֶׁאוֹתוֹ חָבֵר מוֹדָה לוֹ מְקֻרָב לֵב, בְּעוֹד שֶׁבַּפַּעַם הָאַחֲרוֹנָה שֶׁתִּקֵּן דָּבָר בַּבַּיִת, אִשְׁתּוֹ הֵעִירָה לוֹ עַל הַתּוֹצָאָה, וְשָׁאֲלָה: "בִּשְׁבִיל זֶה חִכִּיתִי"? מִיָּד חָשַׁב הַבַּעַל בְּלִבּוֹ: "אֵין בְּעָיָה. פַּעַם הַבָּאָה אַל תְּחַכִּי אֲפִילּוּ" מַדּוּעַ לַחֲסֹךְ בְּמִלִּים טוֹבוֹת? הָרֶוַח בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר יִהְיֶה שֶׁל הַמְדַבֵּר עַצְמוֹ, שֶׁיֵּהָנֶה מִפֵּרוֹת דִּבּוּרוֹ.

וְיוֹתֵר מִכָּךְ, כָּתוּב בַּזֹּהַר: "כְּמוֹ שֶׁעֹנֶשׁ הָאָדָם הוּא מִשּׁוּם דִּבּוּר רָע, כָּךְ עוֹנְשׁוֹ מִשּׁוּם דִּבּוּר טוֹב שֶׁבָּא לְיָדוֹ וְיָכוֹל

לְדַבֵּר וְלֹא דִּבֵּר״. אָדָם שֶׁלֹּא מְפַרְגֵּן לֹא רַק שֶׁמּוֹנֵעַ טוֹבָה מֵחֲבֵרוֹ, אֶלָּא בְּכָךְ שֶׁמּוֹנֵעַ דִּבּוּר טוֹב, הוּא מוֹסִיף לְפֻגָּם הַדִּבּוּר כְּמוֹ מִי שֶׁדִּבֵּר לָשׁוֹן הָרַע ! עַד כְּדֵי כָּךְ חָשׁוּב לְהוֹסִיף דִּבּוּרִים טוֹבִים לְעוֹלָם, לֹא רַק לְטוֹבָתוֹ אֶלָּא לְטוֹבַת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ עִם הַ״פֶּייסבּוּק״ וְהַ״וַואטְס-אָפּ״, כְּבָר שָׂכַחְנוּ מַהוּ קוֹל אֱנוֹשִׁי. בָּעַל וְאִשָּׁה יוֹשְׁבִים שְׁנֵיהֶם בַּסָּלוֹן וּמְדַבְּרִים דֶּרֶךְ הַסַּאבְּלֶט, הוּא שׁוֹלֵחַ הוֹדָעָה וְהִיא מְשִׁיבָה לוֹ, וְהֵם יוֹשְׁבִים אֶחָד לְיַד הַשֵּׁנִיָּה ! זֶה חֹלִי נֶפֶשׁ ! זוֹ הַתּוֹצָאָה שֶׁל מַכְשִׁיר ״חָכָם״ שֶׁהוֹפֵךְ אֶת בְּעָלָיו לְ״טִפֵּשׁ״, וּמְרוֹקֵן מִמֶּנּוּ אֶת הָאֱנוֹשִׁיּוּת בְּרָמָה כָּזוֹ אוֹ אַחֶרֶת. צָרִיךְ לְדַבֵּר ! לְהוֹצִיא מֵהַפֶּה !

כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ צָרִיךְ לְנַהֵל פִּנְקָס קָטָן וְלִכְתֹּב שָׁם תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים שֶׁיֵּשׁ לָנוּ, לְהַרְגִּיל אוֹתָנוּ לְהוֹדוֹת וּלְזַהוֹת אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ לָנוּ. לִפְתֹּחַ אֶת הַפֶּקַע בְּמִלִּים חִיּוּבִיּוֹת, בְּשִׂמְחָה וּבְהוֹדָאָה, וּבְכָךְ יִהְיֶה סִימָנָא טָבָא לְכָל הַיּוֹם כֻּלּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה שָׂמֵחַ וְחִיּוּבִי וְעִם הַרְבֵּה סִבּוֹת לְהוֹדוֹת לַה׳. אִם חַיִּים וָמָוֶת בְּיַד הַלָּשׁוֹן, הָבָה נִבְחַר בַּחַיִּים, נְדַבֵּר טוֹב וְיִהְיֶה טוֹב, תָּמִיד.

מסעי

פָּרָשַׁת "מַסְעֵי" נִקְרֵאת כָּךְ עַל שֵׁם הַפָּסוּק הָרִאשׁוֹן בַּפָּרָשָׁה: "אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאֹתָם בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן". מִיַּד לְאַחַר מִכֵּן פּוֹתַחַת הַפָּרָשָׁה בְּכָל הַתַּחֲנוֹת שֶׁחָנוּ בָּהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֶשֶׁךְ 40 שְׁנוֹת הַנְּדוּדִים שֶׁלָּהֶם בְּדַרְכָּם מִמִּצְרַיִם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְלִכְאוֹרָה עוֹלָה שְׁאֵלָה מַדּוּעַ זֶה נִקְרָא "מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" בִּלְשׁוֹן רַבִּים, הֲרֵי מְדֻבָּר בְּמַסַּע אֶחָד אָרוֹךְ מִמִּצְרַיִם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר כָּל 42 הַמְּקוֹמוֹת הַמְּצֻיָּנִים בִּתְחִלַּת פָּרָשָׁה זוֹ הָיוּ "תַּחֲנוֹת" זְמַנִּיוֹת, וְאִם כֵּן הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב "אֵלֶּה הַתַּחֲנוֹת בַּמַּסָּע שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", מַדּוּעַ לִקְרֹא לְכָל תַּחֲנָה מַסָּע בִּפְנֵי עַצְמוֹ?

הַמִּלִּים "מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", גּוֹרְמוֹת לָנוּ לַחֲשֹׁב כִּי אֱלֹהֶ אוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁנּוֹדְדִים בְּכָל הַתַּחֲנוֹת הָאֵלֶּה עַל פְּנֵי 40 שָׁנָה, וְזֶה לֹא נָכוֹן! לְאַחַר חֵטְא הַמְּרַגְּלִים בְּאֶמְצַע הַשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה לִיצִיאָתָם מִמִּצְרַיִם דּוֹר הַמִּדְבָּר נֶעֱנַשׁ שֶׁיִּנְדֹּד וְיָמוּת בַּמִּדְבָּר, וְאִלּוּ יַלְדֵיהֶם שֶׁרֻבָּם הַגָּדוֹל עוֹד לֹא בָּא לָעוֹלָם, הֵם אֱלֹהֶ שֶׁיִּזְכּוּ לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ. כָּךְ שֶׁבַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנָּדְדוּ 14 פְּעָמִים, אַף אֶחָד מֵהֶם לֹא הִגִּיעַ לְ-8 הַפְּעָמִים שֶׁל הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹנָה, וְרוֹב אִלּוּ שֶׁנָּדְדוּ בְּ-8 הַפְּעָמִים שֶׁל הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹנָה לֹא הָיוּ בָּעוֹלָם בְּכָלָל בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה בָּהּ נָדְדוּ 14 מַסָּעוֹת! אָז מַדּוּעַ הַפָּסוּק סוֹתֵם "מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" כְּאִלּוּ אוֹתָם אֲנָשִׁים נָדְדוּ אֶת כָּל הַמַּסָּעוֹת עַל פְּנֵי כָּל הַשָּׁנִים הַלָּלוּ?

כַּאֲשֶׁר מִסְתַּכְּלִים עַל הָרְשִׁימָה שֶׁל הַתַּחֲנוֹת עוֹלָה שְׁאֵלָה נוֹסֶפֶת. בְּכָל הַתַּחֲנוֹת כְּתוּבִים רַק שְׁמוֹת הַמְּקוֹמוֹת "וַיִּסְעוּ" מִמְּקוֹם אֶחָד וַיַּחֲנוּ" בְּמָקוֹם שֵׁנִי, "וַיִּסְעוּ" מֵהַמָּקוֹם הַשֵּׁנִי "וַיַּחֲנוּ" בַּמָּקוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְכֵן הָלְאָה. הַתּוֹרָה לֹא כּוֹתֶבֶת מָה אֵרַע בִּמְקוֹמוֹת אֵלּוּ כֵּיוָן שֶׁכְּבָר קָרָאנוּ עַל כָּךְ בַּפָּרָשׁוֹת הַקּוֹדְמוֹת, זוֹ רְשִׁימַת סְכוּם, וְאָנוּ מְעַיְּנִים בַּמְּפָרְשִׁים שֶׁיַּזְכִּירוּ לָנוּ מָה קָרָה בִּמְקוֹמוֹת אֵלֶּה. כָּךְ כָּתוּב: "וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר סִינָי", "וַיִּסְעוּ מֵחֲצֵרוֹת וַיַּחֲנוּ בְּרִתְמָה", "וַיִּסְעוּ מִקָּדֵשׁ וַיַּחֲנוּ בְּהֹר הָהָר בִּקְצֵה אֶרֶץ אֱדוֹם", וְאָנוּ צְרִיכִים לְהַזְכִּיר לְעַצְמֵנוּ כִּי בִּ"רְפִידִים" הָיְתָה הַמִּלְחָמָה בַּעֲמָלֵק, בְּ"מִדְבַּר סִינַי" קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה עַל הַר סִינַי, "חֲצֵרוֹת" רֶמֶז לַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל קֹרַח, וְ"רִתְמָה" זֶה חֵטְא הַמְּרַגְּלִים, "קָדֵשׁ" פֵּרוּשׁוֹ פְּטִירַת מִרְיָם הַצַּדִּיקָה וְכֵן הָלְאָה.

אֵין פֵּרוּט עַל אַף אֶחָד מִן הַמִּקְרִים. עַד כָּאן מוּבָן כִּי זוֹ רְשִׁימַת סְכוּם וְהַכֹּל מְפֹרָט בַּתּוֹרָה קוֹדֶם לָכֵן.

אֶלָּא שֶׁבְּתוֹךְ הָרִשִׁימָה הָאַחֲרֹכָה הַזּוֹ יֵשׁ שְׁנֵי מְקוֹמוֹת שֶׁהַתּוֹרָה עוֹצֶרֶת מִמְּנִיַּת הַמַּסָּעוֹת וּמַתְחִילָה לְפָרֵט עַל אוֹתָהּ תַּחֲנָה. הַתַּחֲנָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁהַתּוֹרָה עוֹצֶרֶת וּמְפָרֶטֶת הִיא בְּמוֹתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, וְאֶפְשָׁר לְהָבִין שֶׁעָצְרוּ לְפָרֵט כִּי בְּעִקְבוֹת מוֹתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן פָּרְחוּ עֲנָנֵי הַכָּבוֹד וְעָם יִשְׂרָאֵל שֶׁפָּחֲדוּ בָּרְחוּ 8 תַּחֲנוֹת אֲחוֹרָה, אָז בִּגְלַל פְּטִירָתוֹ נוֹסְפוּ 8 מַסָּעוֹת לַסַּךְ הַכְּלָלִי. אַךְ הַתַּחֲנָה הָרִאשׁוֹנָה מְעוֹרֶרֶת תְּמִיהָה, שֶׁכֵּן כָּתוּב: "וַיִּסְעוּ מִמָּרָה וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וּבְאֵילִם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינוֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ שָׁם". רְשִׁימַת הַתַּחֲנוֹת לֹא עָצְרָה לְפָרֵט עַל הַמִּלְחָמָה בַּעֲמָלֵק, עַל מַעֲמָד הַר סִינַי, חֵטְא הָעֵגֶל אוֹ חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁבִּגְלָלוֹ נָדְדוּ בַּמִּדְבָּר, אֲבָל כֵּן טָרְחָה לְפָרֵט שֶׁכְּשֶׁהִגִּיעוּ לְאֵילִם הָיוּ שָׁם 12 מַעְיְנוֹת מַיִם וְ-70 דְּקָלִים... מָה כָּל כָּךְ חָשׁוּב לְפָרֵט לִי כָּךְ עַל אֵילִם? מַדּוּעַ טָרְחָה הַתּוֹרָה לְפָרֵט וּלְהַזְכִּיר שֶׁהָיוּ שָׁם 12 מַעְיְנוֹת וְ-70 דְּקָלִים?

מַסָּעָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא הַמַּסָּע שֶׁל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת, מֵהַיְצִיאָה 'מִמִּצְרַיִם' וְעַד הַהַגָּעָה 'לָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת'. עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיוּ 600 אֶלֶף נְשָׁמוֹת כְּלָלִיּוֹת שֶׁכָּל אַחַת מֵרְכֶּבֶת מִ-600 אֶלֶף נְשָׁמוֹת פְּרָטִיּוֹת, כְּלוֹמַר 360 מִלְיָארְד נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁנָּפְלוּ מִמֶּנּוּ בְּעֵת שֶׁחָטָא בְּחֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וְנָפְלוּ וְהִתְפַּזְּרוּ אֶל קְלִפּוֹת הַטֻּמְאָה. הַמַּסָּע שֶׁל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא לְתַקֵּן אֶת הַנִּיצוֹצוֹת הָאֵלֶּה עַל יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בֵּין אָדָם לַמָּקוֹם וּבֵין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, וְזֶה הַמַּסָּע שֶׁל כָּל הַיְּהוּדִים בְּכָל הַשָּׁנִים שֶׁגּוֹאֲלִים אֶת הַנִּיצוֹצוֹת מֵהַחֹשֶׁךְ הִיא 'מִצְרַיִם', וּמַעֲלִים אוֹתָם לָעוֹלָמוֹת

הָעֶלְיוֹנִים הֵם 'הָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת', וְכַאֲשֶׁר תֵּשְׁלַם הַמְּלָאכָה יָבוֹאוּ הַמָּשִׁיחַ וְהַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה.

נִמְצָא שֶׁהַמַּסָּע הַזֶּה נִמְשָׁךְ עַל כַּמָּה אַלְפֵי שָׁנִים, וְהוּא מֻרְכָּב מֵהַרְבֵּה מַסָּעוֹת קְטַנִּים, שֶׁכֵּן כָּל יְהוּדִי וִיהוּדִי הוּא עוֹלָם בְּפְנֵי עַצְמוֹ וּמַסָּע בְּפְנֵי עַצְמוֹ, וְלָכֵן כָּתוּב "אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", שֶׁכֵּן כָּל יְהוּדִי מִתְעַסֵּק רַק בַּמַּסָּע שֶׁלּוֹ וְתוֹרֵם בְּכָךְ אֶת חֶלְקוֹ לַמַּסָּע הַכְּלָלִי. הַמַּסָּע הִתְחִיל לִפְנֵי אַלְפֵי שָׁנִים וְרֻבָּם כְּכֻלָּם שֶׁנִּטְלוּ חֵלֶק בַּמַּסָּע הַזֶּה לֹא זָכוּ לִרְאוֹת אֶת סִיּוּמוֹ בִּזְמַנָּם וְיִרְאוּ זֹאת רַק בְּתְחִיַּת הַמֵּתִים, אֲבָל בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ שֶׁאָנוּ מִתְקָרְבִים לְסוֹף הַמַּסָּע הַכְּלָלִי, הַמַּסָּעוֹת הַקְּטַנִּים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁנּוֹתְרוּ הֵם אֵלֶּה שֶׁיְּכוֹלִים לְהָבִיא אֶת הַגְּאֻלָּה וְהַמָּשִׁיחַ בְּכָל רֶגַע מַמָּשׁ.

כֵּיוָן שֶׁכָּל אָדָם חַי רַק אֶת הַמַּסָּע הָאִישִׁי שֶׁלּוֹ וְהוּא לֹא רוֹאֶה אֶת אַלְפֵי הַשָּׁנִים שֶׁהָיוּ מֵאֲחוֹרָיו וְאֶת הַמַּסָּעוֹת שֶׁנּוֹתְרוּ עַד הַסּוֹף, וַאֲפִילּוּ אֶת הַמַּסָּעוֹת שֶׁל אֲחֵרִים בְּדוֹרוֹ שֶׁלּוֹ, הַנְּתוּק מֵהַתְּמוּנָה הַכְּלָלִית וְהַבְּדִידוּת יְכוֹלִים לִגְרֹם לוֹ לִשְׁקֹעַ בְּעַצְבוּת וְיֵאוּשׁ תַּחַת כָּל הַצָּרוֹת וְהַמְּנִיעוֹת וְהַבְּעָיוֹת שֶׁהוּא חָשׁ בְּחַיָּיו. אַךְ כַּאֲשֶׁר אֲנִי מֵבִין שֶׁהַמַּסָּע שֶׁלִּי הוּא חֵלֶק מִשַּׁרְשֶׁרֶת שֶׁל מַסָּע אָרוֹךְ מְאֹד שֶׁהִתְחִיל עוֹד לִפְנֵי שָׁנִים רַבּוֹת וְכִי אֲנִי בַּכִּוּוּן הַנָּכוֹן וְלִקְרַאת סוֹף הַמַּסָּע, אֲנִי מַתְחִיל לְהָבִין מָה מְצַפִּים מִמֶּנִּי, מָה תַּכְלִיתִי וּמָה אֲנִי בְּאֱמֶת מְסֻגָּל לַעֲשׂוֹת. עָלַי לְהָבִיא אֶת הַמַּסָּע הָאִישִׁי שֶׁלִּי לִשְׁיא הַהַצְלָחָה וְהַנִּצּוּל, גַּם אִם לֹא אֶרְאֶה מִיַּד כֵּיצַד זֶה תָּרַם לַמַּסָּע הַכְּלָלִי, רַק לְהַאֲמִין שֶׁזֶּה תָּרַם כְּמוֹ בְּכָל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים שֶׁלֹּא שָׁאֲלוּ שְׁאֵלוֹת רַק נִזְהֲרוּ לִצְעֹד בַּכִּוּוּן הַנָּכוֹן וְלֹא לִסְטוֹת לַצְּדָדִים וְלָלֶכֶת לְאִבּוּד.

וְהָאֱמֶת הִיא שֶׁכֻּלָּנוּ כֵּן הָיִינוּ בִּתְחִלַּת הַמַּסָּע הַכְּלָלִי, שֶׁכֵּן נִשְׁמוֹת כָּל הַיְּהוּדִים נָכְחוּ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי וְכָרְתוּ בְּרִית עִם

ה׳, כּוּלֵל אֵלֶּה שֶׁעוֹד לֹא נוֹלְדוּ בַּגּוּפִים עַד אָז. כֻּלָּנוּ הָיִינוּ בְּאוֹתוֹ מַעֲמָד. וְכֻלָּנוּ בְּעֶזְרַת ה׳ נִהְיֶה בְּסוֹף הַמַּסָּע בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, וְנִמְצָא שֶׁבֶּאֱמֶת כֻּלָּנוּ הָיִינוּ בַּמַּסָּע הַזֶּה מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ, אֲפִילּוּ שֶׁנִּעְדַּרְנוּ מְחֻלָּקִים גְּדוֹלִים בָּאֶמְצַע. לָכֵן כְּשֶׁכָּתוּב ״מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״ זֶה כֵּן אוֹתָם אֲנָשִׁים, כֻּלָּנוּ יָצָאנוּ מִמִּצְרַיִם וְנַגִּיעַ לָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת. רַק שֶׁמַּסָּע זֶה נִקְרָא ״מַסְעֵי״ בִּלְשׁוֹן רַבִּים, כִּי אֵלּוּ הַרְבֵּה מַסָּעוֹת פְּרָטִיִּים שֶׁמִּתְחַבְּרִים וּמִשְׁתַּלְּבִים לְמַסָּע אֶחָד אָרוֹךְ, כַּאֲשֶׁר נִדְאַג שֶׁהַמַּסָּע הַפְּרָטִי שֶׁלָּנוּ לֹא יִסְטֶה מֵהַדֶּרֶךְ וְיִצְטָרֵף לַמַּסָּע הַגָּדוֹל לְאוֹתוֹ כִּוּוּן.

לָכֵן הַתּוֹרָה הִתְעַכְּבָה דַּוְקָא עַל הַמַּסָּע בְּאֵילִם, וּפִרְטָה לָנוּ עַל דְּקָלִים וּמַעְיְנוֹת. כָּל הַתַּחֲנוֹת הָאֲחֵרוֹת בָּהֶן מַתָּן תּוֹרָה מֵחַד וְעֵגֶל הַזָּהָב מֵאִידָךְ הֵם אֵרוּעִים חַד פַּעֲמִיִּים בְּחַיָּיו שֶׁל אָדָם. מְקוֹמוֹת שֶׁהָיוּ לְאָדָם נְסָיוֹן כָּזֶה אוֹ אַחֵר, בְּחִירָה לַעֲשׂוֹת וּמַעֲשֶׂה לְבַצַּע, פְּעָמִים טוֹעִים וּפְעָמִים מַצְלִיחִים, אָדָם מִתְחַתֵּן וּבוֹנֶה בָּיִת, בּוֹחֵר עֵסֶק, פְּעָמִים מַצְלִיחַ וּפְעָמִים כּוֹשֵׁל. מִכָּל דָּבָר הוּא לוֹמֵד אֲבָל הָאֵרוּעִים הָאֵלֶּה הֵם חַד פַּעֲמִיִּים. אֵילִם מְיַצֶּגֶת תַּחֲנָה שֶׁצְּרִיכָה לְלַוּוֹת אֶת הָאָדָם כָּל חַיָּיו. אִם אָדָם מַרְגִּישׁ שֶׁהָלַךְ לְאִבּוּד, עָצוּב וּמְבֻלְבָּל וְלֹא יוֹדֵעַ מָה לַעֲשׂוֹת וְכֵיצַד לְבָחֵר, אִם הוּא לִפְנֵי הַחְלָטָה חֲדָשָׁה וַחֲשׁוּבָה וְהוּא רוֹצֶה לִהְיוֹת בָּטוּחַ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַנָּכוֹן, עָלָיו לָלֶכֶת לְאֵילִם.

בְּאֵילִם הָיוּ 12 מַעְיְנוֹת וְ-70 עֲצֵי תָּמָר, רֶמֶז לְ-12 הַשְּׁבָטִים שֶׁמַּרְכִּיבִים אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, וּמָקוֹר הַחַיּוּת שֶׁלָּהֶם הוּא הַהִתְחַבְּרוּת אֶל 70 הַדְּקָלִים שֶׁהֵם זִקְנֵי הָעָם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח״.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְמֵי מָרָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה לְמֹשֶׁה לְהַשְׁלִיךְ עֵץ מַר לְתוֹךְ הַמַּיִם וְיִמְתְּקוּ. כַּאֲשֶׁר אָדָם בְּנִסָּיוֹן קָשֶׁה וְהוּא חָסַר אֱמוּנָה, אָז הַכֹּל נִרְאֶה לוֹ מַר וְהוּא צָרִיךְ נֵס מַמָּשׁ עַל מְנָת לִרְאוֹת אֶת הָאֱמֶת. אֲבָל כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְאֵילִם גִּילוּ כִּי לֹא צָרִיךְ נֵס לְהַמְתִּיק מַיִם מָרִים, יֵשׁ מָקוֹם שֶׁהַמַּיִם מְתוּקִים שָׁם מִלְכַתְּחִלָּה וְזֶה בְּצִלָּם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמּוֹרִים וּמְלַמְּדִים אוֹתָנוּ אֶת דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת בֵּין אָדָם לַמָּקוֹם וּבֵין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, וְאָז לֹא מַרְגִּישִׁים שׁוּם מְרִירוּת מְדֻמָּה בְּחַיֵּינוּ. זוֹ הַתַּחֲנָה מִמֶּנָּה אָנוּ שׁוֹאֲבִים אֶת הַכֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ בַּמַּסָּע שֶׁלָּנוּ. אֵילִם אֵינָהּ עוֹד מַסָּע, הִיא תְּחִנַּת הַדֶּלֶק הָרוּחָנִית שֶׁלָּנוּ.

פָּרָשַׁת "מַסְעֵי" נִקְרֵאת בֵּימֵי בֵּין הַמְּצָרִים, בָּהֶם אָנוּ מְצַיְּנִים אֶת חֻרְבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּגְלַל מִדּוֹת רָעוֹת וְשִׂנְאַת חִנָּם שֶׁהָיְתָה בְּקֶרֶב עַם יִשְׂרָאֵל. כַּאֲשֶׁר אַהֲרֹן הַכֹּהֵן נִפְטַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָזְרוּ 8 מַסָּעוֹת אֲחוֹרָה, לְרַמֵּז לָנוּ כִּי כַּאֲשֶׁר אָנוּ נִפְרָדִים מֵ"אַהֲרֹן הַפְּנִימִי" שֶׁלָּנוּ, מֵהַמִּדּוֹת שֶׁל אַהֲבַת הַשָּׁלוֹם וְאַהֲבַת הַבְּרִיּוֹת, אֲנַחְנוּ נְסוֹגִים אֲחוֹרָה וּמִתְרַחֲקִים עוֹד יוֹתֵר מֵהַתַּכְלִית וְהַיַּעַד הַסּוֹפִי שֶׁלָּנוּ. אֲנַחְנוּ רוֹצִים לְהַגִּיעַ לְ"אֶרֶץ הַמֻּבְטַחַת" וְלַגְּאֻלָּה הַשְׁלֵמָה, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּלִי "אַהֲרֹן", בְּלִי הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת וְאַהֲבַת-חִנָּם שֶׁהוּא מְיַצֵּג, וְלָכֵן מִשֶּׁנִּכְנַס אַב מְמַעֲטִין בְּשִׂמְחָה, כִּי בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אַב הִסְתַּלֵּק אַהֲרֹן מִבֵּינֵינוּ, כְּלוֹמַר הִתְרַחֲקָנוּ מֵהַמִּדּוֹת שֶׁהוּא מְסַמֵּל.

אִם כֵּן אֵיךְ אָנוּ יְכוֹלִים לְסַיֵּם אֶת הַמַּסָּע לְלֹא אַהֲרֹן? חַז"ל אָמְרוּ כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁלִים שְׁנוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים, וְאִם כֵּן אַהֲרֹן גַּם נוֹלַד בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אַב. לְפִי זֶה רֹאשׁ חֹדֶשׁ אַב צָרִיךְ לִהְיוֹת תַּאֲרִיךְ טוֹב בּוֹ זְמַנָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל עוֹלֶה, הֲכִיצַד? הֲרֵי הוּא נִפְטַר בְּתַאֲרִיךְ זֶה? אֶלָּא שֶׁצַּדִּיקִים גַּם בְּמוֹתָם נִקְרָאִים

חַיִּים. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז״ל עַל יַעֲקֹב אָבִינוּ כִּי הוּא לֹא מֵת, וְהִסְבִּירוּ שֶׁהַכַּוָּנָה שֶׁהוּא הֶעֱמִיד בָּנִים וְתַלְמִידִים שֶׁיַּמְשִׁיכוּ בְּדַרְכּוֹ, חֲרֵי כָּל מִי שֶׁהוֹגֶה שֶׁיַּמְשִׁיכוּ אוֹתוֹ נֶחְשָׁב עֲדַיִן חַי.

אַהֲרֹן הַכֹּהֵן זָכָה לִרְאוֹת אֶת בְּנוֹ אֶלְעָזָר מִתְמַנֶּה לְכֹהֵן גָּדוֹל תַּחְתָּיו עוֹד בְּחַיָּיו, כַּאֲשֶׁר ה׳ יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה נֵס וּמַעֲבִיר אֶת בְּגָדָיו מִמֶּנּוּ לִבְנוֹ בְּעוֹד שֶׁאוֹתוֹ עַצְמוֹ הוּא מַלְבִּישׁ בִּבְגָדָיו הָרוּחָנִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא עוֹד בָּעוֹלָם הַזֶּה! זֶה הַשָּׂכָר שֶׁל מִי שֶׁהִשְׁקִיעַ לְהַעֲמִיד לוֹ מַמְשִׁיךְ לְדַרְכּוֹ. עָלֵינוּ לִהְיוֹת מַמְשִׁיכֵי דַּרְכּוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וּבְכָךְ הוּא עַצְמוֹ לֹא יִסְתַּלֵּק מֵאִתָּנוּ וְהַמַּסָּע יַמְשִׁיךְ. בִּשְׁבִיל כָּךְ מוּטָל עָלֵינוּ לֶאֱהֹב אֶת הַשָּׁלוֹם וְלִרְדֹּף אַחֲרָיו, לֶאֱהֹב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּלְקָרְבָן לַתּוֹרָה.

אַהֲרֹן נִקְבַּר בְּהֹר הָהָר. הַר זֶה הָיָה מוּל הַר שֵׂעִיר שֶׁל אֶרֶץ אֱדוֹם. בְּכָל פַּעַם שֶׁיֵּשׁ שִׁנּאַת חִנָּם וְכָל אֶחָד חוֹשֵׁב עַל עַצְמוֹ, קָם שִׂטְנוֹ שֶׁל עֵשָׂו מֵאֱדוֹם לְקַטְרֵג, וְאָז הוּא רוֹאֶה אֶת קִבְרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן, חֲרֵי עֵשָׂו רוֹצֶה לְקַטְרֵג שֶׁהוּא הַבְּכוֹר וְרִימּוּ אוֹתוֹ וְלָקְחוּ מִמֶּנּוּ וְשִׁקְּרוּ לוֹ, וְהִנֵּה אַהֲרֹן שֶׁהִנְהִיג אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּמֶשֶׁךְ שָׁנִים בְּמִצְרַיִם עַד גִּיל 83, וְאָז אָמְרוּ לוֹ שְׁאָחִיו הַקָּטָן בָּא לָקַחַת אֶת הַתַּפְקִיד מִמֶּנּוּ, וְהוּא רָץ אֵלָיו בְּשִׂמְחָה לְחַבְּקוֹ וּלְנָשְׁקוֹ, וְהַתּוֹרָה מְעִידָה עָלָיו שֶׁבֶּאֱמֶת הָיָה שָׂמֵחַ. אַהֲבַת חִנָּם! וְאָז עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם, שֶׁמָּכַר אֶת הַבְּכוֹרָה וּבָז לָהּ לֹא עוֹמֵד מוּל אַהֲרֹן שֶׁהֶחְלִיפוּ אוֹתוֹ לְלֹא הִתְיַעֲצוּת עִמּוֹ כְּלָל וְהוּא שָׂמַח עַל כָּךְ בְּכָל לִבּוֹ, פִּרְגֵּן לְאָחִיו הַקָּטָן וְהִתְבַּטֵּל לְפָנָיו כְּמוֹרוֹ וְרַבּוֹ הַמֻּבְהָק! הַקִּטְרוּג נֶחְלָשׁ!

כְּדֵי לְהַפְסִיק אֶת הַקְּטָרוּג לְגַמְרֵי עָלֵינוּ לְחַקּוֹת אֶת מַעֲשֵׂי אַהֲרֹן. עָלֵינוּ לִזְכֹּר כִּי כָּל מַסָּע אִישִׁי קָטָן שֶׁלָּנוּ הוּא חֵלֶק מִמַּסָּע אֶחָד גָּדוֹל שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וּצְרִיכוֹת לְהִכָּנֵס אֶל הָעוֹלָם הַבָּא, וּכְדֵי שֶׁלֹּא נִסְטֶה מִן הַדֶּרֶךְ וְלֹא נֵלֵךְ לְאִבּוּד, נִדְבַּק בַּחֲכָמִים שֶׁיּוֹרוּ לָנוּ כֵּיצַד עָלֵינוּ לִפְעֹל, וְנָחֱסֶה תַּחַת צִלָּם, וְנִלְמַד כֵּיצַד לִהְיוֹת אוֹהֲבֵי שָׁלוֹם וְרוֹדְפֵי שָׁלוֹם, אוֹהֲבֵי הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָם לַתּוֹרָה, וְכֵן נִזְכֶּה לְהַגִּיעַ סוֹף סוֹף אֶל הָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת.

חֲמֵשׁ דְּבָרִים

לרפואת

שלומי רפאל בן **רחל**

להצלחת ולרפואת:

אסף יונה הי"ו **ומשפחתו**

השי"ת ימלא כל משאלות לבכם

לטובה ולשמח.

לעילוי נשמת

אברהם יונה

בן **חזנה ועזרא**

שמעון ברדה

בן **מסעודה וחלפו**

מנטינה ברדה

בת **ליזה ושלמה**

יוסף ברדה

בן **מנטינה ושמעון**

אלפונסו ברדה

בן **מנטינה ושמעון**

ת.נ.צ.ב.ה.

דברים

חֲמֵשׁ דְּבָרִים פּוֹתֵחַ בִּנְאוּם הַפְּרֵדָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מֵעַם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ, הוּא מַתְחִיל בְּתוֹכֵחָה וּמוֹסֵר וּמַמְשִׁיךְ לְלִמּוּד תּוֹרָה כְּשֶׁהוּא חוֹזֵר עַל עִקְרֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁלָּמְדוּ בְּמֶשֶׁךְ 40 שָׁנָה. חַז״ל לָמְדוּ מִדִּבְרֵי מֹשֶׁה כָּאן כַּמָּה וְכַמָּה הֲלָכוֹת בְּעִנְיַן תּוֹכֵחָה. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָבַר עִם יִשְׂרָאֵל הַרְבֵּה תְּלָאוֹת בְּמֶשֶׁךְ 40 שָׁנָה בַּמִּדְבָּר, אֲבָל אֶת הַתּוֹכֵחָה הוּא שָׁמַר כָּל הַזְּמַן עַד לַסּוֹף, כִּי הִרְגִּישׁ שֶׁרַק לִפְנֵי פְּרִידָתוֹ יוּכַל לְהוֹכִיחָם מִבְּלִי שֶׁיִּצְטָרְכוּ לְהִתְבַּיֵּשׁ מִפָּנָיו אַחַר כָּךְ וְאוּלַי חַס וְשָׁלוֹם אַף לִפְרֹק עֹל בְּשֶׁל

כָּךְ. הַמַּטָּרָה בָּהוֹכָחָה אֵינָהּ הַלְבָּנַת פָּנִים וּפְרִיקַת כַּעַס וְתִסְכּוּל, אֶלָּא הַמַּטָּרָה לְהוֹעִיל לַמּוּכָח לְהָבִין אֶת טָעוּתוֹ וְלִגְרֹם לוֹ לְבַקֵּשׁ לְתַקֵּן אוֹתָהּ וּלְהִשְׁתַּפֵּר.

עוֹד לָמְדוּ כִּי אֵין לְהוֹכִיחַ בְּדָם אֵשׁ וְתִימְרוֹת עָשָׁן, אֶלָּא אִם אֶפְשָׁר לְהוֹכִיחַ בְּרֶמֶז וְהַמּוּכָח יָבִין זֶה עַדִיף. כָּךְ הוּא יִתְבַּיֵּשׁ פַּחוֹת וְיַפְנִים יוֹתֵר. לָכֵן פָּרָשַׁת דְּבָרִים מַתְחִילָה בְּתוֹכֵחָה אַחַת אֲרֻכָּה שֶׁכֻּלָּהּ בִּרְמָזִים בִּלְבַד, וְכָךְ כָּתוּב בַּפָּסוּק: "אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בַּמִּדְבָּר בָּעֲרָבָה מוֹל סוּף בֵּין פָּארָן וּבֵין תֹּפֶל וְלָבָן וַחֲצֵרֹת וְדִי זָהָב".

חַז"ל אוֹמְרִים שֶׁכֵּיוָן שֶׁחֵלֶק מִמִּקוֹמוֹת אֵלֶּה לֹא הֻזְכְּרוּ כְּלָל בַּתּוֹרָה, מִכָּאן לְמֵדִים שֶׁיֵּשׁ כָּאן רְמָזִים לְמַעֲשִׂים שֶׁהֵם עָשׂוּ בְּמִקוֹמוֹת שׁוֹנִים בַּמִּדְבָּר, וְכָךְ מְפָרֵשׁ רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ אֶת הַפָּסוּק: **אֵלֶּה הַדְּבָרִים** - לְפִי שֶׁהֵן דִּבְרֵי תּוֹכָחוֹת וּמָנָה כָּאן כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהִכְעִיסוּ לִפְנֵי הַמָּקוֹם בָּהֶן, לְפִיכָךְ סָתַם אֶת הַדְּבָרִים וְהִזְכִּירָם בְּרֶמֶז מִפְּנֵי כְּבוֹדָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. **בַּמִּדְבָּר** - לֹא בַּמִּדְבָּר הָיוּ אֶלָּא בְּעַרְבוֹת מוֹאָב, וּמַהוּ בַּמִּדְבָּר? אֶלָּא בִּשְׁבִיל מָה שֶׁהִכְעִיסוּהוּ בַּמִּדְבָּר שֶׁאָמְרוּ: מִי יִתֵּן מוּתֵנוּ וְגוֹ'. **בָּעֲרָבָה** - בִּשְׁבִיל הָעֲרָבָה שֶׁחָטְאוּ בְּבַעַל פְּעוֹר בַּשִּׁטִּים בְּעַרְבוֹת מוֹאָב. **מוֹל סוּף** - עַל מָה שֶׁהִמְרוּ בְּיַם סוּף בְּבוֹאָם לַיָּם סוּף שֶׁאָמְרוּ: הֲמִבְּלִי אֵין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם, וְכֵן בְּנָסְעָם מִתּוֹךְ הַיָּם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמְרוּ עַל יָם בְּיַם סוּף. **בֵּין פָּארָן וּבֵין תֹּפֶל וְלָבָן** - אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן חָזַרְנוּ עַל כָּל הַמִּקְרָא וְלֹא מָצִינוּ מָקוֹם שֶׁשְּׁמוֹ תֹּפֶל וְלָבָן, אֶלָּא הוֹכִיחָן עַל הַדְּבָרִים שֶׁתָּפְלוּ עַל הַמָּן שֶׁהוּא לָבָן, שֶׁאָמְרוּ: וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בַּלֶּחֶם הַקְּלֹקֵל, וְעַל מָה שֶׁעָשׂוּ בְּמִדְבָּר פָּארָן עַל יְדֵי הַמְרַגְּלִים. **וַחֲצֵרֹת** - בַּמַּחֲלֹקֶת שֶׁל קֹרַח. דָּבָר אַחֵר אָמַר לָהֶם, הָיָה לָכֶם לִלְמֹד מִמַּה שֶׁעָשִׂיתִי לְמָרִים בַּחֲצֵרוֹת בִּשְׁבִיל לָשׁוֹן הָרַע, וְאַתֶּם נִדְבַּרְתֶּם

בַּמָּקוֹם (דִּבְּרוּתָם עַל ה׳). **וְדֵי זָהָב** - הוֹכִיחָן עַל הָעֵגֶל שֶׁעָשׂוּ בִּשְׁבִיל רוֹב זָהָב שֶׁהָיָה לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: וְכֶסֶף הִרְבֵּיתִי לָהּ וְזָהָב עָשׂוּ לַבָּעַל.

הַמִּלִּים הַפְּשׁוּטוֹת הֵן רְמָזִים לַחֲטָאִים גְּדוֹלִים, טְעָנוֹת הַכְּפִירָה שֶׁלָּהֶם שֶׁה׳ הוֹצִיאָם לְהוֹרְגָם בַּמִּדְבָּר, הָעֲבוֹדָה-זָרָה שֶׁעָבְדוּ בָּעֲרָבָה, הַתְּלוּנוֹת שֶׁהִשְׁמִיעוּ בְּבוֹאָם לְיַם סוּף, הוֹצָאַת הַדִּבָּה שֶׁלָּהֶם עַל הַמָּן שֶׁיָּרַד לָהֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְשֶׁל הַמְרַגְּלִים עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבְרֹאשׁ מַחְלֶקֶת קֹרַח וְחֵטְא עֵגֶל הַזָּהָב. וְהַכֹּל בִּרְמָז.

אֲבָל הַדְּבָרִים נֶאֱמְרוּ וְהַהוֹכָחָה נִשְׁמְעָה, כִּי בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל יְהוּדִי הִיא לְהַגִּיעַ לָאֱמֶת לַאֲמִתָּה, וּבְכָךְ לְהִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁחוֹתָמוֹ אֱמֶת, וְלָכֵן גַּם אִם אֵין לְהוֹכִיחַ בְּתַקִּיפוּת שֶׁהַיְּהוּדִי לֹא יִפָּגַע וְיִבְרַח, אָסוּר מִצַּד שֶׁנִּי לְהִתְעַלֵּם מִטָּעֲיוֹתָיו וְלִמְנֹעַ מִמֶּנּוּ מִלְּהַגִּיעַ אֶל הָאֱמֶת וּלְפַסְפֵּס אֶת תַּכְלִיתוֹ. לָכֵן הַתּוֹכֵחָה הִיא אוּמָנוּת, צָרִיךְ לָדַעַת אֵיךְ לְהוֹכִיחַ וְשֶׁיָּבוֹא הַדָּבָר מִתּוֹךְ הַלֵּב כְּדֵי לַעְזוֹר וְלֹא מִתּוֹךְ כַּעַס שֶׁרוֹצִים לִפְרֹק עַל הַמּוּכָח. אֲבָל צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁצָּרִיךְ לִלְמֹד לֶאֱחֹז בְּאֻמָּנוּת זוֹ וְלֹא לַוֹּתֵר עָלֶיהָ וְלוֹמַר לְעַצְמֵנוּ מָה לָנוּ וְלַצָּרָה זוֹ, כִּי הַתּוֹכֵחָה יְכוֹלָה לְהַצִּיל אוֹתָנוּ מִפֶּרְעָנוּת.

בְּמַעֲשֵׂה הָעֵגֶל בַּפֹּעַל חָטְאוּ כְּ-3,000 אִישׁ חוּץ מֵהָעֵרֶב-רַב וְהֵם כֻּלָּם הוּמְתוּ בְּצִוּוּי ה׳ עַל יְדֵי בְּנֵי שִׁבֶט לֵוִי, אֲבָל עַל הַחֵטְא נֶעְנְשׁוּ וַעֲדַיִן נֶעֱנָשִׁים כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת, עַד שֶׁאוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא: ״אֵין לְךָ כָּל פֻּרְעָנוּת וּפוּרְעָנוּת שֶׁבָּאָה לְעוֹלָם שֶׁאֵין בָּהּ אֶחָד מִ-24 בְּהֶכְרַע לִיטְרָא שֶׁל עֵגֶל הָרִאשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר:

וּבְיוֹם פָּקְדִי וּפָקַדְתִּי עֲלֵיהֶם חַטָּאתָם״. כְּלוֹמַר אֲנַחְנוּ מְשַׁלְּמִים עַל הַחֵטְא הַזֶּה עַד הַיּוֹם וְהַתַּשְׁלוּמִים עֲדַיִן לֹא נִגְמְרוּ! וְזֶה עַל חֵטְא שֶׁעָשׂוּ 3,000 גְּבָרִים מִתּוֹךְ 600 אֶלֶף גְּבָרִים (בִּלְי לִסְפֹּר נָשִׁים קְטַנִּים וּזְקֵנִים), כְּלוֹמַר חֲצִי עֲשִׂירִית הֶאָחוּז! אֵיךְ הֵם לֹא בְּטֵלִים בָּרֹב? מַדּוּעַ אָנוּ מְשַׁלְּמִים עַל כָּךְ עַד הַיּוֹם?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא כִּי כָּל הָאַחֵרִים אֲשֶׁר לֹא חָטְאוּ בַּפֹּעַל, לֹא מָחוּ בְּפְנֵי אֱלֶה שֶׁכֵּן עָשׂוּ אֶת מַעֲשֵׂה הָעֲוֹלָה בִּפְנֵיהֶם. וְזוֹ הַשְּׁאֵלָה הַגְּדוֹלָה, מַדּוּעַ הֵם בֶּאֱמֶת שָׁתְקוּ, כְּשֶׁרָאוּ שֶׁמּוּלָם עוֹשִׂים עֲבֵרוֹת מְכֹעָרוֹת שֶׁכָּאֵלֶּה, אֵיךְ יָכוֹל עַם קָדוֹשׁ כָּל כָּךְ לַעֲמוֹד בַּצַּד וְלִשְׁתֹּק?

אָמְנָם אָנוּ חַיִּים בִּדּוֹר חַלָּשׁ שֶׁלֹּא מְסֻגָּל לְקַבֵּל תּוֹכֵחָה קָשָׁה, וַאֲפִילוּ בְּדוֹרוֹת עָבְרוּ רָאִינוּ בְּעָיָה זוֹ, כַּנֶּאֱמָר בַּגְּמָרָא: מִנַּיִן לָרוֹאֶה בַּחֲבֵירוֹ דָּבָר מְגוּנֶּה שֶׁחַיָּיב לְהוֹכִיחוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ״. הוֹכִיחוֹ וְלֹא קִבֵּל, מִנַּיִן שֶׁיַּחֲזוֹר וְיוֹכִיחֶנּוּ? תַּלְמוּד לוֹמַר ״תּוֹכִיחַ״ מִכָּל מָקוֹם. יָכוֹל אֲפִילוּ מִשְׁתַּנִּים פָּנָיו? תַּלְמוּד לוֹמַר ״לֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא״. תַּנְיָא אָמַר רַבִּי טַרְפוֹן תָּמֵהַּ אֲנִי אִם יֵשׁ בַּדּוֹר הַזֶּה שֶׁמְּקַבֵּל תּוֹכַחָה, אִם אָמַר לוֹ ״טוֹל קֵיסָם מִבֵּין עֵינֶיךָ״, אוֹמֵר לוֹ ״טוֹל קוֹרָה מִבֵּין עֵינֶיךָ״. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, תְּמֵיהַנִי אִם יֵשׁ בַּדּוֹר הַזֶּה שֶׁיּוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ.

כְּלוֹמַר יֵשׁ לָנוּ צִוּוּי מִן הַתּוֹרָה לְהוֹכִיחַ, אֲבָל לְהוֹכִיחַ נָכוֹן בְּצוּרָה שֶׁהַמּוּכָח לֹא יִפָּגַע, אַחֶרֶת נוֹשְׂאִים עָלָיו חֵטְא, וְעַל זֶה אָמַר רַבִּי טַרְפוֹן שֶׁבַּדּוֹר שְׁלָהֶם אֵין מִי שֶׁמּוּכָן לְקַבֵּל תּוֹכָחָה, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ, וְאִם כֵּן בַּדּוֹר שְׁלָנוּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

אֲבָל אָסוּר לָנוּ לְהִתְבַּלְבֵּל, מְחָאָה הִיא לֹא תּוֹכְחָה! וְלָכֵן גַּם אִם לֹא יוֹדְעִים לְהוֹכִיחַ עֲדַיִן צָרִיךְ לִמְחוֹת. מְחָאָה הִיא בְּטוּי שֶׁל צַעַר הַנּוֹבֵעַ מִכְּאֵב מֵעֹמֶק הַלֵּב. אָדָם שֶׁלֹּא מוֹחֶה עַל עַוְלָה שֶׁהוּא רוֹאֶה, בְּמִלִּים אֲחֵרוֹת הוּא אוֹמֵר קָבָל עַם וְעֵדָה: "זֶה לֹא כּוֹאֵב לִי".

כָּל אֶחָד עָסוּק בִּלְלַקֵּק אֶת פְּצָעָיו, לְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת שַׂק הַצָּרוֹת שֶׁלּוֹ וְהַכְּאֵב שֶׁלּוֹ. אֲבָל עַל זֶה אָנוּ הִתְבָּקַשְׁנוּ לַעֲבוֹד, עַל הָרַמַּת הָרֹאשׁ מִתּוֹךְ הַשְׁלוּלִית שֶׁלָּנוּ בָּהּ אָנוּ יוֹשְׁבִים, וְלִרְאוֹת אֶת הָאֲחֵרִים מִסְּבִיבֵנוּ, לְהִזְדַּהוֹת עִמָּם וְלַעֲזֹר לָהֶם, כַּאֲשֶׁר הָעֶזְרָה וְהַסִּיּוּעַ הָאֵלֶּה מִצַּדֵּנוּ הֵם אֵלֶּה שֶׁבְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר יַעֲזְרוּ וְיסַיְּעוּ לָנוּ, כִּי הַכֹּל מַתְחִיל וְנִגְמָר בְּאַחְדוּת, כְּשֶׁאִכְפַּת לִי מֵאַחַי הָאֲחֵרִים. זוֹ הַדֶּרֶךְ הַיְחִידָה שֶׁנִּהְיֶה רְאוּיִים לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר וְהַשֶּׁפַע שֶׁל הַתּוֹרָה.

הַטַּעֲנָה הִיא לֹא עַל הֶאָח הָרָחוֹק שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ כַּמָּה חָמוּר מַעֲשֵׂהוּ, עָלֵינוּ לִרְאוֹת מֵהֵיכָן הוּא לָמַד שֶׁזֶּה לֹא כָּזֶה חָמוּר, וּמָה חֶלְקֵנוּ בִּתְפִיסָתוֹ הַמֻּטְעֵית הַזּוֹ. זוֹ הַהִסְתַּכְּלוּת הַנְּכוֹנָה. הָרַב נִסִּים יָגֵן זַצַ"ל סִפֵּר פַּעַם עַל אִשָּׁה שׁוֹמֶרֶת תּוֹרָה וּמִצְווֹת שֶׁבָּאָה לִבְכּוֹת לוֹ כִּי בִּתָּהּ הִתְרַחֲקָה מִן הַקְּדֻשָּׁה וּכְבָר לֹא שׁוֹמֶרֶת מִצְווֹת. שָׁאַל אוֹתָהּ הָרַב יָגֵן הַאִם בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבִּתָּהּ חִלְּלָה שַׁבָּת לְעֵינֶיהָ, הַאִם הִיא הִתְעַלְּפָה בַּמָּקוֹם? הָאִשָּׁה הַמִּפְתַּעַת עָנְתָה בִּשְׁלִילָה. אָמַר לָהּ הָרַב כִּי אִם הִיא הָיְתָה מִתְעַלֶּפֶת, בִּתָּהּ הָיְתָה שׁוֹמֶרֶת תּוֹרָה וּמִצְווֹת עַד הַיּוֹם, כִּי הִיא הָיְתָה מְבִינָה עַד כַּמָּה חָמוּר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעָשְׂתָה. אֲבָל הָאֵמָא לֹא הִתְעַלְּפָה, וְהַבַּת לֹא הִפְנִימָה וְהִמְשִׁיכָה לְהִתְדַּרְדֵּר.

יֵשׁ דִּין שֶׁמִּי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ אָסוּר לוֹ לְהוֹכִיחַ. עַד שֶׁאֲנִי בָּא לְהוֹכִיחַ אָדָם אַחֵר, אֲנִי צָרִיךְ לִבְדּוֹק אֶת עַצְמִי הַאִם אֲנִי כֵּן בְּסֵדֶר בְּמַעֲשַׂי שֶׁאֲנִי מְבַקֵּשׁ לְתַקֵּן אֲחֵרִים. אֲבָל אָנוּ הִמְשַׁכְנוּ עִם תְּפִיסָה זוֹ וְשִׁבַּשְׁנוּ אוֹתָהּ לְגַמְרֵי, בְּמָקוֹם "לֹא לְהוֹכִיחַ", הִגַּעְנוּ לְמַצָּב שֶׁל "אַל תַּגִּיד כְּלוּם, אַל תִּתְעָרֵב בִּכְלָל בָּעִנְיָן, אַל תִּרְאֶה שֶׁזֶּה אֲפִילוּ מַפְרִיעַ לְךָ", וְזֶה לֹא נָכוֹן ! זוֹ טָעוּת מְסֻכֶּנֶת ! אִם אֲנַחְנוּ רוֹאִים אָדָם הַהוֹלֵךְ וּמַגִּיעַ לְקָצֶה וּמִתַּחְתָּיו תְּהוֹם פְּעוּרָה, וְהוּא לֹא מַבְחִין כִּי הוּא הוֹלֵךְ אֶל מוֹתוֹ, הַאִם נֹאמַר שֶׁזֶּה לֹא קָשׁוּר אֵלֵינוּ? הֲרֵי אָנוּ נִצְעָק אֵלָיו שֶׁיַּעֲצֹר. אַף אֶחָד מֵאִתָּנוּ לֹא יַחְשֹׁב שֶׁאֲנַחְנוּ מִתְעָרְבִים לוֹ בְּעִנְיָנָיו אוֹ מוֹכִיחִים אוֹתוֹ... אֲנַחְנוּ מַצִּילִים אוֹתוֹ ! כַּאֲנָשִׁים יִרְאֵי שָׁמַיִם חוֹבָתֵנוּ לִצְעֹק, שֶׁלֹּא יִתְבְּעוּ אוֹתָנוּ בַּשָּׁמַיִם שֶׁעָבַרְנוּ עַל הַצִּוּוּי: "לֹא תַעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ" !

יְהוּדִים רַבִּים שֶׁגָּדְלוּ דּוֹר וּשְׁנַיִם לְלֹא תּוֹרָה וּמִצְוֹות וּפִתְאוֹם אֶחָד מִבְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה חוֹזֵר אֶל דֶּרֶךְ אֲבוֹתָיו, וְהִנֵּה כָּל שַׁבָּת, חַג וְאֵרוּעַ מִשְׁפַּחְתִּי הוֹפְכִים לְנוֹשֵׂא מֻרְכָּב, טָעוּן וְרָגִישׁ שֶׁמַּצְרִיךְ לְמָצוֹא פִּתְרוֹנוֹת יְצִירָתִיִּים שֶׁלֹּא יִתְפָּרְקוּ מִשְׁפְּחוֹת, ה' יְרַחֵם. יֵצֶר הָרַע מְבַקֵּשׁ לְהָסִית אֶת הַמִּתְחַזְּקִים וְהַשָּׁבִים לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, לְהִתְמוֹדֵד חֲזִיתִית אֶל מוּל מִשְׁפַּחְתָּם וְחַבְרֵיהֶם שֶׁנּוֹתְרוּ רְחוֹקִים מֵאָחוֹר, לָרִיב וּלְהִתְוַכֵּחַ עַל כָּל דָּבָר, וְלִגְרֹם לָהֶם לְהִתְרַחֵק וּלְהִתְפַּצֵּל, וְגַם לְהָבִיא פְּעָמִים לְחִלּוּל ה' וּלְהַחֲלָשָׁתוֹ שֶׁל הַמִּתְקָרֵב אֶל ה' לְהַמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ הַחֲדָשָׁה.

וְאִלּוּ יֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁאוֹמְרִים "גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם" וְלָכֵן לֹא אוֹמְרִים שׁוּם דָּבָר. לֹא רוֹצִים "לָרִיב עַל כָּל דָּבָר", הֲרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הִגְדִּיר אֶת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה: "דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם", וּמִי וּמָה אֲנַחְנוּ שֶׁנַּעֲשֶׂה אֶת מִלְחֲמוֹת ה'?

וְכָךְ הֵם "מְעַגְּלִים פְּנוֹת" גַּם הֵיכָן שֶׁלֹּא צָרִיךְ וּמְשְׁתַּתְּפִים בְּאֵרוּעִים שֶׁלֹּא מַתְאִימִים לְדַרְכָּם הַחֲדָשָׁה דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה, וְחוֹשְׁבִים שֶׁעוֹשִׂים מִצְווֹת.

אָז מָה כֵּן אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת? לְהַרְאוֹת לַאֲחֵרִים מָה חָשׁוּב לָנוּ, מִבְּלִי לִצְעֹק אַךְ מִבְּלִי לִשְׁתֹּק. אִם אֲנִי מִתְאָרֵחַ בְּבֵית מִשְׁפָּחָה וְרוֹקֶה בְּשַׁבָּת וּפִתְאוֹם מִישֶׁהוּ מַדְלִיק אֶת הַפֶּלֶאפוֹן שֶׁלּוֹ, אֲנִי לֹא צוֹעֵק עָלָיו וַאֲנִי לֹא מְחַיֵּךְ אֵלָיו וְשׁוֹאֵל מָה הוּא רוֹאֶה, אֲנִי פָּשׁוּט אוֹמֵר לוֹ בְּנִימוּס: "אֲנִי נוֹרָא מִצְטַעֵר, אֲבָל הַפְּעָלָתוֹ שֶׁל הַמַּכְשִׁיר הַזֶּה בְּשַׁבָּת גּוֹרֶמֶת לִי לְצַעַר" וְקָם וּפוֹרֵשׁ לַמָּקוֹם אַחֵר. אֲנִי לֹא כּוֹפֶה דַּעְתִּי עַל אֲחֵרִים וְלֹא מוֹכִיחַ אוֹתָם, אֲבָל אֲנִי מוֹחֶה בַּעֲדִינוּת וּמַרְאֶה שֶׁכּוֹאֵב לִי. וְזֶה מַשְׁפִּיעַ הַרְבֵּה יוֹתֵר.

זוֹ מְחָאָה. לֹא לְהַבְלִיג, "לְהִתְעַלֵּם", "לְהַעֲבִיר", כִּי זֶה יְחַלְחֵל לַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ וַאֲנַחְנוּ נִתְקָרֵר בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ. אִם נְשַׁדֵּר הַחוּצָה עַל כָּל מַעֲשֶׂה לֹא רָאוּי שֶׁ"זֶה לֹא נוֹרָא", בַּסּוֹף זֶה יִכָּנֵס אֶל לִבֵּנוּ שֶׁזֶּה בֶּאֱמֶת לֹא נוֹרָא!

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָּא בִּטְרוּנְיָה עִם בְּרִיּוֹתָיו. נַהֲפֹךְ הוּא, הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם עַל מְנָת לָתֵת לָנוּ מֵרַחֲמָיו, אֶלָּא שֶׁמַּעֲשֵׂינוּ מְקַלְקְלִים אֶת הַשּׁוֹרָה וּמַרְחִיקִים אֶת כָּל הַשֶּׁפַע מֵאִתָּנוּ. וּפְעָמִים שֶׁאָנוּ מְסִתַּכְּלִים עַל הַמַּעֲשִׂים שֶׁלָּנוּ וְאָנוּ לֹא מְבִינִים מַדּוּעַ מַצָּבֵנוּ לֹא טוֹב יוֹתֵר, הֲרֵי אָנוּ כֵּן מִשְׁתַּדְּלִים "לַעֲבוֹד לְפִי הַסֵּפֶר" וּמַצָּבֵנוּ הָאִישִׁי הוּא לֹא כָּזֶה נוֹרָא. אֶלָּא שֶׁאֲנַחְנוּ שׁוֹכְחִים לְהָרִים אֶת מַבָּטֵנוּ וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַסְּבִיבָה, כִּי אִם יֵשׁ עַוְלָה סְבִיבֵנוּ וְאָנוּ לֹא מוֹחִים, הֲרֵי יֵשׁ כָּאן בְּעָיָה פְּנִימִית בְּתוֹכֵנוּ שֶׁאָנוּ לֹא נוֹתְנִים לָהּ אֶת לִבֵּנוּ.

לָכֵן עָלֵינוּ לְמִחוֹת, כִּי זוֹ מְחָאָה בְּיֵצֶר הָרַע עַצְמוֹ, שֶׁיַּעֲזֹב אוֹתָנוּ וְאֶת עַמֶּנוּ וְיִסַּיֵּם אֶת עִכּוּב גְּאֻלָּתֵנוּ. אָסוּר לָנוּ לְהִתְקָרֵר, אָנוּ כֹּה קְרוֹבִים אֶל הַמַּטָּרָה וּבְאוֹתָהּ נָשִׁימָה רְחוֹקִים מִמֶּנָּה, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בַּחֲמִימוּת הַבּוֹעֶרֶת בְּקִרְבֵּנוּ, חֲמִימוּת וּתְשׁוּקָה שֶׁל יְהוּדִים לִגְאֻלָּה וְלַחֲזָרָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכָעֵת שֶׁחָזַרְנוּ, הַחֲמִימוּת צְרִיכָה לִגְדֹּל וְלִפְנוֹת אֶל הַחֲזָרָה הָרוּחָנִית הַבָּיְתָה, וְלֹא לְהִתְקָרֵר וּלְהִתְבּוֹלֵל. צָרִיךְ לִצְעֹק כְּשֶׁכּוֹאֵב, וְנִזְכֹּר שֶׁכָּל יְצִיאַת מִצְרַיִם קַבָּלַת הַשַּׁבָּת וּנְתִינַת הַתּוֹרָה הִתְחִילוּ בִּצְעָקָה אֶל ה׳, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיֹּאמֶר ה׳ רָאֹה רָאִיתִי אֶת עֳנִי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרָיִם וְאֶת צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נוֹגְשָׂיו כִּי יָדַעְתִּי אֶת מַכְאֹבָיו״, וְהַגְּאֻלָּה שֶׁתָּבוֹא בְּסִיּוּם הַתַּהֲלִיךְ תַּגִּיעַ גַּם הִיא בִּצְעָקָה - בִּתְפִלָּה וּבְמְחָאָה כְּנֶגֶד יֵצֶר הָרַע וְחֵילוֹתָיו, שֶׁיְּעוֹרְרוּ רַחֲמֵי שָׁמַיִם עַל כֻּלָּנוּ.

ואתחנן

פָּרָשַׁת "וָאֶתְחַנַּן" פּוֹתַחַת בַּוִּדּוּי שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל נִסְיוֹנוֹ לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא לֹא יִכָּנֵס אֶל הָאָרֶץ בְּעִקְבוֹת מֵי מְרִיבָה, שָׁם הִכָּה עַל הַסֶּלַע לְהוֹצִיא מַיִם בִּמְקוֹם לְדַבֵּר אֵלָיו. וְכָךְ מְסַפֵּר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְעָם יִשְׂרָאֵל: "וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר: "ה' אֱלֹקִים אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גָּדְלְךָ וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶךָ. אֶעְבְּרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן. וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֵלָי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי:

רַב לָךְ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה. עֲלֵה רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְשָׂא עֵינֶיךָ יָמָּה וְצָפוֹנָה וְתֵימָנָה וּמִזְרָחָה וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה".

אוֹמְרִים חֲזַ"ל כִּי הַתְּחִנָּה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיְתָה מֻרְכֶּבֶת מִ-515 תְּפִלּוֹת כְּמִנְיַן "וָאֶתְחַנַּן" ! 515 תְּפִלּוֹת ! מֹשֶׁה רַבֵּנוּ יָדַע אֶת כֹּחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה וְלָכֵן לֹא וִתֵּר עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָצַר אוֹתוֹ.

וַאֲנַחְנוּ? עַל הַפָּסוּק "כִּרֵם זֵלוּת לִבְנֵי אָדָם", אָמְרוּ חֲזַ"ל: "אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִים בָּהֶן", וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י הַקָּדוֹשׁ: "כְּגוֹן תְּפִלָּה שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה". אִם פַּעַם יֵצֶר הָרַע הָיָה נוֹתֵן לָנוּ לְקַיֵּם 612 מִצְוֹת, רַק שֶׁנִּוָּתֵר לוֹ עַל אַחַת, מִצְוַת לִמּוּד הַתּוֹרָה, הֲרֵי שֶׁהַיּוֹם הוּא יִתֵּן לָנוּ גַּם לִלְמֹד, גַּם לְלַמֵּד וְלִפְתֹּחַ כּוֹלֵל וְלִהְיוֹת רֹאשׁ יְשִׁיבָה וּלְהוֹצִיא דִּיסְקִים וְלָתֵת בְּשִׁעוּרִים בְּכָל הָאָרֶץ וּבָעוֹלָם, רַק שֶׁלֹּא נִתְפַּלֵּל !

"אַל תִּתְפַּלְלוּ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ ! אֲנִי אֶתֵּן לָכֶם לִלְמֹד תּוֹרָה כַּמָּה שֶׁאַתֶּם רוֹצִים, תַּשְׁקִיעוּ בַּלִּמּוּד, רַק לֹא בַּתְּפִלּוֹת" ! כָּכָה הוּא מְפַחֵד מֵהַתְּפִלָּה ! וְהַבְּעָיָה הִיא שֶׁאָנוּ לֹא מַעֲרִיכִים אֶת הַכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁל עַצְמֵנוּ.

הַפִּתָּרוֹן לְ-99 אֲחוּזִים מֵהַבְּעָיוֹת הוּא הַתְּפִלָּה עַצְמָהּ אֲפִילּוּ בְּלִי הִשְׁתַּדְּלוּת אַחֶרֶת ! יֵשׁ פְּעָמִים שֶׁצָּרִיךְ לָקוּם וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה: "מָה תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ", כְּלוֹמַר כָּאן עַל יָד יָם-סוּף זֶה לֹא זְמַן תְּפִלָּה, הַפַּעַם כַּנָּס לַמַּיִם, תַּעֲשֶׂה הִשְׁתַּדְּלוּת מַעֲשִׂית שֶׁל בִּטָּחוֹן. אָז כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ (שֶׁזֶּה הָרַב שֶׁלָּנוּ, כִּי כָּל רַב בְּדוֹרוֹ

נִקְרָא מֹשֶׁה) יֹאמַר לָנוּ "מַה תִּצְעַק אֵלַי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ", נָקוּם וְנַעֲשֶׂה. אֲבָל כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר לָנוּ: "תִּתְפַּלְלוּ עַל זֶה" אָז זֶה הַפִּתָּרוֹן!

קָשֶׁה לָנוּ לְקַבֵּל זֹאת כִּי אֲנַחְנוּ מַאֲמִינִים בַּמַּרְאֶה עֵינַיִם וּבְמַעֲשֶׂה יָדַיִם, אֲנִי אוֹהֵב מְצִיאוּת בָּהּ אֲנִי מָרִים טֶלֶפוֹן לְמִישֶׁהוּ שְׁיַּעֲזֹר, שֶׁאֲנִי מֵזִיז מַשֶּׁהוּ, אֲנִי רָץ אַחֲרֵי הָרוֹפֵא הַזֶּה וְאַחֲרֵי הָרוֹפֵא הַהוּא. מָה זֶה לְהִתְפַּלֵּל? בְּהִשְׁתַּדְּלוּת אֲנִי רוֹאֶה בֶּן אָדָם מוּלִי, אֲנִי רוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ בְּעָיָה אָז אֲנִי רָץ מֵהָרוֹפֵא הַזֶּה לָרוֹפֵא הַהוּא. וּמָה עִם תְּפִלָּה?

"הִתְפַּלַּלְתָּ עַל זֶה"? "בְּטַח! בְּטַח שֶׁהִתְפַּלַּלְתִּי עַל זֶה", "כַּמָּה פְּעָמִים"? "שָׁלוֹשׁ"! מָה שָׁלוֹשׁ? אֲנַחְנוּ רָצִים אֶל 10 רוֹפְאִים וּמִסְתַּפְּקִים בְּשָׁלוֹשׁ תְּפִלּוֹת? מַדּוּעַ? כִּי אֲנַחְנוּ נִשְׁבָּרִים מַהֵר. כְּשֶׁאֲנִי מְדַבֵּר עִם הָרוֹפֵא, וְהָרוֹפֵא עוֹנֶה לִי, אָז יֵשׁ לִי תְּחוּשָׁה שֶׁהִתְחִיל לָנוּעַ תַּהֲלִיךְ מְסֻיָּם לְהוֹצִיא אוֹתִי מִן הַבְּעָיָה, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאֵין כָּאן כְּלוּם, אֲבָל אֲנִי מַרְגִּישׁ שֶׁעָשִׂיתִי מַשֶּׁהוּ.

כְּשֶׁאֲנִי מִתְפַּלֵּל, וְלֹא נִפְתָּחִים לִי הַשָּׁמַיִם וַאֲנִי לֹא רוֹאֶה פָּנִים שֶׁמַּבִּיטוֹת אֵלַי, אָז אֲנִי כְּבָר מַתְחִיל לְפַקְפֵּק בַּכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה. וְיֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִים יוֹם יוֹמָיִם, חֹדֶשׁ חֳדָשַׁיִם, שָׁנָה שְׁנָתַיִם, עַל מַשֶּׁהוּ מְסֻיָּם וְלֹא מְקַבְּלִים אוֹתוֹ; אֵיךְ לֹא יִשָּׁבְרוּ? צָרִיךְ לָדַעַת כִּי שׁוּם תְּפִלָּה לֹא חוֹזֶרֶת רֵיקָם; ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה מֵהַתְּפִלּוֹת הַלָּלוּ מַטְעַמִּים. וְהוּא עוֹנֶה. רַק שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא רוֹאִים. וַהֲ"לֹא רוֹאִים" הַזֶּה שׁוֹבֵר אוֹתָנוּ.

כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ רוֹאִים אֲנָשִׁים שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בָּאַדִּיקוּת, בְּדֶרֶךְ כְּלָל זֶה נוֹבֵעַ מִתּוֹךְ מְצוּקָה, לְצַעֲרֵנוּ הָרַב. בֶּן אָדָם לֹא

מַרְבֶּה לְהִתְפַּלֵּל כְּשֶׁטּוֹב לוֹ. אֵלּוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בְּתָמִימוּת, הֵם אֵלֶּה שֶׁרוֹאִים יְשׁוּעוֹת, הֵם רוֹאִים אוֹתָן בַּדְּבָרִים הַקְּטַנִּים, וְאָז הֵם מְבִינִים אֶת הַכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הֵם רוֹאִים אֶת הָאֱמֶת. אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְקַבֵּל חִזּוּקִים לֹא רַק מִמְּקֹרֵי נִסִּים כָּאֵלֶּה שֶׁקָּרוּ לָנוּ אוֹ לַאֲחֵרִים, צָרִיךְ לְקַבֵּל חִזּוּקִים גַּם מִדְּבָרִים קְטַנִּים, תְּפִלָּה קְטַנָּה.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הֵבִינוּ כֹּחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה אַחַת, וְעַל זֶה אָמַר ה״שִׁפַּת אֱמֶת״ שֶׁלּוּ רַק הָיוּ מַאֲמִינִים בַּתְּפִלָּה הַחֲסֵרָה הָיוּ זוֹכִים לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ עִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְהָיָה בּוֹנֶה בֵּית מִקְדָּשׁ שֶׁלֹּא יֵחָרֵב לְעוֹלָם וְזוֹכִים לַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה. מְדֻבָּר בַּדּוֹר דֵּעָה שֶׁרָאָה כְּבָר נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בְּעֵינָיו, הַנְהָגָה עִילָּאִית בְּמֶשֶׁךְ 40 שָׁנָה, אֲבָל הָיְתָה לָהֶם כִּבְיָכוֹל טָעֲנָה אַחַת מוֹחֶצֶת: מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִתְפַּלֵּל תְּפִלּוֹת שֶׁאַף אֶחָד מֵאִתָּנוּ לֹא יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל, וְלֹא אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם אֶלָּא 515 וּבְכָל זֹאת לֹא נַעֲנָה, רוֹאִים מִכָּאן שֶׁה׳ לֹא רוֹצֶה לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה וְלָכֵן אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל ה׳ גּוֹזֵר וְהַצַּדִּיק מְבַטֵּל, הִנֵּה גְּזֵרָה שֶׁגַּם הַצַּדִּיק לֹא מַצְלִיחַ לְבַטֵּל, אִם כֵּן מָה אָנוּ נוֹכַל לַעֲשׂוֹת?

אֲבָל כְּדֵי לְהָבִין אֶת שֹׁרֶשׁ טָעוּתָם הֵם לֹא הָיוּ צְרִיכִים לְהַרְחִיק הַרְבֵּה, אֶלָּא חָדְשַׁיִם אֲחוֹרָה, מֵחֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי בּוֹ מֹשֶׁה הִתְפַּלֵּל לַחֹדֶשׁ אַב שֶׁקָּדַם לוֹ. לְאַחַר חֵטְא הַמְרַגְּלִים שָׁהָיָה בְּט׳ בְּאָב גְּזַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּל דּוֹר הַמִּדְבָּר שֶׁיִּנְדְּדוּ 40 שָׁנָה בַּמִּדְבָּר וּבְכָל שָׁנָה בְּט׳ בְּאָב יִפְּטְרוּ 15 אֶלֶף אִישׁ מֵאוֹתוֹ דּוֹר, עַד שֶׁכָּל 600 אֶלֶף הַגְּבָרִים מִגִּיל 20 עַד 60 שֶׁבָּכוּ לְחִנָּם בְּחֵטְא הַמְרַגְּלִים וְקִבְּלוּ לָשׁוֹן הָרַע וְהוֹצֵאַת דִּבָּה עַל הָאָרֶץ יָמוּתוּ בַּמִּדְבָּר. בַּשָּׁנָה הָאַחֲרוֹנָה נוֹתְרוּ 15 אֶלֶף הָאַחֲרוֹנִים. הֵם חָפְרוּ לְעַצְמָם קְבָרִים וְשָׁכְבוּ בְּתוֹכָם בַּלַּיְלָה, לְאַחַר שֶׁהִתְפַּלְּלוּ וְהִתְוַדּוּ

וְנִפְרָדוּ מִבְּנֵי מִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם. וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ זוֹרַחַת וְהֵם בַּחַיִּים! חָשְׁבוּ שֶׁאוּלַי הִתְבַּלְבְּלוּ בְּחִשּׁוּב הַחֹדֶשׁ וְהָיָה זֶה ח׳ בְּאָב, לָכֵן חָזְרוּ עַל כָּל הַטֶּקֶס גַּם לַמָּחֳרָת, וְשׁוּב מָצְאוּ עַצְמָם קְמִים בַּבֹּקֶר! וְכָךְ עָשׂוּ שׁוּב וְשׁוּב עַד ט״ו בְּאָב, כְּשֶׁרָאוּ אֶת הַלְּבָנָה בִּמְלֹאָהּ וְהֵבִינוּ כִּי אָכֵן הַלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן הָיָה ט׳ בְּאָב וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סָלַח לָהֶם וְהֶחְלִיט לְהַשְׁאִירָם בַּחַיִּים!

הֵם לֹא הֵבִינוּ כֵּיצַד יִתְּכֵן הַדָּבָר. חֲרֵי בְּכָל שָׁנָה הֵם הִתְפַּלְּלוּ וְהִתְוַדּוּ, וּבְכָל שָׁנָה נִפְטְרוּ אוֹתָם 15 אֶלֶף אִישׁ שֶׁהִגִּיעַ תּוֹרָם. הֲלֹא יֵשׁ גְּזֵרָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמִּכָּל דּוֹר הַמִּדְבָּר רַק כָּלֵב בֶּן יְפֻנֶּה וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן יִכָּנְסוּ אֶל הָאָרֶץ, שֶׁכֵּן הֵם הָיוּ שְׁנֵי הַמְרַגְּלִים שֶׁסִּפְּרוּ אֱמֶת וְלֹא קִלְקְלוּ וּבִקְּשׁוּ לִמְנוֹעַ מֵהָעָם לִבְכּוֹת בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם. ה׳ כָּבָר הִכְרִיז 40 שָׁנָה קוֹדֶם: ״מוֹת יָמֻתוּ בַּמִּדְבָּר וְלֹא נוֹתַר מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם כָּלֵב בֶּן יְפֻנֶּה וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן״. 15 אֶלֶף אִישׁ אֵלֶּה הָיוּ הָאַחֲרוֹנִים, רָאוּ כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְכַּוֵּן לַעֲמֹד בִּגְזֵרָתוֹ וּבְכָל שָׁנָה לוֹקֵחַ עוֹד וְעוֹד אֲנָשִׁים, רַק הֵם נוֹתְרוּ, מַדּוּעַ לָהֶם נִסְלַח?

מִהֲרוּ אֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהוּא עָנָה לָהֶם כִּי הֵם הִתְפַּלְּלוּ וְהִתְוַדּוּ וְלָכֵן נִסְלַח לָהֶם. מִיַּד טָעֲנוּ כִּי בְּכָל שָׁנָה הֵם הִתְפַּלְּלוּ וְהִתְוַדּוּ, וְכֵן עָשׂוּ כָּל הָאַחֲרִים בְּכָל הַשָּׁנִים, מָה שׁוֹנִים הֵם בַּפַּעַם הַזּוֹ מִכֻּלָּם בְּכָל הַפְּעָמִים הַקּוֹדְמוֹת? עָנָה לָהֶם מֹשֶׁה בְּפַשְׁטוּת: ״בְּכָל שָׁנָה הִתְפַּלַּלְתֶּם וְהִתְוַדֵּיתֶם, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהָיְתָה אֶפְשָׁרוּת שֶׁמִּישֶׁהוּ אַחֵר יָמוּת הַשָּׁנָה וּזְמַנְכֶם לֹא הִגִּיעַ, מַשֶּׁהוּ בְּתִפְלָה הָיָה חָסֵר, מַשֶּׁהוּ בְּוִדּוּי וּבְשִׁבְרוֹן לֵב הָיָה לָקוּי, אֶצְלְכֶם וָאַצֵּל כָּל הָאַחֵרִים. הַשָּׁנָה יְדַעְתֶּם כִּי אַתֶּם הָאַחֲרוֹנִים וְאָם כֵּן וַדַּאי שֶׁאַתֶּם

הוֹלְכִים לְהִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם, הַוִּדּוּי וְהַתְּפִלָּה שֶׁלָּכֶם הָיוּ אַחֶרֶת לְגַמְרֵי, הֵן הָיוּ בְּלֵב נִשְׁבָּר, וְזֶה מַסְפִּיק כְּדֵי לְשַׁנּוֹת אֶת הַגְּזֵרָה״ !

לֹא הָיוּ אֵלֶּה תְּפִלּוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, זוֹ גַּם לֹא הָיְתָה תְּפִילַת צִבּוּר שֶׁפֹּחַת רַב, אֶלָּא 15 אֶלֶף תְּפִלּוֹת יָחִיד שֶׁל אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם לָמוּת בַּמִּדְבָּר וְהֵם בָּכוּ עַל עַצְמָם. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁעָשׂוּ זֹאת בְּלֵב שָׁלֵם הֵם הִצְלִיחוּ לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה !

וְאִם נִשְׁאַל מַדּוּעַ עָשׂוּ אֶת ט״וּ בְּאָב לַיּוֹם טוֹב זֵכֶר לְנֵס זֶה, חֲרֵי בְּט׳ בְּאָב בֻּטְלָה הַגְּזֵרָה, הֵם רַק הֵבִינוּ זֹאת לְאַחַר כַּמָּה יָמִים. אֶלָּא בְּט״וּ בְּאָב הָיְתָה שִׂמְחָה עַל הַהֲבָנָה שֶׁנִּצְלוּ, אֲבָל בְּט׳ אַב יֵשׁ לָהֶם סִבָּה נוֹסֶפֶת לְהִתְאַבֵּל, כִּי עַתָּה הֵבִינוּ שֶׁאִם כֻּלָּם הָיוּ בּוֹכִים מִתְוַדִּים וּמִתְפַּלְּלִים מִכָּל הַלֵּב בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה, אַף אֶחָד מֵהֶם לֹא הָיָה מֵת ! וְלֹא רַק זֹאת, אֶלָּא כָּל גְּזֵרַת הַנְּדוּדִים בַּמִּדְבָּר הָיְתָה כְּדֵי שְׁיָמּוּתוּ אַט אַט בַּמִּדְבָּר וְאִם כֵּן בְּבִטּוּל גְּזֵרַת הַמִּיתָה גַּם הַנְּדוּדִים הָיוּ מִתְבַּטְּלִים ! וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַצְמוֹ לֹא הָיָה חוֹטֵא בְּמֵי מְרִיבָה וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לְהִשָּׁאֵר בַּמִּדְבָּר, אֶלָּא נִכְנַס אִתָּם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּבָר בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה וּבוֹנֶה לָהֶם אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיָה עוֹמֵד לָנֶצַח ! כָּל זֶה הֵם הִפְסִידוּ בְּט׳ בְּאָב הָרִאשׁוֹן וּבְכָל אֵלֶּה שֶׁאַחֲרָיו, כְּשֶׁלֹּא הִפְנִימוּ מָה הֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת בִּתְפִלָּה אַחַת מִכָּל הַלֵּב !

הָעֻזָּרָה בַּדְּבָרִים הַקְּטַנִּים גּוֹרֶמֶת לָנוּ לְהַאֲמִין בַּתְּפִלָּה. כִּי כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ מִתְפַּלְּלִים עַל דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְלֹא נַעֲנִים בַּמָּקוֹם, אָנוּ נִבְהָלִים וְהוֹלְכִים אֲחוֹרַנִּית. לְהִתְפַּלֵּל עַל רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְמִישֶׁהוּ בְּמַצָּב קָשֶׁה ? אָנוּ אוֹמְרִים לְעַצְמֵנוּ: הַבֵּן אָדָם חוֹלֶה, הוּא צָרִיךְ נִתּוּחַ, ״הָרוֹפֵא״ אָמַר שֶׁהוּא צָרִיךְ נִתּוּחַ. כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בָּרֹאשׁ עַכְשָׁו זֶה שֶׁהָרוֹפֵא אָמַר שֶׁצָּרִיךְ נִתּוּחַ... אָז

הַתְּפִלָּה שֶׁלָּנוּ הִיא לֹא שֶׁיַּבְרִיא הַחוֹלֶה מִיַּד, אֶלָּא שֶׁיַּצְלִיחַ הַנִּתּוּחַ... כְּאִלּוּ אֵין אֶפְשָׁרוּת בִּלְי נִתּוּחַ, כִּי הָרוֹפֵא אָמַר שֶׁצָּרִיךְ!

וְכָכָה כָּל דָּבָר בַּחַיִּים, אִם זֶה צֹרֶךְ גָּדוֹל, מְצוּקָה גְּדוֹלָה, אֲנַחְנוּ מִתְפַּלְּלִים מְעַט עִם הִשְׁתַּדְּלוּת יְתֵרָה, תְּפִלָּה עִם עוֹד מַשֶּׁהוּ מֵהַצַּד... זֶה נִקְרָא שַׁעֲטְנֵז! אֲנִי מְעַרְבֵּב שְׁנֵי דְּבָרִים, אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם עוֹד מִישֶׁהוּ... וְאֵין לְחַבֵּר אֶת ה׳ עִם עוֹד מִישֶׁהוּ! כְּשֶׁאֲנַחְנוּ בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל, זֶה רַק אֲנַחְנוּ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵין אַף אֶחָד לְיָדֵנוּ!

כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל עֲמִידָה, בְּתוֹךְ 5 דַּקּוֹת עוֹבְרוֹת 100 מַחֲשָׁבוֹת בָּרֹאשׁ! הַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ נִרְאֵית כָּךְ "מָגֵן אַבְרָהָם... מְחַיֵּה הַמֵּתִים... הָאֵל הַקָּדוֹשׁ... ׳דִּינְג דּוֹנְג׳ בְּרוּכִים הַבָּאִים לְנַתְבַּ״ג, אֲנַחְנוּ נוֹחֲתִים עַכְשָׁו בְּאַנְגְלִיָה, צָרְפַת, אֲרְצוֹת-הַבְּרִית, ׳דִּינְג דּוֹנְג בְּרוּכִים הַשָּׁבִים לָאָרֶץ׳, עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו״... מָה ׳עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו׳? אֵיפֹה נֶעֱלָמָה כָּל הַתְּפִלָּה? וְכָל פַּעַם כָּכָה, אָז מָה נוֹתַר לוֹ לַעֲשׂוֹת? לְהִתְיָאֵשׁ?

בּוֹאוּ נַתְחִיל עִם 5 דַּקּוֹת בְּיוֹם! אֲנַחְנוּ לֹא רְגִילִים לְדַבֵּר עִם ה׳ יִתְבָּרַךְ. אֲנַחְנוּ רְגִילִים לָלֶכֶת לְשִׁעוּרֵי תּוֹרָה, בָּרוּךְ ה׳ אֲנַחְנוּ שׁוֹמְרִים שַׁבָּת, יֵשׁ שִׁירֵי שַׁבָּת, יֵשׁ 4 סְעוּדוֹת, נוֹתְנִים צְדָקָה... כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְנָסַת סֵפֶר תּוֹרָה אֲנַחְנוּ יוֹצְאִים לָרְחוֹב, רוֹקְדִים וְשָׁרִים, אֵיזֶה יוֹפִי! וּמִתּוֹךְ כָּל עֲבוֹדַת ה׳ הַזּוֹ, מָתַי דִּבַּרְנוּ אִתּוֹ בַּפַּעַם אַחֲרוֹנָה?

תְּפִילַת הָעֲמִידָה שֶׁלָּנוּ הִיא דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ. הִיא עוֹשָׂה אֶת מְלַאכְתָּהּ בַּשָּׁמַיִם גַּם מִבְּלִי שֶׁנֵּדַע לְכַוֵּן בִּכְלָל, בְּקִשֵּׁי פְּשָׁט מִלִּים שֶׁל הַבְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה... לָמָּה? כִּי כָּתְבוּ אוֹתָהּ אַנְשֵׁי הַכְּנֶסֶת

הַגְּדוֹלָה, וּבֵינֵיהֶם שְׁלוֹשֶׁת הַנְּבִיאִים הָאַחֲרוֹנִים (חַגַּי, זְכַרְיָה וּמַלְאָכִי) בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ; הַנֵּס הוּא קָדוֹשׁ בָּעֵל סוֹדוֹת עֲצוּמִים וְאָסוּר לְשַׁנּוֹת מִמֶּנּוּ!

אֲבָל אָז אֲנִי הַקָּטָן, קָשֶׁה לִי פְּעָמִים רַבּוֹת לְהִתְחַבֵּר לַנֵּס שֶׁל הַתְּפִלָּה, כִּי בְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ יֵשׁ גַּם שׁוֹדְדִים, וְהֵם גּוֹנְבִים לִי אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת שֶׁלִּי, אֶת הַכַּוָּנוֹת שֶׁלִּי... אֲנִי נִשְׁאַר בְּלִי כְּלוּם! לָכֵן אֲנִי צָרִיךְ לִמְצוֹא שְׁבִיל עוֹקֵף... תְּפִלָּה נוֹסֶפֶת שֶׁלִּי, 5 דַּקּוֹת בַּמִּלִּים שֶׁלִּי, לְדַבֵּר עִם ה׳.

אֲנָשִׁים יַתְחִילוּ לְדַבֵּר 5 דַּקּוֹת וְיִרְאוּ יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת. נַתְחִיל עִם דְּבָרִים קְטַנִּים כָּמוֹנִי, נְבַקֵּשׁ אַבְקַת כְּבִיסָה! כְּשֶׁנְּקַבֵּל אֶת רְצוֹנֵנוּ הַקָּטָן, נִרְאֶה שֶׁתְּפִלּוֹת מִתְקַבְּלוֹת, נַתְחִיל לַעֲבוֹר לַדְּבָרִים הַגְּדוֹלִים. בִּשְׁבִיל ה׳ לְרַפֵּא מִמַּחֲלָה סוֹפָנִית וְלָתֵת לָנוּ אַבְקַת כְּבִיסָה זֶה אוֹתוֹ דָּבָר! רַק שֶׁאֲנַחְנוּ זְקוּקִים לְהַפְנִים אֶת זֶה, לְהַאֲמִין בְּאוֹתָהּ צוּרָה בַּתְּפִלָּה עַל רְפוּאָה כְּמוֹ בַּתְּפִלָּה עַל חֲנָיָה, עַל שְׁלוֹם בַּיִת כְּמוֹ עַל אַבְקַת כְּבִיסָה, עַל פַּרְנָסָה כְּמוֹ עַל זוּג נָעָלַיִם...

נְדַבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. נַרְגִּישׁ שֶׁאֲנַחְנוּ עוֹמְדִים מוּל הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא גַּם אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, נִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַנֵּס מֵהַסִּדּוּר שֶׁנִּכְתַּב בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְעָלָיו נוֹסִיף וּנְדַבֵּר גַּם כַּמָּה דַּקּוֹת מֵהַלֵּב, וְאָז נִרְאֶה יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת, אָמֵן וְאָמֵן.

עקב

פָּרָשַׁת "עֵקֶב" נִקְרֵאת תָּמִיד בְּשַׁבָּת "מְבָרְכִין" שֶׁל חֹדֶשׁ אֱלוּל, וְהִיא מְרַמֶּזֶת בְּתוֹכָהּ אֶת הַדְּבָרִים שֶׁעָלֵינוּ לְהִתְבּוֹנֵן עֲלֵיהֶם וְלַעֲבֹד לְתַקְּנָם. אַךְ לִפְנֵי כֵּן אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהָבִין מָה הוּא בְּדִיּוּק אֱלוּל.

הַשַּׁבָּת הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל כָּל חֹדֶשׁ נִקְרֵאת "שַׁבָּת מְבָרְכִין", כִּי בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת מַכְרִיזִים בְּאֵיזֶה יוֹם בְּשָׁבוּעַ הַקָּרוֹב יָחוּל רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַבָּא, וְאָז מְבָרְכִים עָלָיו שֶׁיָּבוֹא לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. כָּךְ עוֹשִׂים 11 חֳדָשִׁים בְּשָׁנָה. אֲבָל עַל רֹאשׁ חֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי לֹא מַכְרִיזִים, כִּי הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכֻלָּם יוֹדְעִים מָתַי הוּא חַל. לָכֵן

יֵשׁ אוֹמְרִים כִּי בְּשַׁבָּת בָּהּ מַכְרִיזִין עַל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל יֵשׁ לְכַוֵּן גַּם עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחַל בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי, וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁ"שַּׁבָּת מְבָרְכִין" שֶׁלְּפְנֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל הִיא מְיֻחֶדֶת מִכָּל הָאֲחֵרוֹת.

בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מוּבָא כִּי יַעֲקֹב וְעֵשָׂו נוֹלְדוּ בְּמַזָּל תְּאוֹמִים וְחָלְקוּ בֵּינֵיהֶם אֶת חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה שֶׁיִּהְיוּ תַּחַת הַשְׁפָּעָתָם. יַעֲקֹב בָּחַר אֶת הַחֳדָשִׁים סְבִיב מַזַּל תְּאוֹמִים וְהֵם נִיסָן אִיָּר וְסִיוָן. עֵשָׂו בָּחַר אֶת הַחֳדָשִׁים הָעוֹקְבִים תַּמּוּז אַב וֶאֱלוּל. יַעֲקֹב אָבִינוּ הִתְחַכֵּם וְלָקַח מִמֶּנּוּ אֶת חֹדֶשׁ אֱלוּל.

יַעֲקֹב וְעֵשָׂו הִתְחַלְּקוּ: הָעוֹלָם הַזֶּה לְעֵשָׂו וְהַבָּא לְיַעֲקֹב, אֲבָל הַדֶּרֶךְ לָעוֹלָם הַבָּא כְּמַטָּרָה עוֹבֶרֶת דֶּרֶךְ הָעוֹלָם הַזֶּה כְּאֶמְצָעִי, וְצָרִיךְ אֶת חֹדֶשׁ אֱלוּל לַעֲבֹד בּוֹ כְּדֵי לְהַגִּיעַ מוּכָנִים לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּתִשְׁרֵי כְּדֵי לְהַשִּׂיג מֵהַחַגִּים אֶת הַשֶּׁפַע הָרוּחָנִי שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לְהֶמְשֵׁךְ עֲבוּדָתֵנוּ. וְכֵיוָן שֶׁעֵשָׂו יוֹדֵעַ זֹאת, הוּא מַגְבִּיר אֶת כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה בֶּחָדָשִׁים תַּמּוּז וְאָב עַל מְנָת שֶׁנִּצָּא מֵהַמַּסְלוּל עוֹד בְּטֶרֶם נִדְרֹךְ בֶּאֱלוּל, וּמִשָּׁם כְּבָר נְפַסְפֵּס חֲלִילָה אֶת תִּשְׁרֵי כֻּלּוֹ.

לָכֵן בְּשַׁבָּת מְבָרְכִין שֶׁלְּפְנֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל אָנוּ מְקַבְּלִים רְמָזִים עַל הַקּוֹרֶה עִמָּנוּ בַּיָּמִים אֵלֶּה בַּפָּרָשָׁה הַנִּקְרֵאת בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת וְהִיא פָּרָשַׁת "עֵקֶב". בַּמִּלָּה עֵקֶב רָמוּז הֶעָקֵב שֶׁאָחַז יַעֲקֹב בְּרַגְלוֹ שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁמַּזְכִּיר לָנוּ כִּי אָמְנָם עֵשָׂו קִבֵּל אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה כְּמַטָּרָה אֲבָל גַּם לָנוּ צְרִיכָה לִהְיוֹת בּוֹ אֲחִיזָה כְּאֶמְצָעִי לְהַגִּיעַ לָעוֹלָם הַבָּא. אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת, לִישׁוֹן וְלָנוּחַ וְלִצְבֹּר כֹּחוֹת. אֲנַחְנוּ לֹא מַלְאָכִים אֶלָּא בָּשָׂר וְדָם וְיֵשׁ לְטַפֵּל בַּגּוּף עַל מְנָת שֶׁיַּמְשִׁיךְ לְהוֹבִיל אֶת הַנְּשָׁמָה. אָמְנָם הָרֶכֶב בָּטֵל לַנּוֹסֵעַ, אֲבָל אִם לֹא מְטַפְּלִים נָכוֹן בָּרֶכֶב, הַנּוֹסֵעַ לֹא יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ בַּנְּסִיעָה אֶל יְעָדוֹ.

אֲבָל לְעֵשָׂו יֵשׁ תָּכְנִיּוֹת אֲחֵרוֹת עֲבוּרֵנוּ. בִּזְמַן שֶׁהַגּוֹף עוֹצֵר לָנוּחַ וְלֶאֱגֹר כֹּחוֹת בַּקֵּיץ, עֵשָׂו פּוֹעֵל לְהַשְׁפִּיעַ לָרָעָה עַל הַנְּשָׁמָה. אֵלֶּה חֲדָשִׁים קָשִׁים לַיְּהוּדִים, לֹא בִּכְדֵי חֻפְּשַׁת הַקַּיִץ מַתְחִילָה בְּמוֹסְדוֹת הַתּוֹרָה בְּיוֹם ט׳ בְּאָב, רָמְז לְכָךְ שֶׁאִם לֹא נִתְבּוֹנֵן וְנִשָּׁמֵר הַיָּמִים הַבָּאִים יְכוֹלִים לְהָבִיא לְחֻרְבַּן רוּחָנִי עֲבוּרֵנוּ.

אָז אֵיךְ מִתְכּוֹנְנִים לֶאֱלוּל? זֶה הָרֶמֶז הַשֵּׁנִי בְּשֵׁם הַפָּרָשָׁה "עֵקֶב", וּמַסְבִּיר רַשׁ"י עַל הַפָּסוּק: "וְהָיָה **עֵקֶב** תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם וְשָׁמַר ה׳ אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבוֹתֶיךָ", כִּי כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁה׳ בַּחֲסָדָיו יַסְכִּים לִשְׁמוֹר עַל הַבְּרִית וְהַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִם אֲבוֹתֵינוּ, עָלֵינוּ לִשְׁמוֹר גַּם עַל ה"עֵקֶב", כְּלוֹמַר מִצְווֹת שֶׁאָדָם נוֹטֶה לְזַלְזֵל בָּהֶם וְלָדוּשׁ אוֹתָם בַּעֲקֵבוֹ. אֵלֶּה הַמִּצְווֹת הַתְּדִירוּת שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּמַהֲלַךְ הַשָּׁנִים הַרְבֵּה פְּעָמִים עַד שֶׁהֵן כְּבָר הוֹפְכוֹת לִהְיוֹת נְטוּלוֹת כַּוָּנָה וְנַעֲשׂוֹת בְּאֹפֶן אוֹטוֹמָטִי.

עַל כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ לְנַצֵּל אֶת הַזְּמַן הַמְיֻחָד שֶׁל אֱלוּל עַל מְנָת לְהִתְעוֹרֵר לְחֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ וְלִבְחֹן לֹא רַק כֵּיצַד לְהִתְרַחֵק מֵעֲבֵירוֹת, אֶלָּא כֵּיצַד אָנוּ עוֹשִׂים אֶת הַמִּצְווֹת שֶׁאָנוּ כְּבָר אוֹחֲזִים בָּהֶן.

עָלֵינוּ לְהַפְנִים גֹּדֶל הַמַּעֲמָד, וַחֲשִׁיבוּת הַזְּמַן הַמְיֻחָד הַזֶּה. וּמְסֻפָּר עַל הֶחָפֵץ חַיִּים הַקָּדוֹשׁ, רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר הַכֹּהֵן מֵרַאדִין זַצַ"ל, שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ לְגִיל מֻפְלָג שֶׁל קָרוֹב לְמֵאָה, הָיָה רֹאשׁ הַגּוֹלָה, מְזַכֶּה רַבִּים וּמוֹרֶה הוֹרָאָה, בָּעַל נְסִים וְחָסִיד יֶרֶא שָׁמַיִם בְּתַכְלִית, מִי שֶׁבְּחַיָּיו הָפַךְ לְסֶמֶל שֶׁל תּוֹרָה וּקְדֻשָּׁה. וְהִנֵּה

כְּשֶׁהִגִּיעָה שַׁבָּת מְבָרְכִין שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, כְּשֶׁהִכְרִיז שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר כִּי "בְּסִימָן טוֹב יִהְיֶה לָנוּ חֹדֶשׁ **אֱלוּל** בְּיוֹם...", מִיַּד כְּשֶׁשָּׁמַע אֶת הַמִּלָּה "אֱלוּל" פָּרַץ בִּבְכִי מַחֲרִיד שֶׁנִּמְשַׁךְ כְּרֶבַע שָׁעָה ! כַּאֲשֶׁר רָאוּ כָּל יוֹשְׁבֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת אֶת הַמַּעֲמָד הַנּוֹרָא, בּוֹ צַדִּיק הַדּוֹר בּוֹכֶה כְּלוֹ מִירְאַת יוֹם הַדִּין כְּבָר מִמְּרוֹמֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, פָּרְצוּ כֻּלָּם בִּבְכִיָּה אַדִּירָה ! כִּי אִם הֶחָפֵץ חַיִּים חוֹשֵׁשׁ מָה נֹאמַר אֲנַחְנוּ ?

"אֱלוּל" לֹא נוֹעָד לְהַפְחִיד אוֹתָנוּ אֶלָּא לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ וְלַעֲזֹר לָנוּ לִזְכּוֹת לְשֶׁפַע גָּדוֹל שֶׁמְּחַכֶּה לָנוּ לְאַחַר שֶׁנִּתְכּוֹנֵן וְנַעֲמֹד בְּצוּרָה יְפֵה אֶל מוּל יוֹם הַדִּין שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אִם עָשָׂה הָיָה מַחֲזִיק בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל כְּמוֹ שֶׁהוּא מַחֲזִיק בְּתַמּוּז וּבְאָב, אָז הָיוּ לָנוּ סִבּוֹת לִבְכּוֹת מִדְּאָגָה, אֲבָל עַתָּה שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ נִלְחָם עֲבוּרֵנוּ לְהַעֲבִיר אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה אֵלֵינוּ, עָלֵינוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ נְכוֹנָה, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁנִּבְנֶה לְעַצְמֵנוּ אֶת "מִסְגֶּרֶת אֱלוּל".

אַחֲרֵי קֵיץ שָׁלֵם שֶׁעָשָׂה הָרָשָׁע גֶּרֶם לָנוּ לָדוּשׁ בָּעַקְבֵנוּ עַל הַמִּצְווֹת הַתְּדִירוֹת, לָקוּם לִתְפִלּוֹת מְאֻחָרוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל אַף בְּיָחִיד, פִּתְאוֹם בּוֹנִים מִסְגֶּרֶת בָּהּ בְּמֶשֶׁךְ חֹדֶשׁ שָׁלֵם אָנוּ קָמִים בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר לַסְּלִיחוֹת וּלְאַחֲרֵיהֶן לִתְפִלַּת "נֵץ" בְּזְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ !

זוֹ מַמָּשׁ מְסִירוּת נֶפֶשׁ לַעֲמוֹד בְּמִסְגֶּרֶת כָּזוֹ. בְּעִקָּר שֶׁבָּאנוּ מִחֹפֶשׁ גָּדוֹל וְאָנוּ בְּדַרְכֵּנוּ לְחֻפְשׁוֹת הַחַגִּים וְיֵשׁ בָּנוּ יֵצֶר רַע שְׁמְבַקֵּשׁ שְׁנַעֲשֶׂה "גִּשֶׁר" בֵּינֵיהֶם בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל, גֶּשֶׁר שְׁיוּבִיל אוֹתָנוּ לַתְּהוֹם, וְאָנוּ קָמִים וְנִלְחָמִים לַעֲשׂוֹת גֶּשֶׁר מֵהַלֵּב שֶׁלָּנוּ אֶל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם.

אַחֲרֵי חֲדְשֵׁי הַקַּיִץ שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע בָּהֶם בִּקֵּשׁ לְהַפְשִׁיט אוֹתָנוּ מִכָּל אוֹצְרוֹתֵינוּ הָרוּחָנִיִּים, אָנוּ נִרְתָּמִים בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל לְמַלֵּא הַמְלַאי בְּמִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. לְהַקְפִּיד עַל כָּל הַתְּפִלּוֹת בְּזְמַנָּן וּבְמִנְיָן, לְהַגְבִּיר אֶת הַקְּבִיעוּת עִתִּים לַתּוֹרָה וְלִפְתֹּחַ אֶת הַלֵּב וְהָאַרְנָק לְמִצְווֹת הַצְּדָקָה וְהַחֶסֶד. אָנוּ מְבַקְּשִׁים לִבְנוֹת לָנוּ מִסְגֶּרֶת שֶׁל קְדֻשָּׁה שֶׁתָּגֵן עָלֵינוּ. וְכָאן יֵצֶר הָרַע מְבַקֵּשׁ לְהַחְלִישֵׁנוּ, מָה כְּבָר אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בְּמִסְגֶּרֶת שֶׁל 30 יוֹם בֵּין הַקַּיִץ לְחַגִּים? וְהַתְּשׁוּבָה הִיא כִּי בְּ-30 יוֹם אֶפְשָׁר וְצָרִיךְ לְהַרְאוֹת **מְגַמָּה** שֶׁל הִתְקַדְּשׁוּת.

כַּאֲשֶׁר רוֹפֵא הַמִּשְׁפָּחָה מַכְרִיחַ אוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹת בְּדִיקוֹת דָּם תְּקוּפַתְיוֹת, אֲנַחְנוּ מִסְתַּכְּלִים עַל הַתּוֹצָאוֹת לִרְאוֹת אִם בָּאַחַת הַשּׁוּרוֹת הַכּוֹלֶסְטֶרִין יָצְאָה מֵהַסּוֹגְרִים, שֶׁאָז הַכַּוָּנָה כִּי יֵשׁ מַשֶּׁהוּ בַּבְּדִיקָה שֶׁיָּצָא לֹא בְּסֵדֶר. כָּל עוֹד הַכּוֹלֶסְטֶרִינִים בִּפְנִים, אֲנַחְנוּ נִרְגָּעִים וְשׂוֹכְחִים מֵהַבְּדִיקָה עַד שֶׁהָרוֹפֵא מַכְרִיחַ אוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹת בְּדִיקָה אַחֶרֶת.

אֲבָל אָדָם חָכָם שֶׁעֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְאִכְפַּת לוֹ מִבְּרִיאוּתוֹ, הוּא הוֹלֵךְ לִשְׁמֹר הַתּוֹצָאוֹת וּלְהַשְׁווֹת לִבְדִיקוֹת קוֹדְמוֹת, כִּי הוּא לֹא רַק מְחַפֵּשׂ לִרְאוֹת אִם אֵיזוֹ כּוֹלֶסְטֶרִין יָצְאָה הַחוּצָה מֵהַסּוֹגְרִים, אֶלָּא אֵיזוֹ כּוֹלֶסְטֶרִין הִתְחִילָה לְהִתְקָרֵב לַסּוֹגְרִים מֵאָז הַפַּעַם הַקּוֹדֶמֶת. לְזַהוֹת אֶת הַבְּעָיָה לִפְנֵי שֶׁהִיא פּוֹרֶצֶת.

כַּאֲשֶׁר הַכּוֹלֶסְטֶרִין בְּאֶמְצַע הַסּוֹגְרִים הִיא בְּמַצָּב אוֹפְּטִימָלִי. כַּאֲשֶׁר אֲנִי מַשְׁוֶה כַּמָּה בְּדִיקוֹת וְרוֹאֶה כִּי בְּכָל חֲצִי שָׁנָה הִיא מַמְשִׁיכָה לָזוּז לְכִוּוּן הַסּוֹגְרִים אֲנִי מְזַהֶה "מְגַמָּה" - עֲדַיִן לֹא פְּרָצָה בְּעָיָה בִּבְרִיאוּתֵנוּ שֶׁזְּקוּקָה לְטִפּוּל רְפוּאִי בָּרוּךְ

ה׳, אֲבָל יֵשׁ כָּאן מְגַמָּה הַמַּרְאָה כִּי אִם לֹא נַעֲשֶׂה תִּקּוּן כָּלְשֶׁהוּ בְּאֹרַח חַיֵּינוּ אָנוּ נַגִּיעַ לְמָקוֹם שֶׁאָנוּ לֹא רוֹצִים לִהְיוֹת בּוֹ.

מְגַמָּה מַרְאָה לָנוּ כִּי גַּם אִם אָנוּ לֹא נִמְצָאִים בְּמַצָּב אוֹ בְּמָקוֹם מְסֻיָּם כָּרֵגַע, חֲרֵי שֶׁפָּנִינוּ מוֹעֲדוֹת לְשָׁם. כָּךְ בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל אֲנִי לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת בְּמַצָּב וּבַמָּקוֹם הָרִבִּיעִי יוֹתֵר טוֹבִים תּוֹךְ 30 יוֹם, אֲבָל אֲנִי כֵּן יָכוֹל לְהַרְאוֹת מְגַמָּה שֶׁאֲנִי צוֹעֵד לִקְרַאת מָקוֹם אַחֵר, ו-30 יוֹם הֵם נָתַח מְכֻבָּד לְהַרְאוֹת שֶׁהַמְגַמָּה הַזּוֹ הִיא רְצִינִית וְלֹא קְפִיצָה חַד פְּעָמִית כְּלַפֵּי מַעְלָה. לָכֵן עָלַי לְהַחֲזִיק בְּמִסְגֶּרֶת זוֹ שֶׁל חֹדֶשׁ אֱלוּל בִּבְנִיַּת מְגַמָּה זוֹ, בְּעִקָּר כְּשֶׁעֲשָׂו הָרָשָׁע נוֹשֵׂךְ בְּעָרְפִּי עִם חָדְשֵׁי הַקַּיִץ שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁחָלִילָה נַרְאֶה מְגַמָּה הֲפוּכָה לְגַמְרֵי.

בְּפָרָשַׁת ״עֵקֶב״ הַנִּקְרֵאת בִּכְנִיסָתֵנוּ לְחֹדֶשׁ אֱלוּל יֵשׁ רְמָזִים לַמְּגַמּוֹת שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לְהַרְאוֹת. הַמִּלִּים הָרִאשׁוֹנוֹת בְּפָרָשָׁה הֵן: ״וְהָיָה עֵקֶב **תִּשְׁמְעוּן** אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם״, וְהָרֶמֶז הוּא בַּמִּילָה ״תִּשְׁמְעוּן״ שֶׁנִּקְרָא אוֹתָהּ: ״תַּשׂ מֵעָוֹן״ - כְּלוֹמַר עַל יְדֵי שֶׁנְּקַיֵּם אֶת הַמִּשְׁפָּטִים לִשְׁמוֹר אוֹתָם וְלַעֲשׂוֹתָם, חֲרֵי נָתִישׂ אֶת עֲוֹנוֹתֵינוּ וְנַעֲלֶה עַל דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. אֲזַי כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁמַּגִּיעוֹת מִיַּד לְאַחַר מִכֵּן יָחוּלוּ עָלֵינוּ.

אֲבָל אִם חָלִילָה לֹא נְאַמֵּץ לְעַצְמֵנוּ מֵהַמִּשְׁפָּטִים לְשׁוֹמְרָם וְלַעֲשׂוֹתָם בְּחֹדֶשׁ זֶה כְּדֵי לְפַתֵּחַ מְגַמָּה חִיּוּבִית, הַדָּבָר יוֹבִיל לְמְגַמָּה הֲפוּכָה, לְמַצָּב הַמּוֹפִיעַ בְּסוֹף הַפָּרָשָׁה: ״וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה׳ אֱלֹקֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים. וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ **כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי** עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה״, וְאוֹי לְמִי שֶׁמַּגִּיעַ לַמִּשְׁפָּט לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם מְגַמָּה זוֹ.

אֵלֶּה שְׁנֵי הַכִּוּוּנִים אֲלֵיהֶם הַיְהוּדִי יָכוֹל לִפְנוֹת, אַחֲרֵי "קוֹל יַעֲקֹב" אוֹ אַחֲרֵי "יְדֵי עֵשָׂו".

בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ אָנוּ עוֹשִׂים לְעַצְמֵנוּ הַרְבֵּה הַנָּחוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ, מַמְצִיאִים לָנוּ כָּל מִינֵי אוֹנָסִים שֶׁיִּפְטְרוּ אוֹתָנוּ מִתְּפִלּוֹת בְּמִנְיָן אוֹ לָלֶכֶת לְשִׁעוּרֵי תּוֹרָה, אֲבָל כְּשֶׁמַּגִּיעַ חֹדֶשׁ אֱלוּל עָלֵינוּ לְהַרְאוֹת מְגַמָּה שֶׁאָנוּ מִתְחַזְּקִים וְגַם בְּ"אוֹנָסִים" מִתְגַּבְּרִים וְלֹא עוֹשִׂים הַקַּלּוֹת. גַּם חֻפְשָׁה בְּמָלוֹן לֹא פּוֹטֶרֶת אוֹתָנוּ לִנְפֹּשׁ בְּמָקוֹם בּוֹ נִמְצָא בֵּית כְּנֶסֶת מְסֻדָּר בְּשָׁעָה נוֹרְמָלִית אֵלֶיהָ נַגִּיעַ לְבוּשִׁים כְּמוֹ יְהוּדִים, וְלֹא כְּמוֹ... כְּשֶׁלֹּא נִזְרֹק אֶת הַיַּהֲדוּת בְּחָדְשֵׁי תַּמּוּז וְאָב מֵהַחַלּוֹן, לֹא יִהְיֶה קָשֶׁה לְהִתְאַרְגֵּן לִקְרַאת אֱלוּל.

וְכָל חֹדֶשׁ אֱלוּל עַצְמוֹ הוּא הֲכָנָה לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְצָרִיךְ לְכַוֵּן בְּ"שַׁבָּת מְבָרְכִין" שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, כִּי עַל רֹאשׁ חֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי מַכְרִיזִין חֹדֶשׁ קוֹדֶם ! וּמַדּוּעַ ? כִּי אָנוּ יְשֵׁנִים וְצָרִיךְ לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ מִשִּׁינַת הַקַּיִץ. גַּם הַסְּלִיחוֹת בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל מַתְחִילוֹת בַּמִּלִּים: "בֶּן אָדָם מָה לְךָ נִרְדָּם", אֵיךְ אֶפְשָׁר לִישׁוֹן כְּשֶׁרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתְקָרֵב ?

כַּמָּה הָיִינוּ מוּכָנִים לְשַׁלֵּם כְּדֵי שֶׁיַּבְטִיחוּ לָנוּ שֶׁהַשָּׁנָה הַקְּרוֹבָה תִּהְיֶה יוֹתֵר טוֹבָה מִזּוֹ שֶׁחָלְפָה, שֶׁתִּהְיֶה לָנוּ בְּרִיאוּת וּפַרְנָסָה וְנַחַת רוּחַ מֵהַיְלָדִים ? וְהִנֵּה מַצִּיעִים לָנוּ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהַתַּשְׁלוּם הוּא לְהַרְאוֹת מְגַמָּה חִיּוּבִית, לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַזֵּק. חֹדֶשׁ שָׁלֵם בּוֹ אָנוּ מַרְאִים שֶׁעָלֵינוּ עַל הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה, וְהַתַּקְצִיב שֶׁנְּקַבֵּל יִהְיֶה לֹא רַק עַל מָה שֶׁצָּעַדְנוּ בְּחֹדֶשׁ זֶה, אֶלָּא עַל הֶמְשֵׁךְ הַדֶּרֶךְ שֶׁהֶרְאָנוּ בַּמְּגַמָּה שֶׁאָנוּ מִתְכַּוְּנִים לְצָעֹד בָּהּ הָלְאָה.

בַּחֲסִידוּת אוֹמְרִים כִּי הַסִּבָּה שֶׁאֵין ״שַׁבָּת מְבָרְכִין״ לַחֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי בִּגְלַל שֶׁחֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי הוּא חֹדֶשׁ קָדוֹשׁ שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת שְׁאָר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה וְלֹא צָרִיךְ לְבָרֵךְ עָלָיו, הוּא מְקוֹר הַבְּרָכָה, כִּי בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אוֹתָנוּ וּמְבָרֵךְ אוֹתָנוּ לְכָל הַקּוֹרוֹת אוֹתָנוּ בַּשָּׁנָה הַקְּרוֹבָה. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁעַל יְדֵי הַתְּאוּצָה שֶׁ״הָרַכֶּבֶת״ שֶׁלָּנוּ פּוֹתְחָה בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל אָנוּ נִכְנָסִים לַחֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי בַּסֶּעָרָה, וּמוֹשְׁכִים אֵלֵינוּ אֶת הַבְּרָכוֹת שֶׁה׳ מַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ בְּיָמִים אֵלֶּה. הַכֹּל אִם ״עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן״, שֶׁלָּקַחְנוּ לִתְשׁוּמֶת לִבֵּנוּ לְאַמֵּץ אֶת רְצוֹן ה׳ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה וּמִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְהִתְרַחֲקוּת מִכָּל הַהִשְׁתַּדְּלוּיוֹת שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע לְהִצְטָרֵף אֶל הַמַּחֲנֶה שֶׁלּוֹ הַהוֹלֵךְ לָאֲבַדּוֹן.

הָבָה נִתְחַזֵּק כֻּלָּנוּ וְלֹא רַק לִקְרַאת רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֶלָּא כָּל הַשָּׁנָה. כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִרְאֶה אֶת הָרְצִינוּת שֶׁלָּנוּ וְנַגְבִּיר אֶת הָאֱמוּן אֲצָלוֹ, גַּם הַתַּקְצִיב יִהְיֶה בְּהֶתְאֵם, וְנִזְכֶּה לְכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ.

ראה

לִקְרַאת חֹדֶשׁ אֱלוּל אָנוּ קוֹרְאִים אֶת פָּרָשַׁת "רְאֵה" הַפּוֹתַחַת בַּמִּלִּים: "רְאֵה אָנֹכִי נוֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה". כֵּיוָן שֶׁפָּרָשַׁת "רְאֵה" נִקְרֵאת תָּמִיד לִקְרַאת רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, נִתַּן לְמְצוֹא רְמָזִים בַּפָּרָשָׁה לִתְקוּפָה מְיֻחֶדֶת זוֹ שֶׁהִיא כֻּלָּהּ הֲכָנָה אֲרֻכָּה לִקְרַאת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים.

אִם כֵּן פָּרָשַׁת "רְאֵה" אֲמוּרָה כִּבְיָכוֹל לְהַכְנִיס אוֹתָנוּ לְאֵימָה וּפַחַד מִיּוֹם הַדִּין, וְאָכֵן בַּפִּתְיחָה כְּבָר מְדַבְּרִים עִמָּנוּ עַל "בְּרָכָה וּקְלָלָה". הַפָּרָשָׁה מַמְשִׁיכָה לְסַפֵּר עַל הַנְּבוּאָה לַכְּנִיסָה לָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת, עַל כָּל הַמִּצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ שֶׁיִּזְכּוּ בָּהּ עַם

יִשְׂרָאֵל, וּמְסַיֵּמֶת בַּחַגִּים. אֲבָל בְּפָרָשָׁה זוֹ מוֹפִיעַ הַשֹּׁרֶשׁ ש.מ.ח. הַרְבֵּה יוֹתֵר פְּעָמִים מִכָּל פָּרָשָׁה אַחֶרֶת כּוֹלֵל הַצִּוּוּי הַמְּפֹרָשׁ: "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ... וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ".

הֲרֵי אָנוּ לִקְרַאת חֹדֶשׁ אֱלוּל, חֹדֶשׁ שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ, תְּשׁוּבָה עַל הָעֲבֵרוֹת וְקַבָּלָה עַל הַמִּצְוֹת, לְהִתְכּוֹנֵן לְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַבָּא עָלֵינוּ, שָׁם יָדוּנוּ אוֹתָנוּ אִם לִבְרָכָה וְאִם לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, אֵיךְ זֶה מִסְתַּדֵּר עִם שִׂמְחָה? אִם עָשִׂיתִי אֶת כָּל הַמִּצְוֹת יֵשׁ לִי בְּרָכָה וְאִם לֹא אָז... וַאֲנִי מַכִּיר אֶת עַצְמִי וַאֲנִי רָחוֹק כִּבְיָכוֹל מֵהַתְנָאִים לְקַבֵּל בְּרָכָה, ה' יְרַחֵם, כְּלִי אֵימָה וָפַחַד מֵהַמְצַפֶּה לִי, עַכְשָׁו אוֹמְרִים לִי לִשְׂמוֹחַ? מְדַבְּרִים אִתִּי עַל הַחַגִּים וַאֲנִי בְּקוֹשִׁי בִּפְתִחוֹ שֶׁל אֱלוּל?

הַמַּלִּים הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַפָּרָשָׁה: "רְאֵה אָנֹכִי נוֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה", הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה לֹא נְתָנוֹת לָנוּ הַיּוֹם, אֶלָּא זוֹ ה"א הַיְדִיעָה הַ-יּוֹם, הֵן נִתָּנוֹת בַּיּוֹם הַמְיֻחָד לְכָךְ וְהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּמַדּוּעַ זֶה יוֹם לִבְרָכוֹת וּקְלָלוֹת? כִּי דָּנִים אֶת הָאָדָם עַל פִּי מַעֲשָׂיו בַּשָּׁנָה הַחוֹלֶפֶת וּבְהֶתְאֵם לְכָךְ פּוֹסְקִים לוֹ לַשָּׁנָה הַבָּאָה, אִם לִבְרָכָה וְאִם לְ...

אֲבָל יֵשׁ הֶבְדֵּל בֵּין הַקְּלָלָה לַבְּרָכָה. בְּעוֹד שֶׁאֶת הַבְּרָכָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אוֹתָנוּ מִפִּיו עַל מַעֲשֵׂינוּ הַטּוֹבִים, אֶת הַקְּלָלָה אָנוּ חַס וְשָׁלוֹם מוֹשְׁכִים אֵלֵינוּ מֵעַצְמֵנוּ כַּאֲשֶׁר אָנוּ מִתְנַהֲגִים לֹא כָּרָאוּי.

הַיְסוּרִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵבִיא עַל חוֹטְאִים בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא כֻּלּוֹ רַחֲמִים וְחֶסֶד, כִּי מַטָּרָתָם לְשַׁבֵּר אֶת לִבּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ חוֹטֵא כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, וּמִמֵּילָא יִמְחֲלוּ לוֹ עַל הָעֹנֶשׁ הַמַּגִּיעַ לוֹ בָּעוֹלָם הָאֱמֶת לְאַחַר מוֹתוֹ, כָּךְ שְׁמִי שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה יִסּוּרִים

אֵלּוּ "נֶחְשָׁבִים" לוֹ לְעֹנֶשׁ לַמְרוֹת שֶׁלֹּא הָיוּ כָּאֵלֶּה, אֲבָל אִם אוֹתוֹ אָדָם מַחֲזִיק בִּרְשָׁעוּתוֹ, חֲרֵי כָּל הַמַּכּוֹת וְהַ"קְּלָלוֹת" שֶׁקִּבֵּל עַל עַצְמוֹ אֵינָן מַפְחִיתוֹת מֵעוֹנְשׁוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא אַף כְּחוּט הַשְּׂעָרָה.

אֶלָּא שֶׁטִּבְעוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁאֵינוֹ אוֹהֵב לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ וּלְחַפֵּשׂ מָה לֹא טוֹב בּוֹ שֶׁטָּעוּן שִׁפּוּר, כִּי זֶה מַכְנִיס אוֹתוֹ לְעַצְבוּת בְּמִקּוֹם לְעוֹרְרוֹ לְתִקּוּן. שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אָמַר: "טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתֶּה בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ", כְּלוֹמַר טוֹב לָלֶכֶת לְנַחֵם אֲבֵלִים (בֵּית אֵבֶל) מֵאֲשֶׁר לַחֲתֻנָּה (בֵּית מִשְׁתֶּה), כִּי הַמָּוֶת הוּא סוֹפוֹ שֶׁל כָּל אָדָם, וְלָכֵן בְּאוֹתוֹ בִּקּוּר הוּא יַעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ לְהַכּוֹת עַל חֲטָאָיו שֶׁלּוֹ וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה (וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ). אֲבָל בַּמְּצִיאוּת שֶׁל יָמֵינוּ אָנוּ מַעֲדִיפִים לָלֶכֶת כַּמּוּבָן לַחֲתֻנָּה, לַמִּזְנוֹן בַּחוּץ וְהָרְקוּדִים וְהַשִּׂמְחָה בִּפְנִים, מִי מְעֻנְיָן לְהִתְעַסֵּק בְּמַחְשָׁבוֹת עַל יוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן? אֲנַחְנוּ דּוֹר שֶׁסּוֹבֵל מֵעַצְבוּת צָרוֹת דְּכָאוֹן וְיִסּוּרִים, וְכִי אָנוּ צְרִיכִים לְהוֹסִיף לְזֶה מַחֲשָׁבוֹת עַל מוֹתֵנוּ וְעַל מָה שֶׁיִּהְיֶה לְאַחַר מִכֵּן?

בַּעֲלֵי הַחֲסִידוּת מְפָרְשִׁים אֶת הַפָּסוּק: "רְאֵה אָנֹכִי נוֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה", שֶׁהַבְּרָכָה מַגִּיעָה לָאָדָם אִם יִשְׁמוֹר אֶת הַמִּצְוֹת בְּאוֹתוֹ "יוֹם". וּמַהוּ אוֹתוֹ הַ-יּוֹם? כָּל יוֹם בִּפְנֵי עַצְמוֹ! כָּל יוֹם הוּא הַ-יּוֹם בְּהֶ"א הַיְדִיעָה! כָּל אֶחָד יָכוֹל לְהִתְאַמֵּץ וְלִהְיוֹת צַדִּיק לְיוֹם אֶחָד, אִם כֵּן בְּכָל יוֹם שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר יַחְשׁוֹב שֶׁזֶּה הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ וְאִם יִהְיֶה בּוֹ צַדִּיק יִזְכֶּה לָצֵאת צַדִּיק מִן הָעוֹלָם.

אָדָם שֶׁחָשׁ כִּי מִמֵּילָא נוֹתַר לוֹ רַק יוֹם זֶה לַעֲבוֹדָה לֹא נוֹפֵל לְדִכְאוֹנוֹת וּפְחָדִים, וְאֵינוֹ מַשְׁוֶה עַצְמוֹ לַאֲחֵרִים כַּמָּה הֵם מַסְפִּיקִים יוֹתֵר אוֹ פַּחוֹת, יֵשׁ לוֹ זְמַן קָצַר וּמְלֵאכָה מְרֻבָּה אָז הוּא עָסוּק בְּלַעֲבוֹד. אֲבָל כַּאֲשֶׁר אָדָם חוֹשֵׁב שֶׁיֵּשׁ עוֹד שָׁנִים רַבּוֹת לְפָנָיו, חֲרֵי שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו 30 וְ-40 שָׁנָה שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לִישׁוֹן כָּל יוֹם כְּשֶׁהוּא שָׂבֵעַ וְלָבוּשׁ וְקוֹרַת גַּג לְרֹאשׁוֹ וּבְכָל זֹאת כֻּלּוֹ רָדוּף דְּאָגוֹת שֶׁמָּא מָחָר לֹא יִהְיֶה כָּךְ בִּמְקוֹם לְהוֹדוֹת עַל הַיּוֹם.

מַדּוּעַ הוּא דּוֹאֵג שֶׁמָּחָר יִהְיֶה אַחֶרֶת? חֲרֵי הוּא רוֹאֶה שֶׁגַּם הַיּוֹם הוּא לֹא נִשְׁאַר רָעֵב, גַּם הַיּוֹם הָיוּ לוֹ בְּגָדִים לְגוּפוֹ לְחַמְּמוֹ וְגַם הַיּוֹם הוּא יָשֵׁן בְּמִטָּה תַּחַת קוֹרַת גַּגּוֹ. וְכִי כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה תְּלוּיִים בְּמַעֲשָׂיו? כַּמָּה דְּבָרִים רָצִינוּ לַעֲשׂוֹת וְלֹא הִצְלַחְנוּ, בְּכַמָּה נִכְשַׁלְנוּ וְנָפַלְנוּ, כַּמָּה עִסְקָאוֹת בֵּטְלוּ וּבַסּוֹף הַהַכְנָסוֹת הִגִּיעוּ מִמָּקוֹר אַחֵר שֶׁלֹּא חָשַׁבְנוּ עָלָיו. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אוֹתָנוּ בְּמִצְוַת הַהִשְׁתַּדְּלוּת, אֲבָל שֶׁלֹּא נִתְבַּלְבֵּל שֶׁמַּה שֶּׁאָנוּ מְקַבְּלִים בַּחַיִּים הוּא תּוֹצָאַת הַמַּעֲשֶׂה עַצְמוֹ, אֶלָּא הַהִשְׁתַּדְּלוּת הִיא עוֹד מִצְוָה בִּשְׁלַל הַמִּצְוֹת שֶׁאֲנַחְנוּ מְחֻיָּבִים בָּהֶן, הַפְּרָנָסָה מַגִּיעָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, מִי שֶׁהֵעִיר אוֹתִי בַּבֹּקֶר הוּא זֶה שֶׁזָּן וּמְפַרְנֵס אוֹתִי בַּיּוֹם. וְלָכֵן הַפָּסוּק רָמַז (״רְאֵה אָנֹכִי נוֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה״) שְׁמִי שֶׁ״רוֹאֶה״ אֶת ״הַיּוֹם״ וְלֹא דּוֹאֵג לְמָחָר כִּי יֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה שֶׁהַכֹּל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זוֹהִי הַבְּרָכָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא יָכוֹל לְהָבִיא עַל עַצְמוֹ.

וְכֵן בְּעִנְיַן הַקְּלָלָה אֶפְשָׁר לְדָרוֹשׁ כָּךְ אֶת הַפָּסוּק: ״וְהַקְּלָלָה אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה׳ אֱלֹקֵיכֶם וְסַרְתֶּם מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם״, אֲנִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה אֶתְכֶם ״הַיּוֹם״, כְּלוֹמַר לִרְאוֹת כָּל יוֹם כְּאִלּוּ הַיּוֹם זֶה הַיּוֹם הַיָּחִיד שֶׁנִּשְׁאַר לָכֶם לַעֲבוֹד אוֹתִי, וְזֶה מָה שֶׁיִּקֵּל לַעֲשׂוֹת אֶת הָעֲבוֹדָה

בִּשְׁלֵמוּת מַמָּשׁ. אֲבָל אִם תָּסוּרוּ מִן הַדֶּרֶךְ וְתַחְשְׁבוּ שֶׁיֵּשׁ לָכֶם עוֹד הַרְבֵּה זְמַן לְתַקֵּן, יִמָּצֵא שֶׁלֹּא תַּעֲשׂוּ שׁוּם דָּבָר כָּל הַיָּמִים וּמִמֵּילָא כָּל הַקְּלָלוֹת יִמָּשְׁכוּ אֲלֵיכֶם חַס וְשָׁלוֹם.

הַהַגְדָּרָה שֶׁל חָסִיד בַּגְּמָרָא הִיא: עוֹשֶׂה לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין. הוּא לֹא עוֹשֶׂה רַק מָה שֶּׁ"חַיָּבִים" לַעֲשׂוֹת, הוּא מְחַפֵּשׂ כִּיצַד לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר, לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין, עַל מְנָת לְהִתְקַדֵּשׁ יוֹתֵר וּבְכָךְ לִהְיוֹת רָאוּי לְהִתְקָרֵב יוֹתֵר לַה'. אָמְנָם לִטְרֹחַ לְחַיֵּב אֶת עַצְמֵנוּ גַּם בְּמַה שֶּׁפַּטְרוּ אוֹתָנוּ וּלְהוֹסִיף לְמָה שֶּׁאֲנַחְנוּ כְּבָר מְצֻוִּים לַעֲשׂוֹת נִשְׁמַע קָשֶׁה מְאֹד, אַךְ לְמַעֲשֶׂה לְיֵצֶר הָרַע זֶה קָשֶׁה שִׁבְעָתַיִם, כִּי הוּא לֹא יָכוֹל לְקַטְרֵג עַל מַעֲשִׂים שֶׁל הִדּוּר וַחֲסִידוּת.

כָּל מִצְוָה שֶׁאָנוּ חַיָּבִים לַעֲשׂוֹת הוּא מִיַּד יִדָּאֵג לְבִדּוֹק עַד כַּמָּה טוֹב (או לֹא טוֹב) אָנוּ עוֹשִׂים אֶת אוֹתָהּ מִצְוָה, אֲבָל כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ לֹא מְחַיָּבִים וְעוֹשִׂים, מָה הוּא יָכוֹל לְהִתְלוֹנֵן, הֲרֵי אַף אֶחָד לֹא חִיֵּב אוֹתָנוּ אֶלָּא עָשִׂינוּ זֹאת מֵאַהֲבַת ה' יִתְבָּרַךְ, וְכִי הוּא יָכוֹל לְקַטְרֵג עַל כָּךְ שֶׁאָנוּ אוֹהֲבִים אֶת ה' וְרוֹצִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו?

לַמְרוֹת שֶׁאֵין שָׂכַר לְמִצְוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּאֹפֶן כְּלָלִי, יֵשׁ מִצְוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶן פֵּרוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה חוּץ מֵהַשָּׂכָר בָּעוֹלָם הַבָּא, וּבְעִקָּר הִדּוּר מִצְוֹות וּפְעֻלָּה לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין. מַדּוּעַ? כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְנַהֵל אֶת הָעוֹלָם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וּכְשֶׁאָנוּ עוֹשִׂים גַּם מָה שֶּׁאָנוּ לֹא מְחַיָּבִים וְרַק מֵאַהֲבָתֵנוּ לַה', ה' נוֹתֵן לָנוּ גַּם מָה שֶּׁלֹּא מַגִּיעַ לָנוּ, מֵאַהֲבָתוֹ אוֹתָנוּ, וְאֵין לְאַף אֶחָד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת רָצוֹן גָּדוֹל יוֹתֵר לָתֵת וְלַעֲשׂוֹת טוֹב מֵה' יִתְבָּרַךְ.

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָנוּ אֲמוּרִים לִתְקוֹעַ בַּשּׁוֹפָר וְלַעֲשׂוֹת 9 קוֹלוֹת, כְּלוֹמַר 9 סִדְרוֹת שֶׁל תְּקִיעָה-תְּרוּעָה-תְּקִיעָה (תר״ת). אֲבָל כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ מַחְלֹקֶת מַהִי הַ״תְּרוּעָה״ וְיֵשׁ שָׁלוֹשׁ שִׁיטוֹת שׁוֹנוֹת (תשר״ת תש״ת תר״ת), אָנוּ תּוֹקְעִים אֶת כָּל הַשִּׁיטוֹת וְהִגַּעְנוּ לְ-30 קוֹלוֹת. וְהִנֵּה בַּתְּפִלָּה נוֹהֲגִים 30 קוֹלוֹת בִּישִׁיבָה לִפְנֵי תְּפִילַת מוּסָף, וְעוֹד 30 קוֹלוֹת בִּתְפִלַּת הַלַּחַשׁ שֶׁל מוּסָף וְעוֹד 30 קוֹלוֹת בִּתְפִלַּת הַחֲזָרָה שֶׁל הַמּוּסָף וְעוֹד 10 קוֹלוֹת בַּקַּדִּישׁ שֶׁל שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר וְעוֹד קוֹל תְּרוּעָה אֲרֻכָּה בְּסוֹף הַתְּפִלָּה וְכָךְ הִגַּעְנוּ מֵחִיּוּב שֶׁל 9 קוֹלוֹת לְ-101 קוֹלוֹת! וּבִזְכוּת זֶה עוֹצְרִים אֶת קִטְרוּג הַשָּׂטָן! יֵצֶר הָרַע בָּא לְקַטְרֵג עַל הַתְּפִלָּה שֶׁלָּנוּ וְהִנֵּה הוּא מִתְבַּלְבֵּל מִכָּל הַתְּקִיעוֹת, מַדּוּעַ הֵם מַחְמִירִים כָּל כָּךְ חֲרֵי הֵם לֹא חַיָּבִים? וְאָז הוּא מִשְׁתַּתֵּק וְאֵינוֹ יָכוֹל לְקַלְקֵל לָנוּ וְהַתְּפִלּוֹת מִתְקַבְּלוֹת.

וְהַשְּׁאֵלָה שֶׁשָּׁאַלְנוּ הִיא מַדּוּעַ הַפָּרָשָׁה מְסַפֶּרֶת לָנוּ עַל הַשִּׂמְחָה בַּחַגִּים כְּשֶׁאֲנִי בִּכְלָל בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל? אָז בְּשִׁלְמָא הַמִּצְוָה לִשְׂמוֹחַ בַּחַג עַצְמוֹ הִיא מוּבָנֶת, כִּי הִיא מְבַיֶּאֶת אֶת הָאֱמוּנָה וְהַבִּטָּחוֹן שֶׁלָּנוּ בְּרַחֲמֵי ה׳, שֶׁאַחֲרֵי שֶׁעָבַרְנוּ אֶת יוֹם הַדִּין, אֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים, אָנוּ יְכוֹלִים לְצֵאת וְלִשְׂמוֹחַ בַּמִּצְוֹת לַמְרוֹת שֶׁאָנוּ לֹא יוֹדְעִים מָה נִגְזַר עָלֵינוּ, כִּי אָנוּ סוֹמְכִים עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה עֲבוּרֵנוּ רַק מָה שֶׁטּוֹב לָנוּ. אֲבָל מַדּוּעַ לְסַפֵּר לָנוּ עַל כָּךְ בַּכְּנִיסָה לְחֹדֶשׁ אֱלוּל בּוֹ אָנוּ אֲמוּרִים לִהְיוֹת תַּחַת אֵימַת הַדִּין?

לְמַעֲשֶׂה אָנוּ אֲמוּרִים לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה בֶּאֱלוּל הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּחַגִּים, כִּי בֶּאֱלוּל עוֹד אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת וּלְתַקֵּן וְאִלּוּ אַחֲרֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים כְּבָר גָּזְרוּ אֶת דִּינֵנוּ וַאֲנַחְנוּ אֲפִילוּ לֹא

יוֹדְעִים מָה פָּסְקוּ, אֵיךְ אֶפְשָׁר לִפְתּוֹחַ אֶת הַמַּנְגָּל? אוּלַי הֶחְלִיטוּ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאֲנַחְנוּ נִהְיֶה עַל הַמַּנְגָּל הַשָּׁנָה?

אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁאֲנִי שָׂמֵחַ בַּחַגִּים לְאַחַר גְּזַר הַדִּין כִּי יֵשׁ לִי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּאַהֲבַת ה׳ אֵלַי וּבְדַאֲגָתוֹ אֵלַי וְהוּא יַעֲשֶׂה רַק טוֹב עֲבוּרִי, כִּי הוּא כֻּלּוֹ חֲסָדִים וְאַהֲבָה, כָּךְ גַּם בַּכְּנִיסָה אֶל חֹדֶשׁ אֱלוּל כְּשֶׁאֲנִי מִתְכּוֹנֵן לְיוֹם הַדִּין, לֹא מִתּוֹךְ אֵימָה מְשַׁתֶּקֶת, אֶלָּא מִירְאָה הַמְהוּלָה בְּהַרְבֵּה אַהֲבָה וּבְטָחוֹן שֶׁה׳ יָחוּס וִירַחֵם עָלַי, אִם רַק אַרְאֶה לוֹ אֶת עוֹמֶק אֱמוּנָתִי שֶׁאֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ וְהוּא זֶה שֶׁעוֹשֶׂה הַכֹּל, וַאֲנִי רַק צָרִיךְ לְנַקּוֹת אֶת הַלֵּב כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לָאַהֲבָה שֶׁלּוֹ לְהִכָּנֵס.

אִם נָבִין מָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בֶּאֱלוּל אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא לִהְיוֹת שָׂמֵחַ. אוֹתוֹ יֵצֶר שֶׁהִרְדִּים אוֹתָנוּ וְשָׁלַח אוֹתָנוּ לְהִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית בְּיָחִיד וּלְהַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּעֶשֶׂר בַּבֹּקֶר, אִם בִּכְלָל, נִדְחָה מִפָּנֵי רְצוֹנֵנוּ לְהִשְׁתַּנּוֹת וְאָנוּ קָמִים בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר לְסִלִּיחוֹת וְלַתְּפִלָּה בַּנֵּץ! חֹדֶשׁ שָׁלֵם! מַדִּירִים שֵׁינָה מֵעֵינֵינוּ מֵאַהֲבָתֵנוּ אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ. הֲרֵי הַשָּׁעוֹת הַמֻּקְדָּמוֹת שֶׁל הַבֹּקֶר הֵן שָׁעוֹת הַשֵּׁינָה הַכִּי מְתוּקוֹת וְאוֹתָן אָנוּ מַקְרִיבִים עַל הַמִּזְבֵּחַ עֲבוּר ה׳, זוֹ לֹא תְּשׁוּבָה? אֵיךְ ה׳ יִתְבָּרַךְ לֹא יִשְׂמַח בָּנוּ? וְכָךְ כָּל יוֹם בִּפְנֵי עַצְמוֹ בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל אָנוּ קָמִים וּמְנַצְּלִים וְיֵשׁ לָנוּ בְּסוֹף הַחֹדֶשׁ 30 יָמִים מְלֵאִים, 24 שָׁעוֹת בְּכָל יוֹם. אֲפִילוּ הַשֵּׁינָה וְהָאֲכִילָה נִסְפָּרִים לָנוּ לַעֲבוֹדַת ה׳, אַחֲרֵי שֶׁהוֹרַדְנוּ מֵהַשֻּׁלְחָן אֶת כָּל הַשְּׁטוּיוֹת שֶׁל טֶמְבֶּלְוִיזְיָה אִינְטֶר-מֵת וּשְׁאָר מַרְעִין בִּישִׁין וְנִצַּלְנוּ כָּל רֶגַע לְחֶסֶד תְּפִלָּה וְתוֹרָה, אָז גַּם הָרְגָעִים בָּהֶם אָנוּ עוֹבְדִים אוֹ מִתְקַלְּחִים נִרְשָׁמִים לָנוּ לְמִצְווֹת. אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא לִהְיוֹת שָׂמֵחַ כְּשֶׁאֲנִי יָכוֹל לִהְיוֹת קָדוֹשׁ כָּל יוֹם בִּפְנֵי עַצְמוֹ בְּמֶשֶׁךְ חֹדֶשׁ שָׁלֵם?

הַמַּזָּל שֶׁל חֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי הוּא מַזַּל מֹאזְנַיִם, שֶׁל דִּין, אֲבָל לְפָנָיו יֵשׁ אֶת חֹדֶשׁ אֱלוּל שֶׁמַּזָּלוֹ הוּא מַזַּל בְּתוּלָה, הַמְיַצֵּג מַשֶּׁהוּ חָדָשׁ שֶׁלֹּא נָגְעוּ בּוֹ, קַרְקַע בְּתוּלָה שֶׁלֹּא חָפְרוּ בָּהּ מֵעוֹלָם, חֵלֶק בְּתוֹכִי שֶׁיֵּצֵר הָרַע עוֹד לֹא הִגִּיעַ אֵלָיו וְאוֹתוֹ אֲנִי מַעֲלֶה כְּלַפֵּי מַעְלָה אֶל פְּנֵי הַשֶּׁטַח וּמַנִּיחַ עַל הַמֹּאזְנַיִם וְהוּא מַכְרִיעַ אוֹתִי לְטוֹבָה. אָז אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא לִשְׂמוֹחַ בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל?

שופטים

אַחַת הַפָּרָשׁוֹת שֶׁאָנוּ קוֹרְאִים בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל הִיא פָּרָשַׁת "שׁוֹפְטִים", שָׁם מְסֻפָּר עַל הַתַּהֲלִיךְ שֶׁנַּעֲשָׂה לִפְנֵי הַיְצִיאָה לַמִּלְחָמָה. הָיוּ קוֹרְאִים לְכָל הַגְּבָרִים בְּנֵי 20 עַד 60 שֶׁכְּשֵׁרִים לַמִּלְחָמָה, וּמַתְחִילִים לְנַפּוֹת אֶת כָּל מִי שֶׁלֹּא רָאוּי לָצֵאת לַקְּרָב. הַכֹּהֵן הַמָּשׁוּחַ-מִלְחָמָה מְדַבֵּר אֶל הַגְּבָרִים שֶׁנִּקְרְאוּ בְּ"צַו-8" וּמַסְבִּיר לָהֶם לְקְרַאת מָה הֵם הוֹלְכִים. בּוֹ בַּזְּמַן הוּא בּוֹחֵן מִי מֵאוֹתָם אֲנָשִׁים לֹא עוֹנֶה עַל הַתְּנָאִים לַיְצִיאָה, וְכָךְ מְתֹאָר הַמַּעֲמָד בַּתּוֹרָה: וְהָיָה כְּקָרְבְכֶם אֶל הַמִּלְחָמָה, וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן וְדִבֶּר אֶל הָעָם וְאָמַר אֲלֵהֶם: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם

לַמִּלְחָמָה עַל אוֹיְבֵיכֶם, אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם אַל תִּירְאוּ וְאַל תַּחְפְּזוּ וְאַל תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם״.

כְּלוֹמַר הַחֲשָׁשׁ הָעִקָּרִי הַמּוּבָא כָּאן הוּא שֶׁיִּהְיוּ כָּאֵלֶּה שֶׁיִּפַּחֲדוּ מֵעֶצֶם הַמִּלְחָמָה עַצְמָהּ, שֶׁהֲרֵי אֵין זֶה מַעֲמָד קַל, וּבְעִקָּר שֶׁלֹּא מְדֻבָּר בְּצָבָא סָדִיר שֶׁל לוֹחֲמִים, אֶלָּא בְּגִיּוּס שֶׁל גְּבָרִים הָעוֹבְדִים בְּתְחוּמִים שׁוֹנִים לְמִחְיָתָם, וּפִתְאוֹם מִתְבַּקְּשִׁים לָקַחַת עִמָּם מָגֵן וְחֶרֶב וְלָצֵאת לְהִלָּחֵם וְלַהֲרֹג אוֹ לֵהָרֵג. מַפְחִיד.

הַגְּמָרָא מַמְשִׁיכָה וְאוֹמֶרֶת שֶׁלְּמַעֲשֶׂה רַכִּי הַלֵּבָב הֵם הַסַּכָּנָה הָעִקָּרִית, וּבִגְלָלָם פִּטְרוּ גַּם אֶת הַמְּאָרְסִים בּוֹנֵי הַבָּתִּים וְנוֹטְעֵי הַכְּרָמִים. כְּלוֹמַר פָּטְרוּ אֶת הָאֲחֵרִים לְמַרּוֹת שֶׁיָּכְלוּ לִדְחֹק בָּהֶם לְהִלָּחֵם, רַק כְּדֵי שֶׁרַךְ הַלֵּבָב לֹא יֵצֵא לַמִּלְחָמָה כִּי הוּא בּוֹשׁ לְהוֹדוֹת שֶׁיֵּשׁ עֲבֵרוֹת בְּיָדוֹ, וְאָז בִּזְמַן מִלְחָמָה הוּא יְקַבֵּל רַגְלַיִם קָרוֹת וּבִנְסִיגָתוֹ יִגְרֹם לְמַפָּלָה שֶׁל כֻּלָּם.

נִמְצָא שֶׁלַּמִּלְחָמָה עַצְמָהּ יָצְאוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים נְקִיִּים אַף מֵעֲבֵרוֹת ״קַלּוֹת״ כְּמוֹ לְדַבֵּר בְּטָעוּת בֵּין תְּפִלִּין שֶׁל יָד לִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. מְדֻבָּר אִם כֵּן בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה וּמְקַיְּמִים אֶת כָּל הַמִּצְווֹת, אֲנָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם זְכֻיּוֹת גְּדוֹלוֹת, שֶׁיְּכוֹלִים לִסְמֹךְ שֶׁלֹּא רַק שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְנַצֵּחַ עֲבוּרָם אֶת הַמִּלְחָמָה אֶלָּא יַחְזִיר אֶת כֻּלָּם בְּשָׁלוֹם עֲבוּרָם. צַדִּיקִים.

מַדּוּעַ בַּפָּסוּק כָּתוּב: ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל״ בִּלְשׁוֹן יָחִיד? הֲרֵי הוּא פּוֹנֶה אֶל כָּל הַגְּבָרִים שֶׁהִגִּיעוּ, וְאִם כֵּן הָיָה צָרִיךְ לִפְתֹּחַ בַּמִּלִּים ״שִׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל״, שֶׁהֲרֵי מִיַּד הוּא מַמְשִׁיךְ: ״אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אוֹיְבֵיכֶם״ וְגוֹ׳. וְהַתְּשׁוּבָה הִיא כְּדֵי לְהַזְכִּיר לָנוּ אֶת הַפָּסוּק ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה׳ אֱלֹקֵינוּ ה׳ אֶחָד״. וּמָה הַקֶּשֶׁר?

עַל זֶה אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי בַּגְּמָרָא שֶׁאָמַר הַכֹּהֵן הַמָּשׁוּחַ לְכָל הָעָם הַיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה: "תֵּדְעוּ לָכֶם, גַּם אִם אֵין לָכֶם שׁוּם זְכוּת חוּץ מִקְּרִיאַת שְׁמַע שֶׁאַתֶּם קוֹרְאִים בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, אַזַי וַדַּאי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ לֹא יִתֵּן אֶתְכֶם בְּיַד הָאוֹיֵב, בָּרוּר שֶׁתִּנָּצֵחוּ".

לֹא מוּבָן. חֲרֵי הַכֹּהֵן וְהַשּׁוֹפְטִים עָשׂוּ נְפוּי וְלֹא שָׁלְחוּ לַקְּרָב מִישֶׁהוּ שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ עֲבֵרוֹת, אֲפִילוּ שֶׁדִּבֵּר בֵּין תְּפִלִּין שֶׁל יָד לִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, מְדֻבָּר כָּאן בְּצַדִּיקִים גְּמוּרִים הַמְּלֵאִים בְּתוֹרָה וּמִצְווֹת, וְלָהֶם אוֹמֵר הַכֹּהֵן שֶׁגַּם אִם אֵין לָהֶם זְכֻיּוֹת מִלְּבַד קְרִיאַת שְׁמַע זֶה יַסְפִּיק לָהֶם? חֲרֵי יֵשׁ לָהֶם גַּם אֶת כָּל הַמִּצְווֹת הָאֲחֵרוֹת.

אִם קְרִיאַת שְׁמַע מַסְפֶּקֶת אָז נִשְׁלַח אֶת כֻּלָּם לַמִּלְחָמָה וְאִם לְשׁוֹחֵחַ בֵּין תְּפִלִּין שֶׁל יָד לִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הִיא סִבָּה לָתֵת פְּטוֹר, מַשְׁמַע שֶׁלְּכָל הַשָּׁאָר יֵשׁ הַרְבֵּה מִצְווֹת וְאֵין עֲבֵרוֹת, מַדּוּעַ לִתְלוֹת לָהֶם אֶת כָּל הַזְּכוּת בְּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְלוֹמַר שֶׁזֶּה מַסְפִּיק לָהֶם גַּם אִם אֵין לָהֶם מַשֶּׁהוּ אַחֵר, כְּשֶׁיּוֹדְעִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם?

כְּדֵי לְתָרֵץ נַקְדִּים הַקְדָּמָה קְצָרָה. יָדוּעַ שֶׁבַּעֲלֵי הַמּוּסָר הִוְרִישִׁים אֶת הַפָּרָשׁוֹת "רְאֵה" "שׁוֹפְטִים" "כִּי תֵצֵא" "כִּי תָבוֹא" וְ"נִצָּבִים" עַל תְּקוּפַת חֹדֶשׁ אֱלוּל וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁבָּה הֵן נִקְרָאוֹת. בְּכָל הַפָּרָשׁוֹת הָאֵלֶּה בַּשֻּׁמּוֹת וּבַתְּכָנִים יֵשׁ רֶמֶז לַעֲבוֹדַת ה' הַנִּצְרֶכֶת מֵאִתָּנוּ בִּתְקוּפָה זוֹ, בָּהּ אָנוּ מְבַקְּשִׁים לְהִטָּהֵר, לָצֵאת לַמִּלְחָמָה נֶגֶד יֵצֶר הָרַע וְלָשׁוּב מְנַצְּחִים בְּבוֹאֵנוּ לְהִתְיַצֵּב מוּל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּיוֹם הַמִּשְׁפָּט, הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה בּוֹ דָּנִים אוֹתָנוּ לְכָל הַשָּׁנָה הַבָּאָה כֻּלָּהּ.

הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת שֶׁאֵין לָאָדָם צָרִים לְמָטָּה אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ צָרִים מִלְמַעְלָה. כָּל הַמַּעֲרָכוֹת שֶׁנַּעֲשׂוֹת לְמָטָּה אֲמוּרוֹת לִהְיוֹת מֻכְרָעוֹת קֹדֶם לְמַעְלָה, וְעָלֵינוּ לְהִתְפַּלֵּל וּלְהַרְבּוֹת זְכֻיּוֹת וּמִצְווֹת שֶׁיּוֹעִילוּ וְיַעַמְדוּ לְצַד חַיָּלֵינוּ הַיּוֹצְאִים לְהִלָּחֵם לְמָטָּה.

אִם אֲנַחְנוּ מְסַדְּרִים אֶת עַצְמֵנוּ לְמַעְלָה, מִמֵּילָא לְמָטָּה הַמִּלְחָמָה תִּסְתַּיֵּים. הֵן בַּמִּישׁוֹר הַלְּאוּמִי וְהֵן בַּמִּישׁוֹר הַפְּרָטִי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִתָּנוּ. וְזֶה רָמוּז כְּבָר בִּתְחִלַּת פָּרָשַׁת "שׁוֹפְטִים" שֶׁאָנוּ מִתְבַּקְּשִׁים לְמָנוֹת שׁוֹפְטִים שֶׁיַּעֲשׂוּ אֶת הַדִּין וְהַצֶּדֶק, וְשׁוֹטְרִים שֶׁיַּאַכְפוּ אֶת הַחֹק בִּפְנֵי מִי שֶׁיִּסָּרֵב לְהִשָּׁמַע לְדַעַת הַתּוֹרָה. אַךְ תַּפְקִיד הַשּׁוֹטְרִים הוּא לֹא רַק לַעֲצֹר אֶת הָאָדָם אַחֲרֵי שֶׁעָשָׂה אֶת הָעֲבֵרָה וְלִדְאֹג לֶאֱכֹף עָלָיו אֶת הָעֹנֶשׁ, אֶלָּא לְהַשְׁלִיט סֵדֶר שֶׁיַּעֲצֹר אֶת הָאֲנָשִׁים עוֹד בְּטֶרֶם עָשׂוּ אֶת הָעֲבֵרוֹת מֵחֲשָׁשׁ שֶׁיִּתָּפְסוּ וְיֵעָנְשׁוּ, וְאִלּוּ תַּפְקִיד הַשּׁוֹפְטִים הוּא לָדוּן אַחֲרֵי שֶׁנֶּעֶשְׂתָה הָעֲבֵרָה וְהַנֶּאֱשָׁמִים מוּבָאִים לִפְנֵיהֶם לְדִין.

וְעַל פִּי זֶה אֶפְשָׁר לִדְרוֹשׁ לַעֲבוֹדָתֵנוּ בִּתְקוּפָה זוֹ, לָשִׂים עָלֵינוּ שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים, "הַשּׁוֹפְטִים" פֵּרוּשׁוֹ לִבְדּוֹק בְּעַצְמֵנוּ וְלַעֲבֹר עַל כָּל מָה שֶׁעָשִׂינוּ וּפָעַלְנוּ עַד עַתָּה, מָה לֹא הָיָה בְּסֵדֶר וְדוֹרֵשׁ תִּקּוּן וַחֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה, שׁוֹפְטִים אֶת "הָעֲבֵרוֹת" שֶׁלָּנוּ. וְאִלּוּ "הַשּׁוֹטְרִים" פֵּרוּשׁוֹ הַקַּבָּלוֹת לֶעָתִיד שֶׁיַּעַצְרוּ אוֹתָנוּ בְּטֶרֶם נִפּוֹל בַּשְּׁנִית וְנַעֲשֶׂה דְּבָרִים לֹא רְאוּיִם, אוֹ שֶׁיִּדְחֲפוּ אוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְווֹת בְּצוּרָה טוֹבָה יוֹתֵר.

וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר לְתָרֵץ אֶת הַסְּתִירָה בֵּין מָה שֶׁחָזַ"ל אָמְרוּ כִּי נִשְׁלְחוּ לַמִּלְחָמָה אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא דִּבְּרוּ אַף בֵּין תְּפִלִּין שֶׁל יָד לִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, לְבֵין דְּבָרָיו שֶׁל רַשְׁבַּ"י שֶׁמַּסְפִּיק שֶׁתִּהְיֶה לָנוּ רַק אֶת זְכוּת מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לְהִנָּצֵל.

בְּכָל דּוֹר יֵשׁ אֶת הַצַּדִּיקִים שֶׁמּוֹבִילִים אֶת הָעָם בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, וְיֵשׁ אֶת הָעָם שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם וְגָדֵל לְאוֹרָם. כַּאֲשֶׁר הָעָם מִתְבַּטֵּל אֶל הַצַּדִּיקִים וּמוֹרֵי הַדֶּרֶךְ, חֲרֵי בְּכָךְ הֵם מְקַיְּמִים אֶת הַצִּוּוּי: "שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ... וְשָׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפַּט צֶדֶק".

קְרִיאַת שְׁמַע הִיא קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם אִם אָנוּ לֹא מְקַבְּלִים עָלֵינוּ אֶת גְּדוֹלֵי הַדּוֹר הַצַּדִּיקִים לִהְיוֹת קוֹל הַתּוֹרָה שֶׁמְּדַבֵּר אֵלֵינוּ וּמוֹרֶה לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ. הַהִתְבַּטְּלוּת שֶׁלָּנוּ אֲלֵיהֶם הִיא הַהִתְבַּטְּלוּת שֶׁלָּנוּ אֶל בּוֹרֵא הָעוֹלָם. וְזֶה הַתֵּרוּץ הָרִאשׁוֹן: אִם יֵשׁ בְּיָדֵינוּ מִצְוַת "קְרִיאַת שְׁמַע", כְּלוֹמַר שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִים עָלֵינוּ אֶת הוֹרָאוֹת גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, אֲזַי נִנָּצֵחַ אֶת הַמִּלְחָמָה, כִּי מִי שֶׁיּוֹבִיל אוֹתָהּ יִהְיוּ הַצַּדִּיקִים עַצְמָם שֶׁאֵין חֵטְא בָּא לְיָדָם, וְהֵם שֶׁיּוֹבִילוּ אֶת כֻּלָּנוּ לְחוֹף מִבְטָחִים.

קְרִיאַת שְׁמַע הִיא גַּם רֶמֶז לְתַלְמוּד תּוֹרָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי הוּא זֶה שֶׁאָמַר שֶׁאִם יֵשׁ לַיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה רַק מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע זֶה יַסְפִּיק לָהֶם, וְאִלּוּ בְּמָקוֹם אַחֵר אוֹמֵר רַשְׁבִּ"י כִּי אִם אָדָם אָנוּס וְלֹא יָכוֹל לִלְמֹד תּוֹרָה, וְאָמַר רַק קְרִיאַת שְׁמַע בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, נֶחְשָׁב שֶׁקַּיֵּם מִצְוַת תַּלְמוּד תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה".

כָּתוּב בַּגְּמָרָא כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִצְוֹות הַכְּרוּכוֹת בַּאֲמִירַת דְּבָרִים, וַאֲמִירָה זוֹ חַיֶּבֶת לִהְיוֹת דַּוְקָא בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְהַדָּבָר מְעַכֵּב בְּקִיּוּם הַמִּצְוָה. בֵּין הַמִּצְוֹות בָּרְשִׁימָה יֵשׁ אֶת עִנְיַן הַכֹּהֵן הַמָּשׁוּחַ הַמְדַבֵּר אֶל הַלּוֹחֲמִים בְּטֶרֶם הֵם יוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה.

דְּבָרִים אֵלֶּה נֶאֱמָרִים בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּלְבַד. הַגְּמָרָא לוֹמֶדֶת דִּין זֶה מִגְּזֵרָה שָׁוָה, מֵהַמִּלָּה "דִּבֵּר" הַמּוֹפִיעָה בַּפְּסוּקִים: "וְהָיָה כְּקָרְבְכֶם אֶל הַמִּלְחָמָה וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן וְדִבֶּר אֶל הָעָם", וְכֵן: "וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל", וְלוֹמֶדֶת הַגְּמָרָא כִּי הַכֹּהֵן מָשׁוּחַ דִּבֵּר אֶל הָעָם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּפִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּבֵּר אֶל מֹשֶׁה בְּמַתַּן תּוֹרָה בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כָּךְ שֶׁדִּבְרֵי הַכֹּהֵן: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל", הֵם כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה שֶׁמֹּשֶׁה קִבֵּל מִסִּינַי.

קְרִיאַת שְׁמַע הִיא גַּם רֶמֶז לָאֱמוּנָה, כִּי בָּהּ אָנוּ מְכַוְּנִים בְּמִצְוַת "יִחוּד ה'", הָאֱמוּנָה כִּי אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ, הַכֹּל מִמֶּנּוּ וְהַכֹּל לְטוֹבָה, וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד", שֶׁה' (חֶסֶד) אֱלֹקֵינוּ (דִּין) הוּא אֶחָד, הוּא ה' (רַחֲמִים) וְהַכֹּל לְטוֹבָה.

פְּעָמִים רַבּוֹת אָדָם סוֹבֵל מִיסוּרִים וּמְנִיעוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַעֲמִיד בְּדַרְכּוֹ כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יָרוּץ אֶל אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם. כְּשֶׁאָנוּ מַרְגִּישִׁים בְּ"נַחַ", יֵשׁ לָנוּ נְטִיָּה לְהִתְיַשֵּׁב וּלְהִתְבּוֹסֵס בִּמְקוֹמֵנוּ בִּמְקוֹם לְהַמְשִׁיךְ וְלָרוּץ אֶל זְרוֹעוֹת ה' יִתְבָּרַךְ, וְכָל עֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ נִתְקָעַת. ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁרוֹצֶה שֶׁנַּמְשִׁיךְ לָרוּץ אֵלָיו, מְזַרֵז אוֹתָנוּ עַל יְדֵי שֶׁהוּא "מוֹצִיא אוֹתָנוּ לַמִּלְחָמָה". כְּשֶׁיֵּשׁ מִלְחָמָה כֻּלָּם מִתְעוֹרְרִים לְהִתְפַּלֵּל לְהִתְחַזֵּק וּלְקַבֵּל קַבָּלוֹת.

בְּטֶרֶם יָצְאוּ לַקְּרָב, הַכֹּהֵן הִזְהִיר אֶת הַלּוֹחֲמִים הַיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה: "אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אוֹיְבֵיכֶם, אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם אַל תִּירְאוּ וְאַל תַּחְפְּזוּ וְאַל תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם", וְהִסְבִּירוּ חַזַ"ל: "אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם - מִפְּנֵי צָהֳלַת סוּסִים וְצִחְצוּחַ חֲרָבוֹת, אַל תִּירְאוּ - מִפְּנֵי הֲגָפַת תְּרִיסִין וְשִׁפְעַת הַקַּלְגָּסִין, וְאַל תַּחְפְּזוּ - מִקּוֹל קְרָנוֹת, וְאַל תַּעַרְצוּ - מִפְּנֵי קוֹל צְוָחוֹת". כְּלוֹמַר, כְּשֶׁהַיְּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה, הָאוֹיֵב תָּמִיד בְּקֶשׁ לִיצוֹר יִתְרוֹן פְּסִיכוֹלוֹגִי

וְלִנְטוֹעַ פַּחַד בְּלֵב הַלּוֹחֲמִים שֶׁל הַצַּד הַשֵּׁנִי עוֹד בְּטֶרֶם יָרוּ חֵץ אֶחָד. לָכֵן הַגּוֹיִם הָיוּ עוֹשִׂים הַרְבֵּה רַעַשׁ, אִם בַּהֲגָפַת הַתְּרִיסִים (מָגִנֵּי הַפְּלָדָה), צָהֳלוֹת הַסּוּסִים, תְּקִיעָה בִּקְרָנוֹת (שׁוֹפָרוֹת) וּצְוָחוֹת הַלּוֹחֲמִים בְּקוֹל רָם. הָרַעַשׁ הָאַדִּיר הָיָה מַפְחִיד וּמַרְתִּיעַ אֶת הַחַיָּלִים הַבָּאִים לְהִלָּחֵם וְגוֹרֵם לָהֶם לְשִׁתּוּק אוֹ אַף לָנוּס, וּמִשָּׁם הַדֶּרֶךְ לִנְצָחוֹן עַל הָאוֹיֵב הָיְתָה קְצָרָה.

"שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" פֵּרוּשׁוֹ שֶׁיֵּשׁ לִי אֱמוּנָה בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהַכֹּל מְמֻנּוּ וְהַכֹּל לְטוֹבָה. אִם יֵּשׁ לָנוּ בְּיָדֵינוּ "מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע", כְּלוֹמַר אֱמוּנָה בַּה', אָז וָדַאי נִנָּצֵחַ. וְזֶה שֶׁכָּתוּב: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֵיכֶם" וְגוֹ', שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁכֻּלָּם יוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה, "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" נֶאֱמֶרֶת בִּלְשׁוֹן יָחִיד, שֶׁכֵּן אָמְנָם הַגְּאֻלָּה הִיא שֶׁל כֻּלָּם אֲבָל הָאֱמוּנָה שֶׁל כָּל אֶחָד הִיא עֲבוּדָה אִישִׁית שֶׁלּוֹ, אִי אֶפְשָׁר "לְהַאֲמִין" בִּשְׁבִיל מִישֶׁהוּ אַחֵר. אִם כָּל אֶחָד יִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה, תִּהְיֶה לוֹ גְּאֻלָּה פְּרָטִית בְּתוֹךְ הַגְּאֻלָּה הַכְּלָלִית שֶׁוַּדַּאי מֻבְטַחַת לְעַם יִשְׂרָאֵל.

תֵּרוּץ נוֹסָף עַל הַפָּסוּק: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אוֹיְבֵיכֶם" וְגוֹ', שֶׁהַיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה הֵם אֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִצְוַת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל", שֶׁהוֹלְכִים בְּדַרְכּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁהָיָה תָּמִים וְשָׁלֵם עִם אֱלֹקָיו, הֵן מִבְּחִינַת לִמּוּד הַתּוֹרָה וְהֵן מִבְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, וּבְכָךְ יָכוֹל לִגְבֹּר עַל יֵצֶר הָרַע שֶׁמְּנַסֶּה לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם בַּעֲרָיוֹת וּלְהַרְחִיקוֹ מִן הַתּוֹרָה, וְעַל יְדֵי שֶׁנַּחְזִיק בִּשְׁנֵי דְּבָרִים אֵלֶּה, אֵין לָנוּ מָה לְפַחֵד מִקְּוֹלוֹת יֵצֶר הָרַע, שֶׁכֵּן הַיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה הֵם אָכֵן צַדִּיקִים, כִּי הֵם לוֹמְדֵי תּוֹרָה וּגְדוֹרִים בַּעֲרָיוֹת.

נִמְצָא שֶׁמִּצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע מְסַמֶּלֶת קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם הַמִּתְבַּטֵּאת בְּהִתְבַּטְּלוּת לְדַעַת תּוֹרָה, בַּתַּלְמוּד תּוֹרָה עַצְמוֹ, בֶּאֱמוּנָה בְּיִחוּד ה׳ שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה, וּבִשְׁמִירַת הַבְּרִית וּגְדֵרָה מֵעֲרָיוֹת. וְזוֹ הָעֲבוֹדָה שֶׁלָּנוּ בַּ-40 הַיָּמִים בֵּין רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל לְיוֹם הַכִּפּוּרִים. נִתְחַזֵּק לָלֶכֶת בְּדַרְכּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל סַבָּא, וְנָשׁוּב אֶל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם כְּשֶׁאָנוּ מוֹתִירִים מֵאֲחוֹרֵינוּ אֶת יֵצֶר הָרַע מוּכָן וּמוּדָה לָנוּ עַל הַבְּרָכוֹת.

כי תצא

בְּפָרָשַׁת "כִּי תֵצֵא" כָּתוּב: "לֹא יִהְיֶה כְלִי גֶּבֶר עַל אִשָּׁה וְלֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה כִּי תוֹעֲבַת ה' אֱלֹקֶיךָ כָּל עוֹשֵׂה אֵלֶּה". מָה טַעַם הָאִסּוּר? רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מֵבִיא בְּשֵׁם חֲזַ"ל: "לֹא יִהְיֶה כְלִי גֶּבֶר עַל אִשָּׁה - שֶׁתְּהֵא דּוֹמָה לָאִישׁ כְּדֵי שֶׁתֵּלֵךְ בֵּין הָאֲנָשִׁים, שֶׁאֵין זוֹ אֶלָּא לְשֵׁם נאוּף: וְלֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה - לֵילֵךְ וְלֵישֵׁב בֵּין הַנָּשִׁים. דָּבָר אַחֵר שֶׁלֹּא יָשִׁיר שִׁעָר הָעֶרְוָה וְשִׁעָר שֶׁל בֵּית הַשָּׁחִי: 'כִּי תוֹעֲבַת' לֹא אָסְרָה תּוֹרָה אֶלָּא לְבוּשׁ הַמֵּבִיא לִידֵי תּוֹעֵבָה".

כְּלוֹמַר הַטַּעַם הָעִקָּרִי נִלְמַד מֵהַמִּלָּה "תּוֹעֵבָה", אִסּוּר הַלְּבוּשׁ וְהַסָּרַת שֵׂעָר אֵצֶל גֶּבֶר בַּמְּקוֹמוֹת הַצְּנוּעִים הֵם מֻחָשָׁשׁ שֶׁיָּבִיאוּ לִידֵי נְאוּף, שֶׁגֶּבֶר מְחֻפָּשׂ יִסְתּוֹבֵב עִם נָשִׁים וּלְהֵפֶךְ. אִם זֶה הַטַּעַם, הֲרֵי שַׁחְקָן תֵּאַטְרוֹן שֶׁרוֹצֶה לְהִתְלַבֵּשׁ לְאִשָּׁה "לְצָרְכֵי פַּרְנָסָה" אוֹ אִשָּׁה שֶׁמַּחְלִיטָה "לְהִתְחַפֵּשׂ לְגֶבֶר" לְכְבוֹד פּוּרִים אוֹ מִסִּבַּת תַּחְפּוֹשׂוֹת, אֵין בְּכָךְ כְּבָיְכוֹל בְּעָיָה, כִּי הַטַּעַם שֶׁלָּהֶם אֵינוֹ נְאוּף. אֲבָל זֶה לֹא נָכוֹן! יֵשׁ טְעָמִים רַבִּים לַתּוֹעֵבָה שֶׁבַּמַּעֲשֶׂה זֶה, וְדַיֵּנוּ שֶׁכָּתוּב שֶׁזֶּה אָסוּר, וְלֹא נְחַפֵּשׂ לָנוּ הַקַּלּוֹת וְתֵרוּצִים וְלֹא נַעֲבֹר עַל הַכָּתוּב בַּתּוֹרָה. אִם כָּתוּב בַּתּוֹרָה שֶׁאָסוּר, אָז אָסוּר. זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה.

אָז טְעָמִים בְּמִצְווֹת הַתּוֹרָה אֵין לָנוּ לַחְקוֹר עַל מְנָת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לְהֶתֵּרִים בְּמַסְוֶה שֶׁל 'הֲבָנַת' הַמִּצְוָה, דָּבָר שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּיָדֵינוּ. אֲבָל כֵּן מָצָאנוּ שֶׁחָכָמִים דָּרְשׁוּ צִוּוּיָם וְטַעֲמֵיהֶם עַל מְנָת לִלְמֹד עַל הַנְהָגוֹת רְאוּיוֹת מֵעֵבֶר לִפְשָׁט הַצִּוּוּי שֶׁהוּא וַדַּאי צָרִיךְ לִהְיוֹת מְקֻיָּם לְלֹא עֵרְעוּר. גַּם הַצִּוּוּי שֶׁל "לֹא יִלְבַּשׁ" נִתַּן לְדָרוֹשׁ, וּלְגַלּוֹת בְּכָךְ עַד כַּמָּה עֲמוּקָה כָּל מִצְוָה שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פְּרוּשִׁים רַבִּים עַל דֶּרֶךְ הַפַּרְדֵּ"ס (פְּשָׁט, רֶמֶז, דְּרָשׁ, סוֹד), וְכֻלָּם אֱמֶת.

אַחַת הַדְּרָשׁוֹת עַל פָּסוּק זֶה מְשַׁיֶּכֶת אֶת שְׁנֵי הָאִסּוּרִים עַל הַגֶּבֶר, לֹא רַק "לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה", אֶלָּא גַּם "לֹא יִהְיֶה כְּלִי גֶּבֶר עַל אִשָּׁה" גַּם הוּא אִסּוּר לַגֶּבֶר! מָה הַפְּרוּשׁ? עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר כִּי "גֶּבֶר" הוּא כִּנּוּי לִקְבוּצָה שֶׁל תְּכוּנוֹת: עַזּוּת, שְׂכַלְתָּנִיּוּת וַחֲקִירוֹת, וְאִלּוּ "אִשָּׁה" הוּא כִּנּוּי לִקְבוּצָה שֶׁל תְּכוּנוֹת וּבְהֵן עֲנָוָה, רֹגֶשׁ וֶאֱמוּנָה. שְׁתֵּי הַקְּבוּצוֹת הָאֵלּוּ שֶׁל 'גֶּבֶר' וְ'אִשָּׁה' צְרִיכוֹת לִהְיוֹת קַיָּמוֹת בְּכָל אָדָם, וְעָלָיו מוּטָל לָדַעַת מָתַי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּקְבוּצָה אַחַת וּמָתַי בַּשְּׁנִיָּה,

וּפְעָמִים כְּשֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בִּתְכוּנוֹת שֶׁל קְבוּצָה א׳ בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּקְבוּצָה ב׳, נִמְצָא שֶׁהוּא ׳עוֹבֵר׳ עַל אִסּוּר ״לֹא יִלְבַּשׁ״.

יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לִלְבּוֹשׁ ׳שִׂמְלַת אִשָּׁה׳, כְּלוֹמַר לִנְהֹג בַּעֲנָוָה וּבֶאֱמוּנָה תְּמִימָה, כְּמוֹ בְּקִיּוּם הַמִּצְוּוֹת. אָדָם לֹא יָכוֹל שָׁם לִנְהֹג בְּעַזּוּת וְבִשְׂכְלְתָנִיּוּת וְלוֹמַר: ״עַד שֶׁאֲנִי לֹא מֵבִין אֶת כָּל הַהֲלָכוֹת עַל בּוּרְיָן, טַעֲמֵיהֶן וּפְעֻלּוֹתֵיהֶן אֲנִי לֹא מְקַיֵּם אוֹתָן״! אָדָם שֶׁנּוֹהֵג כָּךְ, לֹא רַק שֶׁעוֹבֵר עַל מִצְוַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּבַטֵּל אוֹתָהּ (אוֹ חָלִילָה אִסּוּר שֶׁעוֹבֵר עָלָיו), אֶלָּא עוֹבֵר בְּצוּרָה מְסֻיֶּמֶת גַּם עַל אִסּוּר שֶׁל ׳לֹא יִהְיֶה כְּלִי גֶּבֶר עַל אִשָּׁה׳, שֶׁהִתְלַבֵּשׁ ׳כְּגֶבֶר׳ הֵיכָן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת ׳אִשָּׁה׳.

אֶת הַמִּצְוּוֹת צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹךְ אֱמוּנָה תְּמִימָה וּבְלִי שְׁאֵלוֹת. אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁאָסוּר לָנוּ לַחְקוֹר אֶת הַהֲלָכָה, אֶלָּא אַף רָצוּי וּמְצֻוֶּה, זוֹ אֲפִילוּ חוֹבָה! יֵשׁ לָנוּ חִיּוּב לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וּבַשָּׁמַיִם יִשְׁאֲלוּ אוֹתָנוּ אִם קָבַעְנוּ עִתִּים לְתוֹרָה וְטָרַחְנוּ לָשֶׁבֶת וּלְהָבִין מָה אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים. אִם נָתְנוּ לָנוּ שֵׂכֶל אֲנַחְנוּ אֲמוּרִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ.

אֲבָל הַצִּוּוּי לִלְמֹד הוּא עַל מְנָת לְהָבִין כֵּיצַד לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְוָה עַל הַצַּד הַטּוֹב בְּיוֹתֵר, שֶׁלֹּא נְשַׁבֵּשׁ וְתִהְיֶה תַּקָּלָה. אֲנַחְנוּ לֹא לוֹמְדִים ׳מַדּוּעַ׳ מְקַיְּמִים אֶת הַמִּצְוּוֹת אֶלָּא ׳אֵיךְ׳ מְקַיְּמִים אוֹתָן. וְהִנֵּה אִם נִקְרָא לְחָבֵר שֶׁיָּבוֹא לִלְמֹד עִמָּנוּ, וְהוּא יִתָּרֵץ ״אֵין לִי צֹרֶךְ, אֲנִי דַּתִי מִלֵּדָה, לָמַדְתִּי מֵאָבָא שֶׁלִּי, אֲנִי כְּבָר יוֹדֵעַ״, הוּא עוֹבֵר בְּכָךְ עַל ״לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה״! לִמּוּד הַתּוֹרָה הוּא מִצְוָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, תַּלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּן! וְגָדוֹל

הַלִּמּוּד הַמֵּבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה. פִּתְאוֹם כְּשֶׁצָּרִיךְ לִלְמֹד וְלַחְקֹר וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּשֵּׂכֶל, הוּא מִתְמַלֵּא בְּ"אֱמוּנָה תְּמִימָה" שֶׁמַּה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה זֶה בְּסֵדֶר וּמַסְפִּיק!

עוֹד מָקוֹם בּוֹ אָנוּ יְכוֹלִים לִפּוֹל בְּאִסּוּר זֶה הוּא שְׁמוּשׁ לֹא נָכוֹן וְהַחְלָפָה בֵּין תְּכוּנַת הָעַזּוּת (כְּלִי גֶּבֶר) לַעֲנָוָה וּצְנִיעוּת (שִׂמְלַת אִשָּׁה). פְּעָמִים שֶׁצָּרִיךְ לִלְבּוֹשׁ "כְּלִי גֶּבֶר" לַעֲבוֹדַת ה', לִלְבֹּשׁ עַזּוּת שֶׁל קְדֻשָּׁה וְלִהְיוֹת "עָז כַּנָּמֵר". יֵשׁ בְּכֹחֵנוּ וְתַפְקִידֵנוּ לִמְחוֹת וּלְהַלָּחֵם נֶגֶד כָּל הַפִּרְצוֹת שֶׁעוֹשִׂים רְשָׁעִים בְּחוֹמוֹת הַקְּדֻשָּׁה. כַּאֲשֶׁר זֶרֶם קִיצוֹנִי קָטָן מִתּוֹךְ עַמֵּנוּ וְאַרְצֵנוּ מְבַקֵּשׁ לְתַקֵּף אֶת כָּל הַקָּדוֹשׁ לָנוּ, פִּתְאוֹם כֻּלָּם לוֹבְשִׁים עֲנָוָה פְּסוּלָה וְלֹא צוֹעֲקִים, וְעוֹבְרִים עַל אִסּוּר 'לֹא יִלְבַּשׁ שִׂמְלַת אִשָּׁה'!

הַבְּעָיָה שֶׁקָּשֶׁה לָנוּ לְזַהּוֹת "רֹעַ" בְּקֶרֶב יְהוּדִים אֲחֵרִים, מָה גַּם שֶׁרֹב הַיְּהוּדִים הָרְחוֹקִים מִתּוֹרָה וּמִצְוֹות פָּשׁוּט מוּלָכִים שׁוֹלָל עַל יְדֵי שִׁלַּל הַסְּמָאוֹת וְהַתַּעֲמוּלוֹת שֶׁאוֹתוֹ קֶמֶץ מוֹצִיא, וְתַחַת לָשׁוֹן נְקִיָּה שֶׁל "שִׁוְיוֹן בַּנֶּטֶל", "זְכֻיּוֹת הַפְּרָט", "מְדִינָה דְּמוֹקְרָטִית", "הַדָּרַת נָשִׁים" וְ"הֲדָתָה", מְחַפֵּשׂ אוֹתוֹ קֶמֶץ לִנְגֹּס בְּעוֹד עֵרֶךְ קָדוֹשׁ בַּחֶבְרָה הַיִּשְׂרְאֵלִית וּלְהַדִּיר אֶת רַגְלֵי הָעָם מִכָּל מָה שֶׁקָּדוֹשׁ. הַגְּזֵרוֹת אֵינָן עַל הַמִּגְזָר שׁוֹמֵר הַתּוֹרָה וּמִצְוֹות בִּלְבַד, כִּי אֵין יְהוּדִי אָדוֹק אֶחָד שֶׁיַּעֲבֹר עַל מִצְוָה קָלָה שֶׁבַּתּוֹרָה בִּגְלַל "חוֹק מְדִינָה", אֶלָּא הַמַּטָּרָה לִגְרֹם לְקִטּוּב וְהַרְחָקַת הַיְּהוּדִים 'הַמְסוֹרָתִיִּים' אֲשֶׁר טֶרֶם הִתְקָרְבוּ מַסְפִּיק אֲבָל גַּם בָּרוּךְ ה' לֹא הִתְרַחֲקוּ מַסְפִּיק.

אוֹתוֹ קֶמֶץ נִלְחָם לְאַבֵּד אֶת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁיְּלָדֵיהֶם לֹא יֵדְעוּ אַף מֵשָׂגִים פְּשׁוּטִים בַּיַּהֲדוּת וְיִגְדְּלוּ לִהְיוֹת כְּגוֹיִם גְּמוּרִים, רַחֲמָנָא לִיצְלָן. אוֹתָם יְהוּדִים "מְסוֹרָתִיִּים" שֶׁמְּקַיְּמִים חֵלֶק מֵהַמִּצְוֹות אֲבָל גַּם צוֹפִים בְּטֶלֶוִיזְיָה גּוֹלְשִׁים בָּאִינְטֶרְנֶט

וּמְשַׁחֲקִים בַּסְּמַרְטוּט-פּוֹנִים שֶׁלָּהֶם, לֹא מוּדָעִים לַמִּלְחָמָה הַנֶּעֱרֶכֶת עַל נִשְׁמוֹתֵיהֶם וְעַל עוֹלָמָם הַבָּא.

וְהַטַּעֲנָה לֹא עֲלֵיהֶם, אֶלָּא עַל מִי שֶׁכֵּן שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹות, וּפִתְאוֹם "לוֹבֵשׁ שִׂמְלַת אִשָּׁה" וְשׁוֹתֵק. וְכָךְ רָאִינוּ תּוֹפְעוֹת מְכֹעָרוֹת וּבָרְאשָׁן הַמִּלְחָמָה "לְחַלֵּן" אֶת הַשַּׁבָּת, וְלַעֲשׂוֹתָהּ לְעוֹד יוֹם בַּשָּׁבוּעַ, מָה שֶּׁלֹּא קַיָּם אַף בָּאֲרָצוֹת נוֹצְרִיוֹת!

תַּחַת כּוֹתָרוֹת שֶׁל "מְדִינָה דְמוֹקְרָטִית" וּ"זְכֻיּוֹת הַפְּרָט" מְבַקְּשִׁים לְהַתִּיר לְכָל בַּעְלֵי הָעֲסָקִים הַגְּדוֹלִים לְפְתֹּחַ אֶת חֲנוּיוֹתֵיהֶם בְּשַׁבָּת קוֹדֶשׁ, וּכְנֶגְדָּם בַּעְלֵי עֲסָקִים קְטַנִּים וּפַחוֹת חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָה יַחְשְׁבוּ שֶׁהֵם "מַפְסִידִים" וְיִפְתְּחוּ גַּם הֵם בְּשַׁבָּת, לְמֵרוֹת שֶׁזֶּה יוֹם הַמְנוּחָה שֶׁלָּהֶם. וְגַם בַּעְלֵי הָעֲסָקִים הַגְּדוֹלִים לֹא בְּדִיּוּק עוֹמְדִים מֵאֲחוֹרֵי הַקֶּפָּה בִּסְנִיפֵי הָרְשָׁתוֹת שֶׁלָּהֶם, אֶלָּא אוֹתָם צְעִירִים וּבְנֵי מִשְׁפָּחוֹת מְעוּטֵי יְכֹלֶת יָקוּמוּ בְּשֵׁשׁ בַּבֹּקֶר בְּשַׁבָּת קוֹדֶשׁ וְיִסְעוּ מֵאַשְׁדּוֹד לְתֵל אָבִיב, כְּדֵי שָׁתַל אָבִיבִי אֶחָד יוּכַל לִקְנוֹת שַׁקִּית חָלָב בְּעֶשֶׂר בַּבֹּקֶר, כִּי הוּא לֹא רָצָה לִטְרֹחַ לִקְנוֹת בְּיוֹם שִׁישִׁי וְלָשִׂים בַּמְּקָרֵר. כָּל אֵלֶּה שְׁקוּנִים בִּמְקוֹמוֹת אֵלֶּה יְשָׁאֲלוּ אֶת עַצְמָם הַאִם הֵם הָיוּ מוּכָנִים כָּעֵת לַעֲמֹד מֵהַצַּד הַשֵּׁנִי שֶׁל הַדֶּלְפֵּק? הַאִם מָה שֶׁמְּשַׁקְּרִים לְעַצְמָם: 'הוּא מְקַבֵּל מַשְׂכֹּרֶת גְּבוֹהָה יוֹתֵר בְּשַׁבָּת' הָיָה פּוֹעֵל גַּם עֲלֵיהֶם וְהֵם הָיוּ מוּכָנִים לְוַתֵּר עַל מְנוּחַת הַשַּׁבָּת שֶׁלָּהֶם בִּשְׁבִיל עוֹד כַּמָּה שְׁקָלִים אִם הֵם לֹא בֶּאֱמֶת הָיוּ צְרִיכִים?

אָז מַדּוּעַ אָנוּ לֹא שׁוֹמְעִים מְחָאָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר בָּעִנְיָן? כִּי כָּל מִי שֶׁמֵּבִין מָה עָרְכָה הָאֲמִתִּי שֶׁל הַשַּׁבָּת, בִּמְקוֹם לְלָמְדָהּ

לַצִּבּוּר הָרְחַב שֶׁמַּסְתִּירִים מִמֶּנּוּ, הוּא עָסוּק בְּ"לִלְבֹּשׁ שִׂמְלַת אִשָּׁה" וְלִשְׁתּוֹק. וְגַם אִם נָבוֹא וְנִטְעַן כִּי אָנוּ לֹא יְכוֹלִים "לִכְפּוֹת עַל הֲרוֹב" וְזוֹ "מְדִינָה דְמוֹקְרָטִית" וּשְׁאָר שְׁטֻיּוֹת מִן הַנַּ"ל, נִזְכֹּר כִּי לֹא כָּל דָּבָר צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּהַפְגָּנוֹת וּצְעָקוֹת. עָלֵינוּ לָדַעַת כֵּיצַד לְהַגִּיעַ אֶל אַחֵינוּ הָרְחוֹקִים וּלְלַמְּדָם אֶת חֲשִׁיבוּת הַמִּצְווֹת וְאֶת יָפְיָהּ שֶׁל הַתּוֹרָה.

וְנִזְכֹּר כִּי הַהִסְבָּרָה הַיְעִילָה בְּיוֹתֵר הִיא דֶּגְמָא אִישִׁית, שֶׁנִּלְמַד וְנֶהֱנֶה מֵעֲבוֹדַת ה' בְּעַצְמֵנוּ, וְאָז נִקְרַב אֲחֵרִים שֶׁיִּלְמְדוּ מֵאִתָּנוּ וְיִזְכּוּ גַּם הֵם לְאַשֵּׁר אֲמִתִּי. אֲבָל אָסוּר לָנוּ לִטְמוֹן אֶת הָרֹאשׁ בַּחוֹל וְלוֹמַר: "אֲצִלִי הַכֹּל בְּסֵדֶר, זוֹ בְּעָיָה שֶׁלָּהֶם", כִּי הַתֵּרוּץ הַזֶּה לֹא מִתְקַבֵּל בַּשָּׁמַיִם, יֵשׁ לְכֻלָּנוּ דִּין עֲרֻבוּת זֶה לָזֶה וְעָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מָה שֶׁבְּיכָלְתֵּנוּ לְהוֹסִיף לְכֹחוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְלֹא לָתֵת לַאֲחֵרִים לִנְגֹּס בָּהֶן, אָסוּר לָנוּ "לִלְבֹּשׁ שִׂמְלַת אִשָּׁה".

מַדּוּעַ בַּדְּבָרִים הַנּוֹגְעִים לָנוּ בְּגַשְׁמִיּוּת כֻּלָּם "לוֹבְשִׁים כְּלֵי גֶּבֶר". מִי זֶה שֶׁיַּעֲז לַעֲקֹף אוֹתָנוּ בַּכְּבִישׁ אוֹ לַחְסֹם אוֹתָנוּ בַּחֲנָיָה? כָּאן פִּתְאוֹם כֻּלָּם עוֹמְדִים עַל שֶׁלָּהֶם, עַל "צִדְקָתָם". עַל עַזּוּת פָּנִים זוֹ אָמְרוּ חַז"ל: "עָז פָּנִים לַגֵּיהִנֹּם"! לִכְבוֹד שָׁמַיִם אֵינְךָ דּוֹאֵג וְלִכְבוֹדְךָ כֵּן?

בַּתַּנ"ךְ מְסֻפָּר עַל מַעֲשֵׂה שֶׁל "פִּילֶגֶשׁ בַּגִּבְעָה", בָּהּ יְהוּדִי מִשֵּׁבֶט לֵוִי חָנָה לְמֶשֶׁךְ הַלַּיְלָה הוּא וּפִילַגְשׁוֹ בְּעִיר שֶׁל שֵׁבֶט בִּנְיָמִין. הָיוּ שָׁם כַּמָּה בְּנֵי בְלִיַּעַל שֶׁהִתְנַפְּלוּ עֲלֵיהֶם וְהִתְעַלְּלוּ וְהָרְגוּ אֶת הַפִּילֶגֶשׁ הַמִּסְכֵּנָה.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִזְדַּעְזְעוּ מִן הַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָא וְקָמוּ כָּל הַשְּׁבָטִים עַל שֵׁבֶט בִּנְיָמִין וְדָרְשׁוּ לְהַסְגִּיר אֶת הָרוֹצְחִים. שֵׁבֶט בִּנְיָמִין טָעָה וְחָשַׁב שֶׁמְּקִים מִצְוַת "וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם", וְלֹא

הִסְפִּימוּ לְהַסְגִּירָם. בְּעִקְבוֹת כָּךְ פָּרְצָה מִלְחֶמֶת אַחִים וְהַשְּׁבָטִים שָׁקְמוּ עַל שֵׁבֶט בִּנְיָמִין הוּכְּסוּ בַּפַּעֲמַיִם הָרִאשׁוֹנוֹת וְנָפְלוּ מֵהֶם קָרְבָּנוֹת רַבִּים, בְּטֶרֶם עָלוּ בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית וְהִכּוּ אֶת שֵׁבֶט בִּנְיָמִין.

וְנִשְׁאֲלָה הַשְּׁאֵלָה: מַדּוּעַ נִמְתְּחָה מִדַּת הַדִּין עַל הַשְּׁבָטִים הָאֲחֵרִים, הֲרֵי הֵם מִחוּ עַל נְבָלָה שֶׁנַּעֲשְׂתָה בְּיִשְׂרָאֵל וְרָצוּ צֶדֶק, אִם כֵּן לָמָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּרַם שֶׁיִּפְסִידוּ בַּפַּעֲמַיִם הָרִאשׁוֹנוֹת וְיִשְׁלְמוּ עַל כָּךְ בְּדָמִים יְקָרִים?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁמִּדַּת הַדִּין הָיְתָה מְתוּחָה כִּי בְּאוֹתָן שָׁנִים הָיָה בְּשֵׁבֶט דָּן "פֶּסֶל-מִיכָה" שֶׁהָיָה עֲבוֹדָה זָרָה וְהָיָה קַיָּם מִכְּנִיסָתָם לָאָרֶץ כִּמְעַט וְעַד חֻרְבַּן בָּיִת רִאשׁוֹן וְאַף אֶחָד לֹא מָחָה. וְעַל זֶה מִדַּת הַדִּין קִטְרְגָה: "עַל מַעֲשֵׂה הַפִּילֶגֶשׁ מִיַּד בָּאוּ וְעַל הַפֶּסֶל הֵם שׁוֹתְקִים, עַל כְּבוֹדָם לֹא מָחֲלוּ וְעַל כְּבוֹדְךָ מוֹחֲלִים"?! כְּשֶׁיֵּשׁ פְּגִיעָה בַּקְּדֻשָּׁה, זוֹ פְּגִיעָה בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיֵשׁ לְמְחוֹת כְּכָל יְכוֹלְתֵנוּ עַל מְנָת לְהָסִיר אֶת מִדַּת הַדִּין מֵעַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל.

וְעוֹד מָקוֹם שֶׁאָסוּר לַגֶּבֶר "לִלְבֹּשׁ שִׂמְלַת אִשָּׁה" הוּא בַּבָּיִת שֶׁלָּנוּ. בַּיְּהוּדוּת "הַזָּכָר" פֵּרוּשׁוֹ "מַשְׁפִּיעַ" - "נוֹתֵן", וְאִלּוּ "נְקֵבָה" פֵּרוּשָׁהּ "מֵשְׁפָּע" -"מְקַבֵּל", וְלָכֵן גֶּבֶר שֶׁלֹּא נוֹתֵן וּמַעֲנִיק מֵעַצְמוֹ בַּבָּיִת וְרַק רוֹצֶה לְקַבֵּל, הֲרֵי שֶׁיֵּשׁ שְׁתֵּי "נְקֵבוֹת" בַּבָּיִת וְהַבַּיִת הַזֶּה לֹא מִתְפַּקֵּד! צָרִיךְ תָּמִיד לָתֵת מֵעַצְמֵנוּ וּלְלַמֵּד אֶת בְּנֵי הַבַּיִת שֶׁלֹּא "מְקַבְּלִים" מַתָּנוֹת חִנָּם, אֶלָּא אָדָם צָרִיךְ קוֹדֵם כָּל לִדְרוֹשׁ וְלָתֵת מֵעַצְמוֹ וְאַחַר כָּךְ לְצַפּוֹת מֵאֲחֵרִים.

בַּבָּתִּים שֶׁל חֲרֵדִים לִדְבַר ה׳, אֶפְשָׁר לִרְאוֹת כֵּיצַד נוֹתְנִים לִילָדִים קְטַנִּים עֲבוֹדוֹת בָּיִת. פִּתְאוֹם רוֹאִים יֶלֶד בְּגִיל 5 אוֹ 6 שֶׁרוֹחֵץ כֵּלִים אוֹ שׁוֹטֵף אֶת הַסָּלוֹן. רְאִיתֶם פַּעַם אֵיךְ נִרְאֵית סְפוֹנְגָ׳ה שֶׁל יֶלֶד בֶּן 6? צָרִיךְ לִשְׁטֹף אַחֲרָיו! אָז בִּשְׁבִיל מָה לְהַטְרִיחוֹ? כְּדֵי שֶׁהוּא יִלְמַד לָתֵת! ״שֶׁיִּלְבַּשׁ כְּלִי גֶּבֶר״. כָּךְ הַגְּדוֹלִים עוֹזְרִים בְּטִפּוּל שֶׁל הַקְּטַנִּים, וּכְשֶׁהֵם מִתְבַּגְּרִים וּמִתְחַתְּנִים הֵם כְּבָר יְנַהֲלוּ בָּיִת בָּרִיא בּוֹ כֻּלָּם יוֹדְעִים לָתֵת וְלֹא לִבְכּוֹת וְלִרְצוֹת רַק לְקַבֵּל. וְזֶה פּוֹתֵר הַרְבֵּה בְּעָיוֹת שֶׁל שְׁלוֹם בָּיִת שֶׁאָנוּ רוֹאִים בַּבָּתִּים שֶׁל בְּנֵי זוּג שֶׁגָּדְלוּ בְּפִנּוּק וּבְחֹסֶר מַעַשׂ וְעַד גִּיל 30 לֹא הֵרִימוּ חֻלְצָה מֵהָרִצְפָּה, כִּי אִמָּא הֶרִימָה עֲבוּרָם.

לָכֵן עַל כָּל אָדָם בָּרֹאשׁ וּבָרִאשׁוֹנָה לְקַבֵּעַ וּלְהַגְדִּיל אֶת הָעִתִּים לַתּוֹרָה. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לָנוּ טַעֲמֵי מִצְוֹות לִדְרוֹשׁ בָּהֶם וְעָלֵינוּ לְקַיְּמָן כִּפְשׁוּטָן, יֵשׁ לָנוּ טְעָמִים לִדְרוֹשׁ בָּהֶם עֲבוּר הַנְּהָגוֹת חַיִּים, לִלְמֹד כֵּיצַד לִשְׁמוֹר עַל הַקְּדֻשָּׁה וּכְבוֹד שָׁמַיִם, כֵּיצַד לְהִמָּנַע מִמַּחְלֹקֶת וְלֹא לְהִלָּחֵם עַל כְּבוֹדֵנוּ שֶׁלָּנוּ, וְכֵיצַד לְנַהֵל בָּיִת יְהוּדִי בָּרִיא וּלְלַמֵּד אֶת יְלָדֵינוּ שֶׁגַּם הֵם יִזְכּוּ לְכָךְ. כַּאֲשֶׁר כָּל אֶחָד יִלְבַּשׁ אֶת הַבְּגָדִים שֶׁהוּא אָמוּר לִלְבֹּשׁ, אָז תָּסוּר ״הַתּוֹעֵבָה״ מִקִּרְבֵּנוּ, הוּא יֵצֶר הָרַע שֶׁמַּדִּיחֵנוּ לַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי ה׳, וְנִזְכֶּה לָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא גַּם יָחַד.

כי תבוא

מְסֵפֶר בַּגְּמָרָא עַל רַבִּי יוֹנָתָן בֶּן עַסְמַיי וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן גֵּרִים שֶׁבָּאוּ לְהִפָּרֵד לְשָׁלוֹם מִגְּדוֹל הַדּוֹר, רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי. כֵּיוָן שֶׁהִבְחִין בָּהֶם שֶׁחֲכָמִים הֵם, קָרָא לִבְנוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר לְאַחַר שֶׁעָזְבוּ הַצַּדִּיקִים אֶת בֵּיתוֹ, וְאָמַר לוֹ: "לֵךְ אֲלֵיהֶם וּבַקֵּשׁ מֵהֶם בְּרָכָה". שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר בְּקוֹל אָבִיו וּמִהֵר אַחֲרֵיהֶם. כְּשֶׁנִּגַּשׁ אֲלֵיהֶם שָׁאֲלוּ לִרְצוֹנוֹ, וְאָמַר כִּי אָבִיו בִּקֵּשׁ שֶׁיְּבָרְכוּ אוֹתוֹ. אָז פָּנוּ אֶל רַבִּי אֶלְעָזָר הַצָּעִיר וְאָמְרוּ: "יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּזָּרַע וְלֹא תִקָּצוֹר! שֶׁתַּכְנִיס וְלֹא תוֹצִיא! שֶׁתּוֹצִיא וְלֹא תַּכְנִיס! שֶׁיֶּחֱרַב בֵּיתְךָ,

וְהָאוֹרְחִים שֶׁלְּךָ יֵשְׁבוּ וְיָגוּרוּ בִּמְקוֹמְךָ! שֶׁשַּׂלְחָנְךָ יְבֻלְבַּל! וְשֶׁלֹּא תִרְאֶה שָׁנָה חֲדָשָׁה"!

רַבִּי אֶלְעָזָר חָזַר לְבֵיתוֹ מְזֻעְזָע. הוּא בִּקֵּשׁ בְּרָכוֹת וְקִבֵּל "בְּרָכוֹת". הוּא נִכְנַס עָצוּב אֶל אָבִיו וְאָמַר לוֹ לֹא רַק שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ אוֹתִי, אֶלָּא שֶׁצִּעֲרוּ אוֹתִי. רַבִּי שִׁמְעוֹן הֶפְתֵּעַ וּבִקֵּשׁ מִבְּנוֹ לַחְזֹר עַל דִּבְרֵי הַחֲכָמִים, וּכְשֶׁאָמַר לוֹ בְּמָה בֵּרְכוּ אוֹתוֹ, חִיֵּךְ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר לוֹ כִּי הַכֹּל בֶּאֱמֶת בְּרָכוֹת הֵן עַל דֶּרֶךְ מָשָׁל, וְאֵלֶּה פֵּרוּשָׁן:

"**שֶׁתִּזָּרַע וְלֹא תִקָּצוֹר**, הַכַּוָּנָה שֶׁתּוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת (תִּזָּרַע) וְלֹא יָמוּתוּ בְּחַיֶּיךָ (תִּקָּצוֹר). **שֶׁתַּכְנִיס וְלֹא תוֹצִיא**, שֶׁכָּל הַכַּלּוֹת שֶׁבָּנֶיךָ יַכְנִיסוּ לְבֵיתָם לֹא יֵצְאוּ, כְּלוֹמַר בָּנֶיךָ לֹא יָמוּתוּ בְּחַיֶּיהֶן אוֹ לֹא יְגָרְשׁוּ אוֹתָן חָלִילָה. **שֶׁתּוֹצִיא וְלֹא תַכְנִיס**, שֶׁכָּל הַחֲתָנִים שֶׁיַּכְנִיסוּ אֶת בְּנוֹתֶיךָ אֲלֵיהֶם לֹא יָמוּתוּ בְּחַיֶּיהֶן אוֹ יְגָרְשׁוּ אוֹתָן וְתִצְטָרֵךְ חָלִילָה לְכוֹנְסָן חֲזָרָה לְבֵיתֶךָ. **שֶׁיֶּחֱרַב בֵּיתְךָ וְהָאוֹרְחִים שֶׁלְּךָ יֵשְׁבוּ וְיָגוּרוּ בִּמְקוֹמְךָ**, הַכַּוָּנָה לַבַּיִת הַקָּבוּעַ וְהָאֲמִתִּי שֶׁל כָּל אָדָם וְזֶה הַקֶּבֶר שֶׁלּוֹ, וְאָמְרוּ לְךָ שֶׁיֶּחֱרַב בַּיִת זֶה וְלֹא יָבוֹא לִידֵי שְׁמוּשׁ, וְאִלּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁכֻּלָּנוּ אוֹרְחִים בּוֹ אַתָּה תִּהְיֶה בָּעַל הַבַּיִת, כְּלוֹמַר שֶׁתַּאֲרִיךְ יָמִים וְשָׁנִים. **שֶׁשַּׂלְחָנְךָ יִהְיֶה מְבֻלְבָּל**, שֶׁתִּזְכֶּה לִרְאוֹת בְּחַיֶּיךָ הַרְבֵּה יְלָדִים וּנְכָדִים קְטַנִּים וּבְרִיאִים שֶׁיַּהַפְכוּ לְךָ אֶת הַבַּיִת. **וְשֶׁלֹּא תִרְאֶה שָׁנָה חֲדָשָׁה**, שֶׁאִשְׁתְּךָ תִּזְכֶּה גַּם הִיא לְשָׁנִים טוֹבוֹת וַאֲרֻכּוֹת בִּמְחִיצָתְךָ, וְשֶׁלֹּא תִצְטָרֵךְ חָלִילָה לָשֵׂאת אִשָּׁה חֲדָשָׁה שֶׁבָּהּ נֶאֱמַר: כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה **חֲדָשָׁה** נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ **שָׁנָה אֶחָת** וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקָח".

מַסְבִּיר בְּ"עֵץ יוֹסֵף" כִּי אוֹתָם חֲכָמִים בִּקְּשׁוּ לְבָרֵךְ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בִּבְרָכוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד, וְלָכֵן הָיָה צָרִיךְ לְהַטְמִין

וּלְהַסְתִּיר אוֹתָן בְּדִבְרֵי חִידָה מִפְּנֵי הַמְּקַטְרְגִים לְמַעְלָה, הַמְבַקְּשִׁים לְעַרְעֵר עַל הַזְּכוּת שֶׁל הַמִּתְבָּרֵךְ לְקַבְּלָן.

יְסוֹד זֶה מִתְגַּלֶּה בְּפָרָשַׁת "כִּי תָבוֹא" בָּהּ יֵשׁ כִּבְיָכוֹל 98 קְלָלוֹת נוֹרָאִיוֹת עַל עַם יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא שֶׁלְּמַעֲשֶׂה הֵן בְּרָכוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד שֶׁנֶּאֶמְרוּ בְּמַסְוֶה שֶׁל קְלָלוֹת עַל מְנָת שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ עֲלֵיהֶן מִשָּׁמַיִם וְיִמְנְעוּ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִלְּקַבְּלָן בְּטַעֲנָה שֶׁהֵם אֵינָם רְאוּיִים לָהֶן. בְּפָרָשַׁת "כִּי תָבוֹא" 98 הַקְּלָלוֹת הֵן בְּרָכוֹת נִשְׂגָּבוֹת מְאֹד שֶׁנִּתְּנוּ לְדוֹר שֶׁחָטָא בְּעֵגֶל הַזָּהָב וּבְחֵטְא הַמְּרַגְּלִים, שֶׁרֻבּוֹ כְּכֻלּוֹ נִגְזַר עָלָיו לָמוּת בַּמִּדְבָּר וּבָנָיו הֵם אֵלֶּה שֶׁנִּכְנְסִים פְּנִימָה וְלָהֶם הַבְּרָכוֹת. "עַל מָה וְלָמָּה מַגִּיעַ לָהֶם בְּרָכוֹת"? יִצְעֲקוּ הַמְּקַטְרְגִים, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחְבִּיא אֶת הַבְּרָכוֹת הַלָּלוּ בְּתוֹךְ הַקְּלָלוֹת. אֲבָל צָרִיךְ לָדַעַת לִקְרֹא אֶת הַבְּרָכוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַמִּלִּים, כְּפִי שֶׁעָשָׂה רַבִּי שִׁמְעוֹן לִבְנוֹ בַּבְּרָכוֹת שֶׁל אוֹתָם שְׁנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

הַשְׁגָּחַת ה' בְּהֶסְתֵּר פָּנִים הִיא גְּבוֹהָה יוֹתֵר, כִּי דַּוְקָא בְּצוּרָה שֶׁל הֶסְתֵּר הוּא יָכוֹל לָתֵת לָנוּ שֶׁפַע גָּדוֹל יוֹתֵר מִבִּלְי שֶׁיִּהְיֶה קִטְרוּג שַׁיַּפְרִיעַ. וּכְבָר אָמְרוּ חַז"ל שֶׁלּוּחוֹת הָרַאשׁוֹנִים נִשְׁתַּבְּרוּ כִּי נִתְּנוּ בְּמַעֲמַד כֹּה מַרְשִׁים שֶׁכָּל הָעוֹלָם נֶחֱשָׁף אֵלָיו, מִמֵּילָא שָׁלְטָה בּוֹ עַיִן הָרַע. וְכָךְ רָאִינוּ שֶׁאֶת כָּל הַדְּבָרִים הַחֲשׁוּבִים בֶּאֱמֶת לְעָם יִשְׂרָאֵל, הַבְּרָכוֹת וְהַמַּתָּנוֹת הַגְּדוֹלוֹת בְּיוֹתֵר, תָּמִיד הָיָה צָרִיךְ לְהַעֲבִיר בִּדְרָכִים עֲקַלְקַלּוֹת שֶׁיַּעַקְפוּ אֶת כָּל הַמְּקַטְרְגִים שֶׁמְּנַסִּים לִמְנוֹעַ וּלְעַכֵּב.

מְסֻפָּר בַּגְּמָרָא עַל בַּר הֶדְיָא פּוֹתֵר הַחֲלוֹמוֹת. הָיָה זֶה אִישׁ רָשָׁע וְרוֹדֵף בֶּצַע שֶׁפָּתַר חֲלוֹמוֹת שֶׁל אֲנָשִׁים. מִי שֶׁשִּׁלֵּם לוֹ

הָיָה זוֹכֶה שֶׁפָּתַר לוֹ הַחֲלוֹמוֹת לְטוֹבָה, וּמִי שֶׁלֹּא שִׁלֵּם לוֹ הָיָה לוֹקֶה שֶׁפָּתְרוּ לוֹ אֶת הַחֲלוֹמוֹת לִשְׁלִילָה. וְהִנֵּה בֵּין הַבָּאִים אֵלָיו הָיוּ שְׁנֵי גְּדוֹלֵי הַדּוֹר אַבַּיֵי וְרָבָא שֶׁמִּדֵּי פַּעַם הָיוּ תּוֹקְפִים אוֹתָם חֲלוֹמוֹת מַדְאִיגִים, וְהֵם שֶׁלֹּא יָדְעוּ בִּרְשָׁעוּתוֹ שֶׁל זֶה, בִּקְּשׁוּ שֶׁיִּפְתֹּר לָהֶם אוֹתָם. אַבַּיֵי שֶׁשִּׁלֵּם זָכָה שֶׁיִּפְתְּרוּ לוֹ לְטוֹבָה, וְרָבָא שֶׁלֹּא שִׁלֵּם לָקָה שֶׁפָּתְרוּ לוֹ לִשְׁלִילָה. כַּמָּה פְּעָמִים אַחֲרֵי שֶׁלָּקָה הֵחֵל גַּם רָבָא לְשַׁלֵּם וְאָז זָכָה שֶׁחֲלוֹמוֹת רָעִים מְאֹד נִפְתְּרוּ לְטוֹבָה. כָּל הַפִּתְרוֹנוֹת הִתְגַּשְּׁמוּ, וְאָז גִּלָּה רָבָא כִּי הַחֲלוֹמוֹת הוֹלְכִים אַחֲרֵי הַפּוֹתֵר, וְנִמְצָא שֶׁלֹּא הָיָה חַיָּב לִלְקוֹת בְּכָל הַדְּבָרִים הָרָעִים שֶׁפָּתְרוּ לוֹ וּבָהֶם מִיתַת אִשְׁתּוֹ ! בְּכַעְסוֹ קִלֵּל אֶת בַּר הֶדְיָא הָרָשָׁע וְזֶה מָצָא אֶת מוֹתוֹ בִּידֵי הַמַּלְכוּת.

בֵּין הַחֲלוֹמוֹת שֶׁל אַבַּיֵי וְרָבָא הָיוּ כַּמָּה וְכַמָּה פְּסוּקֵי קְלָלוֹת מִפָּרָשַׁת "כִּי תָּבוֹא" וְאַף עַל פִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם חָלְמוּ אֶת אוֹתוֹ פָּסוּק, בַּר הֶדְיָא הָרָשָׁע פֵּרֵשׁ לְכָל אֶחָד בְּצוּרָה אַחֶרֶת. פַּעַם אַחַת הִגִּיעַ רָבָא אֶל בַּר הֶדְיָא וְאָמַר לוֹ כִּי חָלַם אֶת הַפָּסוּק: "שׁוֹרְךָ טָבוּחַ לְעֵינֶיךָ וְלֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ". פָּתָר לוֹ בַּר הֶדְיָא אֶת הַפָּסוּק לִקְלָלָה: "הָעֵסֶק שֶׁלְּךָ יִפְשַׁט רֶגֶל וְלֹא יִהְיֶה לְךָ תֵּאָבוֹן לֶאֱכוֹל אֶת הָאֹכֶל שֶׁמֻּנָּח לְפָנֶיךָ בִּגְלַל הַדְּכָאוֹן וְהָעַצְבוּת" ! כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ אַבַּיֵי עִם חֲלוֹם עַל אוֹתוֹ פָּסוּק וְשִׁלֵּם עֲבוּר פִּתְרוֹנוֹ, פָּתָר לוֹ בַּר הֶדְיָא: "יִהְיֶה לְךָ שִׂפְעַת שֶׁל פַּרְנָסָה, שֶׁהַלָּקוֹחוֹת רַק יֵצְאוּ וְיָבוֹאוּ כָּל הַיּוֹם עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְךָ פְּנַאי אֲפִילוּ לַעֲצֹר לֶאֱכוֹל אֶת הָאֹכֶל שֶׁהֻכְנַתְּ לְפָנֶיךָ".

בְּפַעַם אַחֶרֶת חָלְמוּ רָבָא וְאַבַּיֵי עַל הַפָּסוּק: "בָּנִים וּבָנוֹת תּוֹלִיד וְלֹא יִהְיוּ לָךְ כִּי יֵלְכוּ בַּשֶּׁבִי". לְרָבָא שֶׁלֹּא שִׁלֵּם הוּא פָּתָר כִּלְשׁוֹן קְלָלָה: "יָבוֹאוּ צְבָאוֹת הָאוֹיֵב וְיַחְטְפוּ אֶת הַיְלָדִים שֶׁלְּךָ וְיִפְלוּ בַּשֶּׁבִי, כִּפְשׁוּטוֹ". לְאַבַּיֵי הוּא פָּתָר: "הַבָּנוֹת שֶׁלְּךָ

יִתְחַתְּנוּ עִם חֲתָנִים מִפְּאָרִים, רַק שֶׁהֵם יָגוּרוּ רָחוֹק וְהַבָּנוֹת שֶׁלְּךָ יַעַבְרוּ אִתָּם, וְזֶה יֵרָאֶה לְךָ כְּאִלּוּ הֵן ״שְׁבוּיוֹת״״.

פָּסוּק אַחֵר שֶׁחָלְמוּ שְׁנֵיהֶם מִן הַפָּרָשָׁה: ״בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ נְתֻנִים לְעַם אַחֵר וְעֵינֶיךָ רוֹאוֹת וְכָלוֹת אֲלֵיהֶם כָּל הַיּוֹם וְאֵין לְאֵל יָדֶךָ״, לְאַבֵּי פֵּרֵשׁ כִּי יַצִּיעוּ לוֹ כַּלּוֹת וַחֲתָנִים מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וּמִמִּשְׁפַּחַת אִשְׁתּוֹ וּלְבַסּוֹף אִשְׁתּוֹ תַּכְרִיעַ שֶׁיִּתְחַתְּנוּ עִם קְרוֹבֶיהָ וְלֹא קְרוֹבָיו, וְלָכֵן יֵרָאֶה לוֹ שֶׁהֵם כְּבָיְכוֹל נְתוּנִים לְעָם אַחֵר. לְרָבָא הוּא פָּתָר שֶׁאִשְׁתּוֹ תָּמוּת וְהוּא יִתְחַתֵּן בַּשֵּׁנִית, וְהָאֵם הַחוֹרֶגֶת לֹא תְּגַלֶּה מַסְפִּיק רַחֲמִים לְיִלְדָיו מֵאִשְׁתּוֹ הַקּוֹדֶמֶת, וְיִדְמוּ בְּעֵינָיו כִּשְׁבוּיִים שֶׁאֵין בִּיכֹלְתּוֹ לִפְדּוֹתָם.

הִנֵּה שְׁנֵיהֶם חוֹלְמִים אֶת אוֹתָם פְּסוּקִים, הַפְּשָׁט הוּא קַלָּה וְאָכֵן כָּךְ פֵּרֵשׁ בַּר הֵדְיָא הָרָשָׁע עֲבוּר רָבָא, אֲבָל לְאַבֵּי הוּא מָצָא אֶת הַבְּרָכָה שֶׁמִּתַּחַת לְמַעֲטֵה הַמִּלִּים. נִמְצָא שֶׁצָּרִיךְ רַק לָדַעַת אֵיךְ לִקְרֹא אוֹתָם.

כַּאֲשֶׁר מִסְתַּכְּלִים עַל פָּרָשַׁת הַקְּלָלוֹת מְגַלִּים דָּבָר מְעַנְיֵן, הַשֵּׁם ״אֱלֹקִים״ הַמַּצְבִּיעַ עַל מִדַּת הַדִּין אֵינוֹ מוֹפִיעַ בָּהֶם, רַק הַשֵּׁם הוי״ה שֶׁמְּרַמֵּז עַל חֶסֶד וְרַחֲמִים. וְלִכְאוֹרָה אִם מְדֻבָּר בִּקְלָלוֹת שֶׁהֵן עֲנָשִׁים עַל חֲטָאִים הֲרֵי זוֹ מִדַּת הַדִּין שֶׁפּוֹעֶלֶת, אִם כֵּן מַדּוּעַ בְּכָל הַקְּלָלוֹת מֻזְכָּר שֵׁם שֶׁל חֶסֶד וְרַחֲמִים? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁיֵּשׁ לְפָנֵינוּ כָּאן חֲסָדִים רַבִּים וְשֶׁפַע שֶׁל טוֹב שֶׁעָטְפוּ אוֹתָם בְּמַעֲטָפָה שֶׁנּוֹעֲדָה לַעֲבוֹר אֶת כָּל הַקִּטְרוּגִים שֶׁל מַעְלָה וּלְהָבִיא אֶת הַטּוֹב לְפִתְחֵנוּ, מִתּוֹךְ אַהֲבָתוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ לְהֵטִיב עִמָּנוּ. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין לָנוּ פּוֹתְרֵי חֲלוֹמוֹת וּמְפָרְשֵׁי בְּרָכוֹת

שֶׁיּוּרוּ לָנוּ מָה הַכַּוָּנָה הָעֲמֻקָּה בַּדְּבָרִים, יֵשׁ לָנוּ כֵּלִים לְזַהוֹת אֶת הַטּוֹב הַנִּמְצָא כָּאן וְכִיצַד לְהַגִּיעַ אֵלָיו.

וְאֶפְשָׁר לִלְמֹד מִן הַטָּמֵא לַטָּהוֹר. אוֹתוֹ רָשָׁע בַּר הֶדְיָא פּוֹתֵר הַחֲלוֹמוֹת הָיָה תָּאֵב בְּצַע, וְכַאֲשֶׁר שִׁלְמוּ לוֹ הוּא הָיָה בְּשִׂמְחָה בְּשֶׁל מִלּוּי תַּאֲוָתוֹ, וְעִם שִׂמְחָה זוֹ הוּא פָּתָר אֶת הַחֲלוֹמוֹת לְטוֹבָה וְכָךְ אָכֵן הִתְגַּשְּׁמוּ. אֲבָל כְּשֶׁלֹּא שִׁלְמוּ לוֹ וְלֹא בָּא עַל סִפּוּקוֹ מִיָּד נִכְנַס לְעַצְבוּת וּמְרֹמוּר וְכָךְ נִפְתְּרוּ גַּם הַחֲלוֹמוֹת שֶׁנִּשְׁאַל עֲלֵיהֶם. לְלַמְּדֵנוּ שֶׁגַּם מָה שֶּׁנִּרְאֶה כְּקַלָּלָה יָכוֹל לַהֲפֹךְ לִבְרָכָה עַל יְדֵי שִׂמְחָת "הַפּוֹתֵר".

וּכְבָר אָמְרוּ חַז"ל: אֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ דְּבַר שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה. כַּאֲשֶׁר יֵשׁ לָנוּ שִׂמְחָה בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ, יֵשׁ שְׁכִינָה שֶׁמְּלַוָּה אוֹתָנוּ, וּבְמָקוֹם שֶׁל שְׁכִינָה כַּמּוּבָן שֶׁאֵין קִיּוּם וּמְצִיאוּת שֶׁל קְלָלוֹת. הַמְּצִיאוּת שֶׁל "הֶסְתֵּר פָּנִים" שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִיא עֲטִיפָה דַּקָּה שֶׁנִּתָּן לִקְרוֹעַ אוֹתָהּ עַל יְדֵי שִׂמְחָה, וְכֵיוָן שֶׁבְּדוֹרוֹת הַחוֹלְפִים הָעַצְבוּת מֵהַגָּלוּת הֶעֱמִיקָה, הַהֶסְתֵּר נִהְיָה יוֹתֵר גָּדוֹל. וּבָנוּ תָּלוּי הַדָּבָר, שֶׁלֹּא נְחַכֶּה שֶׁיִּהְיֶה גִּלּוּי פָּנִים שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְאָז נִשְׂמַח, אֶלָּא הָפוּךְ, עַל יְדֵי שֶׁנִּשְׂמַח נִזְכֶּה לְגִלּוּי פָּנִים.

וְכָתַב רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב כִּי חַיָּב אָדָם לְחַפֵּשׂ בְּעַצְמוֹ נְקוּדָה טוֹבָה שֶׁאֵין בָּהּ חֵלֶק רַע כְּלָל, וְגַם אִם יִמְצָא שֶׁ-999 חֲלָקִים מִתּוֹכוֹ הֵם כִּבְיָכוֹל רָעִים וְרַק חֵלֶק אֶחָד מֵאֶלֶף הוּא טוֹב, וְגַם בָּאַלְפִּית שֶׁמָּצָא 999 חֲלָקִים מִתּוֹכָהּ מְעוֹרָבוֹת בָּהֶם פְּנִיּוֹת, וּמָצָא רַק חֶלְקִיק קָטָן, אֶחָד חֶלְקֵי מִלְיוֹן מִתּוֹכוֹ שֶׁהוּא טוֹב מֻחְלָט, תַּעֲזֹר נְקוּדָה זוֹ לְרוֹמֵם אוֹתוֹ וּלְשַׂמֵּחַ אוֹתוֹ, עַד שֶׁיִּמְצָא עוֹד וְעוֹד נְקוּדוֹת טוֹבוֹת וְיַחְזֹר לַמּוּטָב.

לְכְאוֹרָה לֹא מוּבָנִים דְּבָרָיו. כֵּיצַד יִתָּכֵן שֶׁאָדָם יְחַפֵּשׂ בְּעַצְמוֹ וְיִמְצָא רַק רַע, וּבִזְכוּת גַּרְגִּיר קָטָן שֶׁל אֶחָד חֶלְקֵי מִלְיוֹן מִתּוֹךְ עַצְמוֹ פִּתְאוֹם הוּא אָמוּר לְהִתְעוֹדֵד וּלְהִתְרוֹמֵם עַד שֶׁיּוֹצִיא עַצְמוֹ מֵחֶזְקַת רָשָׁע? וְעוֹד שֶׁלְּפֶתַע בִּזְכוּת נְקוּדָה אַחַת הוּא יִמְצָא עוֹד וְעוֹד נְקוּדוֹת טוֹבוֹת? הֵיכָן הֵן הָיוּ קוֹדֵם לָכֵן בְּטֶרֶם מָצָא אֶת אוֹתָהּ נְקוּדָה בּוֹדֶדֶת, כֵּיצַד הוּא "נִזְכָּר" בָּהֶן לְפֶתַע לְאַחַר שֶׁהִתְקַשָּׁה לְמְצוֹא מַשֶּׁהוּ טוֹב אֶחָד וְנָקִי וְהִנֵּה פִּתְאוֹם מוֹצֵא הַרְבֵּה כָּאֵלֶּה, שֶׁ"לֹא הִבְחִין" בָּהֶן קוֹדֵם לָכֵן? יֵשׁ לְהָבִין אִם כֵּן אֶת עוֹמֶק דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים.

יָדוּעַ שְׁמִי שֶׁאוֹהֵב אוֹתִי רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לִי רַק טוֹב וּמִי שֶׁשּׂוֹנֵא אוֹתִי רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לִי רַק רַע. אֲבָל בָּעוֹלָם הַמְּבֻלְבָּל שֶׁל יָמֵינוּ אָנוּ רוֹאִים דְּבָרִים טוֹבִים וְרָעִים מַגִּיעִים מֵאוֹתוֹ אָדָם וְאָנוּ לֹא מַצְלִיחִים לְהָבִין מָה הוּא חָשׁ כְּלַפֵּינוּ. וְכָךְ גַּם כִּבְיָכוֹל כְּלַפֵּי בּוֹרֵא עוֹלָם, שֶׁשּׂוֹלֵחַ לָנוּ מַתָּנוֹת וּמַלְקוֹת, וְאָנוּ לֹא מַצְלִיחִים לְהָבִין, שְׁהֲרֵי אִם אוֹהֵב הוּא מַדּוּעַ יֵשׁ מַלְקוֹת, וְאִם אֵינוֹ אוֹהֵב חַס וְשָׁלוֹם, מַדּוּעַ יֵשׁ מַתָּנוֹת?

אֶלָּא שֶׁאִם יִתְבָּרֵר שֶׁאָדָם מְסֻיָּם הָיָה שׂוֹנֵא שֶׁלִּי כָּל הַזְּמַן, אָז יִתְגַּלֶּה שֶׁגַּם הַמַּעֲשִׂים "הַטּוֹבִים" שֶׁלּוֹ כְּלַפַּי הָיוּ מַעֲשִׂים רָעִים בְּמַסְוֶה, וְאִם יִתְבָּרֵר שֶׁהוּא אוֹהֵב שֶׁלִּי, גַּם הַמַּעֲשִׂים "הָרָעִים" יִתְגַּלּוּ כְּטוֹבִים בֶּאֱמֶת. אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם הוּא טוֹב וּמֵטִיב, רַק שֶׁלְּעִתִּים אָנוּ מִתְבַּלְבְּלִים וּמַתְחִילִים לְהִסְתַּפֵּק: "הַאִם הוּא אוֹהֵב אוֹתָנוּ"? עַל זֶה אָמַר רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב שֶׁאִם נִמְצָא נְקוּדָה אַחַת שֶׁהִיא רַק טוֹב, גַּרְגִּיר קָטַנְטַן שֶׁל טוֹב מֻחְלָט שֶׁהוּא וַדַּאי לֹא רַע בְּמַסְוֶה, סִימָן שֶׁכָּל הַשְּׁאָר שֶׁנִּרְאֶה "רַע" הוּא טוֹב בְּמַסְוֶה. אָז נַתְחִיל לְהִתְבּוֹנֵן שׁוּב בְּכָל

קוֹרוֹתֵינוּ וּלְגַלּוֹת עוֹד הַרְבֵּה טוֹב שֶׁהָיָה בְּמַסְוֶה וּבְסִימָן שְׁאֵלָה אִם טוֹב הוּא אוֹ רַע, וְאוֹתָהּ נְקוּדָה טוֹבָה רַק גִּלְתָה לָנוּ שֶׁגַּם הַנְּקֻדּוֹת הָאֲחֵרוֹת הֵן טוֹבוֹת. וּכְשֶׁאֲנִי מְגַלֶּה כִּי הַכֹּל טוֹב, אֲנִי שָׂמֵחַ כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁה׳ אוֹהֵב אוֹתִי. עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ נִקְרָעוֹת הָעֲטִיפוֹת מֵעַל "הַקְלָלוֹת" הַמִּתְגַּלּוֹת בֶּאֱמֶת כִּבְרָכָה אַחַת גְּדוֹלָה מֵאַבָּא שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְלָרְאשׁוֹנָה אֲנִי בֶּאֱמֶת יוֹדֵעַ חַי וּמַרְגִּישׁ שֶׁהַכֹּל מֵה׳ וְהַכֹּל לְטוֹבָה.

נצבים

בְּפָרָשַׁת "נִצָּבִים" אוֹמֵר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְעָם יִשְׂרָאֵל עַל הַתּוֹרָה: "לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקָּחֶהָ לָנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה, וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הִיא לֵאמֹר מִי יַעֲבָר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקָּחֶהָ לָנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה". וְהִסְבִּירוּ חֲזַ"ל כִּי גַּם אִם הָיְתָה בַּשָּׁמַיִם הָיִינוּ צְרִיכִים לַעֲלוֹת לְשָׁם וְלִלְמֹד אוֹתָהּ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רִחֵם עָלֵינוּ וְהוֹרִיד אוֹתָהּ אֵלֵינוּ.

אֲבָל עוֹד מַשְׁמָעוּת לַמִּלִּים "לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא" שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹרִיד לָנוּ עִם הַתּוֹרָה גַּם אֶת הַכֹּחַ לְהַחְלִיט וּלְהַשְׁפִּיעַ

עַל גּוֹרָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, כִּי כֹּחַ הַתּוֹרָה עַצְמָהּ יָרַד מֵהַשָּׁמַיִם וְנִתַּן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַלּוֹמְדִים בָּהּ, וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַמַּלְאָכִים הִתְנַגְּדוּ לְהוֹרָדַת הַתּוֹרָה לְעוֹלָם שֶׁלָּנוּ, כִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְקַבְּלוּ כֹּחַ לְהִשְׁתַּתֵּף בִּבְרִיאַת וְקִיּוּם הָעוֹלָם, מָה שֶּׁאֲפִילוּ הֵם לֹא קִבְּלוּ כְּשֶׁלָּמְדוּ בָּהּ לְמַעְלָה.

יֶשְׁנָה מַחְלֹקֶת מְפֻרְסֶמֶת בַּגְּמָרָא בֵּין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מָתַי נִבְרָא הָעוֹלָם. לְמַעֲשֶׂה הֵם נֶחְלְקוּ מָתַי נִבְרָא הָאָדָם, שֶׁזֶּה הָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לַבְּרִיאָה, אַךְ הֵם נָקְטוּ בְּמִלִּים מָתַי נִבְרָא הָעוֹלָם, כֵּיוָן שֶׁאֵין לָעוֹלָם מַשְׁמָעוּת לְלֹא בְּרִיאַת הָאָדָם, שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָם נִבְרָא עֲבוּרוֹ. שְׁנֵי הַחֲכָמִים מוֹדִים כִּי לֹא הָיוּ שֵׁמוֹת לָחֳדָשִׁים עַד גָּלוּת בָּבֶל, אָז הֵבִיאוּ מֵהַגּוֹלָה אֶת הַשֵּׁמוֹת הַיְּדוּעִים לָנוּ כַּיּוֹם, תִּשְׁרֵי חֶשְׁוָן כִּסְלֵו וְכוּ׳. וּשְׁנֵיהֶם מוֹדִים כִּי סְפִירַת הַחֳדָשִׁים הֵחֵל מִיְּצִיאַת מִצְרַיִם הִיא מֵחֹדֶשׁ נִיסָן וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מְצַיֵּין אֶת הַחַגִּים וְהַמּוֹעֲדִים וְנוֹקֵט בְּשֵׁמוֹת הַחֳדָשִׁים עַל פִּי מִסְפָּרָם, כְּגוֹן הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וְהַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, הַכַּוָּנָה שְׁנִיסָן הוּא הָרִאשׁוֹן, וְתִשְׁרֵי הוּא הַשְּׁבִיעִי.

הַמַּחֲלֹקֶת הִיא כֵּיצַד מוֹנִים אֶת הַחֳדָשִׁים מִבְּרִיאַת הָעוֹלָם וְעַד יְצִיאַת מִצְרַיִם. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סוֹבֵר כִּי הַמִּנְיָן תָּמִיד הָיָה בְּנִיסָן, בְּנִיסָן נִבְרָא הָעוֹלָם וְזֶהוּ הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן. לְעֻמָּתוֹ סוֹבֵר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כִּי הָעוֹלָם נִבְרָא בְּתִשְׁרֵי, אִם כֵּן תִּשְׁרֵי הָיָה הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וְכָךְ נִמְשְׁכָה הַסְּפִירָה עַד לִיצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁאָז שִׁינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִנְיָנָם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, וְהָפְכוּ אֶת נִיסָן לָרִאשׁוֹן לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה. אַךְ לְמַחֲלֹקֶת זוֹ יֵשׁ יוֹתֵר מִמַּשְׁמָעוּת הִסְטוֹרִית, יֵשׁ לָהּ הַשְׁלָכוֹת עַל קִיּוּמוֹ שֶׁל עוֹלָמֵנוּ מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ.

אִם הָעוֹלָם נִבְרָא בְּתִשְׁרֵי כְּפִי שֶׁטָּעַן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֲזַי סֵדֶר הַחֳדָשִׁים הוּא מִתִּשְׁרֵי וְעַד אֱלוּל, וְאִם נִבְרָא בְּנִיסָן כְּפִי שֶׁטָּעַן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָז סֵדֶר הַחֳדָשִׁים הוּא מִנִּיסָן וְעַד אַדָּר. וְכָךְ נַבִּיט כְּנֶגֶד הַחֳדָשִׁים עַל 6,000 הַשָּׁנִים שֶׁל הַבְּרִיאָה מִתְּחִלָּתָהּ וְעַד סוֹפָהּ. עַל פִּי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁמַּתְחִילִים בְּנִיסָן, הָעוֹלָם נִבְרָא בְּחֹדֶשׁ שֶׁל יְשׁוּעוֹת וְנִסִּים מֵעַל הַטֶּבַע, לְאַחַר מִכֵּן מַגִּיעִים תַּמּוּז-אַב, תְּקוּפָה קָשָׁה שֶׁל חֻרְבָּן, בָּהֶם חֻרְבָּן שְׁנֵי בָּתֵּי מִקְדָּשׁ וּשְׁתֵּי גָּלֻיּוֹת מִבֵּיתֵנוּ. לְאַחַר מִכֵּן מַגִּיעַ חֹדֶשׁ שֶׁל תִּשְׁרֵי שֶׁהוּא פְּרִיחָה מִתּוֹךְ חֲסָדִים וְרַחֲמִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵן שְׁנוֹת עֲלִיַּת קַרְנָהּ שֶׁל הַתּוֹרָה אַחַר הַחֻרְבָּן, הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים, הַסָּבוֹרָאִים וְהַגְּאוֹנִים, הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים, וּבֵינֵיהֶם יֵשׁ אֶת טֵבֶת, שֶׁהוּא חֻרְבָּן קָשֶׁה נוֹסַף, אַךְ פַּחוֹת קָשֶׁה מִזֶּה שֶׁל חֻרְבָּן הַבָּתִּים, וְזוֹ הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, וּלְבַסּוֹף אַדָּר, שֶׁהִיא הַגְּאוּלָה וְהַנִּסִּים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָנוּ, חֹדֶשׁ בּוֹ הַמַּזָּל שֶׁל יִשְׂרָאֵל עוֹלֶה מַעְלָה וְשֶׁל עֵשָׂו יוֹרֵד מַטָּה. גְּאוּלָה שְׁלֵמָה.

אֲבָל עַל פִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַתְחִילִים לִמְנוֹת מִתִּשְׁרֵי. הָעוֹלָם נִבְרָא בְּחֹדֶשׁ שֶׁל רַחֲמִים וּסְלִיחוֹת, וְזֶה שֶׁפֵּרְשׁוּ עַל הַפָּסוּק "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ", שֶׁבִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרוֹא אֶת הָעוֹלָם בַּדִּין וְרָאָה כִּי לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לְהַחֲזִיק וְצֵרַף אֵלָיו אֶת מִדַּת הָרַחֲמִים. אַחַר כָּךְ יֵשׁ תְּקוּפָה קָשָׁה שֶׁל טֵבֶת, שֶׁהִיא גָּלֻיּוֹת וּמִלְחָמוֹת וְחֻרְבַּן בָּתֵּי הַמִּקְדָּשׁ, לְאַחַר מִכֵּן יֵשׁ אֶת נִיסָן שֶׁהוּא צְמִיחַת וַעֲלִיַּת קֶרֶן הַתּוֹרָה, אֲבָל לִקְרַאת הַסּוֹף יִהְיוּ תַּמּוּז וְאָב שֶׁהֵם יָמִים קָשִׁים לְיִשְׂרָאֵל, חֲבָלִי מָשִׁיחַ קָשִׁים לִפְנֵי הַגְּאוּלָה אַף יוֹתֵר מֵחֻרְבַּן בָּתֵּי הַמִּקְדָּשׁ, וּבְסוֹפָם חֹדֶשׁ אֱלוּל, בּוֹ כֻּלָּנוּ תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים

וּמְבַקְּשִׁים רַחֲמִים וְלֹא יוֹדְעִים כֵּיצַד יָדוּנוּ אוֹתָנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, מִי לְחַיִּים וּמִי...

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָיָה מִבֵּית שַׁמַּאי הַמְזֻהִים עִם מִדַּת הַדִּין, וְאִלּוּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָיָה מִבֵּית הִלֵּל הַמְזֻהִים עִם מִדַּת הָרַחֲמִים. הַמַּחֲלֹקֶת בֵּינֵיהֶם עַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם הִיא בְּעֶצֶם הַמַּחֲלֹקֶת כֵּיצַד תִּרְאֶה הַגְּאוּלָה הָאַחֲרוֹנָה, מִצַּד הַדִּין (אֱלוּל) אוֹ מִצַּד הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים (אַדָּר). מַחְלֹקֶת זוֹ הִיא לֹא בֵּין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אֶלָּא בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל.

כָּךְ אֶפְשָׁר לִלְמֹד מִמַּחְלֹקֶת אַחֶרֶת שֶׁהָיְתָה בֵּין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְבֵין רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וַחֲכָמִים, בְּעִנְיַן תַּנּוּרוֹ שֶׁל עַכְנַאי, הַאִם כְּלִי זֶה טָהוֹר כְּפִי שֶׁפָּסַק רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אוֹ טָמֵא כְּפִי שֶׁפָּסַק רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְכָךְ מוּבָא בַּגְּמָרָא: בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הֵשִׁיב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כָּל תְּשׁוּבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְלֹא קִבְּלוּ הֵימֶנּוּ... אָמַר לָהֶם: "אִם הֲלָכָה כְּמוֹתִי, מִן הַשָּׁמַיִם יוֹכִיחוּ". יָצְאָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה: "מָה לָכֶם אֵצֶל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ בְּכָל מָקוֹם"? עָמַד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל רַגְלָיו וְאָמַר: "לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא". מַאי "לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא"? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: שֶׁכְּבָר נִתְּנָה תּוֹרָה מֵהַר סִינַי, אֵין אָנוּ מַשְׁגִּיחִין בְּבַת קוֹל, שֶׁכְּבָר כָּתַבְתָּ בְּהַר סִינַי בַּתּוֹרָה: "אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטֹּת". אַשְׁכְּחֵיהּ (פָּגַשׁ) רַבִּי נָתָן לְאֵלִיָּהוּ, אָמַר לֵיהּ: "מַאי עָבֵיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהִיא שַׁעְתָּא"? (מָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁעָנָה לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כְּךָ?), אָמַר לֵיהּ: "קָא חַיֵּךְ וְאָמַר: נִצְּחוּנִי בָּנַי, נִצְּחוּנִי בָּנַי".

בְּמִסְגֶּרֶת הַמַּחֲלֹקֶת בֵּין רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וַחֲבֵרָיו לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, סֵרַב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְקַבֵּל אֶת הַכְרָעָתָם שֶׁהַכְּלִי טָמֵא וְנִסָּה לְהוֹכִיחַ בְּמוֹפְתִים כִּי הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ. בְּשִׁיא הַשִּׁיחַ וּדְבָרִים הוּא עֵרֶב בַּת-קוֹל וְכָל יוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ שָׁמְעוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

הוּא מַכְרִיז כִּי הֲלָכָה כְּמוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּכָל מָקוֹם. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹדִיעַ לְכֻלָּם כִּי בַּשָּׁמַיִם הַכֹּל נִפְסָק כְּמוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. מִמֵּילָא לְעִנְיָנֵנוּ, גַּם בְּמַחֲלֹקֶת לְגַבֵּי בְּרִיאַת הָעוֹלָם הֲלָכָה בַּשָּׁמַיִם כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְכָךְ הַגְּאוּלָה תֵּרָאֶה, שֶׁתַּתְחִיל בְּתִשְׁרֵי וְתִסְתַּיֵּים בֶּאֱלוּל, אַחֲרֵי שֶׁיִּהְיוּ תַּמּוּז וְאָב שֶׁהֵם גְּרוּעִים יוֹתֵר מֵחֲרְבַּן שְׁנֵי בָּתֵּי הַמִּקְדָּשׁ, וְהַסּוֹף יִהְיֶה אֱלוּל, שֶׁנִּהְיֶה תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים, זוֹעֲקִים לְרַחֲמִים וְלֹא יוֹדְעִים מָה יַּעֲלֶה בְּגוֹרָלֵנוּ:

אֲבָל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר כִּי מַחְלֹקֶת הַגְּאוּלָה לֹא תֵּכָרַע בַּשָּׁמַיִם, כִּי לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא! אַחַר שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה מִסִּינַי לֹא מַשְׁגִּיחִין בְּבַת קוֹל, אֶלָּא נוֹטִים אַחֲרֵי רוֹב הַפּוֹסְקִים בַּחָכְמָה וּבַמְּנָיָן, וּמָה שֶׁהֵם מַחְלִיטִים כָּאן כָּךְ יִקָּבַע בַּשָּׁמַיִם. גַּם אִם תַּנּוּרוֹ שֶׁל עַכְנַאי הָיָה דִּינוֹ לִהְיוֹת טָהוֹר מִבְּרִיאַת הָעוֹלָם וְעַד הַמַּחֲלֹקֶת בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, עַתָּה שֶׁפְּסָקְנוּ כִּי הוּא טָמֵא, שִׁנִּינוּ אֶת הַדִּין בַּשָּׁמַיִם וְהוּא טָמֵא! ה׳ יִתְבָּרַךְ נָתַן לַחֲכָמִים אֶת הַכֹּחַ לְהַחְלִיט, מִמֵּילָא פּוֹסְקִים הַחֲכָמִים שֶׁאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְגַם בַּמַּחֲלֹקֶת עַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם אֶפְשָׁר יִהְיֶה לַפָּסוּק כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְתִהְיֶה גְּאוּלָה שֶׁמִּסְתַּיֶּמֶת בַּאֲדָר, כְּשֶׁהַמַּזָּל שֶׁלָּנוּ עוֹלֶה וְשֶׁל עֵשָׂו יוֹרֵד.

אָז כְּמוֹ מִי הֲהֲלָכָה בְּמַחֲלֹקֶת עַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם? אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא: ״תָּנוּ רַבָּנָן: חֲכְמֵי יִשְׂרָאֵל מוֹנִין לַמַּבּוּל כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְלַתְּקוּפָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ״. חֲכָמִים קִבְּלוּ כִּי הָעוֹלָם אָכֵן נִבְרָא בְּתִשְׁרֵי, אֲבָל אֶת הַתְּקוּפָה מוֹנִין כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אַךְ מָה הַכַּוָּנָה בִּ״תְּקוּפָה״? שְׁנַת הַחַמָּה מוֹנָה 365 יָמִים וְרֶבַע יוֹם. הִיא מְחֻלֶּקֶת לְאַרְבַּע תְּקוּפוֹת שֶׁאֹרֶךְ כָּל אַחַת קְצָת יוֹתֵר מִ-91 יָמִים וְרֶבַע יוֹם. תְּקוּפַת הָאָבִיב שֶׁנִּקְרֵאת ״תְּקוּפַת נִיסָן״, תְּקוּפַת

הַקַּיִץ שֶׁנִּקְרֵאת "תְּקוּפַת תַּמּוּז", תְּקוּפַת הַסְּתָיו שֶׁנִּקְרֵאת "תְּקוּפַת תִּשְׁרֵי", וּתְקוּפַת הַחֹרֶף הַנִּקְרֵאת "תְּקוּפַת טֵבֵת". הַתְּקוּפָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא תְּקוּפַת הָאָבִיב, בָּהּ מִתְקַיֵּם חַג הַפֶּסַח שֶׁהוּא חֶחָג הָרִאשׁוֹן לָרְגָלִים, וְלָכֵן א׳ בְּנִיסָן נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בּוֹ חַל חַג הַפֶּסַח שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָרְגָלִים, וְכָל שְׁאָר הַחַגִּים בַּשָּׁנָה נִקְבָּעִים עַל פִּיו.

אָז אִם גַּם שִׁיטַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְגַם שִׁיטַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נִפְסְקוּ לַהֲלָכָה, כָּל אֶחָד בְּהֶקֵּשֵׁר שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ מִי אָנוּ פּוֹסְקִים לְעִנְיָן הַגְּאוּלָה שֶׁלָּנוּ? הַאִם כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁלִּקְרַאת סוֹף הַגְּאוּלָה רַק יֵלֵךְ וְיִהְיֶה יוֹתֵר וְיוֹתֵר קָשֶׁה (תַּמּוּז-אַב) וּלְבַסּוֹף כֻּלָּנוּ נִהְיֶה תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים מְבַקְּשִׁים רַחֲמִים וְלֹא יוֹדְעִים כֵּיצַד יֵחָרֵץ גּוֹרָלֵנוּ (אֱלוּל)? אוֹ אוּלַי כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁיִּהְיֶה קָצַת קָשֶׁה (טֵבֵת) אֲבָל לְבַסּוֹף נִזְכֶּה לַגְּאוּלָה שְׁלֵמָה וּמַזָּלֵנוּ יַעֲלֶה מַעְלָה וְשֶׁל אוֹיְבֵינוּ מַטָּה בַּנְּצָחוֹן סוֹחֵף (אַדָּר), וְ"לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂן וִיקָר"?

עַל אַחֲרִית הַיָּמִים הִתְנַבֵּא יְשַׁעְיָה הַנָּבִיא: "הַקָּטָן יִהְיֶה לָאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי ה׳ בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה", וְאָמְרוּ חֲזַ"ל: "זָכוּ - אֲחִישֶׁנָּה, לֹא זָכוּ - בְּעִתָּהּ". כְּלוֹמַר יֵשׁ זְמַן וְעֵת לַגְּאוּלָה שֶׁתַּגִּיעַ בִּזְמַנָּהּ, בֵּין אִם נִהְיֶה מוּכָנִים מִצִּדֵּנוּ אוֹ לֹא, וּגְאֻלָּה זוֹ תִּגְבֶּה עִמָּהּ הַרְבֵּה קָרְבָּנוֹת מֵעַמֵּנוּ. אֲבָל אִם אָנוּ נְתַקֵּן מַעֲשֵׂינוּ וּנְזָרֵז וְנָחִישׁ אֶת הַגְּאוּלָה בְּעִקְבוֹת הַטָּבַת דַּרְכֵּנוּ, תִּהְיֶה זוֹ גְּאוּלָה שְׁלֵמָה וְטוֹבָה לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שֶׁמַּחְלֹקֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִיא אֵיזֶה צַד בִּנְבוּאַת הַנָּבִיא תִּתְגַּשֵּׁם, הַאִם "בְּעִתָּהּ" אוֹ "אֲחִישֶׁנָּה"?

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר כִּי בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם וְכָךְ פָּסְקוּ חֲכָמִים לַהֲלָכָה, אִם כֵּן נִמְצָא שֶׁהוּא הַצַּד שֶׁל "בְּעִתָּהּ" בַּנְּבוּאָה.

מַתְחִילִים בְּתִשְׁרֵי, סוֹבְלִים לִקְרַאת הַסּוֹף בְּתַמּוּז וְאָב וּלְבַסּוֹף יֵשׁ גְּאוּלָה בֶּאֱלוּל כְּשֶׁכֻּלָּם צְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים שֶׁרַבֵּנוּ תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים וְלֹא יוֹדְעִים מִי לְחַיִּים וּמִי לֹא. אֲבָל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְיַצֵּג אֶת הַצַּד שֶׁל "בְּעִתָּהּ", שֶׁכֵּן הַלָּכָה כְּמוֹתוֹ בִּתְקוּפוֹת, וְעַל פִּי הַתּוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה הַחֲכָמִים הֵם שֶׁפּוֹסְקִים מָתַי יָחוּלוּ הַחַגִּים בִּתְקוּפוֹת אֵלּוּ, כְּשֶׁהָרִאשׁוֹנָה הִיא תְּקוּפַת נִיסָן שֶׁחָלָה בָּאָבִיב וְהָאַחֲרוֹנָה הִיא תְּקוּפַת טֵבֵת, שֶׁמִּסְתִּימַת בְּחֹדֶשׁ אַדָּר, שֶׁל גְּאוּלָה וְהַצָּלָה שְׁלֵמָה לְעָם יִשְׂרָאֵל. בַּיָּדַיִם שֶׁל הַיְהוּדִי הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְקַבֵּעַ אֶת הַזְּמַנִּים, וּבָהֶם אַף אֶת זְמַן הַגְּאוּלָה וּלְהָחִישׁ אוֹתָהּ.

כָּתַב רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב: "כִּי קוֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה הַמֶּמְשָׁלָה בְּיַד ה' יִתְבָּרַךְ, וְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה נָתַן הַמֶּמְשָׁלָה לְיַד כָּל יִשְׂרָאֵל, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ. כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם הִתְלַבְּשׁוּת רְצוֹנוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי רְצוֹנוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַמִּצְוֹת יִהְיוּ כָּךְ. לְמָשָׁל מִצְוַת תְּפִלִּין, הָיָה רְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וּבָתִּים שֶׁל עוֹר וְלֹא שֶׁל כֶּסֶף, כִּי כֵּן רְצוֹנוֹ, נִמְצָא שֶׁרְצוֹנוֹ מֻלְבָּשׁ בְּכָל הַתּוֹרָה. וְעַכְשָׁו שֶׁהַתּוֹרָה מְסוּרָה בְּיָדֵינוּ, גַּם הָרָצוֹן שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ מְסוּרָה בְּיָדֵינוּ. שֶׁאָנוּ מוֹשְׁלִין כְּבָיכוֹל לִהְיוֹת רְצוֹנוֹ כְּפִי רְצוֹנֵנוּ, וְזֶה בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל מַמְשִׁלוֹתָיו".

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טָמַן אֶת כָּל רְצוֹנוֹתָיו בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כֵּיצַד הוּא רוֹצֶה שֶׁתֵּרָאֶה כָּל מִצְוָה, כֵּיצַד יִתְנַהֲלוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ'. מִמֵּילָא, מִי שֶׁאוֹחֵז בַּתּוֹרָה, הוּא מַחֲזִיק בְּיָד אֶת הָרָצוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּבָיכוֹל, וְלָכֵן אָמְרוּ חֲזַ"ל: ה' גּוֹזֵר וְצַדִּיק מְבַטֵּל, צַדִּיק גּוֹזֵר וְה' מְבַטֵּל. וּמִי נִקְרָא צַדִּיק? "וְעַמֵּךְ

כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר", מִי שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה "עַמְּךָ", שֶׁהוּא "עַמְּךָ" בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹות. כָּל יְהוּדִי הַמֵּמִית עַצְמוֹ בְּאָהֳלָהּ שֶׁל תּוֹרָה יֵדַע כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הִפְקִיד בְּתוֹכָהּ אֶת רְצוֹנוֹתָיו וְלָכֵן הַצַּדִּיק יָכוֹל לִגְזֹר וּלְבַטֵּל, וְה' נַעֲנָה לוֹ בְּשִׂמְחָה וּבַהֲנָאָה.

אָז גַּם אִם בַּשָּׁמַיִם הֶחְלִיטוּ שֶׁהַלָּכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּכָל מָקוֹם, אֲפִילוּ בְּצוּרַת הַגְּאוּלָה שֶׁלָּנוּ וְקָבְעוּ לָהּ זְמַן, לֹא בַּשָּׁמַיִם הִיא ! אִם אָנוּ אוֹחֲזִים בַּתּוֹרָה אָנוּ יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת אֶת הַהַחְלָטָה. עַל יְדֵי אַהֲבַת חִנָּם וְהִתְחַזְּקוּת בַּמִּצְוֹות בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּבֵין אָדָם לַמָּקוֹם, אָנוּ זוֹכִים לְאוֹתָהּ כַּפָּרָה וּמְחִילָה שְׁלֵמָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים.

הִתְחַזְּקוּת בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הִיא הַסִּבָּה שֶׁבִּזְכוּתָהּ חֲכָמִים קוֹבְעִים אֶת הַתְּקוּפוֹת וּמְבַטְּלִים אֶת הַגְּזֵרוֹת, וּמְזָרְזִים אֶת הַגְּאוּלָה הַשְּׁלֵמָה וְהַמְיֻחֶלֶת. כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ צָרִיךְ לִתְרֹם אֶת הֶחָלָק שֶׁלּוֹ. "וְעַמְּךָ כֻּלָּם צַדִּיקִים". לִפְתֹּחַ אֶת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וּלְהִתְקָרֵב אֶל ה', לְהַפְסִיק לִשְׁמוֹעַ חֲדָשׁוֹת וּלְהַתְחִיל לְקַבֵּעַ אוֹתָן, אָנוּ מַחְלִיטִים מָה תִּהְיֶינָה הַחֲדָשׁוֹת, לֹא בַּשָּׁמַיִם הִיא, אֶלָּא בְּיָדֵינוּ שֶׁלָּנוּ. אָז בּוֹאוּ וְנָחִישׁ אֶת הַגְּאוּלָה..

וילך

בְּפָרָשַׁת "וַיֵּלֶךְ" מִתְנַבֵּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כִּי לֶעָתִיד לָבוֹא יִשְׂרָאֵל יְקַלְקְלוּ כָּל כָּךְ וְיֶחֱטְאוּ בָּעֲבוֹדָה זָרָה, עַד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַעֲבוֹר מֵהַנְהָגָה גְּלוּיָה לְהֶסְתֵּר פָּנִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָנָה אֶל אֱלֹהִים אֲחֵרִים".

מֵהוֹצָאַת עַם יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְעַד חֻרְבָּן הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן, הִנְהִיג ה' אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּי פָּנִים. בְּדוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה גַּם נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם בְּעֵת קְרִיעַת יָם סוּף, וְרָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מָה שֶׁלֹּא רָאָה הַנָּבִיא יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי, שֶׁנֶּאֱמַר

״זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ״, וְאָמְרוּ חֲזַ״ל לָשׁוֹן ״זֶה״ פֵּרוּשׁוֹ שֶׁמַּצְבִּיעִים עַל מָה שֶׁהֵם רוֹאִים, כְּלוֹמַר בִּזְמַן קְרִיעַת יָם סוּף הִצְבִּיעוּ וְאָמְרוּ ״זֶה״ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְאֶת זֶה רָאֲתָה אַף הַשִּׁפְחָה הֲכִי פְּשׁוּטָה.

וְגַם אַחֲרֵי הַכְּנִיסָה לָאָרֶץ הָיוּ נְבִיאִים, הָיָה אוּרִים וְתוּמִים שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל דַּרְכּוֹ דִּבְּרוּ עִם ה׳, הָיוּ נְסִים בְּמִלְחָמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְיהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן עָצַר אֶת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן לְיוֹם שָׁלֵם, וְכֵן יָרַד עַל הָאוֹיְבִים מָטָר שֶׁל אֲבָנִים מֵהַשָּׁמַיִם, וְיָרַד מַלְאַךְ וְהָרַג אֶת מִילְיוֹנֵי חַיָּלָיו שֶׁל סַנְחֵרִיב הַמֶּלֶךְ הָרָשָׁע בֵּין לַיְלָה, וְה׳ הֶחְזִיר אֶת הַשֶּׁמֶשׁ אֲחוֹרַנִּית 14 שָׁעוֹת, רַק לְהַרְאוֹת אֶת אַהֲבָתוֹ וּמְחִילָתוֹ לְחִזְקִיָּה הַמֶּלֶךְ.

וְכַמּוּבָן שֶׁהָיוּ גַּם 10 נְסִים מֵעַל לַטֶּבַע עַל בָּסִיס יוֹם יוֹמִי בִּירוּשָׁלַיִם, אוֹתָם מוֹנָה הַגְּמָרָא. גַּם בְּסִפְרֵי הַנְּבִיאִים רוֹאִים שֶׁאֲפִילוּ הַחוֹטְאִים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר אֲשֶׁר עָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה וּבְתוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ עַצְמוֹ, גַּם הֵם לֹא הִכְחִישׁוּ אֶת קִיּוּמוֹ שֶׁל ה׳ כִּי לֹא יָכְלוּ לְהִתְעַלֵּם מֵהַהַשְׁגָּחָה הַגְּלוּיָה וּמֵהַנִּסִּים הַמִּתְקַיְּמִים בַּמִּקְדָּשׁ כְּנֶגֶד עֵינֵיהֶם. לְהֵפֶךְ, הֵם סָמְכוּ עַל כָּךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּדַרְכָּם הָרָעָה, בְּאוֹמְרָם כִּי כָּל עוֹד הַבַּיִת קַיָּם וּמַקְרִיבִים קָרְבָּן תָּמִיד אֶחָד בַּבֹּקֶר וְאֶחָד בָּעֶרֶב, הַדָּבָר מְכַפֵּר גַּם עַל עֲוֹנוֹת בְּמֵזִיד (לְפִי מַחֲשַׁבְתָּם), וְכֵיוָן שֶׁהַמִּקְדָּשׁ הוּא בֵּיתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִן הַסְּתָם הוּא לֹא יַחֲרִיב אֶת הַבַּיִת שֶׁל עַצְמוֹ בִּגְלַל מַעֲשֵׂיהֶם, מִמֵּילָא יוּכְלוּ לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, וּלְהַרְשִׁיעַ בֵּינֵיהֶם... זֶה הַהִגָּיוֹן הַמְּעֻוָּת שֶׁל יֵצֶר הָרַע.

וְלָכֵן כְּשֶׁחָרַב הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָבַר לְהַנְהִיג אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּהַנְהָגָה שֶׁל הֶסְתֵּר פָּנִים, הָיָה זֶה מַשְׁבֵּר עֲנָק עָבוּר הָעָם הַיְּהוּדִי. הֵם לֹא הִרְגִּישׁוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ״נִסְתָּר״, אֶלָּא שֶׁחָס וְשָׁלוֹם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַשׁ אוֹתָם. הֵם

חָשׁוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דִּין שֶׁל אִשָּׁה שֶׁזִּנְּתָה תַּחַת בַּעְלָהּ, שֶׁעַל בַּעְלָהּ לְגָרְשָׁהּ וְאֵינוֹ מַחְזִירָהּ... כָּךְ הִרְגִּישׁוּ הַיְּהוּדִים שֶׁגָּלוּ, וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁתּוֹךְ 70 שָׁנָה שֶׁל גָּלוּת בָּבֶל הָיְתָה הִתְפָּרְקוּת כִּמְעַט מֻשְׁלֶמֶת שֶׁל רוֹב הָעָם וְהִתְנַתְּקוּת מֵעִקְּרֵי הַיַּהֲדוּת.

לְדֶגְמָא, רֻבָּם שָׁכְחוּ אֶת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ! לְפָנֵי הַגָּלוּת, כַּאֲשֶׁר סַנְחֵרִיב אִיֵּם לִכְבּוֹשׁ אֶת יְרוּשָׁלַיִם בִּימֵי הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּה, הוּא שָׁלַח אֲלֵיהֶם אֶת רַבְשָׁקֵה עוֹזְרוֹ לְאַיֵּם עֲלֵיהֶם מֵעֵבֶר לַחוֹמָה. רַבְשָׁקֵה דִּבֵּר עִמָּם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, אֲשֶׁר הַתַּנ"ךְ מְכַנֶּה אוֹתָהּ "יְהוּדִית". הַחֲכָמִים בִּקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ שֶׁיַּפְסִיק לְדַבֵּר בִּיהוּדִית וְיַעֲבֹר לַאֲרַמִּית (שֶׁכֵּן הַחֲכָמִים יָדְעוּ אֶת 70 הַשְּׂפוֹת שֶׁבָּעוֹלָם), כְּדֵי שֶׁהָעָם לֹא יָבִין, אַךְ רַבְשָׁקֵה צָחַק שֶׁחֲרֵי זוֹ בְּדִיּוּק הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ, לְהַפְחִיד אֶת פְּשׁוּטֵי הָעָם. כְּלוֹמַר בַּשָּׂלָב הַהוּא אַף אֶחָד לֹא יָדַע אֲרָמִית.

וְאִלּוּ אַחֲרֵי 70 שָׁנָה בְּבָבֶל, זוֹ הַשָּׂפָה הַיְּחִידָה שֶׁהִכִּירוּ. וְגַם כְּשֶׁחָזְרוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, זוֹ הָיְתָה הַשָּׂפָה הַמְדֻבֶּרֶת בְּקֶרֶב פְּשׁוּטֵי הָעָם בְּמֶשֶׁךְ מֵאוֹת שָׁנִים עַד לִתְקוּפַת הַגְּמָרָא, וְלָכֵן הַגְּמָרָא וְהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ נִכְתְּבוּ בַּאֲרָמִית, שֶׁגַּם הַיְּהוּדִים הַפְּשׁוּטִים יוּכְלוּ לִלְמֹד בָּהֶם.

עֶזְרָא הַסּוֹפֵר שָׁקַד רְשׁוּת בְּסוֹף שְׁנוֹת הַגָּלוּת לַחְזֹר לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְחַפֵּשׂ מִי יִתְלַוֶּה אֵלָיו, וּמְגַלֶּה כִּי הַרְבֵּה מֵהַדּוֹר שֶׁנּוֹלַד שָׁם כְּבָר הִתְחַתְּנוּ עִם גּוֹיוֹת וְעָבְרוּ עַל שְׁאָר חֻקֵּי הַתּוֹרָה. לֹא יָדְעוּ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, מַשְׁמַע לֹא לָמְדוּ תּוֹרָה וְלֹא קָרְאוּ בָּהּ. וְזֶה רַק דּוֹר אֶחָד! הַאִם שָׁכְחוּ שֶׁיֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? לֹא, אֶלָּא הֵם הִרְגִּישׁוּ בַּגָּלוּת שֶׁה' עָזַב אוֹתָם, גֵּרֵשׁ אוֹתָם, וּבְצֶדֶק! אָז הֵם גַּם לֹא בָּאוּ לְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּחְזִיר אוֹתָם, שֶׁחֲרֵי

אִשָּׁה שֶׁזִּנְּתָה תַּחַת בַּעְלָהּ, מְגָרְשָׁהּ וְלֹא מַחְזִירָהּ. וּכְדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה אֵי הֲבָנוֹת בֵּין הַבַּעַל לְאִשָּׁה הַמִּתְגָּרְשִׁים, כָּאן "הַבַּעַל" גַּם שָׂרַף אֶת הַבַּיִת שֶׁלָּהֶם וְהָלָךְ, אֵין לְאָן לַחְזוֹר.

כַּאֲשֶׁר לְאָדָם יֵשׁ נְסָיוֹן קָשֶׁה, אַף אוֹמְרִים לוֹ מֵרֹאשׁ לְכַמָּה זְמַן וּמָה הַתּוֹצָאוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁיְּקַבֵּל בְּסוֹפָן, הוּא מִתְמוֹדֵד עִמָּם בְּקַלּוּת רַבָּה. כְּשֶׁסִּפֵּם לָבָן עִם יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁיַּעֲבֹד 7 שָׁנִים עֲבוּר רָחֵל, וּבְאוֹתָן 7 שָׁנִים רָמָה אוֹתוֹ וְנִצַּל אוֹתוֹ וְהֶעֱבִידוֹ יוֹמָם וָלַיִל, בְּכָל זֹאת כָּתוּב "וַיִּהְיוּ בְעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים". מַדּוּעַ כְּיָמִים אֲחָדִים? כִּי יַעֲקֹב יָדַע שֶׁכָּל מָה שֶׁלָּבָן יַעֲשֶׂה לוֹ, וּכְכָל שֶׁעָלָיו לְהִתְיַסֵּר וְלִסְבֹּל, בְּסוֹף 7 שָׁנִים הוּא יְקַבֵּל אֶת רְצוֹנוֹ, אָז הָיָה לוֹ לָמָּה לְצַפּוֹת.

אֲבָל אִם אוֹמְרִים לְאָדָם כִּי עָלָיו לַעֲבוֹר יִסּוּרִים וְלֹא מַגְדִּירִים לוֹ לְכַמָּה זְמַן וּמָה יְקַבֵּל בְּסוֹפָם אִם בִּכְלָל, אָז אֲפִילּוּ יִסּוּרִים קַלִּים וְקַצְרֵי טָוַח יִהְיוּ בִּלְתִּי נִסְבָּלִים עֲבוּרוֹ וְהוּא יִשָּׁבֵר. שֶׁהֲרֵי הוּא לֹא יוֹדֵעַ מָה יִקָּרֶה וְאִם הַיִּסּוּרִים יִגָּמְרוּ וְהַפַּחַד מֵהַבִּלְתִּי נוֹדָע וְהַחֶשֶׁשׁ שֶׁהַיִּסּוּרִים לְעוֹלָם לֹא יִגָּמְרוּ, הַרְגָּשׁוֹת הַלָּלוּ הֵם שֶׁיִּשְׁבְּרוּ אוֹתוֹ וְיִגְזְלוּ מִמֶּנּוּ אֶת הַכֹּחוֹת לְהִתְמוֹדֵד עִם מַצָּבוֹ.

אֲנַחְנוּ עוֹבְרִים נְסָיוֹנוֹת קָשִׁים בַּחַיִּים, אֲבָל קָשֶׁה יוֹתֵר שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים מַדּוּעַ. זוֹ לֹא חָכְמָה לְהִתְבּוֹנֵן לְמַפְרֵעַ וְלִרְאוֹת אֶת הַהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִית. צָרִיךְ לָדַעַת תּוֹךְ כְּדֵי הַנִּסָּיוֹן שֶׁאִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָנוּ כָּךְ, זֶה רַק לְטוֹבָתֵנוּ. יֵשׁ שֶׁיִּגְלוּ אַחֲרֵי שָׁנָה, וְיֵשׁ אַחֲרֵי עֶשׂוֹר, וְיֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁיְּבִינוּ רַק בָּעוֹלָם הַבָּא, אֲבָל בַּסּוֹף הוּא יִגָּלֶה שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה. וְזוֹ הֲעֲבוֹדָה שֶׁל הַדּוֹרוֹת שֶׁחַיִּים בְּהֶסְתֵּר פָּנִים.

פַּעַם הָיָה יָתוֹם שֶׁמִּגִּיל יַלְדוּת יָצָא מִבֵּית הַסֵּפֶר וְנֶאֱלַץ לַעֲבוֹד לְפַרְנָסָתוֹ. וְכָךְ מָצָא עֲבוֹדוֹת נְקִיוֹן בְּמִפְעָל וְשָׁם עָבַד בְּמֶשֶׁךְ עַשְׂרוֹת שָׁנִים. הוּא זָכָה לְהָקִים מִשְׁפָּחָה וּלְהִתְפַּרְנֵס בְּכָבוֹד וּמֵעוֹלָם לֹא הִתְלוֹנֵן עַל מַצָּבוֹ. אֲבָל יוֹם אֶחָד הוֹדִיעוּ לוֹ שֶׁעֵקֶב הַמַּצָּב הַכַּלְכָּלִי הַקָּשֶׁה הַמִּפְעָל פּוֹשֵׁט אֶת הָרֶגֶל. וְכָךְ מָצָא עַצְמוֹ מֻבְטָל בֶּן 55, עִם נְסָיוֹן מִקְצוֹעִי שֶׁל נְקִיוֹן שֵׁרוּתִים וּרְצָפוֹת בִּלְבַד.

חָבֵר סִפֵּר לוֹ כִּי רָאָה מוֹדָעָה שֶׁבֵּית סֵפֶר מְקוֹמִי מְחַפֵּשׂ מְנַקֶּה לַמּוֹסָד. הָלַךְ חֲבֵרֵנוּ הַמֻּבְטָל לִרְאָיוֹן עֲבוֹדָה וְרָאָה כִּי חוּץ מִמֶּנּוּ מְחַכִּים לִרְאָיוֹן בַּחוּרִים צְעִירִים בִּלְבַד. מְנַהֵל בֵּית הַסֵּפֶר שֶׁקִּבֵּל אוֹתוֹ הֶפְתֵּעַ מִגִּילוֹ הַמְבֻגָּר שֶׁל הָאִישׁ שֶׁמְּבַקֵּשׁ לַעֲבוֹד בְּמוֹסָדוֹ: "כְּבוֹדוֹ וַדַּאי מֵבִין כִּי זוֹ עֲבוֹדָה גּוּפָנִית קָשָׁה, יֵשׁ לַהֶפֹּךְ כִּסְאוֹת וּלְהָזִיז שֻׁלְחָנוֹת בְּכָל הַכִּתּוֹת, וְזֶה הַרְבֵּה חֲדָרִים", "זֶה בְּסֵדֶר, יֵשׁ לִי נְסָיוֹן שֶׁל 40 שָׁנָה בְּנִקָּיוֹן מִפְעָל שֶׁגָּדוֹל מֵהַמּוֹסָד שְׁלְךָ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים, יֵשׁ לִי אֶת הַכִּפּוֹת לַעֲבוֹדָה הַזּוֹ", "וְהָאֱמֶת שֶׁגַּם הַמַּשְׂכֹּרֶת הִיא נְמוּכָה, זוֹ מַשְׂכֹּרֶת מִינִימוּם. בָּאִים לְכָאן רַק צְעִירִים שֶׁמְּחַפְּשִׂים עֲבוֹדָה לְשָׁנָה שְׁנָתַיִם, וְאַתָּה עִם הַוָתֶק שֶׁלְךָ, מָה תַּעֲשֶׂה עִם מַשְׂכֹּרֶת מִינִימוּם"? "עָדִיף מְשׂוּם מַשְׂכֹּרֶת בִּכְלָל".

הַמְּנַהֵל הִתְרַשֵּׁם לְטוֹבָה וְאָמַר לוֹ כִּי מִבְּחִינָתוֹ הוּא הִתְקַבֵּל לַעֲבוֹדָה. הוּא הִגִּישׁ לוֹ חוֹזֶה וּבִקֵּשׁ שֶׁיִּקְרָא אוֹתוֹ וְיַחְתֹּם. שָׁאַל אוֹתוֹ הַמְנַקֶּה אִם הוּא יָכוֹל לָקַחַת אֶת הַחוֹזֶה הַבַּיְתָה. "מַדּוּעַ אַתָּה צָרִיךְ לָקַחַת אוֹתוֹ הַבַּיְתָה"? "הָאֱמֶת זֶה קָצָת מֵבִיךְ, אֲבָל אֲנִי צָרִיךְ שֶׁאִשְׁתִּי תִּקְרָא אוֹתוֹ", "אִשְׁתְּךָ עוֹרֶכֶת דִּין? זֶה חוֹזֶה פָּשׁוּט", "לֹא, אֲנִי צָרִיךְ פָּשׁוּט שֶׁהִיא

תַּקְרִיא לִי אוֹתוֹ", "תִּקְרָא אוֹתוֹ בְּעַצְמְךָ", "זֶהוּ... שֶׁאֲנִי לֹא יוֹדֵעַ לִקְרֹא".

הַמְנַהֵל הֶפְתֵּעַ לַחֲלוּטִין מִדִּבְרֵי הַמְנַקֶּה, "כְּבוֹדוֹ לֹא יוֹדֵעַ קְרֹא וּכְתֹב"? "לְצַעֲרִי לֹא, אֲנִי עוֹבֵד מִגִּיל צָעִיר מְאֹד, מֵעוֹלָם לֹא הִתְפַּנֵיתִי". "אִם כָּךְ, מִחִילָה, אַךְ אַתָּה לֹא יָכוֹל לְקַבֵּל אֶת הָעֲבוֹדָה", "מַדּוּעַ? זֶה לֹא הִפְרִיעַ לִי לַעֲבוֹד בָּעֲבוֹדָה הַקּוֹדֶמֶת", "אֲנִי נוֹרָא מִצְטַעֵר, זֶה מוֹסָד חִנּוּכִי אַחֲרֵי הַכֹּל, זֶה תְּנַאי הֶכְרֵחִי לְדַעַת לִפָּחוֹת קְרֹא וּכְתֹב, מְחִילָה".

וְכָךְ נִשְׁבַּר לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ. מַגִּיעַ הַבַּיְתָה אָדָם שֶׁחַי בָּעוֹלָם הַזֶּה חֲמִשָּׁה עֲשׂוֹרִים, וּמְגַלֶּה כִּי לֹא רַק שֶׁהוּא מֻבְטָל, אֶלָּא שֶׁהוּא נִמְצָא לֹא רָאוּי לְנַקּוֹת שֵׁרוּתִים וּרְצָפוֹת! הוּא שָׁקַע בְּדִכָּאוֹן וְלֹא רָצָה לָצֵאת מִבֵּיתוֹ. כָּל הַנְּסִיוֹנוֹת שֶׁל אִשְׁתּוֹ לְעוֹדְדוֹ לֹא צָלְחוּ, וְהוּא יָשַׁב בְּבֵיתוֹ בְּחֹסֶר מַעַשׂ, מִתְבַּיֵּשׁ לְהוֹצִיא רֹאשׁוֹ מִבֵּיתוֹ.

יוֹם אֶחָד כִּשֶׁהָיָה לְבַדּוֹ בְּבֵיתוֹ וְחִפֵּשׂ מַשֶּׁהוּ לֶאֱכוֹל, מָצָא בָּאָרוֹן מוּצְרֵי אֲפִיָּה וְהֶחְלִיט לְפַנֵּק עַצְמוֹ בַּאֲפִית עוּגִיּוֹת שֶׁלִּמְּדָה אוֹתוֹ סָבְתּוֹ הַמְנוּחָה. הוּא הֵכִין מַגָּשׁ עִם כַּמָּה סוּגֵי עוּגִיּוֹת וְיָשַׁב לְהַבִּיט בְּנַחַת בָּעֲגִיּוֹת הַתּוֹפְחוֹת בַּתַּנּוּר, מַעֲלוֹת רֵיחַ נִיחוֹחַ וְזִכְרוֹנוֹת יַלְדוּת. אֶלָּא שֶׁכְּשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן לְאוֹכְלָם לְצַד כּוֹס קָפֶה טוֹבָה, גִּלָּה כִּי אֵין קָפֶה בְּבֵיתוֹ, לָכֵן לָקַח אֶת הָעוּגִיּוֹת בְּשַׂקִּית וְיָרַד אֶל בֵּית הַקָּפֶה הַסָּמוּךְ.

לְפֶתַע הִבְחִין מְנַהֵל הַמָּקוֹם בַּלָּקוּחַ הַמּוּזָר שֶׁמַּזְמִין קָפֶה וְשׁוֹלֵף עוּגִיּוֹת מִכִּיסוֹ. הוּא נִגַּשׁ אֵלָיו וְאָמַר לוֹ כִּי לֹא נָהוּג לְהָבִיא אֶל הַמָּקוֹם אֹכֶל מֵהַבַּיִת, אֶלָּא קוֹנִים מִמּוּצְרֵי הַמָּקוֹם. אָמַר לוֹ הַמְנַקֶּה כִּי אִם יֵשׁ לוֹ עוּגִיּוֹת כְּמוֹ אֵלּוּ, הוּא יִקָּנֶה

בְּשִׂמְחָה. הִסְתַּקְרֵן הַמְנַהֵל וּבִקֵּשׁ לִטְעֹם. כָּל עוּגִיָּה הָיְתָה טְעִימָה יוֹתֵר מִקּוֹדַמְתָּהּ, עַד שֶׁמָּצָא עַצְמוֹ מַזְמִין מֵהַמְנַקֶּה אַרְבָּעָה מַגָּשִׁים שֶׁל אַרְבָּעָה סוּגֵי עוּגִיּוֹת לְבֵית הַקָּפֶה שֶׁלּוֹ ! וְכָךְ הַמְנַקֶּה הָפַךְ לָאוֹפֶה. הוּא לֹא הִרְוִיחַ הַרְבֵּה, אֲבָל הָיְתָה לוֹ סִבָּה לָקוּם בַּבֹּקֶר. הוּא אַף הָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵית הַקָּפֶה וּמַבִּיט בְּכָל הַלְּקוּחוֹת שֶׁמִּתְנַפְּלִים עַל הָעוּגִיּוֹת שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁמְּנַהֵל הַמָּקוֹם הֶעֱלָה אֶת הַהַזְמָנוֹת לְ-8 וְ-10 מַגָּשִׁים לְיוֹם !

בֹּקֶר אֶחָד הִגִּיעַ לַמָּקוֹם אָדָם עָשִׁיר שֶׁמְּנַהֵל רֶשֶׁת מִסְעָדוֹת וּבָתֵּי קָפֶה, טָעַם מִן הָעוּגִיּוֹת וְנִגַּשׁ אֶל מְנַהֵל הַמָּקוֹם שֶׁהִפְנָה אוֹתוֹ אֶל הָאוֹפֶה הֶחָבִיב שֶׁיּוֹשֵׁב בַּצַּד וּמַבִּיט עַל הַלְּקוּחוֹת. הֶעָשִׁיר פָּנָה אֶל הָאוֹפֶה וְהִסְבִּיר לוֹ כִּי הוּא מְעֻנְיָן לִרְכּוֹשׁ מִמֶּנּוּ אֶת הַזְּכֻיּוֹת שֶׁל הַמַּתְכּוֹנִים, וְאַף לָתֵת לוֹ אֲחוּזִים מֵהַמְּכִירוֹת, שֶׁכֵּן הוּא מִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת פַּס יְצוּר שֶׁל עוּגִיּוֹת אֵלּוּ. כַּאֲשֶׁר הָאוֹפֶה גִּלָּה לוֹ כִּי יֵשׁ בְּיָדוֹ עוֹד כַּמָּה וְכַמָּה מַתְכּוֹנִים, הִתְלַהֵב הֶעָשִׁיר וּבִקֵּשׁ שֶׁיָּסוּר אֵלָיו כְּבָר לַמָּחֳרָת לִסְגוֹר עִמּוֹ חוֹזֶה.

לַמָּחֳרָת הִגִּיעַ הָאוֹפֶה בְּלִוּוּי אִשְׁתּוֹ, שָׁם קִבְּלָם הֶעָשִׁיר בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת וְאָמַר לָהֶם כִּי עִם הַסְּכוּם שֶׁיְּשַׁלֵּם עַל הַזְּכֻיּוֹת וְהָאֲחוּזִים שֶׁיְּקַבֵּל הָאוֹפֶה, הוּא הוֹלֵךְ לִהְיוֹת אִישׁ עָשִׁיר מְאֹד וּמַהֵר מְאֹד. אָז שָׁלַף לוֹ אֶת הַחוֹזֶה שֶׁהֵכִין מִבְּעוֹד מוֹעֵד וּבִקֵּשׁ שֶׁהָאוֹפֶה יִקְרָא וְיַחְתֹּם. שָׁאַל אוֹתוֹ הָאוֹפֶה אִם הוּא יָכוֹל לָקַחַת אֶת הַמִּסְמָךְ הַבַּיְתָה, וְהֶעָשִׁיר עָנָה לוֹ כִּי הוּא אָמוּר לָטוּס לְמַסַּע עֲסָקִים אָרוֹךְ בְּעוֹד כַּמָּה שָׁעוֹת וְהוּא רוֹצֶה לְסַיֵּם אֶת הָעִסְקָה עַכְשָׁו.

הִתְבַּיֵּשׁ הָאוֹפֶה מְעַט אֲבָל אַזָּר עוֹז וְהִסְבִּיר לְעָשִׁיר כִּי הוּא לֹא יוֹדֵעַ לִקְרֹא וְהוּא פָּשׁוּט רָצָה שֶׁאִשְׁתּוֹ תַּקְרִיא לוֹ אֶת הַמִּסְמָךְ. הִתְפַּלֵּא הֶעָשִׁיר אַךְ הִסְכִּים לַבַּקָּשָׁה. וְכָךְ הֵחֵלָה הָאִשָּׁה לְהַקְרִיא אֶת הַחוֹזֶה לְבַעֲלָהּ, וְזֶה מַבְחִין כִּי הֶעָשִׁיר מִסְתַּכֵּל עַל שְׁנֵיהֶם וּמְחַיֵּךְ.

"מְחִילָה, אֲבָל מַדּוּעַ אַתָּה צוֹחֵק? עָשִׂיתִי מַשֶּׁהוּ לֹא בְּסֵדֶר"? "חָלִילָה, אֶלָּא שֶׁפָּשׁוּט חָשַׁבְתִּי לְעַצְמִי, אַתָּה הוֹלֵךְ לִהְיוֹת אָדָם מְפֻרְסָם וְעָשִׁיר, הָעוּגִיּוֹת שֶׁלְּךָ יַהַפְכוּ לְשֵׁם דָּבָר בְּכָל הָאָרֶץ, אַתָּה עוֹמֵד לִזְכוֹת לִגְדֻלָּה רַבָּה, וְכָל זֹאת כְּשֶׁאַתָּה לֹא יוֹדֵעַ לִקְרֹא וְלִכְתֹּב. תָּאַר לְךָ הֱיֵכָן הָיִיתָ הַיּוֹם אִם כֵּן הָיִיתָ יוֹדֵעַ לִקְרֹא וְלִכְתֹּב", "אֲנִי אוֹמֵר לְךָ בְּדִיּוּק הֵיכָן הָיִיתִי, הָיִיתִי מְנַקֶּה שֵׁרוּתִים וּרְצָפוֹת בְּבֵית סֵפֶר בְּשָׂכָר מִינִימוֹם"!

אָנוּ לֹא תָּמִיד יוֹדְעִים לְהֵיכָן ה' מְגַלְגֵּל אוֹתָנוּ בְּמַהֲלַךְ חַיֵּינוּ, אֲבָל אָנוּ כֵּן צְרִיכִים לָדַעַת בְּכָל רֶגַע שֶׁהַכֹּל מְנֻוָּט לְטוֹבָתֵנוּ. אֲנַחְנוּ שְׁנִמְצָאִים בְּתוֹךְ נִסְיוֹנוֹת, אֲפִילּוּ כְּאֵלֶּה שֶׁנִּמְשָׁכִים כַּמָּה שָׁנִים, וְאוּלַי מַרְגִּישִׁים עַכְשָׁו שֶׁאָנוּ לֹא רְאוּיִים לִהְיוֹת אֲפִילּוּ "מְנַקֵּי שֵׁרוּתִים" כְּמוֹ אוֹתוֹ הַמְנַקֶּה בַּסִּפּוּר, אַךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְגַלֶּה לָנוּ שֶׁאֲנַחְנוּ "מִלְיוֹנֵרִים". הַחָכְמָה הִיא לְהַרְגִּישׁ כָּךְ בִּזְמַן אֱמֶת, "לְגַלּוֹת אֶת הַנִּסְתָּר", גִּלּוּי ה' בִּזְמַן שֶׁל הֶסְתֵּר הַפָּנִים. הַהַשְׁגָּחָה הַזֹּאת שֶׁל ה' קַיֶּמֶת עַתָּה וְתִהְיֶה קַיֶּמֶת לָנֶצַח, ה' נִמְצָא אִתָּנוּ תָּמִיד, הַמֶּלֶךְ נִמְצָא אִתָּנוּ בְּכָל מָקוֹם, מְלַוֶּה אוֹתָנוּ וְדוֹאֵג לָנוּ וְעוֹשֶׂה הַכֹּל לְטוֹבָתֵנוּ. וּכְשֶׁנִּזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ זֹאת, נַרְגִּישׁ שִׂמְחָה וְצָהֳלָה, וְאָז נִזְכֶּה לַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ..

האזינו

פָּרָשַׁת "הַאֲזִינוּ" הִיא נְבוּאָה אֲרֻכָּה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּטֶרֶם הוּא נִפְרָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל. נְבוּאַת תּוֹכֵחָה שְׁבָה הוּא מְנַבֵּא כָּל מָה שֶׁיִּקְרֶה לְעָם יִשְׂרָאֵל עַד הַגְּאוּלָה הַשְּׁלֵמָה, הָאֲסוֹנוֹת וְהַפְּרָעוֹת, הַמַּכּוֹת וְהָעֲנָשִׁים עַל מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַלְקְלוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם יַעַבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה וַיְכַעְיסוּ אֶת קוֹנָם. הֵם שֶׁיָּבִיאוּ עַל עַצְמָם שֶׁיִּגְלוּ מֵאַרְצָם, שֶׁיְּרַדְּפוּ אוֹתָם הַשּׂוֹנְאִים בְּכָל מָקוֹם, וּבְכָךְ תִּשַּׁבֵּר גַּאֲוָתָם הַסְּרוּחָה וְיַחֲזְרוּ אֶל אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם.

אֲבָל יָדַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי בְּכָל שְׁנוֹת הַגָּלוּת וְהָאֲסוֹנוֹת אֲנָשִׁים רַבִּים יִשַּׁבְּרוּ חָלִילָה וְאוּלַי גַּם יִתְרִיסוּ כְּלַפֵּי מַעְלָה, כִּבְיָכוֹל שֶׁלֹּא מַגִּיעַ לָהֶם מַכּוֹת כָּאֵלֶּה קָשׁוֹת, וְיַפְקְפְּקוּ הַאִם בִּכְלָל יֵשׁ הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית וְיִכְפְּרוּ בָּעִקָּר חַס וְשָׁלוֹם. עַל כָּךְ מַקְדִּים מֹשֶׁה וְאוֹמֵר בִּנְבוּאָתוֹ: "הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא", אֵצֶל בּוֹרֵא עוֹלָם אֵין טָעֲיוֹת הַכֹּל מְכֻוָּן עַל הַמִּדָּה, הַכֹּל נַעֲשָׂה בְּצֶדֶק.

רַק שֶׁמֵּהַצַּד שֶׁלָּנוּ יֵשׁ מִבְחָן אִם נָבִין שֶׁה' עוֹמֵד מֵאֲחוֹרֵי הַכֹּל וְזֶה לְטוֹבָתֵנוּ, זֶה מִבְחָן בֶּאֱמוּנָה, כְּפִי שֶׁאָמַר לָהֶם מֹשֶׁה בִּנְבוּאָה זוֹ: "וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם כִּי דוֹר תַּהְפֻּכֹת הֵמָּה בָּנִים לֹא אֱמֶן בָּם". וּבְתוֹךְ הַנְּבוּאָה הַזּוֹ מִסְתַּתֵּר גַּם הַפִּתָּרוֹן לְהַחְזִיר אֶת הַגַּלְגַּל לְמַעְלָה: כַּאֲשֶׁר ה' מַסְתִּיר אֶת פָּנָיו מֵאִתָּנוּ (אַסְתִּירָה פָּנַי), הַדּוֹר יַהֲפֹךְ אֶת הַגַּלְגַּל (דּוֹר תַּהְפֻּכוֹת הֵמָּה) כְּשֶׁיַּחְזְרוּ לְהַאֲמִין בִּי וְלֹא בְּעַצְמָם (לֹא אֱמֶן בָּם), שֶׁיָּבִינוּ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנִּי וְהַכֹּל לְטוֹבָה, וְאָז יִרְאוּ שֶׁגַּם כָּל הֶסְתֵּר הַפָּנִים הָיָה טוֹבָה אַחַת גְּדוֹלָה עִמָּם.

כָּתוּב בַּגְּמָרָא: וּכְבָר הָיָה רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי עֲקִיבָא מְהַלְּכִין בַּדֶּרֶךְ, וְשָׁמְעוּ קוֹל הֲמוֹנָהּ שֶׁל רוֹמִי מִפְּלָטָה (כִּפָּרָה שֶׁל רוֹמִי) בְּרָחוֹק 120 מִיל וְהִתְחִילוּ בּוֹכִין וְרַבִּי עֲקִיבָא מְשַׂחֵק (צוֹחֵק). אָמְרוּ לוֹ "מִפְּנֵי מַה אַתָּה מְשַׂחֵק"? אָמַר לָהֶם "וְאַתֶּם, מִפְּנֵי מַה אַתֶּם בּוֹכִים"? אָמְרוּ לוֹ "הַלָּלוּ כּוֹשִׁיִּים שֶׁמִּשְׁתַּחֲוִים לָעֲצַבִּים וּמְקַטְּרִים לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים יוֹשְׁבִין בְּטַח וְהַשְׁקֵט, וְאָנוּ בֵּית הֲדוֹם רַגְלֵי אֱלֹהֵינוּ (בֵּית הַמִּקְדָּשׁ) שָׂרוּף בָּאֵשׁ וְלֹא נִבְכֶּה"? אָמַר לָהֶן "לְכָךְ אֲנִי מְצַחֵק, וּמַה לְעוֹבְרֵי רְצוֹנוֹ כָּךְ, לְעוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה".

שׁוּב פַּעַם אַחַת הָיוּ עוֹלִין לִירוּשָׁלַיִם, כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לְהַר הַצוֹפִים קָרְעוּ בִּגְדֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לְהַר הַבַּיִת רָאוּ שׁוּעָל שֶׁיָּצָא מִבֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים, הִתְחִילוּ הֵן בּוֹכִין וְרַבִּי עֲקִיבָא מְצַחֵק. אָמְרוּ לוֹ ״מִפְּנֵי מַה אַתָּה מְצַחֵק״? אָמַר לָהֶם ״מִפְּנֵי מַה אַתֶּם בּוֹכִים״? אָמְרוּ לוֹ ״מָקוֹם שֶׁכָּתוּב בּוֹ ׳וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת׳, וְעַכְשָׁיו שׁוּעָלִים הָלְכוּ בּוֹ וְלֹא נִבְכֶּה״? אָמַר לָהֶן ״לְכָךְ אֲנִי מְצַחֵק, דִּכְתִיב ׳וְאָעִידָה לִי עֵדִים נֶאֱמָנִים אֵת אוּרִיָּה הַכֹּהֵן וְאֵת זְכַרְיָהוּ בֶּן יְבֶרֶכְיָהוּ׳, וְכִי מַה עִנְיַן אוּרִיָּה אֵצֶל זְכַרְיָה? אוּרִיָּה בְּמִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וּזְכַרְיָה בְּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי. אֶלָּא תָּלָה הַכָּתוּב נְבוּאָתוֹ שֶׁל זְכַרְיָה בִּנְבוּאָתוֹ שֶׁל אוּרִיָּה, בְּאוּרִיָּה כְּתִיב ׳לָכֵן בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ׳ וְגוֹ׳, בִּזְכַרְיָה כְּתִיב ׳עוֹד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וּזְקֵנוֹת בִּרְחֹבוֹת יְרוּשָׁלָיִם׳. עַד שֶׁלֹּא נִתְקַיְּמָה נְבוּאָתוֹ שֶׁל אוּרִיָּה הָיִיתִי מִתְיָרֵא שֶׁלֹּא תִּתְקַיֵּם נְבוּאָתוֹ שֶׁל זְכַרְיָה. עַכְשָׁיו שֶׁנִּתְקַיְּמָה נְבוּאָתוֹ שֶׁל אוּרִיָּה, בְּיָדוּעַ שֶׁנְּבוּאָתוֹ שֶׁל זְכַרְיָה מִתְקַיֶּמֶת״. בַּלָּשׁוֹן הַזֶּה אָמְרוּ לוֹ ״עֲקִיבָא נִחַמְתָּנוּ, עֲקִיבָא נִחַמְתָּנוּ״.

אָמְרוּ לוֹ חֲבֵרָיו ״אַתָּה רוֹאֶה מָה שֶׁאָנוּ לֹא רוֹאִים. אָנוּ רוֹאִים לַטָּוָח הַקָּצָר. כָּרֵגַע כְּבָיְכוֹל רַע לָנוּ. כֵּיוָן שָׁאַתָּה רוֹאֶה אֶת הָעוֹלָם עַד סוֹפוֹ, וְהַסּוֹף טוֹב, אַתָּה חַי אֶת זֶה וְטוֹב לְךָ כְּבָר עַכְשָׁו. אַתָּה חַי אֶת זֶה שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה. אֵין אֶצְלְךָ הֶסְתֵּר פָּנִים, עַל יְדֵי שָׁאַתָּה מֵבִין שֶׁהַכֹּל מֵה׳ וְהַכֹּל לְטוֹבָה אַתָּה רוֹאֶה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֶת הַשְׁגָּחָתוֹ אֶל מוּל עֵינֶיךָ״. וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁאָמְרוּ פַּעֲמַיִם ״עֲקִיבָא נִחַמְתָּנוּ״, שֶׁלֹּא רַק נִחַמְתָּנוּ לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁתִּהְיֶה גְּאוּלָה, אֶלָּא נִחַמְתָּ אוֹתָנוּ כְּבָר עַכְשָׁו, שֶׁאָנוּ חָשִׁים אֶת הַתְּקָוָה בַּהוֹוֶה בִּזְכוּתְךָ, וּמְמַּילָא טוֹב לָנוּ כְּבָר עַכְשָׁו.

וְכֵן רָאינוּ כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ דִּבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָהָר בְּ-40 הַיָּמִים הָאֲמְצָעִיִּים לְאַחַר שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנִים וּבְטֶרֶם קִבֵּל רְשׁוּת לַעֲלוֹת וּלְקַבֵּל אֶת הַשְּׁנִיִּים, כַּאֲשֶׁר הוּא מְנַסֶּה לְפַיֵּס אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכַּעֲסוֹ וּמְגַלֶּה שְׁעַת רָצוֹן שֶׁה׳ יִתְבָּרַךְ אוֹהֲבוֹ וְנוֹתֵן לוֹ רְצוֹנוֹ, אֲזַי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָמַר לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "תַּסְבִּיר לִי אֵיךְ הָעוֹלָם עוֹבֵד, אֲנִי רוֹאֶה כָּל כָּךְ הַרְבֵּה רְשָׁעִים וְטוֹב לָהֶם צַדִּיקִים וְרַע לָהֶם, אֵיךְ הָעוֹלָם עוֹבֵד 'הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדֶךָ', תַּסְבִּיר לִי אֶת הַחֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁלְּךָ".

אוֹמֵר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי וְנִצַּבְתָּ עַל הַצּוּר וְהָיָה בַּעֲבֹר כְּבֹדִי וְשַׂמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשַׂכֹּתִי כַּפִּי עָלֶיךָ עַד עָבְרִי וַהֲסִרֹתִי אֶת כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ", כְּלוֹמַר אֲנִי אֶעֱבוֹר מֵעָלֶיךָ, אָשִׂים אֶת כַּפִּי עַל פָּנֶיךָ, אֶת פָּנַי לֹא תִרְאֶה, וּכְשֶׁאֶעֱבוֹר אָסִיר אֶת כַּפִּי וְתִרְאֶה אֶת אֲחוֹרָי. מָה הַפֵּרוּשׁ? וְכִי יֵשׁ לַה׳ כַּף יָד אוֹ פָּנִים וְאָחוֹר?

אֶלָּא זוֹ הָיְתָה הַמַּשְׁמָעוּת הָאֲמִתִּית שֶׁל הַשִּׂיחָה: "תַּסְבִּיר לִי אֵיךְ הָעוֹלָם עוֹבֵד, אֲנִי רוֹצֶה לָדַעַת", "תֵּדַע לְךָ, כְּשֶׁאַתָּה בְּתוֹךְ הַנִּסָּיוֹן, כְּשֶׁאֲנִי עוֹבֵר מֵעָלֶיךָ, אֲנִי שָׂם כַּף יָד עַל פָּנֶיךָ, אַתָּה לֹא רוֹאֶה אוֹתִי. כְּשֶׁהַנִּסָּיוֹן נִגְמָר וַאֲנִי עוֹבֵר, אַתָּה רוֹאֶה אֶת אֲחוֹרָי, כְּלוֹמַר אַתָּה מִסְתַּכֵּל אֲחוֹרָה וְאַתָּה אוֹמֵר אֵלּוּ נִסִּים ה׳ עָשָׂה לִי. תָּמִיד בְּמַבָּט לְאָחוֹר אַתָּה תָּבִין. בִּזְמַן הַנִּסָּיוֹן אַתָּה לֹא תָּבִין, אַתָּה צָרִיךְ לְהַאֲמִין שֶׁזֶּה טוֹב עַד שֶׁתַּעֲבֹר אֶת זֶה, וְתִרְאֶה אוֹתִי מֵאֲחוֹרַי. אֲבָל אִם תָּבִין בַּזְּמַן שָׁאַתָּה לֹא רוֹאֶה כִּי זוֹ הַיָּד שֶׁלִּי עַל עֵינֶיךָ, כְּלוֹמַר אֲנִי אִתְּךָ גַּם בָּרֶגַע הַכִּי חָשׁוּךְ וְקָשֶׁה, זֶה יַעֲזֹר לְךָ לַעֲבוֹר אֶת הַחֹשֶׁךְ וְאָז לִרְאוֹת אוֹתִי מֵאֲחוֹרַי, כְּלוֹמַר לִהְיוֹת אַחֲרֵי הַנִּסָּיוֹן וְלִרְאוֹת אֶת הַהַשְׁגָּחָה".

אָדָם צָרִיךְ לְהַכִּיר וְלִרְאוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁהוּא עוֹבֵר, בְּתוֹךְ הַמְּנִיעוֹת שֶׁלֹּא מוּבָנוֹת לוֹ, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהוּא פּוֹעֵל כִּבְיָכוֹל עַל פִּי הַסֵּפֶר וְעוֹשֶׂה כָּל מָה שֶׁכָּתוּב בְּכָל זֹאת "לֹא הוֹלֵךְ", כִּי ה' רוֹצֶה לִרְאוֹת אִם הוּא יָבִין וְיַפְנִים שֶׁהַכֹּל זֶה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהוּא זֶה שֶׁמַּחְלִיט עַל פִּי חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁלּוֹ, וַאֲנַחְנוּ אֲמוּרִים לַעֲבוֹד אוֹתוֹ שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, וְלֹא "מַגִּיעַ לָנוּ" כִּי אָנוּ "עוֹשִׂים מָה שֶׁצָּרִיךְ". אִם נָבִין וְנִתְבַּטֵּל בְּפָנָיו כְּעֶבֶד בִּפְנֵי אֲדוֹנוֹ, וְנָבִין וְנַפְנִים שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה, גַּם יִזְכּוּ אוֹתָנוּ לִרְאוֹת אֵיךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, גַּם מָה שֶׁנִּרְאֶה "רַע".

בָּעֲיָרָה קָטַנָּה חַי יְהוּדִי עָנִי אַךְ שָׂמֵחַ וָטוֹב לֵב שֶׁקִּבֵּל כָּל הַקּוֹרוֹת לוֹ לְטוֹבָה. הַכֹּל מֵה'. יוֹם אֶחָד, כְּשָׁעָה לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה, פָּנְתָה אִשְׁתּוֹ הַצַּדֶּקֶת שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי וּבִקְּשָׁה שֶׁיֵּלֵךְ אֶל הַשּׁוּק וְיַחֲפֹּשׂ בַּסְּחוֹרָה שֶׁזּוֹרְקִים הַסּוֹחֲרִים בְּסוֹף הַיּוֹם מַשֶּׁהוּ לְאֶכּוֹל לְהַחֲיוֹת נַפְשָׁם שֶׁזֶּה יוֹמָיִם שֶׁלֹּא הִגִּיעַ אֹכֶל אֶל פִּיהֶם. אֲפִילּוּ פְּרוּטוֹת לִקְנוֹת בִּמְחִירֵי סוֹף הַיּוֹם לֹא הָיָה לָהֶם, אֶלָּא הָיָה רָגִיל לְהַמְתִּין שֶׁיַּשְׁלִיכוּ אֶת מָה שֶׁנִּשְׁאַר וּמִזֶּה יָבִיא הַבַּיְתָה.

וְהִנֵּה אוֹתוֹ יְהוּדִי יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ כֻּלּוֹ זוֹרֵחַ וְטוֹב לֵב, מִתְפַּלֵּל וּמְשַׁבֵּחַ וּמְהַלֵּל אֶת ה' עַל כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְעַל מָה שֶׁאֵין. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָמַד הַפָּרִיץ בְּקֶרֶן רְחוֹב טָרוּד בְּחֶשְׁבּוֹנוֹתָיו, וְהוּא מַבְחִין בַּיְּהוּדִי הַשָּׂמֵחַ וְטוֹב הַלֵּב, מַרְאֶה שׂוֹנֶה וְזָר לוֹ בָּעֲיָרָה בָּהּ כֻּלָּם הָיוּ טְרוּדִים וַחֲמוּרֵי סֵבֶר כָּל הַיּוֹם. עָצַר אוֹתוֹ וְשָׁאַל: "מָה אַתָּה שָׂמֵחַ כָּל כָּךְ יְהוּדִי, זָכִיתָ בְּאֵיזֶה פְּרָס כַּסְפִּי גָּדוֹל"? "לֹא, אֲפִילּוּ לֹא בְּקָטָן". "אָכַלְתָּ אֵיזֶה בָּשָׂר טָעִים אִם כָּךְ", "הָאֱמֶת

שֶׁזֶּה יוֹמָיִם שֶׁלֹּא בָּא אֹכֶל אֶל פִּי וַאֲנִי בִּדְרִכִי לַשּׁוּק לִרְאוֹת מָה נִשְׁאַר שָׁם בְּסוֹף הַיּוֹם". "אָז מָה אַתָּה מְאֻשָּׁר כָּל כָּךְ"? "בָּרוּךְ ה' הַכֹּל טוֹב. הֲרֵי הַכֹּל מִמֶּנּוּ, אִם אֲנִי אָמוּר לִהְיוֹת רָעֵב גַּם זֶה מִמֶּנּוּ וְגַם זֶה טוֹב".

צָחַק הַפָּרִיץ הַגּוֹי מֵהִתְנַהֲגוּתוֹ "הַמּוּזָרָה" שֶׁל הַיְּהוּדִי וְאָמַר: "אַתָּה מוֹצֵא חֵן בְּעֵינָי. אַתָּה שׁוֹנֶה מִכָּל הַבַּכְיָינִים הָאֵלֶּה שֶׁאֲנִי רוֹאֶה בָּעֲיָרָה כָּל הַיּוֹם. כַּנֵּס אֶל הַמִּטְבָּח שֶׁלִּי וֶאֱמֹר לָעוֹזֶרֶת שֶׁלִּי שֶׁתִּתֵּן לְךָ כָּל מָה שֶׁתּוּכַל לֶאֱכוֹל מִמֶּנִּי, דָּגִים, פֵּרוֹת, מָה שֶׁתִּרְצֶה. וּמָחָר בַּבֹּקֶר תָּבוֹא אֵלַי וְנִלְחָךְ לָצוּד קְצָת יָחַד, אֲנִי רוֹצֶה מִישֶׁהוּ כָּמוֹךָ שֶׁיִּהְיֶה אִתִּי, וַאֲנִי אֲשַׁלֵּם לְךָ עֲשָׂרָה רוּבָּלִים עַל לֶכְתְּךָ עִמִּי".

מֵהַר הַיְּהוּדִי וּמִלֵּא שְׁנֵי שַׂקִּים גְּדוֹלִים מִכָּל הַטּוֹב שֶׁיָּכוֹל הָיָה לָקַחַת מִגּוֹי בְּתוֹר יְהוּדִי וְלֹא נֶאֱסַר עָלָיו בָּאֲכִילָה. וְכָךְ מֵהַר אֶל בֵּיתוֹ וְסִפֵּר לְאִשְׁתּוֹ עַל חַסְדֵי ה' עִמּוֹ. לַמָּחֳרָת כְּבָר מָצָא עַצְמוֹ מְלַוֶּה אֶת הַפָּרִיץ לְבַדּוֹ בַּצַּיִד שֶׁעָשָׂה בַּיַּעַר הַסָּמוּךְ. וְהִנֵּה הַפָּרִיץ הִבְחִין בְּחַיָּה שֶׁנִּקְרְתָה בְּדַרְכָּם וְהֵרִים אֶת קַשְׁתּוֹ לִירוֹת בָּהּ חֵץ אַךְ אֶצְבָּעוֹ הִסְתַּבְּכָה וְהוּא קָטַע אֶת רֹאשׁ אֶגֶדְלוֹ... הֵחֵל הַפָּרִיץ לִצְרוֹחַ וּלְדַמֵּם, וְהַיְּהוּדִי הַתָּמִים מְנַסֶּה לְהַרְגִּיעוֹ וּמַסְבִּיר לוֹ כִּי הַכֹּל מֵה' וְזֶה לְטוֹבָתוֹ.

הַפָּרִיץ שֶׁשָּׁמַע אֶת דְּבָרָיו שֶׁל הַיְּהוּדִי בְּעוֹדוֹ סוֹבֵל אֶת כְּאֵבוֹ, רַתַּח לִבּוֹ עָלָיו וְהִשְׁלִיךְ אֶת הַיְּהוּדִי לְבוֹר עָמוֹק שֶׁחָפַר קוֹדֶם לָכֵן לְהָנִיחַ בּוֹ אֶת הַחַיּוֹת שֶׁתִּכְנֵן לָצוּד. כְּשֶׁשָּׁאַל אֶת הַיְּהוּדִי מָה הוּא אוֹמֵר עַכְשָׁו כְּשֶׁהוּא בַּבּוֹר, הַאִם גַּם זֶה לְטוֹבָה? עָנָה לוֹ הַיְּהוּדִי בְּפַשְׁטוּת שֶׁאִם ה' הִנִּיחוֹ בַּבּוֹר הֲרֵי וַדַּאי שֶׁזֶּה לְטוֹבָה. הַפָּרִיץ צָעַק עָלָיו שֶׁאִם זוֹ תְּשׁוּבָתוֹ, אָז שֶׁיִּשָּׁאֵר שָׁם וְעָשָׂה דַּרְכּוֹ לְבַד לְטִירָתוֹ.

בְּעוֹדוֹ הוֹלֵךְ כּוֹעֵס וְכוֹאֵב הֵחֵל לְאַבֵּד אֶת דַּרְכּוֹ בַּדֶּרֶךְ עַד שֶׁמָּצָא עַצְמוֹ בְּקָרַחַת הַיַּעַר, מֵקֶף כְּנֵפָיָה שֶׁל שׁוֹדְדִים צְמֵאֵי דָּם. הוּא נִסָּה לְדַבֵּר עַל לִבָּם וְהִבְטִיחַ לָהֶם הוֹן רַב, אַךְ אֵלֶּה צָחֲקוּ וְאָמְרוּ לוֹ כִּי יֵשׁ לָהֶם כָּל מָה שֶׁיִּרְצוּ, שֶׁכֵּן הֵם עוֹבְדִים אֱלִיל רַב כֹּחַ וּמַקְרִיבִים לוֹ קָרְבָּנוֹת אָדָם, וְהוּא בְּתְמוּרָה מְזַמֵּן לָהֶם אֲנָשִׁים לִשְׁדוֹד וּ״לְהִתְפָּרְנֵס בְּכָבוֹד״.

וְכָךְ כָּפְתוּ אֶת הַפָּרִיץ עַל אֶבֶן גְּדוֹלָה וְחִכּוּ לִרְאֹשׁ הַשּׁוֹדְדִים שֶׁיַּחְזֹר וְיַקְרִיב אוֹתוֹ. אֲבָל כְּשֶׁזֶּה חָזַר הִבִּיט בַּפָּרִיץ וְצָרַח עַל אֲנָשָׁיו: ״הִשְׁתַּגַּעְתֶּם? אַתֶּם לֹא רוֹאִים שֶׁהוּא קָטוֹעַ אֶצְבַּע? אַתֶּם רוֹצִים לְהַקְרִיב קָרְבָּן בָּעַל מוּם לָאֱלִיל שֶׁלָּנוּ״? וְכָךְ שִׁחְרֵר אֶת הַפָּרִיץ בְּעוֹדוֹ צוֹרֵחַ עַל אֲנָשָׁיו, וְזֶה לֹא חָשַׁב פַּעֲמַיִם נָשָׂא אֶת רַגְלָיו וּבָרַח, בְּעוֹדוֹ שׁוֹמֵעַ כֵּיצַד רֹאשׁ הַשּׁוֹדְדִים מְכַלֶּה זַעְמוֹ עַל אֲנָשָׁיו שֶׁפָּגְעוּ בִּכְבוֹד אֱלִילָם. וְהִנֵּה לֹא עָבְרוּ כַּמָּה דַּקּוֹת וְהַפָּרִיץ מָצָא עַצְמוֹ לְיַד הַבּוֹר בּוֹ הִשְׁלִיךְ אֶת הַיְּהוּדִי, שֶׁיָּשַׁב שָׁם וְקָרָא לְעַצְמוֹ פִּרְקֵי תְּהִלִּים.

״יְהוּדִי מוּזָר שֶׁכָּמוֹךָ! אַתָּה צַדִּיק! הָאֶצְבַּע שֶׁלִּי שֶׁנִּקְטְעָה זֶה הָיָה הַדָּבָר הַכִּי טוֹב שֶׁיָּכוֹל הָיָה לִקְרוֹת לִי! נִתְקַלְתִּי בְּרוֹצְחִים שָׂרְצוּ לְהַקְרִיב אוֹתִי לָאֱלִיל שֶׁלָּהֶם אֲבָל כְּשֶׁרָאוּ שֶׁיֵּשׁ בִּי מוּם עָזְבוּ אוֹתִי לְנַפְשִׁי. בִּזְכוּת הָאֶצְבַּע שֶׁנִּקְטְעָה נִצַּלְתִּי חַיַּי״! הוּא הוֹצִיא אֶת הַיְּהוּדִי מֵהַבּוֹר וְחִבֵּק אוֹתוֹ בְּחֹם. וְאָז עָצַר הַפָּרִיץ וְשָׁאַל: ״אָמְנָם אֲנִי רוֹאֶה שֶׁקִּטִּיעַת הָאֶצְבַּע הָיְתָה לְטוֹבָתִי, אֲבָל אֲנִי עֲדַיִן לֹא מֵבִין מָה הָיָה טוֹב עֲבוּרְךָ שֶׁהִשְׁלַכְתִּי אוֹתְךָ לַבּוֹר״, חִיֵּךְ הַיְּהוּדִי וְעָנָה: ״זֶה דַּוְקָא כֵּן מוּבָן. אִם לֹא הָיִיתָ זוֹרֵק אוֹתִי וְהָיִיתִי הוֹלֵךְ אִתְּךָ, הֵם הָיוּ מַקְרִיבִים אוֹתִי״.

אָדָם שֶׁמַּכִּיר, מֵבִין וְרוֹאֶה שֶׁהַכֹּל מֵה׳ וְהַכֹּל טוֹב, אָז הַכֹּל טוֹב. אַךְ מָה לַעֲשׂוֹת שֶׁלֹּא תָּמִיד רוֹאִים, מְרֻכָּזִים בַּצָּרוֹת וּבַבָּעָיוֹת שֶׁלָּנוּ וְלֹא רוֹאִים אֶת סוֹפָן, מְבַקְּשִׁים וּמִתְפַּלְּלִים וּמְעַיְּנִים בַּתְּפִלָּה וְרַק מַגִּיעִים לְדַאֲבוֹן לֵב. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה שֶׁנַּכִּיר בּוֹ בְּתוֹךְ הַמְצוּקָה.

עָלֵינוּ לְהָבִין שֶׁגַּם כְּשֶׁקָּשֶׁה וְיֵשׁ לָנוּ צָרוֹת וּבְעָיוֹת וּמְנִיעוֹת זֶה הַכֹּל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַכֹּל מְחֻשְׁבָּן עַד לַפְּרָט הָאַחֲרוֹן, וְגַם אִם אֲנַחְנוּ פּוֹעֲלִים עַל פִּי הַסֵּפֶר וּבְכָל זֹאת "נִכְשָׁלִים", גַּם לְכִשְׁלוֹנוֹת אֵלּוּ יֵשׁ מַטָּרָה לְלַמֵּד אוֹתָנוּ לִרְאוֹת אֶת ה׳ בְּתוֹךְ הַהֶסְתֵּר, שֶׁמְּבַקֵּשׁ שֶׁנְּזַכֵּר אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַבְּעָיוֹת, וּבְכָךְ נַהֲפֹךְ חֲזָרָה אֶת הַשְׁגָּחָתוֹ לִגְלוּיָה וְנִזְכֶּה לַגְּאוּלָה הַשְּׁלֵמָה..

וזאת הברכה

בְּפָרָשַׁת "וְזֹאת הַבְּרָכָה" מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִפְרָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל בַּכְּנִיסָה לָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת, רוֹאֶה אַךְ לֹא זוֹכֶה לְהִכָּנֵס, כִּי הוּא נֶעֱנַשׁ עַל חֵטְא מֵי מְרִיבָה, שֶׁהִכָּה אֶת הַסֶּלַע לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ מַיִם בְּמָקוֹם לְדַבֵּר אִתּוֹ כְּפִי שֶׁה' צִוָּה אוֹתוֹ. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִתְפַּלֵּל 515 תְּפִלּוֹת עַל מְנָת לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה וְלֹא הִצְלִיחַ וְעָלָה אֶל הָהָר לִרְאוֹת אֶת הָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת אֵלֶיהָ לֹא יִכָּנֵס.

הַתְּחִנָּה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיְתָה מֻרְכֶּבֶת מִ-515 תְּפִלּוֹת, וְהַשְּׁאֵלָה שֶׁצְּרִיכָה לְהִשָּׁאֵל הִיא מָתַי הִסְפִּיק מֹשֶׁה לְהִתְפַּלֵּל כָּל כָּךְ הַרְבֵּה תְּפִלּוֹת? הֲרֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מַנְהִיג אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל,

הוּא הַמֶּלֶךְ וּבֵית דִּין, הָרַב מוֹרֶה הֲלָכוֹת וְהַמְפַקֵּד מִפְּנֵי מִלְחֲמוֹת, מָתַי הָיָה לוֹ זְמַן לַעֲצֹר וּלְהִתְפַּלֵּל 515 תְּפִלּוֹת מְיֻחָדוֹת רַק עַל הַנּוֹשֵׂא הַזֶּה שֶׁל בְּטוּל הַגְּזֵרָה עָלָיו?

חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹהִים שָׁעָה אַחַת לִפְנֵי כָּל תְּפִלָּה כְּדֵי לְהִתְכּוֹנֵן לַתְּפִלָּה, שָׁעָה נוֹסֶפֶת מִתְפַּלְּלִין וְעוֹד שָׁעָה אַחֲרֵי הַתְּפִלָּה שׁוֹהִין בְּטֶרֶם חוֹזְרִים לָעוֹלָם הַזֶּה, וְכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ 3 תְּפִלּוֹת בְּיוֹם, הֲרֵי נִמְצָא שֶׁהֵם הִשְׁקִיעוּ 9 שָׁעוֹת בַּיּוֹם רַק לִתְפִלּוֹת! אָמְנָם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הָיָה צָרִיךְ מִן הַסְּתָם לִשְׁהוֹת שָׁעָה לִפְנֵי וְאַחֲרֵי כָּל תְּפִלָּה כֵּיוָן שֶׁהָיָה בְּכָל עֵת מוּכָן וְדָרוּךְ לְדַבֵּר עִם ה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל לְגַבֵּי הַתְּפִלָּה עַצְמָהּ מִן הַסְּתָם לֹא נָפַל מֵאוֹתָם חֲסִידִים, וְלָכֵן נִמְצָא שֶׁהוּא הִתְפַּלֵּל 515 שָׁעוֹת עֲבוּר הַכְנִיסָה לָאָרֶץ, וְכָאן עוֹלָה הַשְּׁאֵלָה מָתַי הוּא מָצָא 515 שָׁעוֹת פְּנוּיוֹת לְהִתְפַּלֵּל אֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת הַלָּלוּ לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה?

אָמַר הָרַב מְאוֹסְטְרוֹבְצֶה כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֵחֵל לְהִתְפַּלֵּל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְהִמְשִׁיךְ רָצוּף עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת! כֵּיוָן שֶׁמִּתְחִלַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת קוֹבְעִים אֶת מַזָּלוֹ שֶׁל אָדָם מָה יִהְיֶה עִמּוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁנָה, מִכְּתִיבַת הַדִּין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דֶּרֶךְ חֲתִימָתוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְעַד לִירִידַת הַפִּתְקָאוֹת בַּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה וַחֲלוּקָתָם בְּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, כָּל עוֹד אֶפְשָׁר לְהִשְׁתַּדֵּל בַּיָּמִים אֵלֶּה וּלְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה מֹשֶׁה לֹא פָּסַק לְשׁוּם דָּבָר אַחֵר.

הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל הָרַב מְאוֹסְטְרוֹבְצֶה הָיָה כָּךְ: מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת כּוֹלֵל יֵשׁ 22 יָמִים. הוּא הִתְחִיל מִלֵּיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְעַד לֵיל שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הָיוּ 21 יְמָמוֹת שְׁלֵמוֹת, כָּל יְמָמָה 24 שָׁעוֹת, סַךְ הַכֹּל 504 שָׁעוֹת. הוּא הִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל בַּלַּיְלָה שֶׁל שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁמַּרְכָּב מִ-12, אֶלָּא שֶׁשָּׁעָה לִפְנֵי שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר, לְאַחַר 11 שָׁעוֹת שֶׁל תְּפִלָּה בַּלַּיְלָה, ה' עוֹצֵר אוֹתוֹ וְאוֹמֵר

לוֹ: "רַב לְךָ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה". נִמְצָא שֶׁהִתְפַּלֵּל סַךְ הַכֹּל 515 שָׁעוֹת רָצוּף מֵעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד הַשָּׁעָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל לֵיל שְׁמִינִי עֲצֶרֶת.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹחֵר שֶׁלֹּא לַעֲצֹר אֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַד שֶׁזֶּה יִתְפַּלֵּל 515 תְּפִלּוֹת, וְרַק כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל אֶת הַתְּפִלָּה הַ-516 הוּא עוֹצֵר אוֹתוֹ, וְאוֹמְרִים חֲזַ"ל שֶׁעָשָׂה זֹאת כִּי אִם הָיָה מִתְפַּלֵּל אֶת הַתְּפִלָּה הַזּוֹ הוּא הָיָה מְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה בִּתְפִלּוֹתָיו. אַף עַל פִּי שֶׁה' יָדַע מֵרֹאשׁ שֶׁלַּמְרוֹת שֶׁמֹּשֶׁה יִתְפַּלֵּל אֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת הָאֵלֶּה הוּא יַעְצֹר אוֹתוֹ לְבַסּוֹף, בְּכָל זֹאת הֵנִיחַ לְמֹשֶׁה לְהִתְפַּלֵּל 515 שָׁעוֹת רָצוּף וְלֹא עָצַר אוֹתוֹ לִפְנֵי כֵן.

הַתְּפִלּוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הָיוּ דָּבָר שֶׁל מָה בְּכָךְ. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ יָדַע שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲבוֹר אֶת כָּל הַשְּׁעָרִים וְהַמַּחְסוֹמִים בַּשָּׁמַיִם, הוּא יָדַע לְהַשְׁבִּיעַ מַלְאָכִים וּלְיַחֵד יִחוּדִים. הַמִּלָּה "וָאֶתְחַנַּן" הִיא בְּגִימַטְרִיָּא 515, כְּמוֹ הַמִּלָּה "שִׁירָה", וּבָזֶה נִרְמָז כִּי הוּא לֹא יָשַׁב וְדִקְלֵם אֶת אוֹתָהּ הַתְּפִלָּה 515 פְּעָמִים, אֶלָּא תְּפִלּוֹתָיו הָיוּ כְּשִׁירָה מַמָּשׁ, מִמַּעֲמַקֵּי לִבּוֹ, מְנַגְּנִים עַל מֵיתְרֵי הַנֶּפֶשׁ וּמְעוֹרְרִים רַחֲמֵי שָׁמַיִם מְרֻבִּים.

זֹהַמִּדְרָשׁ מְסַפֵּר: מִיָּד לָבַשׁ (ס"מ - מַלְאַךְ הַמָּוֶת) כַּעַס, וְחָגַר חַרְבּוֹ וְנִתְעַטֵּף אַכְזָרִיּוּת וְהָלַךְ לִקְרָאתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כֵּינֵן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְכוֹתֵב שֵׁם הַמְפֹרָשׁ, וְזֹהַר מַרְאֵהוּ דּוֹמֶה לַשֶּׁמֶשׁ וְהוּא דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת, הָיָה מִתְיָרֵא ס"מ מִן מֹשֶׁה, אָמַר וַדַּאי שֶׁאֵין הַמַּלְאָכִים יְכוֹלִין לְטֹל נִשְׁמָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְטֶרֶם שֶׁהֵרְאָה ס"מ אֶת עַצְמוֹ לְמֹשֶׁה, הָיָה מֹשֶׁה יוֹדֵעַ שֶׁבָּא ס"מ, וְכֵינָן שֶׁרָאָה ס"מ אֶת מֹשֶׁה אֲחָזַתּוּ רְעָדָה וְחִיל כַּיּוֹלֵדָה,

וְלֹא מָצָא פִּתְחוֹן פֶּה לְדַבֵּר עִם מֹשֶׁה, עַד שֶׁאָמַר מֹשֶׁה לְס״מ: ״אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה׳ לָרְשָׁעִים, מַה תַּעֲשֶׂה בְּכָאן״?

אָמַר לוֹ: ״לִטֹּל נִשְׁמָתְךָ בָּאתִי״, אָמַר לוֹ: ״מִי שִׁגְּרֶךָ״? אָמַר לוֹ: ״מִי שֶׁבָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיּוֹת״. אָמַר לוֹ: ״אֵין אַתָּה נוֹטֵל נִשְׁמָתִי״. אָמַר לוֹ: ״כָּל בָּאֵי הָעוֹלָם נִשְׁמָתָן מְסוּרִין לְיָדַי״, אָמַר לוֹ: ״יֵשׁ בִּי כֹּחַ מִכָּל בָּאֵי הָעוֹלָם״. אָמַר לוֹ: ״מַה כֹּחֲךָ״?

אָמַר לוֹ: ״אֲנִי בֶּן עַמְרָם שֶׁיָּצָאתִי מִמְּעֵי אִמִּי מָהוּל, וְלֹא נִצְרַכְתִּי לְמָהֳלֵנִי, וּבוֹ בַּיּוֹם שֶׁנּוֹלַדְתִּי מָצָאתִי פִּתְחוֹן פֶּה, וְהָלַכְתִּי בְרַגְלַי, וְדִבַּרְתִּי עִם אָבִי וְאִמִּי, וַאֲפִלּוּ חָלָב לֹא יָנַקְתִּי, וּכְשֶׁהָיִיתִי בֶּן 3 חֲדָשִׁים הִתְנַבֵּאתִי וְאָמַרְתִּי שֶׁעָתִיד אֲנִי לְקַבֵּל תּוֹרָה מִתּוֹךְ לַהֲבֵי אֵשׁ. וּכְשֶׁהָיִיתִי מְהַלֵּךְ בַּחוּץ נִכְנַסְתִּי לְפַלְטְרִין שֶׁל מֶלֶךְ וְנָטַלְתִּי כֶּתֶר מֵעַל רֹאשׁוֹ, וּכְשֶׁהָיִיתִי בֶּן 80 שָׁנָה עָשִׂיתִי אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּמִצְרַיִם, וְהוֹצֵאתִי 60 רִבּוֹא לְעֵינֵי כָּל מִצְרַיִם, וְקָרַעְתִּי אֶת הַיָּם לִ-12 קְרָעִים, וְהָפַכְתִּי מֵי מָרָה לְמָתוֹק, וְעָלִיתִי וְדָרַכְתִּי דֶּרֶךְ בַּשָּׁמַיִם, וְהָיִיתִי תּוֹפֵס בְּמִלְחֲמְתָן שֶׁל מַלְאָכִים, וְקִבַּלְתִּי תּוֹרָה שֶׁל אֵשׁ, וְדָרַכְתִּי תַּחַת כִּסֵּא אֵשׁ, וְסָכָתִי תַּחַת עַמּוּד אֵשׁ, וְדִבַּרְתִּי עִמּוֹ פָּנִים בְּפָנִים, וְנָצַחְתִּי בְּפָמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה, וְגִלִּיתִי רָזִים לִבְנֵי אָדָם, וְקִבַּלְתִּי תּוֹרָה מִימִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלִמַּדְתִּי אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל, וְעָשִׂיתִי מִלְחָמָה עִם סִיחוֹן וְעִם עוֹג שְׁנֵי גִּבּוֹרֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁבִּשְׁעַת הַמַּבּוּל לֹא הִגִּיעוּ מַיִם לְקַרְסֻלֵּיהֶן מִפְּנֵי גָּבְהָן, וְהֶעֱמַדְתִּי חַמָּה וּלְבָנָה בִּרוּם עוֹלָם, וְהִכִּיתִים בַּמַּטֶּה שֶׁבְּיָדִי וַהֲרַגְתִּים. מִי יֵשׁ בְּבָאֵי עוֹלָם שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת כֵּן? לֵךְ רָשָׁע מִכָּאן אֵין לְךָ לוֹמַר כֵּן, לֵךְ בְּרַח מִלְּפָנַי, אֵינִי נוֹתֵן נִשְׁמָתִי לְךָ״.

מִיָּד חָזַר ס״מ וְהֵשִׁיב דָּבָר לִפְנֵי הַגְּבוּרָה. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְס״מ: ״בּוֹא וְהָבֵא נִשְׁמָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה״. מִיָּד שָׁלַף חַרְבּוֹ מִתַּעֲרוֹ וְעָמַד עַל מֹשֶׁה. מִיָּד קָצַף עָלָיו מֹשֶׁה וְנָטַל

אֶת הַמַּטֶּה בְּיָדוֹ שֶׁחָקוּק בּוֹ שֵׁם הַמְפֹרָשׁ וּפָגַע בּוֹ בְּס״מ בְּכָל כֹּחוֹ, עַד שֶׁנָּס מִלְּפָנָיו, וְרָץ אַחֲרָיו בַּשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ וְנָטַל קֶרֶן הוֹדוֹ מִבֵּין עֵינָיו וְעִוֵּר אֶת עֵינָיו !

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הִסְכִּים לִמְסֹר אֶת נִשְׁמָתוֹ אֶלָּא לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשִׁירוֹת, וְכַאֲשֶׁר מַלְאַךְ הַמָּוֶת בָּא לְקַחְתּוֹ, רָדַף אַחֲרָיו מֹשֶׁה עִם הַמַּטֶּה הִכָּה וּפָצַע אוֹתוֹ ! עַד שֶׁהַמַּלְאָךְ חָזַר מֻכֶּה אֶל ה׳ וְאָמַר לוֹ כִּי הוּא לֹא יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֶל מֹשֶׁה ! אָז יָרַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָקַחַת אֶת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וּלְטַפֵּל בִּקְבוּרָתוֹ בְּעַצְמוֹ. זֶה הָאִישׁ שֶׁהִתְפַּלֵּל 515 פַּעַם !

וְכָךְ לְאַחַר 515 שָׁעוֹת, 515 תְּפִלּוֹת וְשִׁירוֹת, תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, עוֹצֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת מֹשֶׁה וּמַסְבִּיר לוֹ כִּי הוּא לֹא יָכוֹל לְאַפְשֵׁר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל אֶת הַתְּפִלָּה הָאַחֲרוֹנָה עַל עַצְמוֹ וּלְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה.

הַמִּדְרָשׁ מְסַפֵּר: כְּיוָן שֶׁבָּא לִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הִתְחִיל אוֹמֵר: ״אֶעְבְּרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה״. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: ״מֹשֶׁה, כְּבָר בִּטַּלְתָּ אֶת שֶׁלִּי וְקִיַּמְתִּי אֶת שֶׁלְּךָ, אֲנִי אָמַרְתִּי וְאַשְׁמִידֵם, וְאַתָּה אָמַרְתָּ סְלַח נָא, וְנִתְקַיֵּם שֶׁלְּךָ, וְאַף עַכְשָׁו מְבַקֵּשׁ אֲנִי לְקַיֵּם אֶת שֶׁלִּי וּלְבַטֵּל אֶת שֶׁלְּךָ״. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: ״מֹשֶׁה, אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מַה לַּעֲשׂוֹת, אַתָּה רוֹצֶה לֶאֱחֹז אֶת הַחֶבֶל בִּשְׁנֵי רָאשִׁין״. אָמַר לוֹ: ״אִם ׳אֶעְבְּרָה נָא׳ אַתָּה מְבַקֵּשׁ לְקַיֵּם, בַּטֵּל ׳סְלַח נָא׳, וְאִם ׳סְלַח נָא׳ אַתָּה מְבַקֵּשׁ לְקַיֵּם, בַּטֵּל ׳אֶעְבְּרָה נָא׳״. אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: כְּיוָן שֶׁשָּׁמַע מֹשֶׁה רַבֵּינוּ כָּךְ, אָמַר לְפָנָיו: ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יָמוּת מֹשֶׁה וְ-100 כַּיּוֹצֵא בּוֹ וְלֹא תִנָּזֵק צִפָּרְנוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶם״.

ה׳ נָתַן לוֹ לִבְחֹר בֵּין שְׁתֵּי בַּקָּשׁוֹת גְּדוֹלוֹת: ״סְלַח נָא״ אוֹ ״אֶעְבְּרָה נָא״. כְּלוֹמַר מָה שֶׁבִּקֵּשׁ מֹשֶׁה ״סְלַח נָא״ שֶׁיִּסְלַח לְעָם יִשְׂרָאֵל עַל חֵטְא הָעֵגֶל אֲבָל הוּא מֹשֶׁה לֹא יִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אוֹ ״אֶעְבְּרָה נָא״ שֶׁיַּעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן וְיִכָּנֵס, אֲבָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵעָנְשׁוּ עַל חֵטְא הָעֵגֶל וְלֹא יִכָּנְסוּ עִמּוֹ. כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת מֹשֶׁה, וּתֵר וְאָמַר: ״100 מֹשֶׁה וְלֹא צִפֹּרֶן אַחַת מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל״!

מַמְשִׁיךְ הַמִּדְרָשׁ וְאוֹמֵר: אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר יִצְחָק: כֵּיוָן שֶׁנָּטָה מֹשֶׁה לָמוּת וְלֹא בִּקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים שֶׁיִּכָּנֵס לָאָרֶץ, כִּנֵּס אוֹתָן וְהִתְחִיל מוֹכִיחָן. אָמַר לָהֶם: ״אֶחָד פָּדָה 60 רִבּוֹא בְּעֵגֶל, וְ-60 רִבּוֹא לֹא הָיוּ יְכוֹלִין לִפְדּוֹת אָדָם אֶחָד? חֲרִי וְלֹא נָתַן ה׳ לָכֶם לֵב לָדַעַת״. אָמַר לָהֶם: ״אִי אַתֶּם זְכוּרִים כָּל מַה שֶׁהִנְהַגְתִּי אִתְּכֶם בַּמִּדְבָּר״, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם 40 שָׁנָה בַּמִּדְבָּר״ וְגוֹ׳

אוֹמֵר הַ״שְׁפַת אֱמֶת״ כִּי כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה: ״רַב לָךְ, אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה״, הוּא הִתְכַּוֵּן כִּי הוּא לֹא מְאַפְשֵׁר לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְהַשְׁלִים אֶת הַתְּפִלָּה הַחֲסָרָה לְבַטֵּל הַגְּזֵרָה, כְּלוֹמַר רַק לְמֹשֶׁה אָסוּר לְבַקֵּשׁ עַל עַצְמוֹ, אֲבָל אִם עַם יִשְׂרָאֵל יִתְפַּלְּלוּ חֲרִי הוּא כֵּן יְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה. וְזוֹ כַּוָּנַת הַמִּדְרָשׁ שֶׁהוֹכִיחַ אוֹתָם מֹשֶׁה עַל כָּךְ שֶׁלֹּא הִתְפַּלְּלוּ עֲבוּרוֹ, שֶׁחֲרֵי הוּא בִּתְפִלָּה שֶׁל יָחִיד בִּטֵּל גְּזֵרָה עַל 600 אֶלֶף אִישׁ, וְכִי 600 אֶלֶף אִישׁ לֹא יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל לְבַטֵּל גְּזֵרָה עַל אִישׁ אֶחָד? אֶלָּא שֶׁה׳ הוּא שֶׁלֹּא נוֹתֵן לָהֶם לֵב לָדַעַת שֶׁבְּכֹחָם לְהַצִּילוֹ!

וְקָשֶׁה, מַדּוּעַ בֶּאֱמֶת לֹא רָאוּ דּוֹר דֵּעָה לְנָכוֹן לְהִתְפַּלֵּל עַל מַנְהִיגָם אָהוּבָם? וְאֶפְשָׁר לְתָרֵץ לְפִי הָרַב מְאוֹסְטְרוֹבְצֶה, כִּי הַתְּפִלּוֹת הָאֵלֶּה הָיוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, וְאִם כֵּן מִכֵּךְ שֶׁהִתְפַּלֵּל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בַּיָּמִים גְּדוֹלִים אֵלֶּה 515 תְּפִלּוֹת

רָצוּף, דַּוְקָא מִשָּׁם רָפוּ יְדֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּהִתְפַּלֵּל עָלָיו! מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא עַמּוּד הַתְּפִלָּה, שֶׁהֲרֵי עַל אֲחוֹתוֹ שֶׁקִּבְּלָה צָרַעַת הוּא הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצָרָה: "אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ", וּתְפִלָּתוֹ הִתְקַבְּלָה בַּמָּקוֹם! וְאִלּוּ כָּאן הוּא מִתְפַּלֵּל כְּבָר 3 שָׁבוּעוֹת רָצוּף וְלֹא נַעֲנָה, שֶׁהֲרֵי הוּא מַמְשִׁיךְ. אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נַעֲנָה לְכָל הַתְּפִלּוֹת הַגְּדוֹלוֹת הַלְלוּ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֲהוּבוֹ וְעַבְדּוֹ הַנֶּאֱמָן, אָז אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁלָּנוּ הוּא יִשְׁמַע"?

כַּמּוּבָן שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִתְפַּלְּלוּ עָלָיו, אֲבָל הַתְּפִלָּה שֶׁלָּהֶם הָיְתָה חַסְרַת אֱמוּנָה מִצַּדָּם שֶׁתִּשָּׁמַע בִּכְלָל! וְכַאֲשֶׁר מִתְפַּלְּלִים מִתּוֹךְ אֱמוּנָה שֶׁהִיא לֹא תִּתְקַבֵּל, אָז הַתּוֹצָאוֹת בְּהֶתְאֵם. "אִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא יָכוֹל לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה, אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים? חַיִּים הַסַּנְדְּלָר וְדָוִד הַנַּגָּר יְבַטְּלוּ מָה שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁשָּׁקוּל לְ-600 אֶלֶף אִישׁ לֹא מַצְלִיחַ לְבַטֵּל"? אֶלָּא שֶׁאָסוּר הָיָה לָהֶם לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן כָּזֶה. מֹשֶׁה הִתְפַּלֵּל 515 תְּפִלּוֹת שֶׁקָּרְעוּ שָׁבְרוּ וְרִסְּקוּ אֶת הַחוֹמָה שֶׁעָמְדָה בֵּינוֹ לְבֵין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁנִּשְׁאַר נָיָר דַּק דַּק, הָיָה צָרִיךְ רַק אֶת הַסּוֹף כְּדֵי שֶׁיִּפּוֹל, מַגָּע קַל שֶׁל אֶצְבַּע, הַקִּיר שֶׁעוֹמֵד מוּלָם הוּא רַק נִרְאֶה שָׁלֵם מִבַּחוּץ כְּאִלּוּ לֹא זָז, אֲבָל מֵאֲחוֹרָיו הוּא הִתְפּוֹרֵר לְגַמְרֵי, רַק לִנְשׁוֹף נְשִׁיפָה קַלָּה, הֶבֶל פֶּה, תְּפִלָּה קְטַנָּה מֵהַלֵּב. אֲבָל מַרְאֶה הַחוֹמָה שֶׁכְּבָיְכוֹל לֹא נִסְדְּקָה הִרְפָּה אֶת יָדָם וְאַף אֶחָד לֹא נִגַּשׁ לִנְשׁוֹף אֶת הַנְּשִׁיפָה הַחֲסֵרָה, וְהַקִּיר נִשְׁאַר עוֹמֵד בֵּין מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל!

מָקוֹם קְבוּרָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֵינָהּ יְדוּעָה לָנוּ, כִּי אִם הָיֵינוּ מִתְפַּלְּלִים עַל צִיּוּנוֹ מַיָּד הָיֵינוּ נִגְאָלִים. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רָצָה לִגְאוֹל אוֹתָנוּ עַל יְדֵי שֶׁנְּבַקֵּשׁ מֵהַצַּדִּיק שֶׁיִּתְפַּלֵּל

עָלֵינוּ, אֶלָּא שֶׁנִּבַּקֵּשׁ מֵעַצְמֵנוּ, וְאִם נַאֲמִין בְּכֹחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה וּנְבַקֵּשׁ מֵה' כְּמוֹ שֶׁמֹּשֶׁה בִּקֵּשׁ וְנַשְׂלִים אֶת הַתְּפִלָּה הַ-516 מִיַּד נִגָּאֵל, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן..

תקון
הכללי

הִתְקַשְּׁרוּת לַצַּדִּיקִים

הֲרֵינִי מְקַשֵּׁר עַצְמִי בָּאֲמִירַת עֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים - תִּקּוּן הַכְּלָלִי, לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ, וּלְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוֹכְנֵי עָפָר, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וּבִפְרָט לְרַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ, הַנַּחַל נוֹבֵעַ מָקוֹר חָכְמָה, רַבֵּינוּ נַחְמָן בֶּן פֵּיגֶא, זְכוּתוֹ תָּגֵן עָלֵינוּ, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, אָמֵן.

לִפְנֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים אוֹמְרִים:

לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה, נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ. נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת נָרִיעַ לוֹ. כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים.

הֲרֵינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת בּוֹרְאִי. לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם, בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

לְאַחַר אֲמִירַת תְּהִלִּים אוֹמְרִים:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל. וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה. וַיַּעְזְרֵם אֲדֹנָי וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בּוֹ.

טז

מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ׃ אָמַרְתְּ
לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ׃ לִקְדוֹשִׁים
אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי בָם׃ יִרְבּוּ
עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם וּבַל
אֶשָּׂא אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׂפָתָי׃ יְהוָה מְנָת חֶלְקִי
וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי׃ חֲבָלִים נָפְלוּ לִי
בַּנְּעִמִים אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי׃ אֲבָרֵךְ אֶת יְהוָה
אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי׃ שִׁוִּיתִי
יְהוָה לְנֶגְדִּי תָמִיד כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט׃ לָכֵן
שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח׃ כִּי
לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת
שָׁחַת׃ תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת
פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח׃

לב

לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה׃
אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ
רְמִיָּה׃ כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמַי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל
הַיּוֹם׃ כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ
לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה׃ חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי
לֹא כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה

נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה׃ עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ׃ אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצָּרֵנִי רָנֵי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה׃ אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי׃ אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם בַּל קְרוֹב אֵלֶיךָ׃ רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ׃ שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ כָּל יִשְׁרֵי-לֵב׃

נא

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה׃ יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ וְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ וְאַל תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו׃ יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי כָּל-מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ׃ אֲנִי אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ׃ אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ׃ וְאִם בָּא לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ אָוֶן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר׃ יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שֹׂנְאָי עָלַי יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי׃ דְּבַר בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לָקוּם׃ גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר בָּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב׃ וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי

וַהַקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם׃ בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי׃ וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם׃ בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

מב

לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי קֹרַח׃ כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃ צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים׃ הָיְתָה לִי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה בֶּאֱמֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃ אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ אֶדַּדֵּם עַד בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן חוֹגֵג׃ מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו׃ אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר׃ תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ׃ יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי׃ אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃ בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃ מַה

תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלַי הוֹחִילִי
לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי׃

נט

לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בִּשְׁלֹחַ שָׁאוּל
וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ׃ הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי אֱלֹהָי
מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי׃ הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי אָוֶן
וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי׃ כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי
יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא פִשְׁעִי וְלֹא חַטָּאתִי יְהוָה׃ בְּלִי
עָוֹן יָרֻצוּן וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה׃ וְאַתָּה
יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה לִפְקֹד
כָּל הַגּוֹיִם אַל תָּחֹן כָּל בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה׃ יָשׁוּבוּ
לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב וְיסוֹבְבוּ עִיר׃ הִנֵּה יַבִּיעוּן
בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי מִי שֹׁמֵעַ׃ וְאַתָּה
יְהוָה תִּשְׂחַק לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל גּוֹיִם׃ עֻזּוֹ אֵלֶיךָ
אֶשְׁמֹרָה כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי׃ אֱלֹהֵי חַסְדִּי יְקַדְּמֵנִי
אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשׁוּרָרָי׃ אַל תַּהַרְגֵם פֶּן יִשְׁכְּחוּ עַמִּי
הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃ חַטַּאת
פִּימוֹ דְּבַר שְׂפָתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בְגְאוֹנָם וּמֵאָלָה
וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ׃ כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ
כִּי אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה׃
וְיָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב וְיסוֹבְבוּ עִיר׃ הֵמָּה
יְנִיעוּן לֶאֱכֹל אִם לֹא יִשְׂבְּעוּ וָלִינוּ׃ וַאֲנִי אָשִׁיר

עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס
בְּיוֹם צַר לִי: עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי
אֱלֹהֵי חַסְדִּי:

עז

לַמְנַצֵּחַ עַל יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר: קוֹלִי אֶל
אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי:
בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי יָדִי לַיְלָה נִגְּרָה וְלֹא
תָפוּג מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי: אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים
וְאֶהֱמָיָה אָשִׂיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה: אָחַזְתָּ
שְׁמֻרוֹת עֵינָי נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: חִשַּׁבְתִּי יָמִים
מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים: אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה עִם
לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי: הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח
אֲדֹנָי וְלֹא יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד: הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ
גָּמַר אוֹמֶר לְדֹר וָדֹר: הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל אִם קָפַץ
בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה: וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא שְׁנוֹת יְמִין
עֶלְיוֹן: אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי יָהּ כִּי אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם
פִּלְאֶךָ: וְהָגִיתִי בְכָל פָּעָלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה:
אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי אֵל גָּדוֹל כֵּאלֹהִים: אַתָּה
הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ: גָּאַלְתָּ
בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה: רָאוּךָ מַיִם
אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ תְהֹמוֹת: זֹרְמוּ
מַיִם עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים אַף חֲצָצֶיךָ

יִתְהַלָּכוּ׃ קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ׃ בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא נוֹדָעוּ׃ נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃

צ

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר׃ בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל׃ תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם׃ כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃ זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃ בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃ כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃ שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃ כִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ הֶגֶה׃ יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָם עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה׃ מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ׃ לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה׃ שׁוּבָה יְהוָה עַד מָתָי וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ׃ שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל יָמֵינוּ׃ שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה׃ יֵרָאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם׃

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ
כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

קה

הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים
עֲלִילוֹתָיו׃ שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל
נִפְלְאוֹתָיו׃ הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב
מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃ דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו
תָּמִיד׃ זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו
וּמִשְׁפְּטֵי פִיו׃ זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב
בְּחִירָיו׃ הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃
זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃ אֲשֶׁר
כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק׃ וַיַּעֲמִידֶהָ
לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ לֵאמֹר לְךָ
אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃ בִּהְיוֹתָם מְתֵי
מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃ וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי
מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אַחֵר׃ לֹא הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם
וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃ אַל תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי
וְלִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ׃ וַיִּקְרָא רָעָב עַל הָאָרֶץ כָּל
מַטֵּה לֶחֶם שָׁבָר׃ שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר
יוֹסֵף׃ עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ׃ עַד עֵת
בֹּא דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרָפָתְהוּ׃ שָׁלַח מֶלֶךְ
וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ׃ שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ

וּמֹשֵׁל בְּכָל קִנְיָנוֹ׃ לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ וּזְקֵנָיו
יְחַכֵּם׃ וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ
חָם׃ וַיֶּפֶר אֶת עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעַצְמֵהוּ מִצָּרָיו׃ הָפַךְ
לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו׃ שָׁלַח מֹשֶׁה
עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ׃ שָׂמוּ בָם דִּבְרֵי
אֹתוֹתָיו וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם׃ שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשֵׁךְ
וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ׃ הָפַךְ אֶת מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת
אֶת דְּגָתָם׃ שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי
מַלְכֵיהֶם׃ אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב כִּנִּים בְּכָל גְּבוּלָם׃ נָתַן
גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם׃ וַיַּךְ גַּפְנָם
וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם׃ אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה
וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר׃ וַיֹּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל
פְּרִי אַדְמָתָם׃ וַיַּךְ כָּל בְּכוֹר בְּאַרְצָם רֵאשִׁית לְכָל
אוֹנָם׃ וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו
כּוֹשֵׁל׃ שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם כִּי נָפַל פַּחְדָּם
עֲלֵיהֶם׃ פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה׃
שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם׃ פָּתַח צוּר
וַיָּזוּבוּ מָיִם הָלְכוּ בַּצִּיּוֹת נָהָר׃ כִּי זָכַר אֶת דְּבַר
קָדְשׁוֹ אֵת אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃ וַיּוֹצִא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן
בְּרִנָּה אֶת בְּחִירָיו׃ וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם וַעֲמַל
לְאֻמִּים יִירָשׁוּ׃ בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו
יִנְצֹרוּ הַלְלוּיָהּ׃

קלז

עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן׃ עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ׃ כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן׃ אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר׃ אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָם תִּשְׁכַּח יְמִינִי׃ תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי׃ זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָם הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ׃ בַּת בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם לָךְ אֶת-גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ׃ אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע׃

קנ

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃ הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃ הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃ הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב׃ הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה׃ כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ׃

תְּפִלָּה קְצָרָה לְאָמְרָהּ אַחַר אֲמִירַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם עִלַּת הָעִלּוֹת וְסִבַּת כָּל הַסִּבּוֹת אַנְתְּ לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן כֹּלָּא וְלֵית לְעֵלָּא מִנָּךְ דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בָּךְ כְּלָל. וּלְךָ - דּוֹמְיָה תְּהִלָּה, וּמְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה. אוֹתְךָ אֶדְרֹשׁ אוֹתְךָ אֲבַקֵּשׁ שֶׁתַּחְתֵּר חֲתִירָה דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה מֵאִתְּךָ דֶּרֶךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁלִּי בַּמָּקוֹם שֶׁאֲנִי עוֹמֵד, כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלֶה לְךָ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת. וּבַדֶּרֶךְ וְנָתִיב הַזֶּה תָּאִיר עָלַי אוֹרְךָ לְהַחֲזִירֵנִי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת כְּפִי רְצוֹנְךָ בֶּאֱמֶת, כְּפִי רְצוֹן מִבְחַר הַבְּרוּאִים, לִבְלִי לַחְשֹׁב בְּמַחֲשַׁבְתִּי שׁוּם מַחֲשֶׁבֶת חוּץ וְשׁוּם מַחֲשָׁבָה וּבִלְבוּל שֶׁהוּא נֶגֶד רְצוֹנֶךָ. רַק לְדַבֵּק בְּמַחֲשָׁבוֹת זַכּוֹת צַחוֹת וּקְדוֹשׁוֹת בַּעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת, בְּהַשְׂגָתְךָ וּבְתוֹרָתֶךָ. הַט לִבִּי אֶל עֵדְוֹתֶיךָ וְתַן לִי לֵב טָהוֹר לְעָבְדְךָ בֶּאֱמֶת. וּמִמְּצוּלוֹת יָם תּוֹצִיאֵנִי לְאוֹר גָּדוֹל חִישׁ קַל מְהֵרָה תְּשׁוּעַת אֲדָנָי כְּהֶרֶף עַיִן לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים כָּל יְמֵי חַיּוֹתִי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְאֶזְכֶּה לְחַדֵּשׁ נְעוּרֵי הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ בַּחֹשֶׁךְ לְהַחֲזִירָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְתִהְיֶה יְצִיאָתִי מִן הָעוֹלָם כִּבְיאָתִי בְּלֹא חֵטְא. וְאֶזְכֶּה לַחֲזוֹת בְּנֹעַם אֲדָנָי וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד. אָמֵן נֶצַח סֶלָה וָעֶד.